

**STAVBNA TIPOLOGIJA
V OBČINI KOBARID**

Analiza poselitvenih vzorcev
in stavbnih tipov, ter priprava
smernic za oblikovanje stavb
vasi

**MAGOZD
JEZERCA
DREŽNICA
DREŽNIŠKE RAVNE
KOSEČ
KRN**

NAROČNIK: Triglavski narodni park,
Ljubljanska cesta 27,
Bled 4260

IZDELALI: Jasmina Šavli Lapanja, u.d.i.a.
Manica Boljat, m.i.a.
Gašper Slobodnik, gr.teh.

November 2020

Projekt je nastal v sodelovanju s predstavnikom Javnega Zavoda Triglavski narodni park, mag. Igorjem Zakotnikom, univ. dipl. inž. krajinske arhitekture in predstavnico Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije - OE Nova Gorica, Andrejko Ščukovt, univ. dipl. etnologije in sociologije, konservatorko.

VSEBINA

Naslovna stran

Kazalo vsebine naloge

Uvod

**Analiza poselitvenih vzorcev in inventarizacija stavbne tipologije
drežniških vasi in vasi Krn**

Analiza stavbne tipologije drežniških vasi in vasi Krn

**Smernice prostorskega razvoja in oblikovanja stavb drežniških vasi in vasi
Krn**

Literatura in viri

UVOD

1. Namen in cilj naloge:

Zakon o Triglavskem narodnem parku (ZTNP-1) med navedbo ciljev in namenov za ustanovitev narodnega parka med drugim navaja tudi pomen ohranitve izjemnih kulturnih, krajinskih in duhovnih vrednot ter ohranjanja kulturne dediščine in kulturnih spomenikov.

Področje ohranjanja kulturne dediščine s svetovanjem glede gradenj, rekonstrukcij in obnov objektov, z usmerjanjem v ohranjanje poselitvenih in arhitekturnih značilnosti narodnega parka po ZTNP-1 sodi med naloge strokovne pomoči in svetovanja. Usmeritve in priporočila morajo izhajati iz značilnosti, ki jih je potrebno najprej ovrednotiti.

Opustitev varovanja in ohranjanja tradicionalnega stavbarstva, bi imelo trajne posledice v razvrednotenju prostora in izgubi identitete.

Osnovni namen naloge je:

- prepoznati elemente stavbne dediščine,
- podrobneje prikazati kakovostne stavbne prvine,
- pridobiti strokovne podlage za kakovostnejše usmeritve, rešitve, pogoje na področju prostorskega načrtovanja,
- pridobiti strokovne podlage za odločanje v konkretnih primerih gradenj posameznih vrst objektov (merila in pogoji z usmeritvami za upoštevanje stavbnih tipoloških značilnosti; smernice za ohranjanje identitete prostora s hkratnim dopuščanjem sodobnega načina gradnje in rabe)
- pridobiti podlago za kvalitetnejše ozaveščanje investorjev in prebivalcev,
- izdaja tiskanih gradiv kot pripomoček investorjem in projektantom.

Cilj priprave stavbne tipologije območja obravnave je ohranitev stavbarskih značilnosti in s tem kulturne identitete narodnega parka.

2. Predmet naloge:

Študija Stavbne tipologije v Občini Kobarid obravnava območje drežniških vasi: Magozd, Jezerca, Drežnica, Drežniške Ravne in vas Koseč, ter vas Krn, na osnovi analize razvoja strukturnih značilnosti vasi s prepoznavo poselitvenih vzorcev in stavbnih tipov s teoretsko razdelavo arhitekturnega oblikovanja stavb, izdelane na osnovi razpoložljivih virov, inventarizacije stanja, razvojnih trendov in problematike. Pomembno prelomnico v prostorskem in arhitekturnem razvoju obravnavanih vasi, je povzročil potres leta 1998 in 2004. Potres leta 1998 je povzročil veliko gmotne škode na do takrat še dobro ohranjeni arhitekturni dediščini vasi, ki se je predvsem na območju Drežniških Raven, morala v večji meri nadomestiti z novogradnjo. Vendar sledila je prenova, ki je temeljila v prostorskem in arhitekturnem smislu, na vrednotah arhitekturne dediščine.

Potres leta 2004 je povzročil manjšo gmotno škodo kot leta 1998, vendar v tem obdobju prenovljena in novo zgrajena arhitektura, danes v večini primerov izpričuje, spremenjeno podobo, ki se v večini elementov ne identificira več kot arhitekturna dediščina in hkrati s tem ustvarja tudi nova razmerja v prostoru, ki se jih ne razbere več kot kontinuiteta identitete.

Do današnjega obdobja sta se vasi Magozd in delno tudi vas Krn, od vseh zgoraj naštetih vasi, še najbolje ohranili v smislu ohranitve prostorske in arhitekturne identitete, kar je prav gotovo tudi posledica kulturno varstvene zaščite obeh vasi kot celote in iz navedenega razloga, se študija Stavbne tipologije začne s prostorsko in arhitekturno analizo vasi Magozd.

STAVBNA TIPOLOGIJA
V OBČINI KOBARID

Analiza poselitvenih vzorcev in
inventarizacija stavbnih tipov na območju
drežniških vasi

Magozd

VSEBINA OBRAVNAVE VASI MAGOZD

Naslovna stran

Kazalo vsebine naloge

Uvod

Analiza poselitvenih vzorcev vasi Magozd

- Besedilo: predstavitev poselitvenega vzorca vasi Magozd
- Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev naselja Magozd v obdobju nastanka Franciscejskega katastra in v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Magozd

Stavbna tipologija vasi Magozd v obdobju med vojnama

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama

Stavbna tipologija vasi Magozd v današnjem obdobju

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju

Avtorstvo fotografij: arhiv avtorske skupine, razen kjer je drugače navedeno.

Vir fotografije vasi Magozd na naslovnici: Apartma Logar

1. Stavbna tipologija vasi Magozd

1.1. Uvod

Magozd, v virih večinoma navedeno kot gručasto naselje, leži na terasastem terenu pod Morizno in podnožjem Krasjega vrha. Vas z nadmorsko višino 460 metrov je daleč najnižji svet na Drežniškem, z največ sonca in najtoplejšo klimo. Od tu je krasen pogled proti vzhodu na Drežnico in na Krn v ozadju, proti severozahodu pa po dolini Soče proti Trnovem. Iz imena nekateri sklepajo, da je vas nastala med gozdom, ko so tod širili pašno površino. Dostop v Magozd je po cesti iz Drežnice, ki se nato kot makadamska pot nadaljuje proti vasi Trnovo. Kolovozna pot se iz Magozda vijuga tudi proti Kobaridu in najbrž predstavlja prvo povezavo vasi z dolino.

Pod vasjo je obnovljena cerkev sv. Ane. Zgrajena je bila nekje v času med 1450 in 1500. Prva dokumentirana poročila najdemo v vizitacijskem zapisu iz leta 1751. Cerkev meri v tlorisu 10,5 dolžine in 6,10m širine s pravilno lego. Od vzhoda proti zahodu si sledita prezbiterij in ladja. Nad zahodno steno se dviga zvonik na preslico, ki je sestavljen iz dveh delov: širšega, zgoraj porezanega spodnjega in ožjega zgornjega s preprosto polkrožno zaključeno lino. Na vrhu je zaključen v obliki trikotnika. Cerkev je pravokotnega tlorisa in meri v višino od 4,50m do 6,70m. Rebrast strop prezbiterija skriva še stare poslikave, ki so prikazane le v manjšem obsegu. Na enem izmed tramov lesenega kora je vrezana letnica 1797. Po potresu leta 1998 restavrirani oltar izvira iz 17. stoletja.

1.2. Analiza poselitvenih vzorcev

Z razliko od bližnjega naselja Drežnica, se je vas Magozd razvijala pod vznožjem gora, stran od cerkve sv. Ane. Vendar pa se ob analizi naselitve vasi v času nastanka franciscejskega katastra pojavlja dilema ali se je naselje razvijalo tako tudi v času prvih zametkov nastanka naselja Magozd?

Dilemo se lahko prečisti ob prebiranju zgodovinskih, arheoloških dejstev, kar pa že presega določen obseg in čas izdelave obravnavane naloge, vendar kljub temu, si lahko na osnovi prikaza franciscejskega katastra dovolimo sledečo, možno razlago, da so prvi zametki vasi nastali v obliki gručaste poselitve ob cerkvi sv. Ane, zgrajene nekje v času od 1450 in 1500. Sčasoma, skladno z razvojem kmetijske dejavnosti, ki je v osnovi omogočala preživetje takratnega prebivalstva, se je vas razvijala na sedanjo lokaciji, pod vznožjem gora Morizne in Krasjega vrha, kar je omogočilo sprostitev rodovitnih polj, ki danes obkrožajo cerkvico sv. Ane.

1.2.1. Analiza poselitvenih vzorcev v času nastanka franciscejskega katastra 1823-1869

Na osnovi grafičnega prikaza poselitve v času nastanka franciscejskega katastra je razviden razvoj naselja na dveh lokacijah in sicer manjši gručasti zaselek ob cerkvi sv. Ane, ki je nastal ob poteh, ki vodijo do večjega zaselka vasi Magozd, ter do ostalih drežniških vasi in naselja Kobarid. Druga lokacija večjega obsega poselitve je locirana na sedanji lokaciji vasi Magozd in sicer na vzdolžni terasi, pod vznožjem gora, ob dveh pomembnih prometnicah, ki sta povezovale vas z ostalimi Drežniškimi vasmi in s vasjo Trnovo.

Na grafični prilogi je označena lokacija današnjega središča vasi, ki ni nujno povezana z lokacijo središča vasi v dobi nastanka obravnavanega katastra, vendar kot izpričuje kataster, je njegova lega mejnik različnega tipa poselitve in sicer na vzhodnem, v starejšem delu vasi, je prevladoval gručasti tip pozidave, kjer so se ob dveh pomembnih, zgoraj navedenih prometnicah, formirale posamezne domačije. Posamezne domačije so oblikovale vaške ambiente in sicer na osnovi oblike pripadajočih parcel in različne vsebine pripadajočih stavb. Dominanto v navedenem ambientu sta si delili stanovanjsko poslopje in gospodarska poslopja: hlevi za govedo, drobnico. Ostale pripadajoče stavbe domačije, ki so bile prav tako funkcijsko vezane na opravljanje kmetijske dejavnosti, so imele, vsaj po izpričujočem volumnu in legi sodeč, v pripadajočem ambientu, podrejeno vlogo. Na zahodni strani od grafično označenega središča vasi, se je razvijal prevladujoči obcestni tip pozidave. Po virih sodeč, je v tem delu vasi prevladovalo oblikovanje domačij na način, da je vzdolžna tlorisna zasnova stavb istočasno vsebovala bivalno vsebino in vsebino vezano na opravljanje kmetijske dejavnosti.

1.2.2. Analiza poselitvenih vzorcev v današnjem obdobju

Vzorec poselitve iz preteklosti je bil v tesni povezanosti z načinom preživljanja takratnega prebivalstva vasi Magozd. Prevladujoča kmetijska dejavnost je narekovala prostorski razvoj vasi, formiranje domačij in utilitarno oblikovanje posameznih stavb. Z iskanjem lažjega načina zaslužka v današnjem obdobju je prebivalstvo vasi vse bolj opuščalo kmetijsko dejavnost, kot osnovno dejavnost za preživetje in hkrati s tem, so se opuščale tudi posamezne stavbe domačij neposredno vezane na opravljanje te dejavnosti. V največji meri so se ohranile in gradile stanovanjske stavbe, katerih preobrazba je sledila razvoju sodobnega bivanja in ohranili so se večji gospodarski objekti, katerih dejavnost se v nekaterih primerih kontnuira še v današnje obdobje. Kljub navedenemu in obstoječa grajena struktura

vasi še vedno z načinom pozidave izpričuje v vzhodnem, starejšem delu vasi, prevladujoč gručasti tip pozidave in zahodno od središča vasi, prevladujoč obcestni tip pozidave.

Slednje prelomno obdobje v razvoju naselja je bil potres leta 1998 in leta 2004, sledila je sanacija spomeniško varovanih stavb in sanacija stanovanjskih stavb, medtem ko je sanacija v večini primerov gospodarskih objektov, zaradi previsoke investicije, ostala le na nivoju načrtovanja. Središče vasi je z poružitvijo ključnih stavb ostal le ozelenel prazen prostor, ki le po svoji legi priča o, v preteklosti, dominantnem ambientu vasi.

Po tem prelomnem obdobju, se vas v večini razvija proti jugu, z razpršenim tipom nove gradnje, z razpoznavnimi arhitekturnimi elementi novodobnega oblikovanja.

1.2.3. Povzetek

Vzorec poselitve vasi izvira iz preteklosti in definira nastanek naselja ob dveh pomembnih prometnicah na osnovi dveh poselitvenih vzorcev:

- gručasta poselitvev z značilnim formiranjem vaških zaokroženih ambientov
- in obcestna pozidava vzdolžno zasnovane grajene strukture.

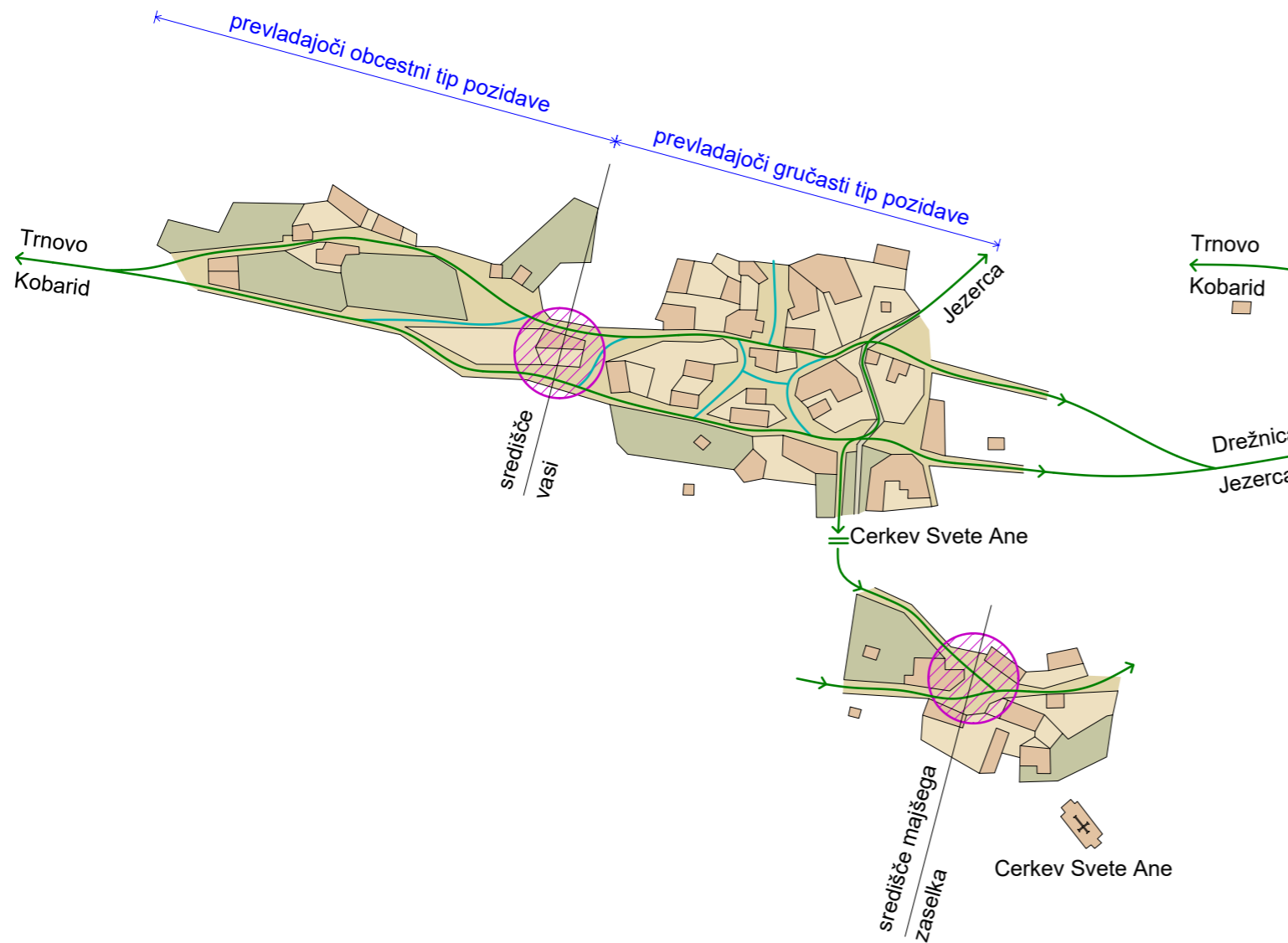
V današnjem obdobju, se zgoraj navedenim vzorcem poselitve, na jugu vasi Magozd, pridružuje še tip razpršene poselitve.

**Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev naselja
Magozd v obdobju nastanka Franciscejskega
katastra in v današnjem obdobju**

Stavbna tipologija Magozd - Analiza poselitvenih vzorcev

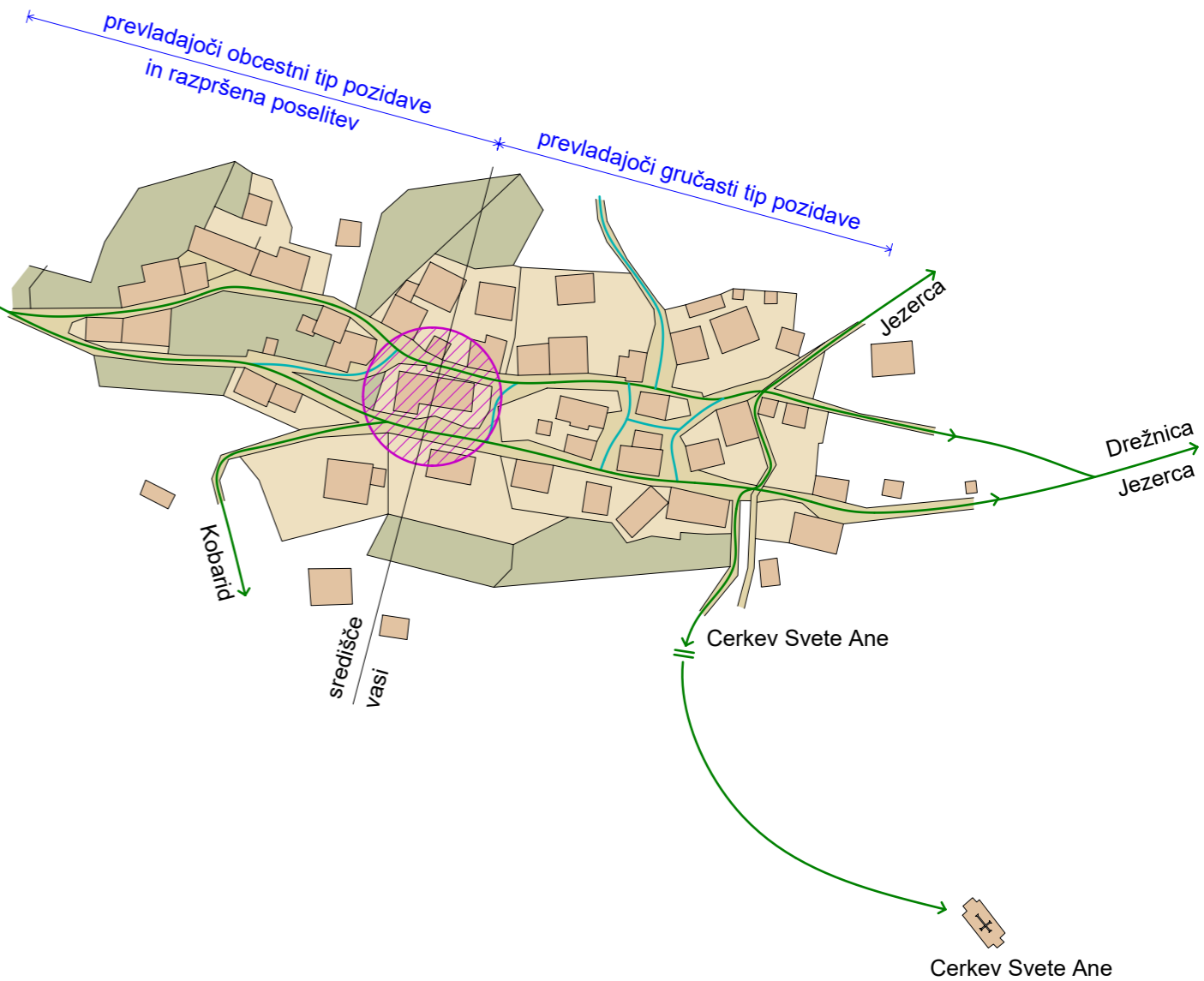
MAGOZD

vzorec naselitve vasi Magozd v obdobju izdelave franciscejskega katastra 1823-1869

MAGOZD

vzorec naselitve vasi Magozd v današnjem obdobju

LEGENDA:

- glavne prometne smeri
- glavne vmesne povezave
- pripadajoče dvorišče domačije
- pozidava
- središče naselja

Vir grafičnih osnov:
Arhiv Republike Slovenije -franciscejski kataster
in Prostorski informacijski sistem občin (PISO)

Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Magozd

Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Magozd

Slika 1,2,3,4,5,10,11,12,13,14,15,16,20: gručasto naselje Magozd je zasnovano na posameznih terasah, v vznožju gore Morizna, ki jih povezujejo vaške poti in na ta način oblikujejo vaške ambiente, domačije.

Slika 1, 4, 5, 7, 8, 9, 15,16,17: posamezne terase, ki formirajo grajeno strukturo vasi, so oblikovane s kamnitimi zidovi in z utrjenimi, peščenimi ali z zelenico in kamnom tlakovanimi vaškimi potmi. Ob teh se formirajo večji ali manjši vaški ambienti, ki pripadajo posamezni domačiji ali javnemu središčnemu ambientu vasi (slika 4 in 5). V okviru navedenih ambientov se pogosto nahaja element vode: vaško korito.

Slika 3,13,15, 20: grajeno strukturo naselja oblikuje uranotežen vpliv značilnih elementov mediteranske in alpske arhitekture.

Slika 18,19: na prostranem travniku pod vasjo, dominira slikovita cerkva sv.Ane, zgrajene v obdobju med 1450-1500.

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

2. Analiza stavbnih tipov

Analiza stavbnih tipov temelji na osnovi analize stavbne tipologije v dveh časovnih obdobjih: obdobje med vojnama in obstoječe stanje vasi in sicer iz razloga nezadostne ohranjenosti elementov arhitekturne dediščine v današnjem obdobju.

Na osnovi razpoložljivih virov ZVKDS Nova Gorica, Popis vojne škode 1919 – 1921, je izdelana analiza stavbne tipologije v obdobju med vojnama, ter na osnovi današnjih razpoložljivih virov, terenskih ogledov in meritev, je izdelana analiza stavbne tipologije današnjega obdobja.

Analiza stavbne tipologije, predvsem v obdobju med vojnama, podaja pomembne arhitekturne smernice razvoja in še enkrat poudarja, da se je stavbna tipologija vse do današnjega obdobja razvijala v tesni povezavi z eksistenčnimi potrebami človeka.

2.1. Analiza stavbnih tipov med vojnama 1919-1921

V obdobju med vojnama, so se v vasi Magozd formirane posamezne domačije, oblikovane v bolj ali manj zaokrožene vaše ambiente, sestavljene iz bivalne stavbe in stavb, ki so omogočala opravljanje kmetijske dejavnosti ali pa je posamezna stanovanjska stavba že vsebovala, v določenem razporedu po etažah stavbe, prostore za opravljanje, takrat pomembne eksistenčne dejavnosti, kmetijstva. Način oblikovanja domačije pa je bil vsekakor tesno povezan z velikostjo in obliko razpoložljive parcele. Vpliv na razvoju stavbarstva v območju obravnave sta prav gotovo v veliki meri imeli tudi obe svetovni vojni, zaradi katerih je morala biti prenekateri domačija prenovljena ali novo zgrajena. Ustno izročilo Slavka Korena, Magozd 4, govori, da so v obdobju med vojnama, v času popisa vojne škode, prihajali zidarji, tesraji, ipd...večinoma iz Benečije, kar je prav gotovo vplivalo na nadaljnji razvoj stavbarstva, ki je imel v osnovi alpske prvine: kamnoseški detajli vhodnih portonov stavb, danes v preprosti obliki zaznani le še pri gospodarskih poslopih, zamenjava strešne kritine, predvsem pri stanovanjskih poslopih, iz slamnate v korčno strešno kritino, zunanje lesene komunikacije-ganki, poslikane planete, ipd.....prav gotovo je mogoče, da so se navedeni vplivi pojavili že prej, vendar prav gotovo le na stavbah, ki so pripadala večjim domačijam.

Stavbna analiza v obdobju med vojnama je izdelana na inventarizaciji stanja, podanega v viru ZVKDS OE Nova Gorica: Popis vojne škode v obdobju 1919-1921, ki hkrati podaja tudi obseg posameznih domačij, sestavljenih iz

stanovanjske stavbe in posameznih stavb, pomembnih za opravljanje kmetijskih, eksistenčnih dejavnosti:

- hlevi za govedo, drobnico
- kašče
- čebelnjaki
- svinjaki
- sušilnica sadja
- listnik in drvarnica
- mlin
- kozolci
- seniki
- hlevi v planinah

Način funkcionalne zasnove posameznih stavb bo v nadaljevanju opisan po posameznih, grafično prikazanih primerih:

2.1.1. Stanovanjske stavbe

2.1.1.1. Magozd 1: vrhhlevna stanovanjska stavba

Delno vkopano pritlično etažo sestavlja obokan prostor hleva in svinjaka, nadstropno etažo, dostopno preko zunanje komunikacije, sestavlja neposreden vhod v prostor kuhinje, iz te v izbo in dve sobi. Drugo nadstropje, dostopno preko zunanje komunikacije, sestavljajo sobe. Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korec.

2.1.1.2. Magozd 5: vrhhlevna stanovanjska stavba

Pritlično etažo sestavljata prostora hleva, nadstropna etaža z neposrednim vstopom v kuhinjo, iz te pa v izbo in shrambo, je dostopna preko zunanje komunikacije in etaža v drugem nadstropju, ki jo formirajo sobe in izhod na gank, je dostopna preko veže z notranjo komunikacijo. Oblika tlorisne zasnove stavbe se bolj približuje kvadratu. Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korec.

2.1.1.3. Magozd 9: vrhhlevna stanovanjska stavba

Delno vkopana kletna etaža formira prostora hleva, pritlična etaža je dostopna neposredno iz terena, preko notranje veže je dostop v kuhinjo, izbo, sobo in shrambo in iz notranje komunikacije se nadaljuje dostop na drugo etažo stavbe, kjer so razporejene sobe. Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik. Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korec.

2.1.1.4. Magozd 18: vrhhlevna stanovanjska stavba

Pritlično etažo sestavlja prostor hleva, nadstropna etaža je dostopna preko zunanje komunikacije, v vežo in iz te v prostor kuhinje in izbe. Preko notranje komunikacije je dostop v sobi, v drugem nadstropju, iz teh pa je prehod na gank.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korec.

2.1.1.5. Magozd 16: vrhkletna stanovanjska stavba

Nad pritlično etažo, delno obokanih prostorov, je preko zunanje komunikacije ganka dostop v nadstropno etažo, kjer so razporejene sobe.

Stavbi je dodan ograjen dvoriščni prostor, ki se je v preteklosti največkrat uporabljal za drobnico.

Oblika tlorisne zasnove stavbe vključno z dvoriščem: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.1.6. Magozd 15: vrhkletna stanovanjska stavba

Nad dvocelično kletno etažo, je preko zunanje komunikacije dostop v pritlično dvocelično etažo, z neposrednim vstopom v kuhinjo in preko nje v izbo. Preko zunanje komunikacije je dostop v nadstropno etažo z sobama.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korec.

2.1.1.7. Magozd 14: vrhhlevna stanovanjska stavba

Pritlično etažo sestavlja vzdolžni niz treh prostorov hleva, preko zunanje komunikacije je dostop v nadstropno etažo, kjer je vhod neposredno v kuhinjo, iz nje v izbo in v nadaljevanju v sobo.

Preko ganka in zunanje komunikacije je dostop na drugo nadstropje, kjer sta sobi in v osrednjem delu shramba, oziroma senik, dostopne na drugi strani stavbe neposredno iz terena.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korec.

2.1.1.8. Magozd 13: vrhhlevna stanovanjska stavba

Pritlično etažo sestavlja prostor hleva in obokan shrambni prostor, preko zunanje komunikacije je dostop v nadstropno etažo, kjer je vhod neposredno v kuhinjo, iz nje v izbo in sobe.

Preko ganka in zunanje komunikacije je dostop na drugo nadstropje, kjer sta sobi in v osrednjem delu shramba, oziroma senik, dostopne na drugi strani stavbe neposredno iz terena.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korec.

2.1.1.9. Magozd 12: pritlična stanovanjska stavba

Pritlično etažo sestavlja osnovna dvocelična zasnova obokane kuhinje in izbe. Iz kuhinje je dostop v obokano shrambo in iz izbe v dodatno sobo. K stavbi je dozidan manjši prostor za namen svinjaka.

Podstrešje z strmim strešnim naklonom, se na zatrepih fasade zaključuje z lesenim zatrepom z oblikovanimi preprostimi pravokotnimi strešnimi odprtini.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.1.10. Magozd 10: vrhkletna stanovanjska stavba

Nad kletno etažo je tricelična etaža, dostopna preko zunanje komunikacije, ki jo sestavlja prostor kuhinje, izbe in shrambe. Nad to etažo je preko zunanje komunikacije in ganka dostop v etažo z sobami.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korec.

2.1.1.11. Povzetek stanovanjske stavbe

Navedba primerov zasnove stavb v obdobju med vojnama izpričuje prisotnost alpskega načina formiranja stavb, ki ga zaznamo z vrhhlevno, vrhkletno zasnovo bivalnih prostorov, dostopnih preko zunanje komunikacije in sicer neposredno v prostor kuhinje in neposredno iz te ali preko veže, v izbo, sobo in shrambo. Podstrešje, dostopno preko zunanje lesene komunikacije, ki je v večini namenjeno hrambi sena, tvori dvokapna strešna konstrukcija s strmim strešnim naklonom. Temu, menim, da prvobitnemu alpskemu vplivu, se v obdobju izdelave popisa vojne škode, že pridružuje primorski, beneški vpliv formiranja stanovanjskih stavb, ki je predvsem razpoznaven z uvedbo korčne kritine. Le ta je zahtevala izvedbo blažjega strešnega naklona, ki je povzročila nastanek dodatnega

podstrešnega prostora. V večini primerov, se je naveden podstrešni prostor uredil za namen sob in shrambnih prostorov, ki so bili v večini primerov dostopni preko zunanje lesene konstrukcije gankov in stopnic.

2.1.2. Hlevi

2.1.2.1. Magozd 1: hlev z kaščo v nadstropju

Tricelična pritlična etaža, ki jo v osrednjem delu tvori prostor hleva, ob straneh prostora za namen kleti in svinjaka ima v nadstropni, leseni konstrukciji etaže urejen večji prostor senika in kašče.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.2.2. Magozd 1: hlev: pritlična zidana stavba

Pritlična etaža z vzdolžno razporejenimi tremi prostori za namen hleva.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.2.3. Magozd 5: hlev: dvoetažna zidana stavba, z leseno konstrukcijo ganka

Dvocelična pritlična zasnova stavbe z vsebino hlevov in podstrešja z vsebino senikov.

Podstrešna etaža ima izhod na leseno konstrukcijo ganka, namenjenega za sušenje sena, poljskih pridelkov ali pdb....

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.2.4. Magozd 9: hlev: dvoetažna zidana stavba

Dvocelična pritlična zasnova stavbe z vsebino hlevov in podstrešja z vsebino senikov.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim naklonom. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: žlebasta pločevina.

2.1.2.5. Magozd 9: hlev: pritlična zidana stavba z ograjenim dvoriščem

Dvocelična pritlična zasnova stavbe z vsebino hlevov in ograjenim dvoriščem.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.2.6. Magozd 9: hlev: dvoetažna stavba, z leseno konstrukcijo nadstropne etaže

Dvocelična pritlična zidana zasnova stavbe z vsebino hlevov. Lesena konstrukcija nadstropne etaže oblikuje prostor senika.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.2.7. Magozd 15: hlev: trietažna zidana stavba

Enocelična pritlična etaža z hlevom, tricelična nadstropna etaža z dvema prostoroma za namen hleva in prostor za namen sobe. Podstrešna etaža z zunanjo leseno komunikacijo gankom za sušenje sena, poljskih pridelkov in pdb...

Oblika tlorisne zasnove stavbe: kvadrat.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: žlebasta pločevina.

2.1.2.8. Magozd 15: hlev: trietažna zidana stavba

Enocelična pritlična etaža z hlevom, tricelična nadstropna etaža z dvema prostoroma za namen hleva in prostor za namen sobe. Podstrešna etaža z zunanjo leseno komunikacijo gankom za sušenje sena, poljskih pridelkov in pdb...

Oblika tlorisne zasnove stavbe: kvadrat.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: žlebasta pločevina.

2.1.2.9. Magozd 14: hlev: dvoetažna zidana stavba z ograjenim dvoriščem

Dvocelična pritlična zasnova stavbe z vsebino hlevov in ograjenim dvoriščem. Nadstropna etaža za namen senika.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: **slama**.

2.1.2.10. Magozd 13: hlev: dvoetažna zidana stavba z kaščo v nadstropju in z ograjenim dvoriščem

Dvocelična pritlična zasnova stavbe z vsebino hlevov in ograjenim dvoriščem. Nadstropna etaža za namen kače.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: **slama**.

2.1.2.11. Magozd 12: hlev: pritlična zidana stavba

Dvocelična pritlična zasnova stavbe z vsebino hlevov.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: **slama**.

2.1.2.12. Magozd 10: hlev: dvojna pritlična zidana stavba

Vzdolžni niz dveh stavb in sicer enocelična pritlična stavba za namen hleva za govedo in druga za namen hleva za drobnico in svinjak.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik. Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: **slama**.

2.1.2.13. Povzetek hlevi

Hlevi so večinoma zasnovani kot samostojne pritlične zidane stavbe, krite z slamnato strešno kritino. V nekaj primerih je stavba zasnovana dvoetažno, s tem, da je druga etaža zidana ali pa je v leseni izvedbi. Vsebinske druge etaže se navezuje na hrambo krme, ali na urejen prostor kašče, v enem primeru, pa tudi na prostor dodatne sobe.

2.1.3. Kašče

2.1.3.1. Magozd 1: zidana dvoetažna stavba

Enocelična pritlična obokana etaža namenjena shranjevanju poljskega pridelka in enakemu namenu urejena enocelična nadstropna etaža, dostopna preko zunanje komunikacije in ganka.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim naklonom.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: žlebasta pločevina ali korci.

2.1.3.2. Magozd 5: dvoetažna stavba z leseno konstrukcijo nadstropne etaže

Enocelična pritlična etaža namenjena shranjevanju poljskega pridelka in enakemu namenu urejena enocelična nadstropna etaža, dostopna preko zunanje komunikacije, lestev.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: **slama**.

2.1.3.3. Magozd 13 in 16: zidana tri etažna stavba

Enocelična pritlična etaža namenjena shranjevanju poljskega pridelka in enakemu namenu urejena enocelična nadstropna etaža, dostopna preko zunanje komunikacije in ganka, ki se podaljšuje na naslednjo fasado stavbe iz razloga zagotovitve dodatnih površin za sušenje poljskega pridelka. Iz grafik vira ni razviden dostop do podstrešne etaže, vsekakor je bil dostop omogočen le iz zunanjega prostora. Oblika tlorisne zasnove stavbe: kvadrat. Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim naklonom.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: žlebasta pločevina ali korci.

2.1.3.4. Magozd 12: vkopana kletna etaža in lesena konstrukcija pritlične etaže

Enocelična vkopana kletna etaža namenjena shranjevanju poljskega pridelka in enakemu namenu urejena lesena konstrukcija enocelične nadstropne etaže, dostopne neposredno iz zunanjega prostora.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: kvadrat.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: **slama**.

2.1.3.5. Povzetek kašče

Pojav dveh tipov kašč, praviloma prostostoječa dvoetažna zidana enocelična stavba, z dostopom v nadstropno etažo preko zunanje komunikacije in ganka, ki ima lahko še dodatno funkcijo sušenja poljskih pridelkov.

Druga pojavna oblika je prav tako prostostoječa dvoetažna stavba, s praviloma vkopano ali delno vkopano kletno etažo in leseno konstrukcijo pritlične etaže, dostopne neposredno iz zunanjega prostora ali preko lesene lestve.

Oblika tlorisne zasnove stavb je praviloma kvadratne oblike z strešno konstrukcijo z blagim naklonom v primeru v celoti zidane stavbe ali z slamnato kritino v primeru stavbe z zidano pritlično etažo in leseno konstrukcijo nadstropne etaže.

2.1.4. Sušilnica sadja

Sončna lega vasi Magozd je pripomogla k bogati letini sadja:

2.1.4.1. Magozd 1: sušilnica sadja: pritlična zidana stavba

Pritlična zidana enocelična samostojno stoječa stavba, ki ima v notranjosti prostora peč za sušenje sadja (virji ne omenjajo vrsto peči).

Oblika tlorisne zasnove stavbe: kvadrat.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim naklonom.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korci.

2.1.4.2. Magozd 9: sušilnica sadja: pritlična zidana stavba

Pritlična zidana enocelična samostojno stoječa stavba, ki ima v notranjosti prostora oblikovano obokano peč za sušenje sadja (najverjetneje grajeno iz opeke) in nad tem več slojev polic iz ločevja, na katerih je bilo sadje, pripravljeno za sušenje.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim naklonom.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korci.

2.1.5. Svinjak

2.1.5.1. Magozd 18: svinjak: nadstropna zidana stavba

Samostojno stoječa enocelična stavba, z svinjakom v pol vkopani pritlični etaži in z pomožnim prostorom v

nadstropni etaži, dostopnim neposredno iz zunanjega prostora.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: kvadrat.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim naklonom.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korci.

2.1.5.2. Magozd 11: svinjak z kletjo in kaščo v nadstropju

Podolgovata tlorisna zasnova treh, nekoliko zamaknjenih celic z vsebino svinjaka, zunanjega stranišča in kelti: V nadstropni etaži, v leseni konstrukciji je oblikovana kašča.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.5.3. Magozd 10: svinjak : pritlična in nadstropna zidana stavba

Samostoječa pritlična enocelična zidana stavba, pravokotne tlorisne oblike.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

Samostoječa dvoetažna stavba, kvadratne oblike, ima v pritlični etaži urejena dva prostora za namen svinjaka in podstrešno etažo za namen pomožnega prostora.

2.1.6. Čebelnjak

2.1.6.1. Magozd 10: čebelnjak: nadstropna zidana stavba

K osnovni dvocelični, pravokotno oblikovani zidani nadstropni stavbi, je prizidana pritlična zasnova čebelnjaka, z zidanimi, čelnimi stranicami. Osnovna stavba ima v pritličju obokane kletne prostore, v nadstropju pomožne prostore.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.7. Listnik in drvarnica

2.1.7.1. Magozd 5: listnik

Pritlična pravokotno oblikovana enokapna nadstrešnica, v vzdolžni smeri podprta z zidano steno, ki je bila najverjetneje prislonjena v brežino in na drugi strani z zidanima stebroma.

Nadkrit prostor je služil za hrambo v jeseni nagrabljenega listja, uporabljenega za namen tako imenovane stelje, ki se je uporabljala v hlevih drobnice in govedu.

2.1.7.2. Magozd 1: drvarnica

Dvokapna strešna konstrukcija podprta z vogalnimi, zidanimi stebri.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.7.3 Povzetek: sušilnica sadja, svinjak, čebelnjak, listnik in drvarnica:

Vse navedene stavbe, ki zavzemajo razmeroma zelo majhen tlorisni obseg, predvsem stavba za namen listnika, drvarnice in sušilnice sadja, so povsem utilitarno zasnovane. Čebelnjak in svinjak se v okviru grajene strukture obravnavanega razvojnega obdobja, pojavljata tudi v kombinaciji z opravljanjem druge vrste kmetijske dejavnosti.

Tlorisna zasnova stavb ni nujno pravokotne oblike, oziroma manjša kot je stavba, bolj se oblika tlorisne zasnove stavbe približuje kvadratni obliki. Strešna konstrukcija je praviloma dvokapnica, z v večini strmim naklonom in slamnato strešno kritino.

Sledi tipologija stavb, ki so bile bolj ali manj oddaljene od osnovne celice domačije, vendar njihova vsebina je bila prav tako del eksistenčne dejavnost osnovne domačije:

2.1.8. Mlin

2.1.8.1. Magozd 12: mlin:

Nadstropna zidana stavba z dvokapno strešno konstrukcijo strmega naklona. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.9. Kozolci

2.1.9.1. Magozd 11 in 18: kozolec

Preprosto zasnovana lesene konstrukcija enojnega kozolca z dvokapno strešno konstrukcijo.

Enojni stegnjeni kozolec je stalna sušilna naprava s tesarsko obdelanimi detajli, z razmeroma močnimi stebri, v katero so vdete letve s strešno konstrukcijo na križ s kapnimi legami. Stegnjen kozolec ima več oken, z vmesnimi lesenimi stebri. Po grafično prikazanem strešnem naklonu je mogoče sklepati, da je bila streha pokrita s slamo (Magozd 11) ali s korci (Magozd 18).

2.1.9.2. Magozd 10: dvojni kozolec

Samostojna, lesena in od strani odprta stavba, je sestavljena iz dveh enojnih stegnjenih kozolcev, ki sta pod ostrejšem povezana med sabo z leseno konstrukcijo križnih vezi, vpetih v leseno talno in stropno konstrukcijo dodatne podstrešne etaže.

Dva enojna stegnjena kozolca sestavljajo nosilno stebrasto ogredje, v katerem so v isti navpični ravnini enakomerno, za debelino žitnega snopa razmaknjeni vodoravni drogovi, namenjeni sušenju in hranjenju predvsem nekaterih poljskih pridelkov in krme. Včasih so kozolci služili predvsem za sušenje žita in sena, ter še nekaterih drugih poljskih pridelkov in za spravilo slame, sena in kmetijskega orodja.

2.1.10. Seniki

2.1.10.1. Magozd 16: Senik v Jankovc in Magozd 9: Senik pod Brezovico: pritlična zidana stavba

Samostojno stoječa enocelična, zidana pritlična stavba, pravokotne tlorisne oblike, z funkcijo senika. V leseni konstrukciji zatropa fasade stavbe je vratna odprtina.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.10.2. Magozd 15: Senik na Kopit: stavba senika s kozolcem

Pravokotno oblikovana stavba s podstrešno etažo in napuščem, ki hkrati tvori strešno konstrukcijo enojnega stegnjenega kozolca ob vzdolžni fasadi senika. Notranji prostori senika in kozolca so bili namenjeni hrambi in sušenju krme.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.10.3. Magozd 13: Senik v Brezah: pritlična zidana in lesena konstrukcija stavbe

Kvadratno oblikovana tlorisna zasnova pritlične, enocelične stavbe, ki je do ene tretjine pozidana, ostali del stavbe tvori lesena konstrukcija zunanjih sten.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.10.4. Magozd 10: Senik pod Brezobco: dvoetažna zidana stavba

Pravokotno oblikovana enocelična stavba, s podstrešno etažo in strmim strešnim naklonom dvokapne strešne konstrukcije, ki ima lesne zveze značilne za slamnato strešno kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.10.5. Magozd 5: Senik na dolgi njivi: dvoetžna zidana in lesena stavba

Pravokotno oblikovana enocelična stavba, s podstrešno etažo v leseni konstrukciji in strmim strešnim naklonom dvokapne strešne konstrukcije, ki ima lesne zveze značilne za slamnato strešno kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.11. Hlevi v planinah

2.1.11.1 Hleva v Jankovc: nadstropna zidana stavba in nadstropna zidana in lesena stavba

Enocelična zidana stavba z vsebino hleva v pritlični etaži in senika v podstrešni etaži.

Strešna konstrukcija je oblikovana kot dvokapnica, vendar z nekoliko blažjim naklonom, značilnim za slamnato strešno kritino. Iz virov ni mogoče razbrati za vrsto strešne kritine, ki je lahko v danem primeru žlebasta pločevina.

Dvocelična zidana stavba z vsebino hleva v pritlični etaži in v podstrešni etaži, ki jo sestavlja lesena konstrukcija zunanjih sten, z vsebino senika.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama

2.1.11.2. Povzetek seniki in hlevi:

Seniki enocelične samostojne stavbe, namenjeni hrambi krme, so se pojavljali kot zidane pritlične stavbe, ki so imele v podstrešni etaži, z večjo ali manjšo etažno višino, še dodatni hrambni prostor za krmo, dostopen praviloma preko vratne odprtine na lesenem zatrepu fasade stavbe. Kot viri navajajo je bil prisoten tudi tip senika z zidano pritlično etažo in z leseno konstrukcijo zunanjih sten podstrešne etaže ali pa je podaljšan napušč senika tvoril tudi strešno konstrukcijo kozolca, ki je potekal v določeni razdalji ob daljši fasadi stavbe.

Zapisi poročajo o dveh načinov gradnje stavbe hleva, v obeh primerih gre za pritlično vsebino hleva in v podstrešni etaži senik, s tem, da je v enem primeru podstrešna etaža zidana in v drugem, lesena.

2.1.11.3. Povzetek tlorisne in strešne kompozicije stavb v obdobju med vojnama

Osnovna tlorisna kompozicija grafično prikazanih stavb v obdobju med vojnama je bil pravokotnik, ki pa ni bil nikakor pravilo za vsa razvojna obdobja in za vse vrste stavb.

V začetnem razvoju stanovanjskih stavb je prevladovala pravokotna tlorisna oblika, ki pa se je skozi razvojna obdobja, vzporedno z razvojem bivalne vsebine, vse bolj izgubljala in bolj približevala kvadratni obliki. Večja gospodarska poslopja, kot so bili npr. hlevi, so pravokotno tlorisno obliko ohranjali, medtem, ko so se manjše stavbe, prav tako vezane na opravljanje kmetijske dejavnosti, v veliki meri bolj približevale kvadratni tlorisni zasnovi.

Iz analize tlorisne kompozicije stavba v obdobju med vojnama, vključno z cerkvico sv. Ane, je mogoče razbrati osnovno izhodiščno mersko enoto: 600cm in na osnovi le-te, je izdelana analiza tlorisne kompozicije stavb obravnavanega obdobja.

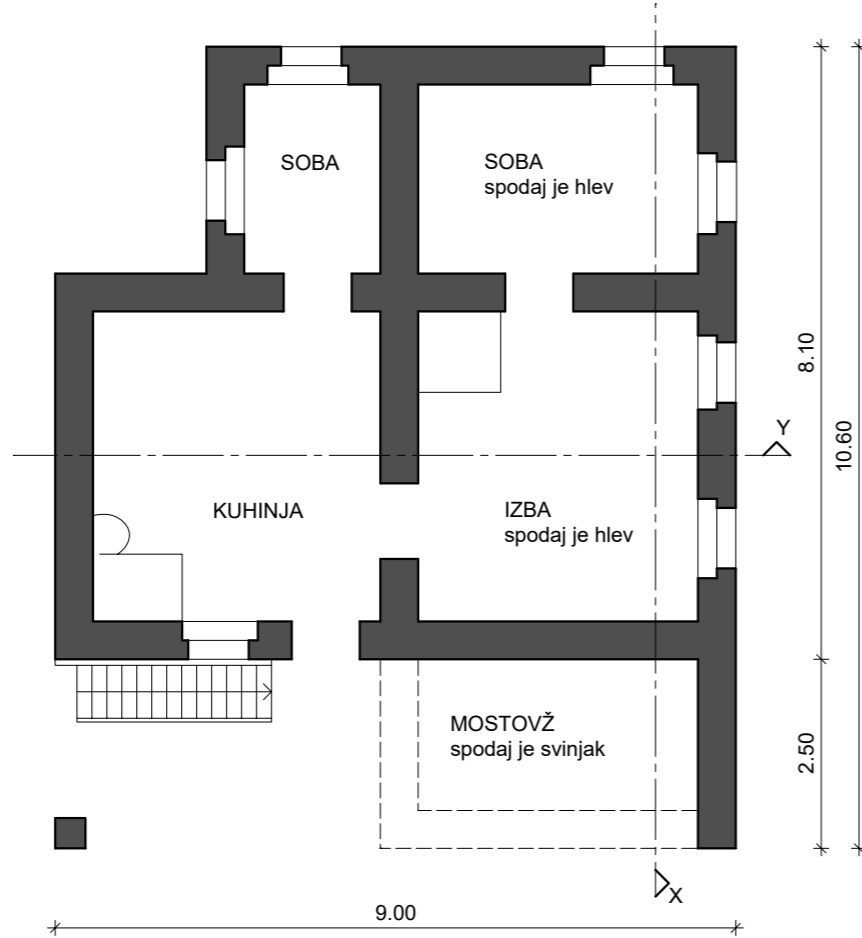
Stavbe so bile v tem obdobju še večinoma krite s slamo, predvsem gospodarska poslopja, medtem ko je pri stanovanjskih stavbah že prisotna tudi korčna kritina, ki je povzročila oblikovanje dodatnega podstrešnega prostora.

Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama

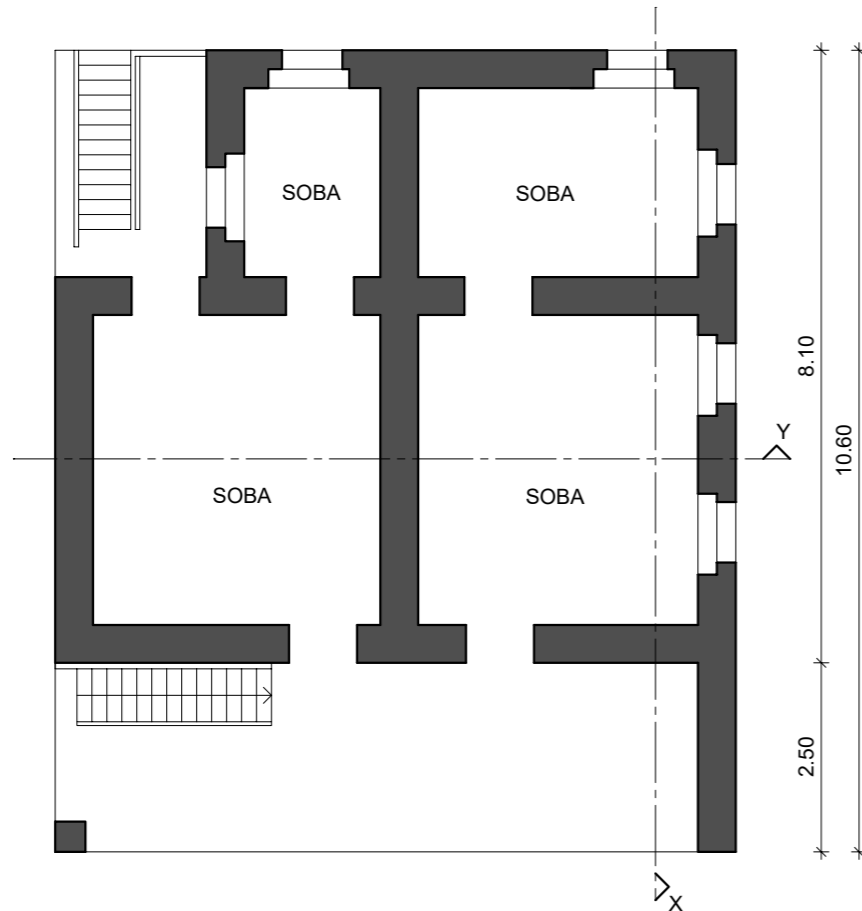
Magozd 1: Stanovanjska hiša, Franc Žagar

Obdobje med vojnama

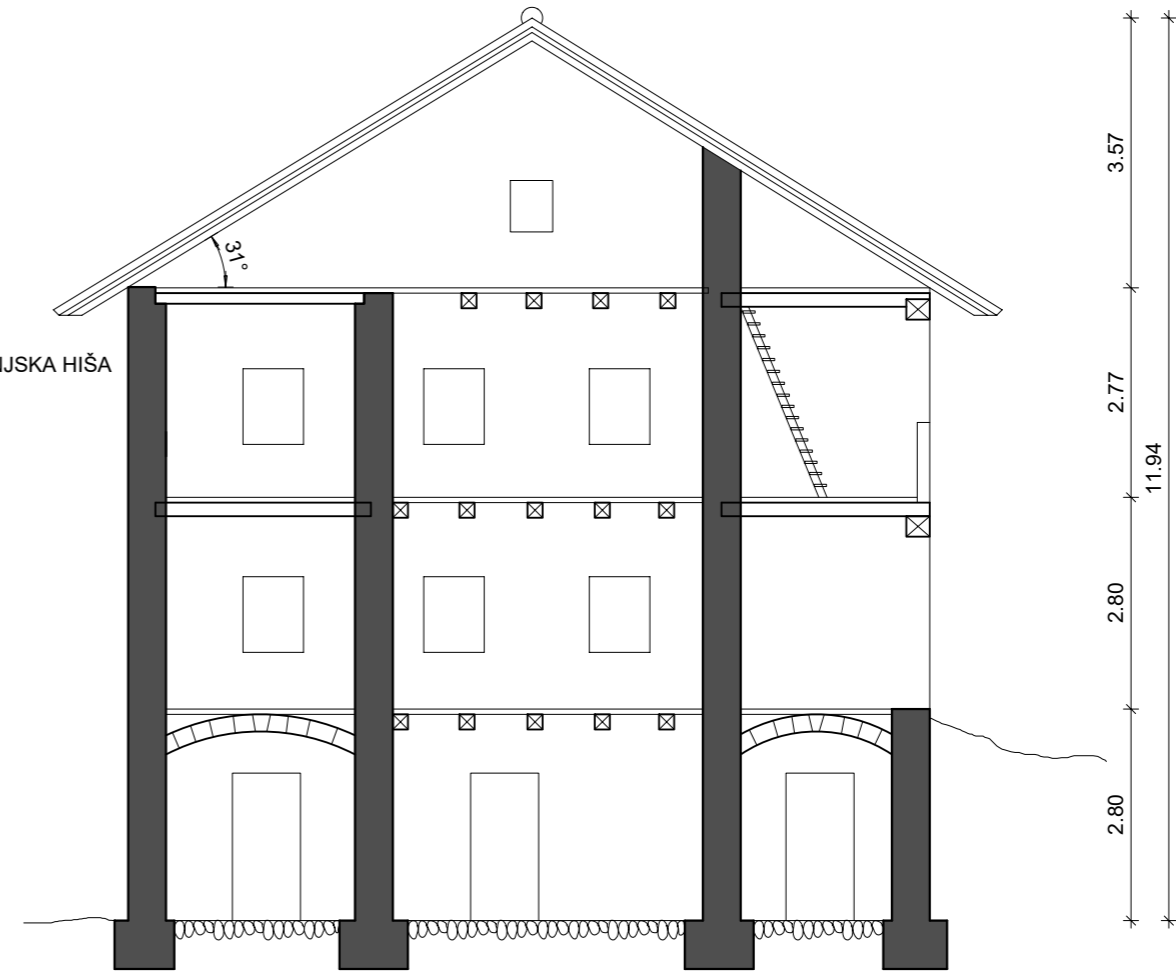
Magozd 1
STANOVANJSKA HIŠA
tloris nadstropja 1

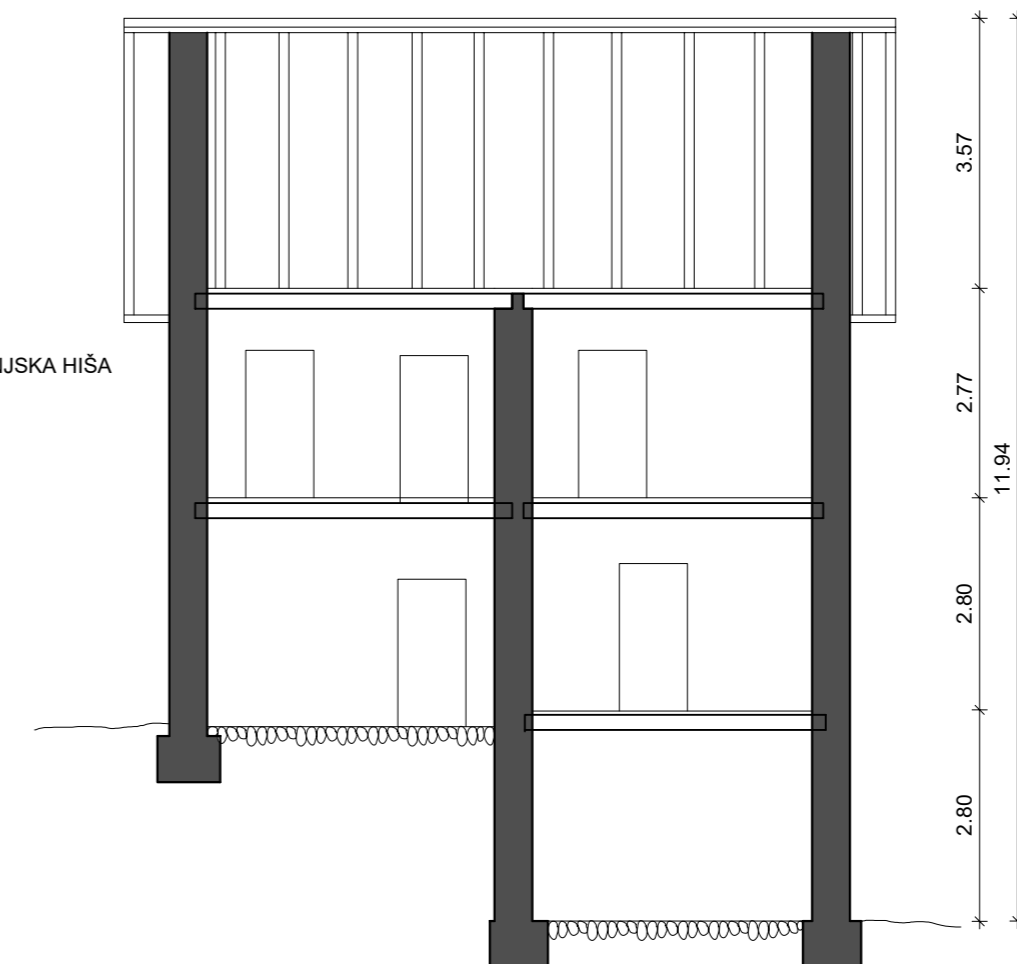
Magozd 1
STANOVANJSKA HIŠA
tloris nadstropja 2

Magozd 1
STANOVANJSKA HIŠA
prez X-X

Magozd 1
STANOVANJSKA HIŠA
prez Y-Y

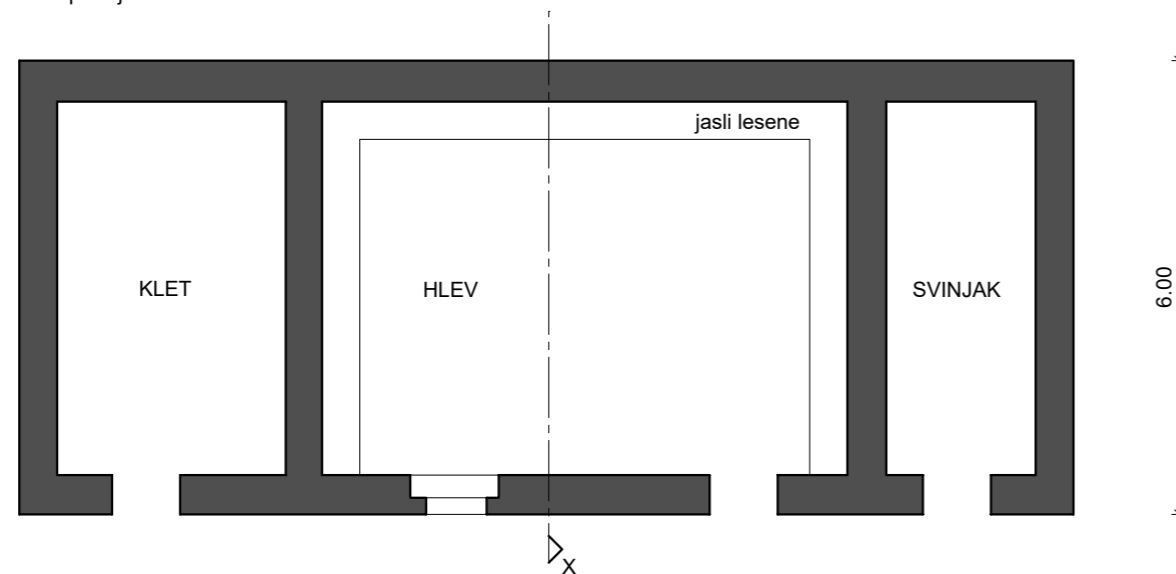

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

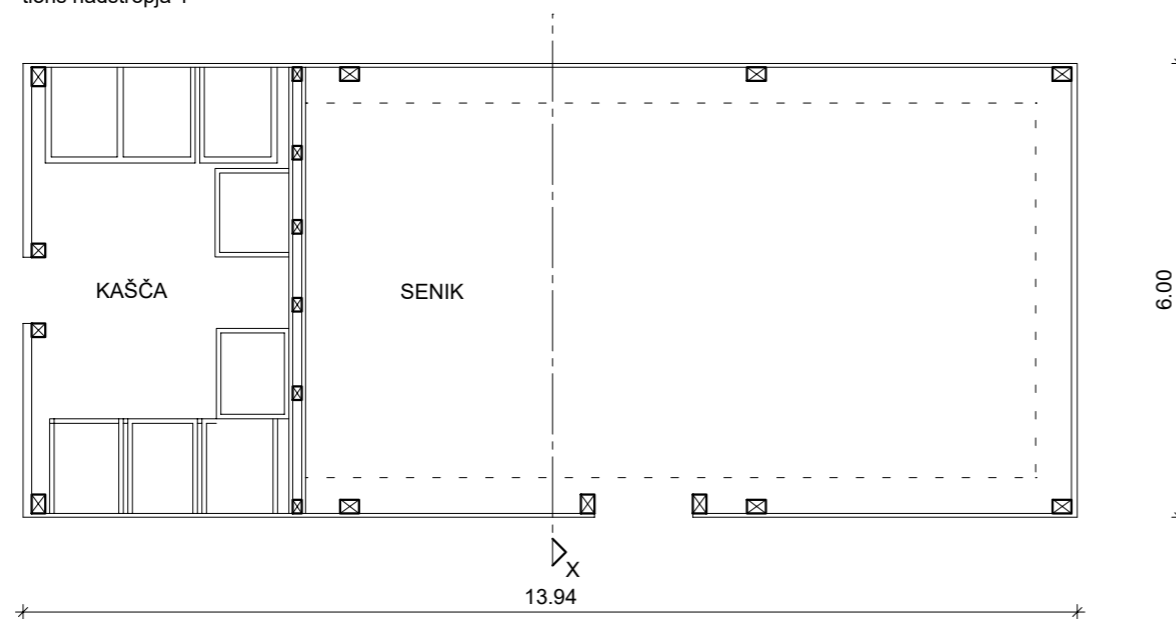
Magozd 1: Hleva, Franc Žagar

Obdobje med vojnama

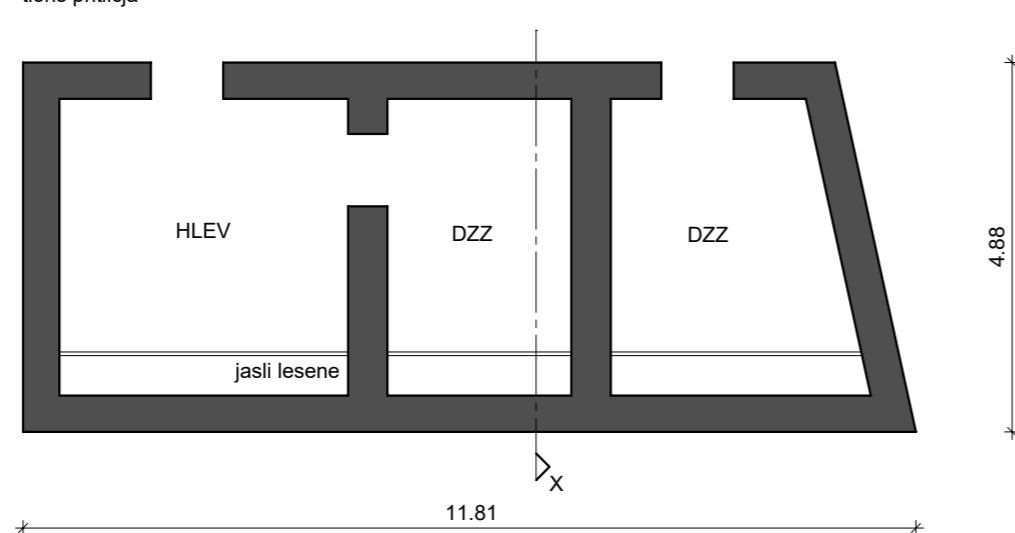
Magozd 1
HLEV
tloris pritličja

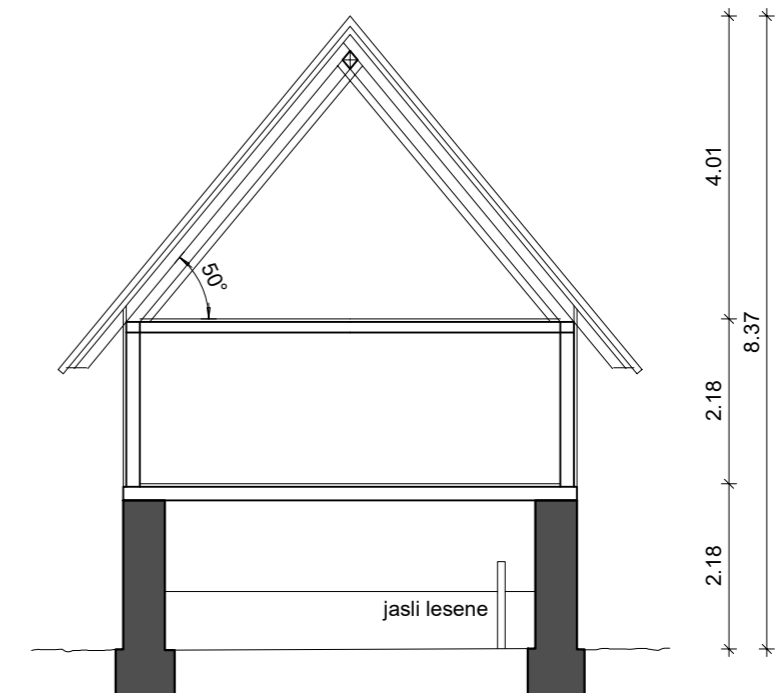
Magozd 1
HLEV
tloris nadstropja 1

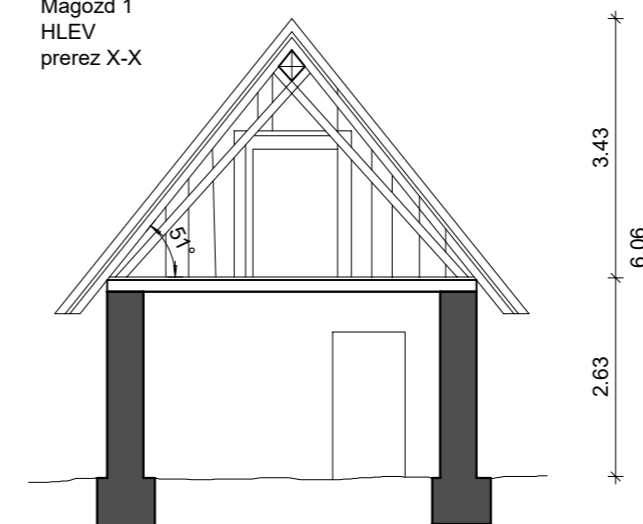
Magozd 1
HLEV
tloris pritličja

Magozd 1
HLEV
prez X-X

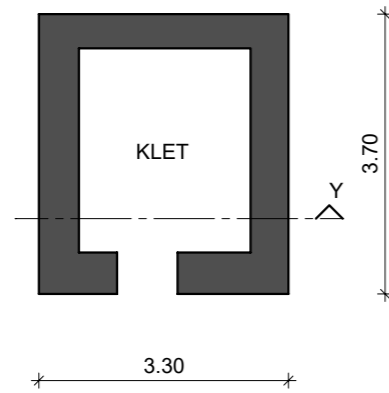
Magozd 1
HLEV
prez X-X

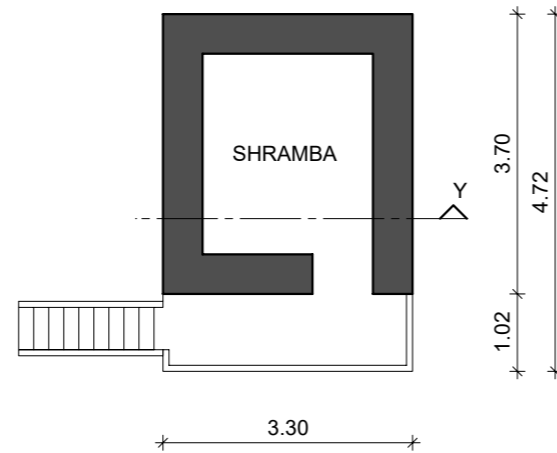
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Magozd 1: Kašča, drvarnica in sušilnica sadja, Franc Žagar Obdobje med vojnama

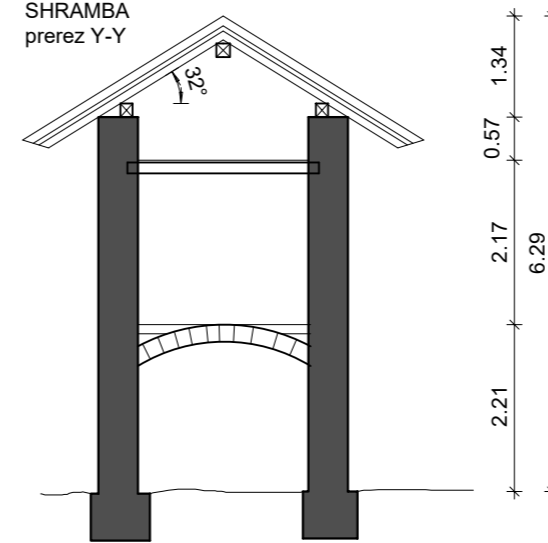
Magozd 1
SHRAMBA
tloris pritličja

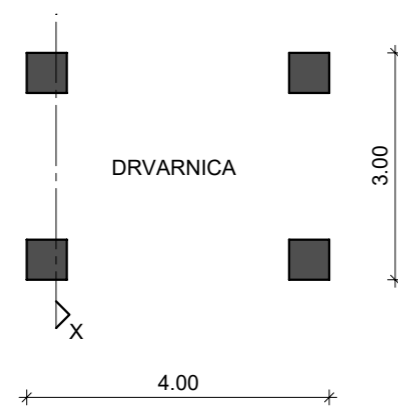
Magozd 1
SHRAMBA
tloris nadstropja 1

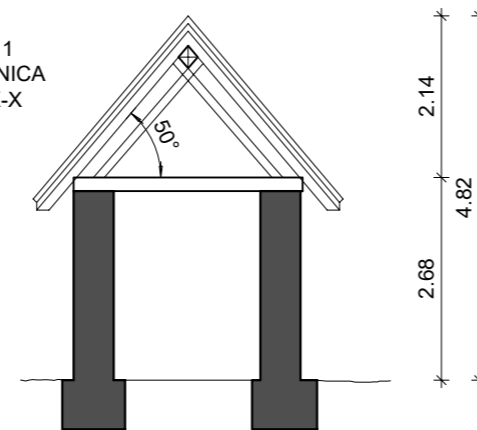
Magozd 1
SHRAMBA
prez Y-Y

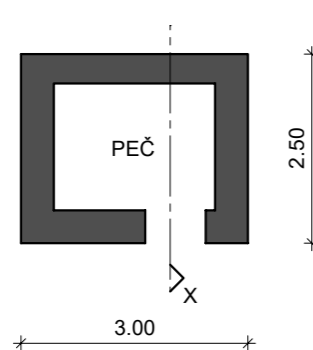
Magozd 1
DRVARNICA
tloris pritličja

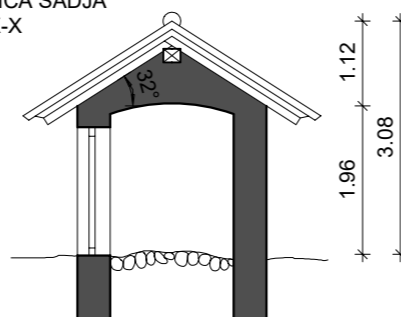
Magozd 1
DRVARNICA
prez X-X

Magozd 1
SUŠILNICA SADJA
tloris pritličja

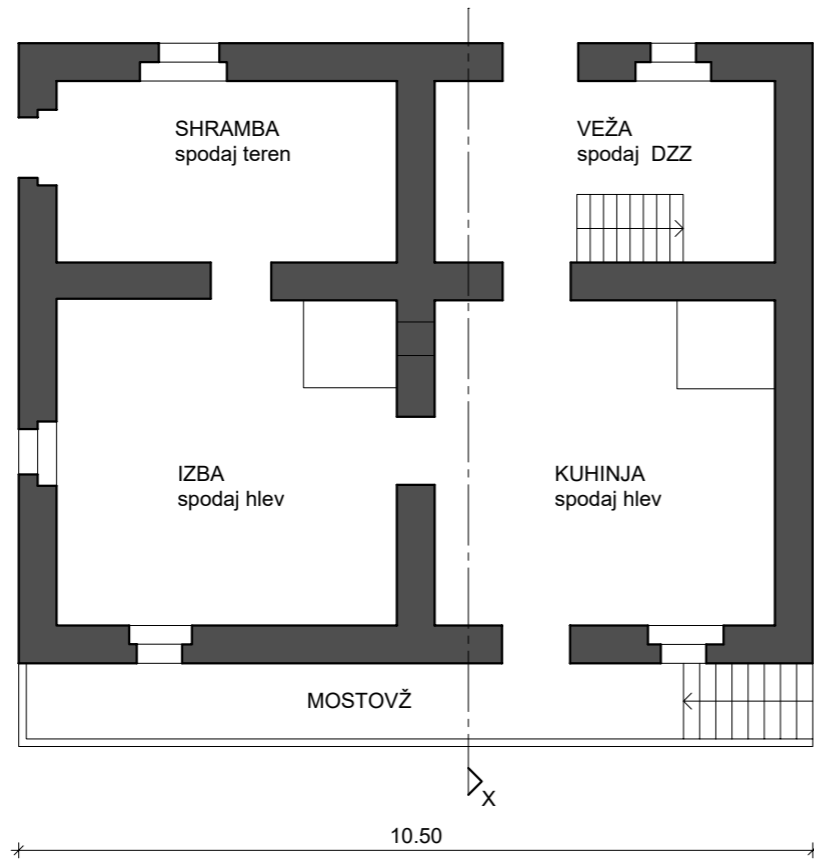
Magozd 1
SUŠILNICA SADJA
prez X-X

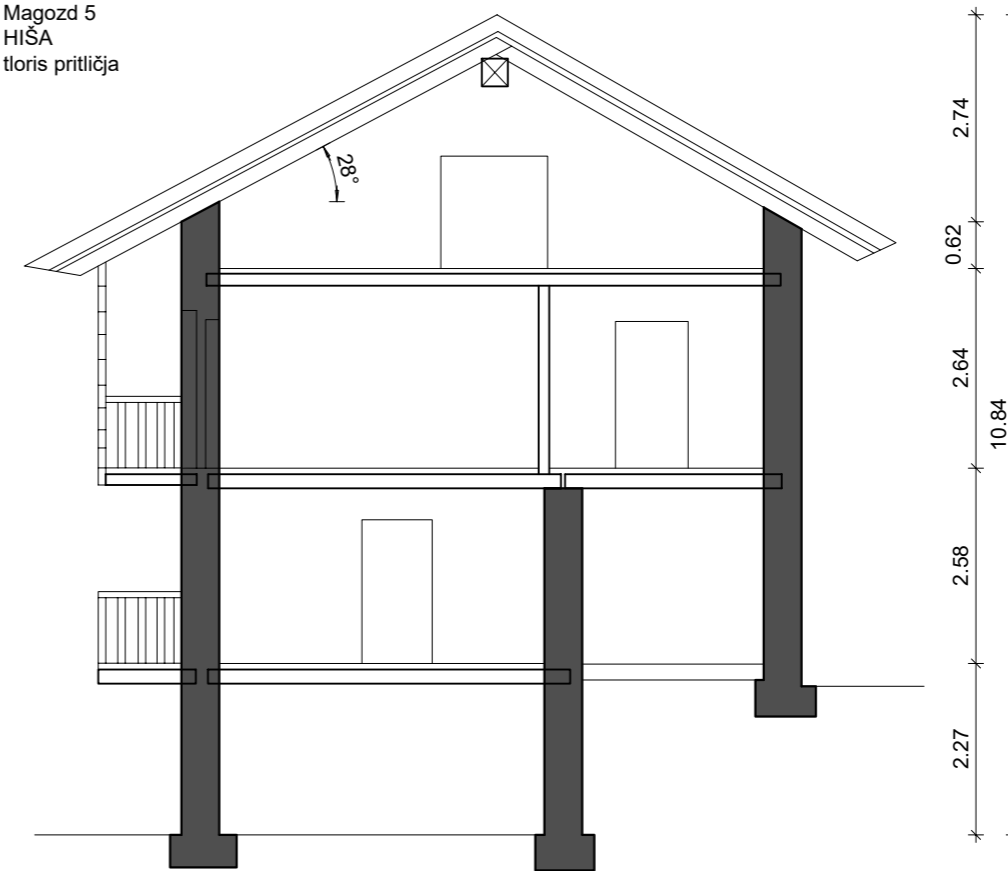
Magozd 5: Stanovanjska hiša in hlev, Jakob Kanalec

Obdobje med vojnama

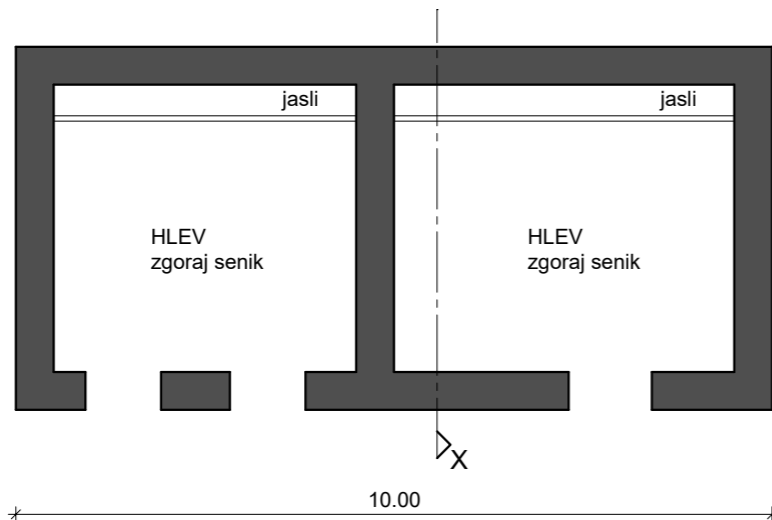
Magozd 5
HIŠA
tloris pritličja

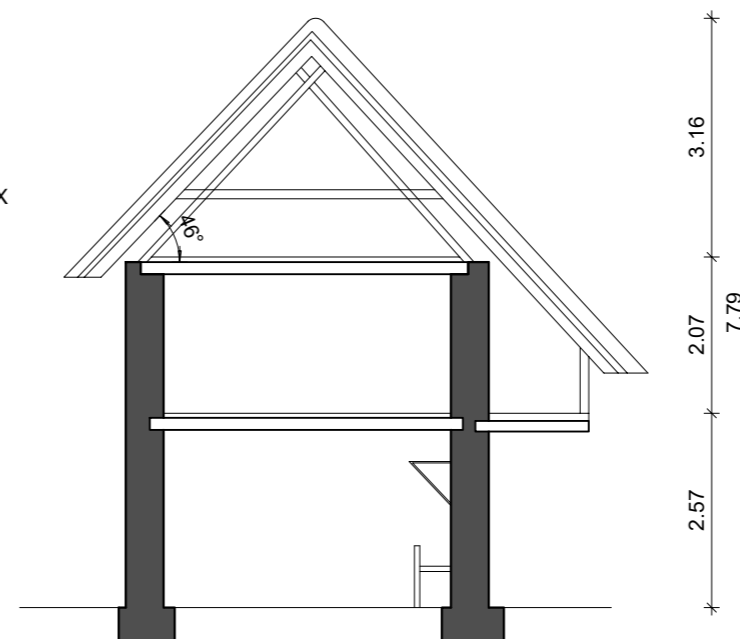
Magozd 5
HIŠA
tloris pritličja

Magozd 5
HLEV
tloris pritličja

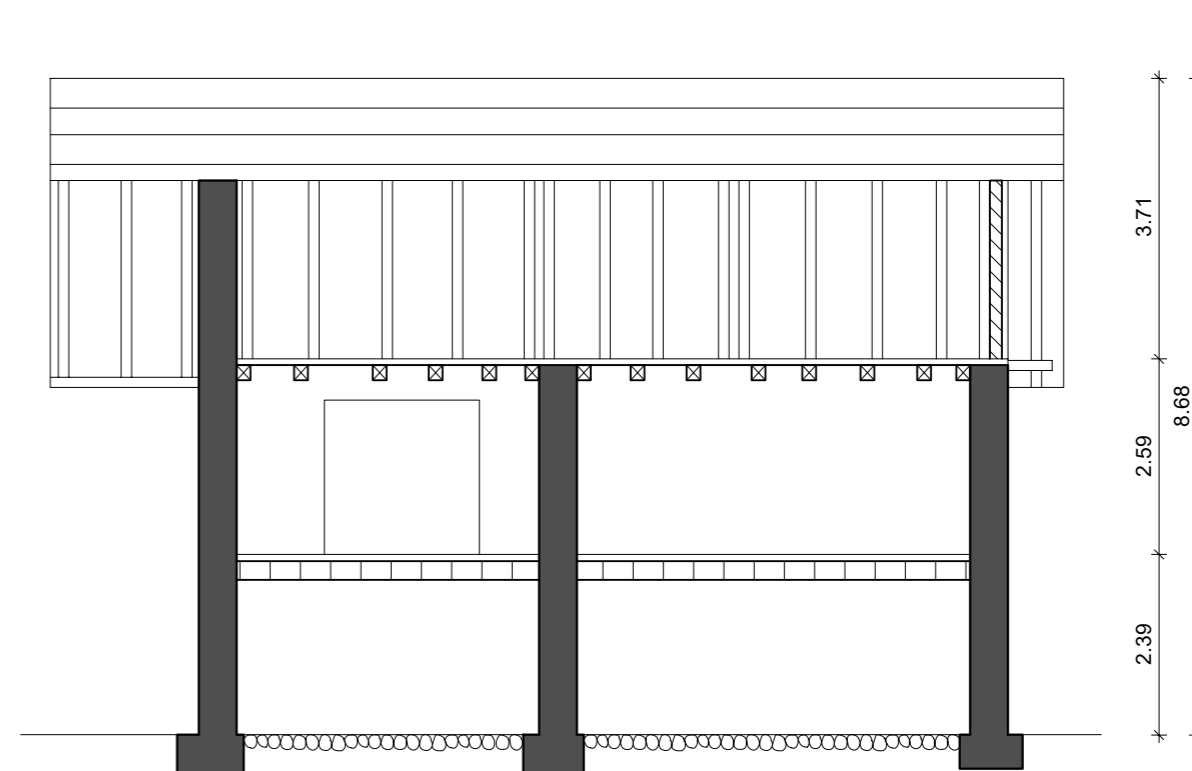
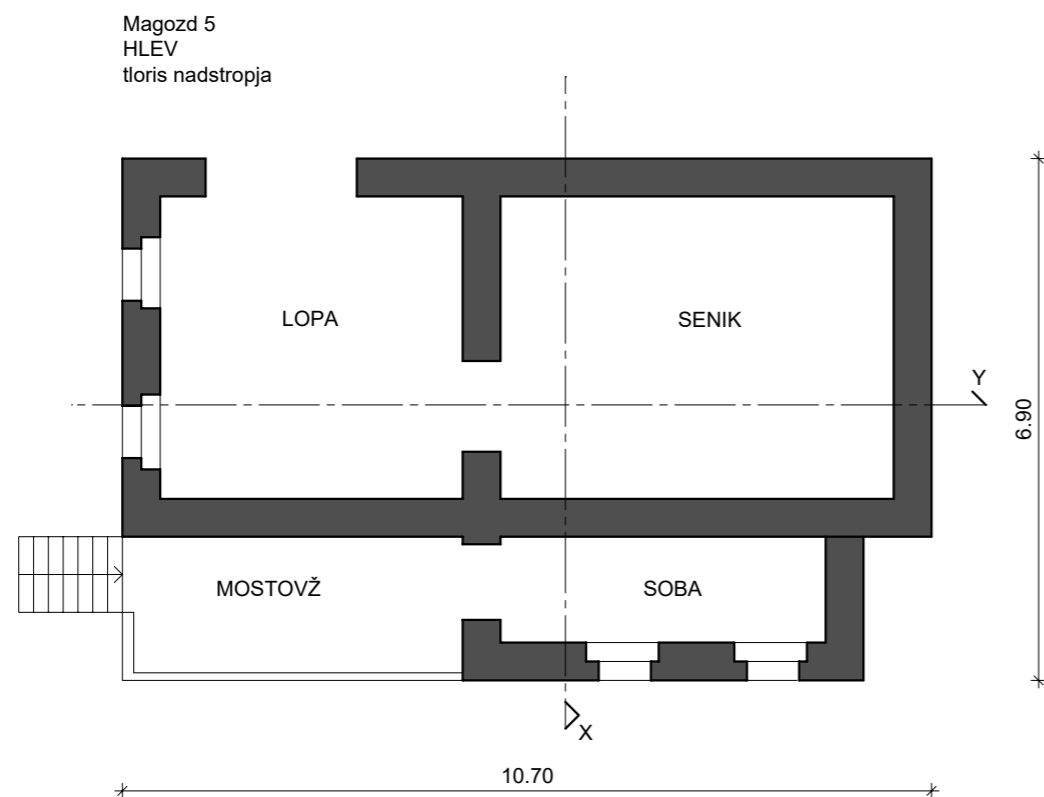
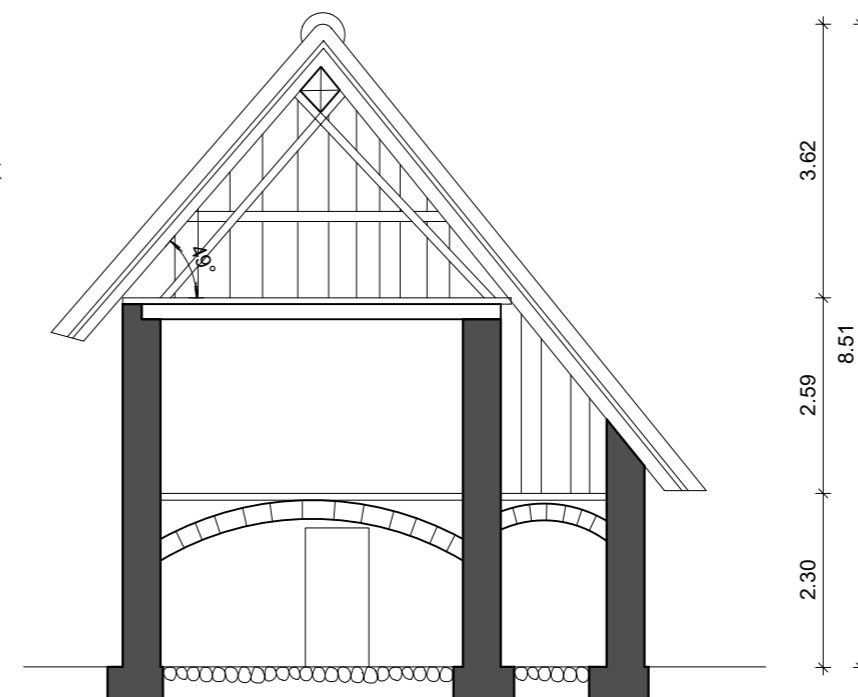
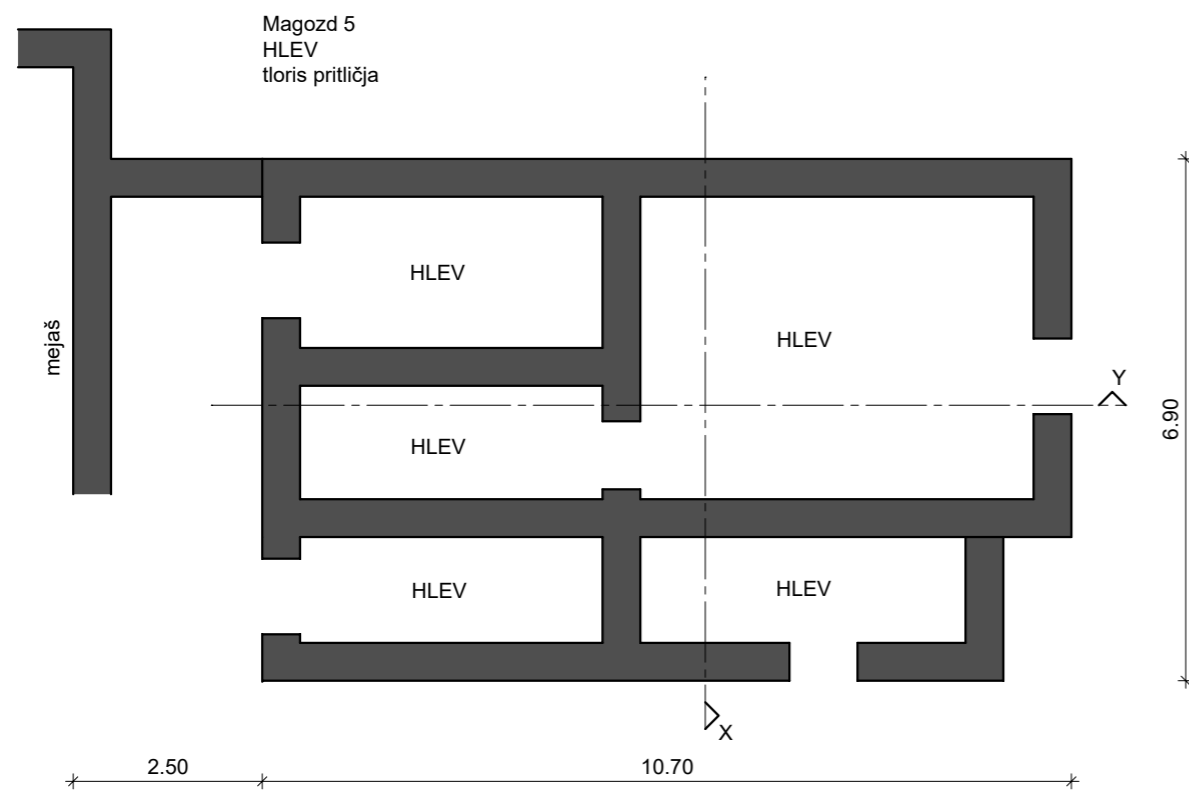
Magozd 5
HLEV
prez X-X

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Magozd 5: Hleva, Jakob Kanalec

Obdobje med vojnama

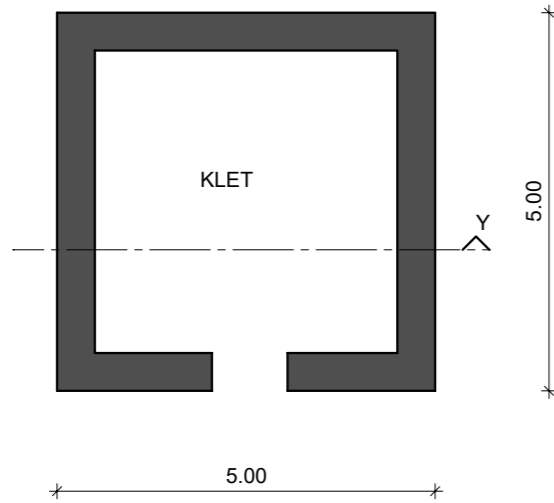

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

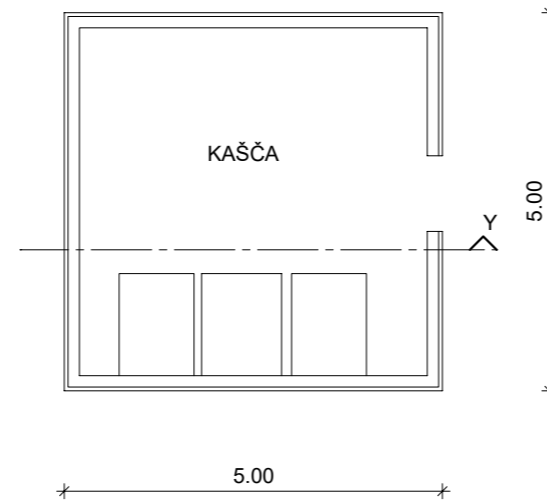
Magozd 5: Klet z žitnico, senik na dolgi njivi in lesnik, Jakob Kanalec

Obdobje med vojnama

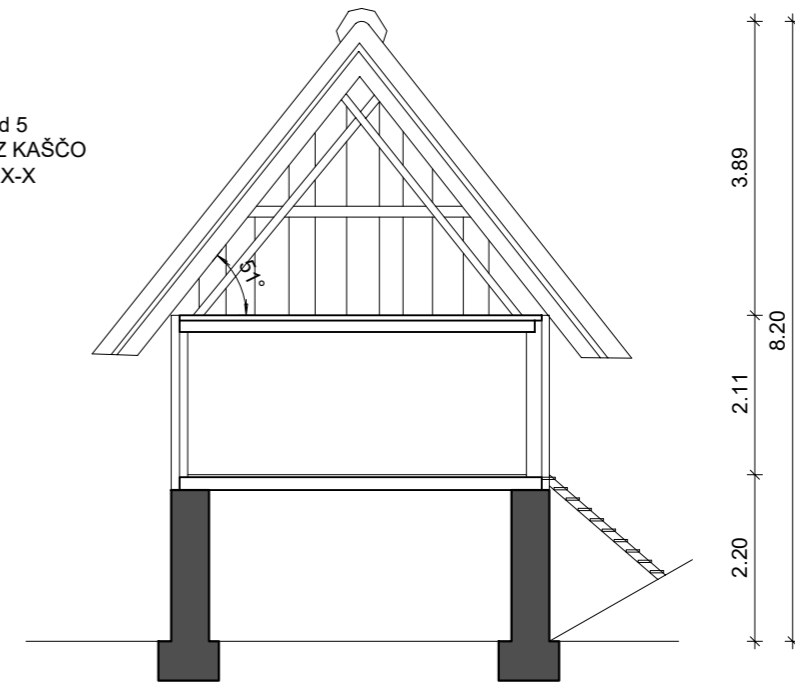
Magozd 5
KLET Z KAŠČO
tloris pritličja

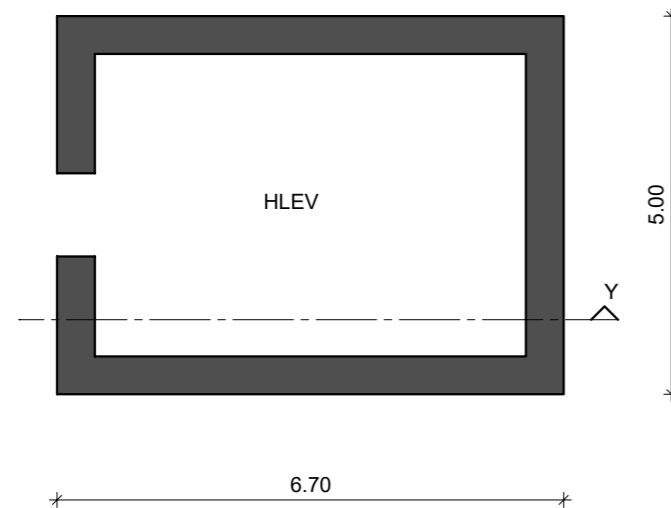
Magozd 5
KLET Z KAŠČO
tloris nadstropja

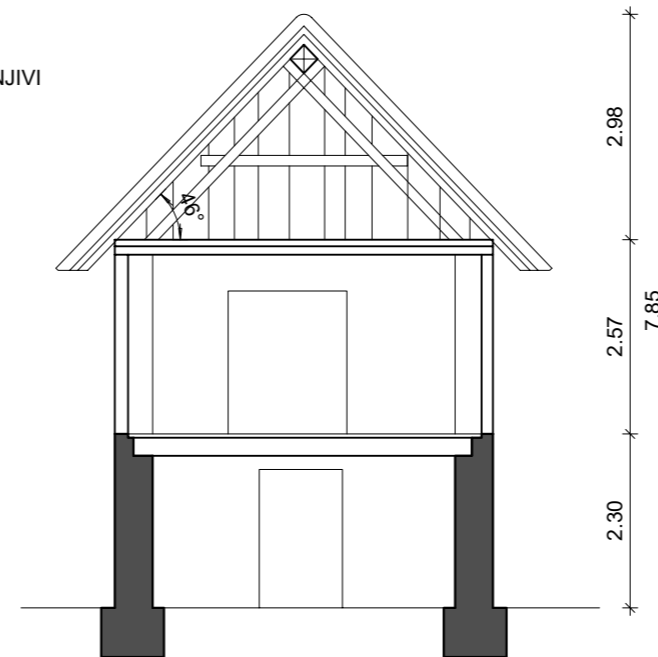
Magozd 5
KLET Z KAŠČO
prez X-X

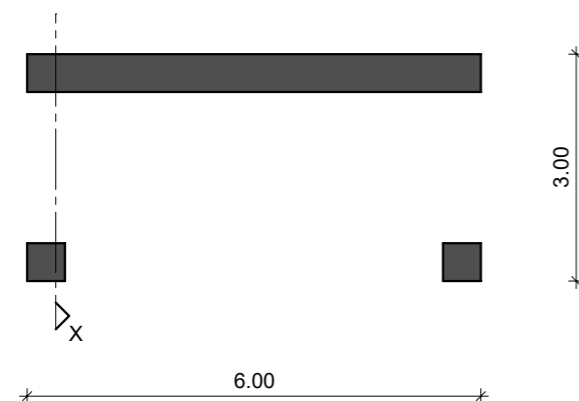
Magozd 5
SENIK NA DOLGI NJIVI
tloris pritličja

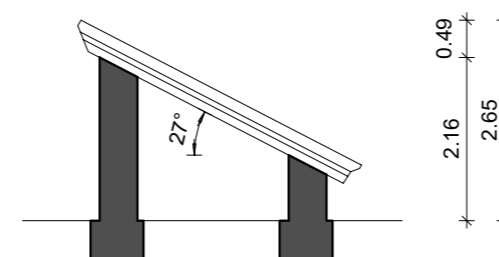
Magozd 5
SENIK NA DOLGI NJIVI
prez X-X

Magozd 5
LISTNIK
tloris pritličja

Magozd 5
LISTNIK
prez X-X

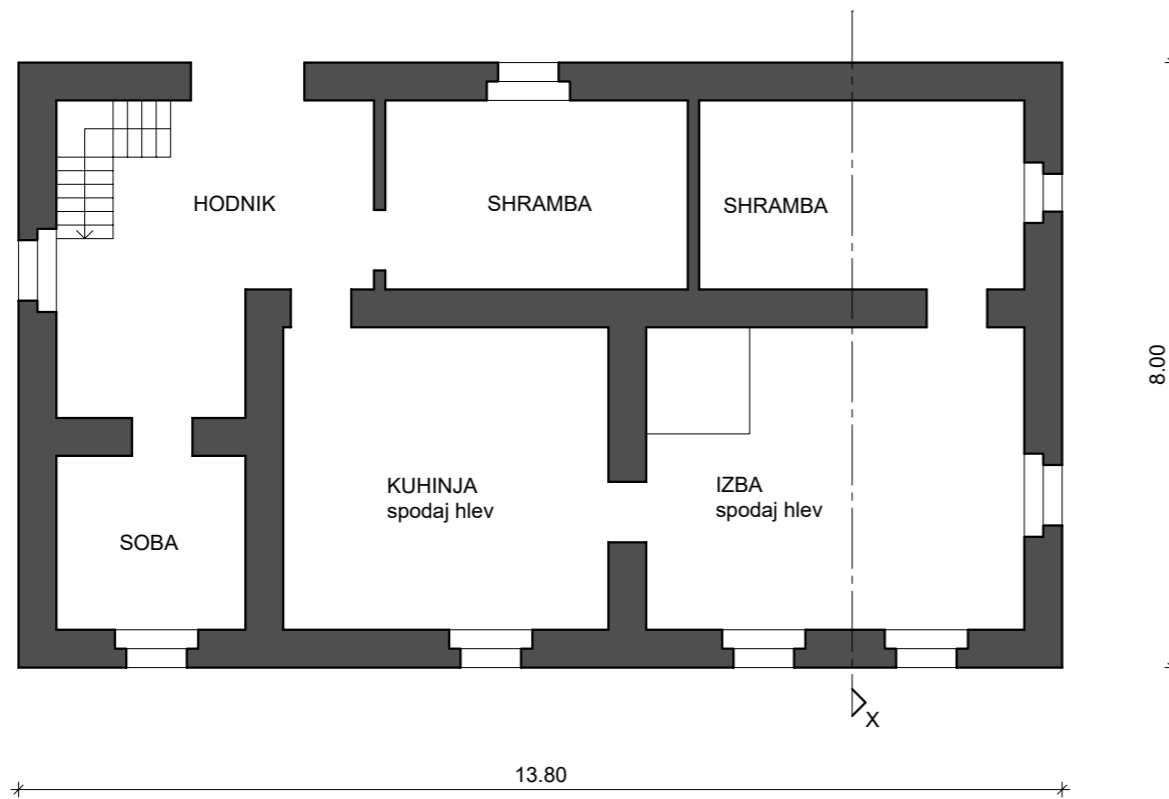

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

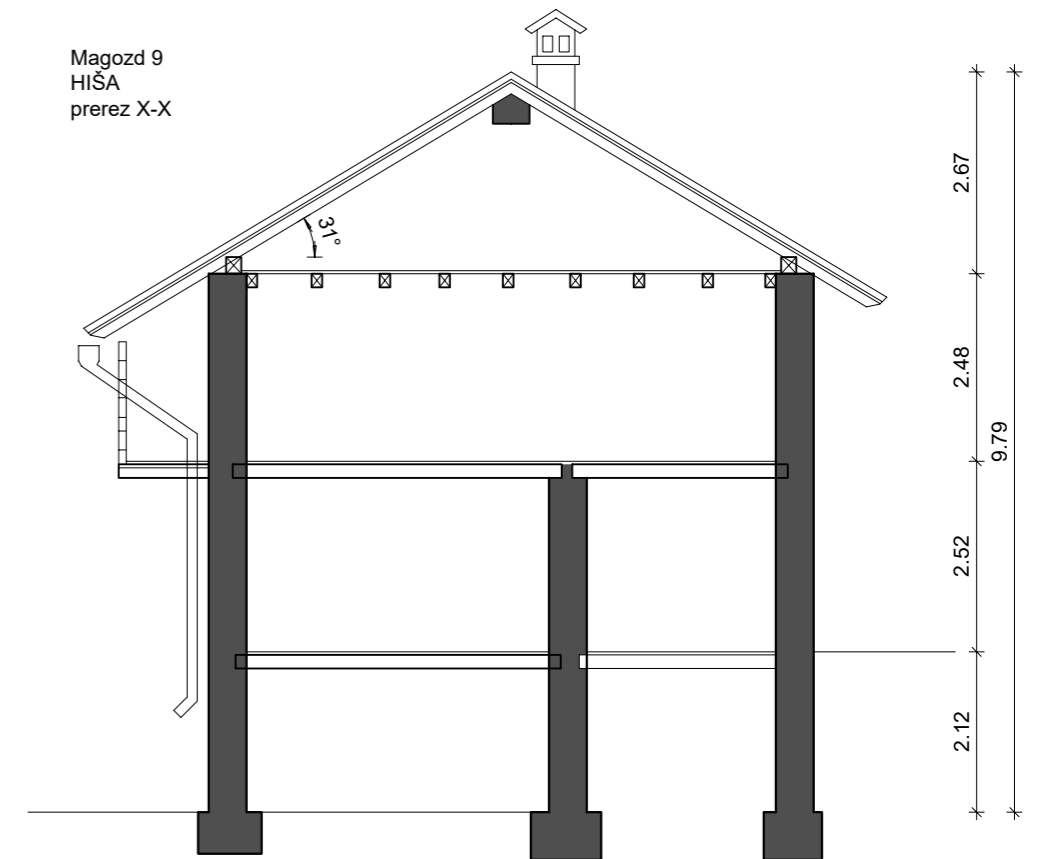
Magozd 9: Stanovanjska hiša in hlev, Jakob Koren

Obdobje med vojnama

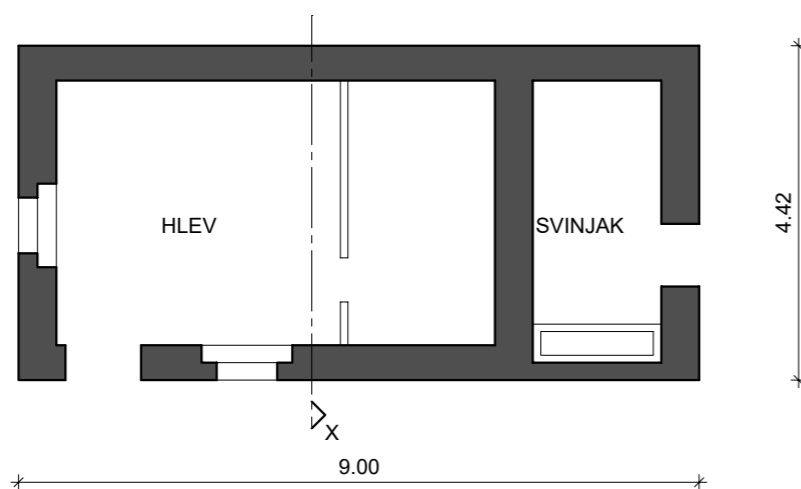
Magozd 9
HIŠA
tloris nadstropja 1

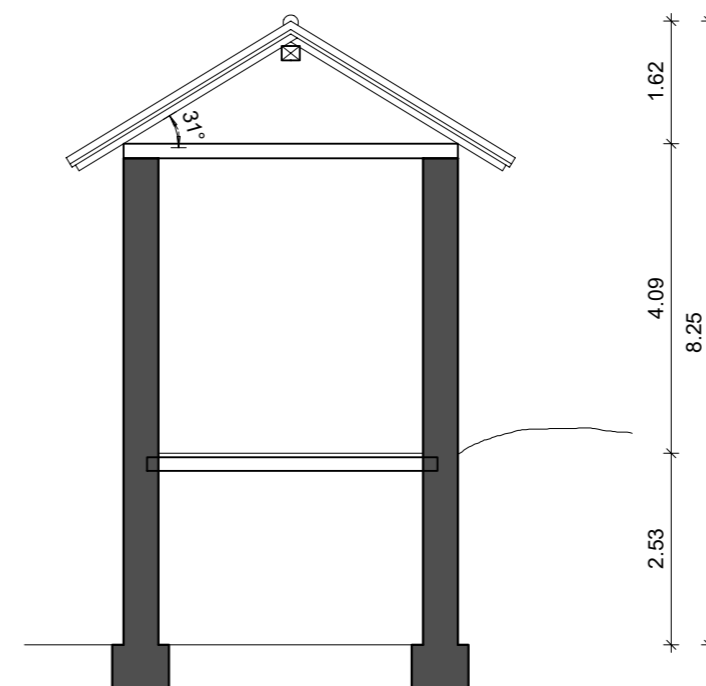
Magozd 9
HIŠA
prez X-X

Magozd 9
HLEV
tloris nadstropja 1

Magozd 9
HLEV
prez X-X

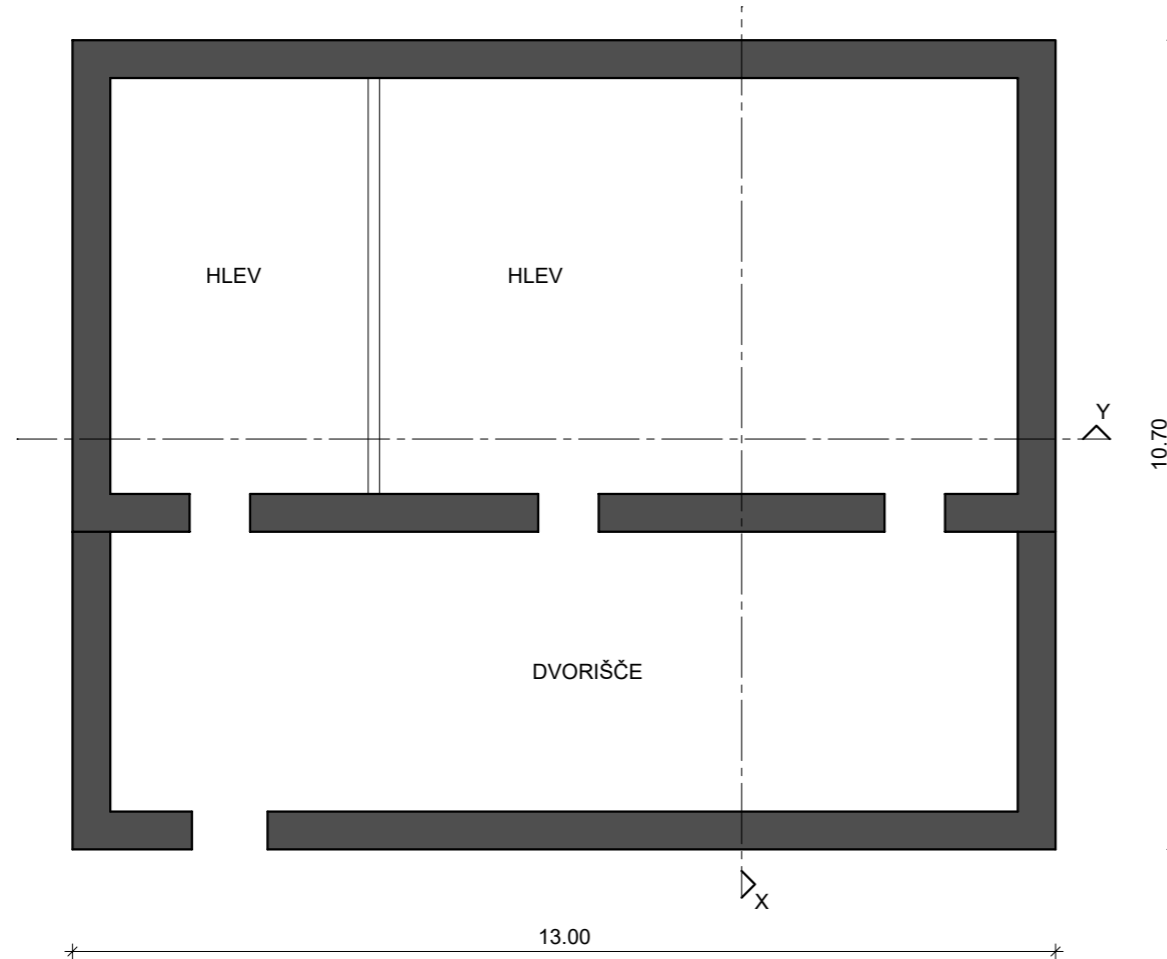

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

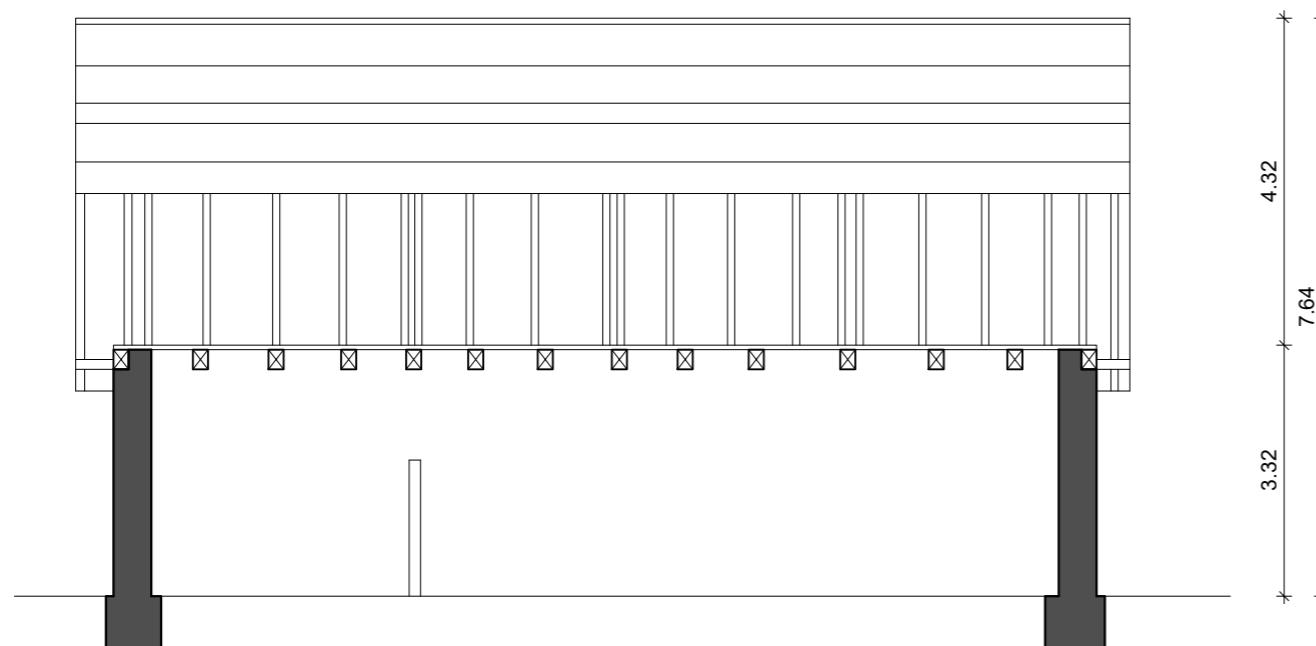
Magozd 9: Hlev za drobnico in sušilnica za sadje, Jakob Koren

Obdobje med vojnama

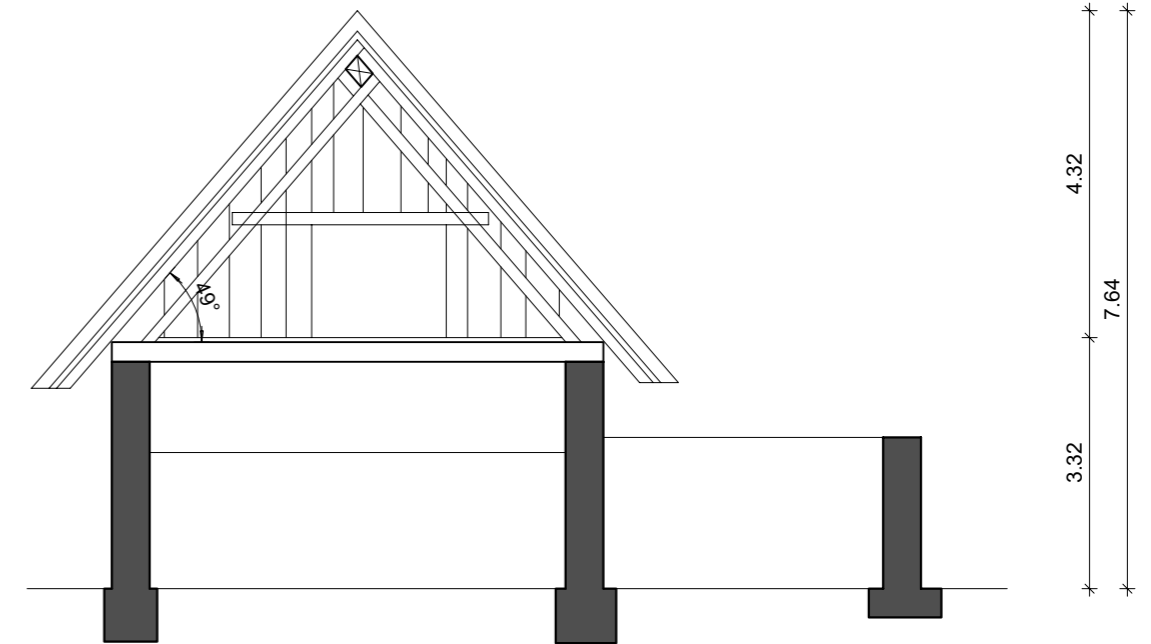
Magozd 9
HLEV ZA DROBNICO
tloris pritličja

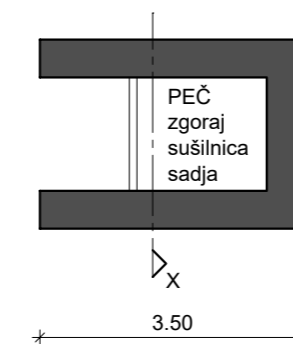
Magozd 9
HLEV ZA DROBNICO
prerez Y-Y

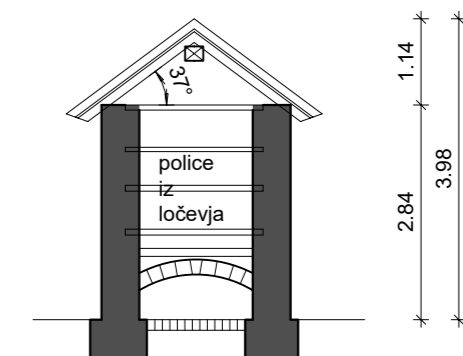
Magozd 9
HLEV ZA DROBNICO
prerez X-X

Magozd 9
SUŠILNICA ZA SADJE
tloris pritličja

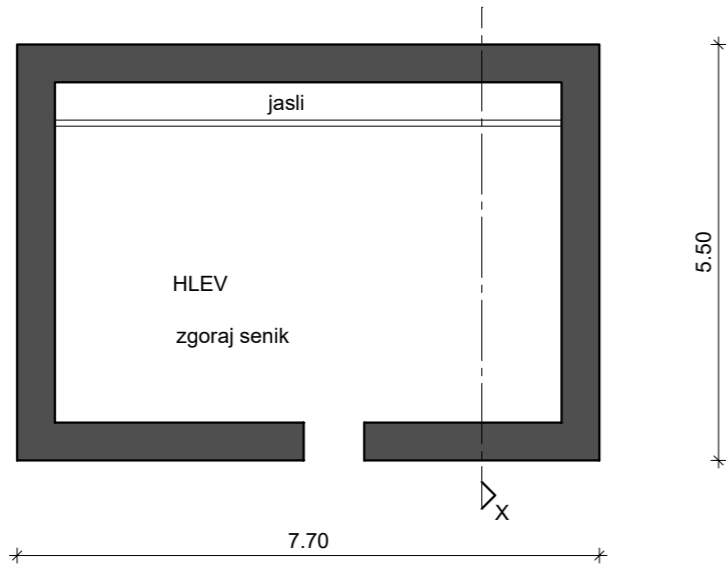
Magozd 9
SUŠILNICA ZA SADJE
prerez X-X

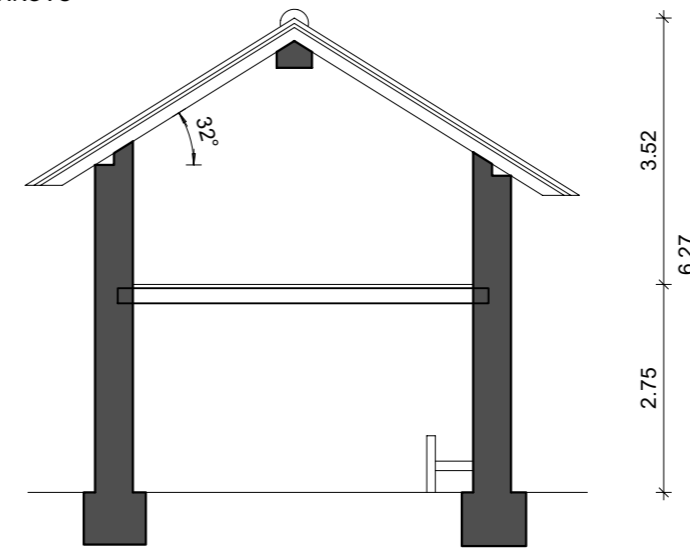
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Magozd 9: Hleva v Jankovc in senik pod Brezovico, Jakob Koren Obdobje med vojnama

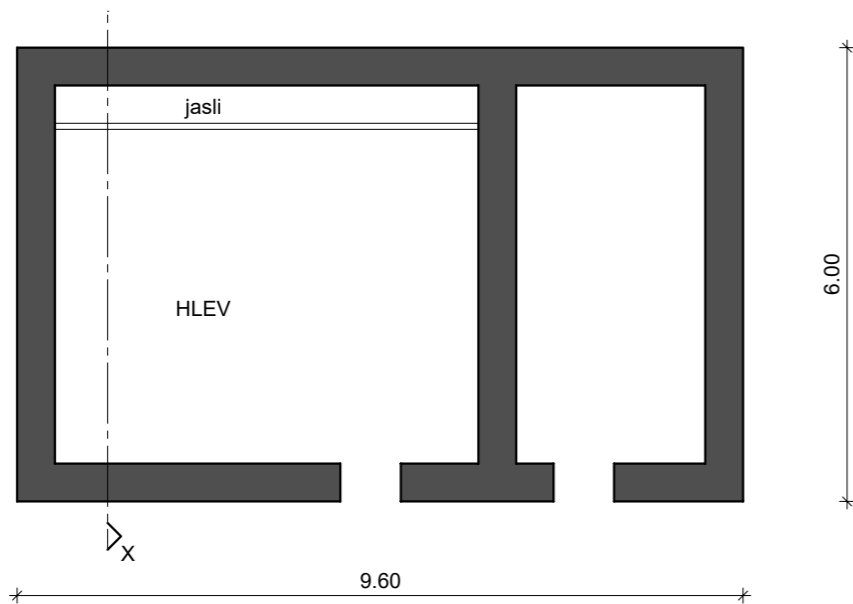
Magozd 9
HLEV V JANKOVCI
tloris pritličja

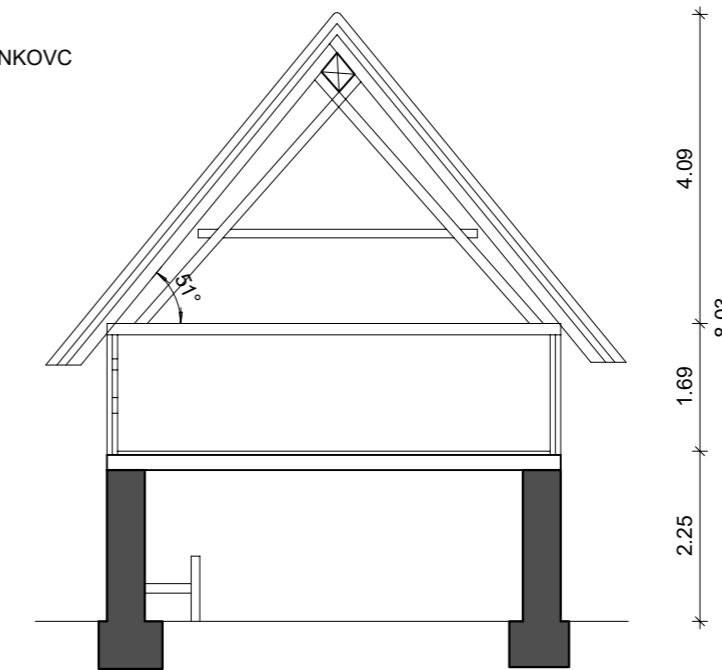
Magozd 9
HLEV V JANKOVCI
prez X-X

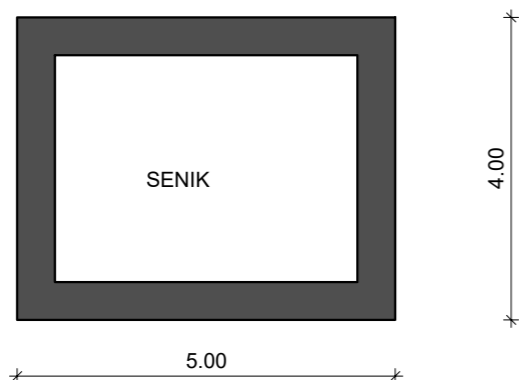
Magozd 9
HLEV V JANKOVCI
tloris pritličja

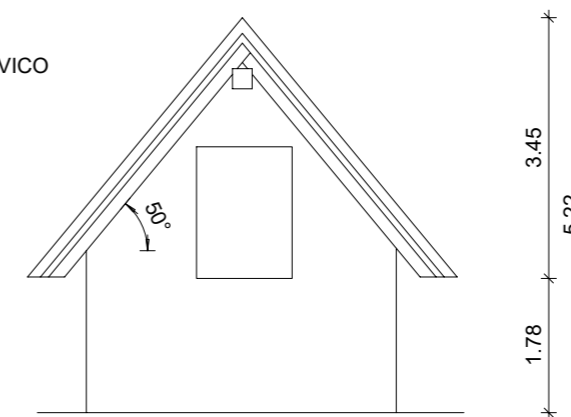
Magozd 9
HLEV V JANKOVCI
prez X-X

Magozd 9
SENIK POD BREZOVICO
tloris pritličja

Magozd 9
SENIK POD BREZOVICO
fasada

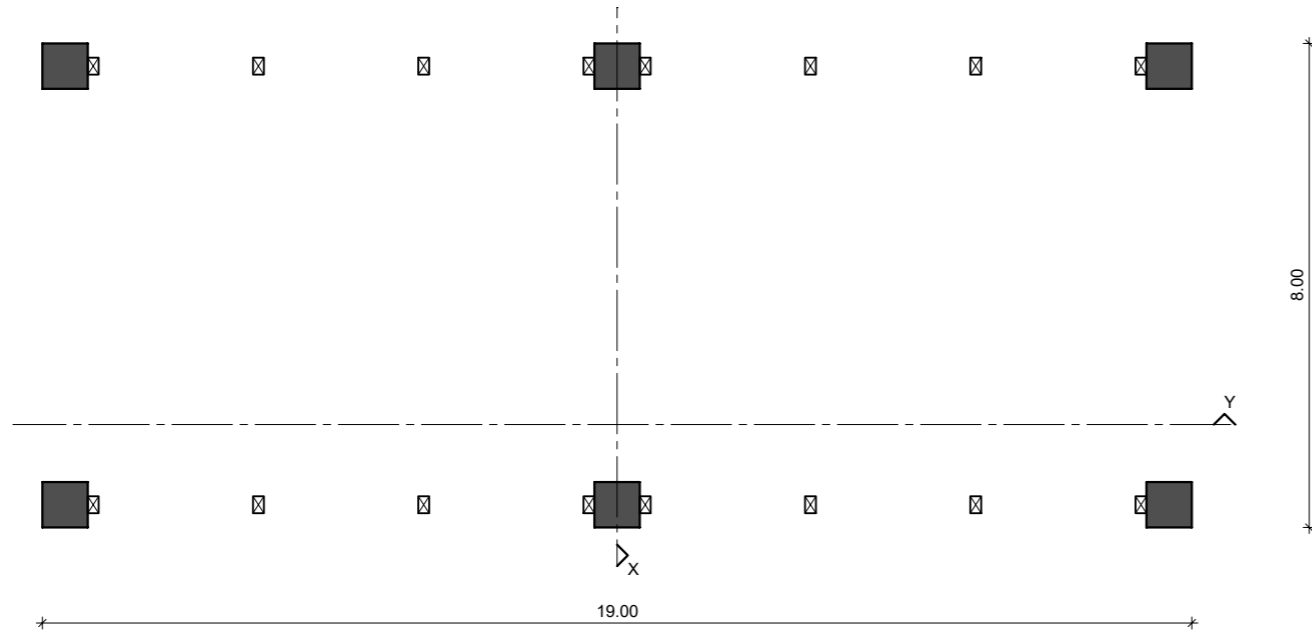

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

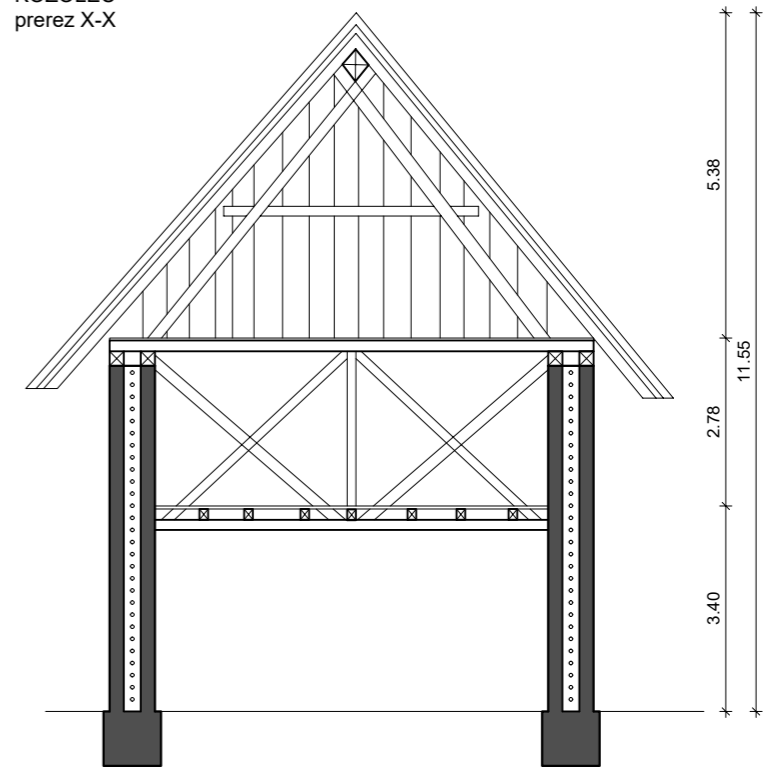
Magozd 9: Kozolec, Jakob Koren

Obdobje med vojnama

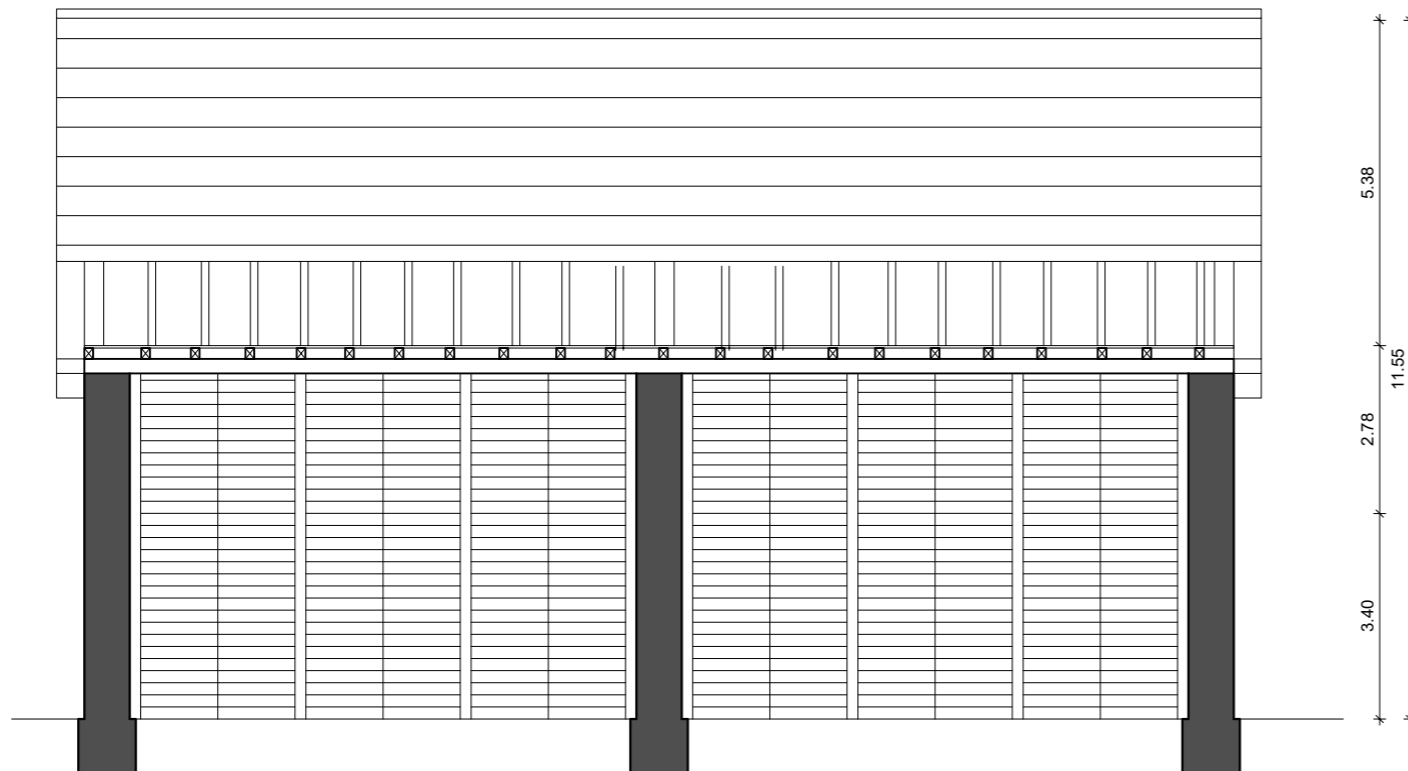
Magozd 9
KOZOLEC
tloris pritličja

Magozd 9
KOZOLEC
prez X-X

Magozd 9
KOZOLEC
prez Y-Y

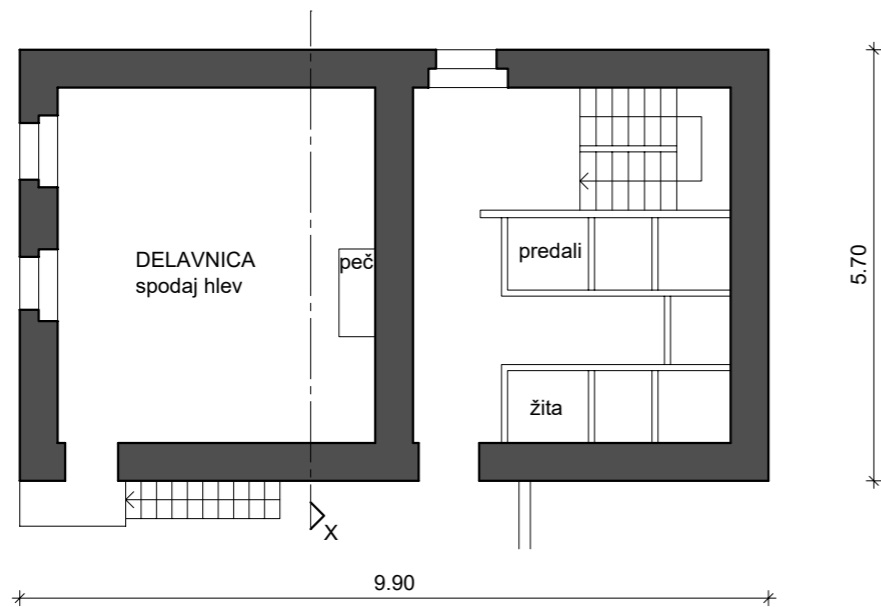

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid
M 1:125

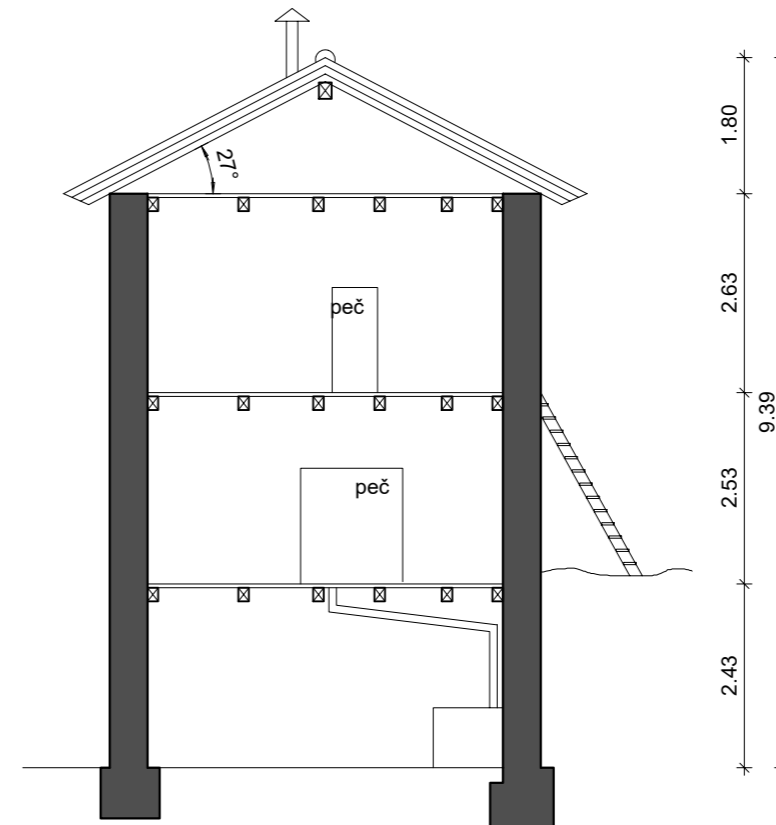
Magozd 9: Delavnica in hlev, Jakob Koren

Obdobje med vojnama

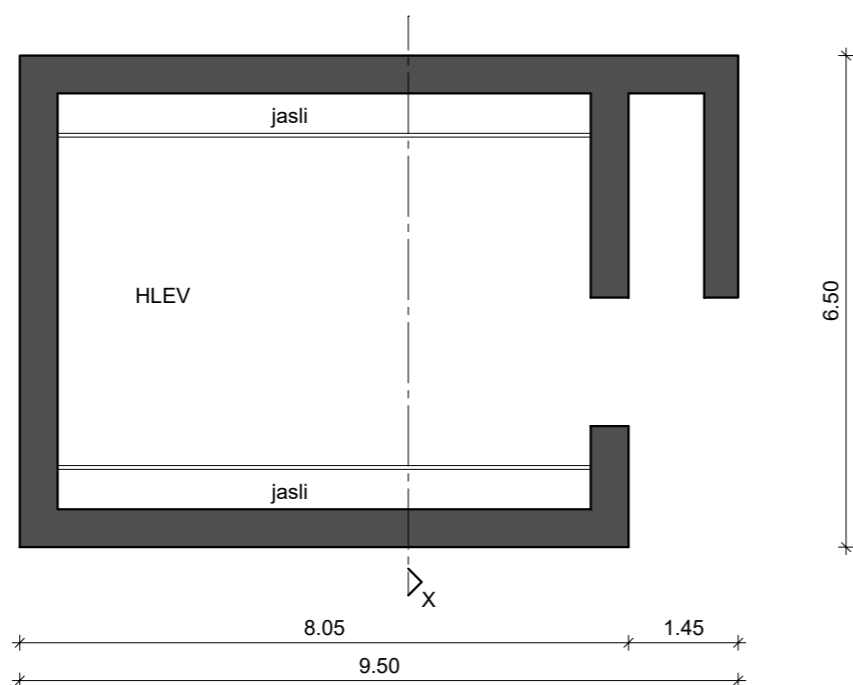
Magozd 9
STANOVANJE
tloris nadstropja 1

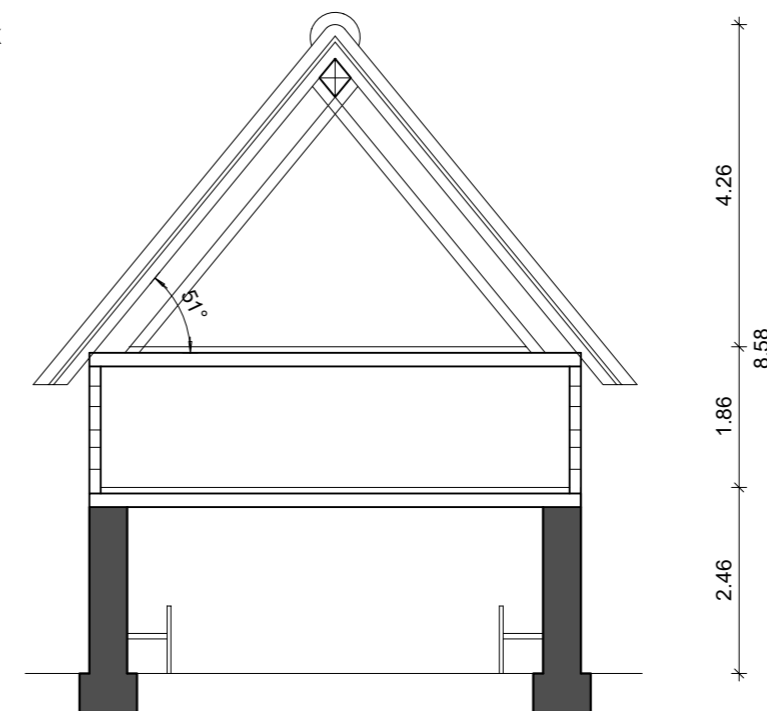
Magozd 9
STANOVANJE
prerez X-X

Magozd 9
HLEV
tloris nadstropja 1

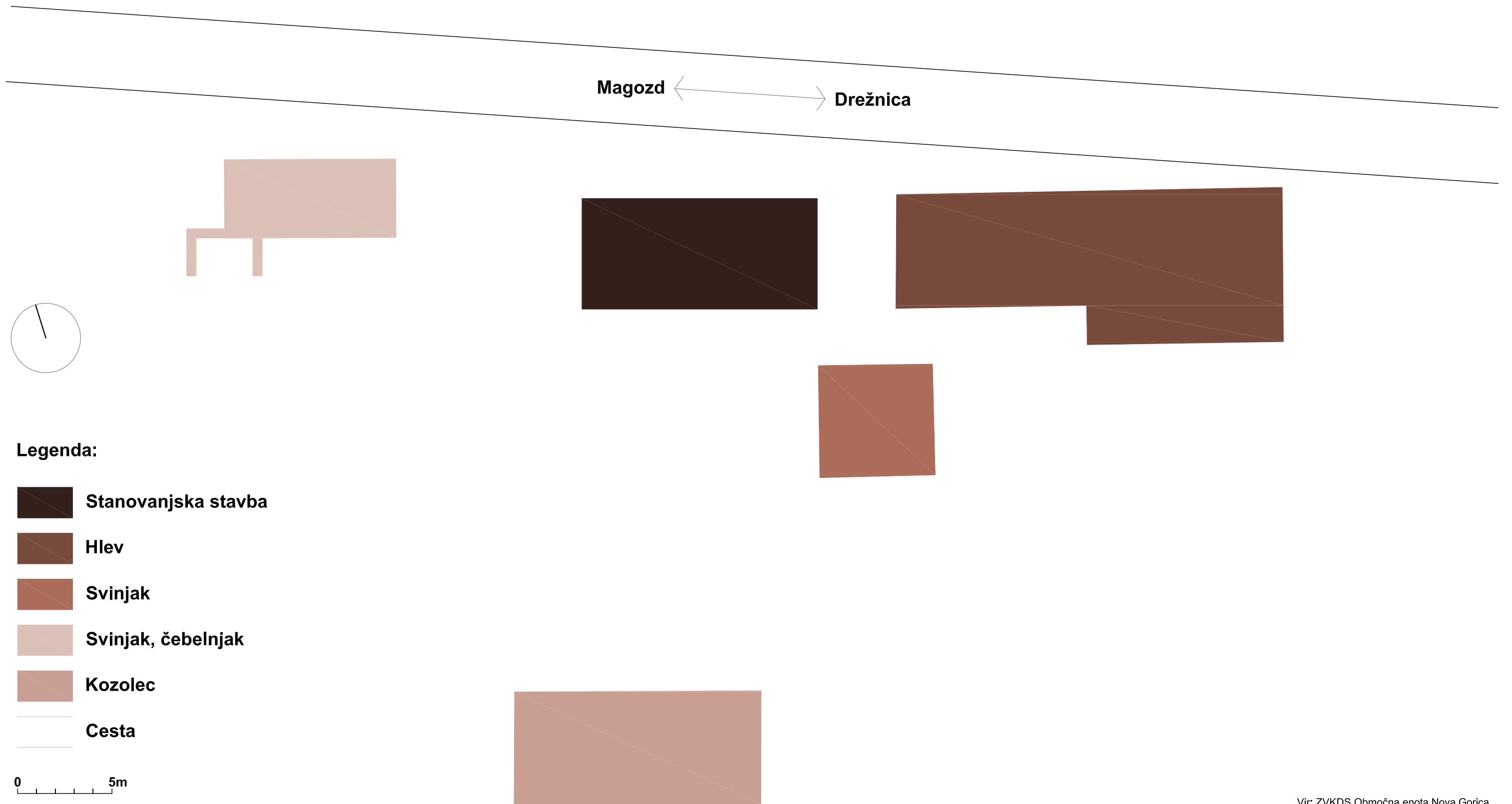

Magozd 9
HLEV
prerez X-X

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Magozd 10: Situacija domačije Obdobje med vojnama

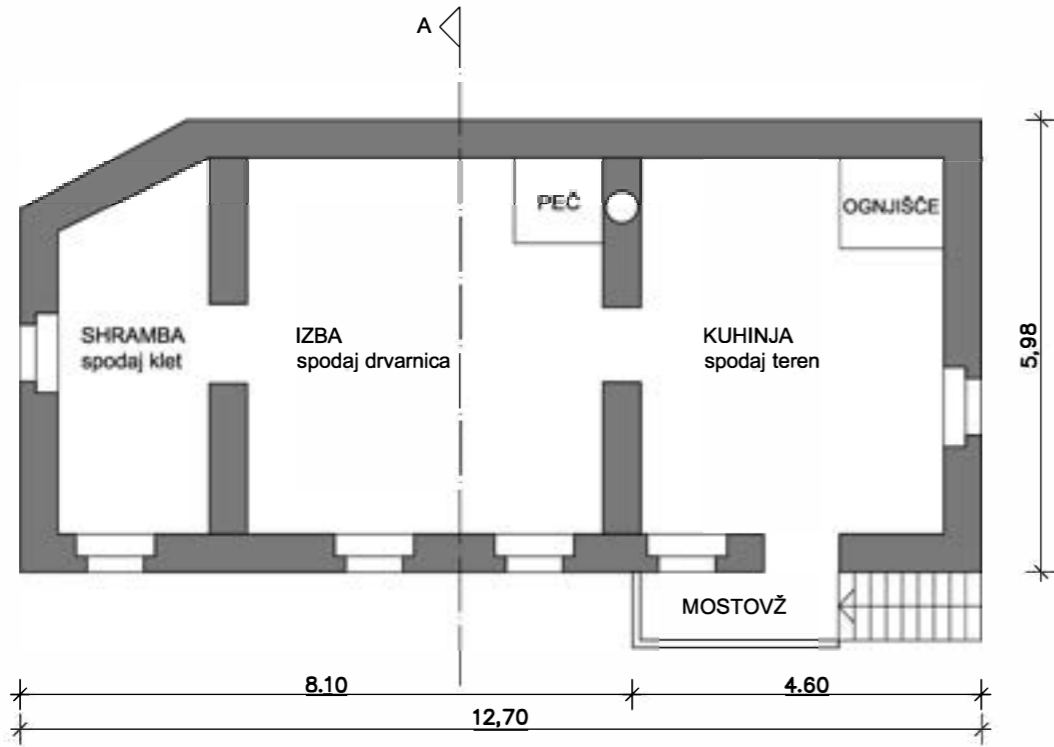

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

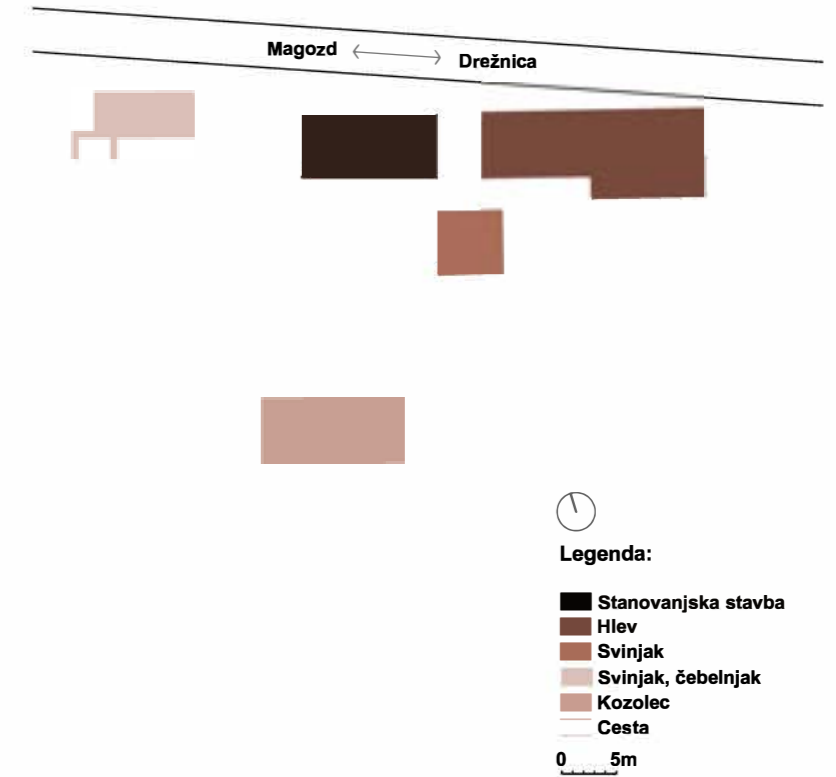
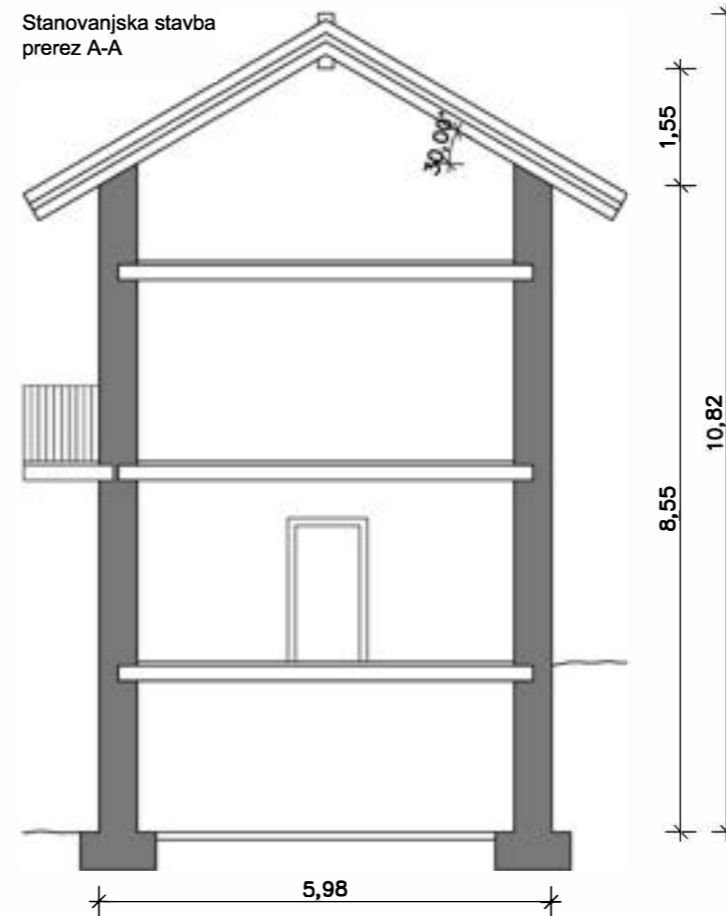
Magozd 10 Stanovanjska stavba in hlev, Anton Koren

Obdobje med vojnama

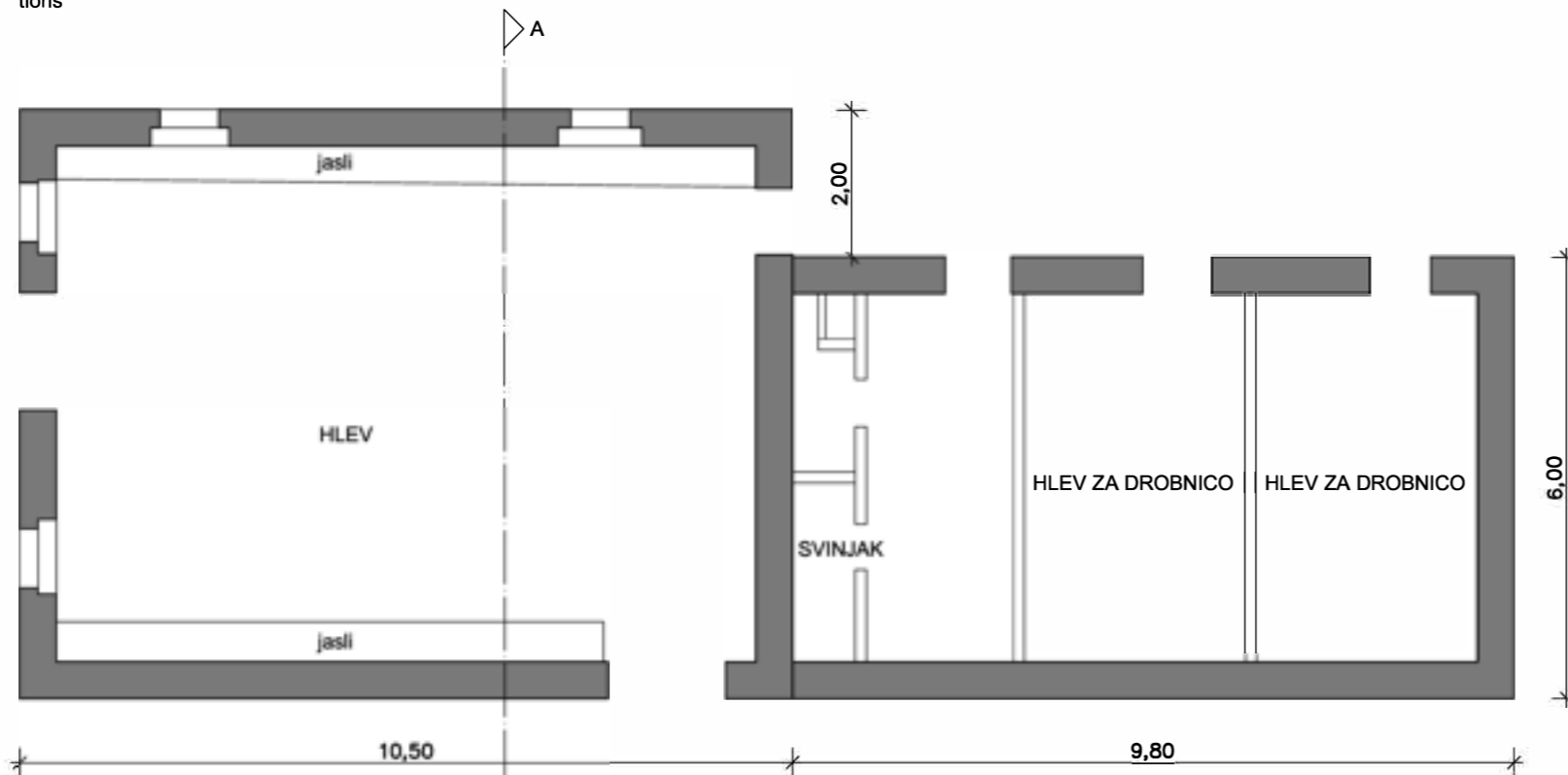
Stanovanjska stavba pritličje

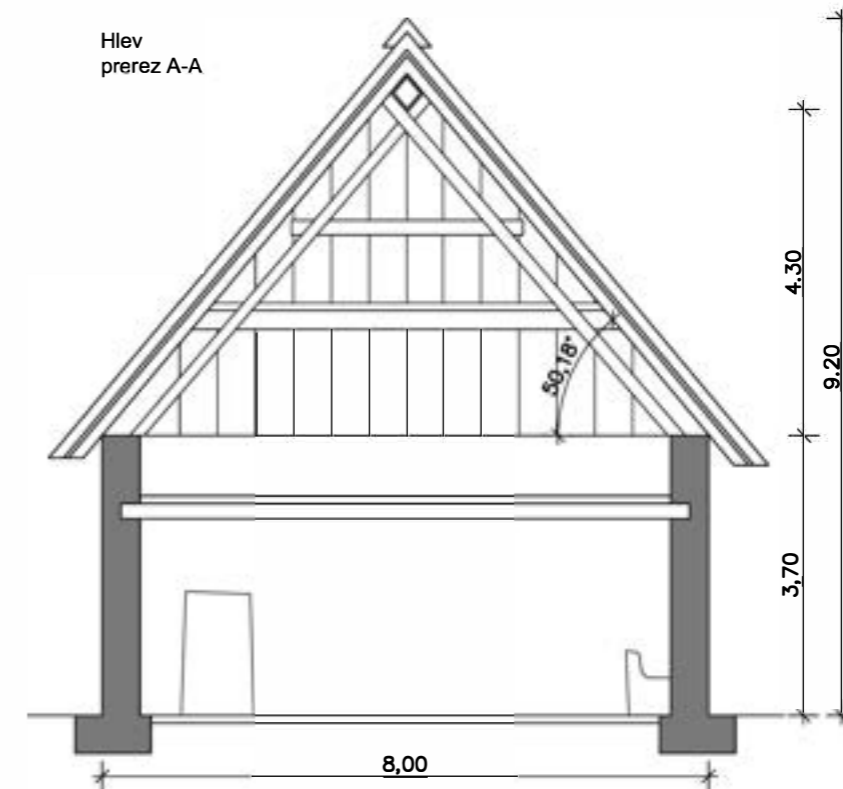
Stanovanjska stavba prerez A-A

Hlev tloris

Hlev prerez A-A

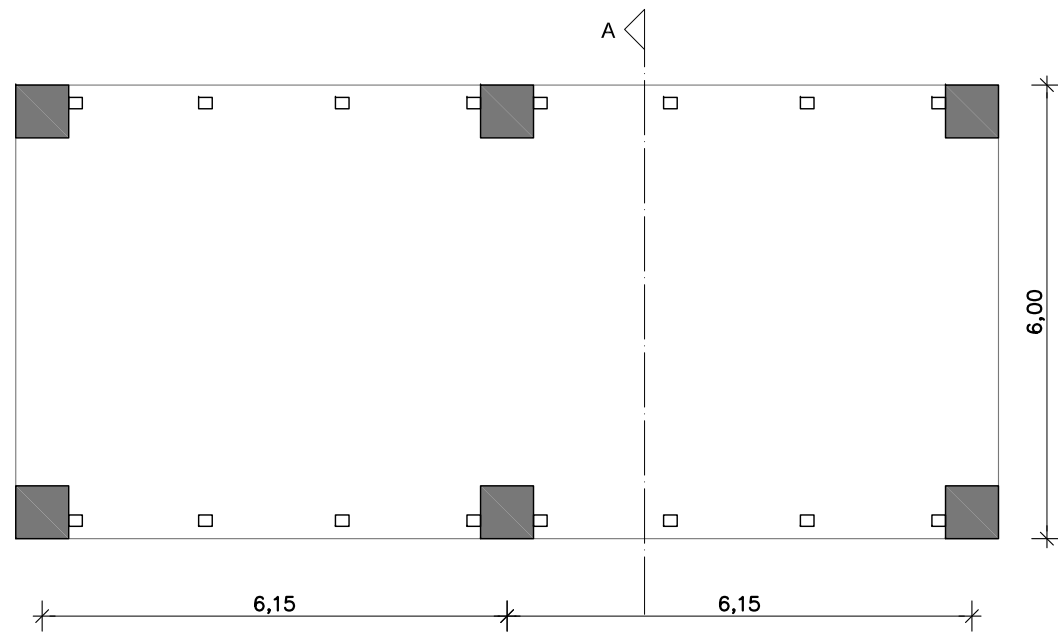

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
 Popis vojne škode 1919-1921
 v občini Kobarid
 Okrajno sodišče Kobarid

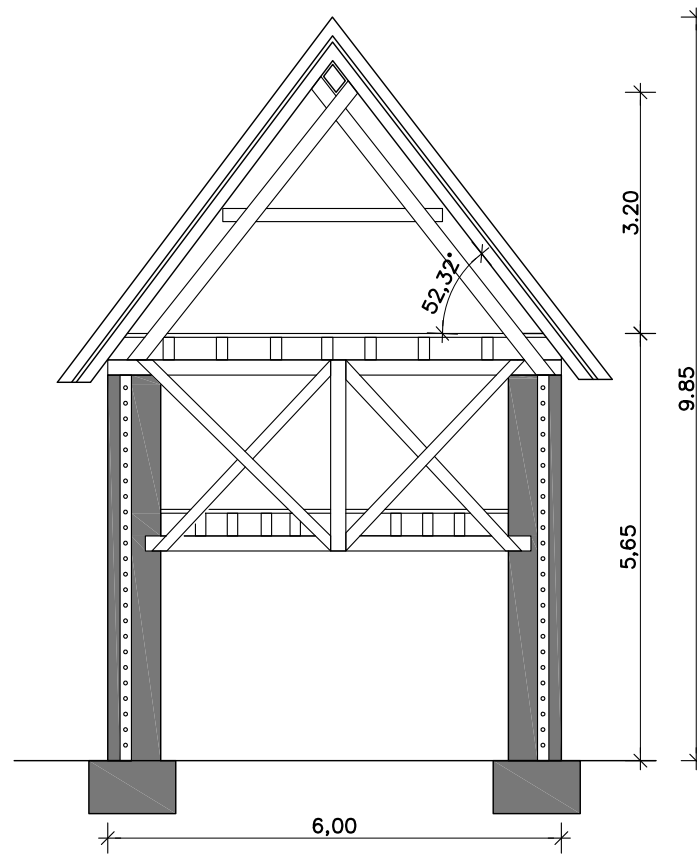
Magozd 10: Kozolec in svinjak

Obdobje med vojnama

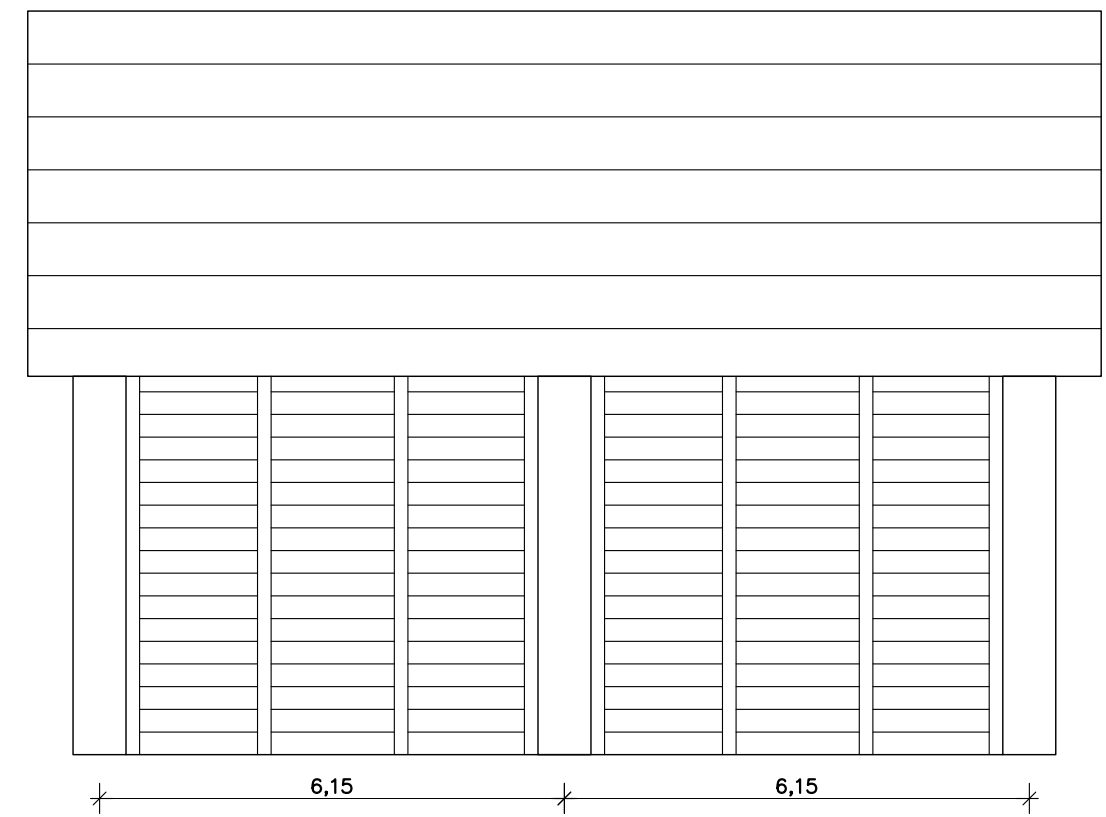
Kozolec
tloris

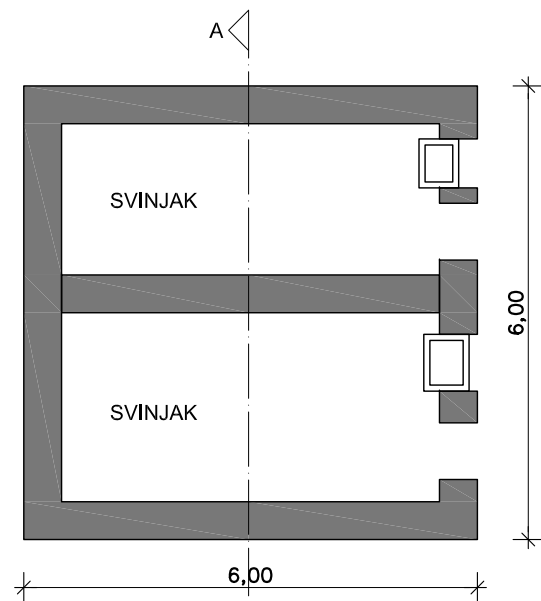
Kozolec
prez A-A

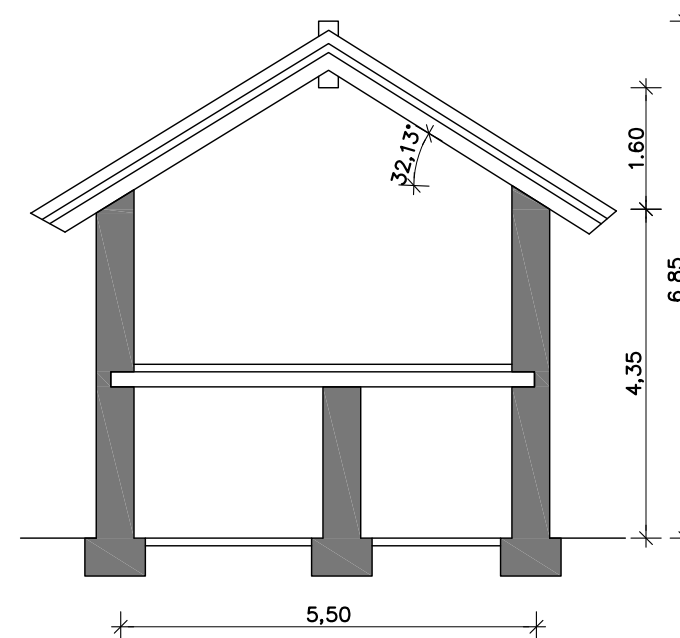
Kozolec
fasada

Svinjak
tloris

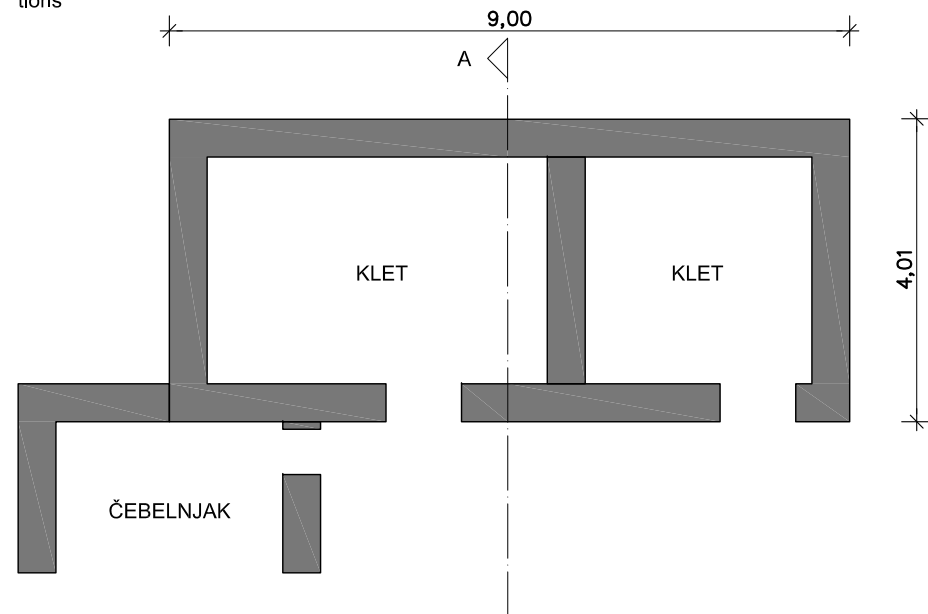

Svinjak
prez A-A

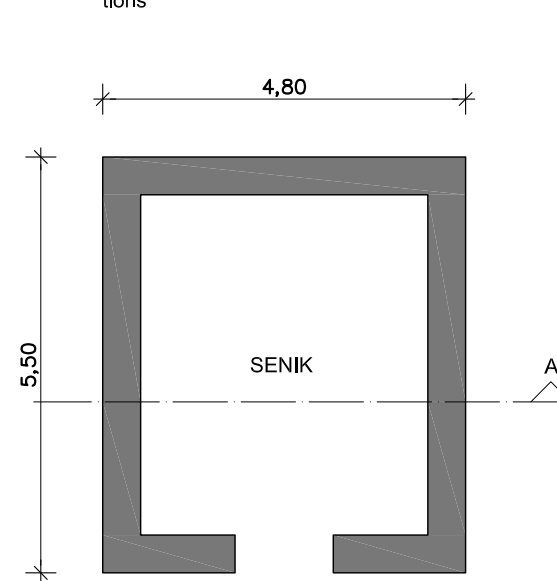

Magozd 10: Svinjak, čebelnjak in senik pod Brezobco Obdobje med vojnama

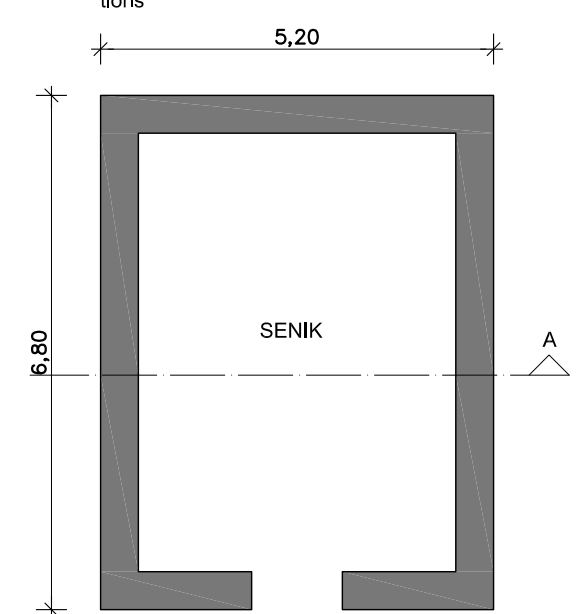
Svinjak, čebelnjak
tloris

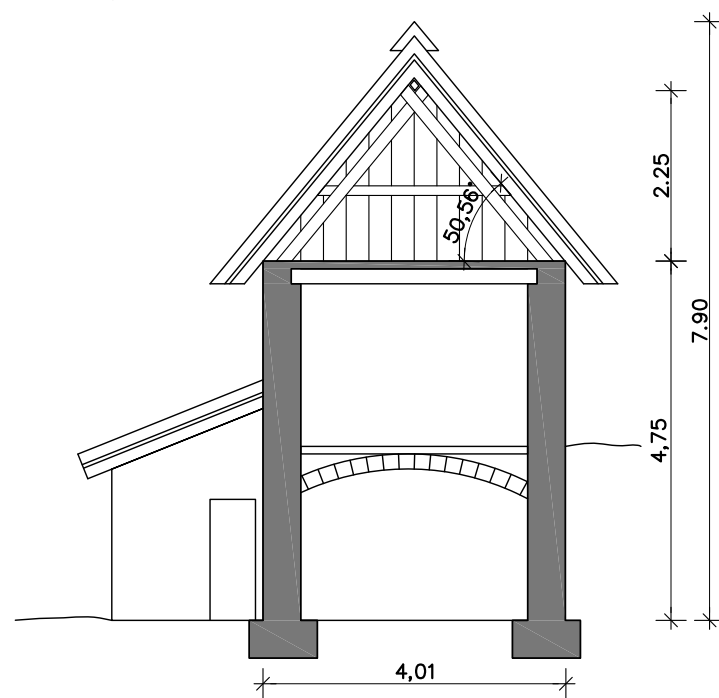
Svinjak
tloris

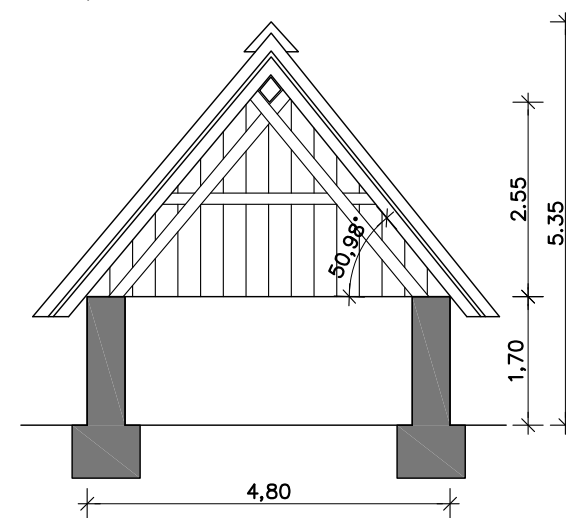
Senik pod Brezobco
tloris

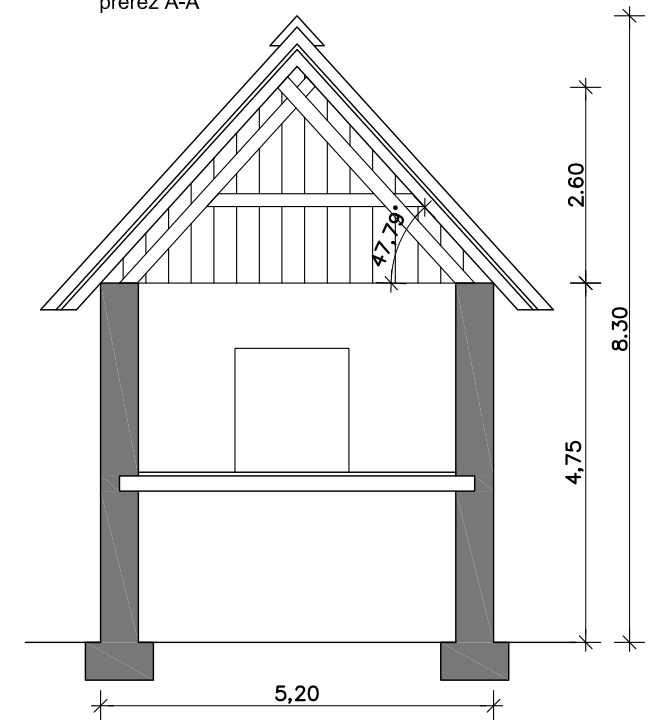
Svinjak, čebelnjak
prez A-A

Svinjak
prez A-A

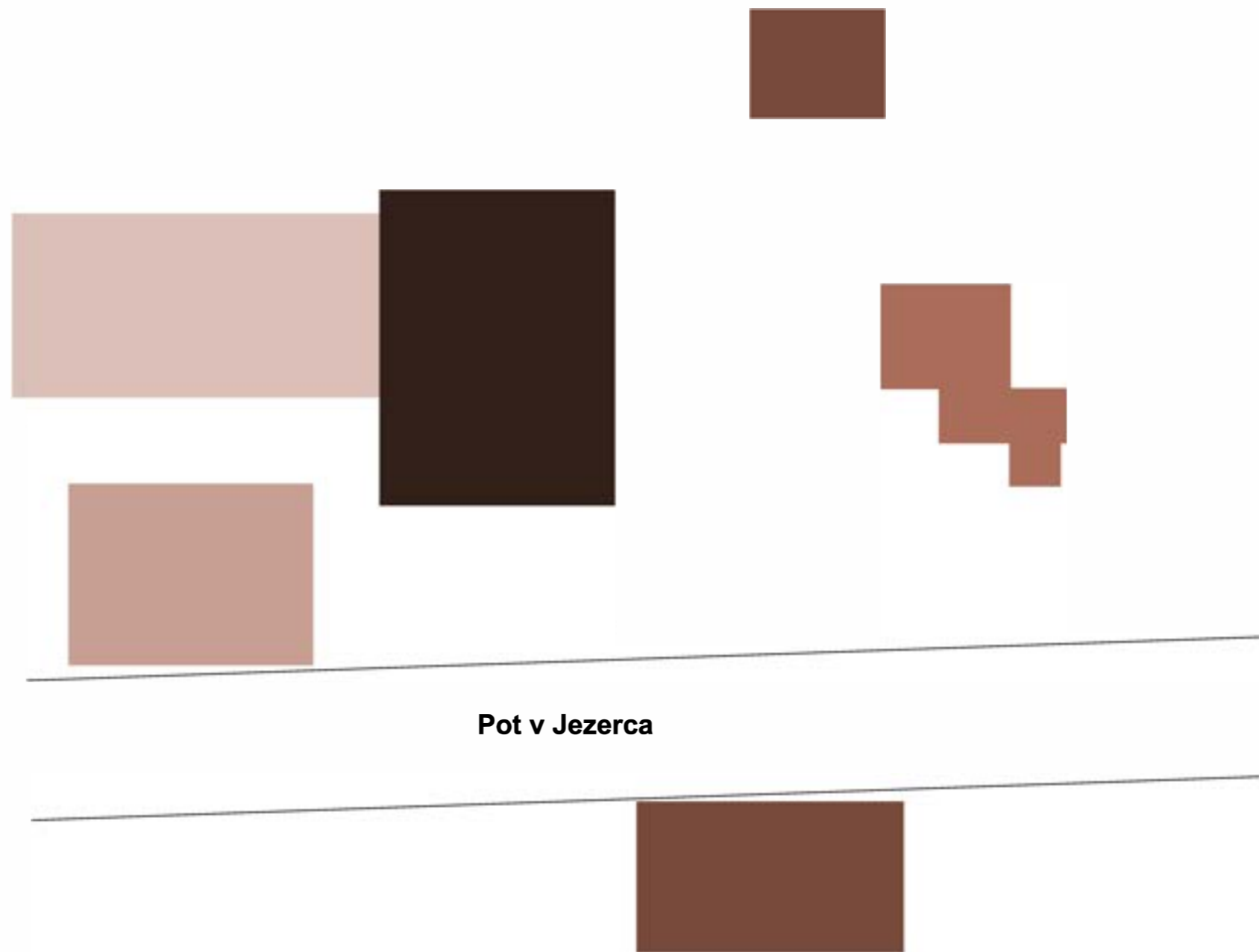

Senik pod Brezobco
prez A-A

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Magozd 11: Situacija domačije Obdobje med vojnama

Legenda:

 Stanovanjska stavba

 Neznano

 Shramba

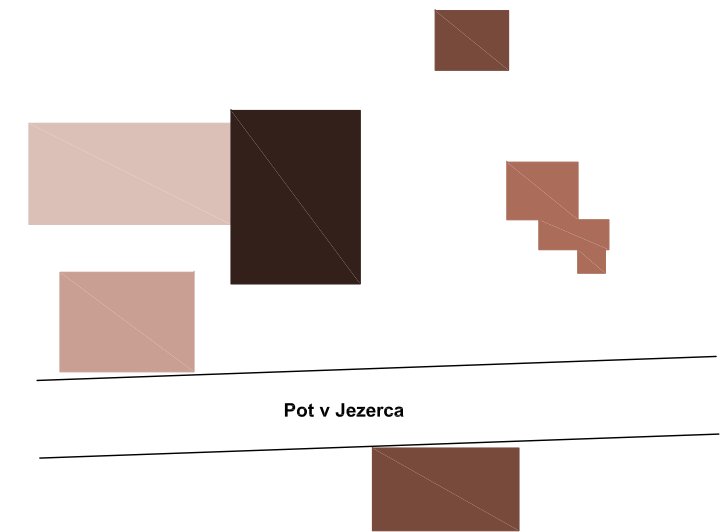
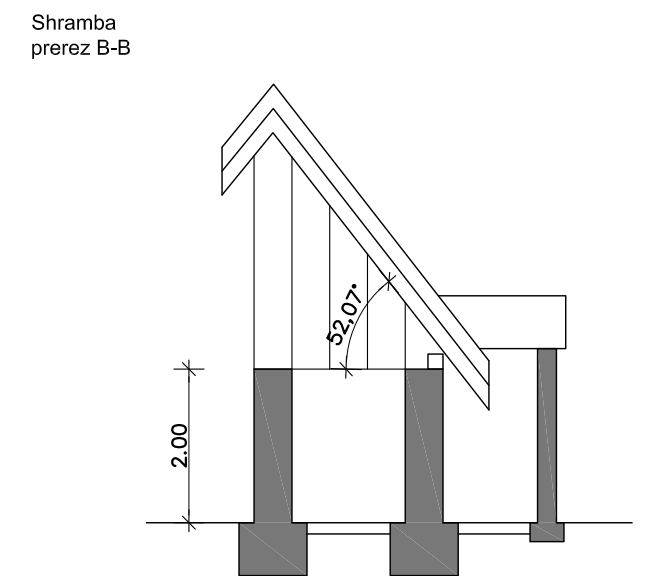
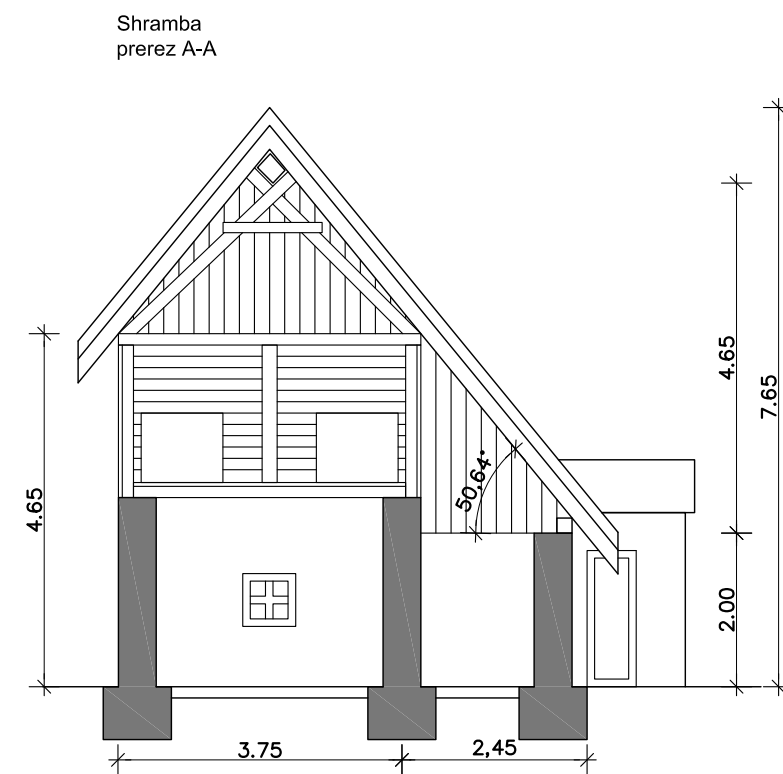
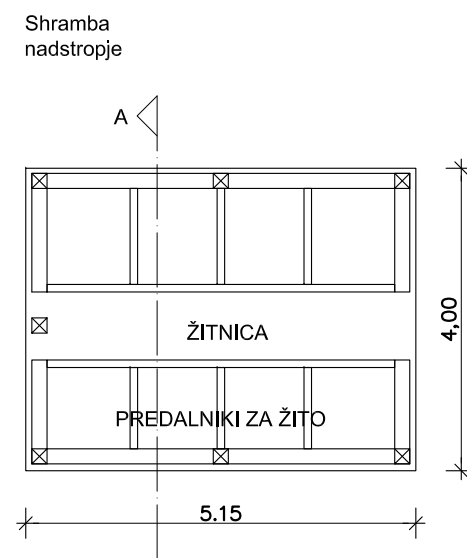
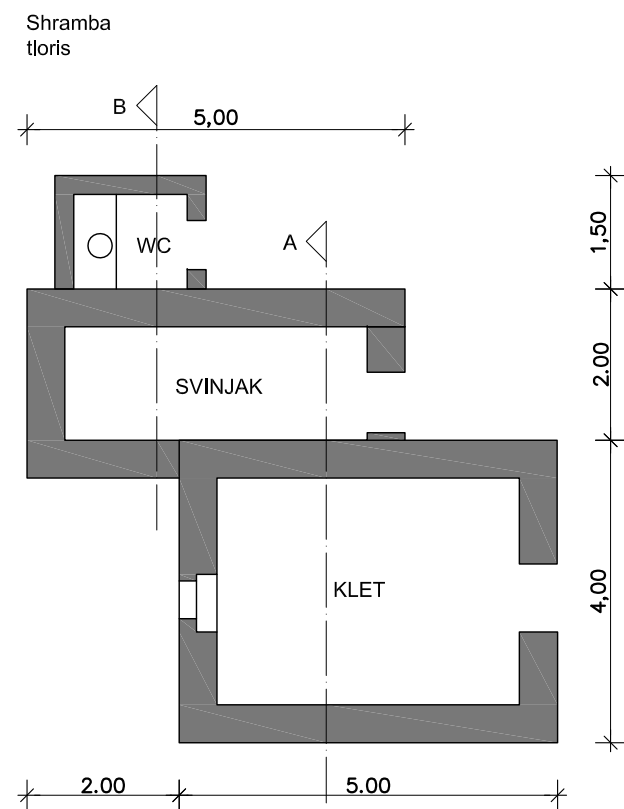
 Hlev

 Hlev

 Cesta

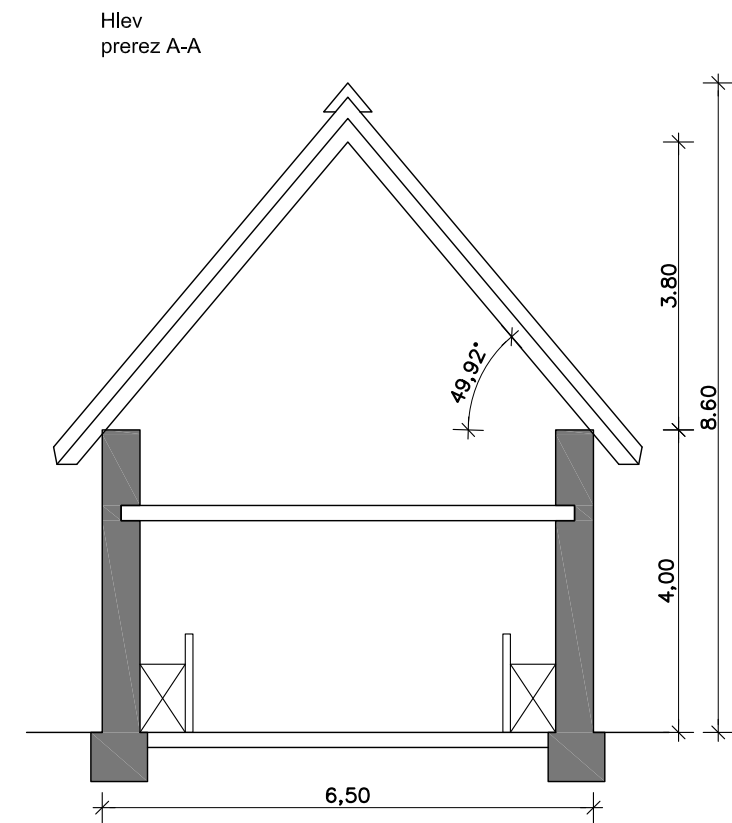
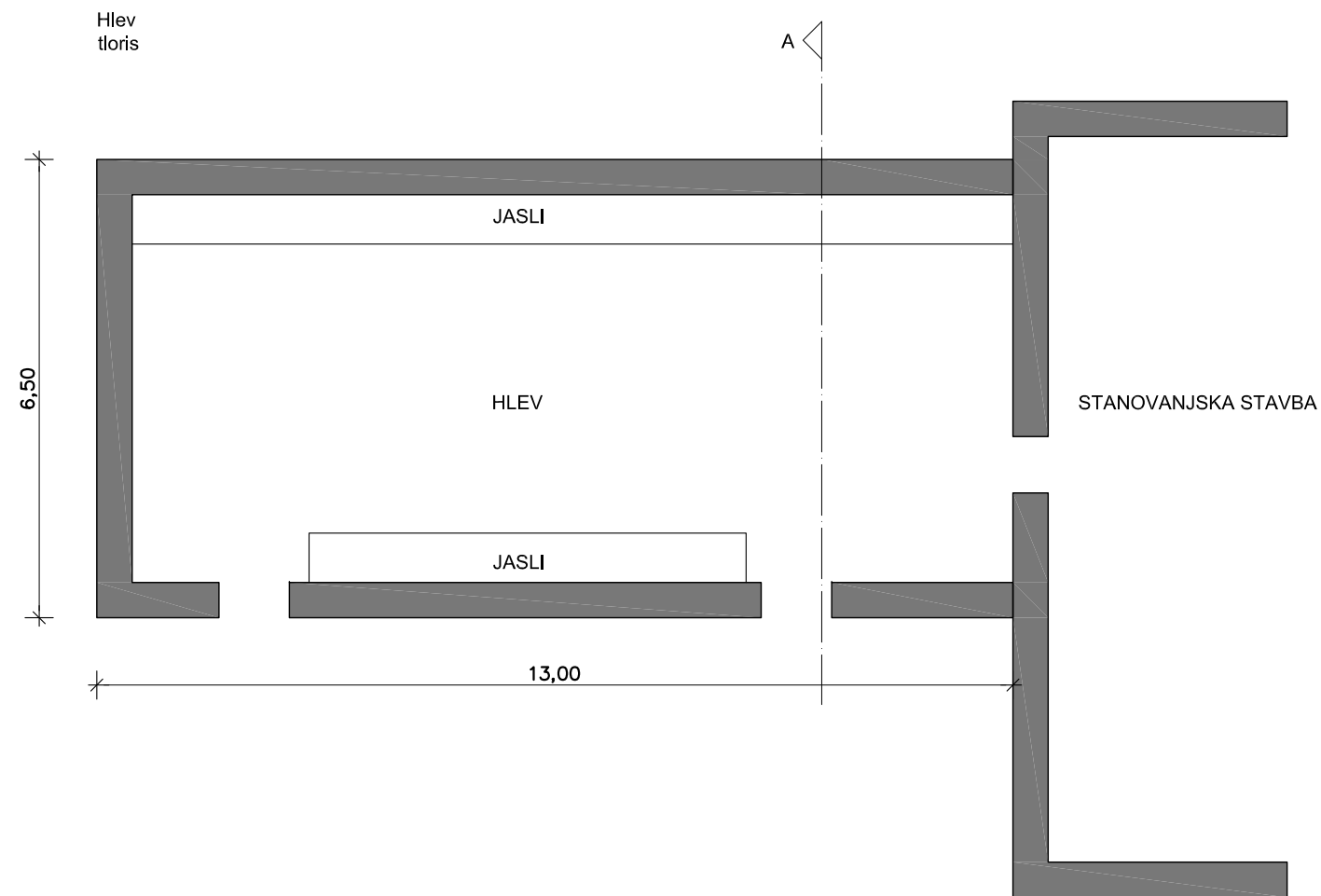
0 5m

Magozd 11: Situacija domačije in shramba Obdobje med vojnama

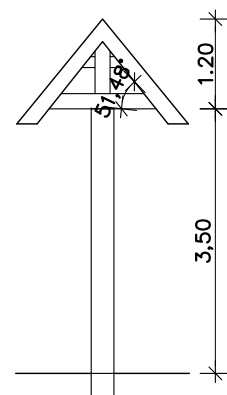

Magozd 11: Hlev in kozolec

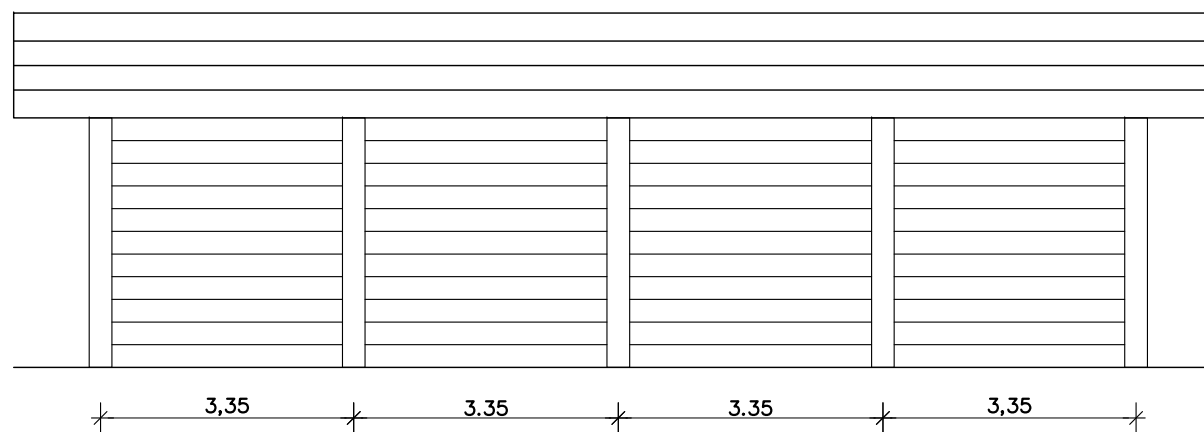
Obdobje med vojnama

Kozolec prerez A-A

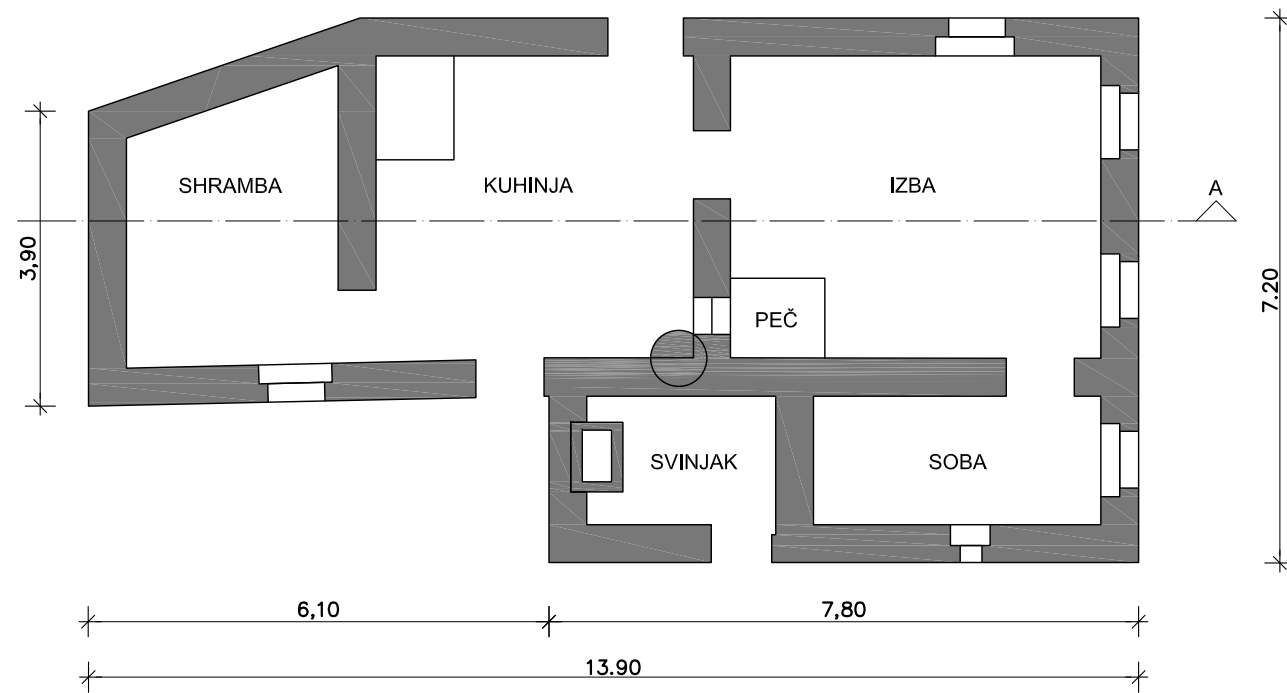
Kozolec fasada

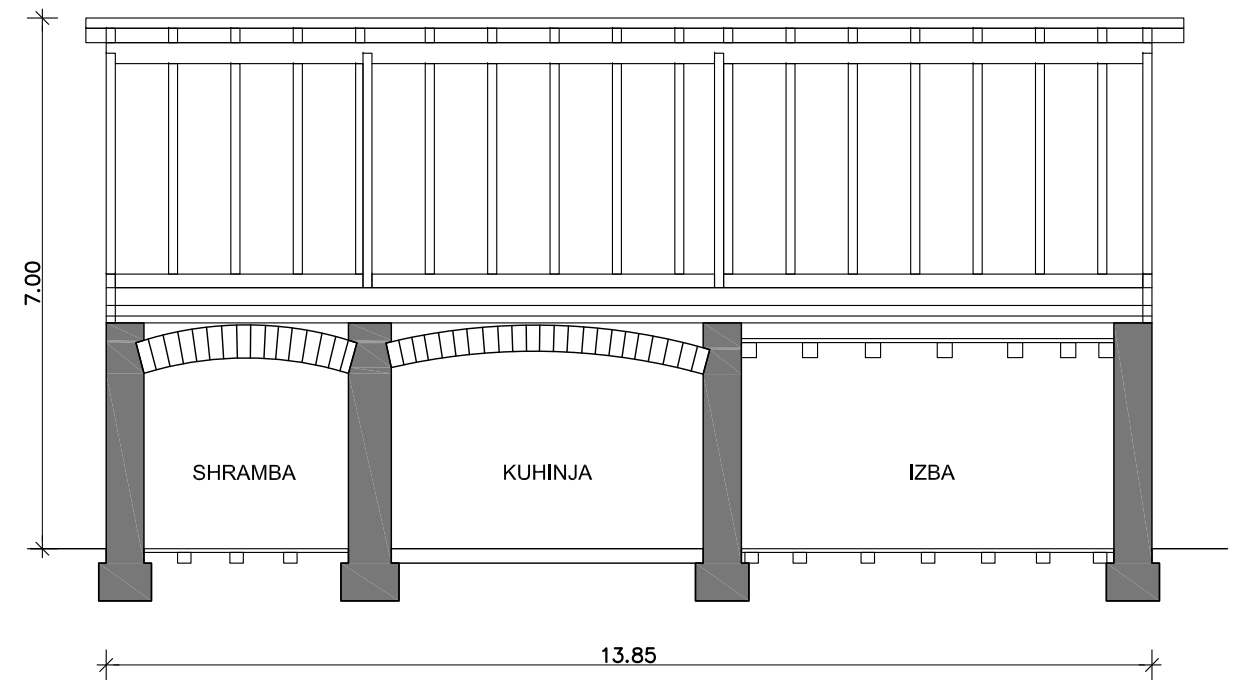
Magozd 12: Stanovanjska stavba, Anton Kurinčič

Obdobje med vojnama

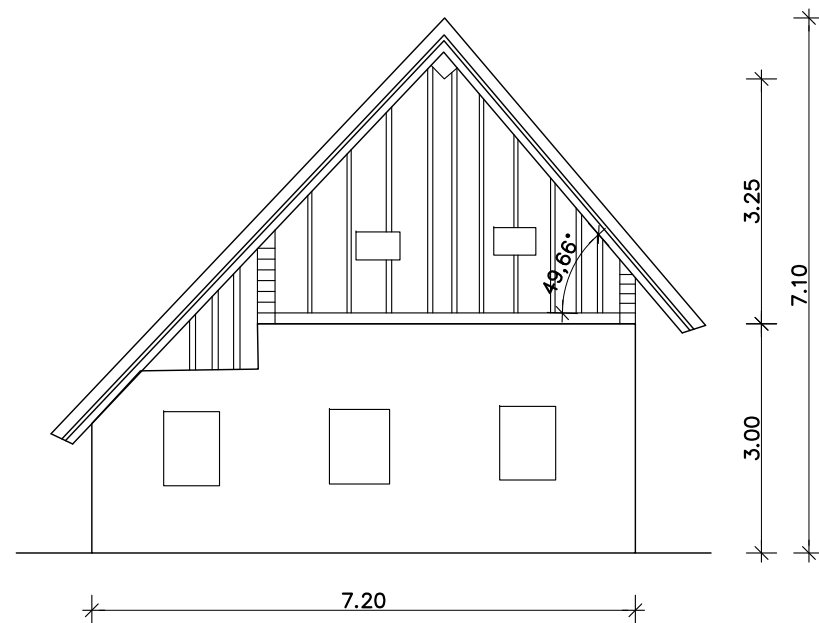
tloris

prerez A-A

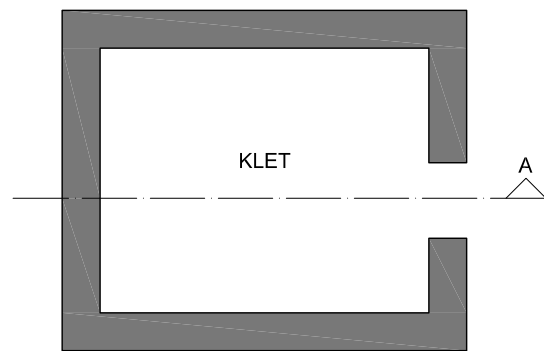

fasada

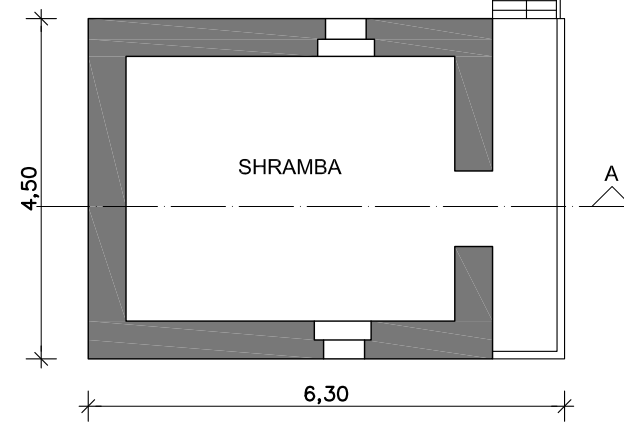

Magozd 12: Pomožni objekt in Hlev Obdobje med vojnama

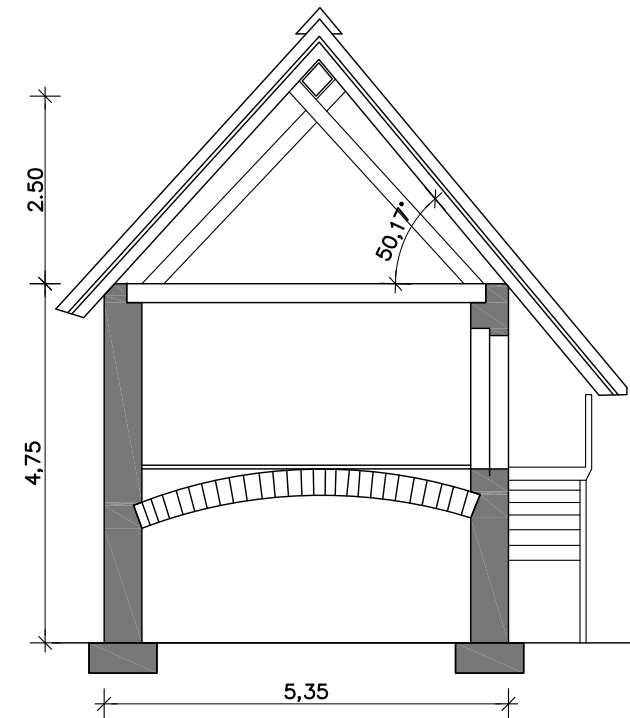
Pomožni objekt
tloris

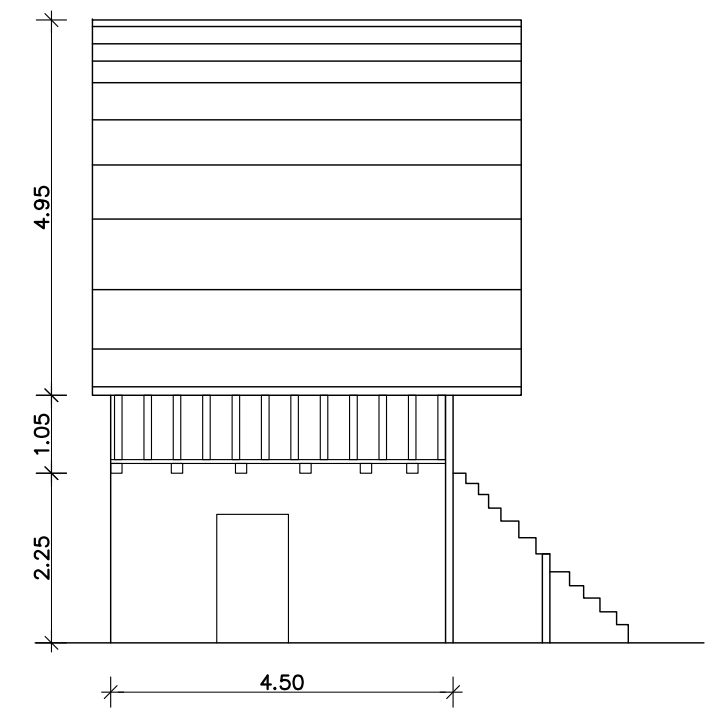
Pomožni objekt
nadstropje

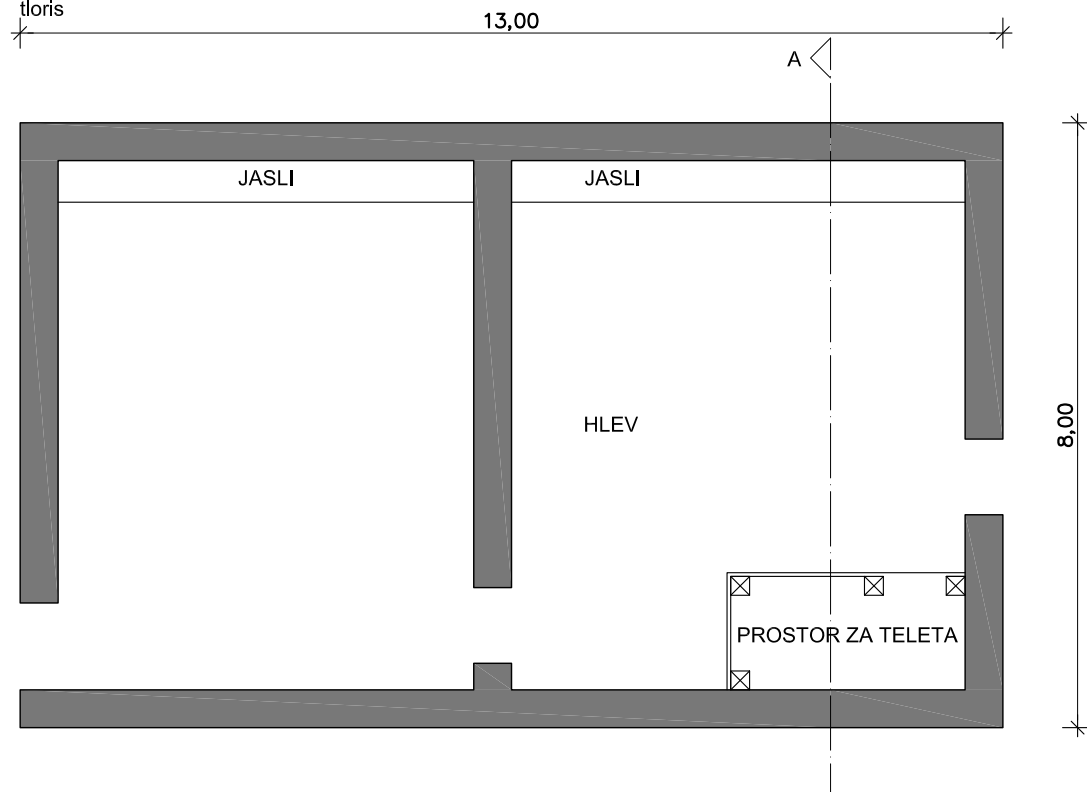
Pomožni objekt
prez A-A

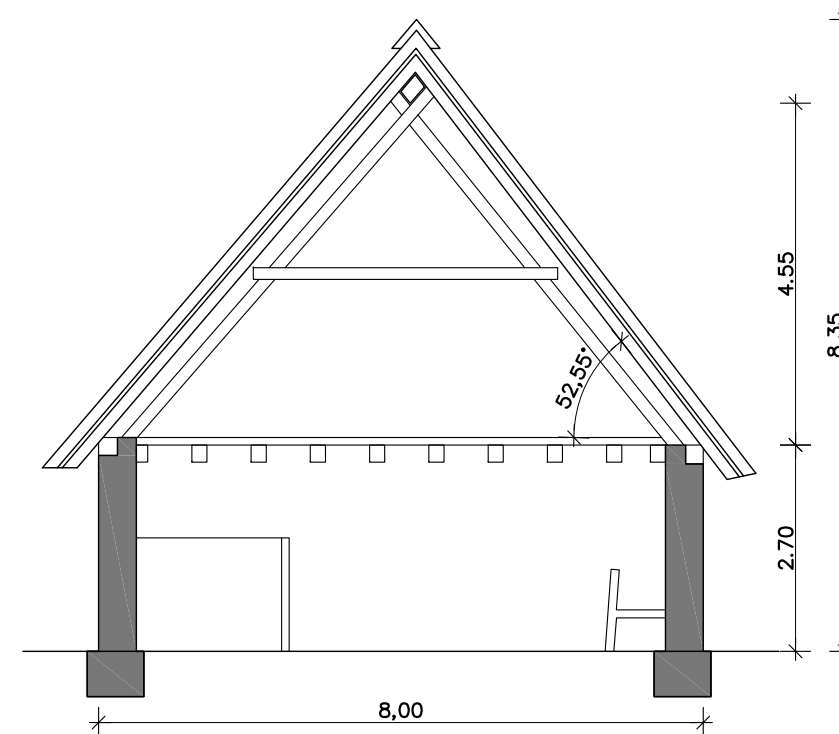
Pomožni objekt
fasada

Hlev
tloris

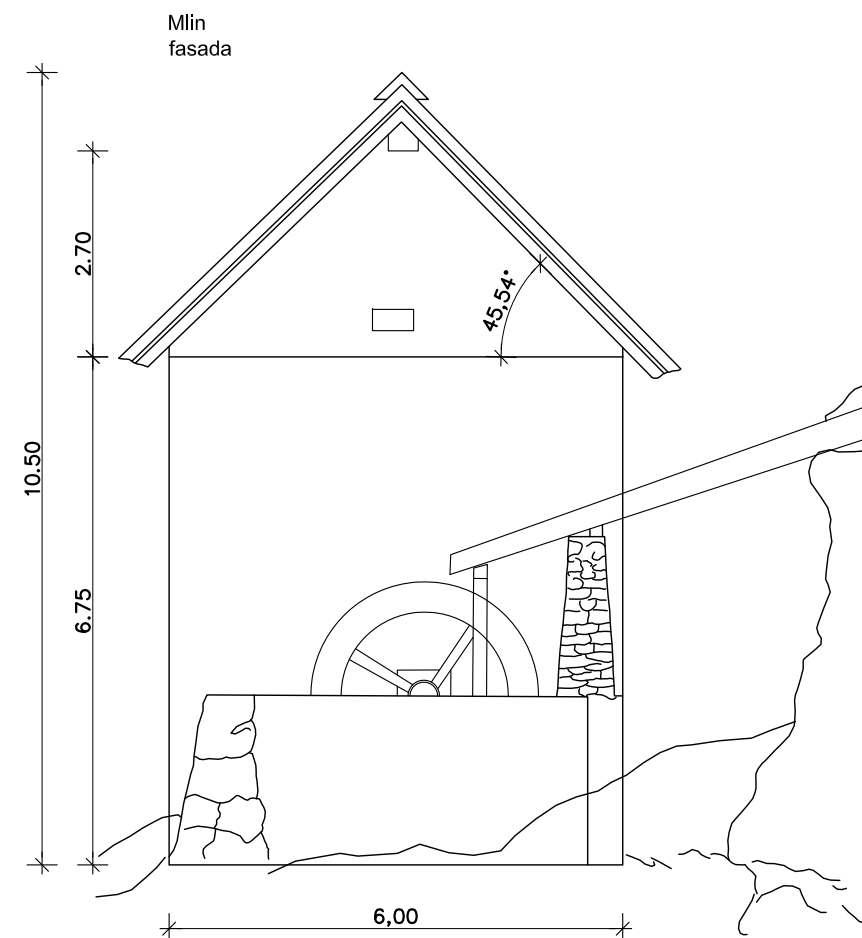
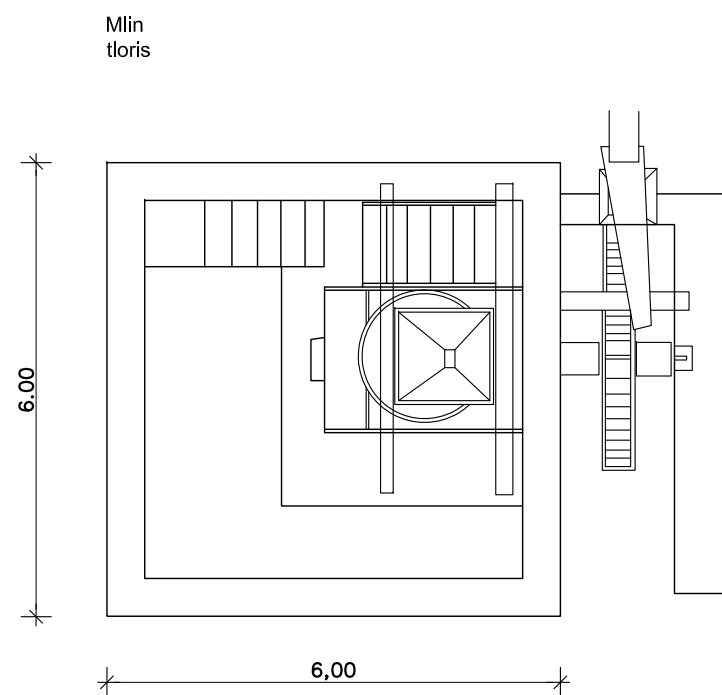
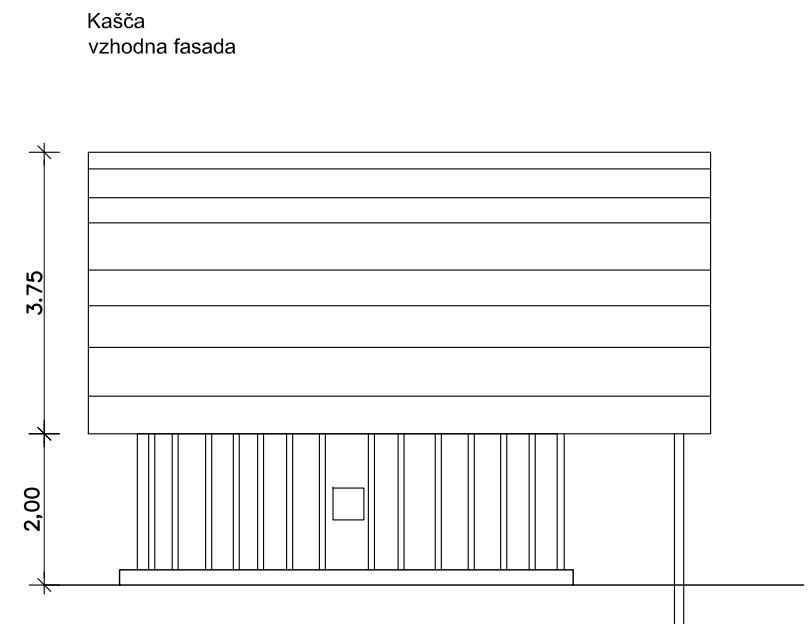
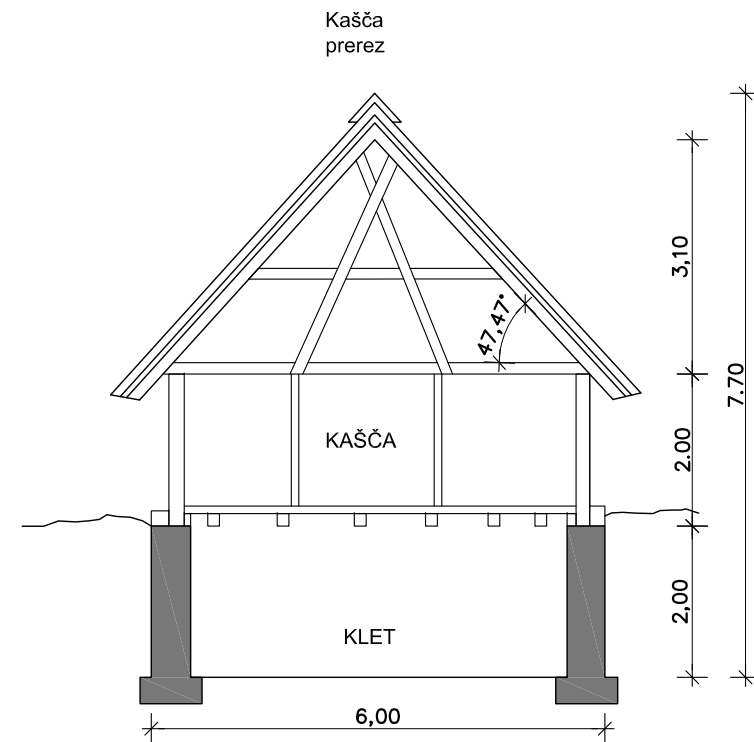
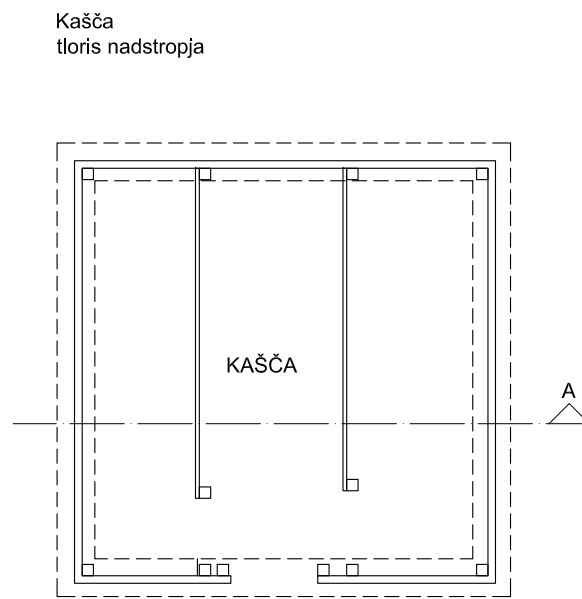
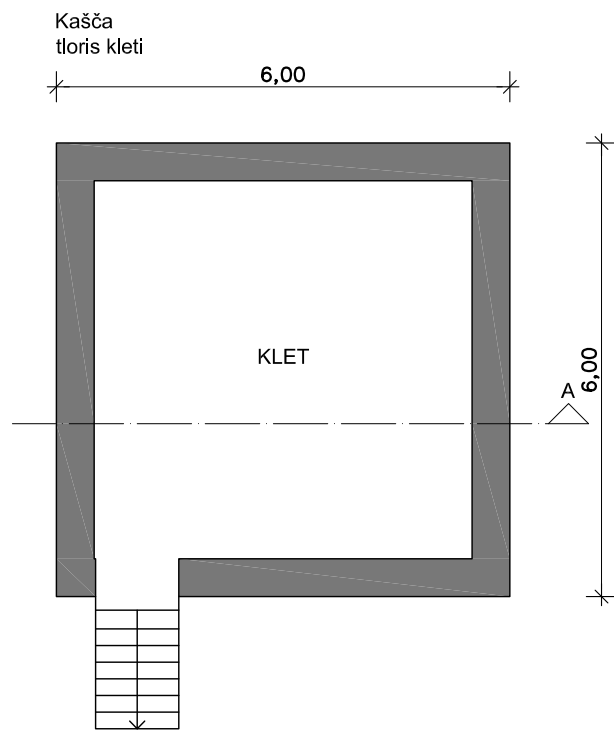
Hlev
prez A-A

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Magozd 12: Kašča in mlin

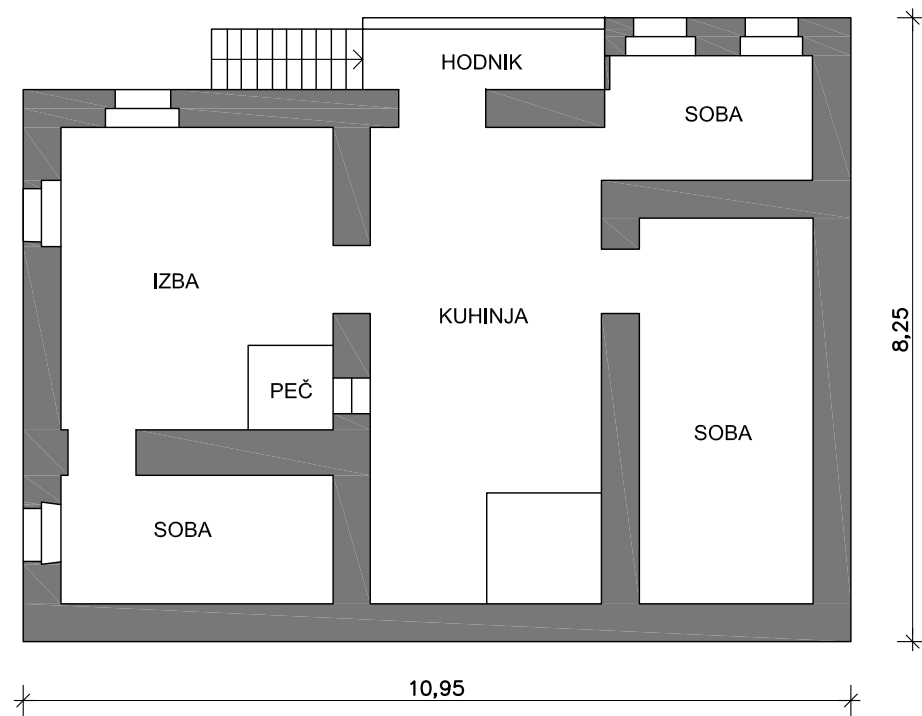
Obdobje med vojnama

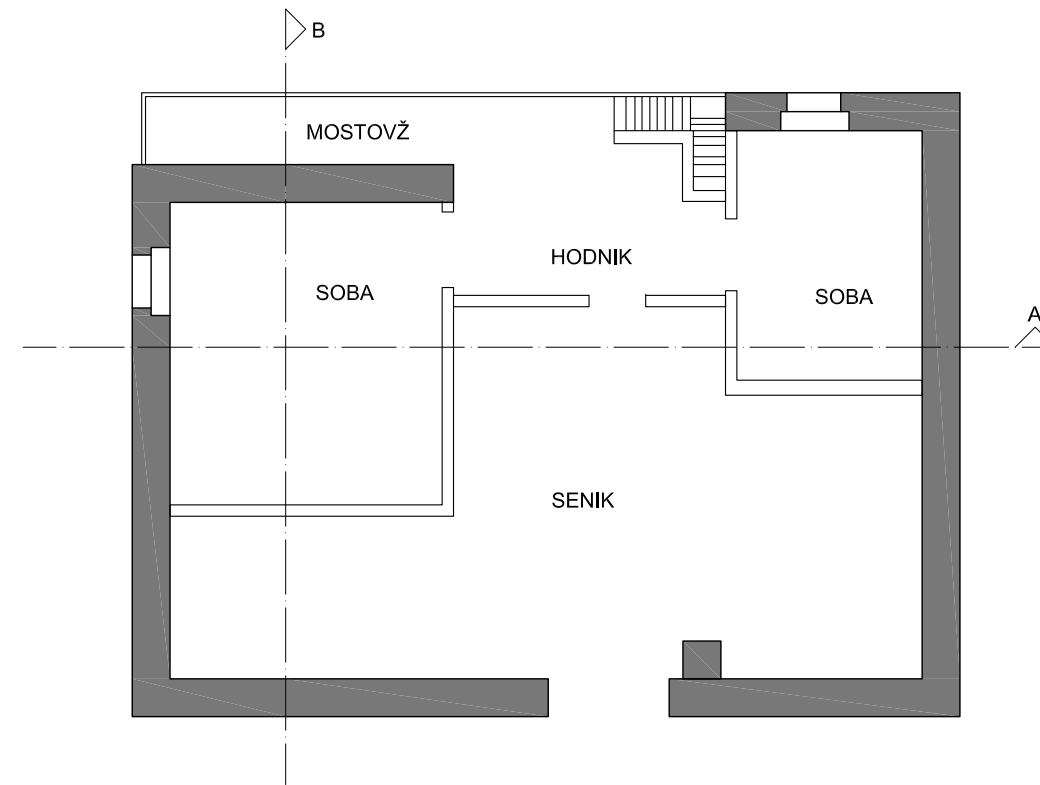
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Magozd 13: Stanovanjska stavba, Josip Kapitan Obdobje med vojnama

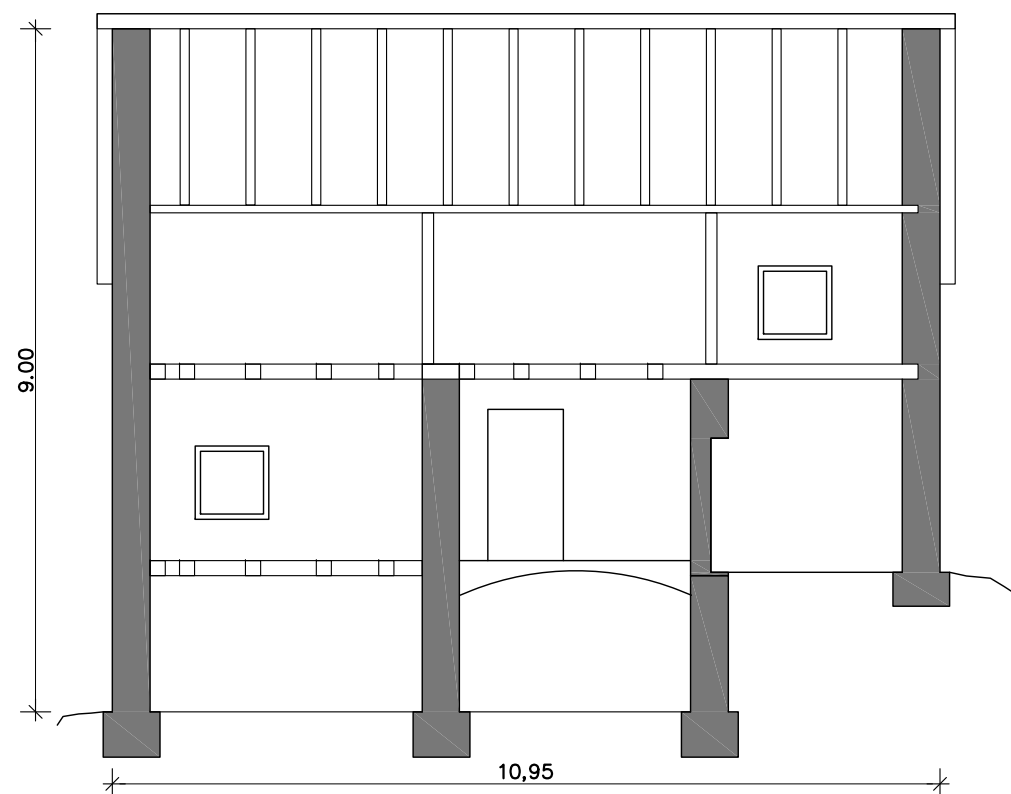
tloris pritličja

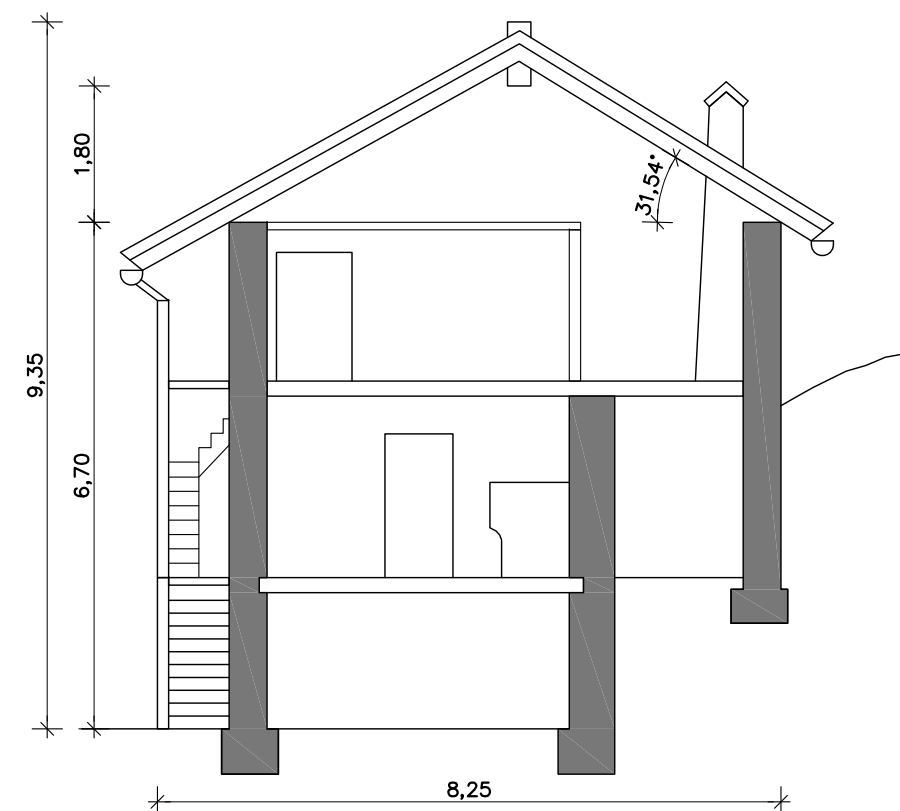
tloris podstrešja

prerez A-A

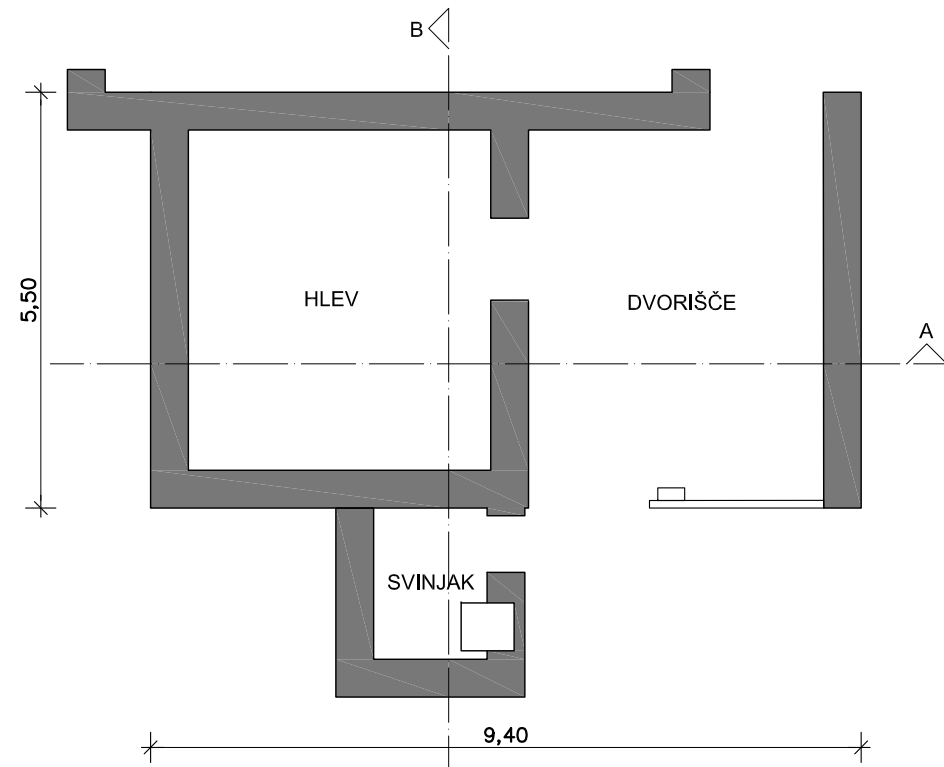
prerez B-B

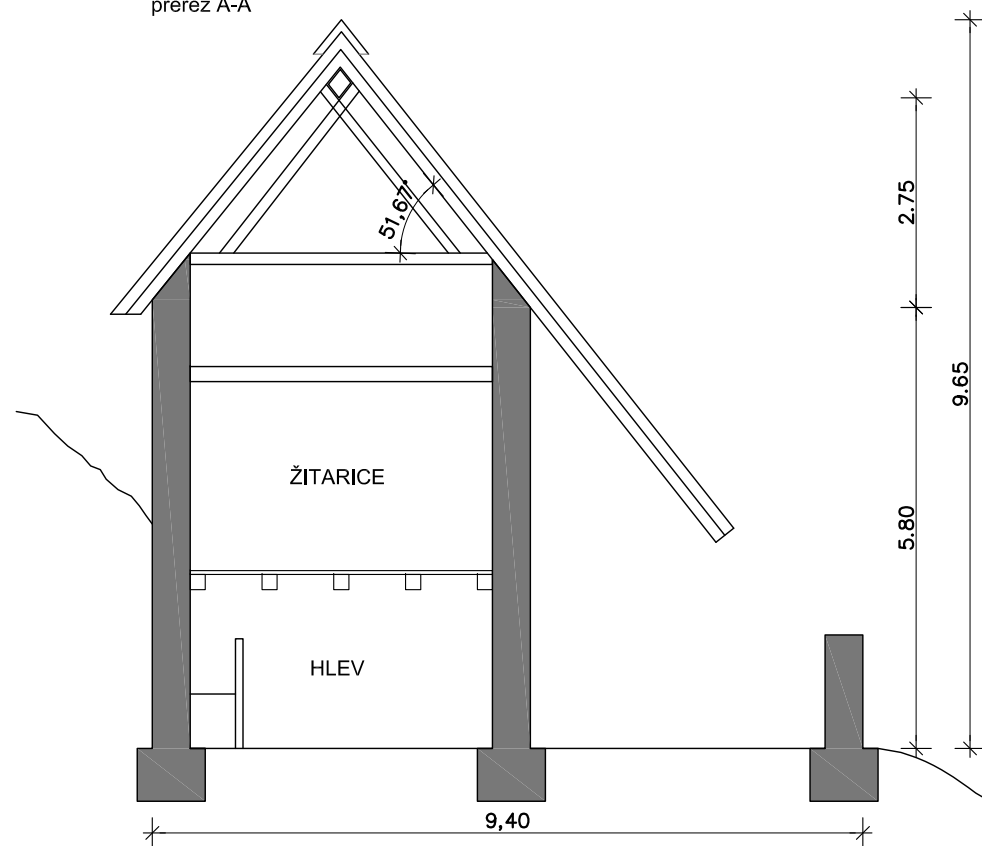
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Magozd 13: Hlev, shramba in senik v Brezah Obdobje med vojnama

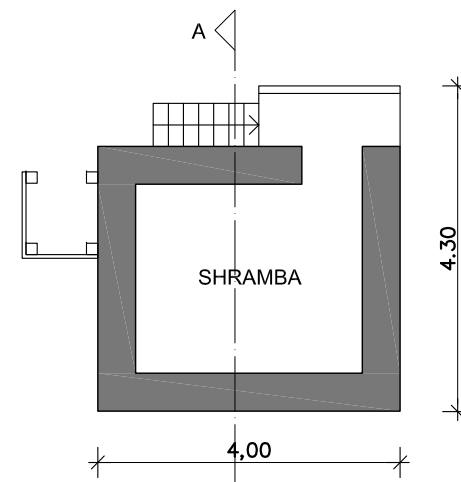
Hlev in žitnica
tloris

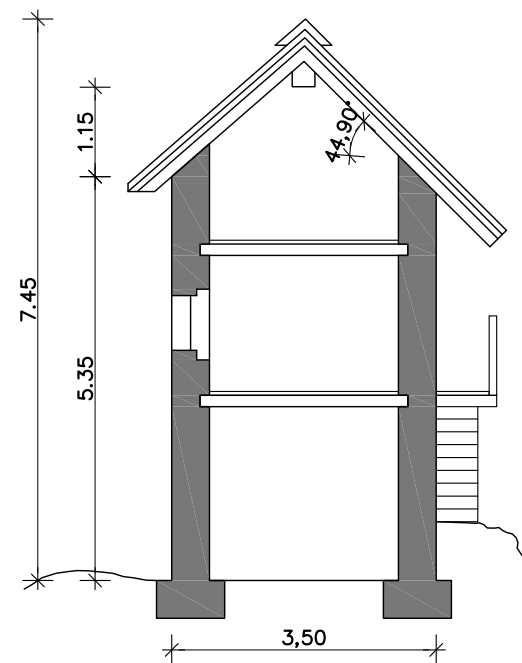
Hlev in žitnica
prezrez A-A

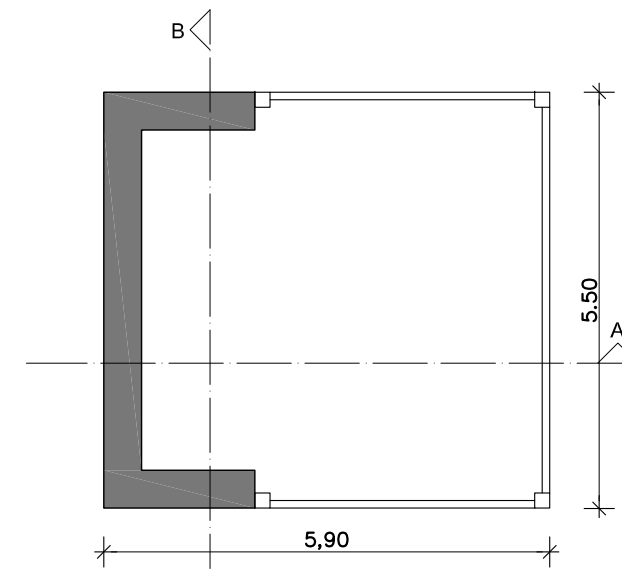
Shramba
tloris

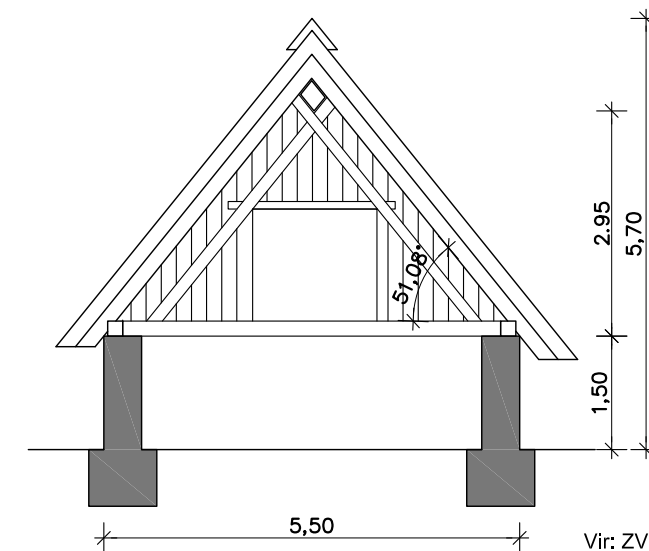
Shramba
prezrez A-A

Senik v Brezah
tloris

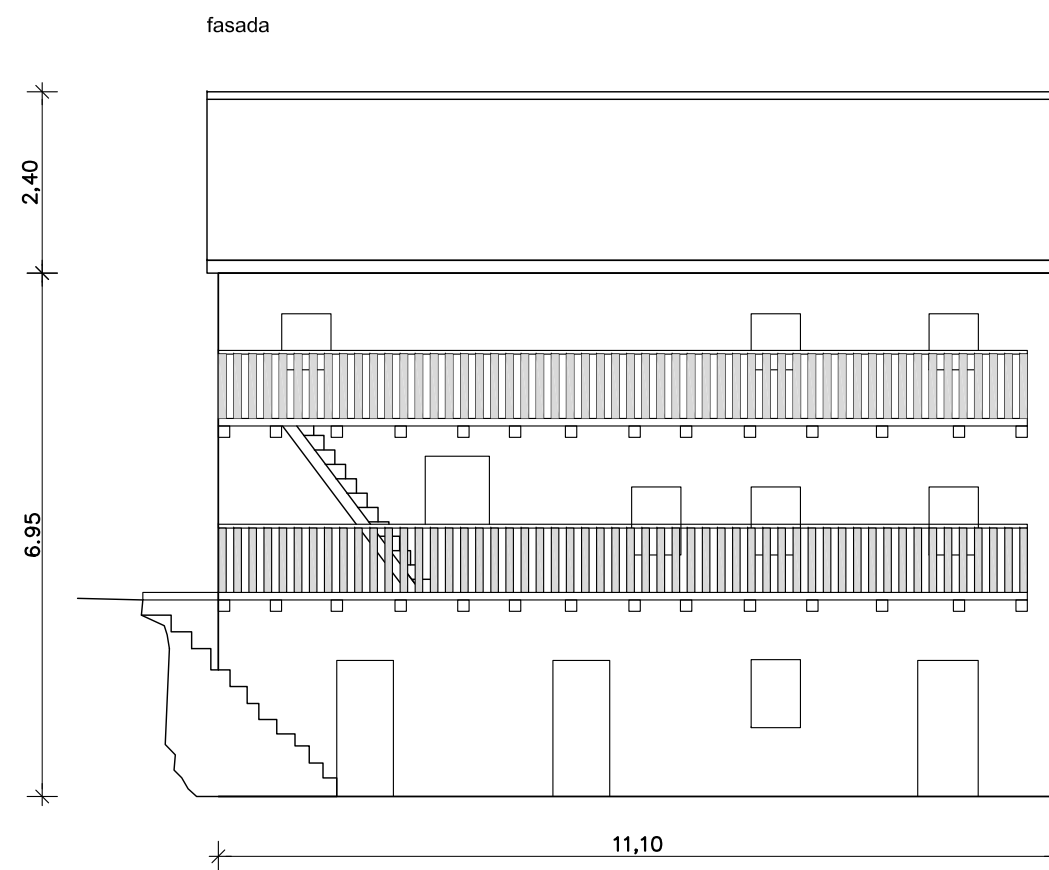
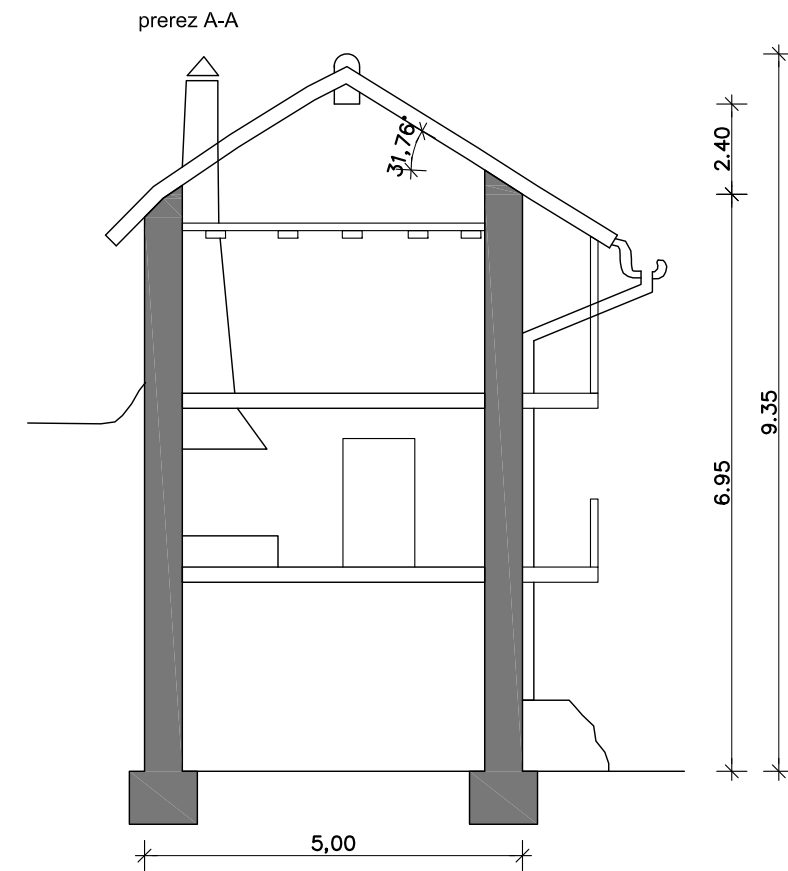
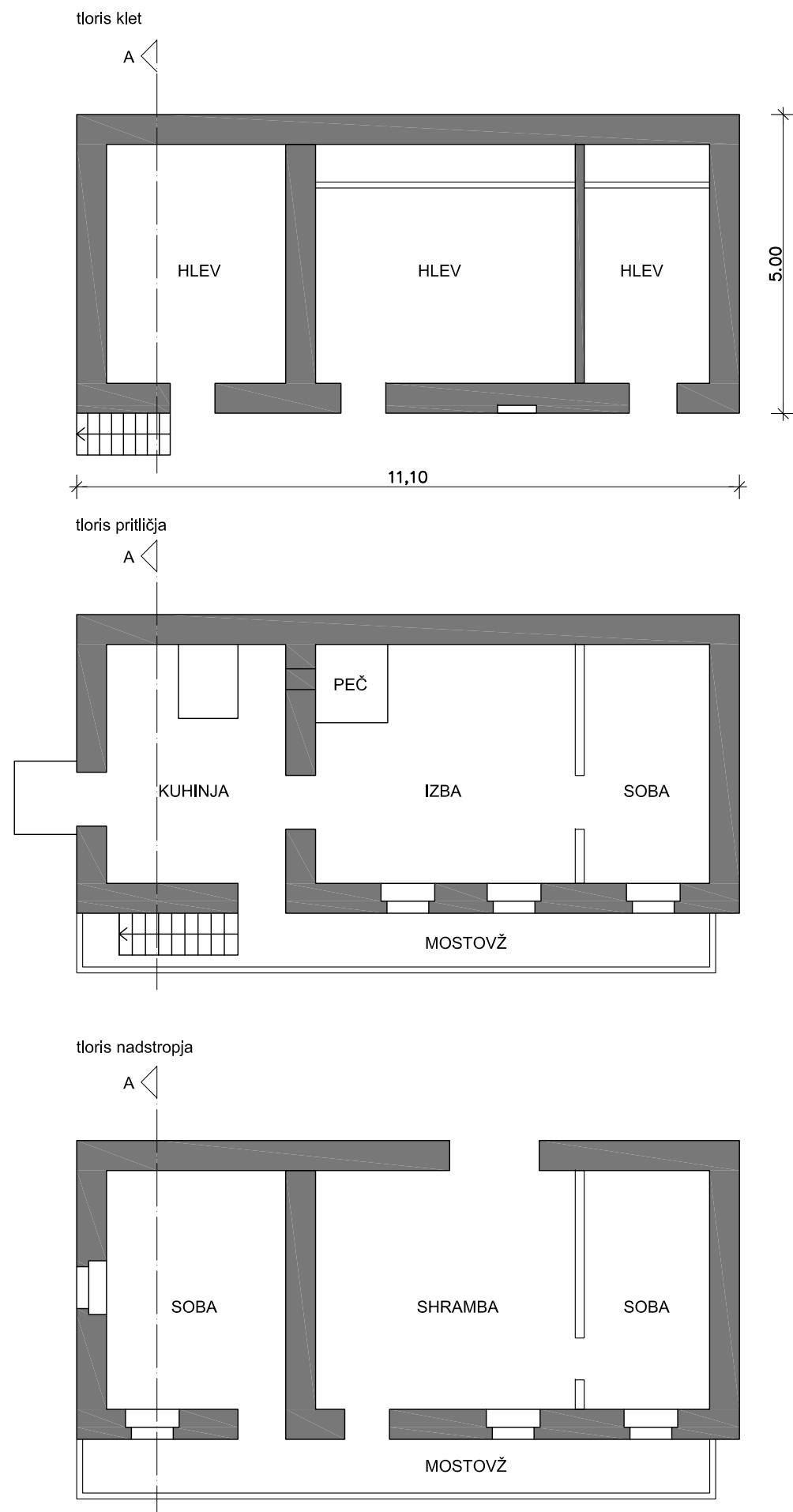

Senik v Brezah
prezrez

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Magozd 14: Stanovanjska stavba, Obdobje med vojnama, Ana Ivančič

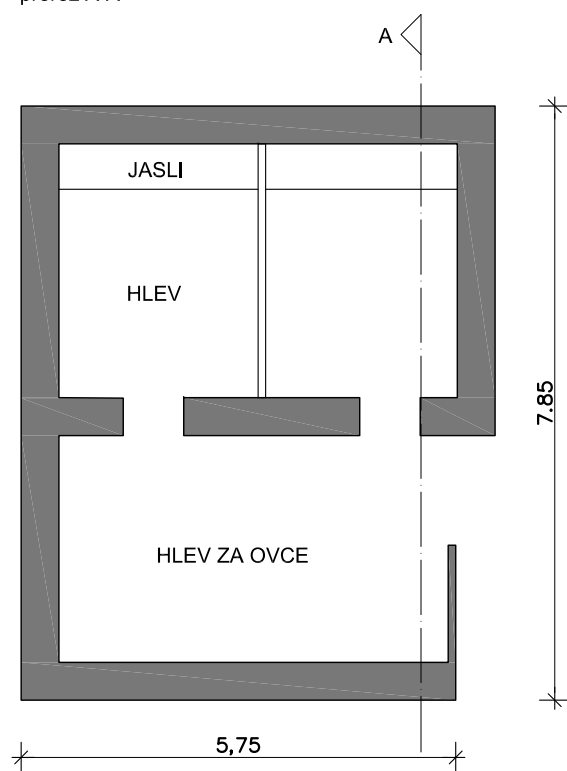

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
 Popis vojne škode 1919-1921
 v občini Kobarid
 Okrajno sodišče Kobarid

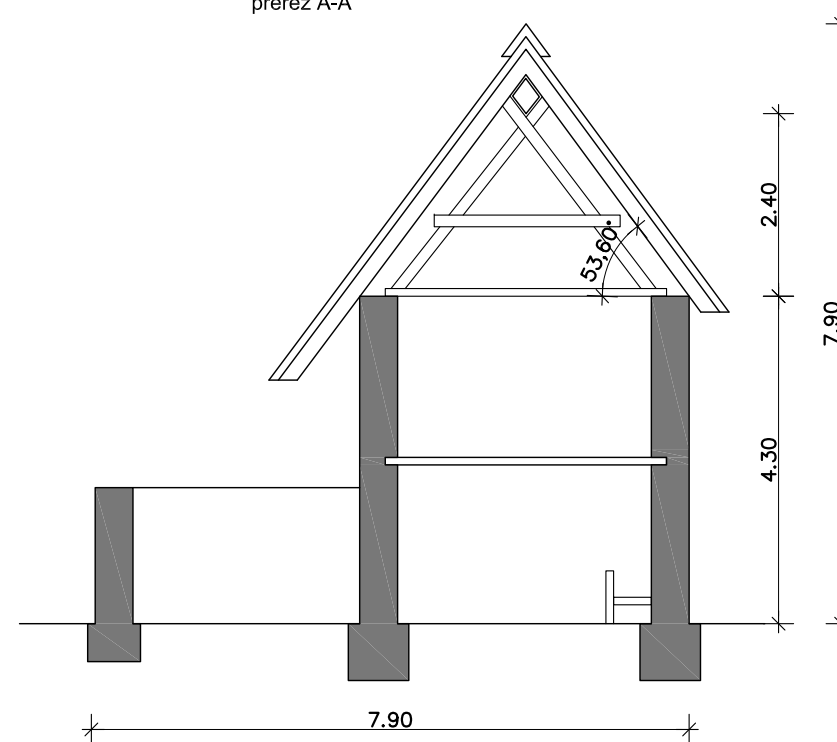
Magozd 14: Hlev

Obdobje med vojnama

Hlev
prerez A-A

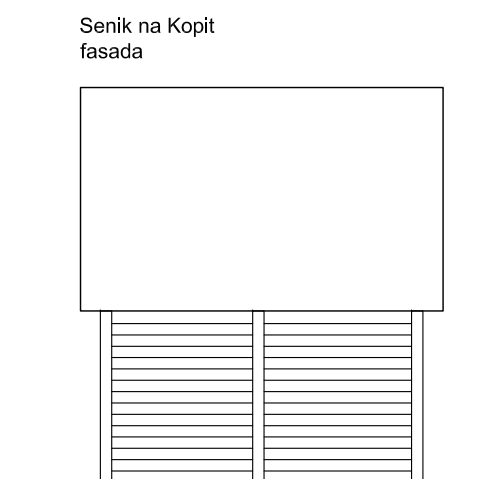
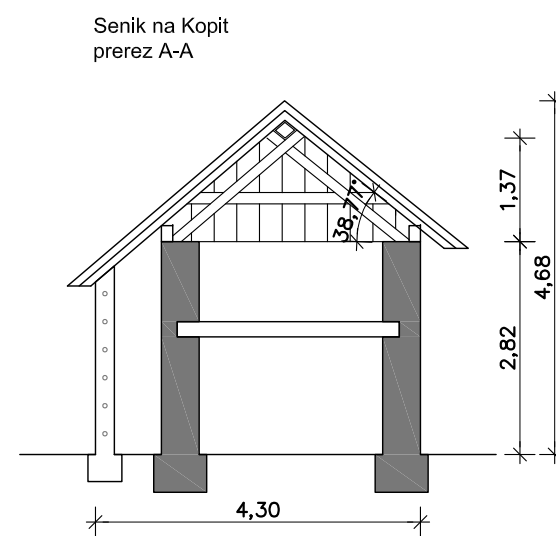
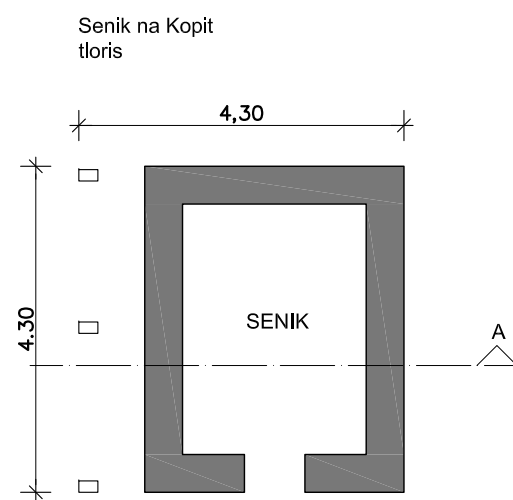
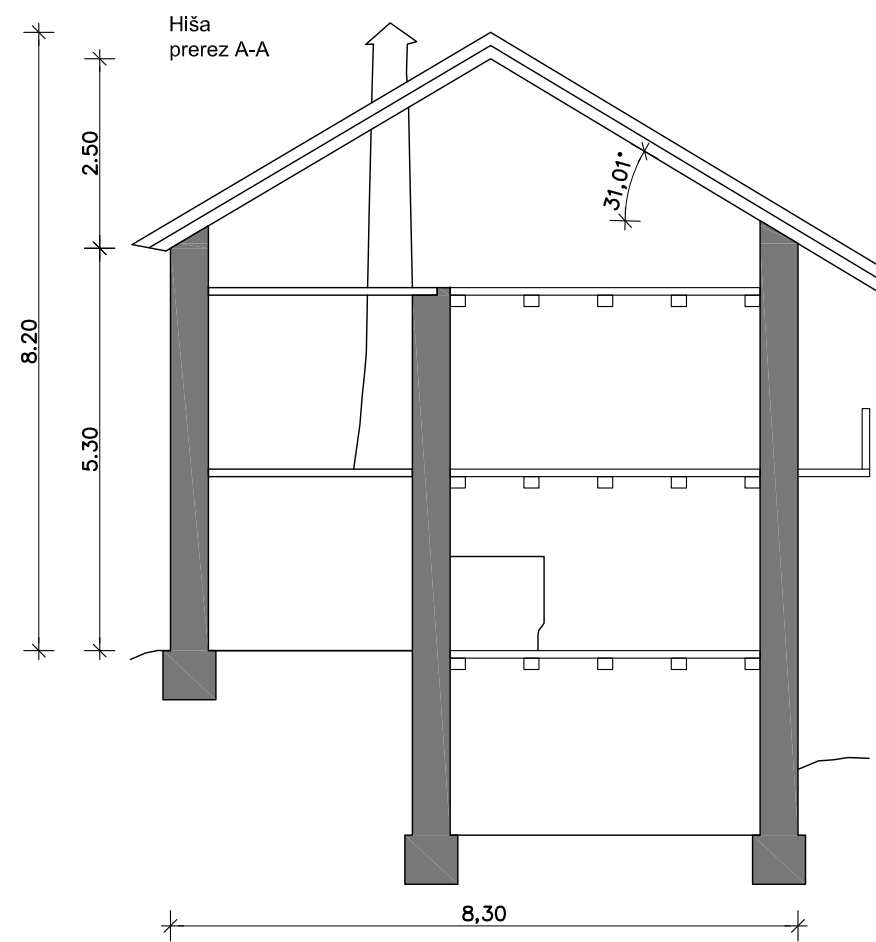
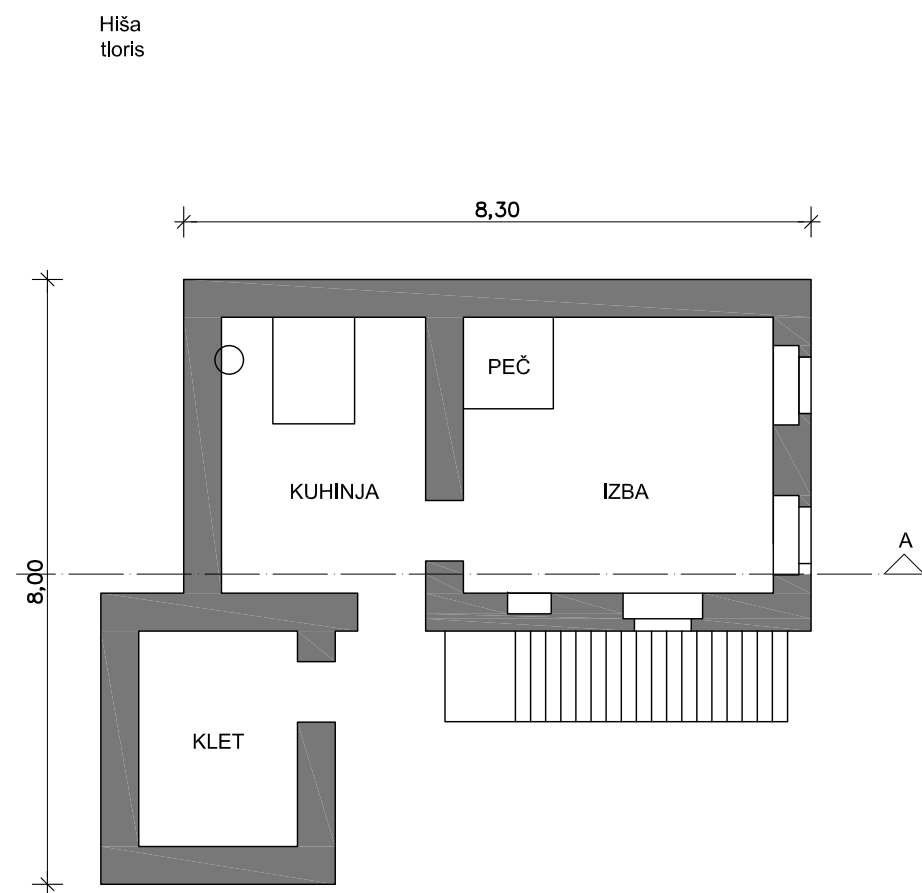

Hlev
prerez A-A

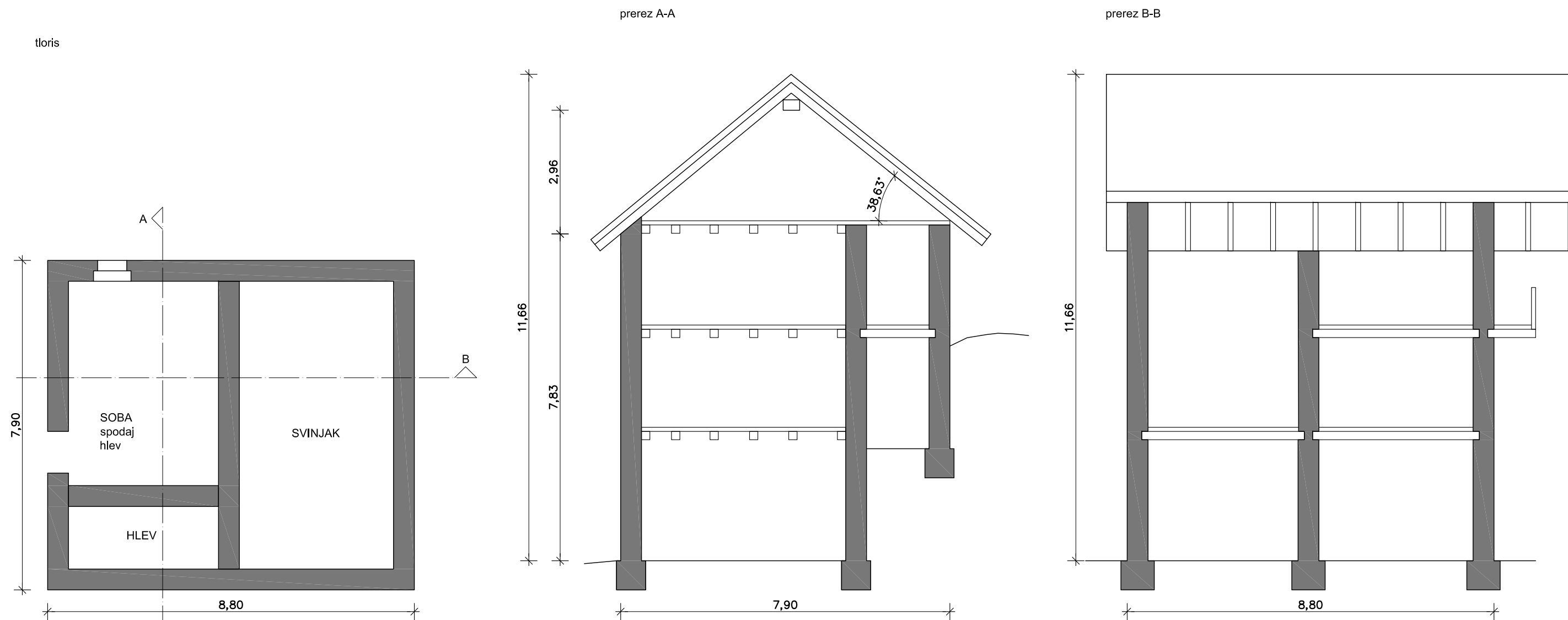

Magozd 15: Stanovanjska stavba in senik na Kopit, Josip Rakušček

Obdobje med vojnama

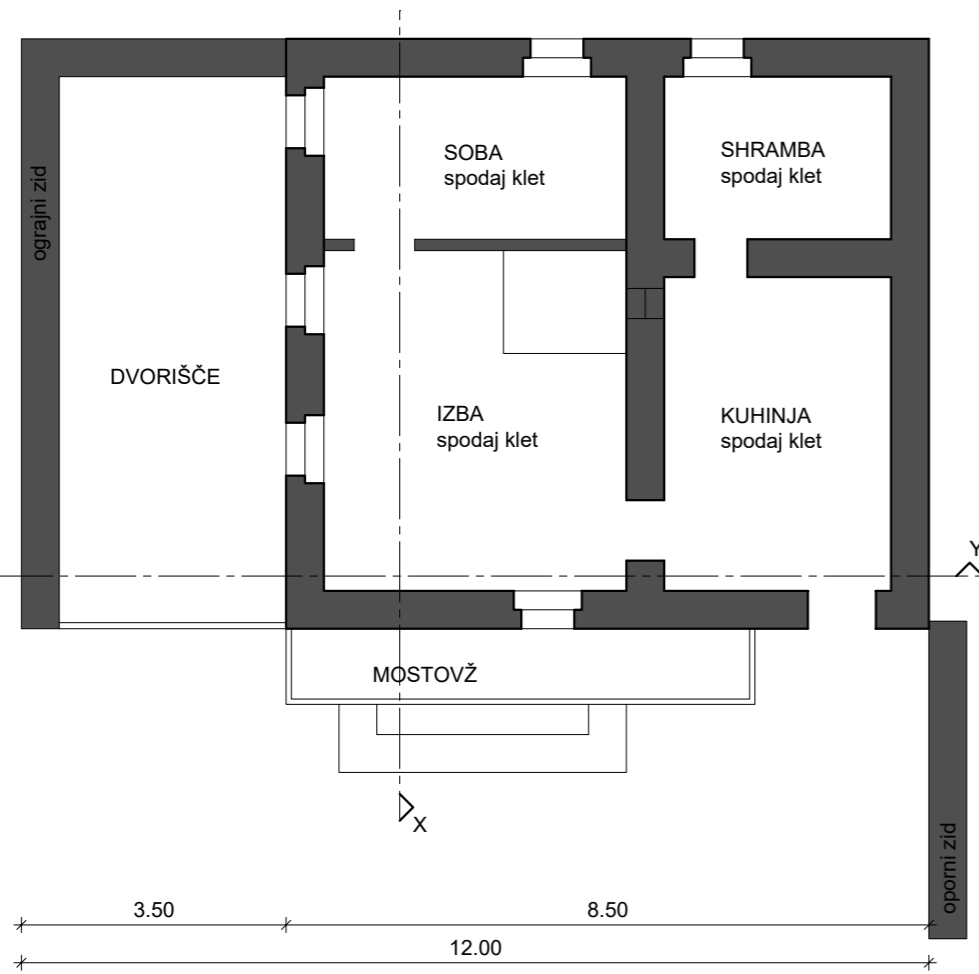
Magozd 15: Hlev in soba Obdobje med vojnama

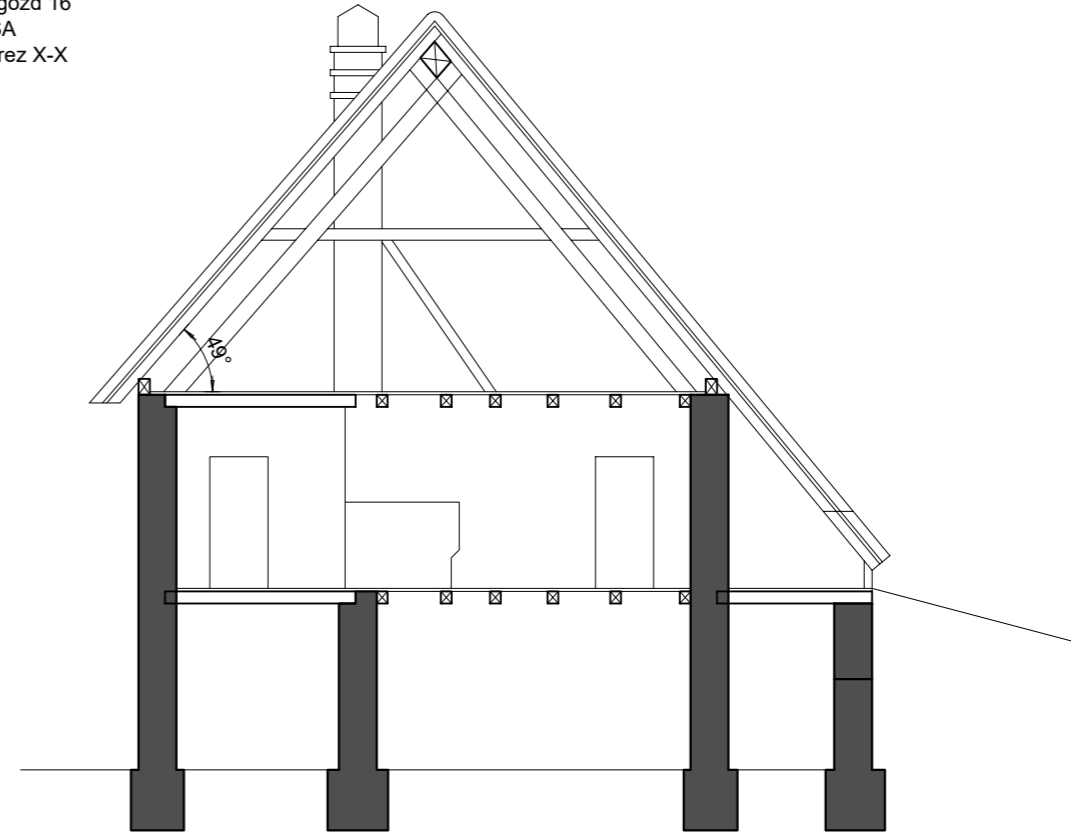
Magozd 16: Stanovanjska hiša, Simon Kaditan

Obdobje med vojnama

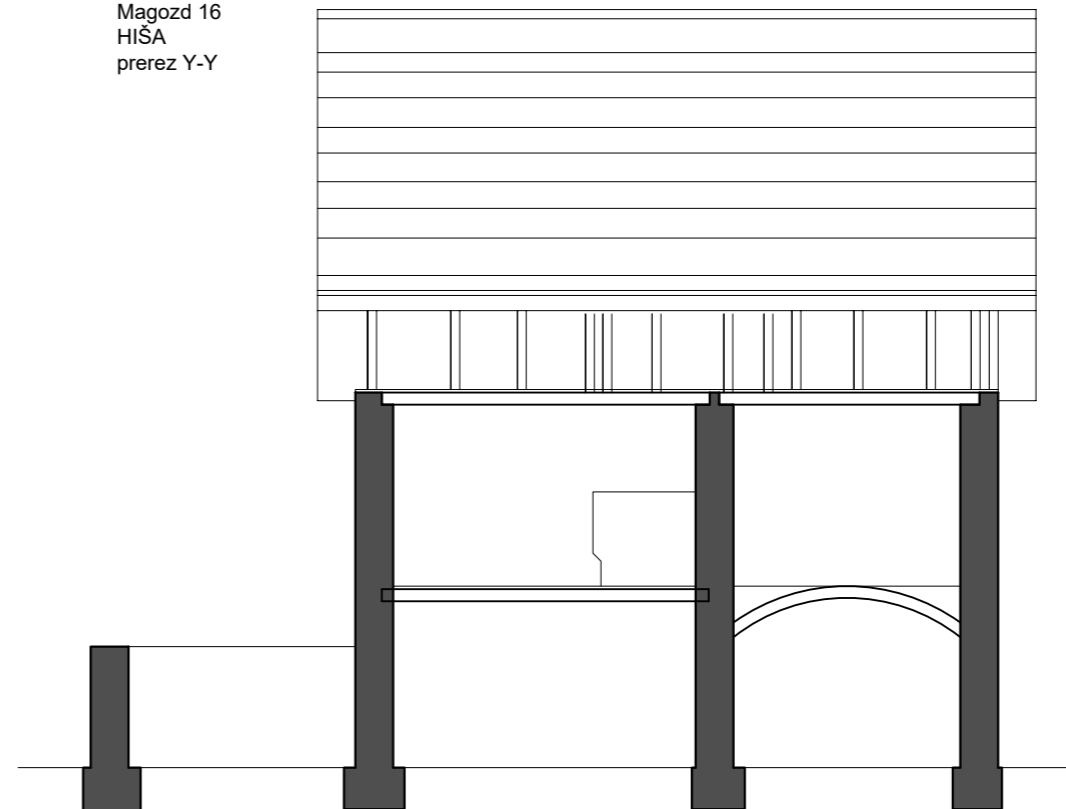
Magozd 16
HIŠA
tloris nadstropja 1

Magozd 16
HIŠA
prerez X-X

Magozd 16
HIŠA
prerez Y-Y

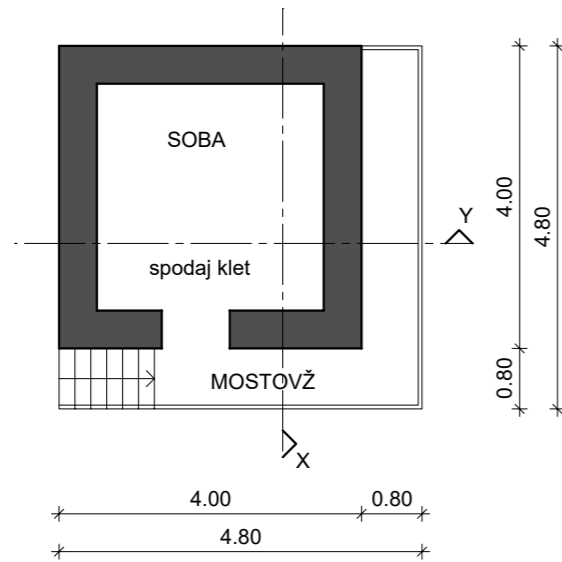

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

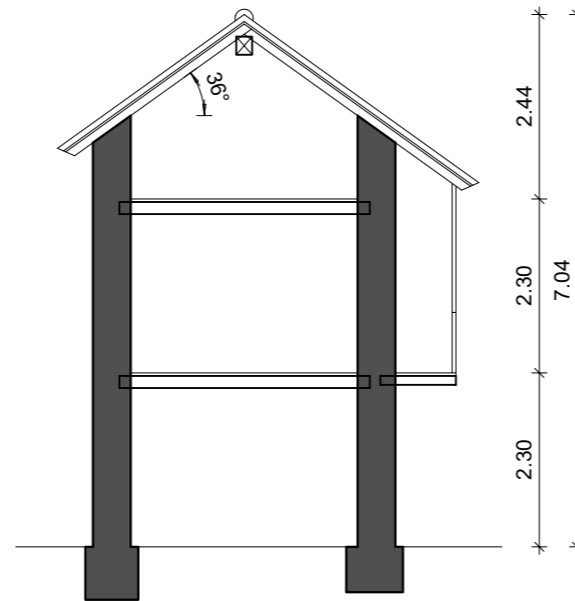
Magozd 16: Kašča in senik, Simon Kaditan

Obdobje med vojnama

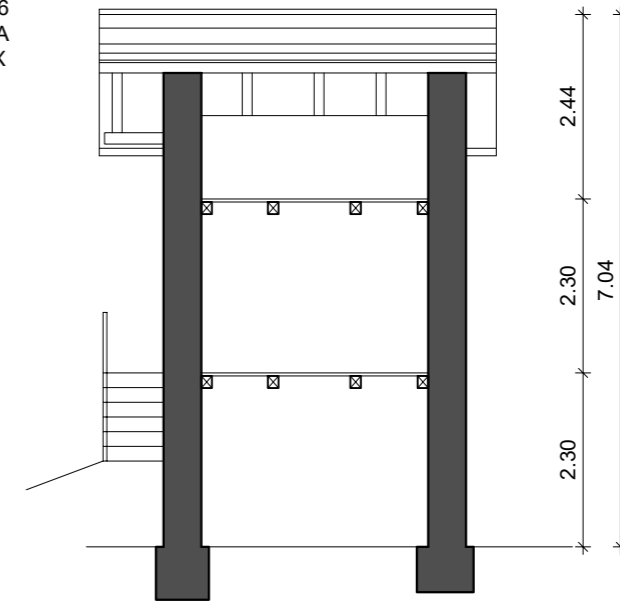
Magozd 16
SHRAMBA
tloris nadstropja 1

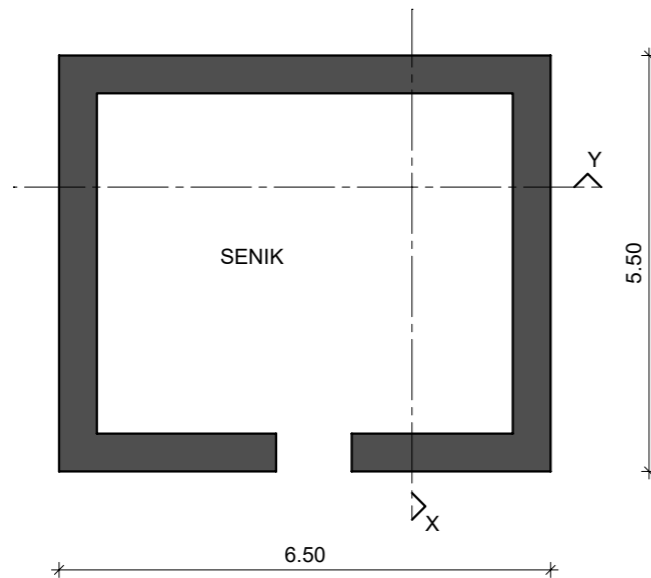
Magozd 16
SHRAMBA
prerez Y-Y

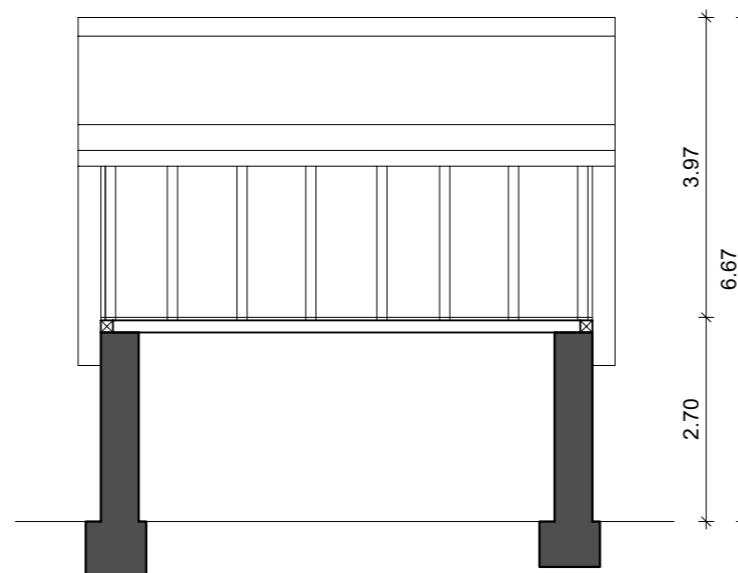
Magozd 16
SHRAMBA
prerez X-X

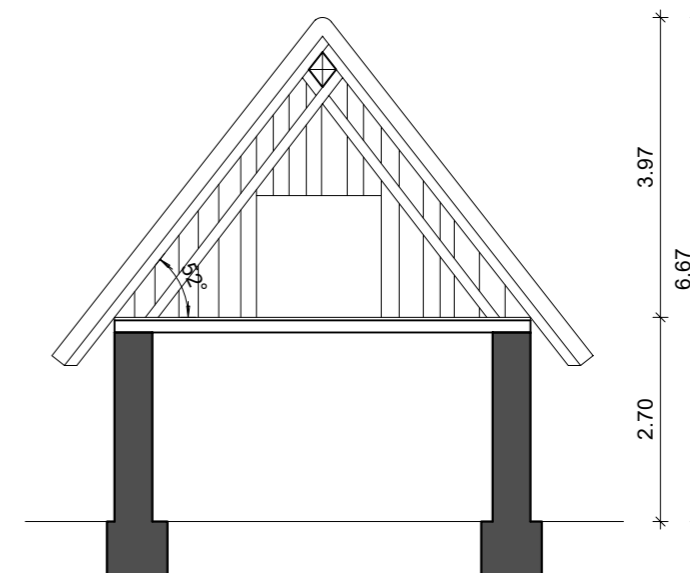
Magozd 16
SENIK
tloris nadstropja 1

Magozd 16
SENIK
prerez Y-Y

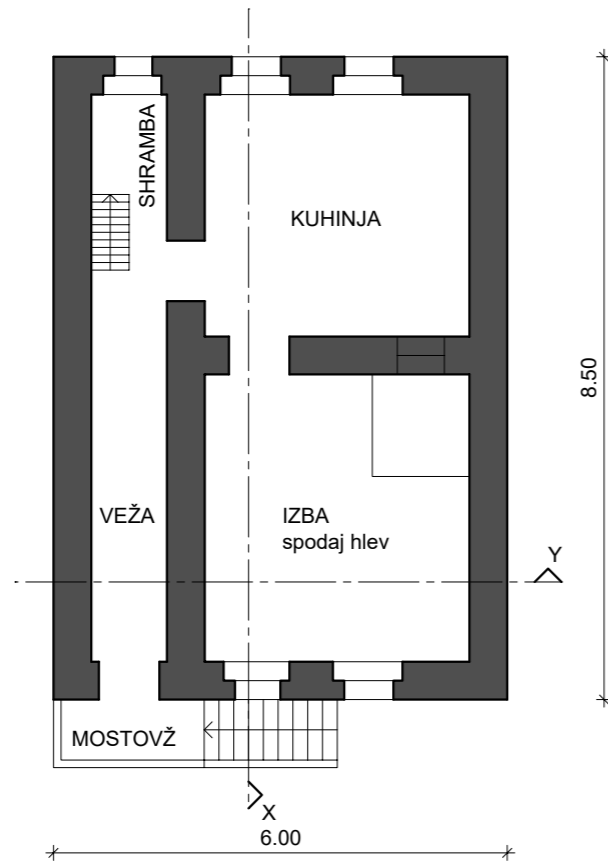
Magozd 16
SENIK
prerez X-X

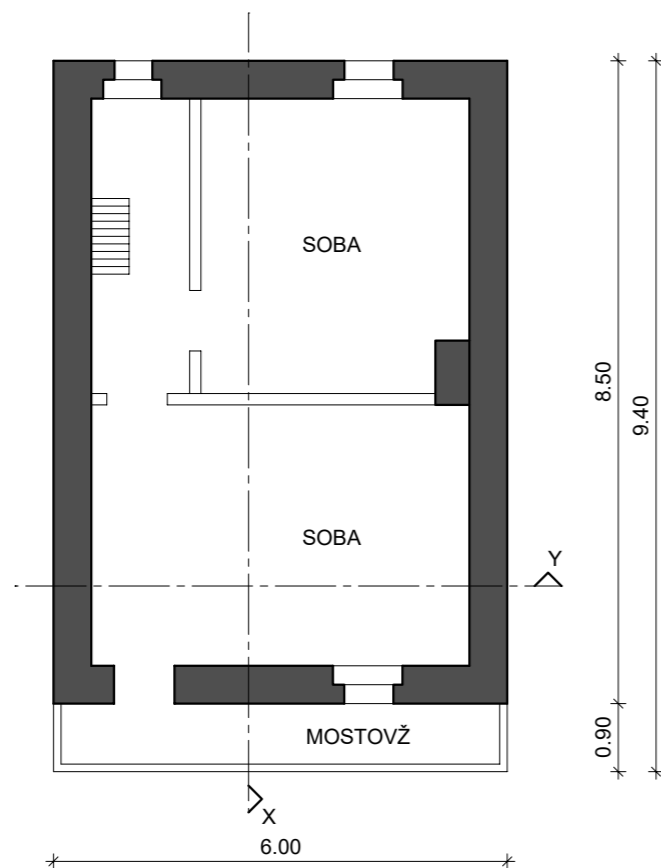
Magozd 18: Stanovanjska hiša, Matej Rakušček

Obdobje med vojnama

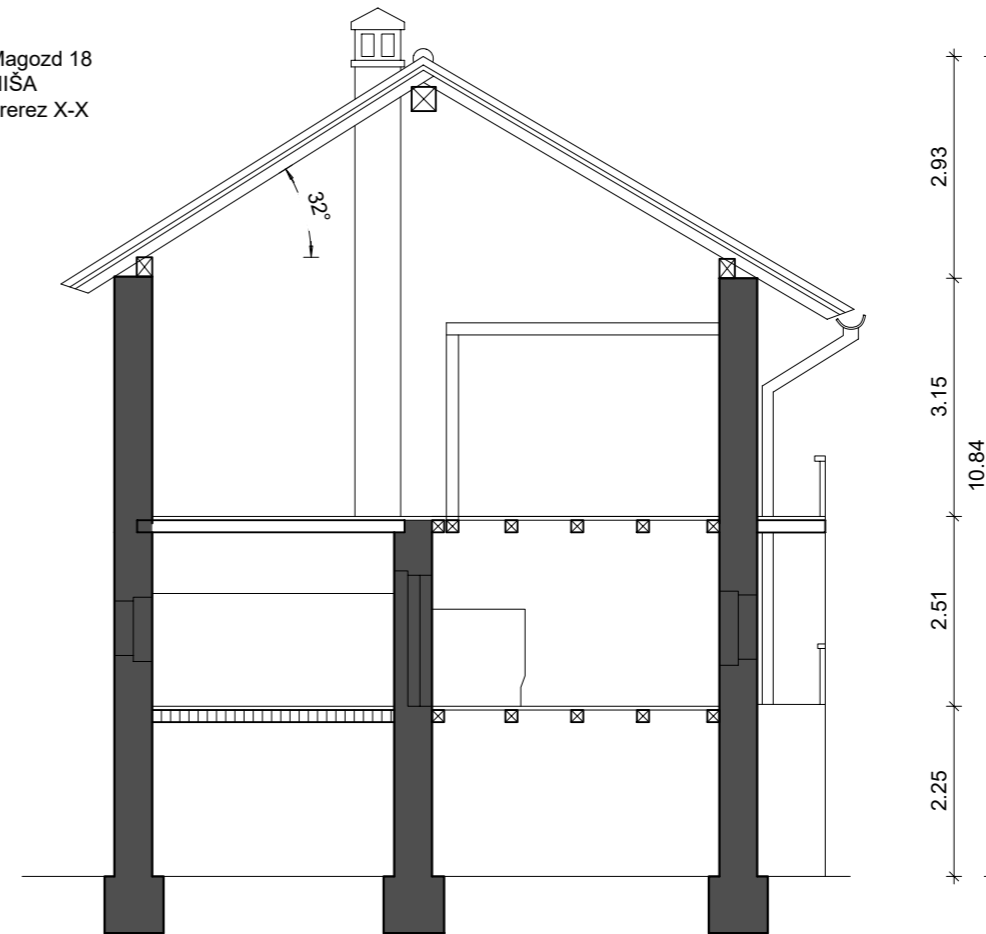
Magozd 18
HIŠA
tloris nadstropja 1

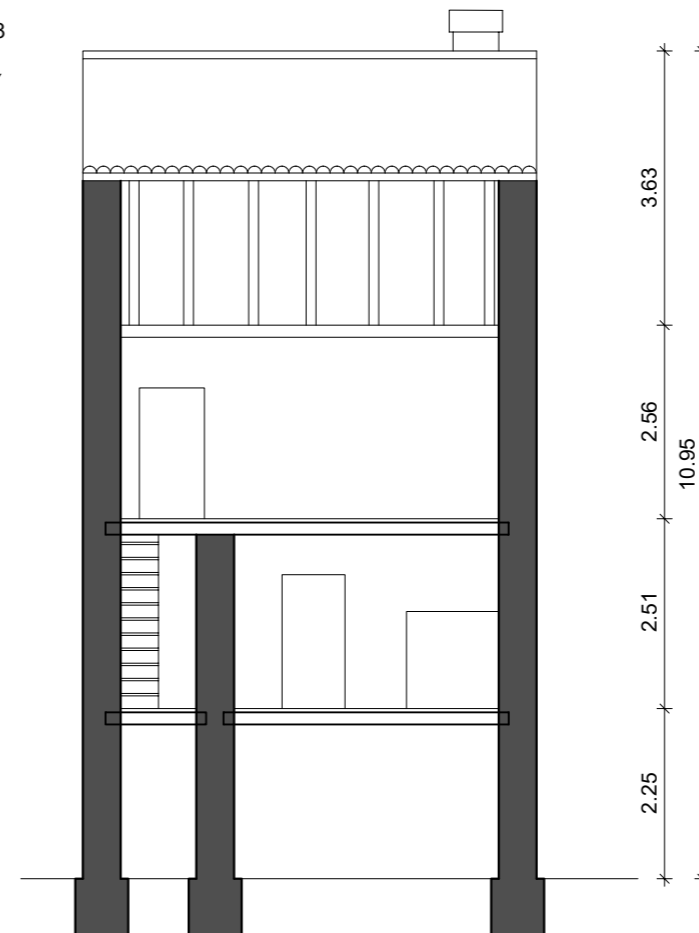
Magozd 18
HIŠA
tloris nadstropja 2

Magozd 18
HIŠA
prez X-X

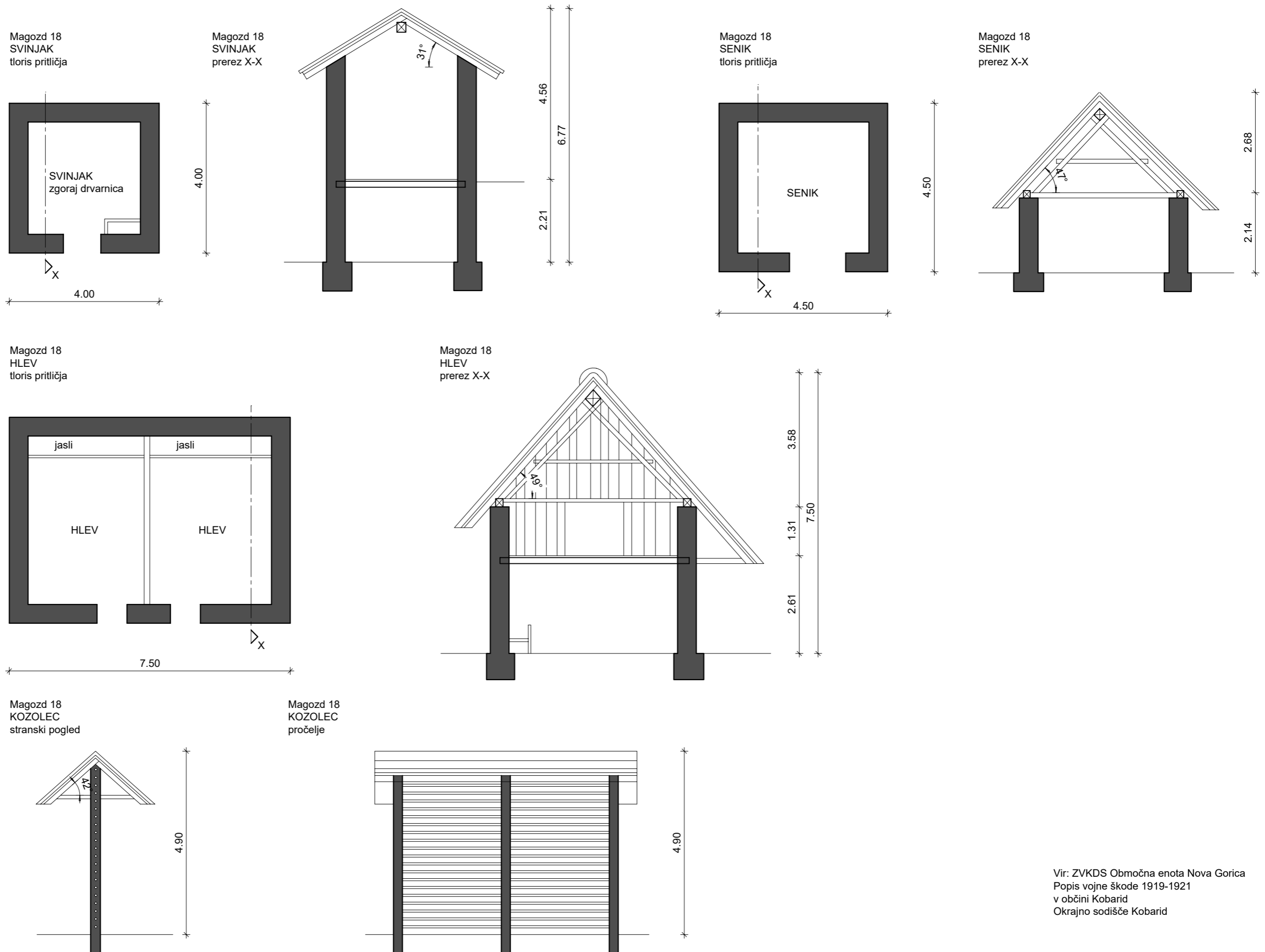
Magozd 18
HIŠA
prez Y-Y

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Magozd 18: Svinjak, senik, hlev in kozolec, Matej Rakušček

Obdobje med vojnama

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
 Popis vojne škode 1919-1921
 v občini Kobarid
 Okrajno sodišče Kobarid

2.2. Analiza stavbnih tipov v današnjem obdobju

Analiza stavbnih tipov v današnjem obdobju se omejuje na analizo grajene strukture obstoječega stanja vasi, kar v danem primeru obsega analizo: stanovanjskih stavb, še ohranjenih gospodarskih poslopij in manjše utilitarne arhitekture, kašč.

Največjemu obsegu sprememb, skozi različna razvojna obdobja, je bil izpostavljen razvoj stanovanjske stavbe, kateri danes, na osnovi obstoječega stanja, brez poznavanja preteklih arhitekturnih značilnosti, težko opredelimo elemente arhitekturne identitete.

V današnje obdobje, se je tudi v celoti prekinila kontinuiteta pozidave manjše utilitarne arhitekture, kot so sušilnice sadja, listniki, drvarnice, svinjaki in pdb...v manjši meri pa so še ohranjeni hlevi, seniki, na bolj ali manj oddaljenih senožetih, ki pa v tej fazi naloge, niso predmet obravnave.

2.2.1. Stanovanjske stavbe

2.2.1.1. Magozd 8: vrhhlevna zasnova stanovanjske stavbe

Danes opuščena, dvonadstropna, predvidoma tricelično zasnovana stavba zavzema tri etaže: v pritlični etaži so v pravokotni tlorisni zasnovi razporejeni kletni prostori in hlev, v nadstropni etaži, kuhinja, izba in soba, v drugem nadstropju pa soba, dostopne preko notranje komunikacije in prostor za hrambo krme, dostopen iz zunanega prostora preko lesenih lestev. V prvi in drugi etaži se iz bivalnih prostorov odpira prehod na ganke, ki potekajo po celotni južni fasadi stavbe.

Dvokapna strešna konstrukcija ima blag strešni naklon, oziroma naklon, ki je primeren za korčno strešno kritino.

2.2.1.2. Magozd 19: vrhkletna zasnova stanovanjske stavbe

Spomeniško varovana stavba nepravilne tlorisne oblike z značilnim tlorisnim razporedom notranjih prostorov: kletno etažo oblikujejo trije kletni prostori, od katerih je eden obokan in v pritlični etaži neposreden vhod v kuhinjo z odprtim ognjišče, iz tega v prostor izbe, sobe in shrambe. Podstrešni prostor je v zatrepu stranskih fasad stavbe, navzven zaznan z lesenim opažem ki je na severni fasadi opremljen z okensko odprtino.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapnica z strmim strešnim naklonom in kritina v obliki zareznikov.

Po pripovedovanju lastnikov stavbe, je bila prvotna kritina stavbe slama, ki jo je zamenjala valovita pločevina in sicer prvič, po I.sv.vojni in drugič, po požaru leta 1947.

2.2.1.3. Magozd 21: vrhkletna stanovanjska stavba

Navedena stanovanjska stavba z notranjim razporedom prostorov, kljub popotresni sanaciji, izpričuje kontinuiteto značilnega notranjega razporeda prostorov, ki je nadgrajen le z prostori, ki omogočajo zadostitev sodobnih higienskih standardov. Na fasadah stavbe je zaznana sprememba višinskega gabarita stavbe, kot posledica ureditve podstrešne etaže za namen bivanja in sodobno oblikovanje okenskih, vratnih odprtin, ter zunanjih komunikacij gankov na vzdolžnih fasadah stavbe.

2.2.1.4. Povzetek stanovanjske stavbe

Lega stanovanjskih stavb je v večini primerov vzporedna s plastnicami terena in sicer izvedenih na način, da je na severni strani vkopana v teren, tako da je vhod v kletne, pritlične shrambene prostore, večinoma iz južne fasade in vhod v bivalne prostore nadstropne etaže, iz severne ali stranske fasade. Izjemoma se pojavljajo stavbe, katerih pozidava je izvedena pravokotno na plastnice terena, kot sta spodaj opisan primer stanovanjske stavbe Magozd 19 in 21.

Predstavljeni so tirje tipi stanovanjskih stavb: prva stanovanjska stavba, Magozd 8, se v obdobju po potresih leta 1998 in 2004 ni sanirala in zaradi tega je prav gotov tudi ohranila značilni razpored notranjih prostorov, pri katerem se razbere prepletanje alpskega in primorskega vpliva. Zunanost stavbe, predvsem južne fasada, je že v veliki meri spremenjena, glede na prvobitno stanje, vendar je vseeno stilno čitljiva in kot taka, ponuja dobro izhodišče za kvalitetno prenovo.

Magozd 19 je primer sanirane, spomeniško varovane stavbe, ki izpričuje v notranjem razporedu prostorov in v zunanem izgledu prevladujoč alpski vpliv.

Magozd 21 je primer sanirane stavbe, katere identiteta notranjega razporeda prostorov se nadaljuje v današnje obdobje, s tem, da se le v zunanem oblikovanju fasad stavbe zaznajo spremenjena razmerja.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapnica z blagim ali strmejšim strešnim naklonom in kritino, kot npr.: opečna valovita kritina, žlebasta pločevina, salonitka, ipd.....

2.2.2. Hlevi, gospodarska poslopja

2.2.2.1. Magozd 18: zidana stavba hleva v povezavi s stanovanjsko stavbo

Stavba hleva, nepravilne tlorisne oblike, se konstrukcijsko navezuje na stanovanjsko stavbo preko zanimivo oblikovanih prehodov, zunanjih komunikacij. V pritlični etaži je oblikovan velik prostor hleva, v ozadju shramba in prehod do stanovanjskega poslopja, medtem ko nadstropno, oziroma podstrešno etažo oblikuje skedenj,

dostopen iz severne strani, preko zunanja komunikacije lestev. Proti jugu se stena skednja odpira z dvema velikima odprtinama, ki sta z razporedom latnikov, namenjeni za sušenje sena.

Vhod v hlev in skedenj oblikuje vratna odprtina z lesenimi vrati, s tem, da sta lesena podboja pri vhodu v hlev, podprta z grobo klesanim kamnom.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmejšim naklonom in kritina iz žlebaste pločevine. Na severni strani stavbi, na lokaciji vhoda na skedenj, je podaljšana strešna konstrukcija na način, da oblikuje dodaten zunanji nadkrit prostor, ki se uporablja za garažiranje kmetijskih strojev.

2.2.2.2. Magozd 4: dve gospodarski poslopji

Dvoetažni gospodarski poslopji, pravokotne tlorisne oblike, v pritličju za namen kletnih, shrambnih prostorov, ter v nadstropni etaži, za namen mizarske delavnice in dodatnih shrambnih prostorov.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapnica z blagim naklonom, s korčno strešno kritino. Napušče strešne konstrukcije oblikujejo rezljani zaključki špirovcev. Strešna konstrukcija drugega gospodarskega poslopja je strmega naklona in krita z valovito pločevino.

2.2.2.3. Magozd 4: hlev

Nadstropna stavba z hlevom v pritlični etaži in senikom v podstrešni etaži. Vhod v hlev oblikuje vratna odprtina z profiliranimi lesenimi vrati, katerih lesena podboja sta podprta z grobo klesanim kamnom. Dostop do podstrešne etaže je na severni fasadi, preko zunanje komunikacije lesenih lestev. Južno fasado skoraj po celotni dolžini in celotni višini krasi razpored latnikov, ki se je uporabljal za sušenje krme.

2.2.2.4. Magozd 16: hlev

Nadstropna dvocelična stavba, pravokotne tlorisne oblike, s hlevoma v pritlični etaži in s sobo in senikom v nadstropni, oziroma podstrešni etaži.

Vhod v hlev oblikujeta vratni odprtini z lesenimi vrati, s tem, da sta pri eni vratni odprtini lesena podboja podprta s kamnom. Dostop do podstrešne etaže je na severni fasadi, preko zunanje komunikacije lesenih lestev. Dostop do sobe, pa je iz južne fasade, preko lesenih lestev in ganka. Gank je po celotni dolžini in višini podstrešne etaže opremljen z leseno konstrukcijo latnikov.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmejšim naklonom in kritina iz žlebaste pločevine. Na severni strani stavbi, na lokaciji vhoda na senik, je podaljšana strešna konstrukcija na način, da

oblikuje dodaten zunanji nadkrit prostor, ki se uporablja za garažiranje kmetijskih strojev.

Na južni strani stavbe, pred vhodom v hlev, so vidni ostanki kamnitega tlaka, sestavljenega iz rečnih prodnikov, vstavljenih v zemljino.

2.2.2.5. Magozd 21: hlev

Dvonadstropna stavba nepravilne tlorisne oblike, zavzema pritlično etažo z vsebino hleva in majhnega, prizidanega prostora za namen staje, ter podstrešno etažo, z vsebino senika in manjše sobe. Vhod v prostor hleva je urejen iz južne fasade, vhod v senik pa iz severne fasade.

Na južni fasadi nad vhodom v prostor hleva, v nivoju pohodne lesene podstrešne konstrukcije, so vidni ostanki razporeda lesenih leg, ki so najverjetneje v preteklosti sestavljale nosilno pohodno konstrukcijo ganka opremljenega z latniki.

Obravnavani hlev je ena izmed redkih stavb v vasi Magozd, ki ima še ohranjeno dvokapno strešno konstrukcijo z strmim strešnim naklonom, izvedeno na način, ki je bil v preteklosti značilen za stavbe krite s slamnato kritino. Danes je stavba krita z žlebasto pločevino.

2.2.2.6. Magozd 22: hlev

Nadstropna stavba pravokotne oblike, zavzema tricelično pritlično etažo in sicer prostore za namen shramb. V preteklosti sta bila dva pritlična prostora urejena za namen hleva, za drobnico.

Vhod v oba pritlična prostora je iz južne fasade. V nadstropni prostor, tik nad prvotnimi hlevi, je prostor shrambe, v preteklosti senika, ki ima južno steno oblikovano iz lesenih latnikov. V naveden podstrešni prostor je vhod iz nivojsko višjega terena, na stranski fasadi stavbe.

V prostor sobe, v nadstropni, oziroma podstrešni etaži, je vhod preko lesenih stopnic in manjšega ganka, na južni fasadi stavbe.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapnica z blagim naklonom, s kritino iz žlebaste pločevine.

Na južni strani se napušč stavbe podaljšuje do bližnje stanovanjske stavbe in s tem tvori nadstrešnico za kmetijske stroje.

4.2.2.7. Povzetek gospodarska poslopja, hlevi

Vsa navedena gospodarska poslopja in hlevi so samostojna poslopja, razen v primeru Magozd 18, kjer se stavba hleva konstrukcijsko povezuje s stanovanjsko stavbo in sicer locirana so v bližini pripadajočih stanovanjskih stavb in z njimi tvorijo posamezne vaške ambiente.

Tako kot stanovanjske stavbe, so tudi gospodarska poslopja v večini zidana vzporedno z plastnicami terena na način, da so na severni strani vkopane v teren. Na ta način je vhod v pritlične prostore, hleva, kleti, ipd....omogočen neposredno iz južne strani, medtem ko je dostop do podstrešnih prostorov, za namen skednja, senika, ipd....omogočen večinoma neposredno ali le prek manjše višinske razlike, ki jo premoščajo prislonjene lesene lestve, iz nivojsko višje severne strani.

Vhodi v prostor hleva in senika so večinoma oblikovane kot širša in višja vratna odprtina z značilno enostavno leseno konstrukcijo vratnih kril. Leseni podboji vhoda v pritlični prostor hleva so večinoma podprti z grobo klesanimi kamni, vzdanimi v kamniti zidno konstrukcijo.

Južne fasade hlevov so v večini primerov opremljene z latniki, ki so se v preteklosti uporabljali za sušenje krme.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim ali strmejšim naklonom in strešno kritino: korci in večinoma žlebasta pločevina in salonitka.

2.2.3. Kašče

2.2.3.1. Magozd 1: zidana kašča z leseno konstrukcijo nadstropne etaže

Nad enocelično kletno etažo, je izvedena lesena konstrukcija tlorisno večje nadstropne etaže, ki oblikuje dva manjša prostora za namen sobe, v preteklosti za namen shranjevanja poljskih pridelkov. Dostop v kletni prostor je neposredno iz južne strani, dostop v nadstropne prostore pa preko lesene lestve in ganka na stranski fasadi stavbe.

V lesenem napušču stranske fasade je oblikovana vratna odprtina, ki je bila v preteklosti na nasprotni fasadi stavbe. Lesena konstrukcija ganka krasi arhitekturno zasnovano stavbo na stranski in južni fasadi z svojstvenim oblikovanjem lesene ograje. V preteklosti je bil gank na južni strani stavbe opremljen z latnikom, ki je služil za sušenje poljskih pridelkov.

Obravnavana stavba, je prav tako kot stavba hleva Magozd 21, ena izmed redkih stavb v vasi Magozd, ki ima še ohranjeno dvokapno strešno konstrukcijo z strmim strešnim naklonom, izvedeno na način, ki je bil v preteklosti značilen za stavbe krite s slamnato kritino. Danes je stavba krita z žlebasto pločevino.

4.2.3.2. Magozd 22: nadstropna zidana kašča

Enocelična nadstropna stavba, zidana pravokotno na plastnice terena, z obokano kletno etažo, dostopno preko obokanega vhoda iz južne fasade in obokan vhodom v nadstropno etažo, iz nivojsko višje stranske fasade. Na južni fasadi stavbe, v nivoju talne konstrukcije nadstropne

etaže, so vidne sledi lesenih, nosilnih leg ganka in v zatrepu je oblikovan lesen opaž.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapnica z strmim naklonom in strešno kritino iz žlebaste pločevine.

2.2.3.3. Povzetek kašča

Dragocena, le še v dveh primerih ohranjena utilitarna arhitektura majhnega tlorisnega obsega, ki je bila v preteklosti vsebinsko neposredno povezana z opravljanjem eksistenčne dejavnosti pripadajoče domačije, danes v enem in predvsem v drugem primeru, nima kontinuitete žive funkcije, ki pa je prav gotovo predpogoj za njeno nadaljnjo ohranitev.

**Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v
današnjem obdobju**

**Magozd 1: (parc.št. 1523/2 k.o. Drežnica): Kašča
Današnje obdobje**

Nad enocelično kletno etažo, je izvedena lesena konstrukcija tlorisno večje nadstropne etaže, ki oblikuje dva manjša prostora za namen sobe, v preteklosti za namen shranjevanja poljskih pridelkov. Dostop v kletni prostor je neposredno iz južne strani, dostop v nadstropne prostore pa preko lesene lestve in ganka na stranski fasadi stavbe.

V lesenem napušču stranske fasade je oblikovana vratna odprtina, ki je bila v preteklosti na nasprotni fasadi stavbe. Lesena konstrukcija ganka krasí arhitekturno zasnovano stavbo na stranski in južni fasadi z svojstvenim oblikovanjem lesene ograje. V preteklosti je bil gank na južni strani stavbe opremljen z latnikom, ki je služil za sušenje poljskih pridelkov.

Obravnavana stavba, je prav tako kot stavba hleva Magozd 21, ena izmed redkih stavb v vasi Magozd, ki ima še ohranjeno dvokapno strešno konstrukcijo z strmim strešnim naklonom, izvedeno na način, ki je bil v preteklosti značilen za stavbe krite s slamnato kritino. Danes je stavba krita z žlebasto pločevino.

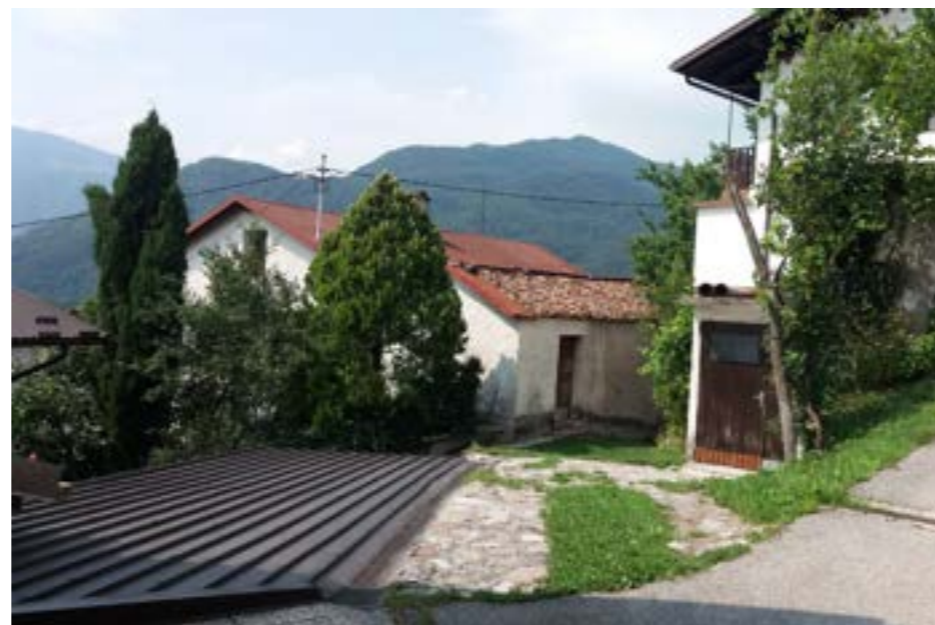

**Magozd 4: (parc.št. 1483/4 k.o. Drežnica):
Gospodarski objekt 1
Današnje obdobje**

Dvoetažno samostojno gospodarsko poslopje, zidano vzporedno s plastnicami terena na severni strani, za etažo, vkopano v teren.
V pritlični etaži, dostopni iz južne strani, so oblikovani prostori za namen kletnih, shrarnih prostorov.
V nadstropni etaži, dostopni iz severne strani preko lesene konstrukcije vratne odprtine, so formirani prostori za namen mizarske delavnice in dodatnih shrarnih prostorov.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapnica z blagim naklonom in s korčno strešno kritino. Napušče strešne konstrukcije oblikujejo rezljani zaključki špirovcev.

**Magozd 4: (parc.št. 1483/5 k.o. Drežnica):
Gospodarski objekt 2
Današnje obdobje**

Drugo samostojno, dvoetažno gospodarsko poslopje, ki pripada isti domačiji, stanovanjski stavbi Magozd 4, prav tako pravokotne tlorisne oblike, zidano vzporedno s plastnicami terena, vendar locirano v okviru ambienta domačije na raven teren, ki omogoča oblikovanje vhodov v pritlično in podstrešno etažo stavbe na zatrejni fasadi. Je ena redkih stavb, ki ima na vzdolžni, južni fasadi stavbe, še ohranjeno nekoč značilno trto.

Fasade gospodarskih poslopij so v večini finalno neobdelane in oblikuje jih struktura pozidave zidu iz kamna. Nekoliko večje vratne odprtine in manjše okenske odprtine sestavlja v večini še ohranjena lesena konstrukcija.

Strešna konstrukcija je strmega naklona in krita s valovito pločevino. Zanimiva je konstrukcija napuščev, kjer strešna konstrukcija prvega in drugega gospodarskega poslopja obravnane domačije, z razliko od večine strešnih konstrukcij gospodarskih poslopij območja obravnave, povsem iz utiliranih razlogov, oblikuje širok napušč na zatrejnih fasadah obravnavanih gospodarskih poslopij.

**Magozd 4: (parc.št. 1483/3 k.o. Drežnica):
Gospodarski objekt 3
Današnje obdobje**

Tretji primer gospodarskega poslopja iste domačije, stanovanjske stavbe Magozd 4, v vasi eno redkih poslopij, ki še funkcionira. Zidano je vzporedno s plastnicami terena in na severni strani je za etažo vkopano v teren.

Obravnavano gospodarsko poslopje oblikujejo še ohranjeni kvalitetni leseni elementi in sicer na južni fasadi lesena konstrukcija ganka, z značilnimi vertikalnimi in horizontalnimi letvami, ki služijo za sušenje sena in na zatrejni fasadi, lep primer v lesu oblikovanega vhoda v pritlične prostore gospodarskega poslopja z vsebino hleva.

Na severni strani je preko manjše višinske razlike, ki se jo premošča z lesenimi lestvami, dostop v podstrešni prostor poslopja, kjer se hrani krma za živino.

Široki napušči dvokapne strešne konstrukcije so oblikovani na vzdolžnih fasadah stavbe.

**Magozd 5: (parc.št. 1486/2 in 1486/1 k.o.Drežnica):
Gospodarski objekt
Današnje obdobje**

Kot v primeru gospodarskega poslopja Magozd 18, se tudi gospodarsko poslopje Magozd 5 konstrukcijsko povezuje s pripadajočo stanovanjsko stavbo in z njo tvori domačijo in lepo oblikovan vaški ambient. Pripadajočo stanovanjsko stavbo oblikujejo funkcionalne povezave, ki so značilne za alpsko, oziroma bovško hišo.

V ozadju obravnavane grajene strukture, je oblikovana pozidava strnjene obcestne pozidave s stanovanjsko stavbo z značilnimi elementi mediteranske arhitekture: zunanja lesena konstrukcija komunikacij-ganki, orientiranih na sončno, južno stran vasi Magozd.

**Magozd 8: (parc.št. 1490 k.o. Drežnica):
Stanovanjski objekt
Današnje obdobje**

Primer značilne pozidave stavbe vzporedne s platnicami terena, ki združuje bivalno vsebino in gospodarsko dejavnost. Na južni strani grajeno strukturo oblikujejo značilni elementi mediteranske arhitekture, zunanje komunikacije bivalnih in pomožnih prostorov - ganki, katerih v preteklosti leseno konstrukcijo je v današnjem obdobju zamenjala nekvalitetna zidana konstrukcija.

Na severni strani je kletna etaža stavbe vkopana v teren, kar omogoča iz severne strani neposreden vstop v nadstropne prostore in preko le-teh, v podstrešne prostore gosodarskega dela obravnavane stavbe, ki se navzven odraža s finalno neobdelano kamnito fasado in lesenimi vratnimi in manjšimi okenski odprtini z še ohranjenimi lesenimi podboji in preklado.

Danes opuščena, dvonadstropna, predvidoma tricelično zasnovana stavba zavzema tri etaže: v pritlični etaži so v pravokotni tlorisni zasnovi razporejeni kletni prostori in hlev, v nadstropni etaži, kuhinja, izba in soba, v drugem nadstropju pa soba, dostopne preko notranje komunikacije in prostor za hrambo krme, dostopen iz zunanjega prostora preko lesenih lestev. V prvi in drugi etaži se iz bivalnih prostorov odpira prehod na ganke, ki potekajo po celotni južni fasadi stavbe.

Dvokapna strešna konstrukcija ima blag strešni naklon, oziroma naklon, ki je primeren za korčno strešno kritino.

Magozd 11,12,13: Stanovanjski stavbi in gospodarsko poslopje
Današnje obdobje

Primeri stavb, ki kot del strnjene obcestne pozidave na zadnji, najvišji terasi poslejitve v vasi Magozd , oblikujejo urvanotežen princip združevanja, danes sicer že nekoliko predelanih, vendar še pričujočih, značilnih elementov mediteranske in alpske arhitekture.

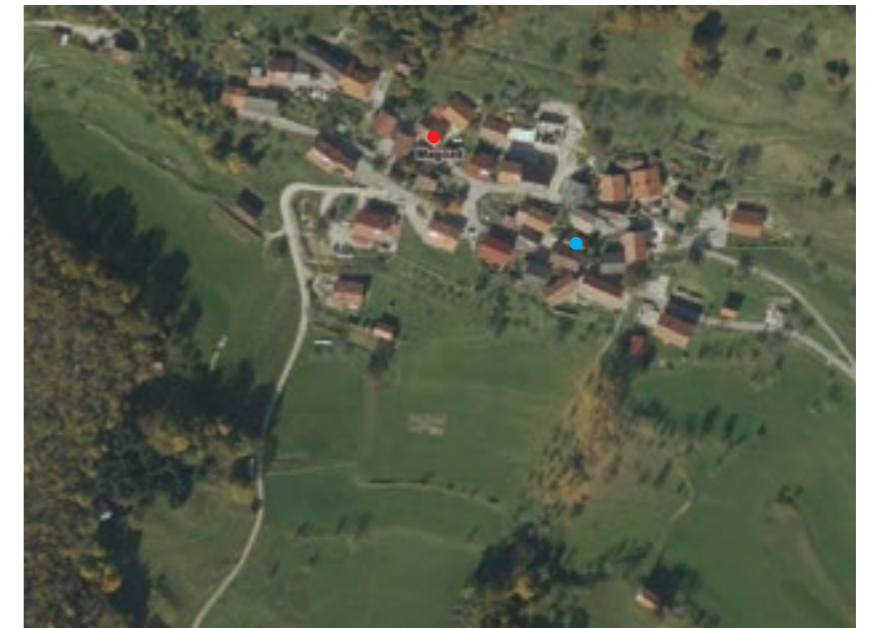
**Magozd 16 in 4:
Hlev in gospodarsko poslopje
Današnje obdobje**

Primerjava oblikovanja dveh gospodarskih poslopij, že opisanega prvega gospodarskega poslopja pripadajočega stanovanjski stavbi Magozd 4 in drugega stanovanjski stavbi Magozd 16.

Osnovni namen prvega gospodarskega poslopja je opravljanje domače obrti, drugega pa opravljanje kmetijske dejavnosti:reja živine, drobnice. Različnost osnovnega namena gospodarskih poslopij je oblikovala dve značilni obliki, ki se med drugim, med seboj ločujeta tudi po vizuelno najbolj izpostavljenim elementom: na južni fasadi oblikovana značilna lesena konstrukcija ganka za sušenje krme in poljskih pridelkov.

Gospodarsko poslopje Magozd 16 je nadstropna dvocelična stavba, pravokotne tlorisne oblike, s hlevoma v pritlični etaži in s sobo in senikom v nadstropni, oziroma podstrešni etaži. Vhod v hlev oblikujeta vratni odprtini z lesenimi vrati, s tem, da sta pri eni vratni odprtini lesena podboja podprta s kamnom. Dostop do podstrešne etaže je na severni fasadi, preko zunanje komunikacije lesenih lestev. Dostop do sobe, pa je iz južne fasade, preko lesenih lestev in ganka. Gank je po celotni dolžini in višini podstrešne etaže opremljen z leseno konstrukcijo latnikov.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija s strmejšim naklonom in kritina iz žlebaste pločevine. Na severni strani stavbi, na lokaciji vhoda na senik, je podaljšana strešna konstrukcija na način, da oblikuje dodaten zunanji nadkrit prostor, ki se uporablja za garažiranje kmetijskih strojev. Na južni strani stavbe, pred vhodom v hlev, so vidni ostanki kamnitega tlaka, sestavljenega iz rečnih prodnikov, vstavljenih v zemljino.

**Magozd 18: (parc.št. 1504/7 k.o. Drežnica):
Gospodarski objekt
Današnje obdobje**

Stavba hleva, pozidana vzporedno s plastnicami terena in iz severne strani za višino etaže vkopana v teren, se konstrukcijsko navezuje na stanovanjsko stavbo preko zanimivo oblikovanih prehodov, zunanjih komunikacij.

V pritlični etaži je oblikovan velik prostor hleva, v ozadju shramba in prehod do stanovanjskega poslopja, medtem ko nadstropno, oziroma podstrešno etažo oblikuje skedenj, dostopen iz severne strani, preko zunanja komunikacije lestev.

Proti jugu se stena skednja odpira z dvema velikima odprtinama, ki sta z razporedom latnikov, namenjeni za sušenje sena.

Vhod v hlev in skedenj oblikuje vratna odprtina z lesenimi vrati, s tem, da sta lesena podboja pri vhodu v hlev, podprta z grobo klesanim kamnom.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija s strmejšim naklonom in kritina iz žlebaste pločevine. Na severni strani stavbi, na lokaciji vhoda na skedenj, je podaljšana strešna konstrukcija na način, da oblikuje dodaten zunanji nadkrit prostor, ki se danes uporablja za garažiranje kmetijskih strojev.

Magozd 18 in 19: Stanovanjska stavba in gospodarsko poslopje Današnje obdobje

Primer uravnoteženega združevanja prostorske umestitve dveh značilnih stavbnih tipologij s prevladujočimi mediteranskimi vplivi: gospodarsko poslopje Magozd 18 in alpskimi vplivi stanovanjska stavba Magozd 19, ki oblikujeta obcestno pozidavo zgornje poselitvene terase vasi Magozd.

Stanovanjska stavba Magozd 19 je spomeniško varovana stavba nepravilne tlorisne oblike z značilnim tlorisnim razporedom notranjih prostorov: kletno etažo oblikujejo trije kletni prostori, od katerih je eden obokan in v pritlični etaži neposreden vhod v kuhinjo z odprtim ognjišče, iz tega v prostor izbe, sobe in shrambe.

Podstrešni prostor je v zatrepu stranskih fasad stavbe, navzven zaznan z lesenim opažem ki je na severni fasadi opremljen z okensko odprtino.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapnica z strmim strešnim naklonom in kritina v obliki zareznikov.

Po pripovedovanju lastnikov stavbe, je bila prvotna kritina stavbe slama, ki jo je zamenjala valovita pločevina in sicer prvič, po I.sv.vojni in drugič, po požaru leta 1947.

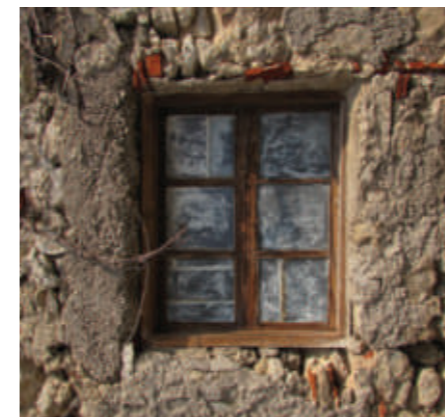
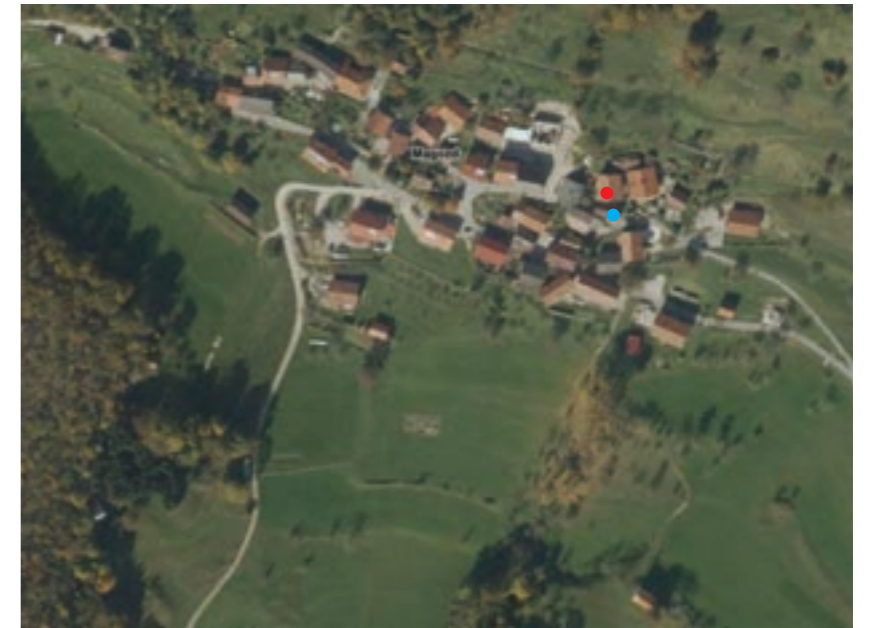
Magozd 21: Stanovanjski objekt in gospodarsko poslopje
Današnje obdobje

Stanovanjska stavba, Magozd 21, z oblikovanjem predvsem zatrepne fasade in z notranjim razporedom prostorov, kljub popotresni sanaciji, izpričuje kontinuiteto uravnoteženega vzorca značilnih elementov alpske in mediteranske arhitekture.

Dvonadstropno gospodarsko poslopje, ki pripada obravnavani stanovanjski stavbi, je nepravilne tlorisne oblike in zavzema pritlično etažo z vsebino hleva in majhnega, prizidanega prostora za namen staje, ter podstrešno etažo, z vsebino senika in manjše sobe. Vhod v prostor hleva je urejen iz južne fasade, vhod v senik pa iz severne fasade.

Na južni fasadi, nad vhodom v prostor hleva, v nivoju pohodne lesene podstrešne konstrukcije, so vidni ostanki razporeda lesenih leg, ki so najverjetneje v preteklosti sestavljale nosilno pohodno konstrukcijo ganka opremljenega z latniki.

Obravnavani hlev je ena izmed redkih stavb v vasi Magozd, ki ima še ohranjeno dvokapno strešno konstrukcijo z strmim strešnim naklonom, izvedeno na način, ki je bil v preteklosti značilen za stavbe krite s slamnato kritino. Danes je stavba krita z žlebasto pločevino.

Magozd 22: Gospodarska stavba in kašča Današnje obdobje

Primer še ohranjenih manjših gospodarskih poslopij, ki skupaj z pripadajočo stanovanjsko stavbo Magozd 22, tvorijo značilen vaški ambient.

Nadstropno manjše gospodarsko poslopje pravokotne oblike, zavzema tricelično pritlično etažo in sicer prostore za namen shramb. V preteklosti sta bila dva pritlična prostora urejena za namen hleva, za drobnico.

Vhod v oba pritlična prostora je iz južne fasade. V nadstropni prostor, tik nad prvotnimi hlevi, je prostor shrambe, v preteklosti senika, ki ima južno steno oblikovano iz lesenih latnikov. V naveden podstrešni prostor je vhod iz nivojsko višjega terena, na stranski fasadi stavbe.

V prostor sobe, v nadstropni, oziroma podstrešni etaži, je vhod preko lesenih stopnic in manjšega ganka, na južni fasadi stavbe. Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapnica z blagim naklonom, s kritino iz žlebaste pločevine.

Na južni strani se napušč stavbe podaljšuje do bližnje stanovanjske stavbe in s tem tvori nadstrešnico za kmetijske stroje.

Kašča, enocelična nadstropna stavba, zidana pravokotno na plastnice terena, z obokano kletno etažo, dostopno preko obokanega vhoda iz južne fasade in obokan vodom v nadstropno etažo, iz nivojsko višje stranske fasade. Na južni fasadi stavbe, v nivoju talne konstrukcije nadstropne etaže, so vidne sledi lesenih, nosilnih leg ganka in v zatrepu je oblikovan lesen opož.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapnica z strmim naklonom in strešno kritino iz žlebaste pločevine.

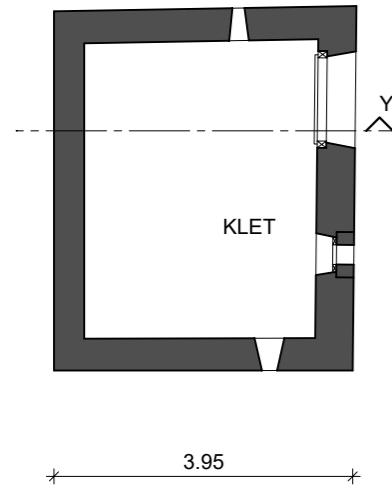

**Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov
v današnjem obdobju**

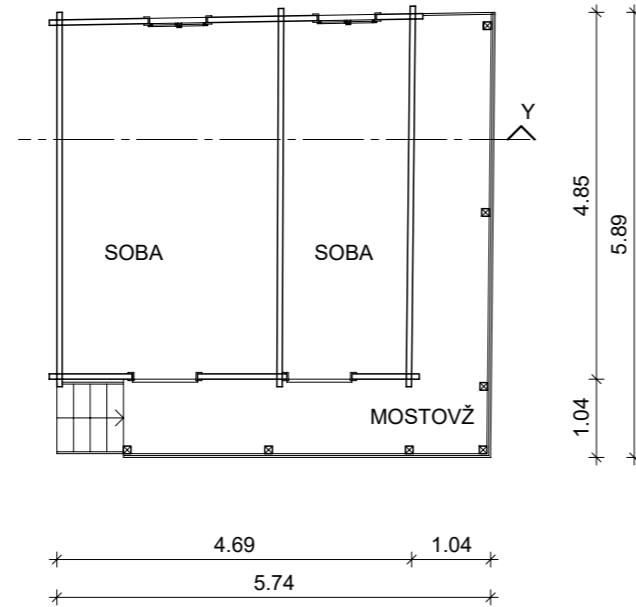
Magozd 1: Kašča

Današnje obdobje

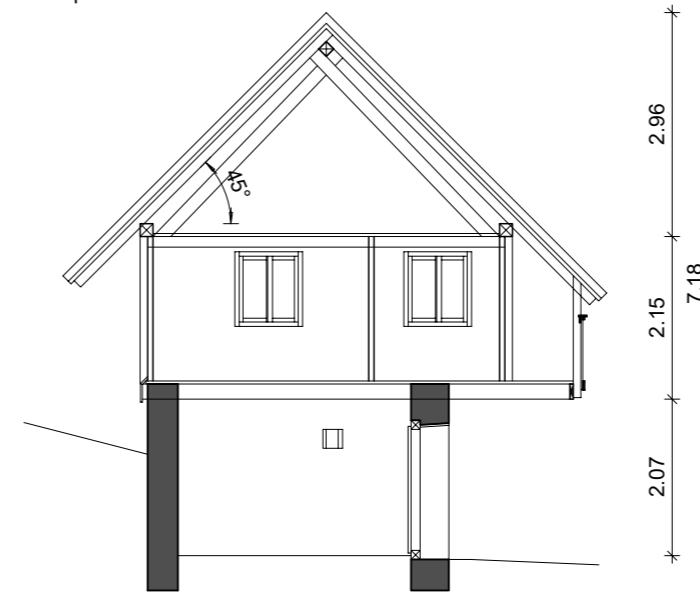
Magozd 1
KAŠČA
tloris kleti

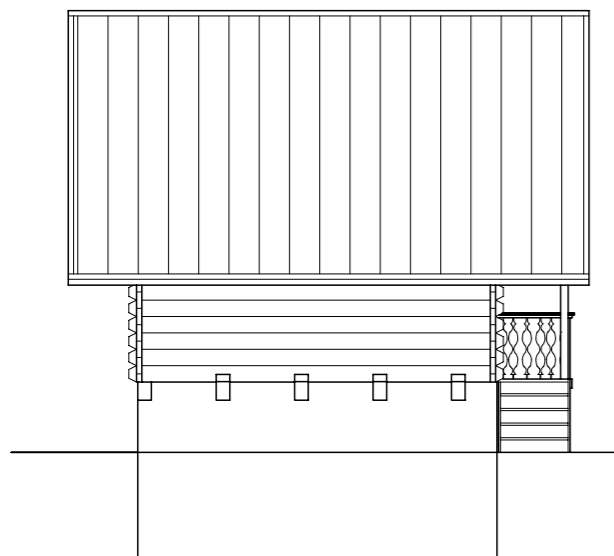
Magozd 1
KAŠČA
tloris nadstropja

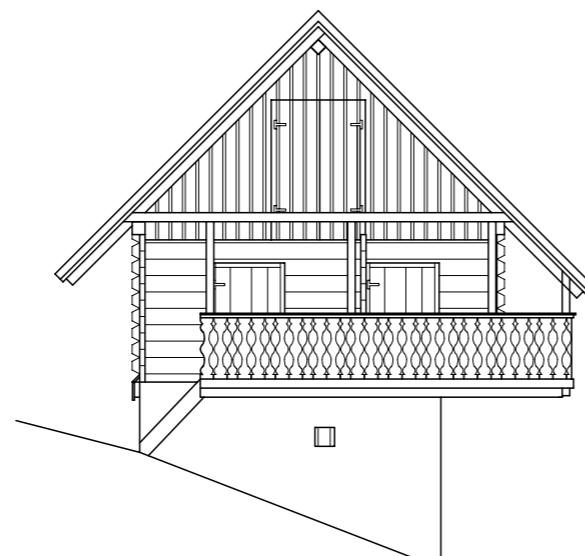
Magozd 1
KAŠČA
prez Y-Y

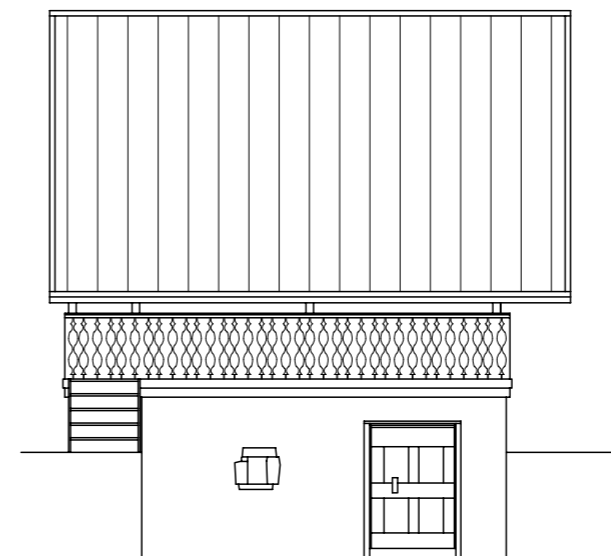
Magozd 1
KAŠČA
fasada 2

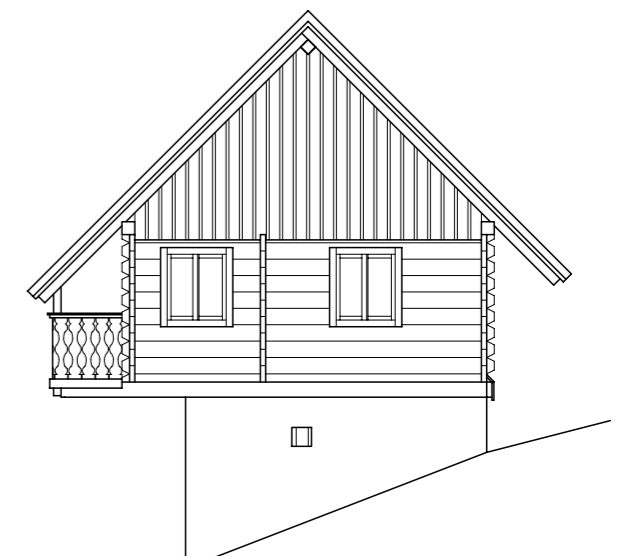
Magozd 1
KAŠČA
fasada 4

Magozd 1
KAŠČA
fasada 3

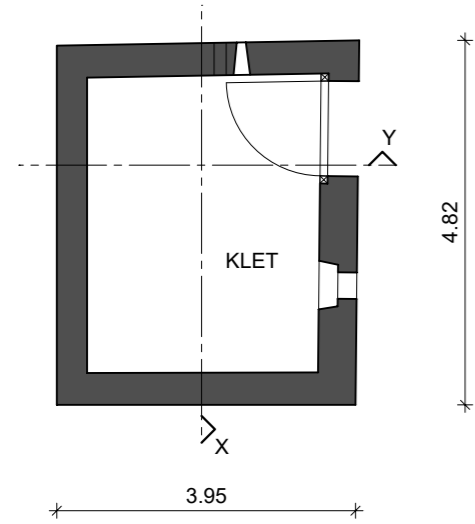
Magozd 1
KAŠČA
fasada 1

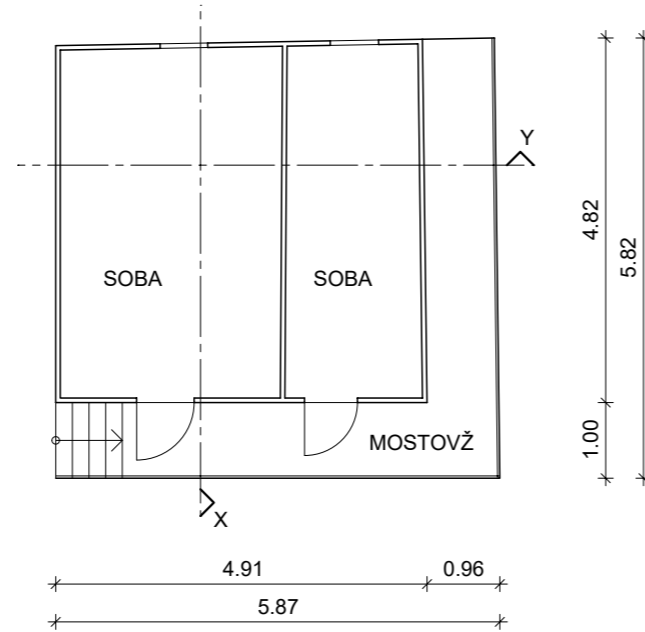
Magozd 1: Kašča

Obdobje pred sanacijo 1998

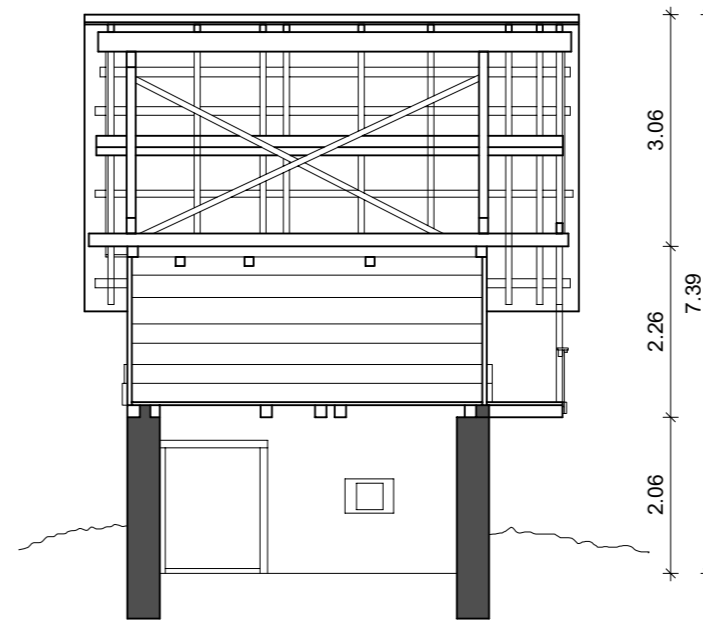
Magozd 1
KAŠČA
tloris kleti

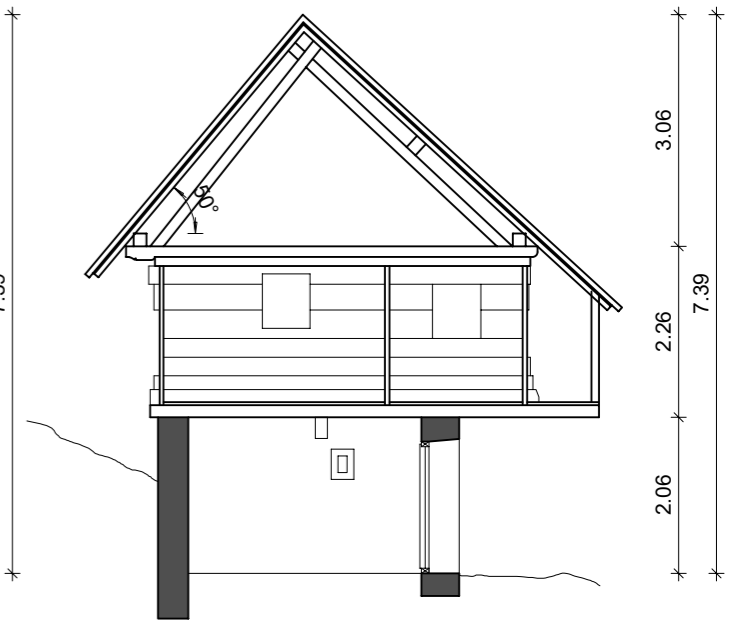
Magozd 1
KAŠČA
tloris nadstropja

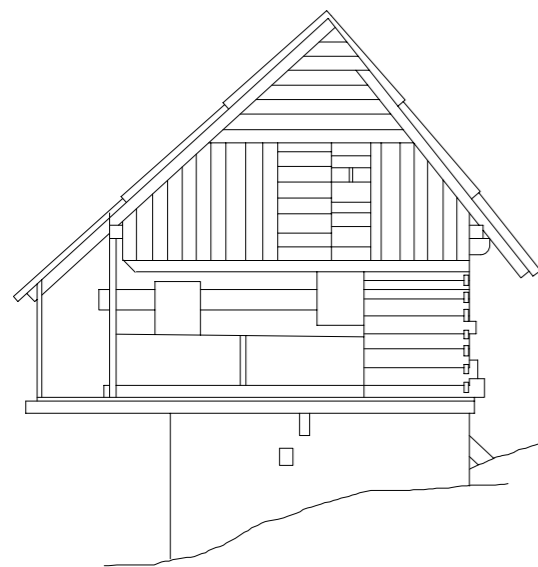
Magozd 1
KAŠČA
prerez X-X

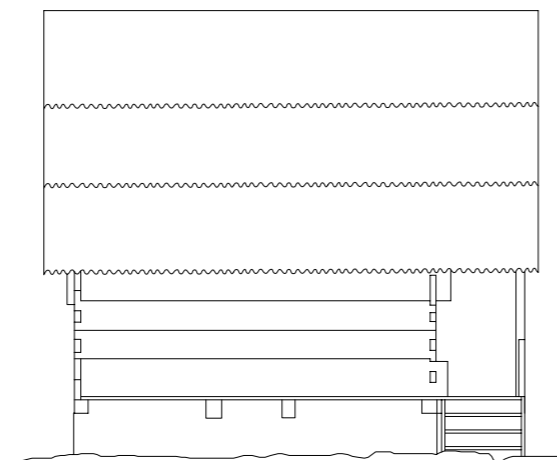
Magozd 1
KAŠČA
prerez Y-Y

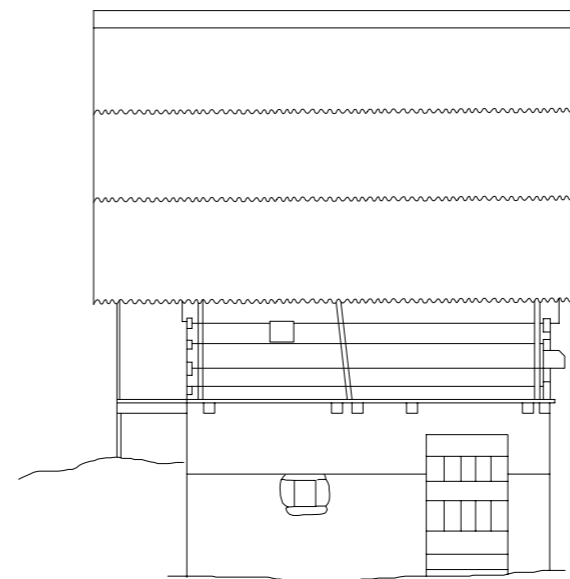
Magozd 1
KAŠČA
fasada 1

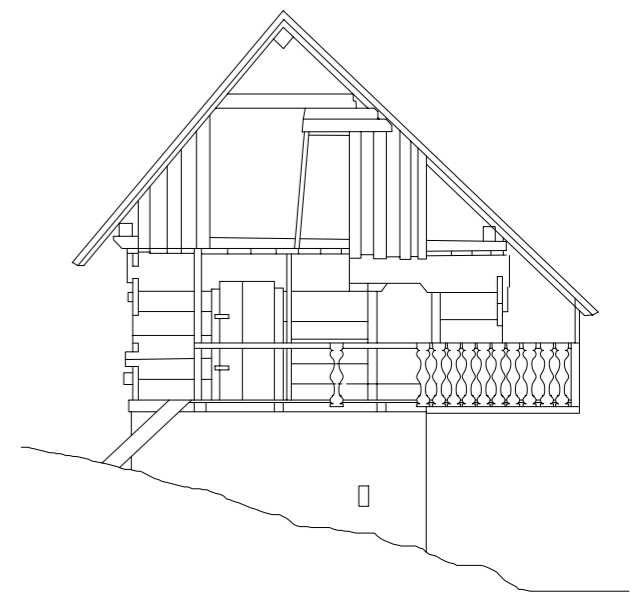
Magozd 1
KAŠČA
fasada 2

Magozd 1
KAŠČA
fasada 3

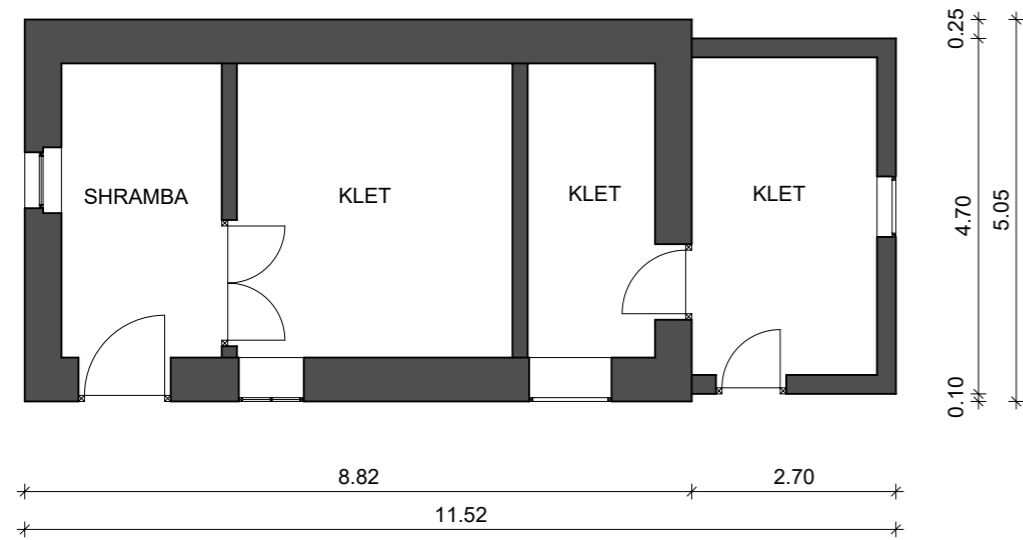
Magozd 1
KAŠČA
fasada 4

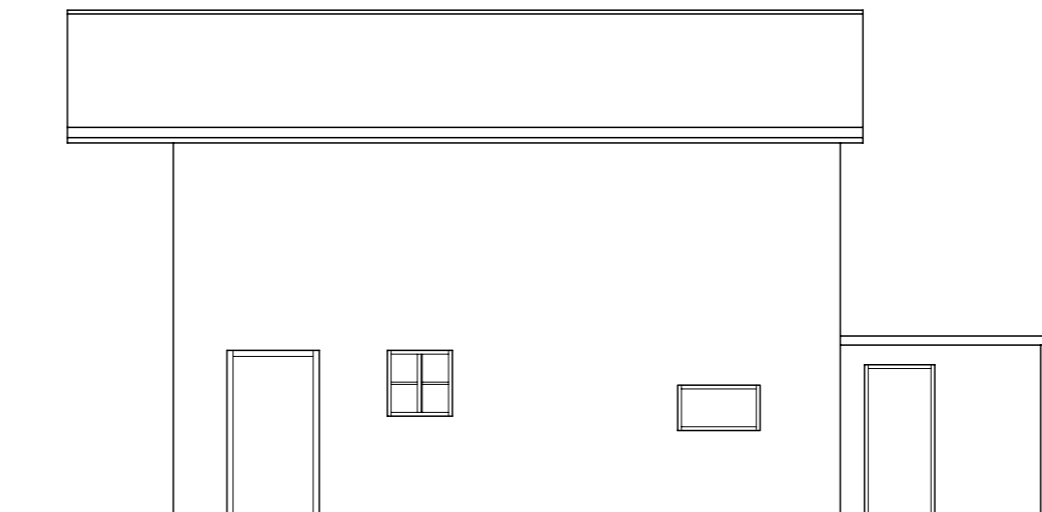
Magozd 4: Gospodarski objekt

Današnje obdobje

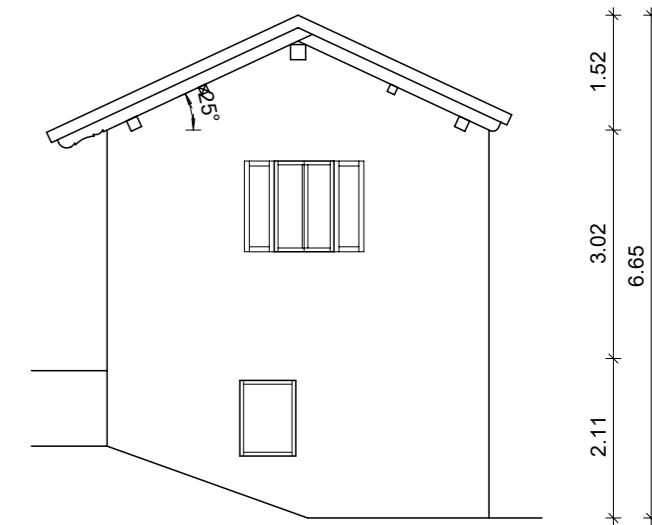
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
tloris pritličja

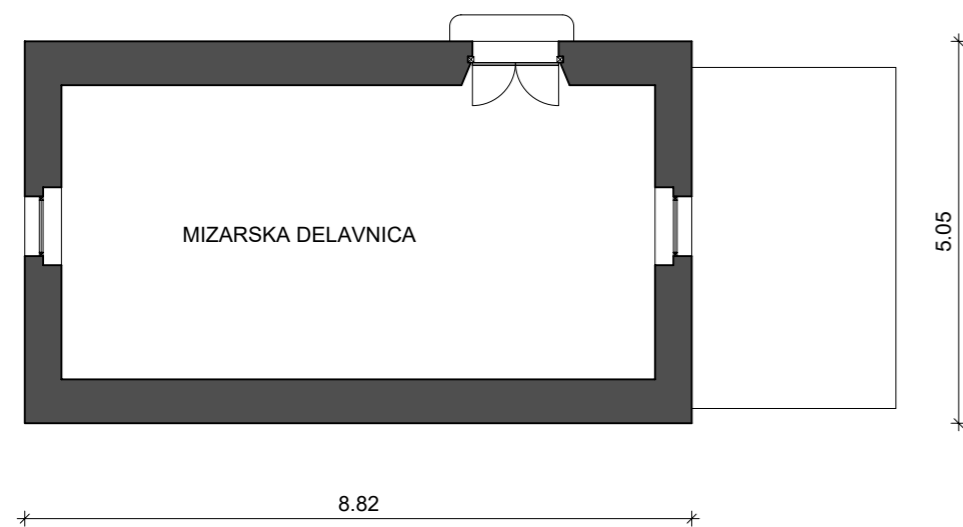
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
fasada 1

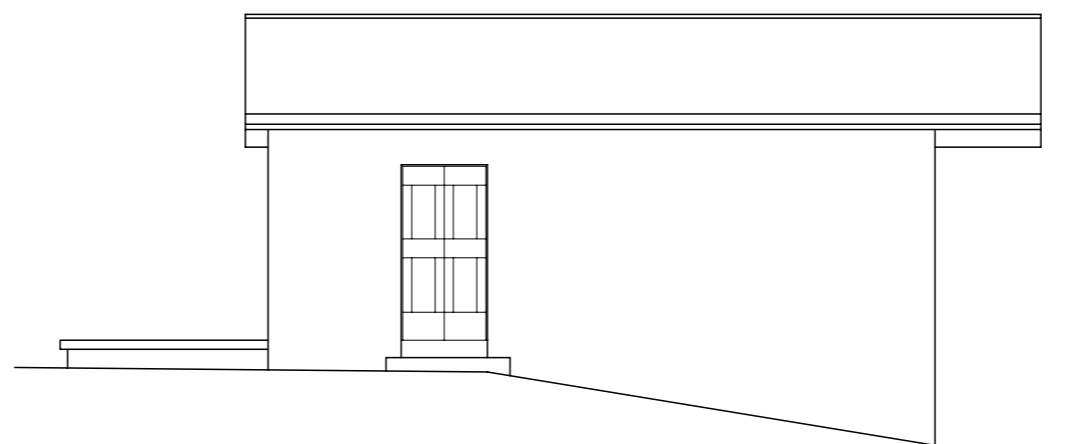
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
fasada 2

Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
tloris mansarde

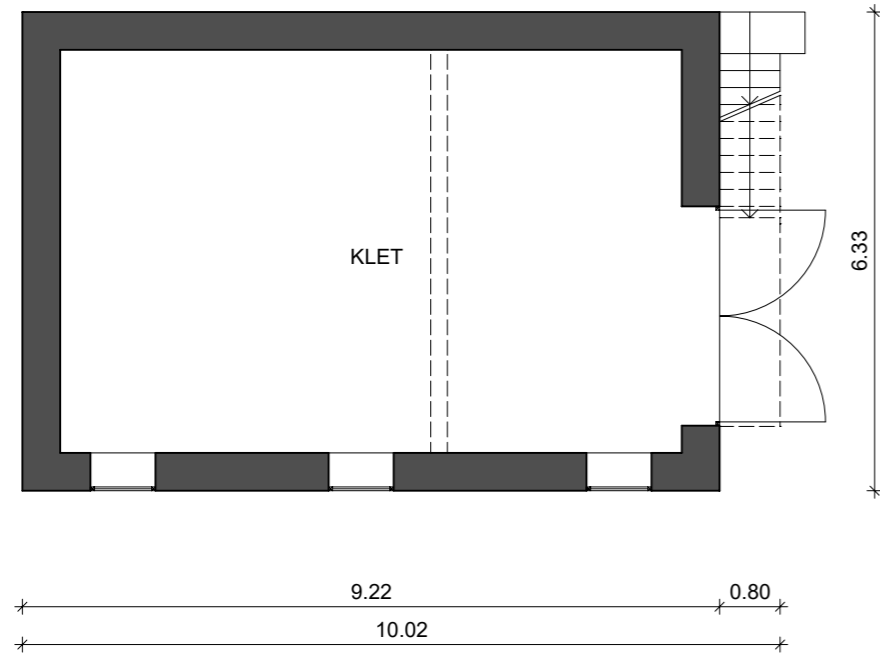
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
fasada 3

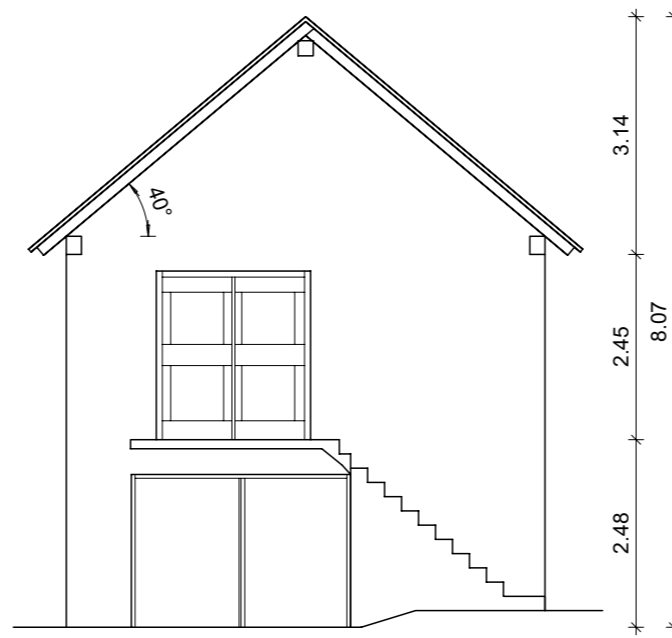
Magozd 4: Gospodarski objekt

Današnje obdobje

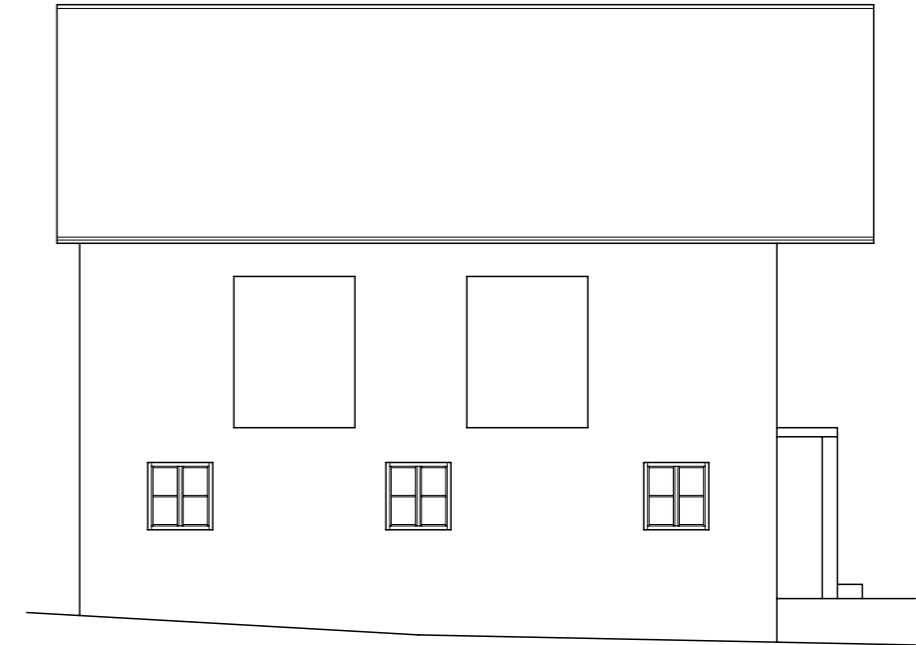
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
tloris pritličja

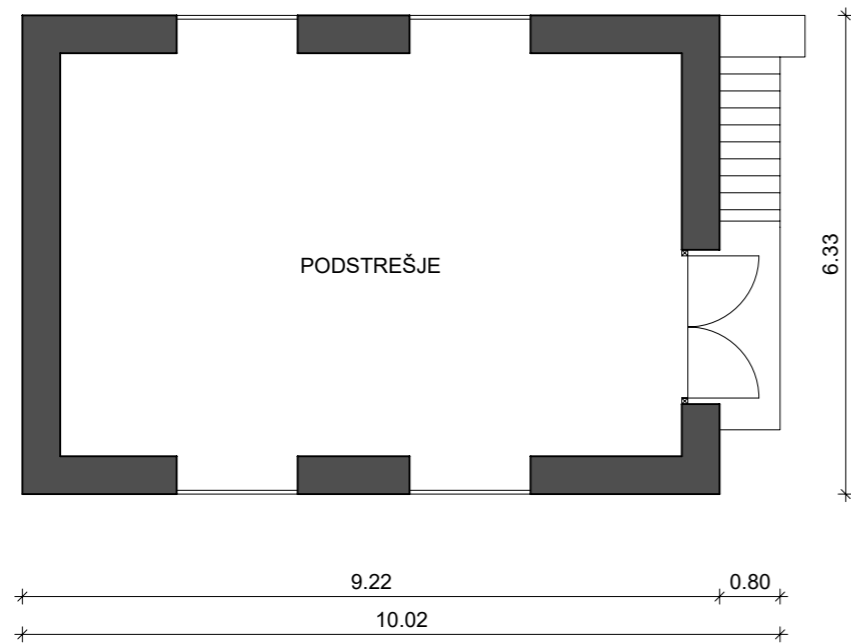
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
fasada 1

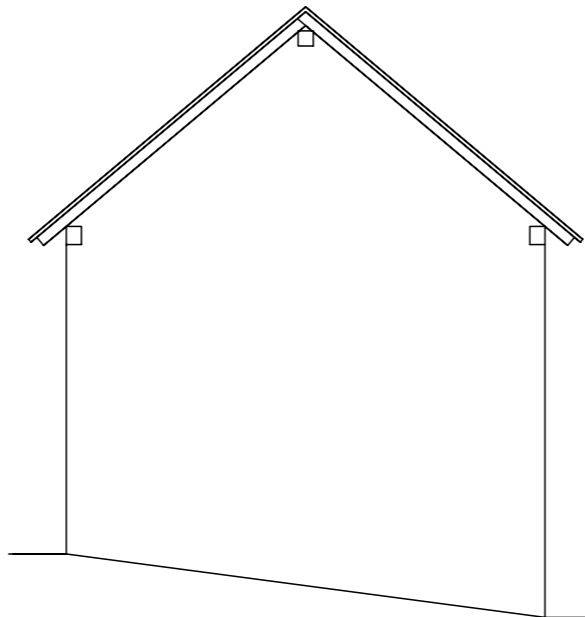
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
fasada 2

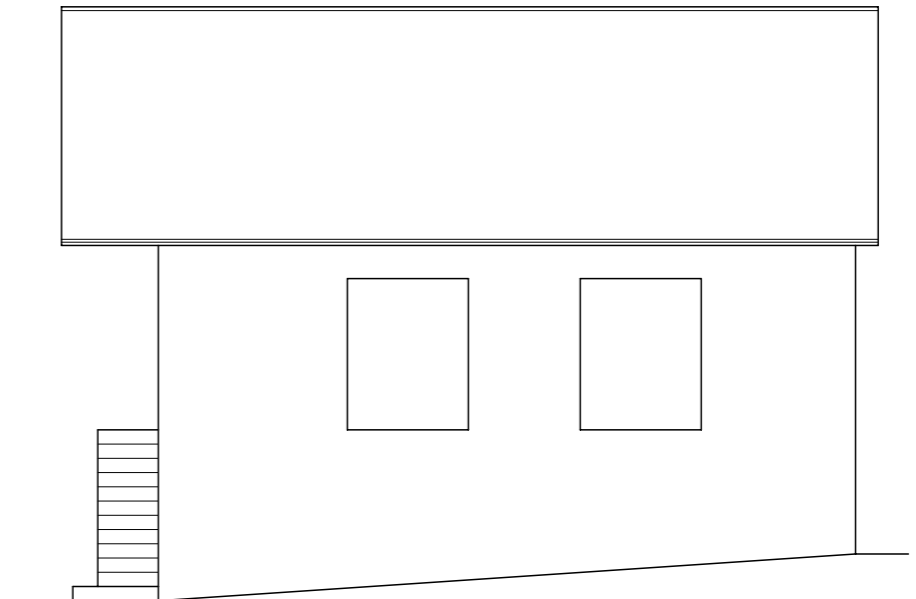
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
tloris nadstropja

Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
fasada 3

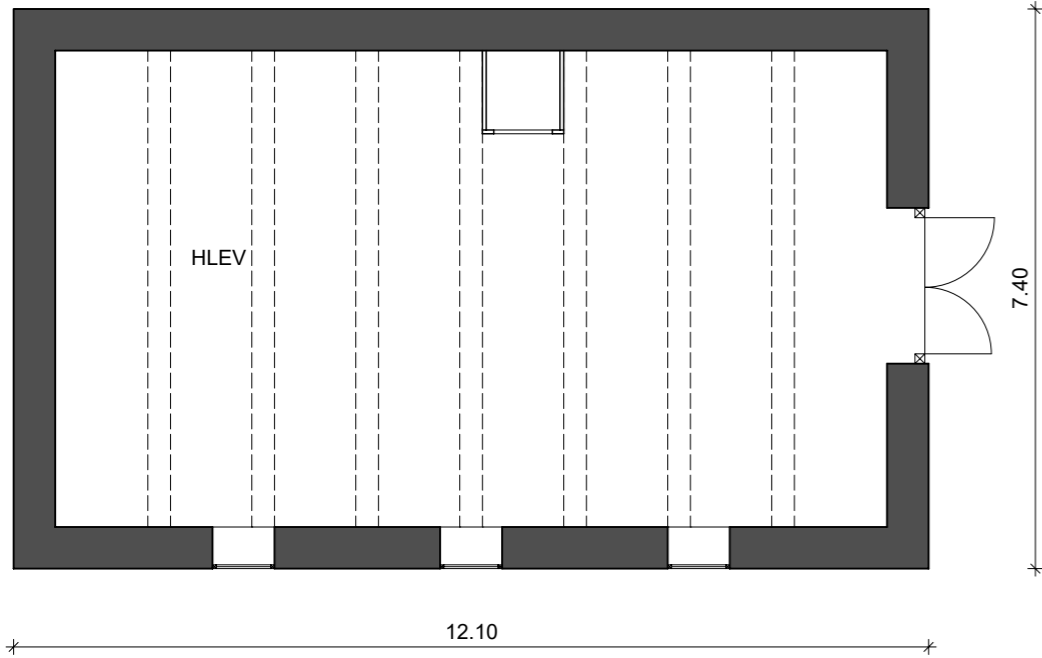
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
fasada 4

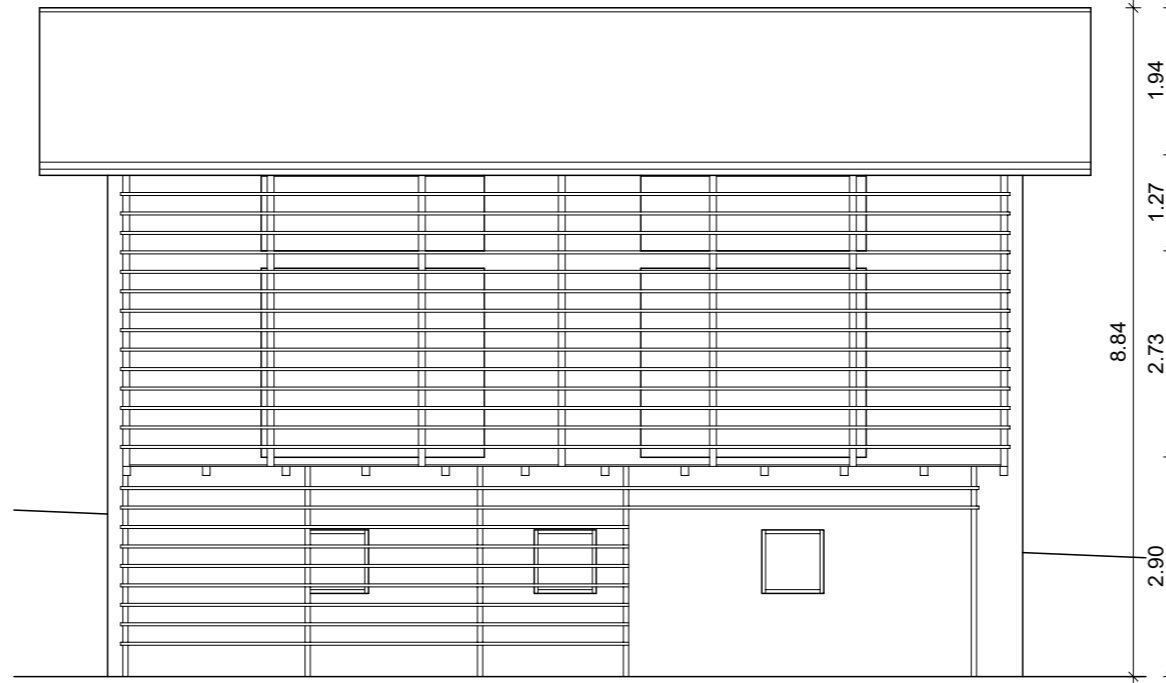
Magozd 4: Gospodarski objekt

Današnje obdobje

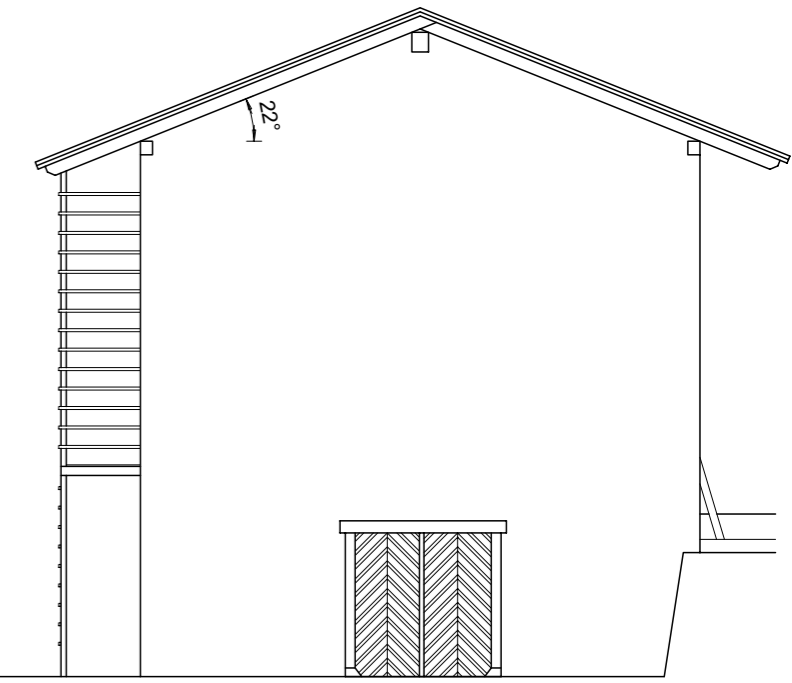
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
tloris pritličja

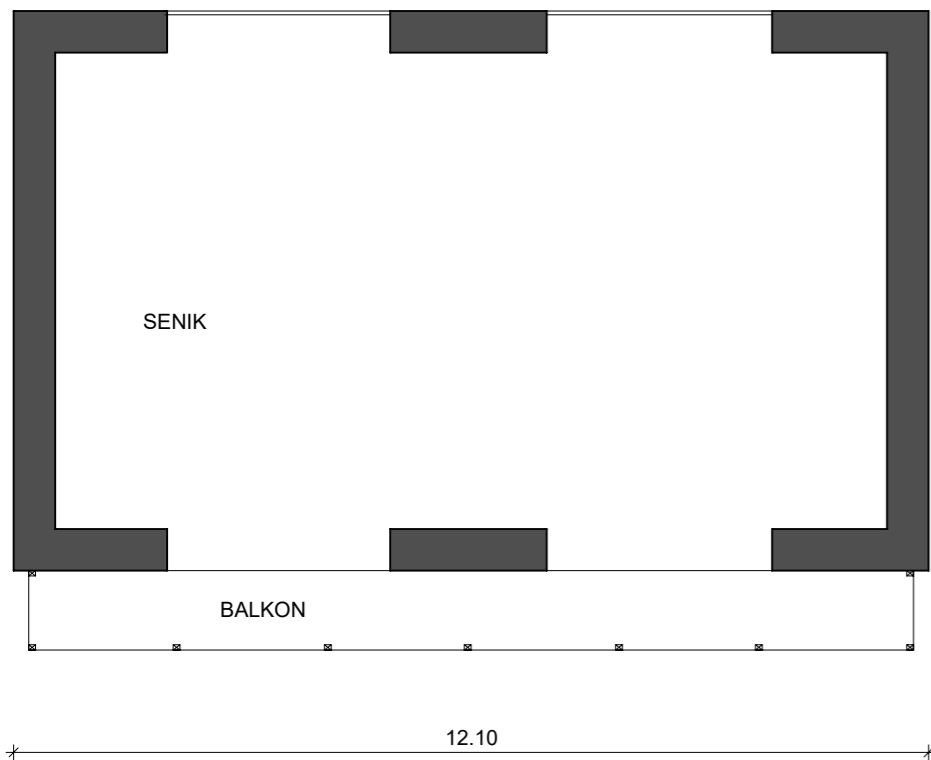
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
fasada 1

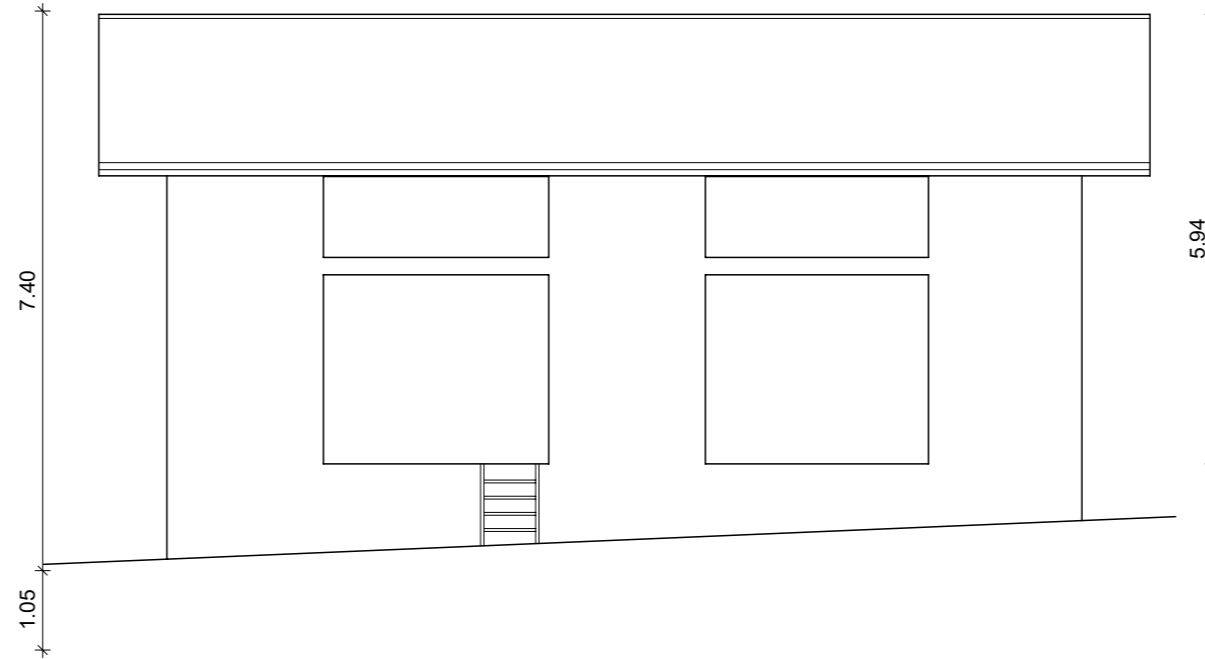
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
fasada 2

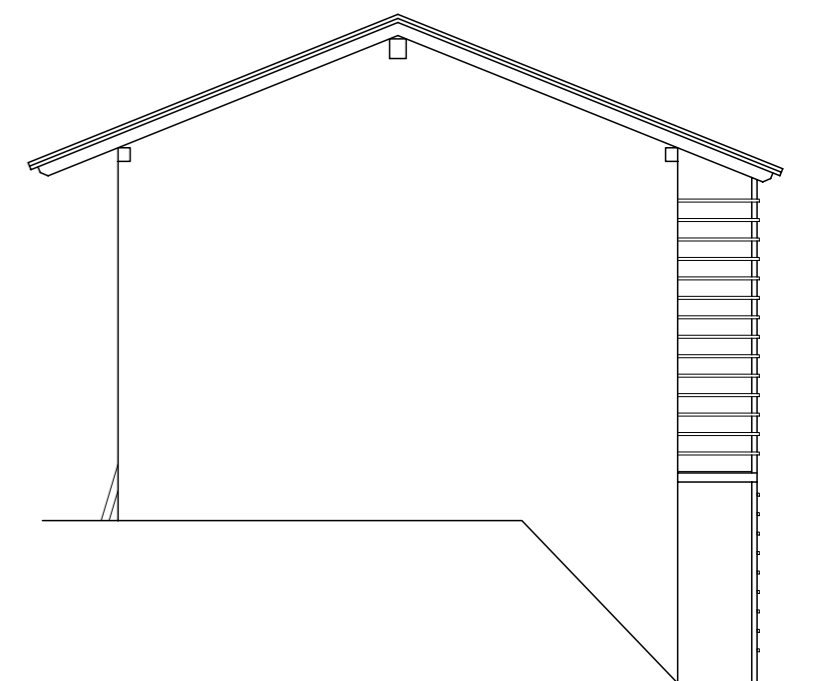
Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
tloris nadstropja

Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
fasada 3

Magozd 4
GOSPODARSKI OBJEKT
fasada 4

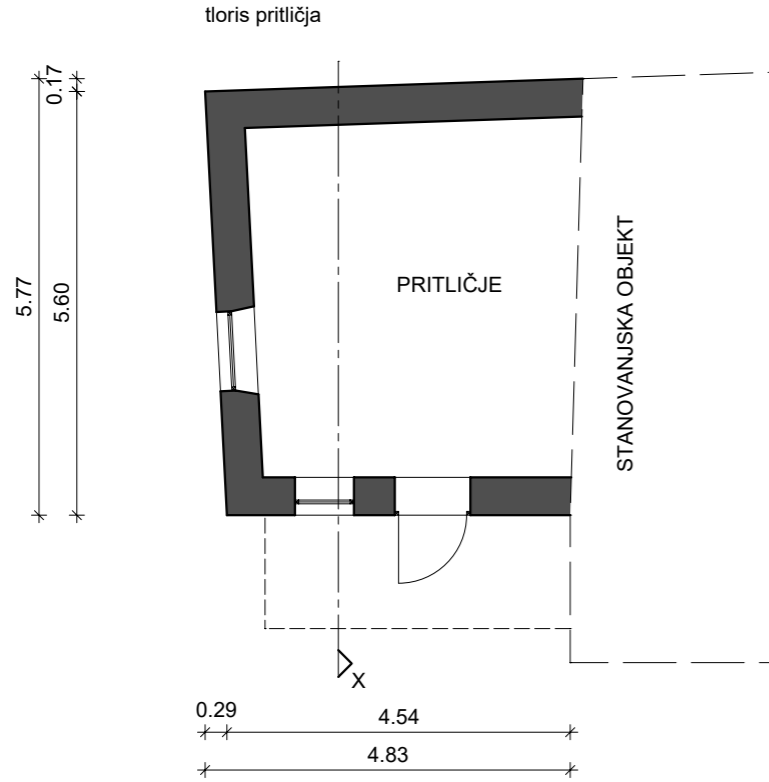

Vir: Posnetek obstoječega stanja -izmera

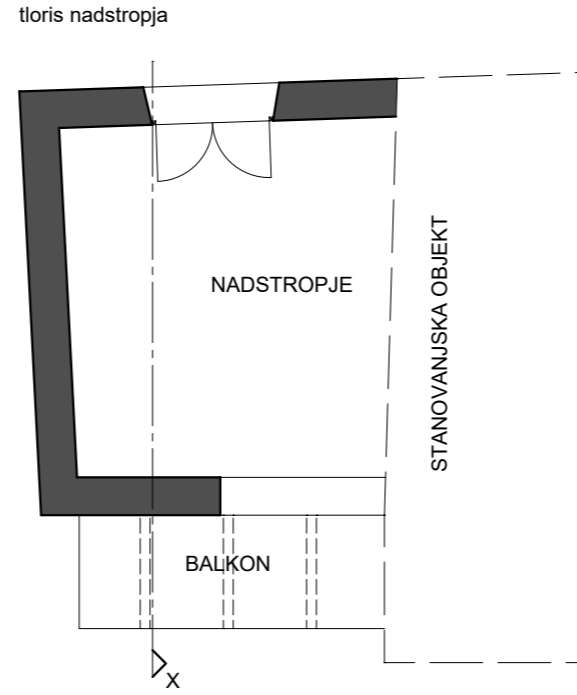
Magozd 5: Gospodarski objekt

Današnje obdobje

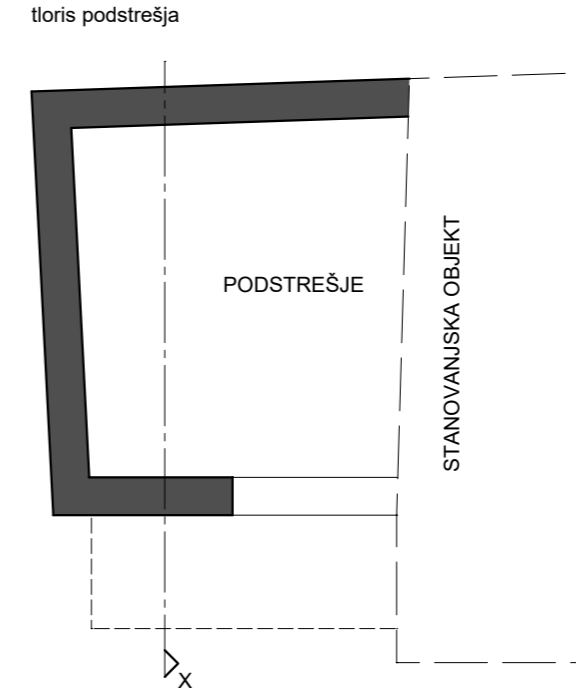
Magozd 5
GOSPODARSKI OBJEKT
tloris pritličja

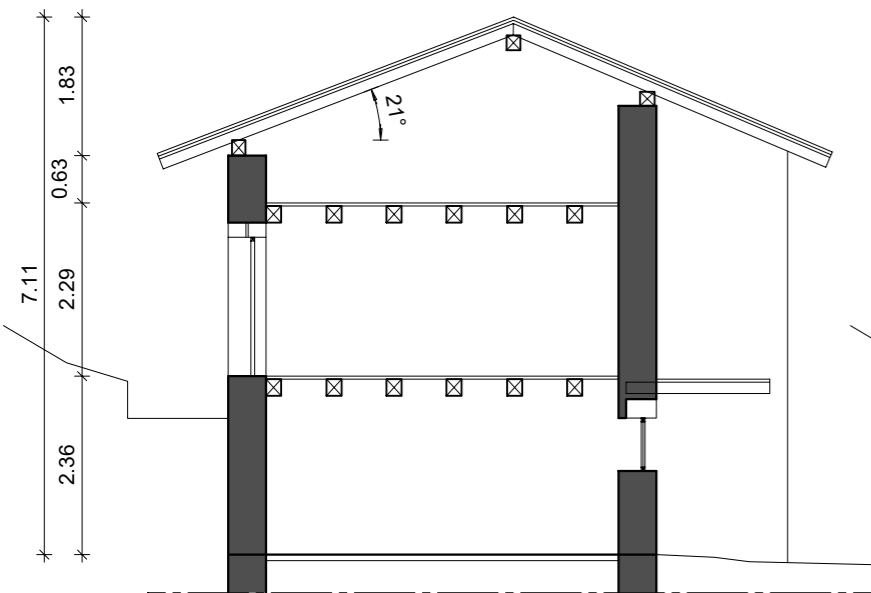
Magozd 5
GOSPODARSKI OBJEKT
tloris nadstropja

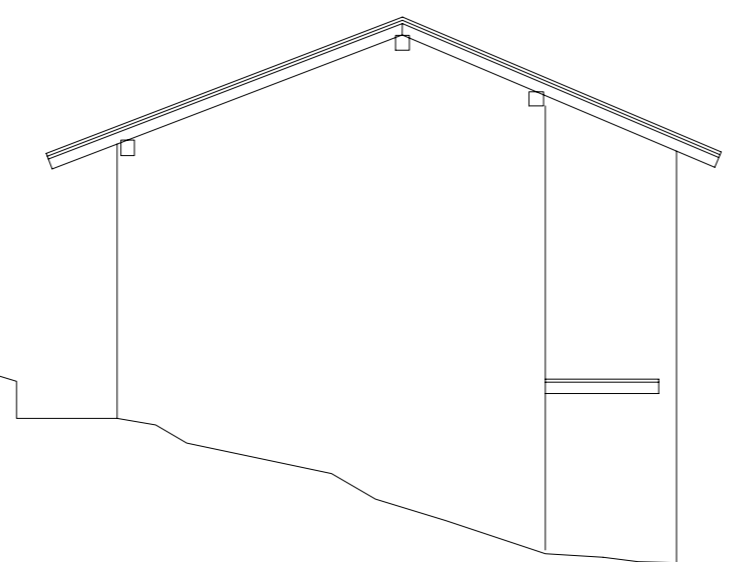
Magozd 5
GOSPODARSKI OBJEKT
tloris podstrešja

Magozd 5
GOSPODARSKI OBJEKT
prerez X-X

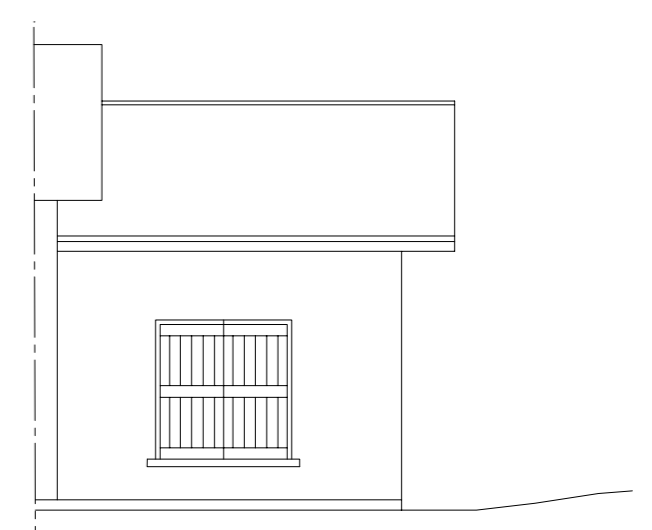
Magozd 5
GOSPODARSKI OBJEKT
Z fasada

Magozd 5
GOSPODARSKI OBJEKT
J fasada

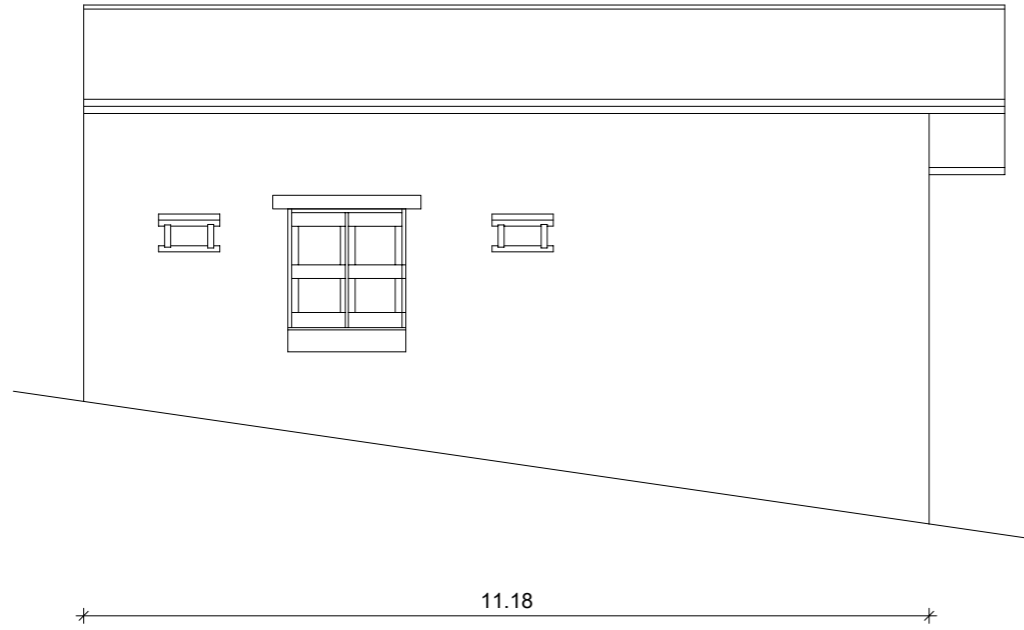
Magozd 5
GOSPODARSKI OBJEKT
S fasada

Magozd 8: Stanovanjski objekt

Današnje obdobje

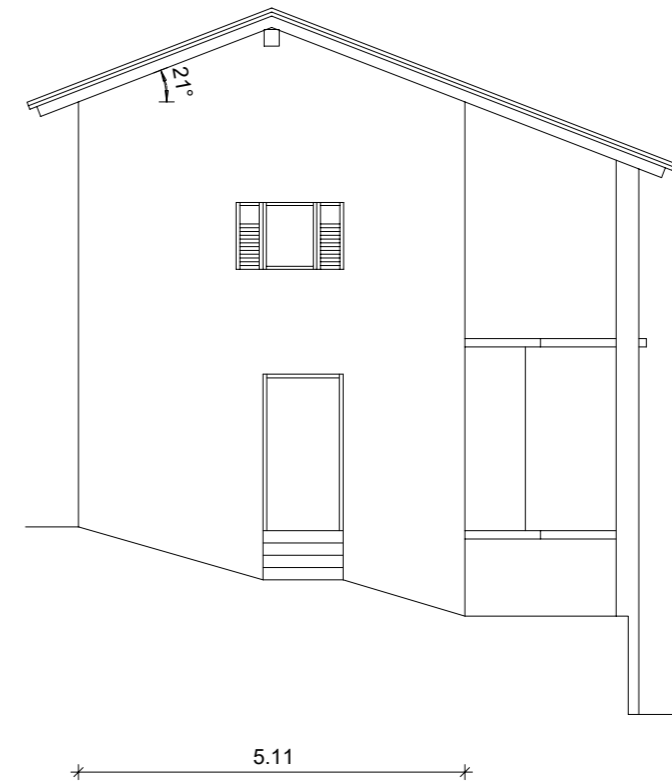
Magozd 8
STANOVANJSKI OBJEKT
S fasada

Magozd 8
STANOVANJSKI OBJEKT
J fasada

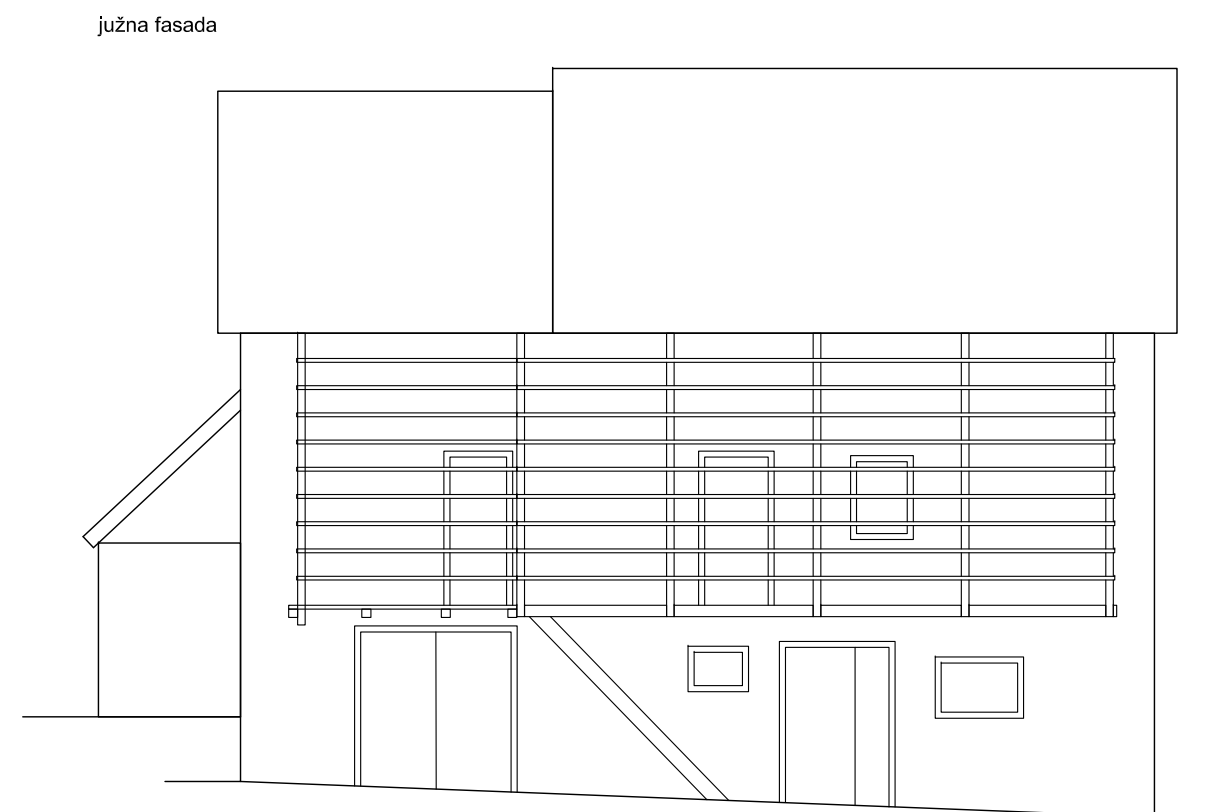
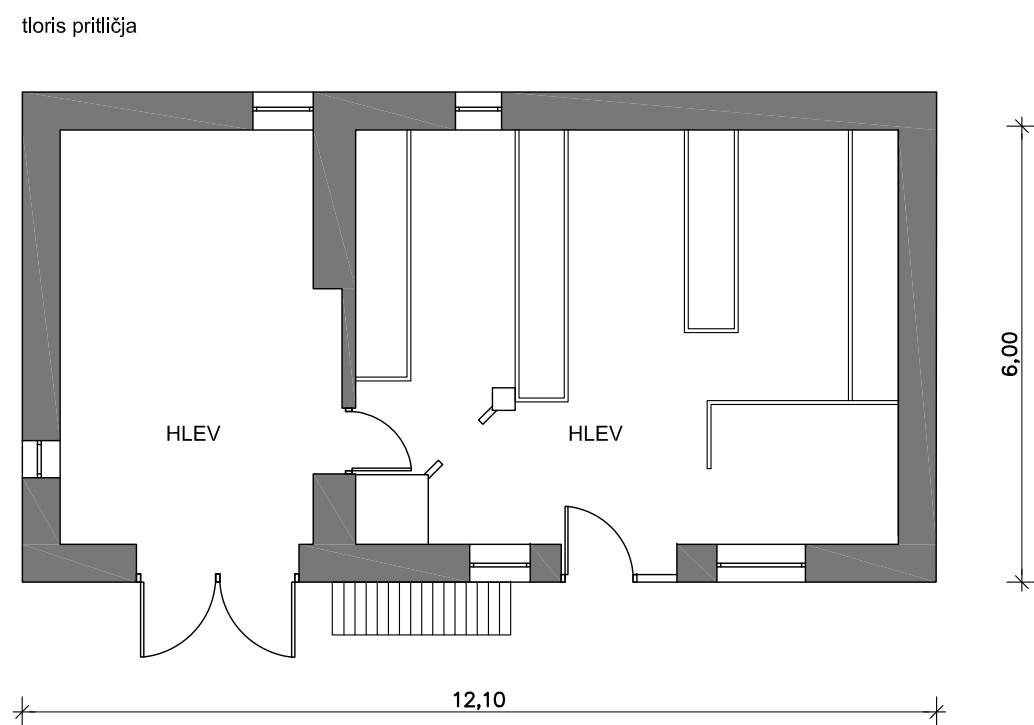
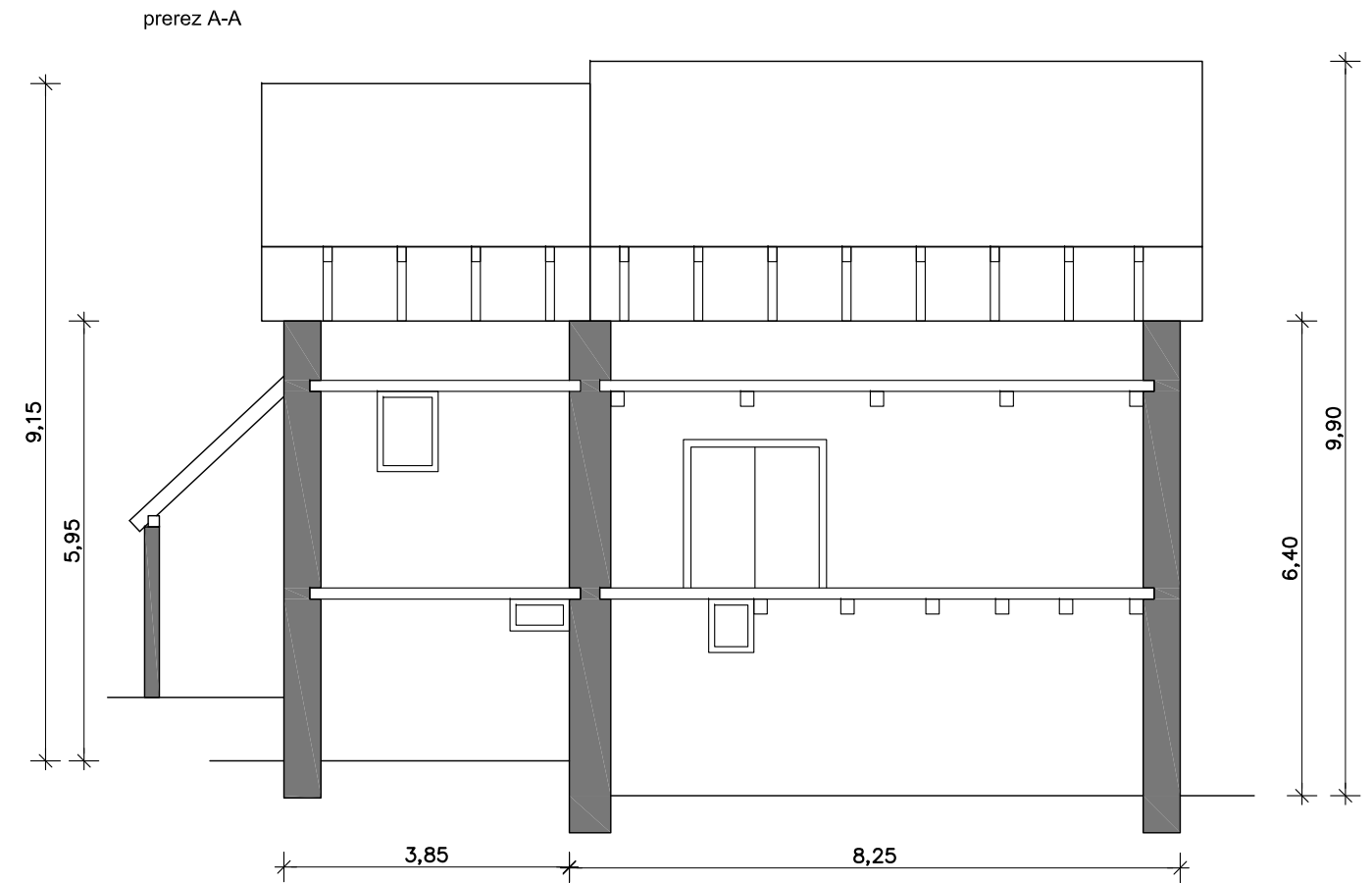
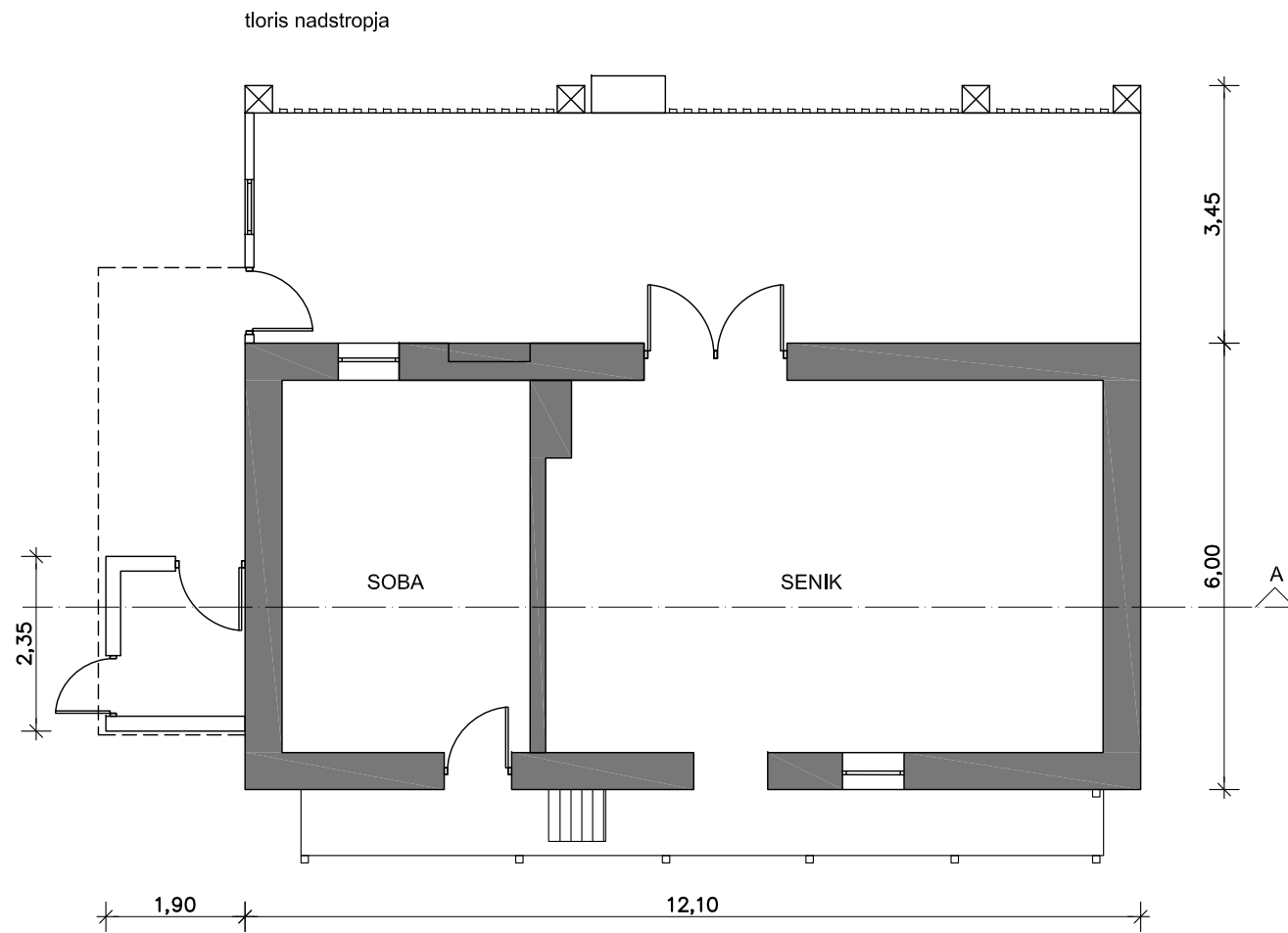
Magozd 8
STANOVANJSKI OBJEKT
Z fasada

Vir: Posnetek obstoječega stanja -izmera

Magozd 16: Hlev

Današnje obdobje

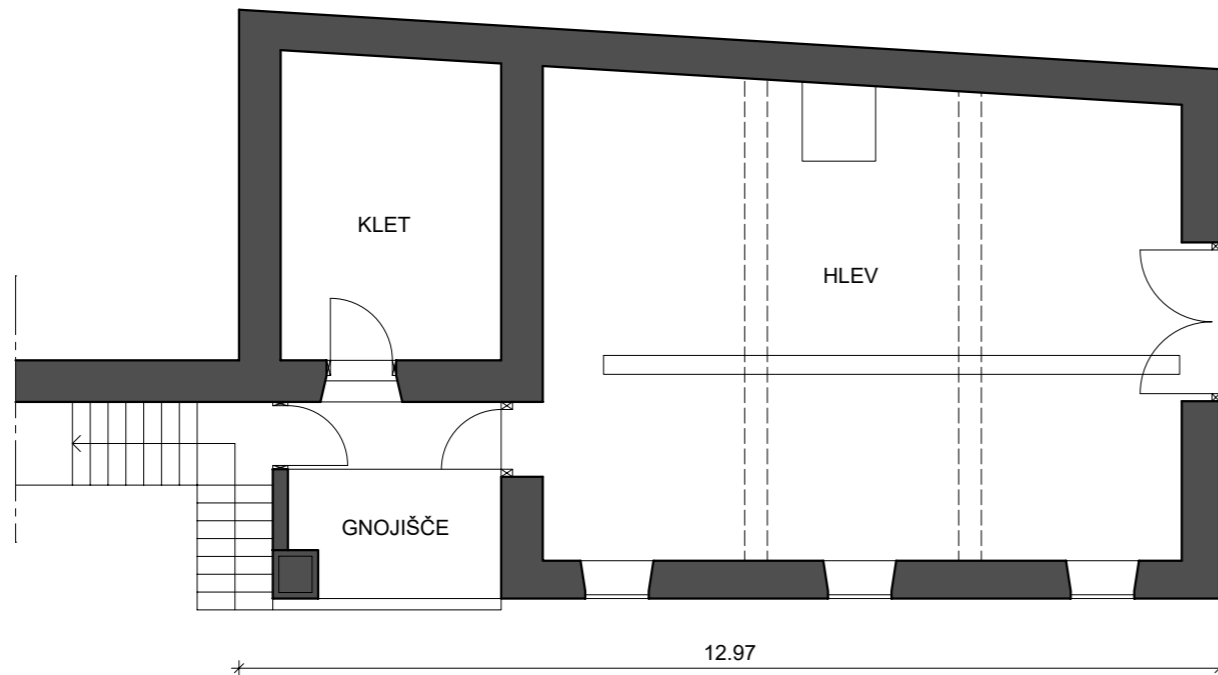

Vir: Posnetek obstoječega stanja-izmera

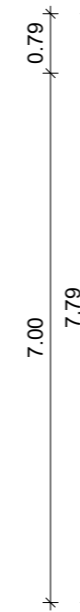
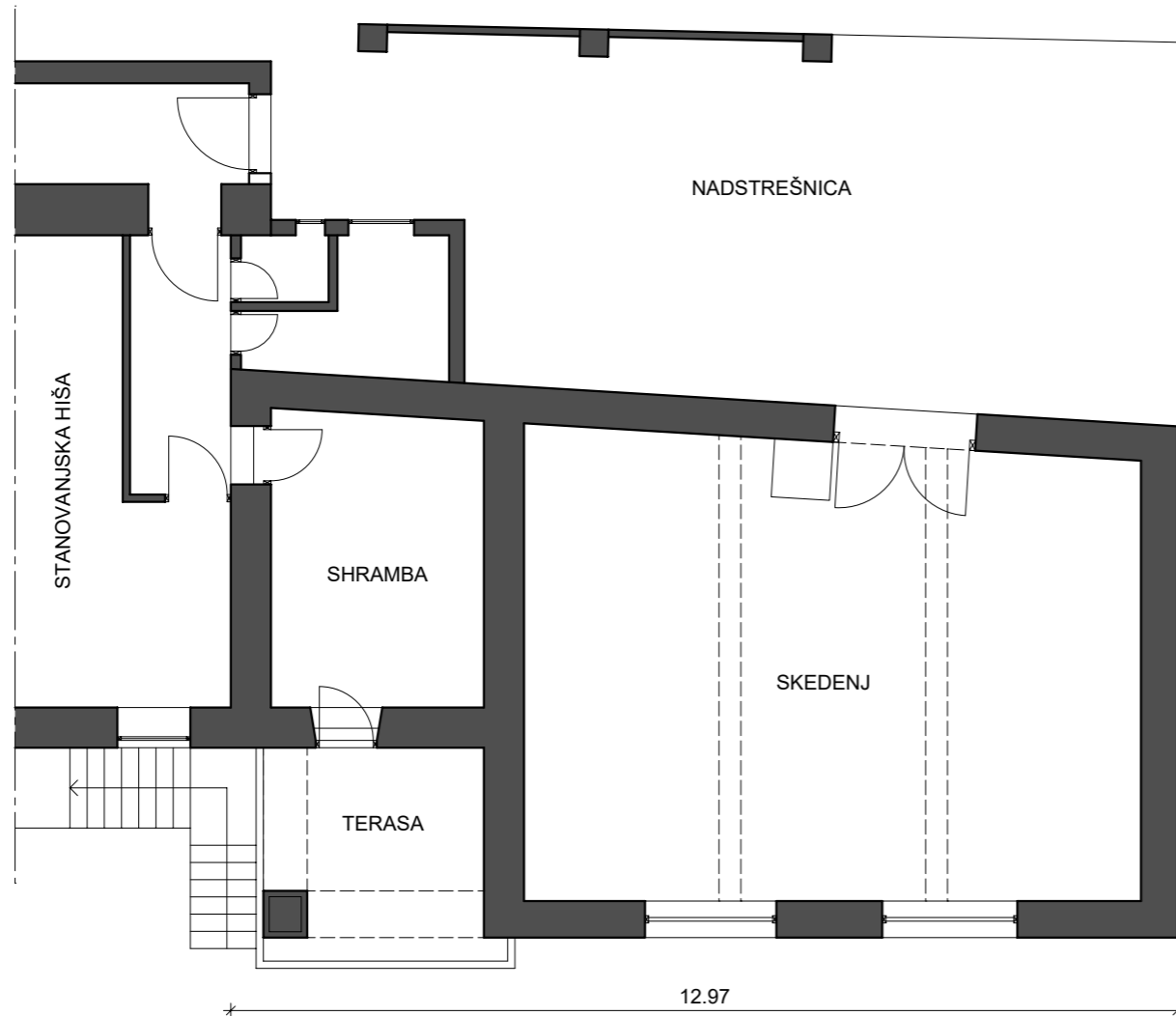
Magozd 18: Gospodarski objekt

Današnje obdobje

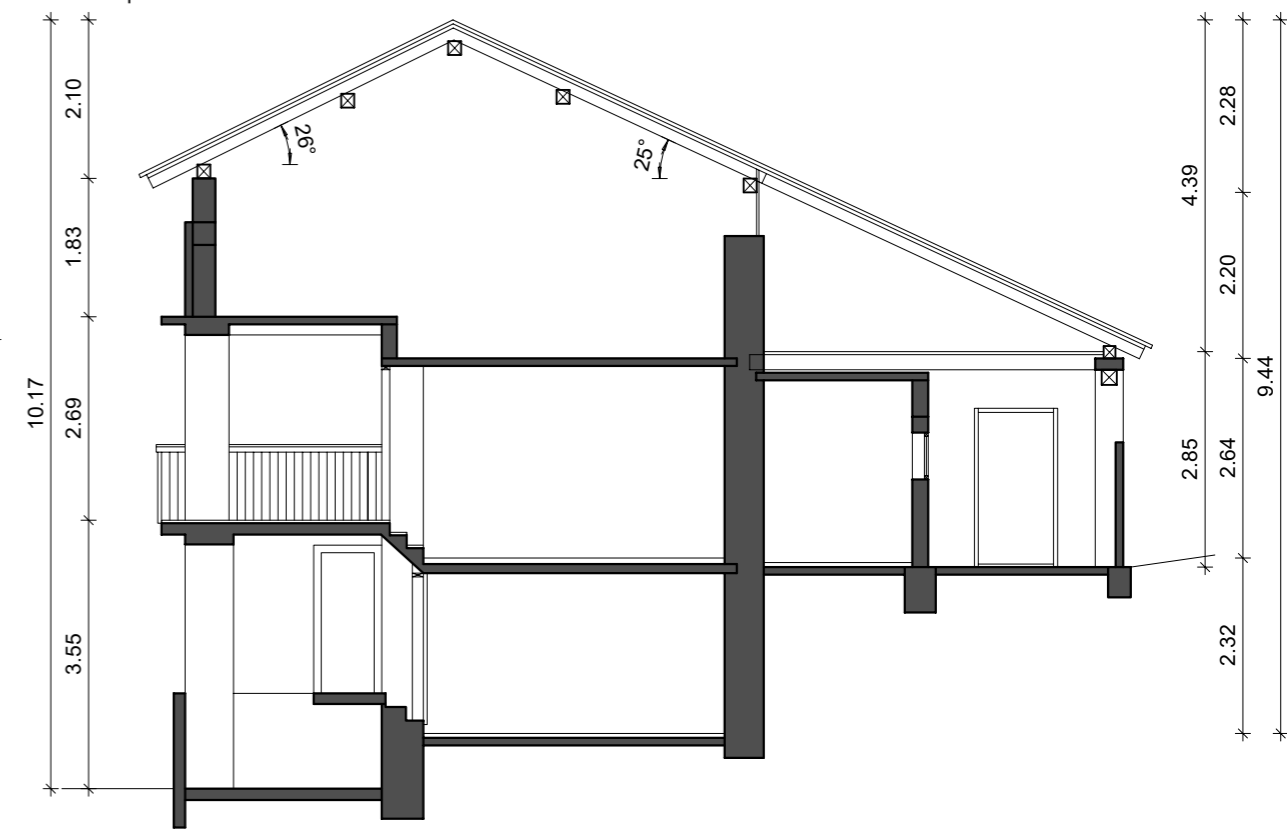
Magozd 18
GOSPODARSKI OBJEKT
tloris pritličja

Magozd 18
GOSPODARSKI OBJEKT
tloris pritličja

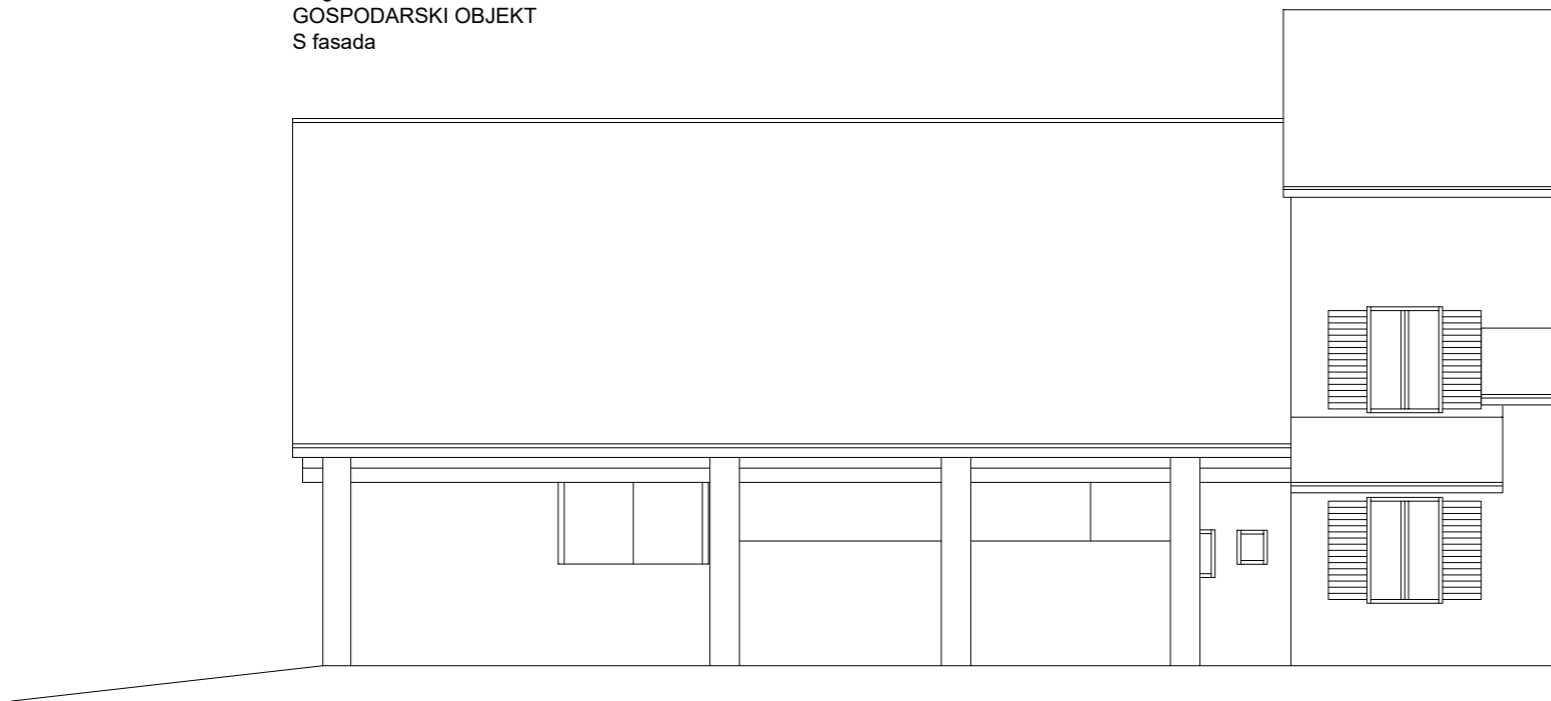
Magozd 18
GOSPODARSKI OBJEKT
prez X-X

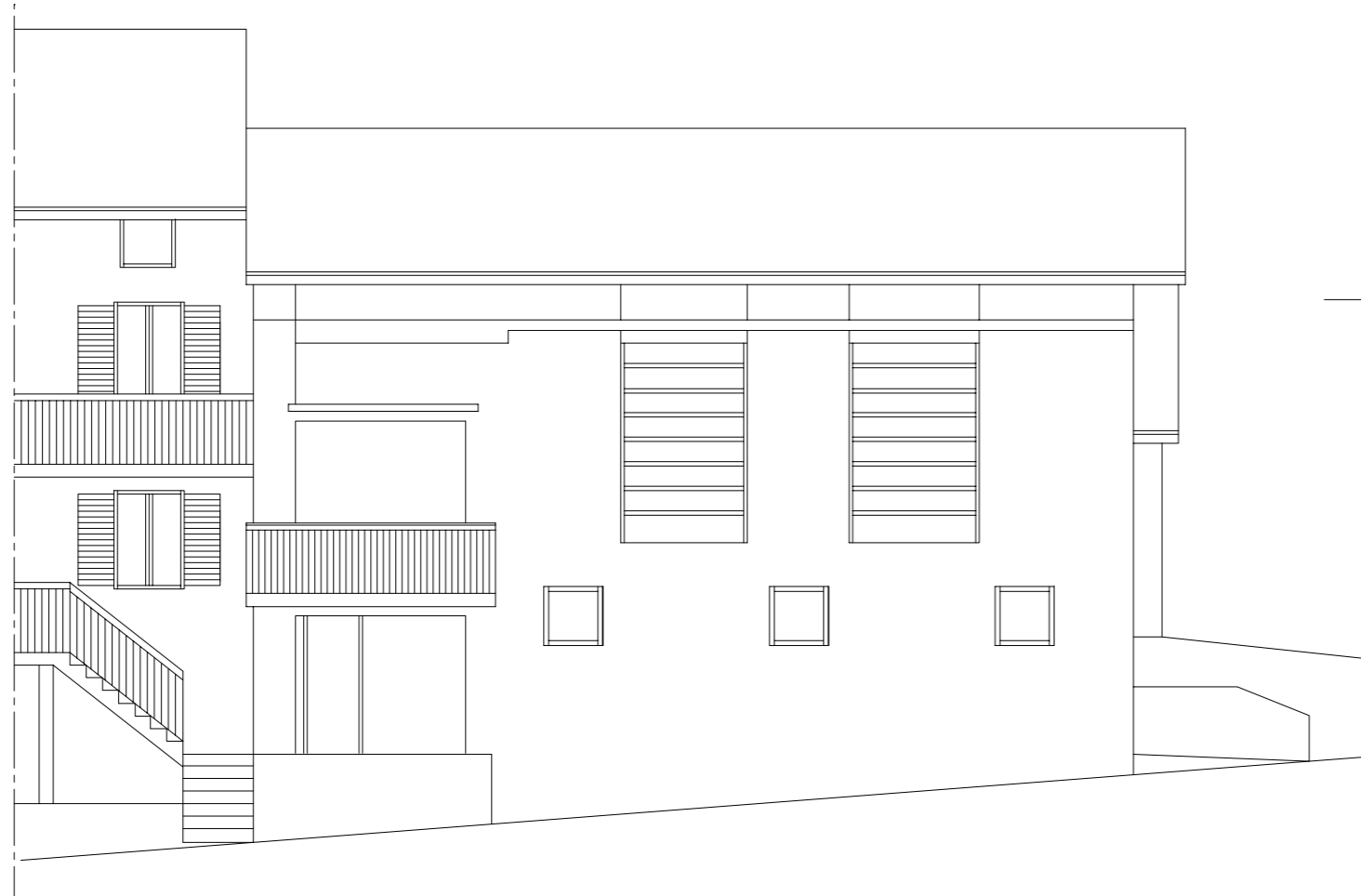
Magozd 18: Gospodarski objekt

Današnje obdobje

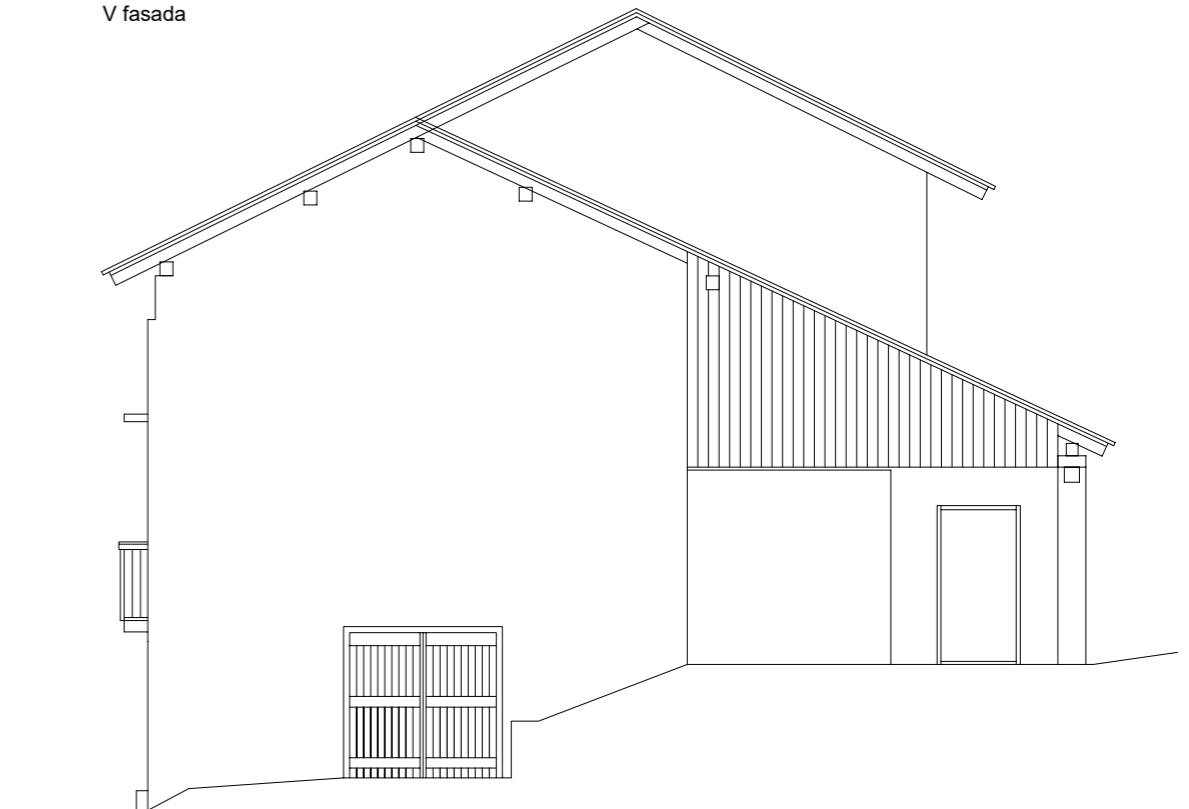
Magozd 18
GOSPODARSKI OBJEKT
S fasada

Magozd 18
GOSPODARSKI OBJEKT
J fasada

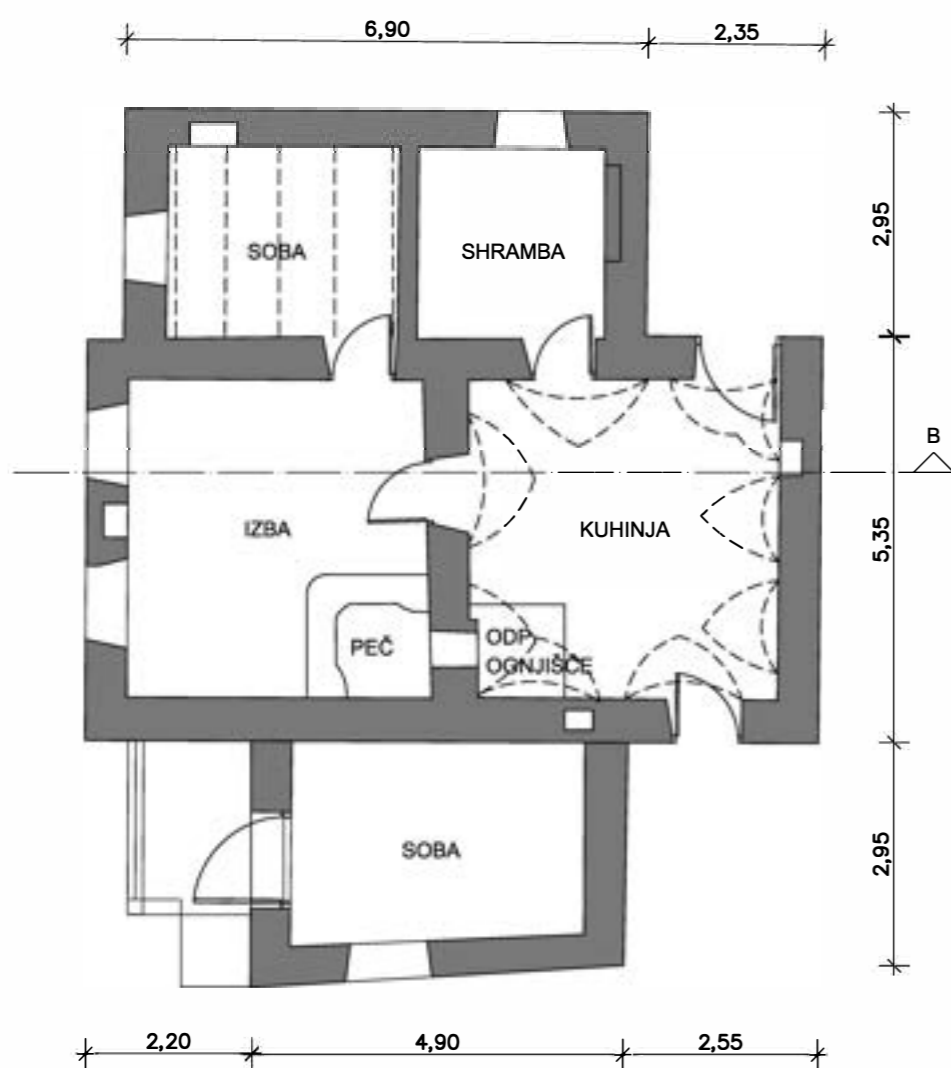

Magozd 18
GOSPODARSKI OBJEKT
V fasada

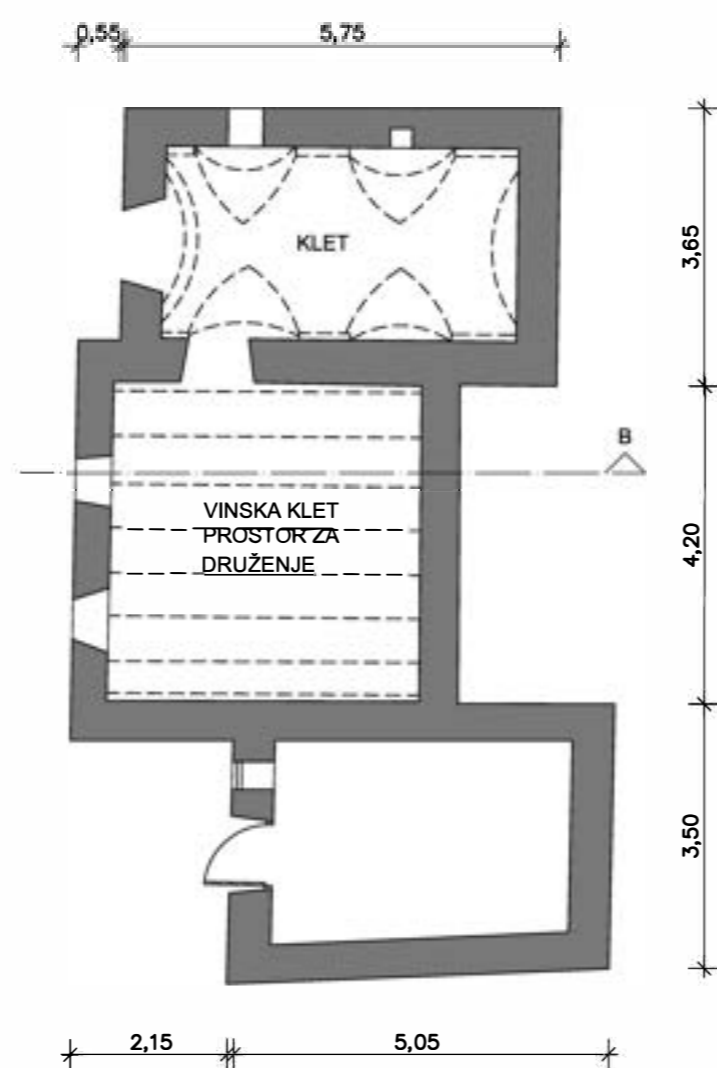

Magozd 19: Hiša

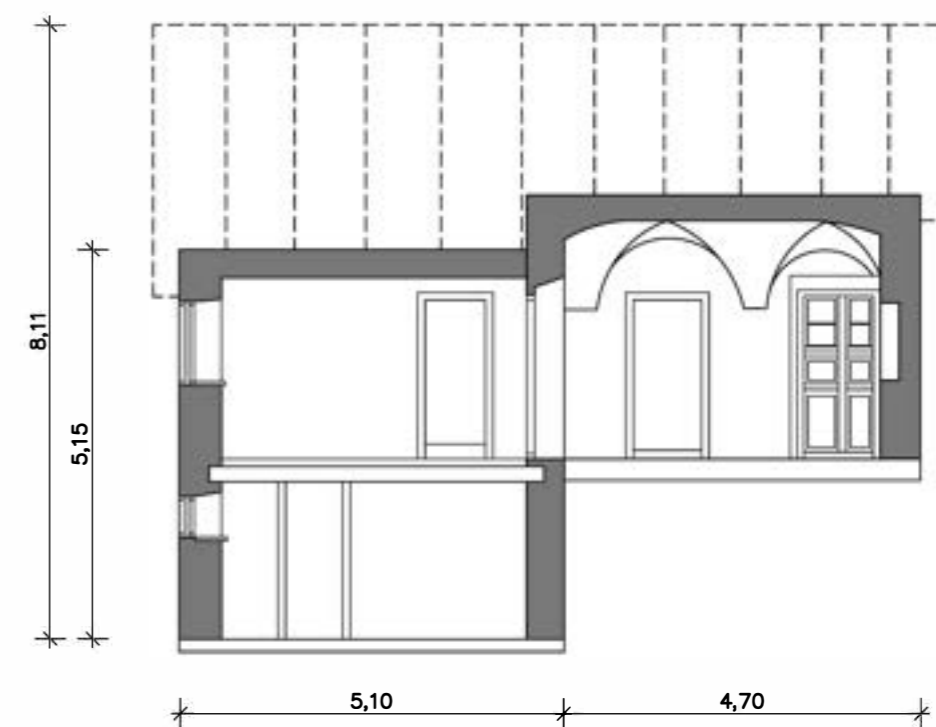
Tloris pritličja

Tloris kleti

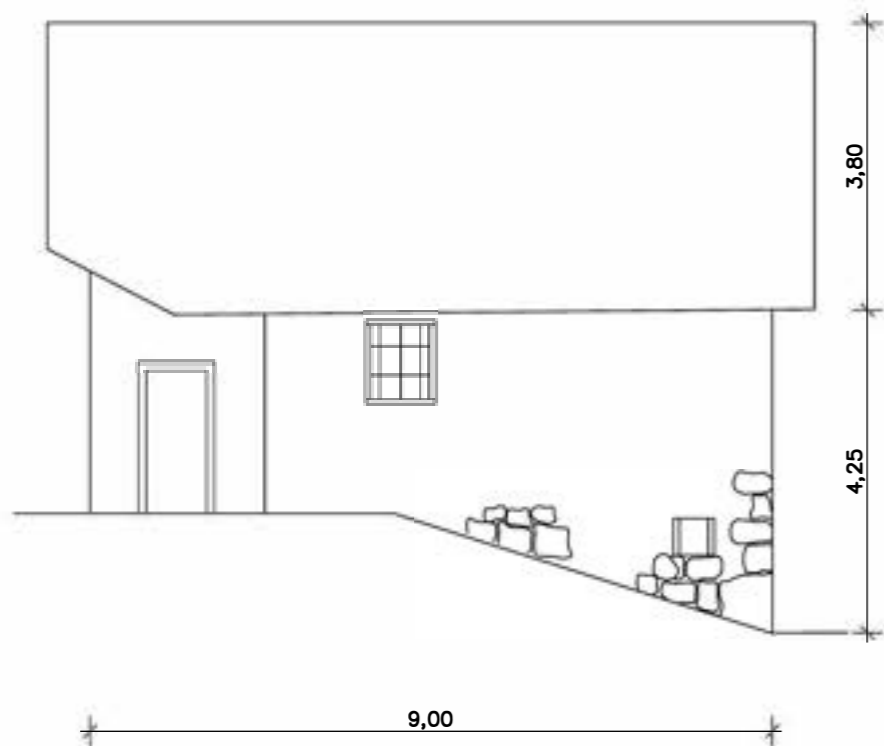

Prerez A-A

Magozd 19: Hiša

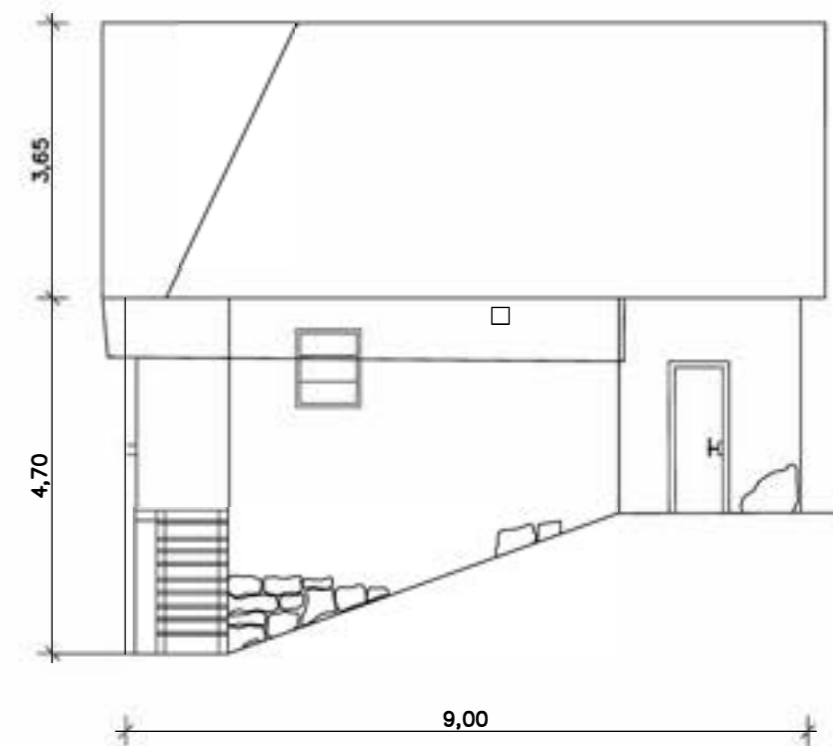
Zahodna fasada

Južna fasada

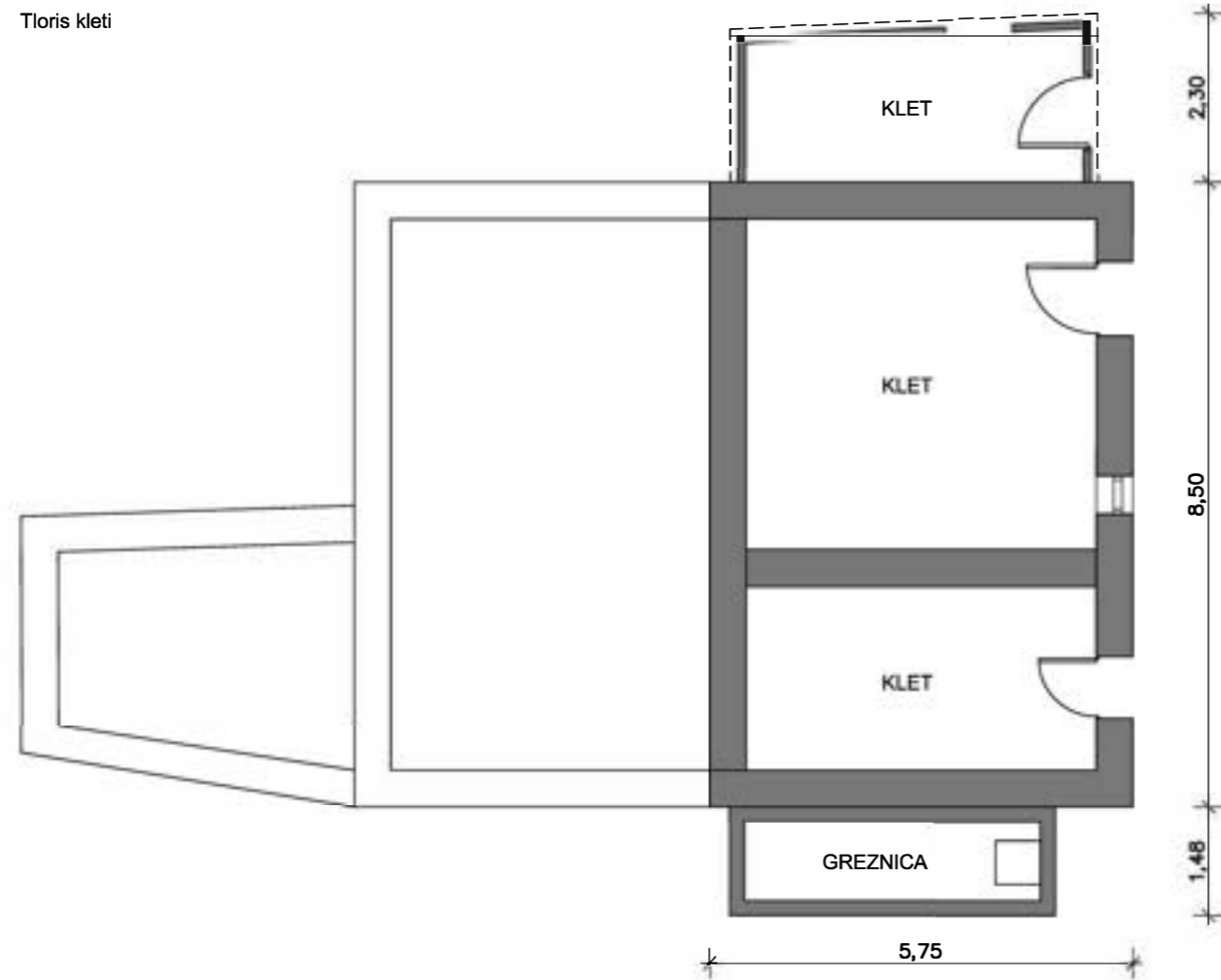

Vzhodna fasada

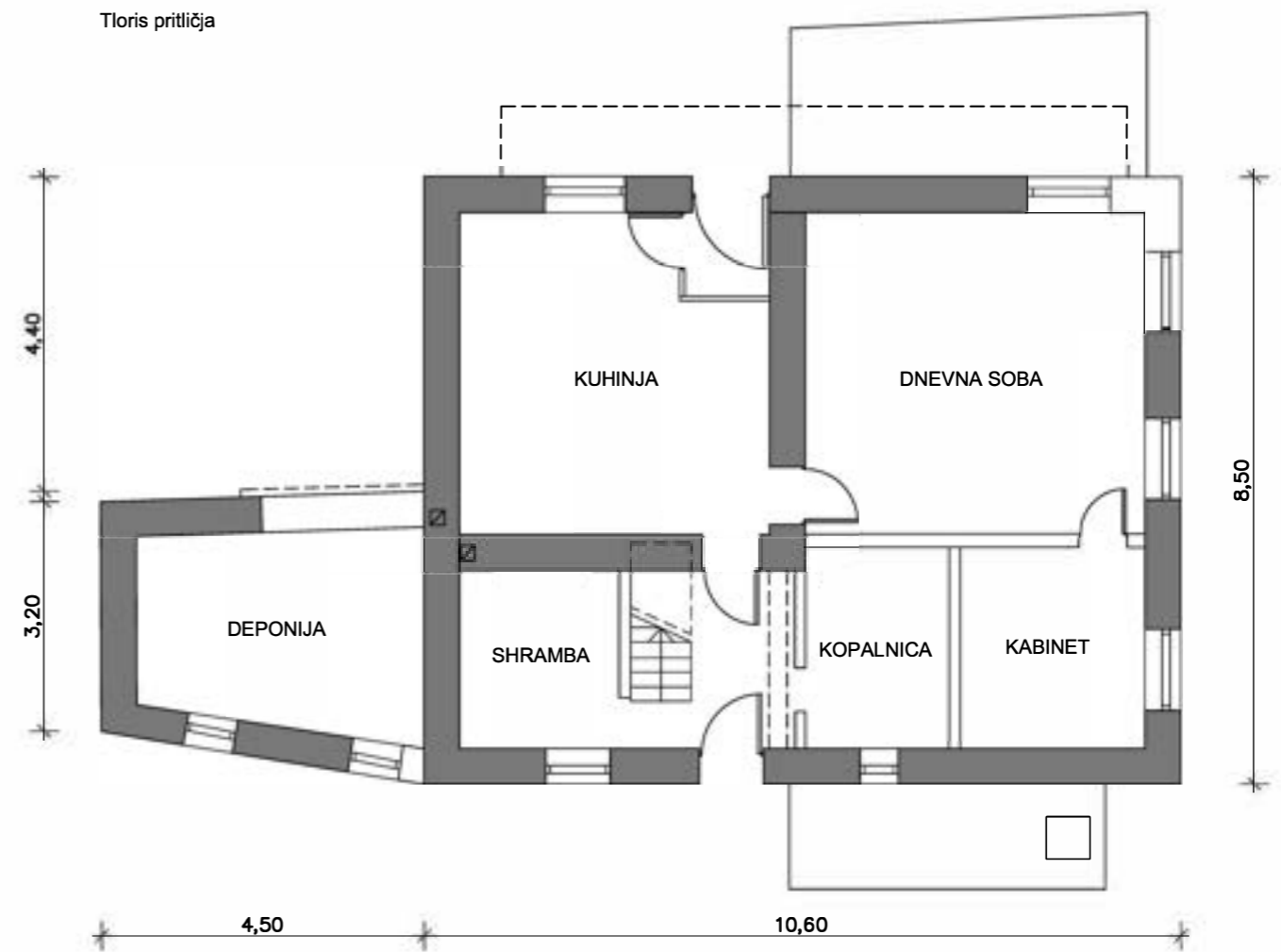

Magozd 21: Stanovanjska stavba

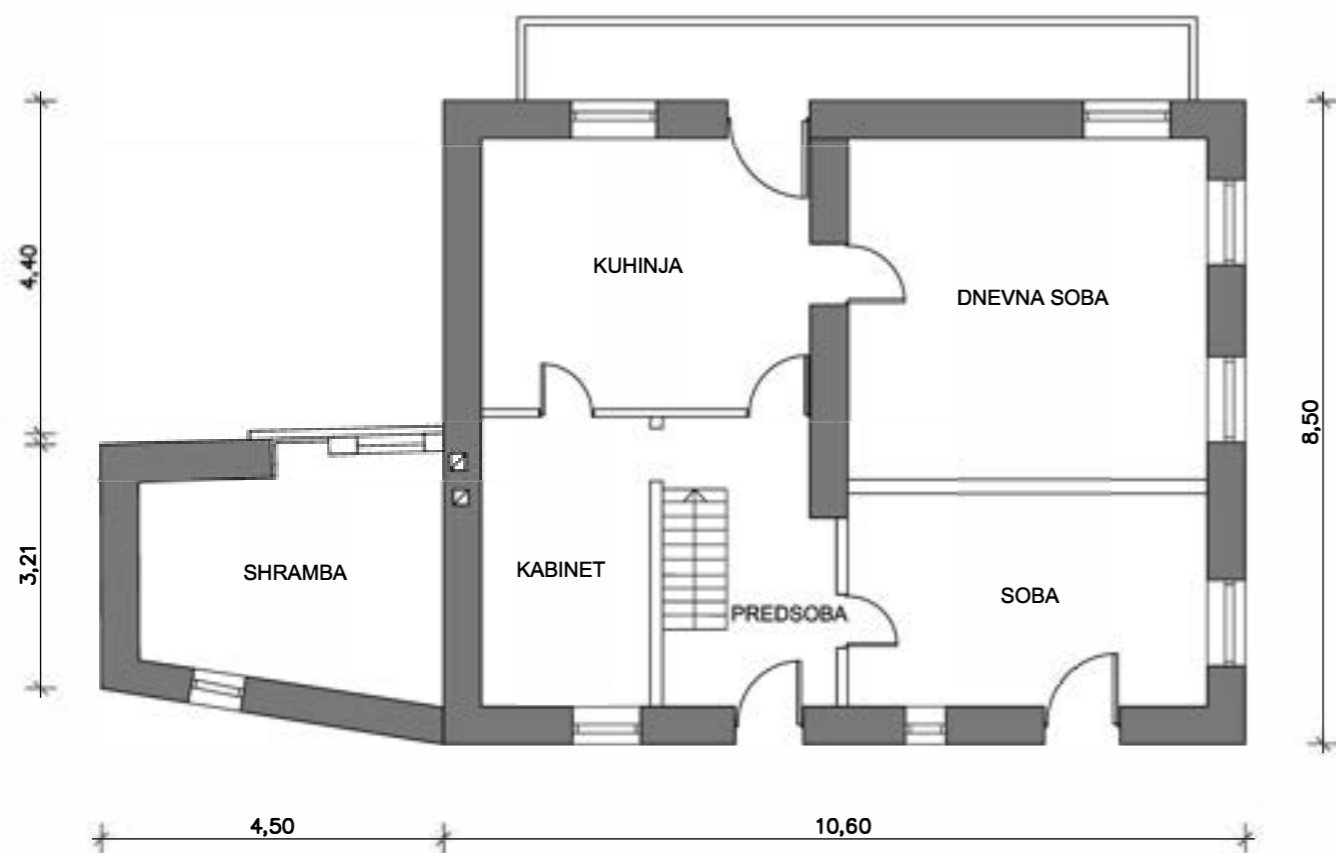
Tloris kleti

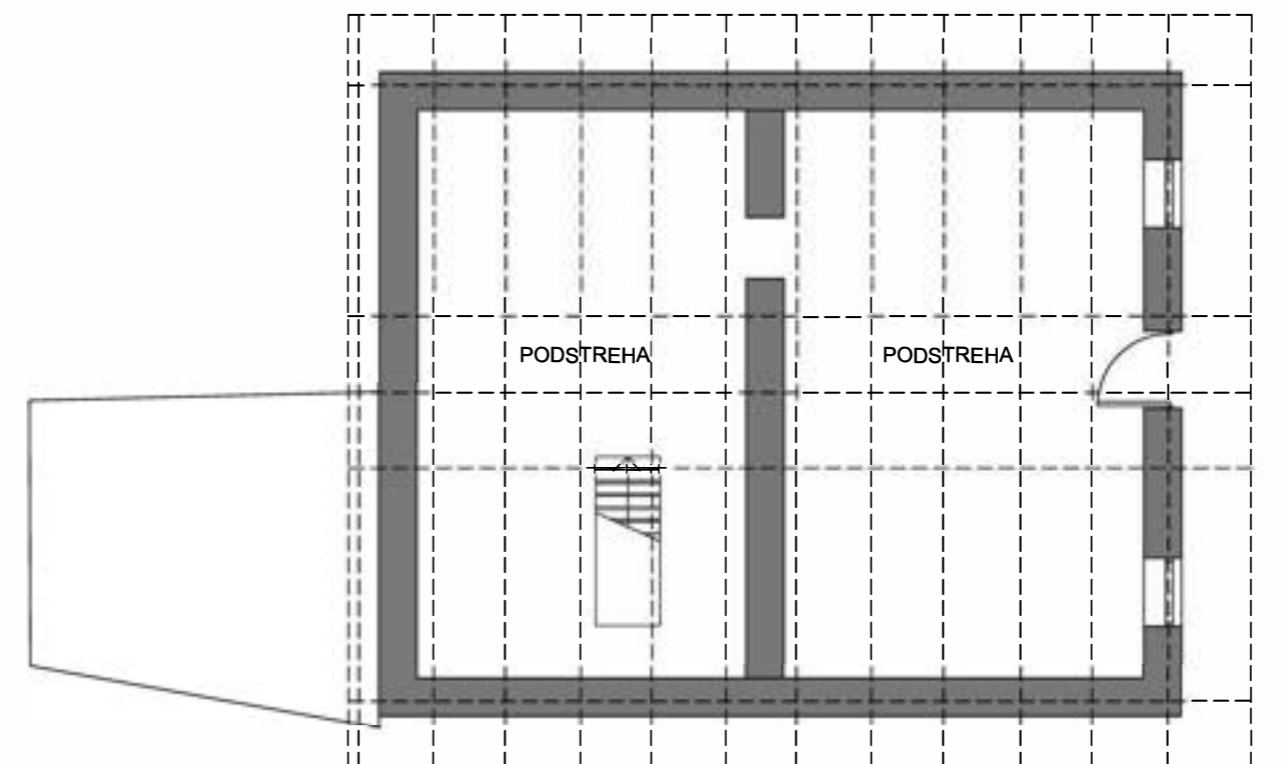
Tloris pritličja

Tloris nadstropja

Tloris ostrešja

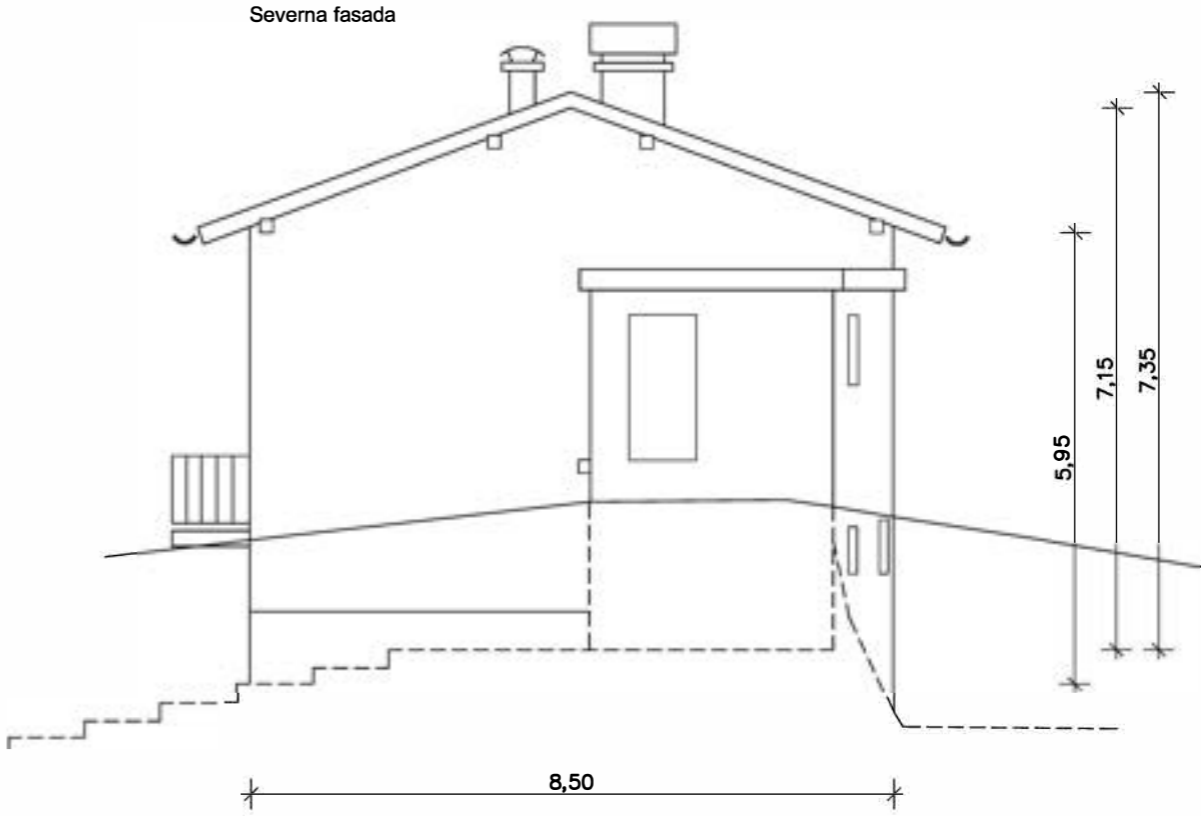

Magozd 21: Stanovanjska stavba

Prerez A-A

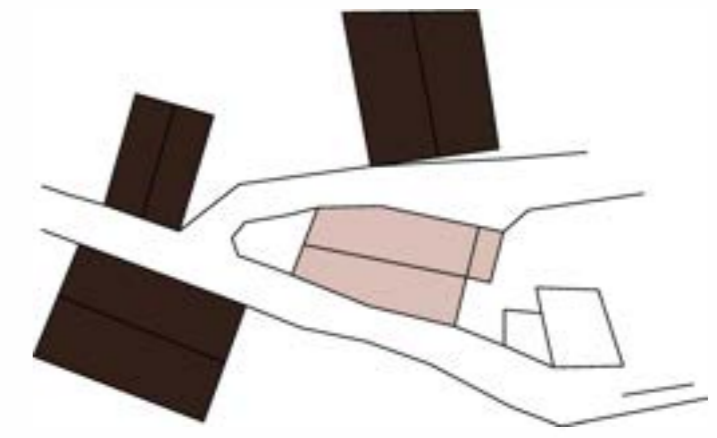

Magozd 21: Stanovanjska stavba

Vir: INŽENIRING IBT LJUBLJANA

Magozd 21: Gospodarsko poslopje

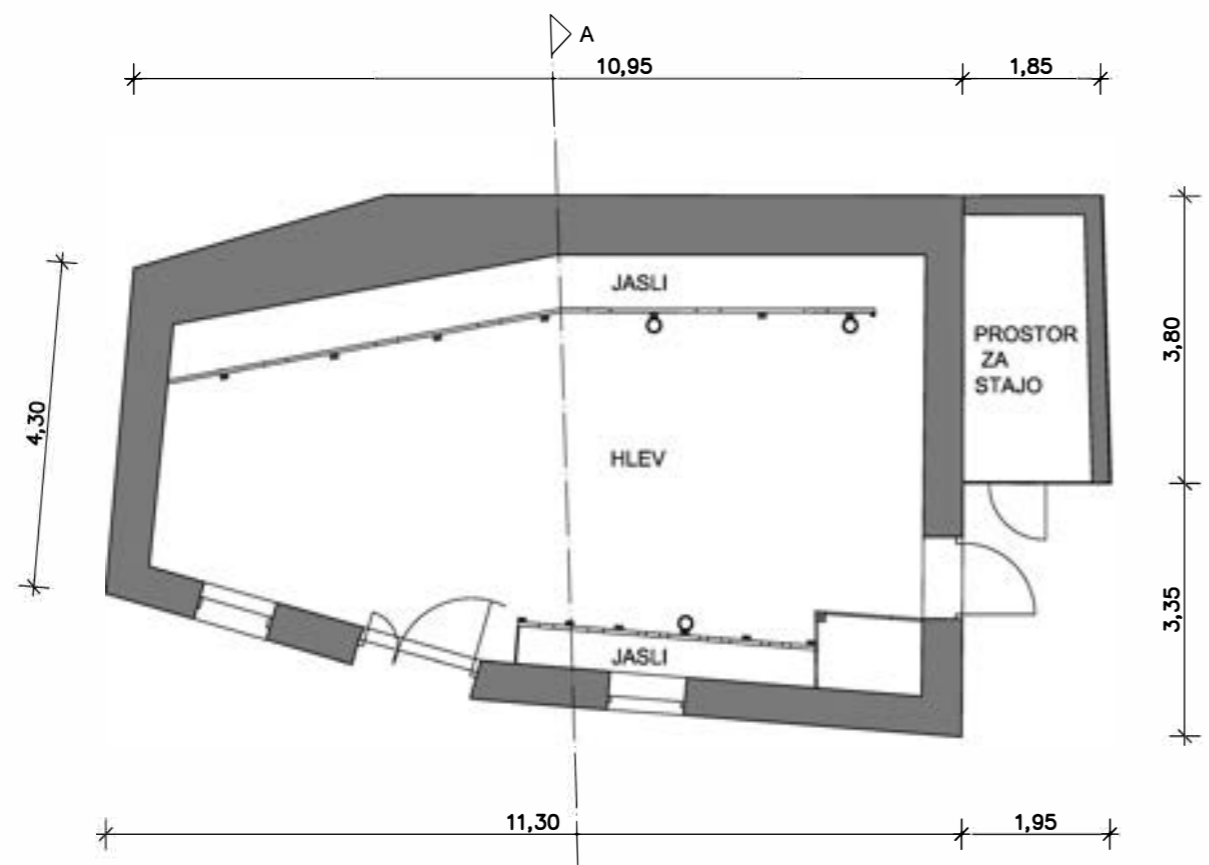

Legend:

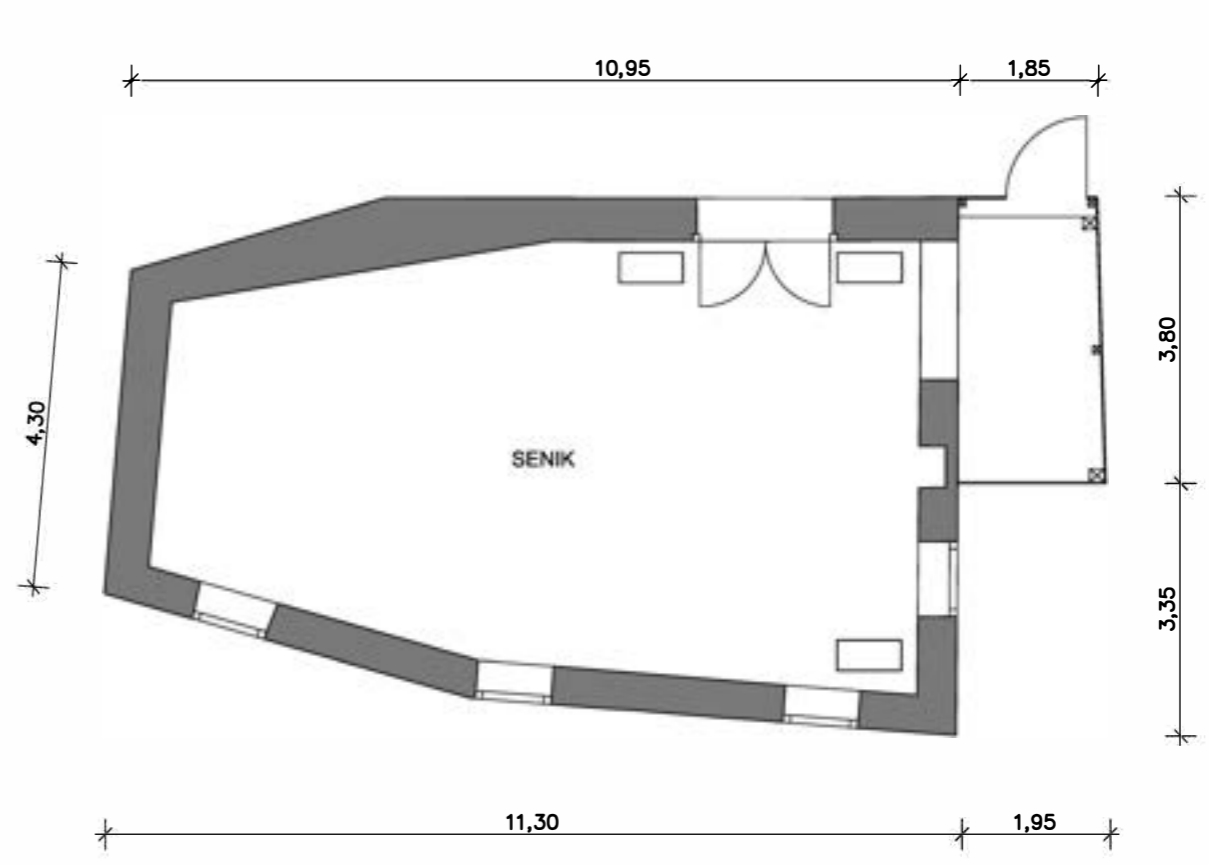
- Stanovanjska stavba
- Hlev
- Cesta

0 5m

tloris kleti

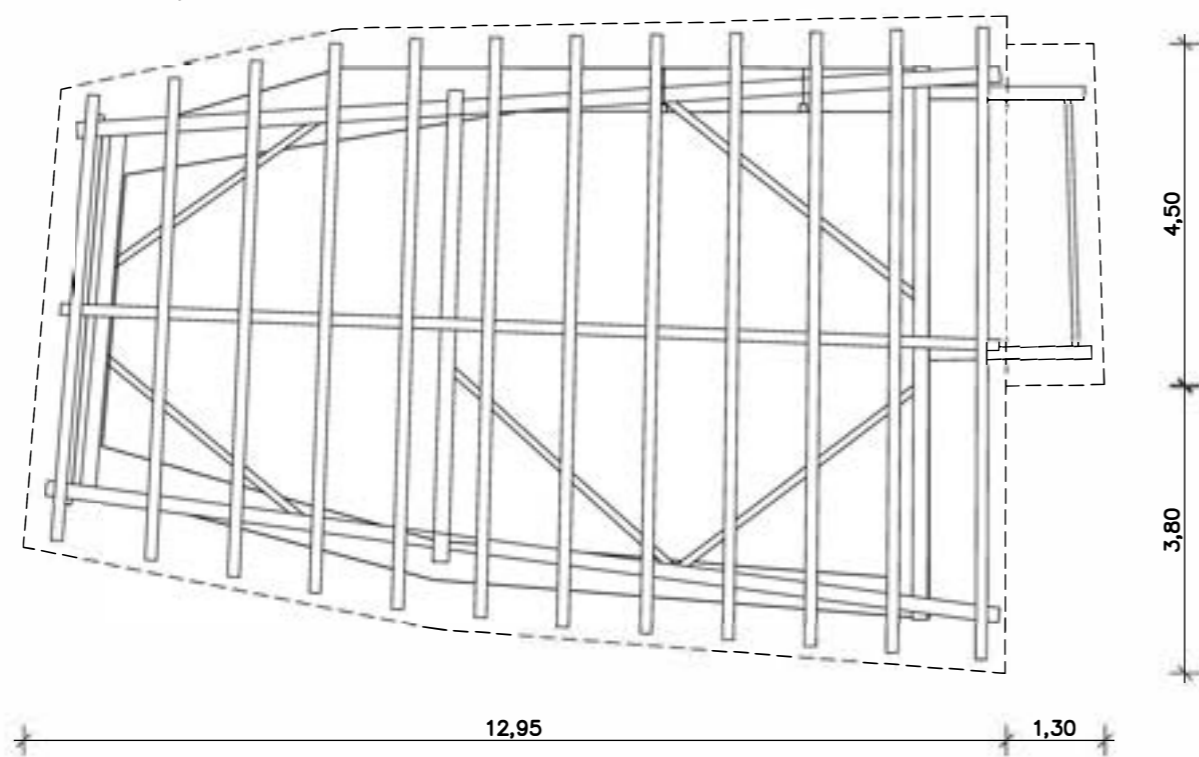

tloris pritličja

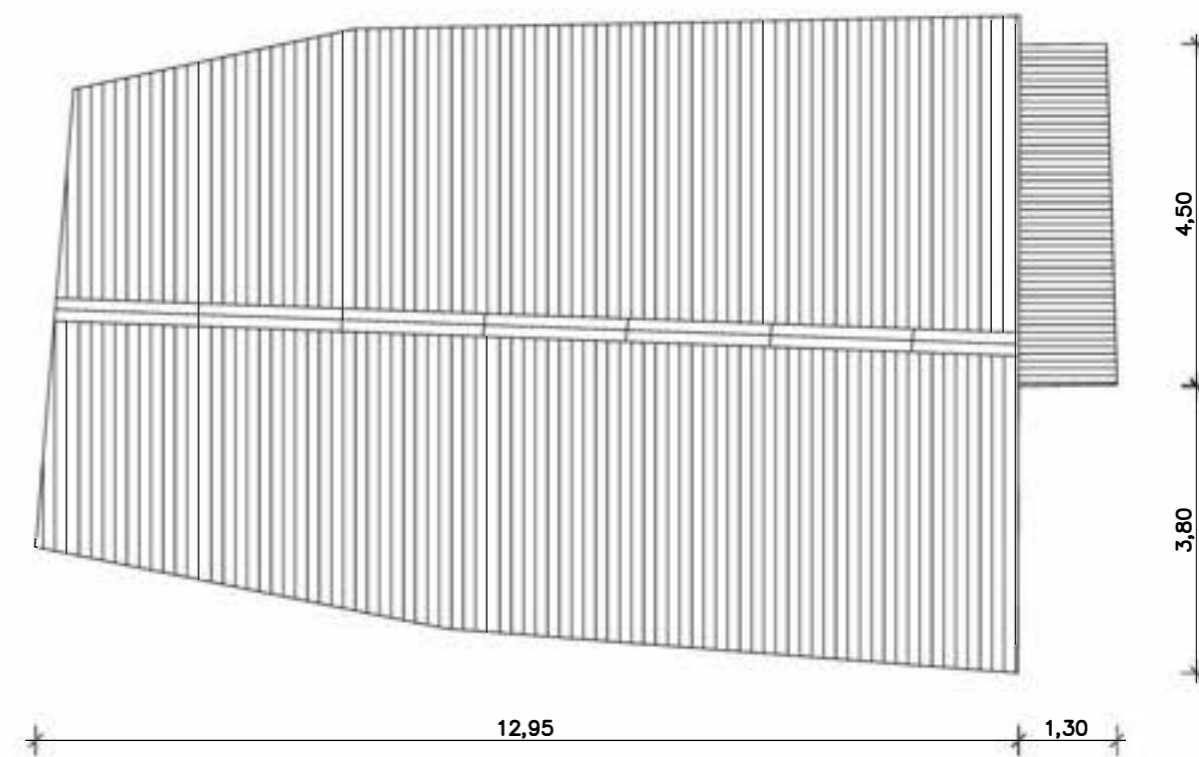

Magozd 21: Gospodarsko poslopje

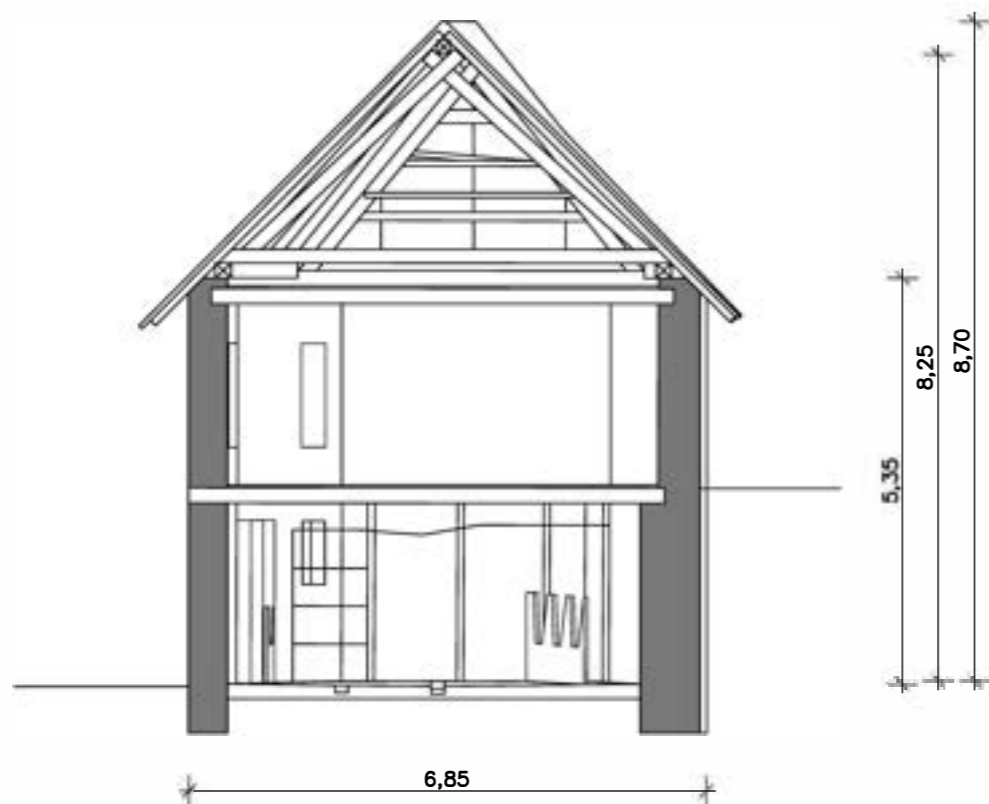
tloris ostrešja

tloris strehe

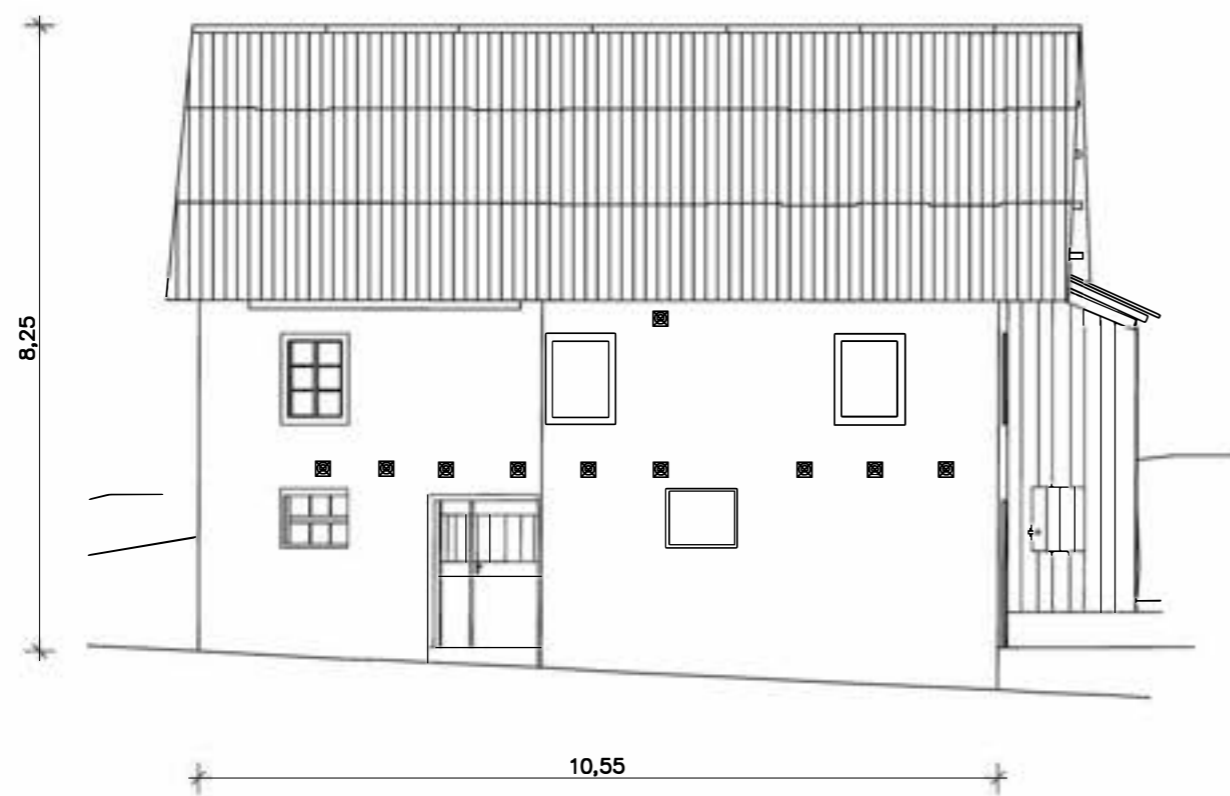

prerez

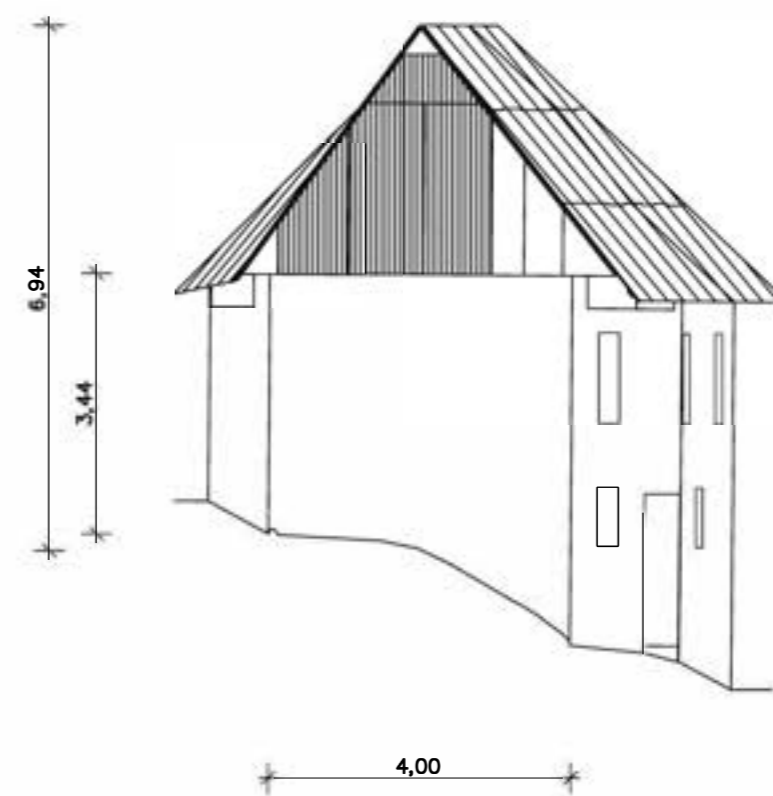

Magozd 21: Gospodarsko poslopje

jugo-zahodna fasada

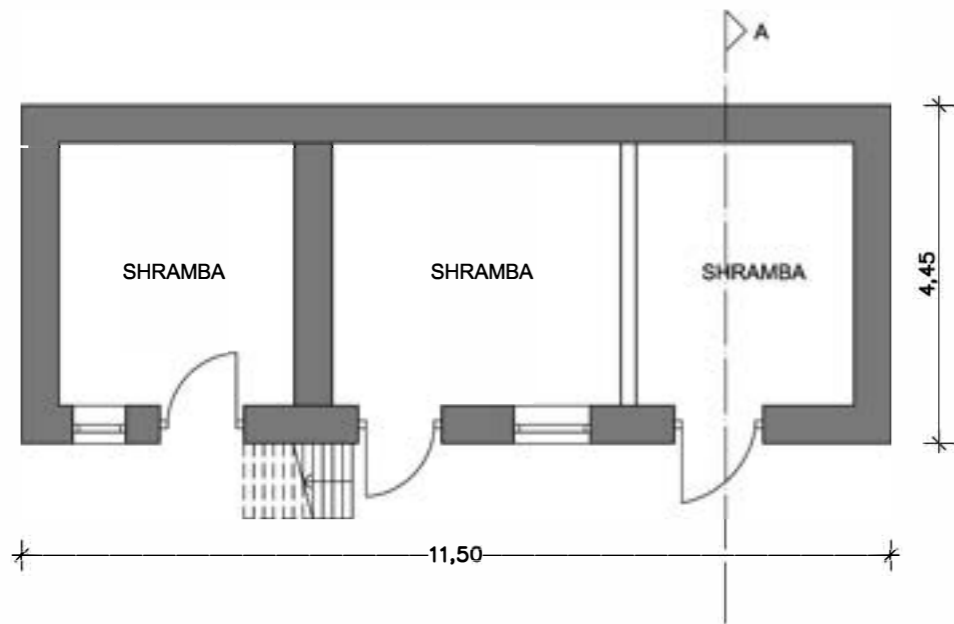

severo-zahodna fasada

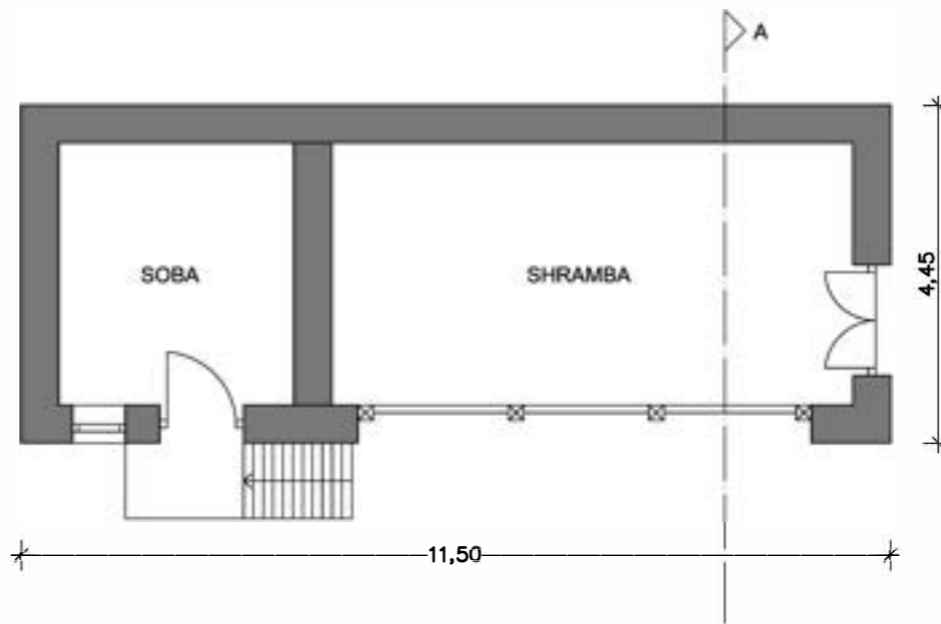

Magozd 22 : Gospodarska stavba

tloris pritličja

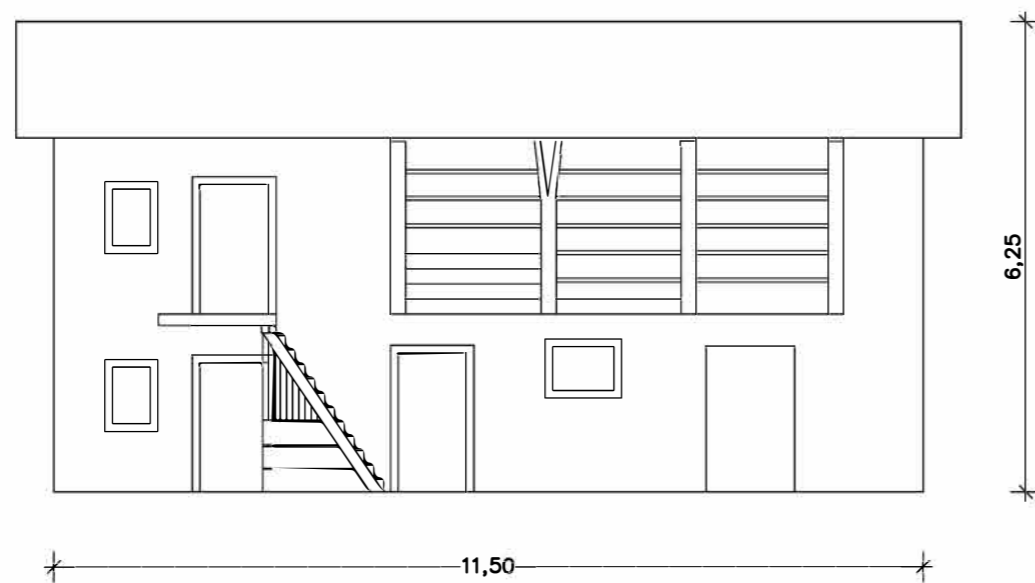
tloris nadstropja

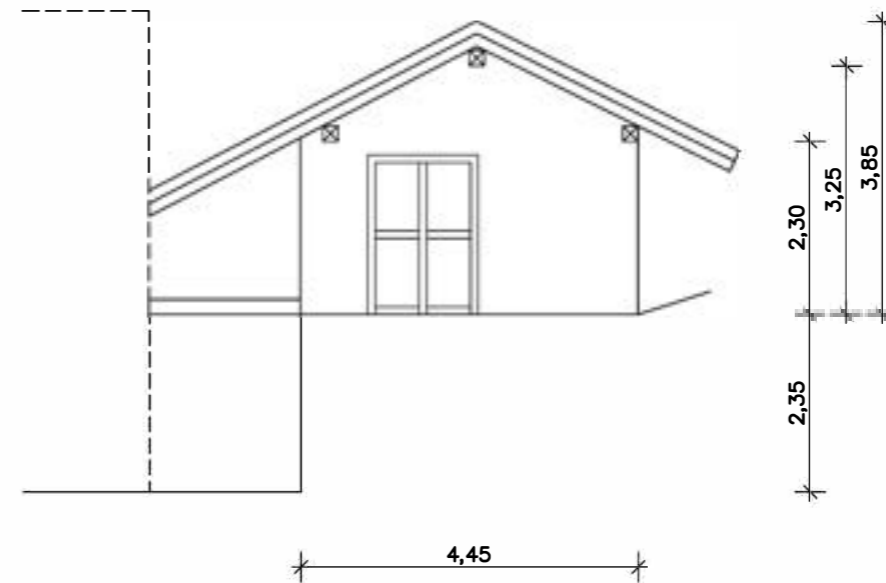
prez A-A

južna fasada

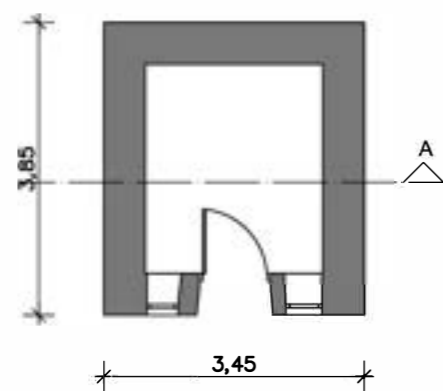
vzhodna fasada

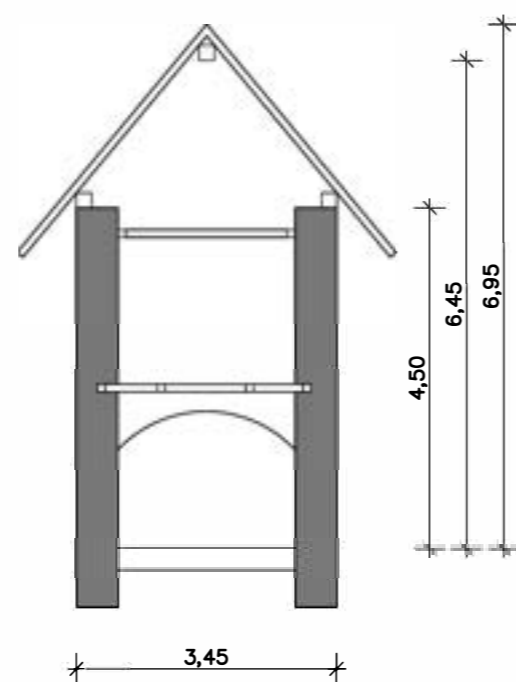
Vir: Posnetek obstoječega stanja-izmera

Magozd 22: Kašča

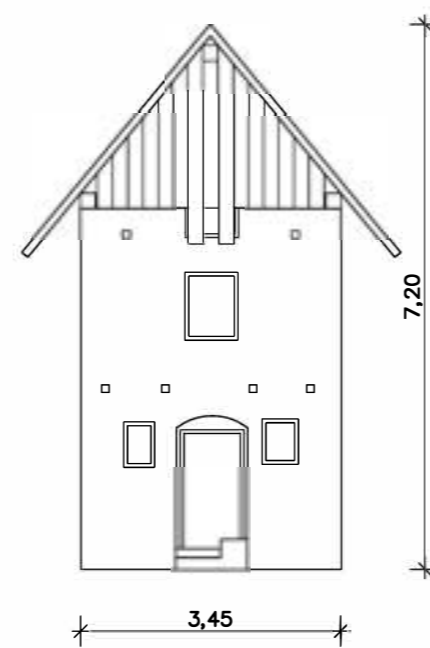
tloris pritličja

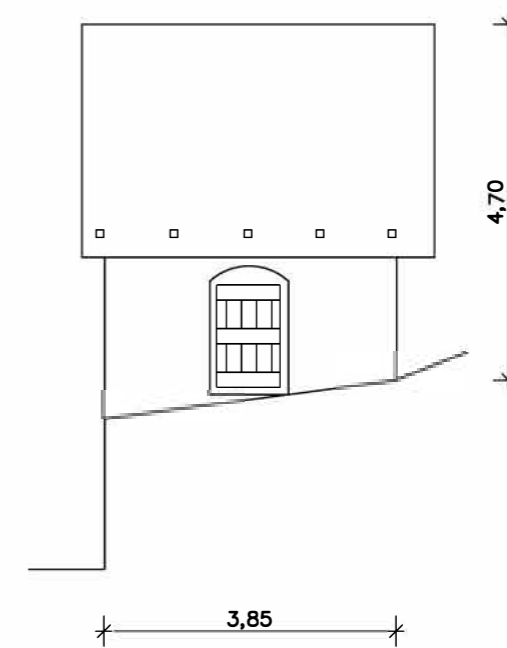
prez A-A

fasada

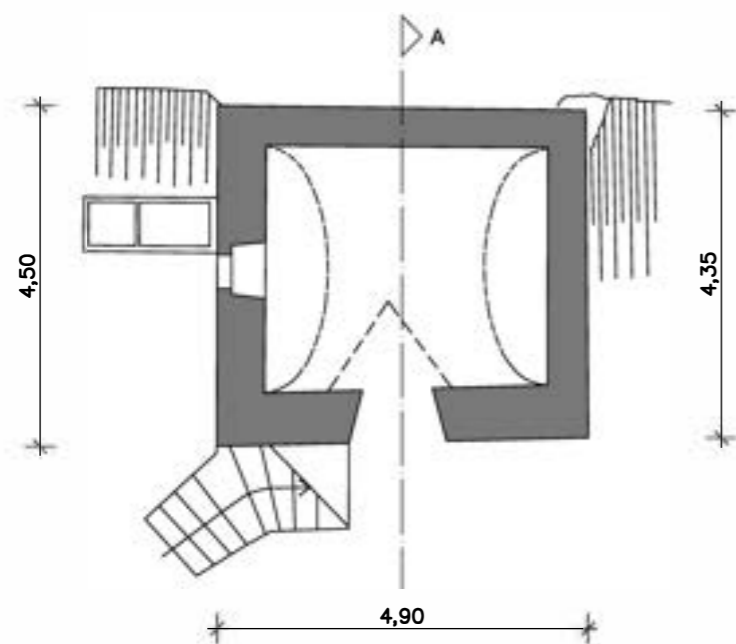

fasada

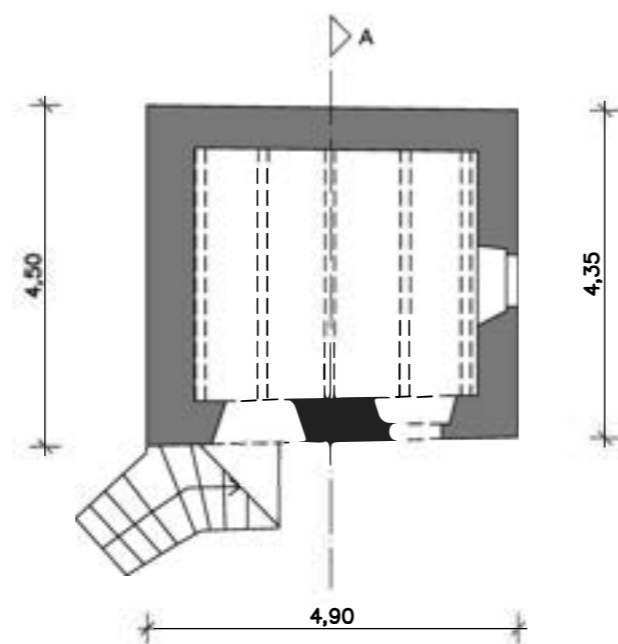

Magozd H2

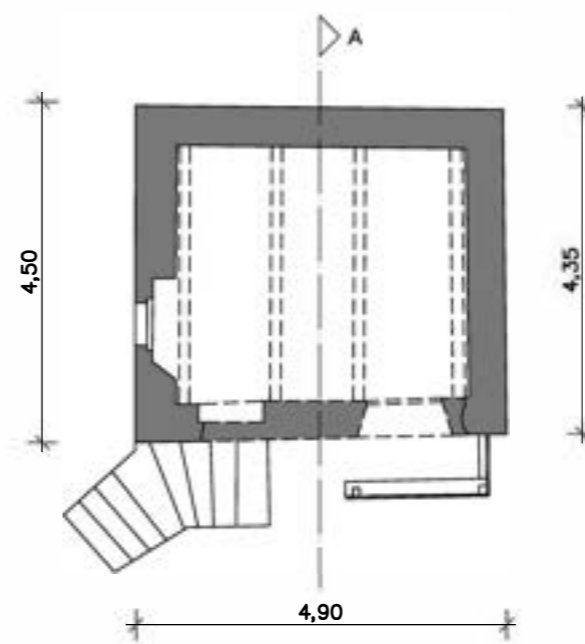
Tloris kleti

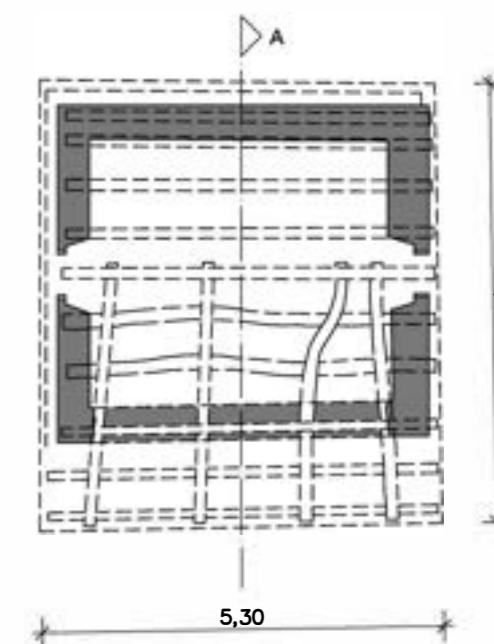
Tloris pritličja

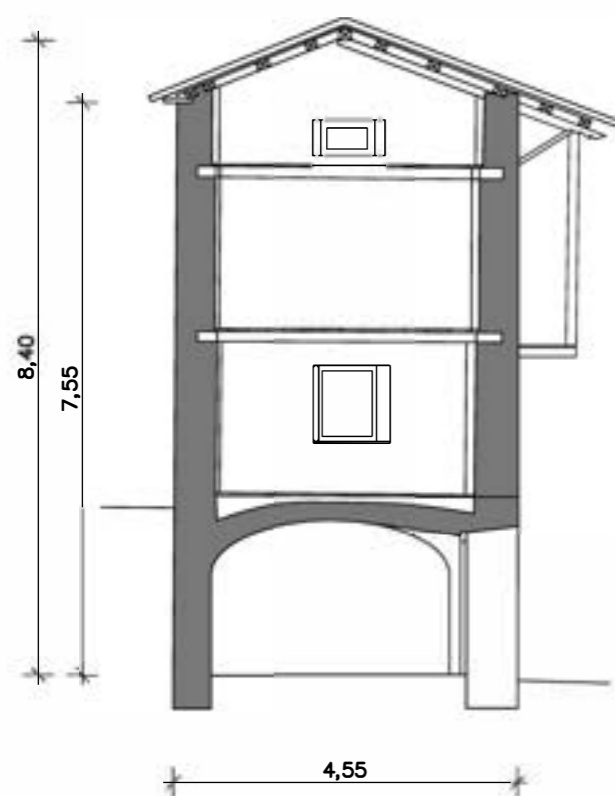
Tloris nadstropja

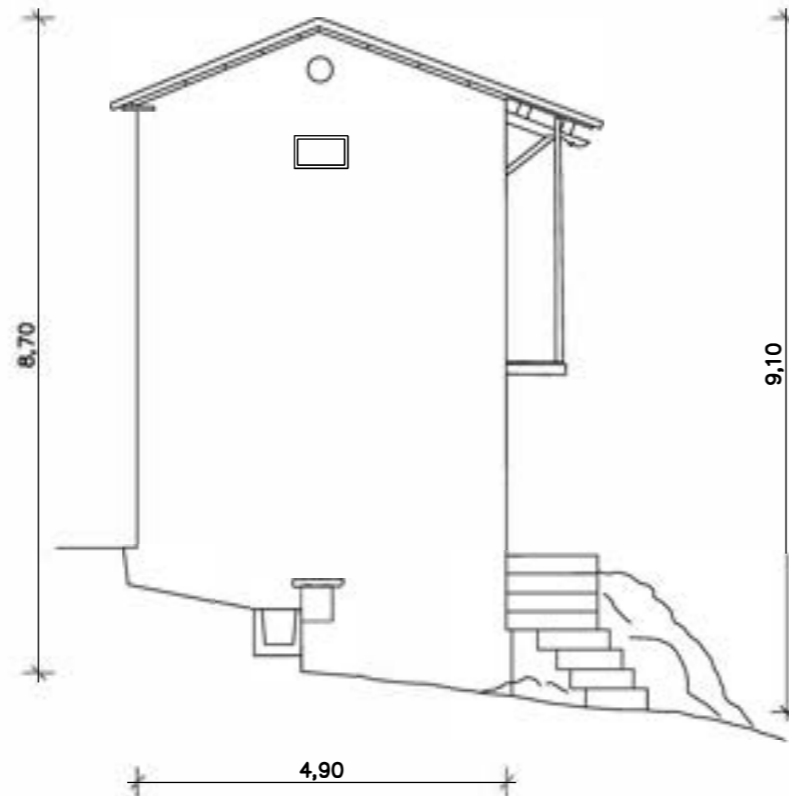
Tloris mansarde

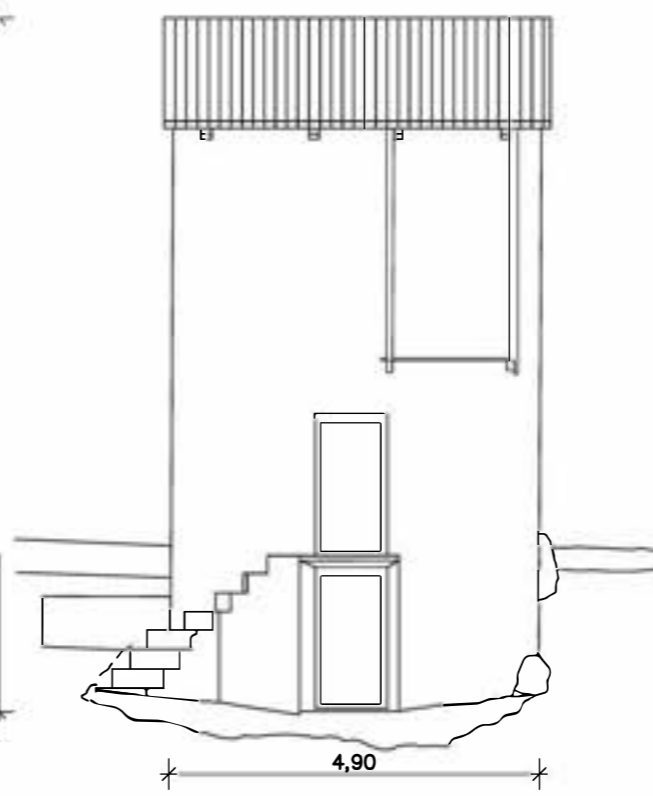
Prerez A-A

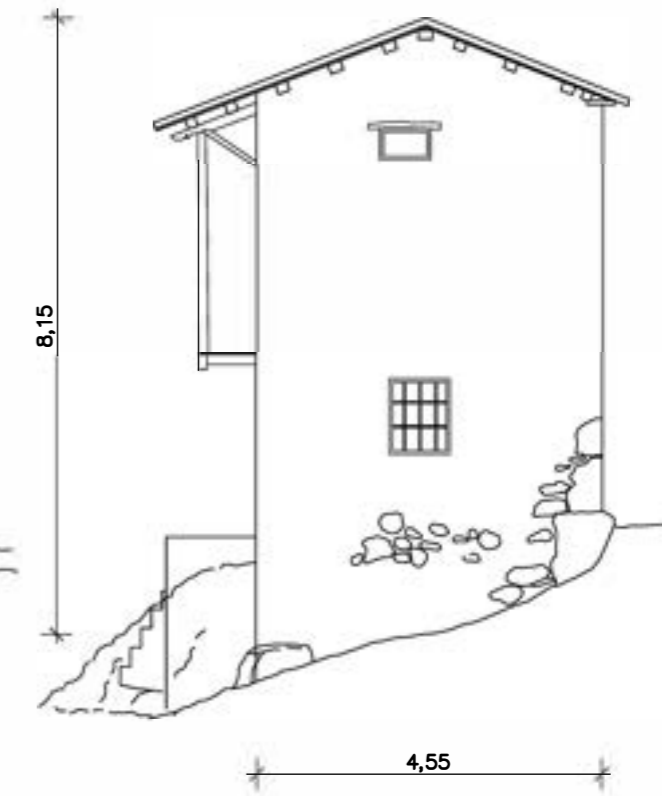
Zahodna fasada

Južna fasada

Vzhodna fasada

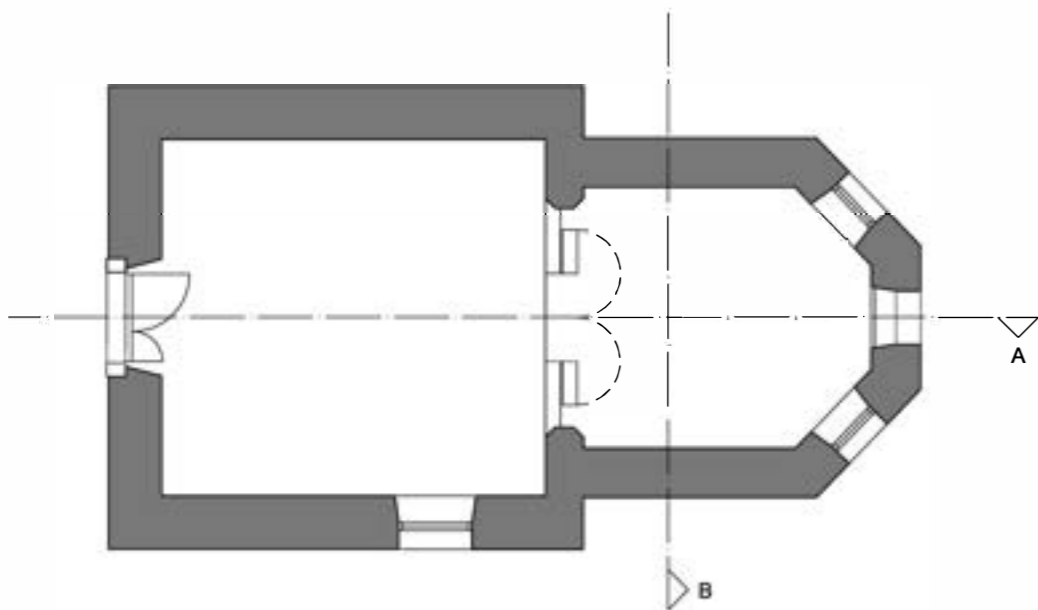

Vir: DTP Bovec, Ministrstvo RS za kulturo
konservator Valter Pikel, u.d.i.a.

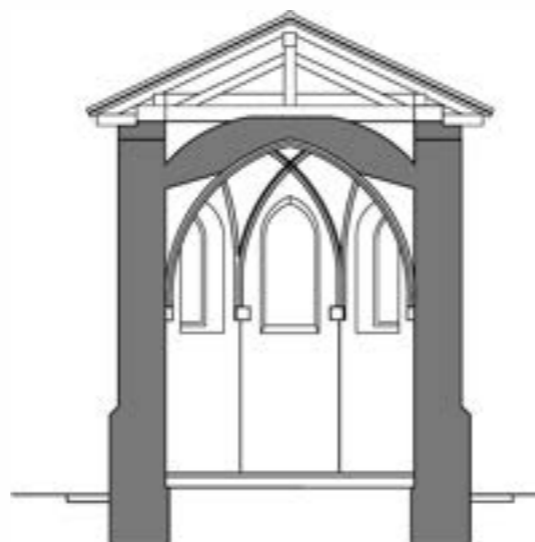
Magozd: Cerkev sv. Ane

Današnje obdobje

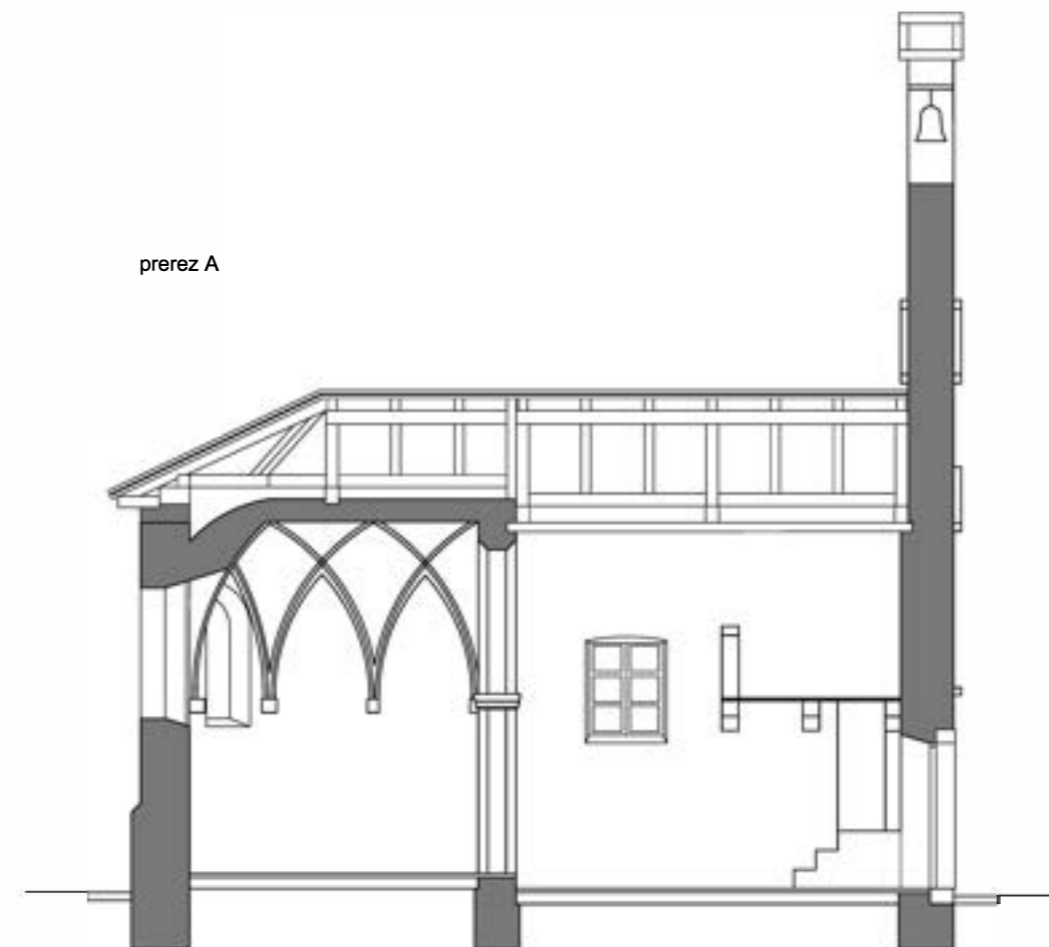
tloris

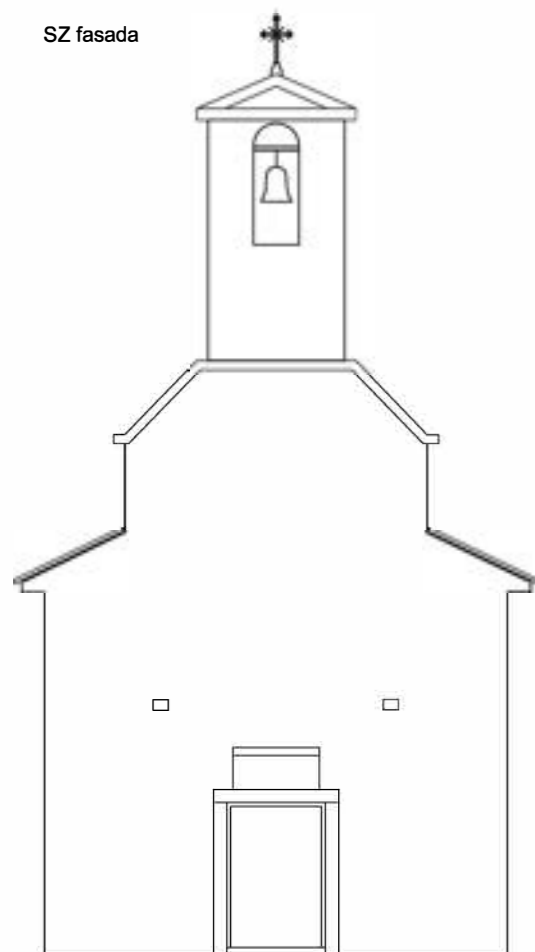
prez B

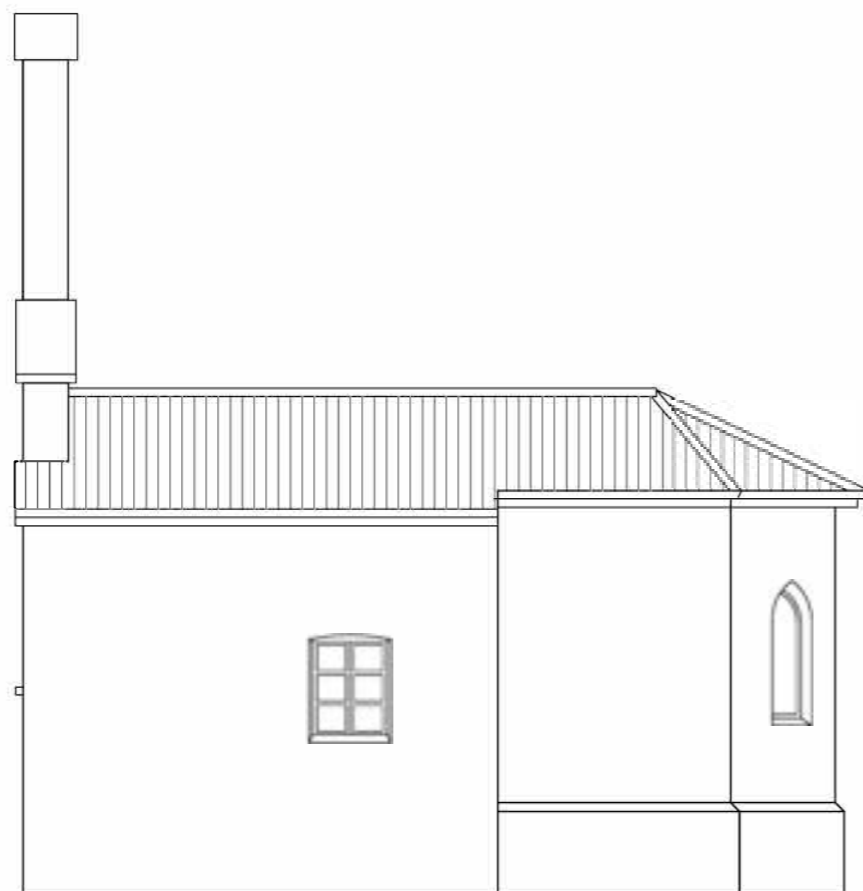
prez A

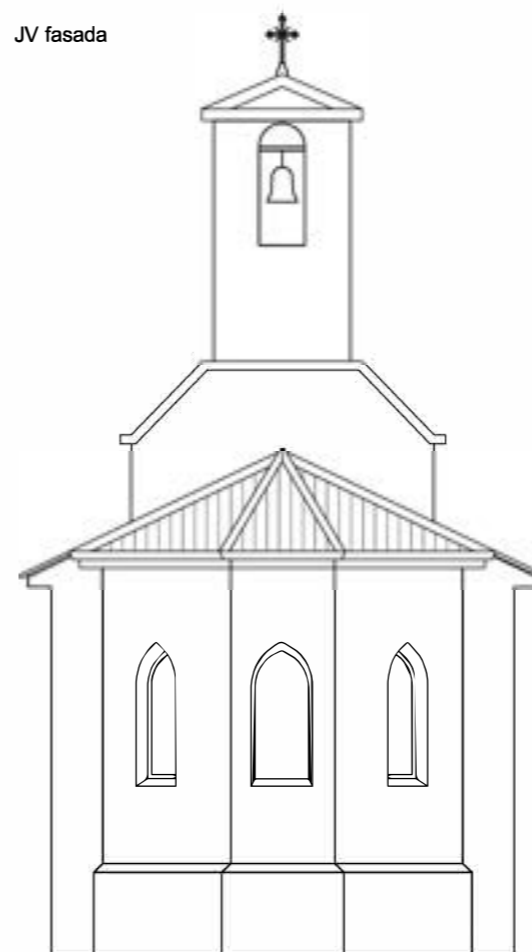
SZ fasada

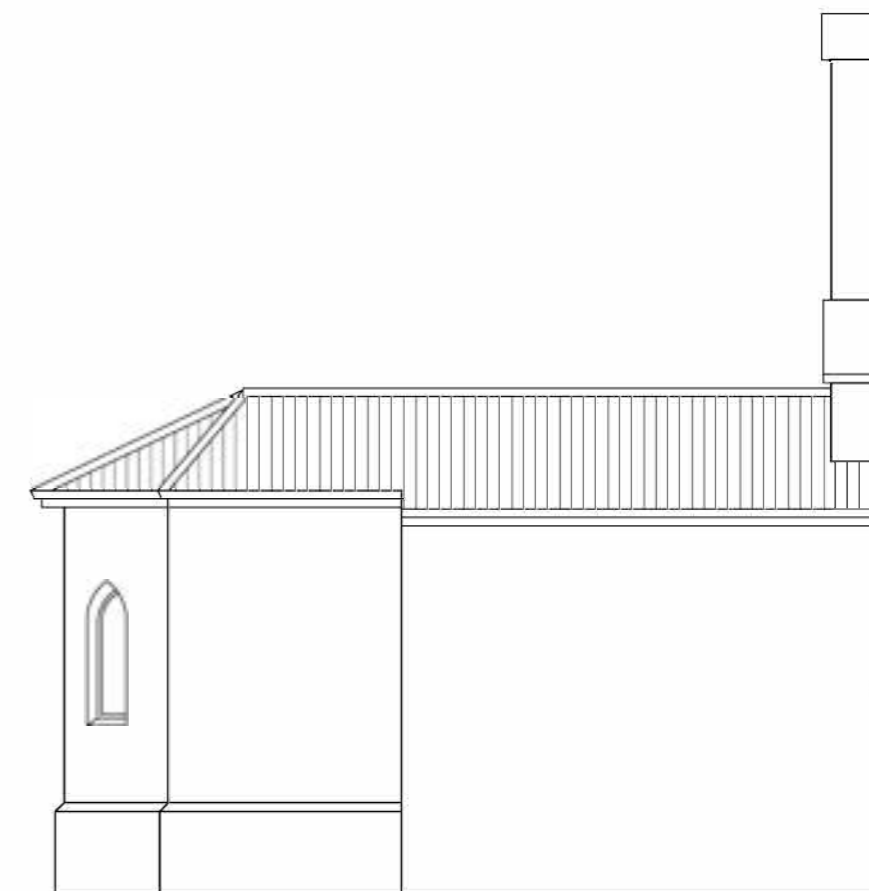
JZ fasada

JV fasada

SV fasada

STAVBNA TIPOLOGIJA
V OBČINI KOBARID

Analiza poselitvenih vzorcev in
inventarizacija stavbnih tipov na območju
drežniških vasi

Jezerca

VSEBINA OBRAVNAVE VASI JEZERCA

Naslovna stran

Kazalo vsebine naloge

Uvod

Analiza poselitvenih vzorcev vasi Jezerca

- Besedilo: predstavitev poselitvenega vzorca vasi Jezerca
- Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev naselja Jezerca v obdobju nastanka Franciscejskega katastra in v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Jezerca

Stavbna tipologija vasi Jezerca v obdobju med vojnama

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama

Stavbna tipologija vasi Jezerca v današnjem obdobju

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju

Avtorstvo fotografij: arhiv avtorske skupine, razen kjer je drugače navedeno.

1. Stavbna tipologija vasi Jezerca

1.1. Uvod

Nad vasjo Magozd, pod vznožjem gore Morizna, leži majhna vasica Jezerca. Vas je oddaljena od Drežnice 2 km in leži na nadmorski višini 530 m. Gručasto naselje stoji nad desnim bregom hudourniškega potoka Kozjaka, in sicer na večjem griču nad kotlinico, ki jo v spodnjem delu po daljšem in močnejšem deževju delno zalije voda. Nekdanje stalno jezerce v kotanji so leta 1822 (obstaja kamen z letnico) odpravili, ko so mu izkopali odtok.

1.2. Analiza poselitvenih vzorcev

Vas Jezerca se je razvijala na prometnici, ki je povezovala naselje na eni strani z vasjo Drežniške Ravne in na drugi strani, z Drežnico in pod njo, z vasjo Magozd.

1.2.1. Analiza poselitvenih vzorcev v času nastanka franciscejskega katastra 1823-1869

V času nastanka franciscejskega katastra je razviden razvoj naselja v obliki gruče, ki je ob prometnici, ki je vodila skozi vas, oblikovala središče vasi. Poselitveni vzorec vasi je sledil osnovnim smernicam kot v nižje ležeči vasi Magozd in sicer na osnovi uravnoteženega vzorca poselitve, ki ga oblikuje mediteranski vpliv z gradnjo stavb vzporedno s plastnicami terena in alpski vpliv, z gradnjo stavb pravokotno na plastnice terena. Na naveden način je staro grajena struktura vasi oblikovala središčni in manjše ambient vasi, ki so bili hkrati tudi ambienti obdajajočih domačij, oblikovanih na osnovi lege, oblike in reliefa pripadajočih parcel in različne vsebine pripadajočih stavb.

Tako kot v vasi Magozd, vendar v manjšem obsegu, so dominantno v navedenem ambientu domačij delili stanovanjsko in gospodarska poslopja: hlevi za govedo, drobnico. Ostale pripadajoče stavbe domačije, ki so bile prav tako funkcijsko vezane na opravljanje kmetijske dejavnosti, so imele, vsaj po izpričujočem volumnu in legi sodeč, v pripadajočem ambientu, podrejeno vlogo. Seniki, hlevi, kozolci so bili v večini primeru prisotni v širšem gravitacijskem območju naselja in na ta način oblikovali kvalitetno kulturno krajino, ki se je razvijala v smeri kmetijske krajine. Kulturno krajino so oblikovale pašne, skromne obdelovalne površine z nasadi sadnega drevja in razpršeno poselitvijo značilnega ljudskega stavbarstva, pogojenega z naravnimi danostmi, ter lesom in kamnom kot gradivoma.

1.2.2. Analiza poselitvenih vzorcev v današnjem obdobju

Prav tako kot v vasi Magozd, je tudi v vasi Jezerca v preteklosti kmetijska dejavnost narekovala prostorski razvoj vasi, formiranje domačij in utilitarno oblikovanje posameznih pripadajočih stavb.

Obdobje industrializacije je vplivalo na opuščanje kmetijske dejavnosti in v povezavi s tem, na opuščanje kontinuitete razvoja stavb vezanih na opravljanje kmetijske dejavnosti.

V največji meri so se ohranile in gradile stanovanjske stavbe, katerih preobrazba je sledila razvoju sodobnega bivanja in ohranili so se večji gospodarski objekti, katerih dejavnost se v nekaterih primerih kontinuirata še v današnje obdobje.

Obstoječa grajena struktura vasi še vedno z načinom pozidave izpričuje prevladujoč gručasti tip pozidave v središčnem delu vasi.

Tako kot v vasi Magozd, je tudi v vasi Jezerca sledilo prelomno obdobje v razvoju naselja in sicer po potresu leta 1998 in 2004 je sledila sanacija spomeniško varovanih stavb in sanacija stanovanjskih stavb, medtem ko je sanacija v večini primerov gospodarskih objektov, zaradi previsoke investicije, ostala le na nivoju načrtovanja.

Po tem prelomnem obdobju, se je vas v manjšem obsegu razvijala le proti jugu, z razpršenim tipom nove gradnje, z razpoznavnimi arhitekturnimi elementi novodobnega oblikovanja.

1.2.3. Povzetek

Vzorec poselitve vasi izvira iz preteklosti in definira nastanek naselja ob pomembni prometnici na osnovi sledečega poselitvenega vzorca:

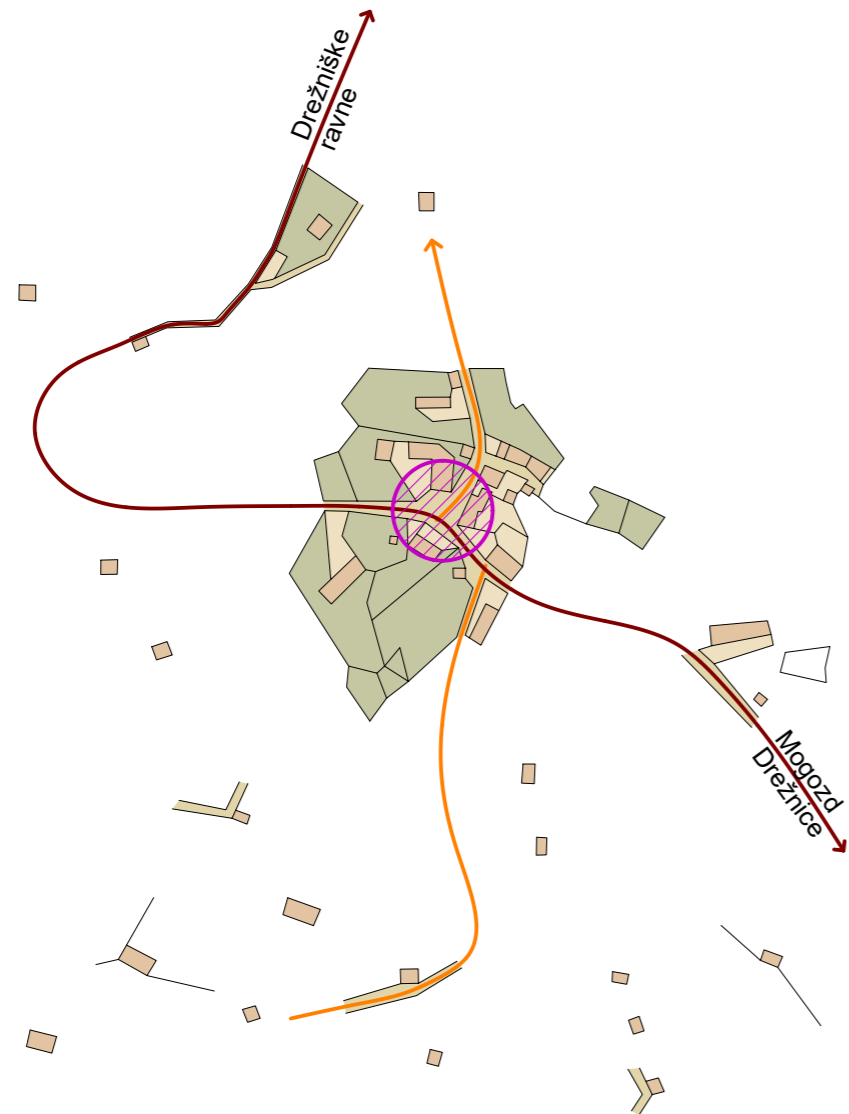
- gručasta poselitev z značilnim formiranjem vaških ambientov na osnovi uravnoteženega vzorca gradnje stavb vzporedno (mediteranski vpliv) ali pravokotno na plastnice terena (alpski vpliv).

V današnjem obdobju, se v južnem delu vasi, zgoraj navedenim vzorcem poselitve pridružuje še tip razpršene poselitve.

Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev vasi Jezerca v obdobju nastanka Franciscejskega katastra in v današnjem obdobju

Stavbna tipologija Jezerca - Analiza poselitvenih vzorcev

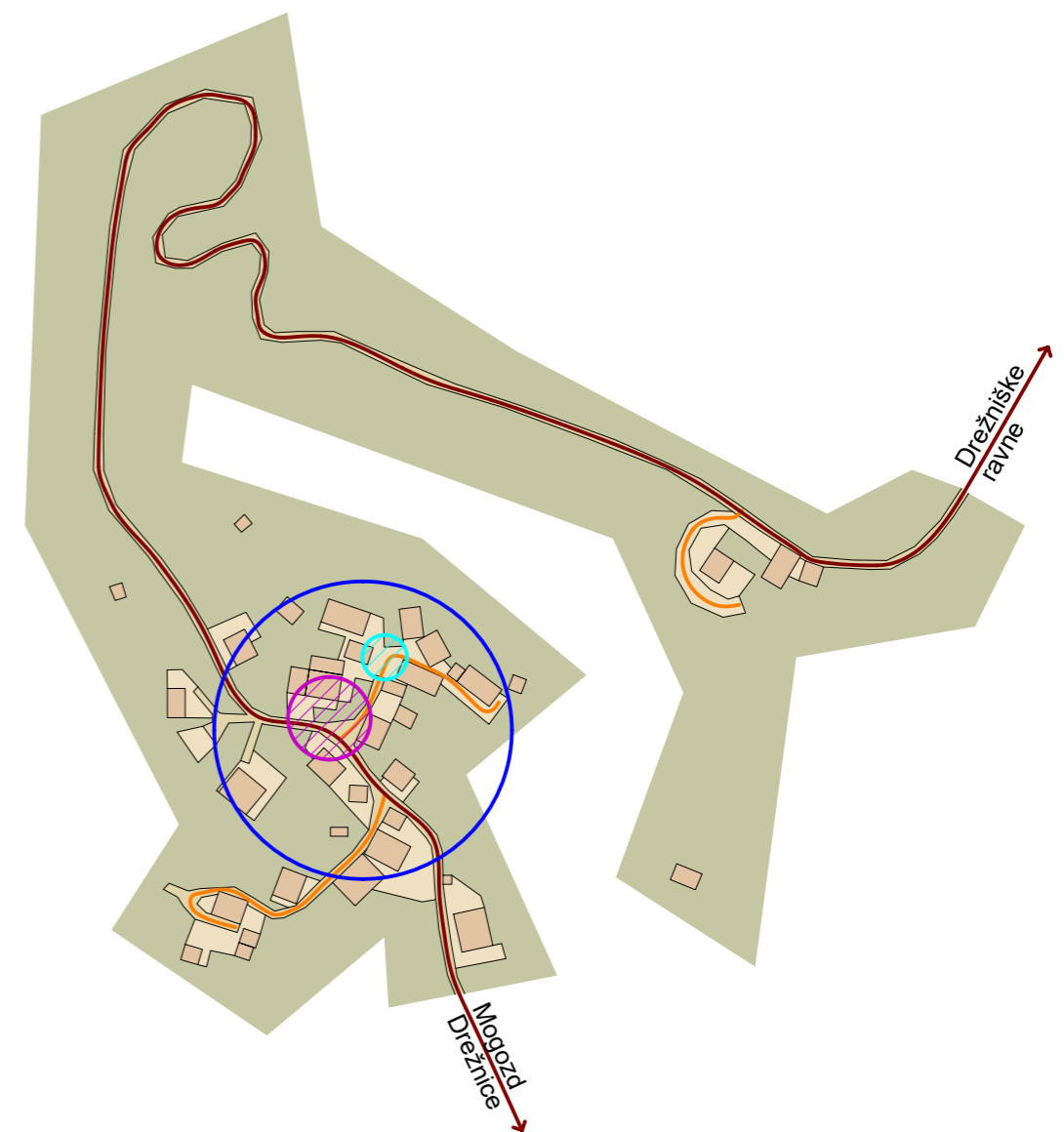
JEZERCA
vzorec naselitve vasi Jezerca v obdobju izdelave franciscejskega katastra 1820-1827

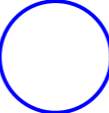

- vaški ambient - središče vasi
- pomembne prometne povezave z naseljem Drežnica in ostalimi vasi drežniškega območja
- pomembnejše poti v okviru starega jedra naselja Jezerca
- pripadajoče dvorišče domačije
- pozidava

Vir grafičnih osnov:
Arhiv Republike Slovenije - franciscejski kataster
in Prostorski informacijski sistem občin (PISO)

JEZERCA
vzorec naselitve vasi Jezerca v današnjem obdobju

- območje starega jedra naselja Jezerca z še ohranjenim, prevladujočim gručastim tipom pozidave, s tem, da se značilni element strnjene občestne pozidave vse bolj umika novi gradnji, ki zahteva večjo medsebojno razdaljo in na ta način navzven odpira in vključuje nekoč oblikovane notranje dvoriščne ambience v sistem uličnih povezav.
- manjši vaški ambient
- večji vaški ambient
- pomembne prometne povezave z naseljem Drežnica in ostalimi vasi drežniškega območja
- pomembnejše poti v okviru starega jedra naselja Jezerca
- pripadajoče dvorišče domačije
- pozidava

Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Jezerca

Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Jezerca

Slika 1,5,10: slikovita vasica Jezerca se je razvila nad vasjo Magozd, pod vznožjem gore Morizna, kot manjši gručasti zaselek ob prometni povezavi med vasmii Drežniške Ravne -Jezerca-Drežnica.

Grajena struktura vasi se je v uravnoveženem poselitvenem vzorcu z alpskim in mediteranskim vplivom, razvijala ob vaških poteh in na ta način oblikovala ambiente posameznih domačij.

Slika 2,4,6,7: ob vstopu v vas, iz smeri Magozd, Drežnica, se odpira pogled na ostanke starograjene strukture vasi z še ohranjenimi značilnimi elementi arhitekturne dediščine kraja in na stavbe, prenovljene po potresih leta 1998 in 2004.

Slika 8: vzorec tlakovanja zunanjih površin z rečnim prodnikom, pred gospodarskim poslopjem Jezerca 5.

Slika 3,9,10: stavba Jezerca 5 s svojim volumnom, oblikovanjem in načinom umeščenosti v prostor, dominira v središčnem ambientu vasi Jezerca.

2. Analiza stavbnih tipov

Analiza stavbnih tipov temelji na osnovi analize stavbne tipologije v dveh časovnih obdobjih: obdobje med vojnami in obstoječe stanje vasi in sicer iz razloga nezadostne ohranjenosti elementov arhitekturne dediščine v današnjem obdobju.

Na osnovi razpoložljivih virov ZVKDS Nova Gorica, Popis vojne škode 1919 – 1921, je izdelana analiza stavbne tipologije v obdobju med vojnami, ter na osnovi današnjih razpoložljivih virov, terenskih ogledov in meritev, je izdelana analiza stavbne tipologije današnjega obdobja.

Analiza stavbne tipologije, predvsem v obdobju med vojnami, podaja pomembne arhitekturne smernice razvoja in še enkrat poudarja, da se je stavbna tipologija vse do današnjega obdobja razvijala v tesni povezavi z eksistenčnimi potrebami človeka.

2.1. Analiza stavbnih tipov med vojnami 1919-1921

V obdobju med vojnami so se v vasi Jezerca, tako kot v vasi Magozd, vendar glede na površino vasi v veliko manjšem obsegu, formirale posamezne domačije, oblikovane v bolj ali manj zaokrožene vaške ambiente, sestavljene iz bivalne stavbe in stavb, ki so omogočala opravljanje kmetijske dejavnosti ali pa je posamezna stanovanjska stavba že vsebovala prostore za opravljanje, takrat pomembne eksistenčne dejavnosti, kmetijstva. Način oblikovanja domačije pa je bil vsekakor tesno povezan z velikostjo in obliko razpoložljive parcele. Vpliv na razvoju stavbarstva v območju obravnave sta prav gotovo v veliki meri imeli tudi obe svetovni vojni, zaradi katerih je morala biti prenekatera domačija prenovljena ali na novo zgrajena. V tem obdobju, predvsem v obdobju po prvi svetovni vojni, so se predvsem pri stanovanjskih stavbah na osnovi mediteranskega vpliva, dogajale spremembe in sicer predvsem v oblikovanju strešne konstrukcije, ki jih je povzročil prehod iz slamnate v korčno strešno kritino. Kot posledica spremembe strešne kritine je bil prehod iz strmega naklona, povečini dvokapne strešne konstrukcije, v strešno konstrukcijo z manjšim naklonom, kar je povzročilo nastanek dodatnega podstrešnega prostora mezzanina, ki se je uporabljal predvsem za pomožne, shrambene prostore pripadajoče domačije. V povezavi z spremembo strešne kritine, nadzidave stavb, je sledil razvoj zunanjih nadstropnih, lesenih komunikacij: gankov.

Stavbna analiza v obdobju med vojnami je izdelana na inventarizaciji stanja, podanega v viru ZVKDS OE Nova Gorica: Popis vojne škode v obdobju 1919-1921, ki hkrati podaja tudi obseg posameznih domačij, sestavljenih iz

stanovanjske stavbe in posameznih stavb, pomembnih za opravljanje kmetijskih, eksistenčnih dejavnosti:

- hlevi za govedo, drobnico
- kašče
- svinjaki
- kozolci
- seniki
- hlevi v planinah

Način funkcionalne zasnove posameznih stavb bo v nadaljevanju opisan po posameznih, grafično prikazanih primerih:

2.1.1. Stanovanjske stavbe

2.1.1.1. Jezerca 1: vrhhlevna stanovanjska stavba

Delno vkopano kletno etažo sestavlja hlev, nad tem, v pritlični etaži stavbe je grafično prikazana zanimiva kompozicija centrično zasnovane bivalne stavbe v povezavi z gospodarskim delom in sicer povezanih preko notranjega hodnika. Preko notranjega hodnika je vhod v bivalni del stavbe in sicer v kuhinjo z ognjiščem, preko nje pa je dostop v izbo opremljeno s krušno pečjo in v prostor shrambe, ter dodatne, manjše sobe. Preko notranjega hodnika je prav tako dostop v gospodarski del stavbe, ki je sestavljen iz kletnega prostora, hleva in nad njim ločena prostora za namen kašče in svinjaka.

Pritlično zasnovo stavbe je zaključevala dvokapna strešna konstrukcija s strmim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.1.2. Jezerca 2 in 9: vrhhlevna in vrhkletna stanovanjska stavba

Stanovanjski stavbi zasnovani po vzorcu bovške hiše in sicer v pritličju stavb je gospodarski del s hlevi in kletjo, v nadstropni etaži, dostopni preko zunanje komunikacije, pa so oblikovani bivalni prostori kuhinja, izba, soba in shramba. Iz kuhinje je dostop na zunanjo komunikacijo, gank.

V dveh etažah zasnovano stavbo zaključuje dvokapna strešna konstrukcija s strmim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.1.3. Jezerca 5: vrhkletna stanovanjska stavba

Stanovanjska stavba, ki že kaže elemente preobrazbe zaradi spremembe strešne kritine in sicer vrhkletna zasnova bivalnih prostorov, dostopnih preko notranje komunikacije, v klasični centrični zasnovi: kuhinja, izba, soba, shramba, iz katerih je dostop na zunanjo komunikacijo-gank na južni in čelni fasadi. Podstrešje,

dostopno preko notranje komunikacije, oblikujeta dva pomožna prostora stavbe.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z sicer strmejšim strešnim naklonom, 31 stopinj, vendar glede na sestavo strešne konstrukcije je predvidena kritina: korec.

2.1.1.4. Jezerca 7: vrhhlevna in vrhkletna stanovanjska stavba

Stanovanjska stavba Jezerca 7 je lep primer uravnoteženega združevanja alpskih in mediteranskih vplivov v procesu razvoja stavbe. Iz osnovne, pravokotne tlorisne zasnove stavbe s prevladujočimi alpskimi vplivi, sestavljene iz pol vkopane kletne etaže z vsebino hlevov in shrambnih prostorov, ter nadstropne, bivalne etaže, dostopne preko zunanje komunikacije, stopnic, se je z spremembo strešne kritine razvil podstrešni prostor mezzanin. Mezzanin se je navzven izražal z manjšimi okenskimi odprtini na vhodni in zatrejni fasadi in hkrati s tem, prav tako na vhodni in stranski fasadi je zaslediti pojav zunanje komunikacije lesene konstrukcije ganka. Na vhodni fasadi stavbe je lesena konstrukcija ganka prilagojena za sušenje poljskih pridelkov in krme.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z manjšim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korec.

2.1.1.5. Jezerca 8: vzdolžna zasnova stanovanjske stavbe

Zanimiv primer vzdolžno zasnovane stavbe, ki jo oblikuje tricelična, zidana zasnova prostorov, sestavljena iz bivalnega dela: kuhinje in izbe, ter iz gospodarskega dela: hlev. Iz prostora kuhinje je prisotna notranja komunikacija v nadstropni prostor z vsebino sobe. V preostalem delu stavbe je izvedena lesena konstrukcija podstrešne etaže, manjše etažne višine, izvedene za namen skednja, oziroma hrambe poljskih pridelkov in krme.

Stanovanjski del stavbe zaključuje dvokapna strešna konstrukcija z manjšim strešnim naklonom, predvidena kritina: korec, medtem ko površino skednja zaključuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.1.6. Povzetek stanovanjske stavbe

Tako kot v vasi Magozd, se tudi v vasi Jezerca, v obdobju med vojnami, izpričuje prisotnost alpskega načina formiranja stavb, ki ga zaznamo z vrhhlevno, vrhkletno zasnovo bivalnih prostorov, dostopnih preko zunanje komunikacije in sicer neposredno v prostor kuhinje in

neposredno iz te ali preko veže, v izbo, sobo in shrambo. Podstrešje, dostopno preko zunanje lesene komunikacije, ki je v večini namenjeno hrambi sena, tvori dvokapna strešna konstrukcija s strmim strešnim naklonom.

Prvobitnemu alpskemu vplivu, se v obdobju izdelave popisa vojne škode, že pridružuje primorski, beneški vpliv formiranja stanovanjskih stavb, ki je predvsem razpoznaven z uvedbo korčne kritine, pojavom podstrešnega prostora mezzanina in tako kot v vasi Magozd, pojavom zunanjih lesenih komunikacij v nadstropni etaži stavb.

Zanimiva sta primera stanovanjskih stavb Jezerca 5 in 7, kjer se je zunanja komunikacija nadstropne etaže: ganka, ki ga v večini primerov zasledimo le na vzdolžnih fasadah stavb, pojavil tudi na stranski fasadi. Primera še enkrat potrjuje dejstvo, da je razvoj stavbne tipologije v preteklosti sicer sledil osnovnim oblikovnim smernicam, vendar oblikovanje in funkcionalna zasnova vsake stavbe zase je tudi rezultat specifičnih situacij bivajočih, ter pripadajočega grajenega in naravnega okolja.

2.1.2. Hlevi

2.1.2.1. Jezerca 1 1: hlev z obokano kletjo

Samostojna, pritlična, zidana stavba, vzdolžne, pravokotne zasnove, sestavljena iz prostora dveh hlevov in obokane kleti.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija s strmim naklonom, ki z podaljšanim nadstreškom na vhodni, vzdolžni fasadi stavbe, tvori prostor za steljo.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.2.2. Jezerca 7: dvoetažna stavba hleva s kletjo in svinjakom

Samostojna, pravokotno zasnovana, zidana nadstropna stavba z vzdolžno razporejenimi prostori za namen hleva, kleti in svinjaka. Nadstropna, oziroma podstrešna etaža je služila namenu hrambi krme, ki je bila na vhodni, vzdolžni fasadi stavbe izvedena iz lesene konstrukcije,

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.2.3. Jezerca 7: dvoetažna stavba hleva

Pravokotna, enocelična stavba izvedena v dveh etažah v konstrukcijski zasnovi kombinaciji zidanih Dvocelična

pritlična zasnova stavbe z vsebino hlevov in podstrešja z vsebino senikov.

Podstrešna etaža ima izhod na leseno konstrukcijo ganka, namenjenega za sušenje sena, poljskih pridelkov ali pdb....

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.2.4. Povzetek hlevi

Hlevi so večinoma zasnovani kot samostojne pritlične zidane stavbe, krite z slamnato strešno kritino. V nekaj primerih je stavba zasnovana dvoetažno, s tem, da je druga etaža zidana ali pa je v leseni izvedbi. Vsebina druge etaže se navezuje na hrambo krme ali na urejen prostor kašče.

2.1.3. Kašče

2.1.3.1. Jezerca 9: zidana trietažna stavba

Enocelična pritlična obokana etaža in podstrešje stavbe sta namenjena shranjevanju poljskega pridelka, namenu sobe pa sta urejeni enocelični nadstropni etaži. Nadstropna etaža je dostopna preko zunanje komunikacije in ganka, nad njo, pa je etaža dostopna neposredno iz terena in zunanje komunikacije -ganka, s predpostavko, da je bila stavba delno vkopana v brežino.

Oblika tlorisne zasnove stavbe se bolj približuje kvadratni kot pravokotni obliki.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim naklonom.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: žlebasta pločevina ali korci.

2.1.3.2. Jezerca 5 in 8: kašča v kombinaciji z svinjakom

Primer zanimive zasnove pritlične stavbe z vkopano, obokano kletjo. Osnovna celica stavbe je kašča, ki zavzema osrednji del stavbe z vkopano kletno etažo in pritličnim prostorom nad njo. V pritlični etaži sta na eni ali na obeh straneh osrednjega, shrambnega prostora prizidana manjša prostora za namen svinjaka in dodatnega shrambnega prostora.

Oblika tlorisne zasnove stavbe: pravokotnik.

Stavba se zaključuje z dvokapno strešno konstrukcijo z blagim ali s strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino.

Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korec, žlebasta pločevina ali slama.

2.1.3.3. Povzetek kašče

V vasi Jezerca je glede na vire: Popis vojne škode 1919-1921, zaslediti predvsem pojav zidanih, več etažnih enoceličnih stavb, z dostopom v nadstropne etaže preko zunanje komunikacije: stopnic in ganka. Prostori kašče imajo poleg funkcije shrambe poljskih pridelkov tudi funkcijo dodatnih sob pripadajoče domačije.

Oblika tlorisne zasnove stavb je praviloma kvadratne oblike, z dvokapno strešno konstrukcijo blagega strešnega naklona.

Drug primer stavbe nakazuje zanimiv vsebinski razvoj stavbe kašče, kjer se osnovni funkciji kašče, to je shranjevanje poljskih pridelkov, pridružuje še vsebina svinjaka. Dvokapna strešna konstrukcija s strmim naklonom pa nakazuje domnevo, da so bile mogoče tudi kašče prvotno pritlične stavbe, ki so se z menjavo strešne kritine iz slame v korčno ali v kritino žlebaste pločevine, ki jo je bilo na tem območju, po prvi svetovni vojni, na pretek, nadgradile z nadzidavo enoceličnih etaž, dostopnih preko zunanje komunikacije stopnic in gankov.

2.1.4. Listnik in drvarnica

2.1.4.1. Jezerca 5: listnik ali drvarnica

Pravokotno oblikovana enokapna nadstrešnica, podprta z leseno konstrukcijo stebrov.

Nadkrit prostor je služil za hrambo drv ali v jeseni nagrabljenega listja, uporabljenega za namen tako imenovane stelje, ki se je uporabljala v hlevih drobnice in govedi.

Povzetek listnik in drvarnica

Vse navedene stavbe, ki zavzemajo razmeroma zelo majhen tlorisni obseg, predvsem stavba za namen listnika, drvarnice, so povsem utilitarno zasnovane.

Tlorisna zasnova stavb ni nujno pravokotne oblike, oziroma manjša kot je stavba, bolj se oblika tlorisne zasnove stavbe približuje kvadratni obliki. Strešna konstrukcija je praviloma enokapnica z strešno kritino iz žlebaste pločevine.

Sledi tipologija stavb, ki so bile bolj ali manj oddaljene od osnovne celice domačije, vendar njihova vsebina je bila prav tako del eksistenčne dejavnosti osnovne domačije:

2.1.5. Kozolci

2.1.5.1.: Jezerca 2 in 9: dvojni kozolci

Samostojne stavbe sestavljene iz modularnega, tlorisnega razporeda, nosilnih kamnitih stebrov med seboj, na stranskih fasadah, povezanih z leseno konstrukcijo stebrov in horizontalnimi letvami, namenjenimi sušenju in hranjenju poljskih pridelkov in krme. V prečni smeri so kamniti stebri povezani z značilnimi lesenimi križnimi vezmi, ki hkrati tvorijo podstrešno etažo.

Kozolci so služili predvsem za sušenje sena, poljskih pridelkov in za spravilo slame, sena in kmetijskega orodja. Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.6. Hlevi v planinah

2.1.6.1. Jezerca 2 in 7: senik in hlev

Enocelična dvoetažna stavba, pravokotne tlorisne oblike, z vsebino hleva v zidani pritlični etaži in senika v nadstropni etaži.

V primeru Jezerca 2 je nadstropna etaža izvedena iz lesene konstrukcije in dvokapne strešne konstrukcije s strmim naklonom, kar na ta način oblikuje prostoren podstrešni prostor za hrambo krme. V primeru Jezerca 7, pa je nad zidano pritlično etažo hleva, hramba sena izvedena v podstrešnem prostoru, ki ga tvori lesena strešna konstrukcija strmega naklona.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama

2.1.6.2. Jezerca 2: hlev

Enocelična zidana stavba, kvadratne ali pravokotne tlorisne oblike, z vsebino hleva v pritlični etaži.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama

2.1.6.3. Povzetek kozolci, seniki in hlevi:

Kozolci, seniki in hlevi so bili pomemben element kulturne krajine pripadajočega širšega območja vasi. Načeloma so bili kozolci samostojne stavbe izvedene vzporedno s plastnicami, razmeroma ravnega terena, medtem ko so se

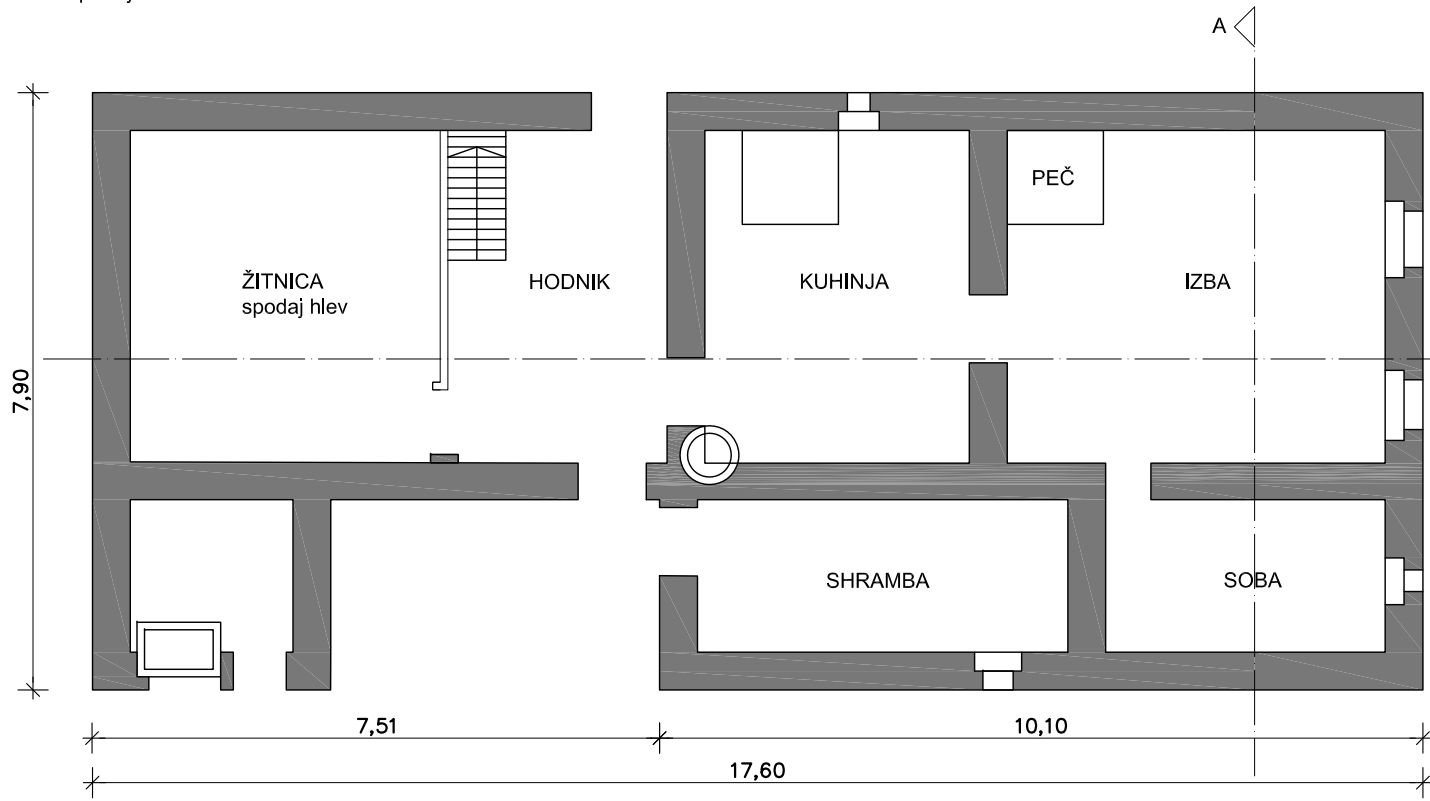
hlevi, seniki večinoma locirali pravokotno na plastnice strmega terena. Materiali gradnje obravnavanih stavb so izhajali neposredno iz obdajajoče kulturne krajine: kamen, les, slama. Tako kot pri ostalih stavbah, je tudi pri obravnavanih stavbah zaslediti razvoj strešne konstrukcije, ki je bila v neposredni povezavi s spremembo vrste strešne kritine. Slamnata strešna kritina obravnavanih stavb je predvsem v obdobju po prvi svetovni vojni zamenjala žlebasta pločevina, ki je narekovala spremenjene, predvsem višinske, proporce stavb.

Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama

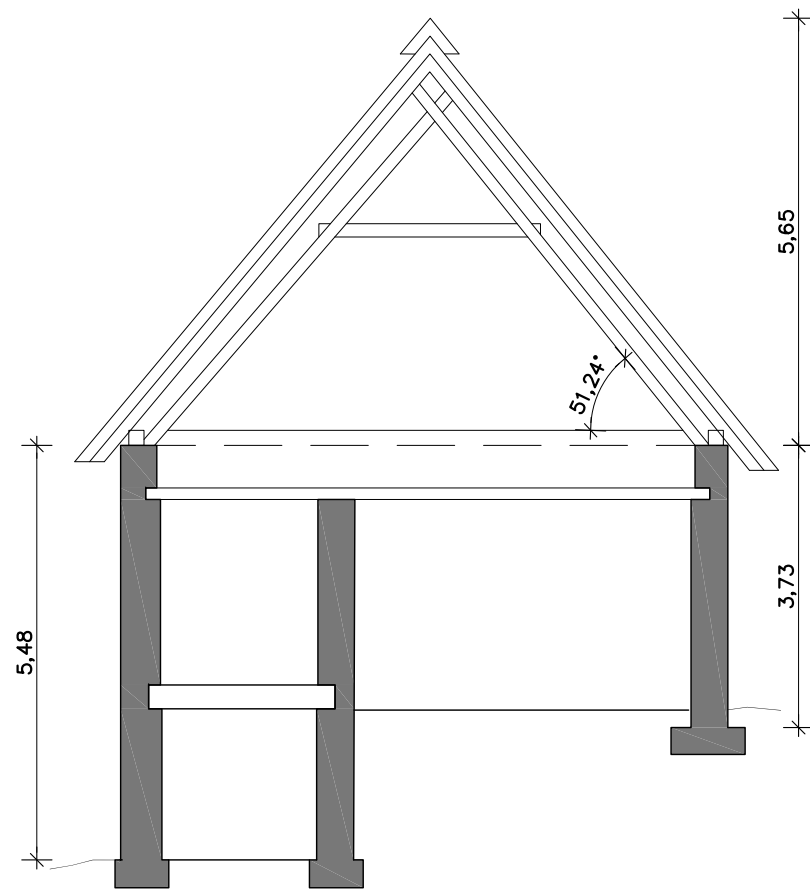
Jezerca 1: Stanovanjska stavba, Matija Bizjak

Obdobje med vojnama

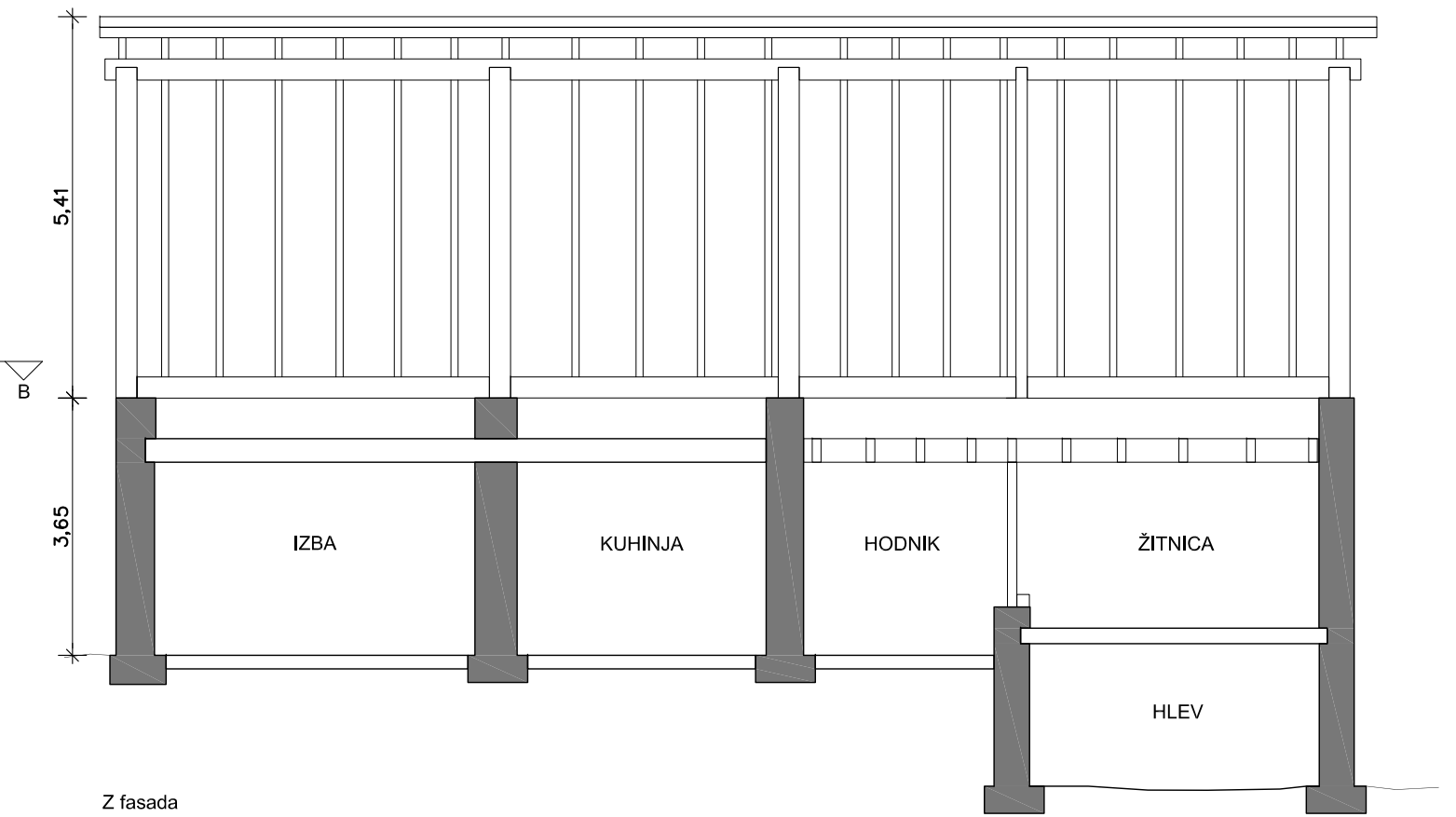
Stanovanjska stavba
pritičje

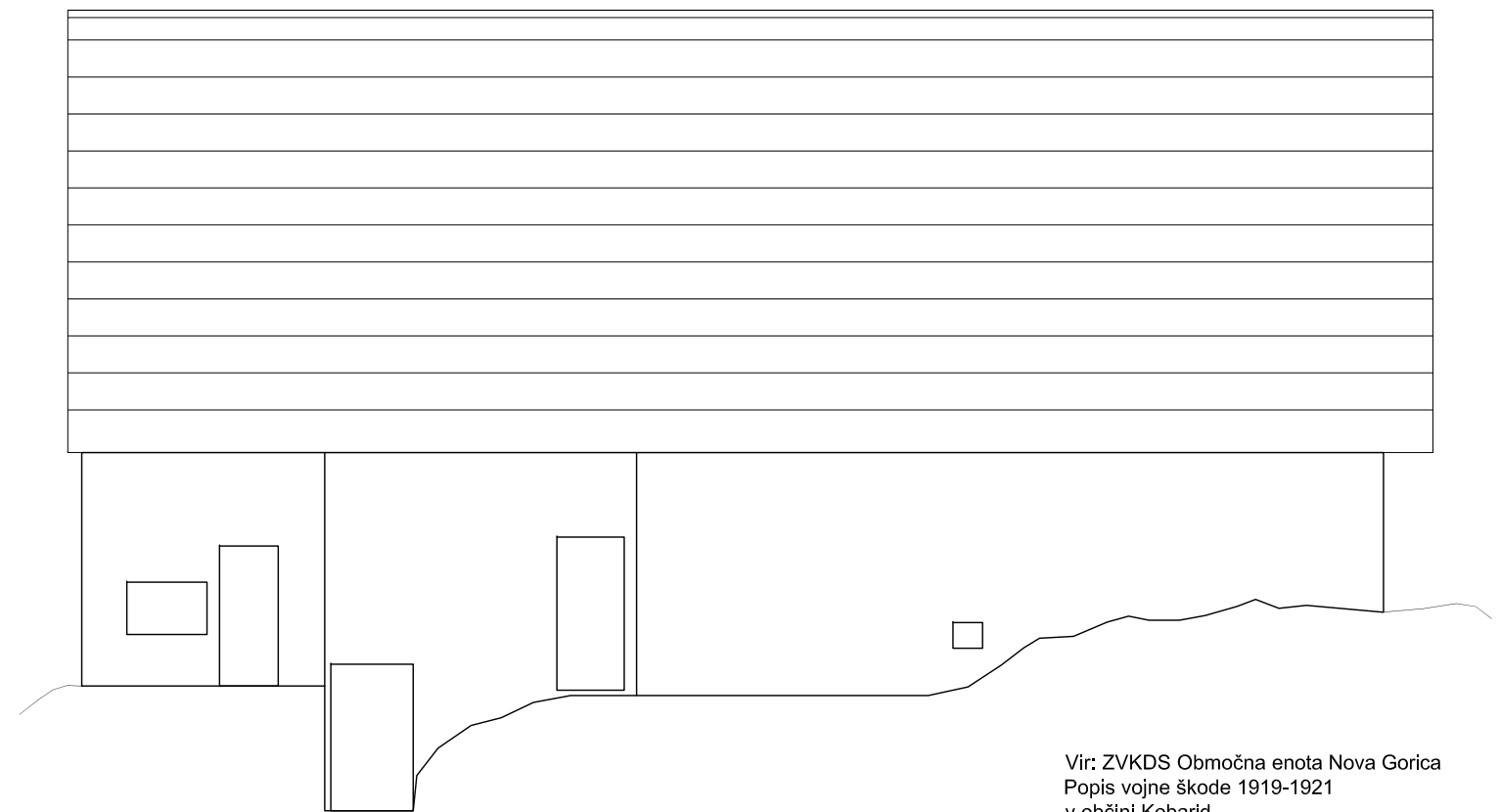
prerez A-A

prerez B-B

Z fasada

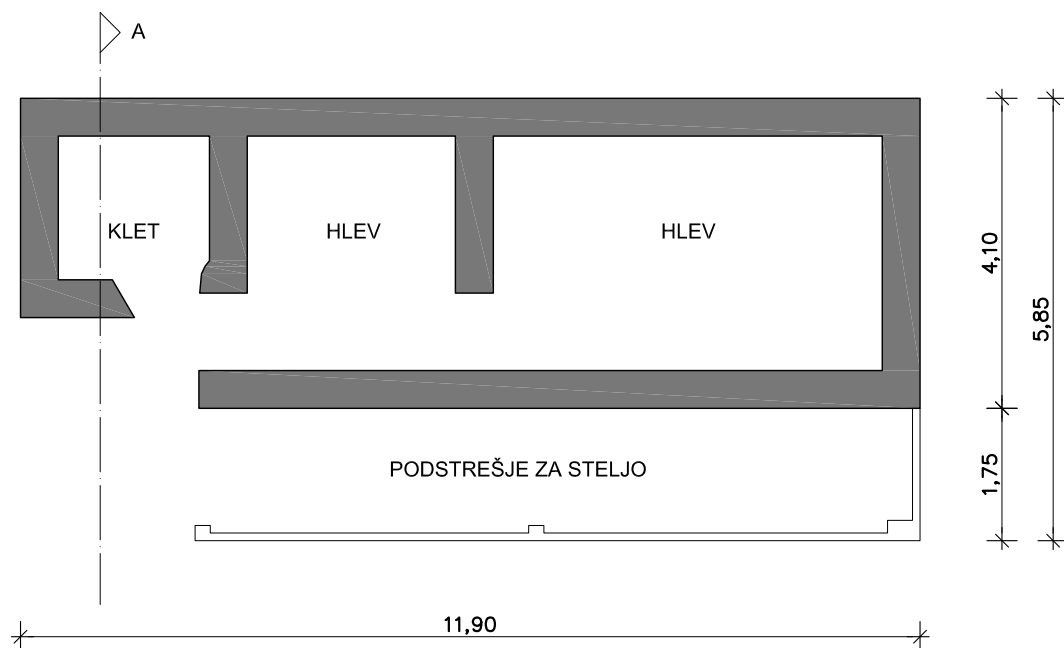

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

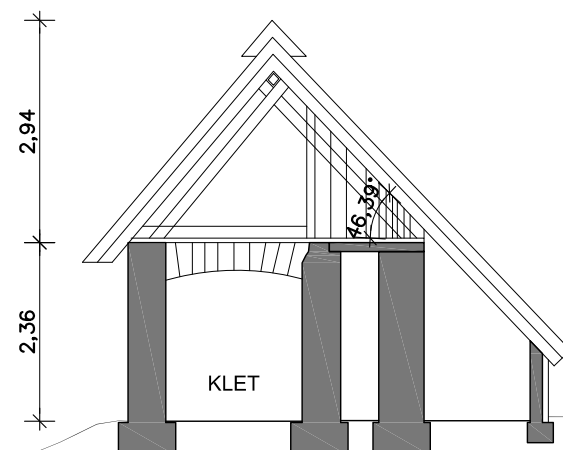
Jezerca 1: Hlev, Matija Bizjak

Obdobje med vojnama

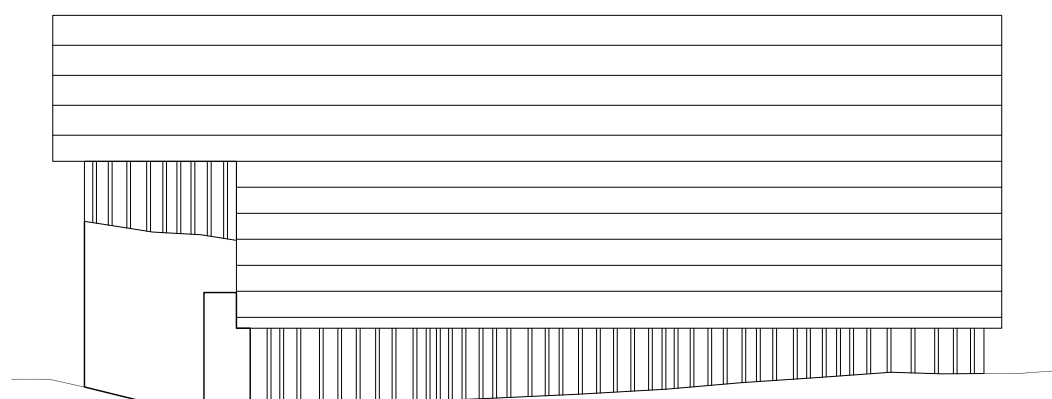
Hlev
pritičje

prerez A-A

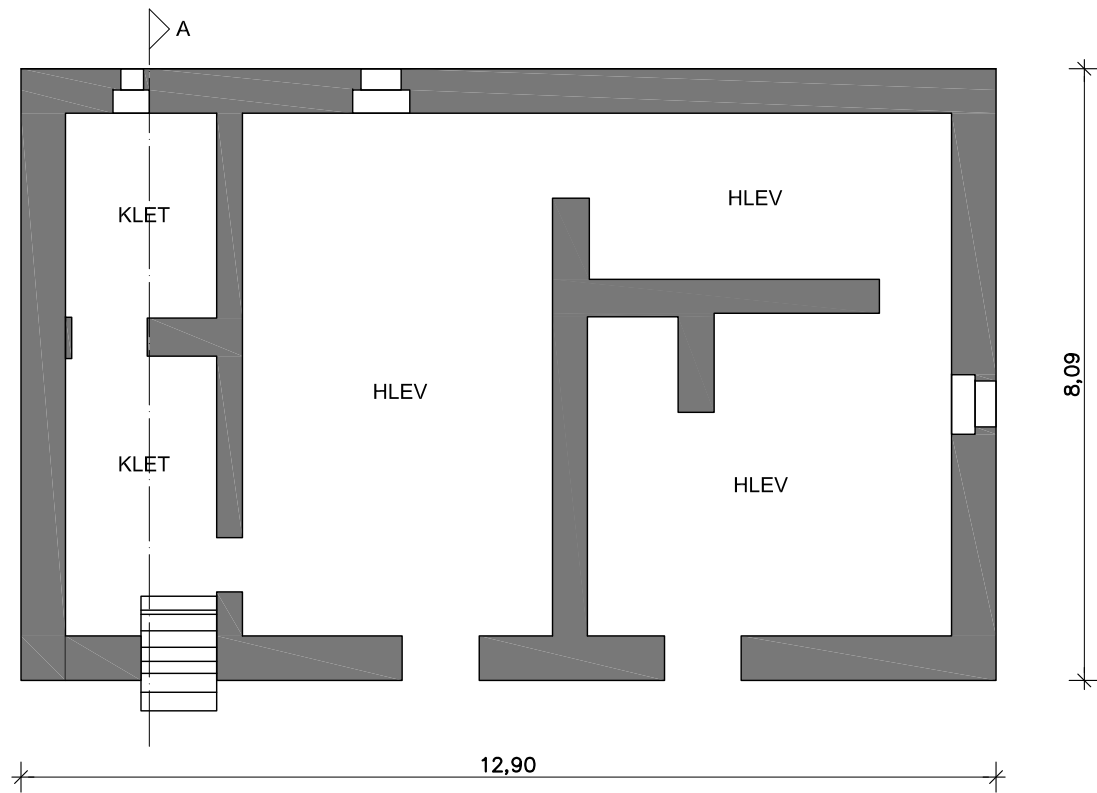
fasada

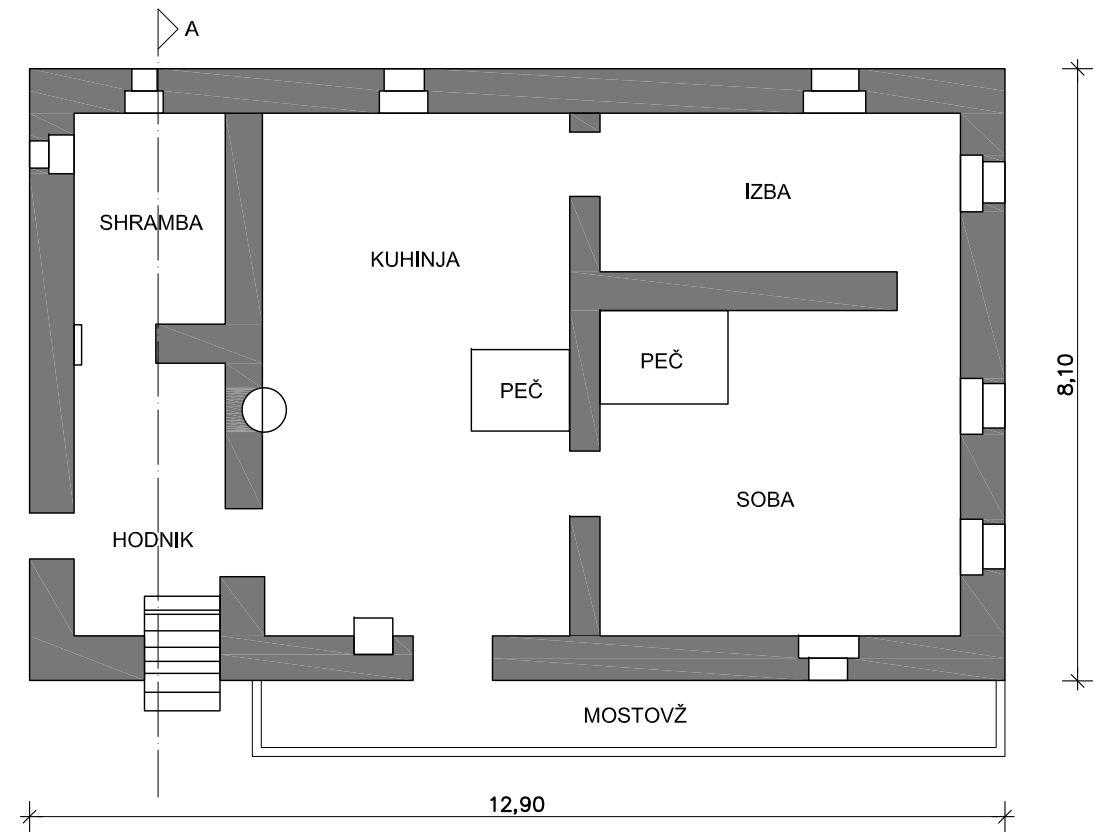
Jezerca 2: Stanovanjska stavba, Franc Skočir

Obdobje med vojnama

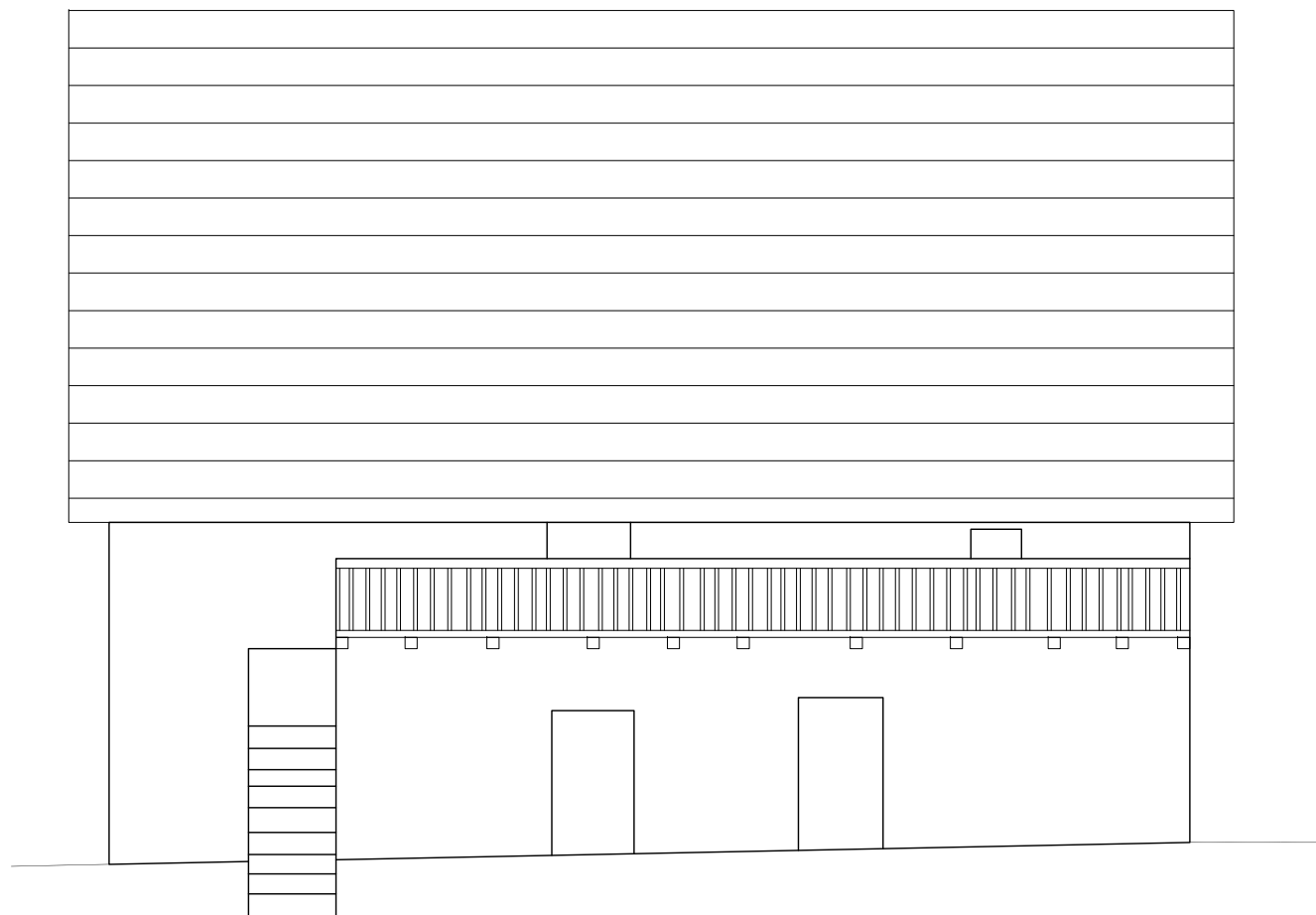
Stanovanjska stavba
pritličje

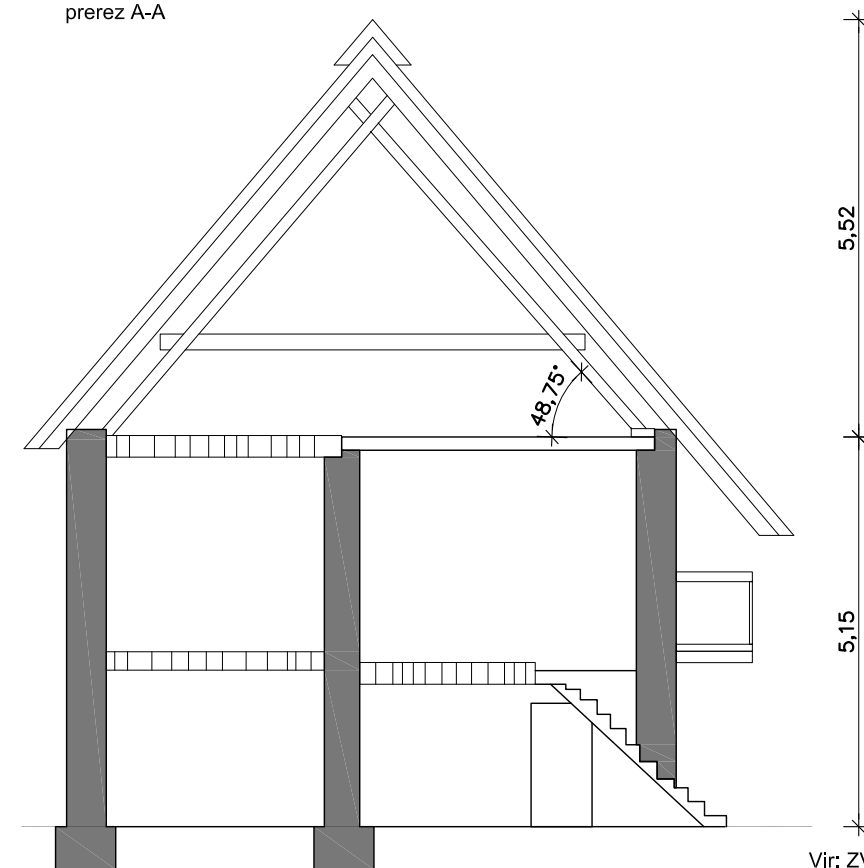
nadstropje

fasada

prerez A-A

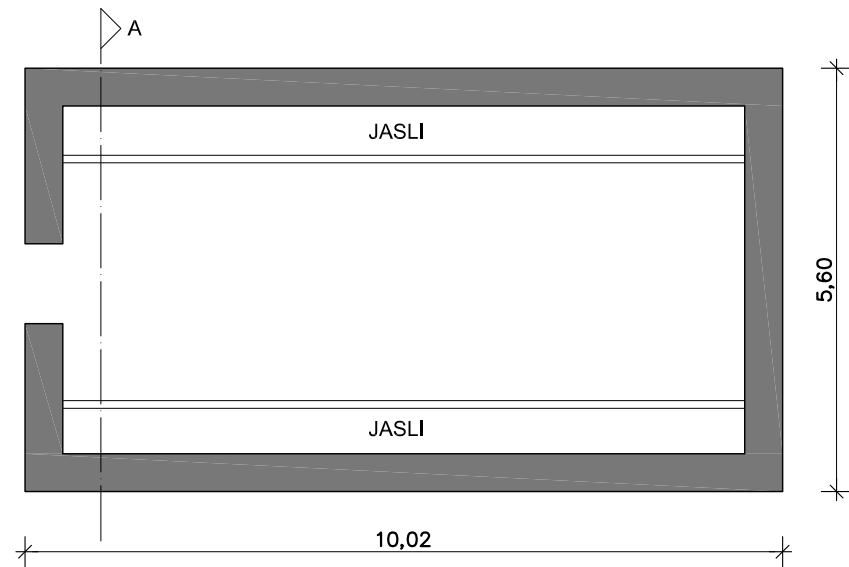

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Jezerca 2: Hlev, Franc Skočir

Obdobje med vojnama

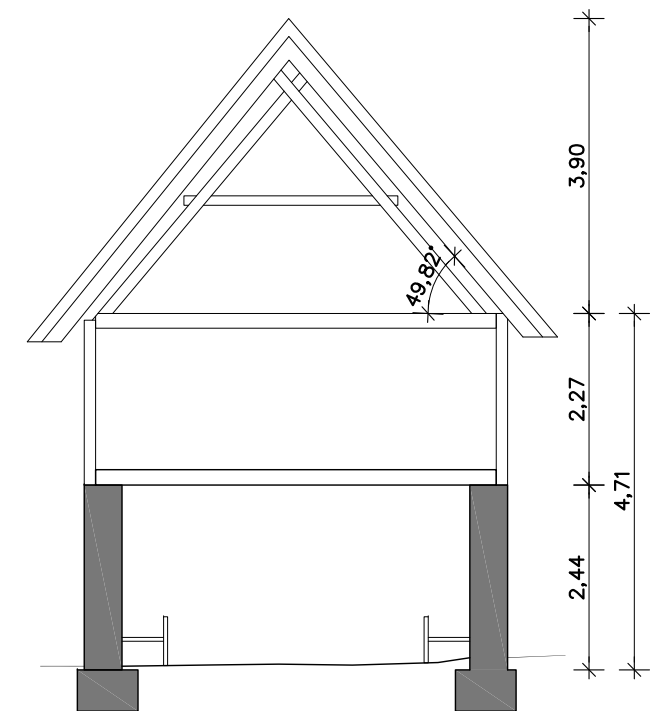
Hlev pritičje

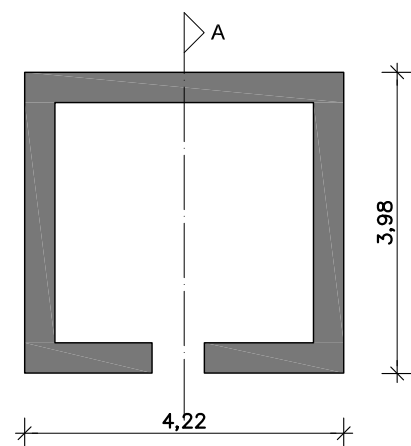
Hlev nadstropje

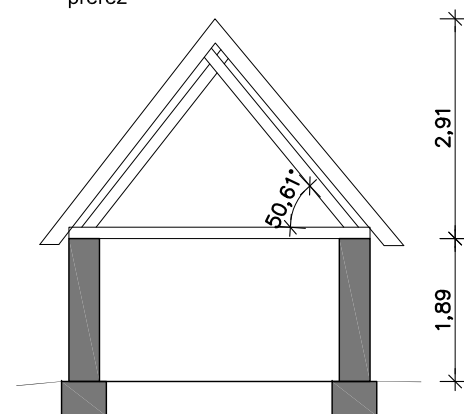
Hlev prerez

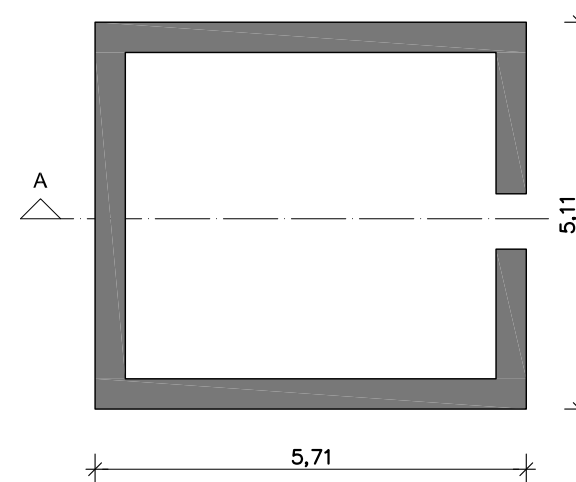
Hlev tloris

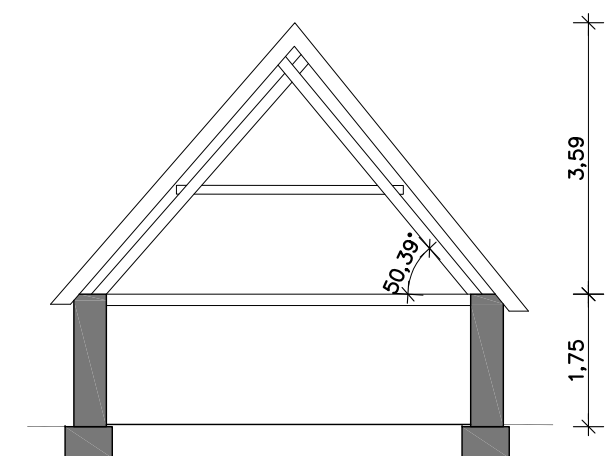
Hlev prerez

Hlev tloris

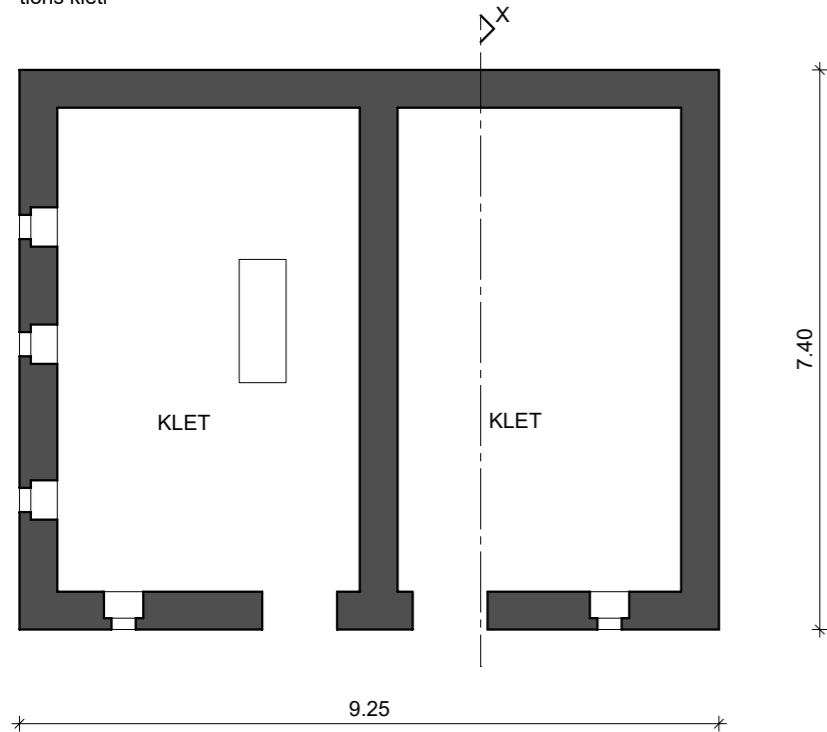
Hlev prerez

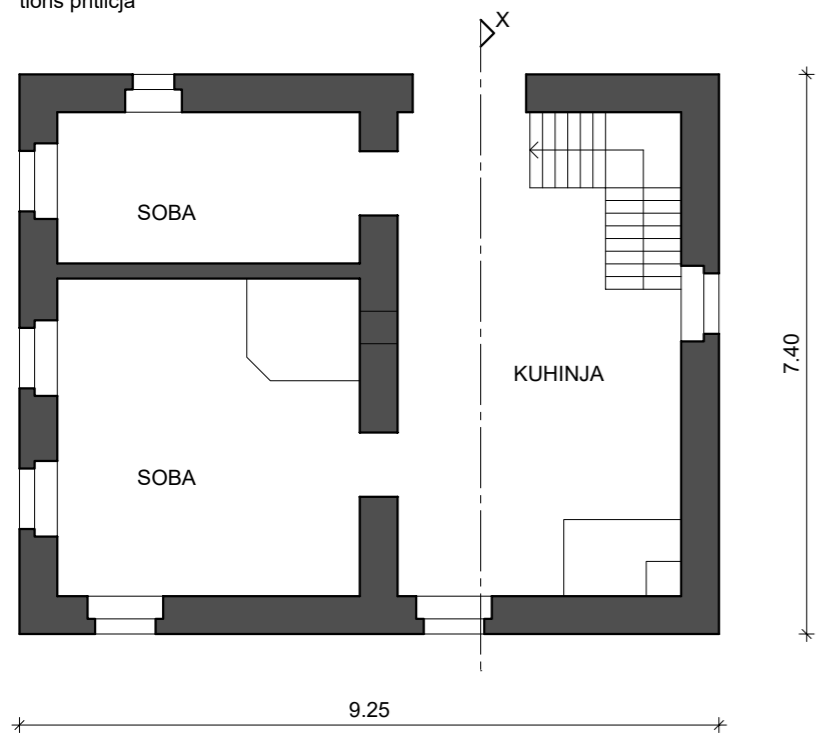
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
 Popis vojne škode 1919-1921
 v občini Kobarid
 Okrajno sodišče Kobarid

Jezerca 5: Hiša, Matevž Bizjak Obdobje med vojnama

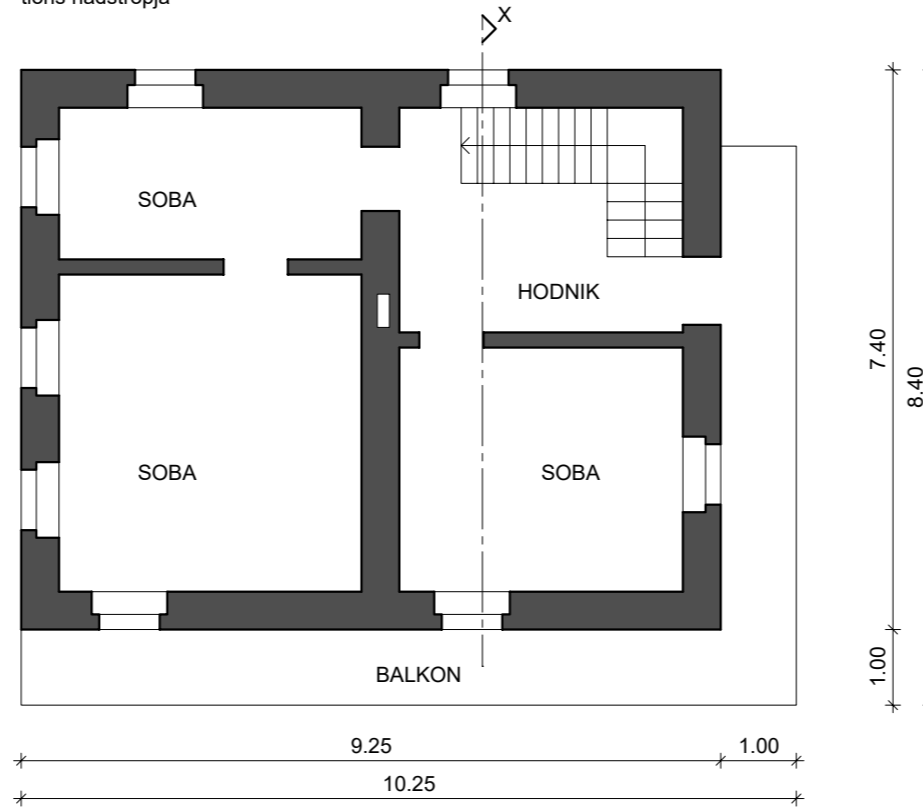
Jezerca 5
HIŠA
tloris kleti

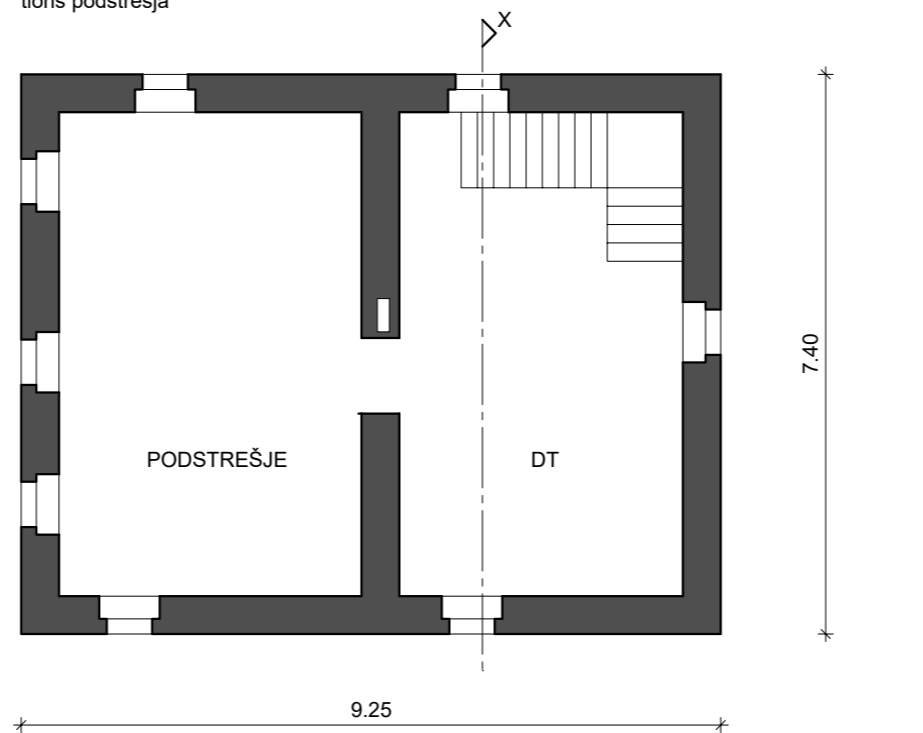
Jezerca 5
HIŠA
tloris pritličja

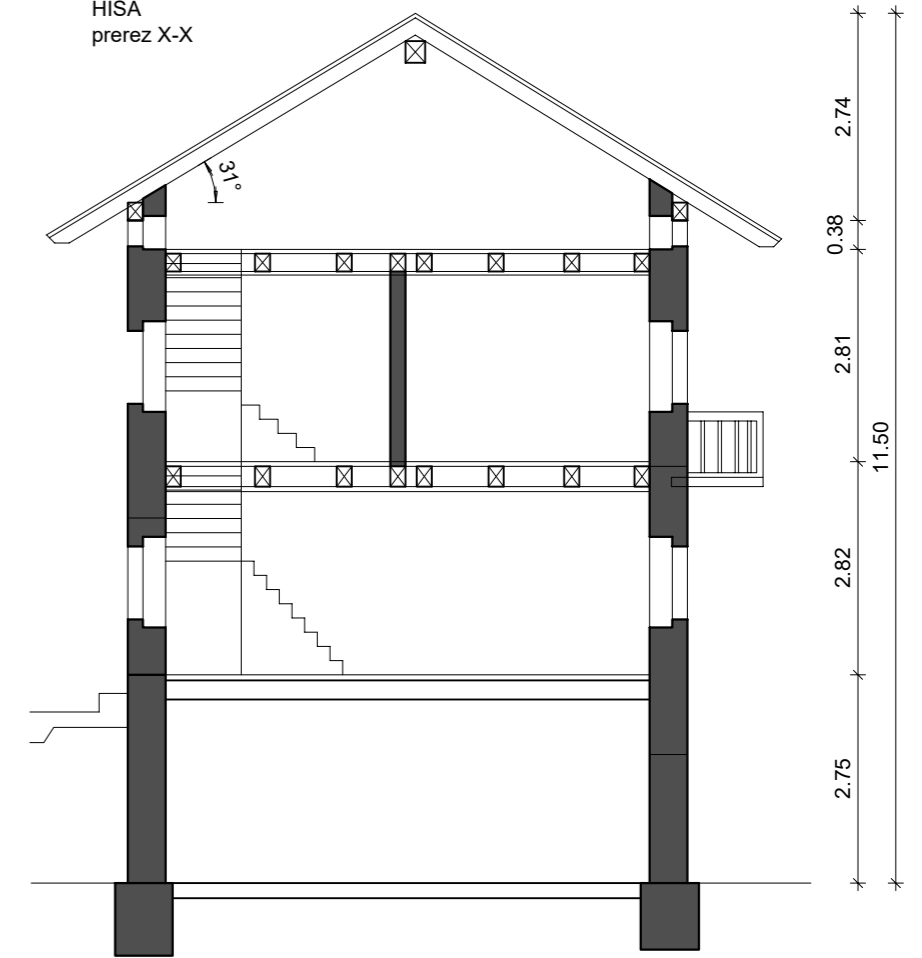
Jezerca 5
HIŠA
tloris nadstropja

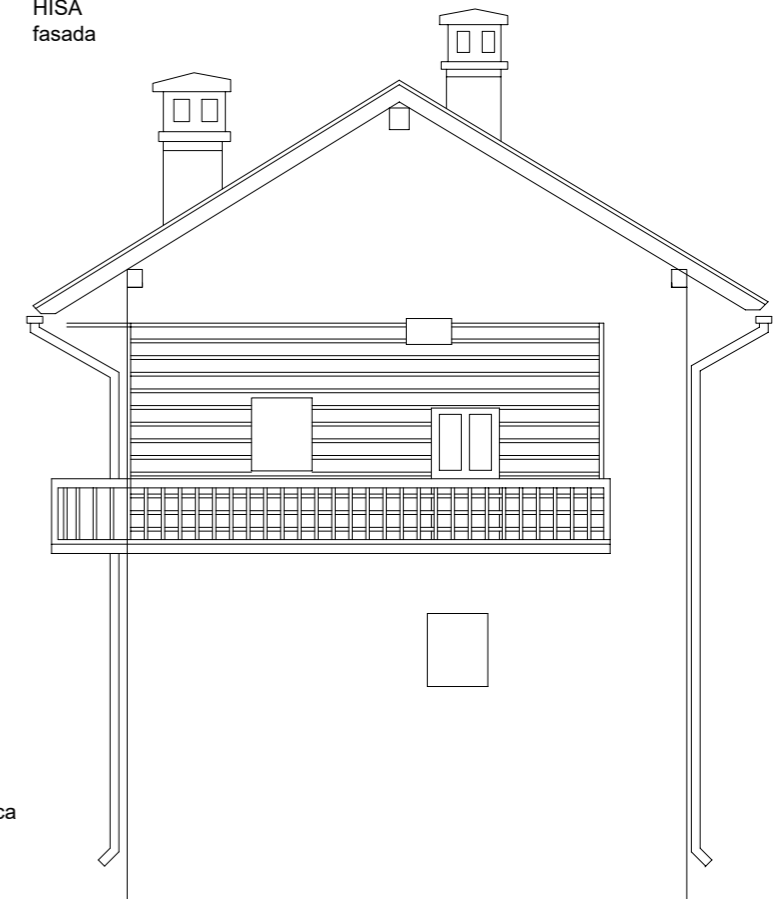
Jezerca 5
HIŠA
tloris podstrešja

Jezerca 5
HIŠA
prerez X-X

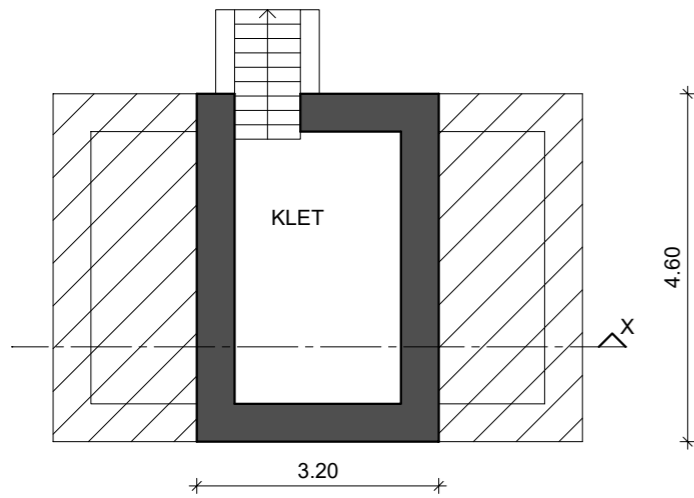
Jezerca 5
HIŠA
fasada

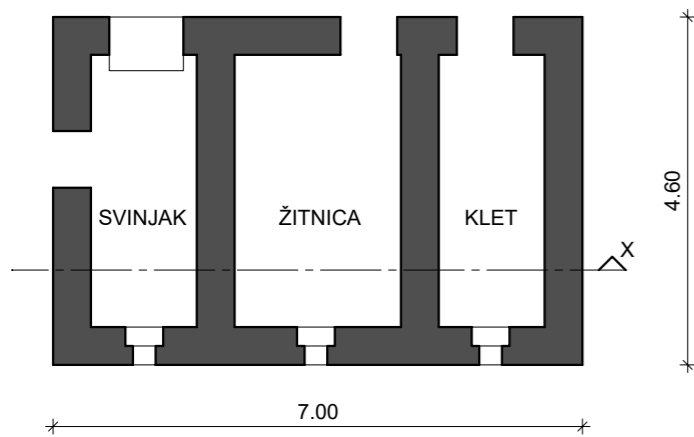
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Jezerca 5: Nadstrešnica, gospodarsko poslopje 1, gospodarsko poslopje 2, Matevž Bizjak Obdobje med vojnama

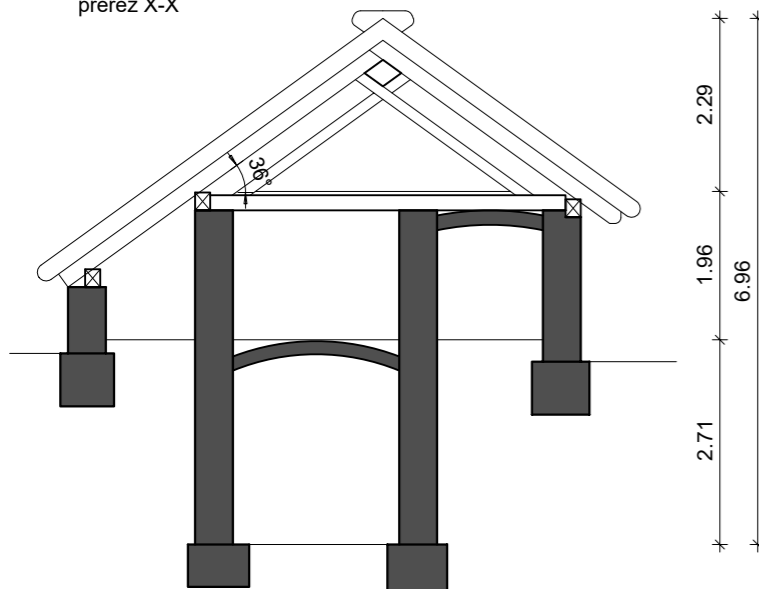
Jezerca 5
GOSPODARSKO POSLOPJE 2
tloris kleti

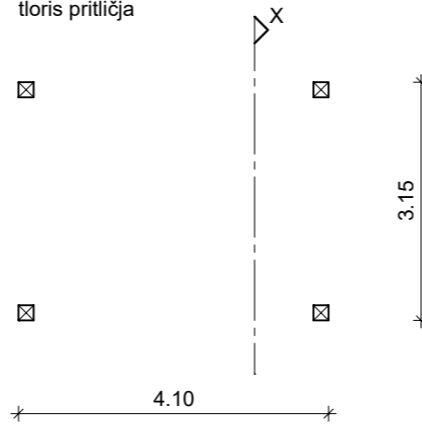
Jezerca 5
GOSPODARSKO POSLOPJE 2
tloris pritličja

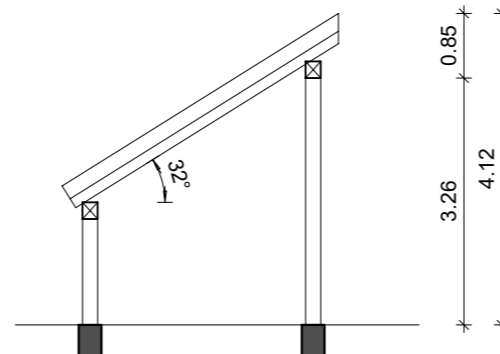
Jezerca 5
GOSPODARSKO POSLOPJE 2
prez X-X

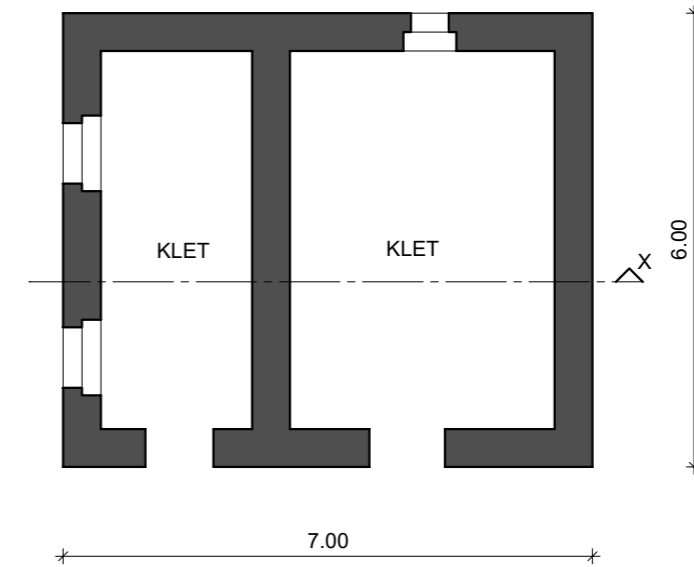
Jezerca 5
NADSTREŠNICA
tloris pritličja

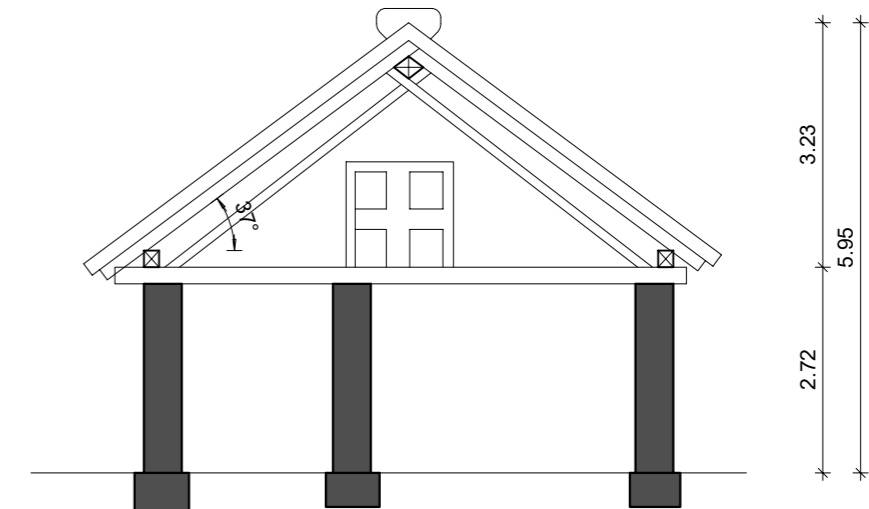
Jezerca 5
NADSTREŠNICA
prez X-X

Jezerca 5
GOSPODARSKO POSLOPJE
tloris pritličja

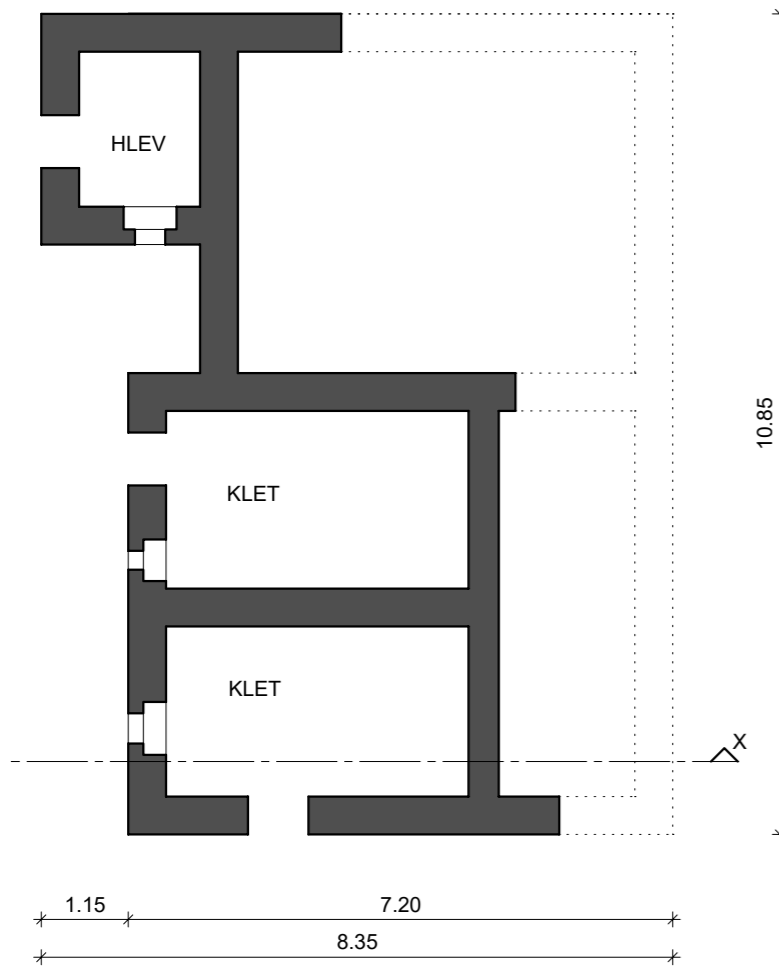
Jezerca 5
GOSPODARSKO POSLOPJE
prez X-X

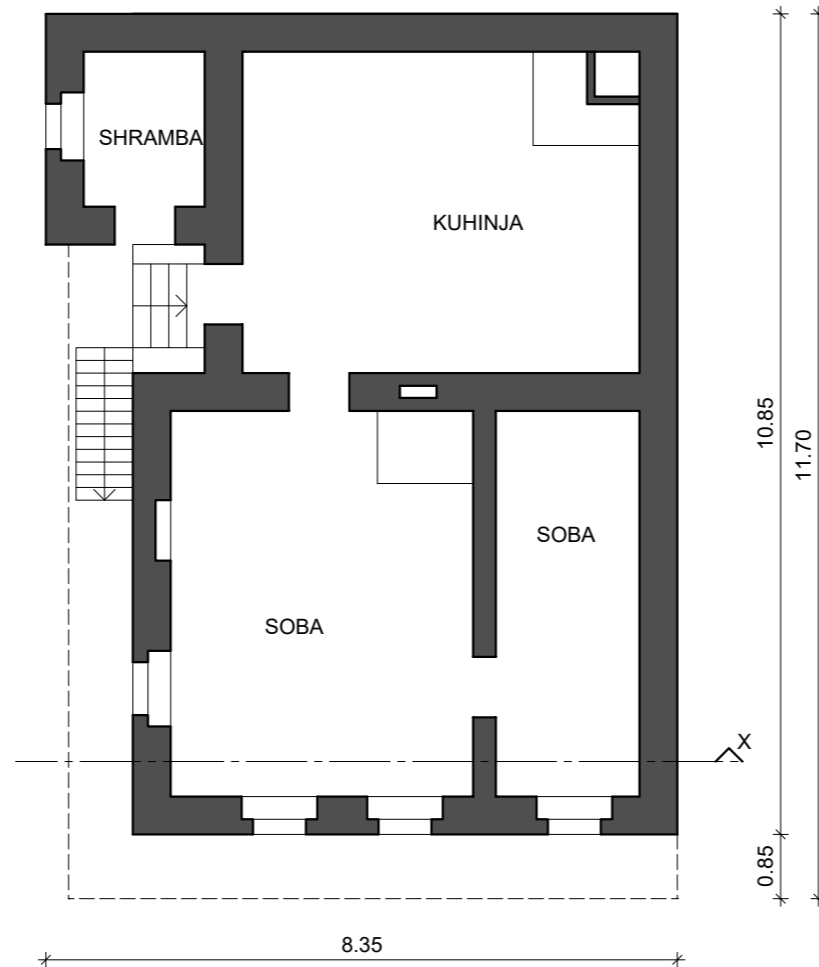
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Jezerca 7: Hiša, Jakob Skubim Obdobje med vojnama

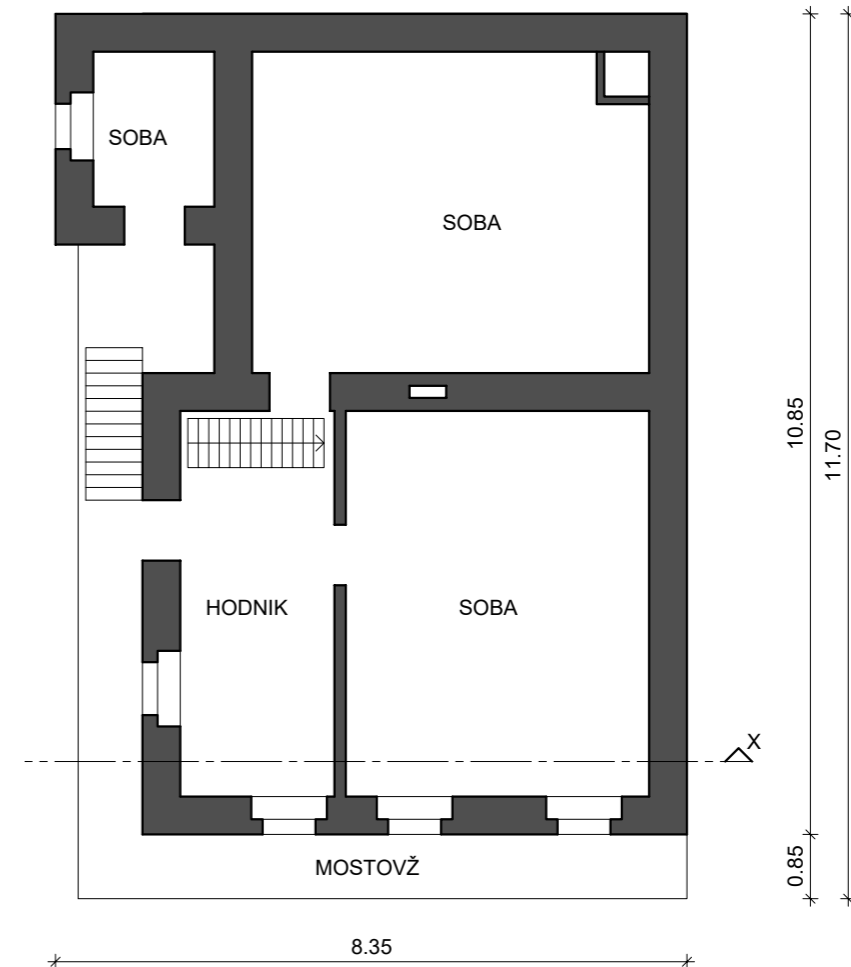
Jezerca 7
HIŠA
tloris pritličja

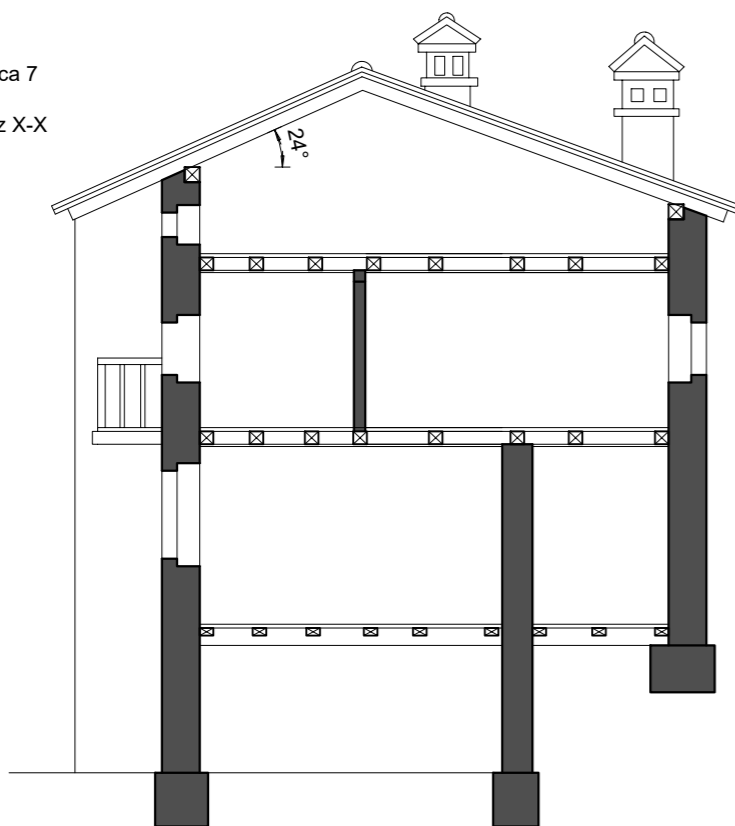
Jezerca 7
HIŠA
tloris nadstropja 1

Jezerca 7
HIŠA
tloris nadstropja 2

Jezerca 7
HIŠA
prez X-X

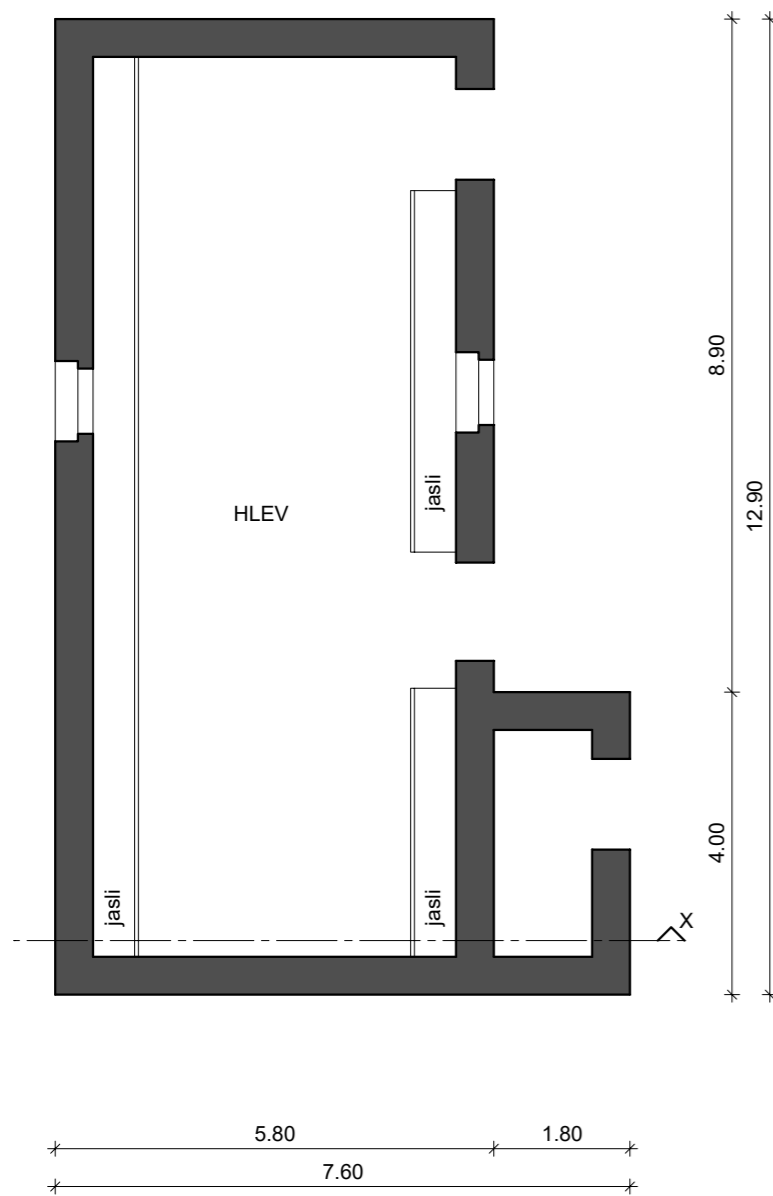
Jezerca 7
HIŠA
fasada

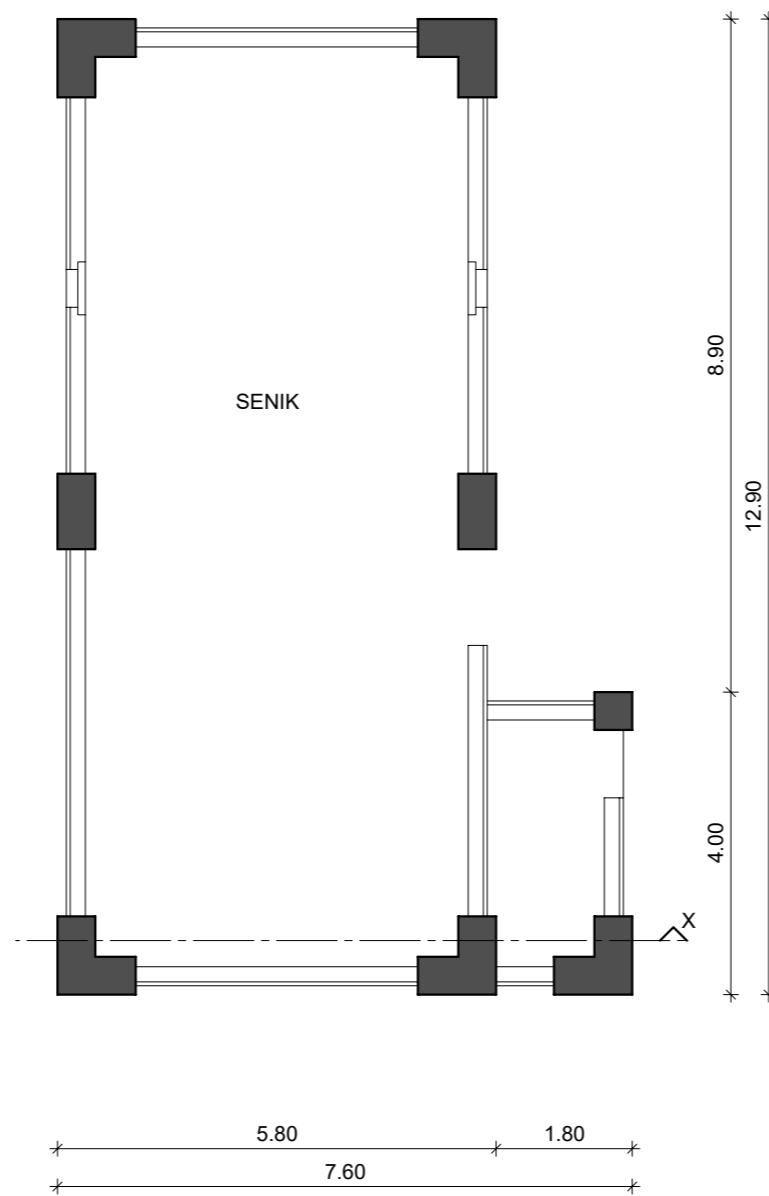
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Jezerca 7: Hlev, Jakob Skubim Obdobje med vojnama

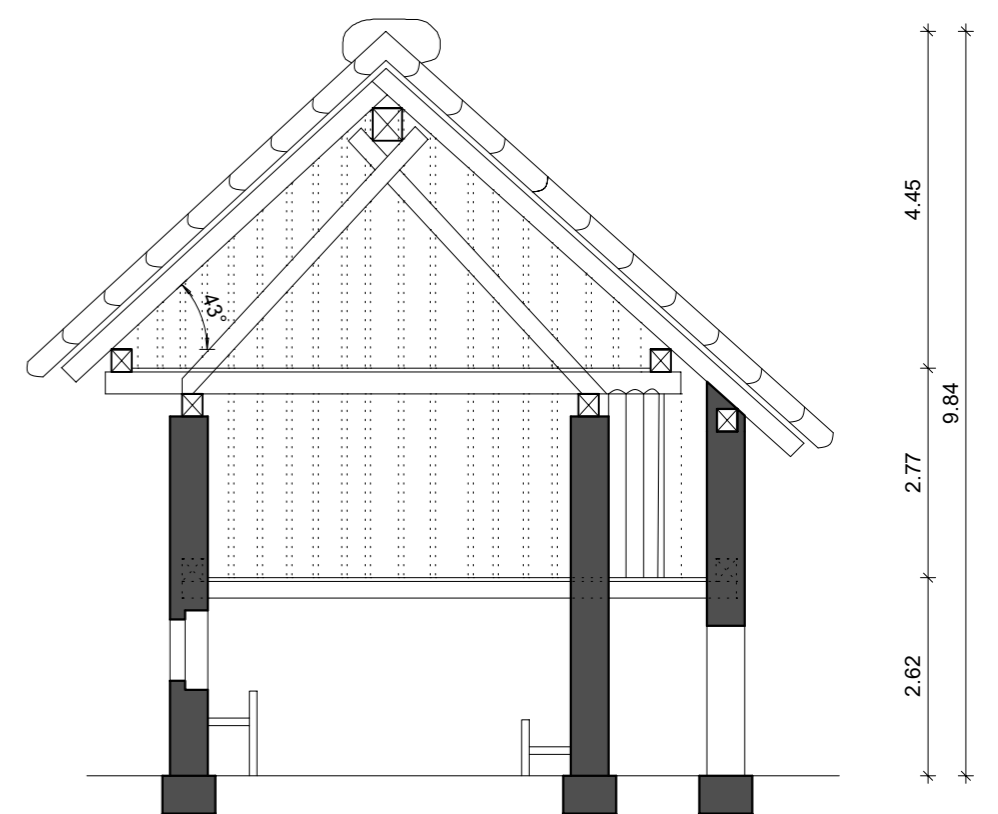
Jezerca
HLEV
tloris pritličja

Jezerca
HLEV
tloris pritličja

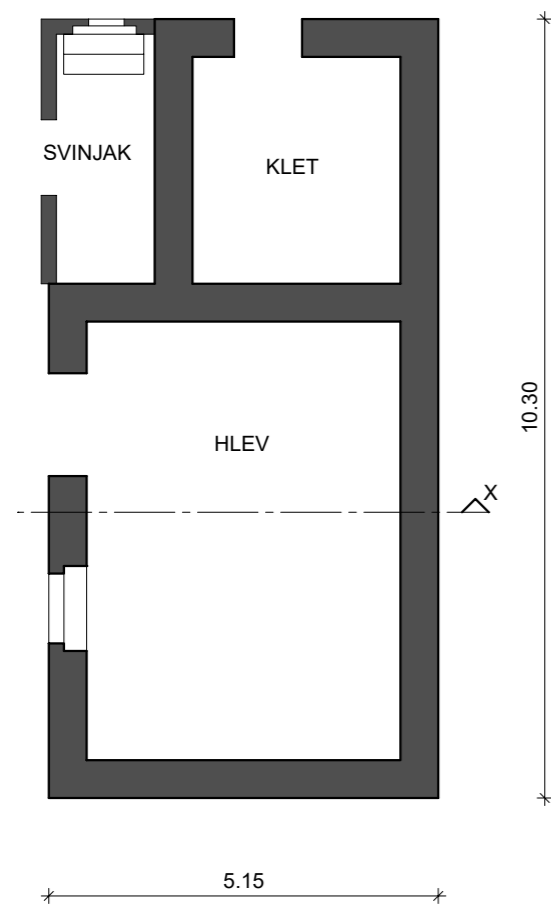

Jezerca
HLEV
tloris pritličja

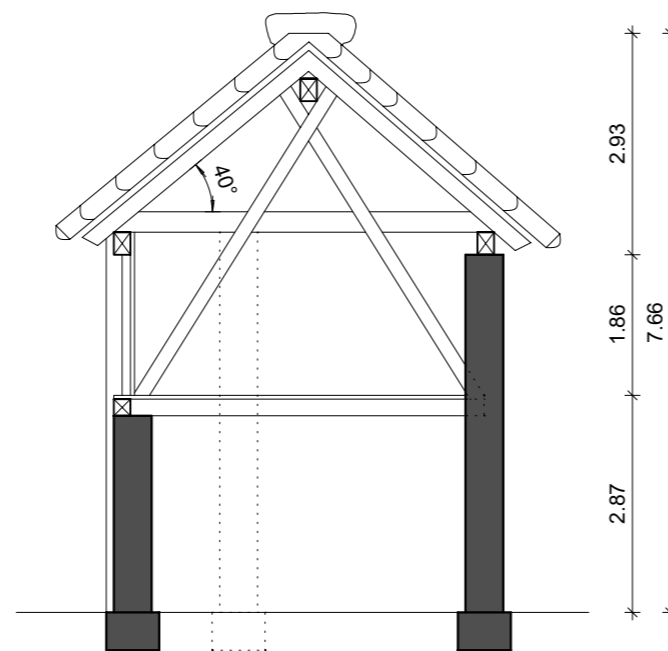

Jezerca 7: Hlev in klet, Jakob Skubim Obdobje med vojnama

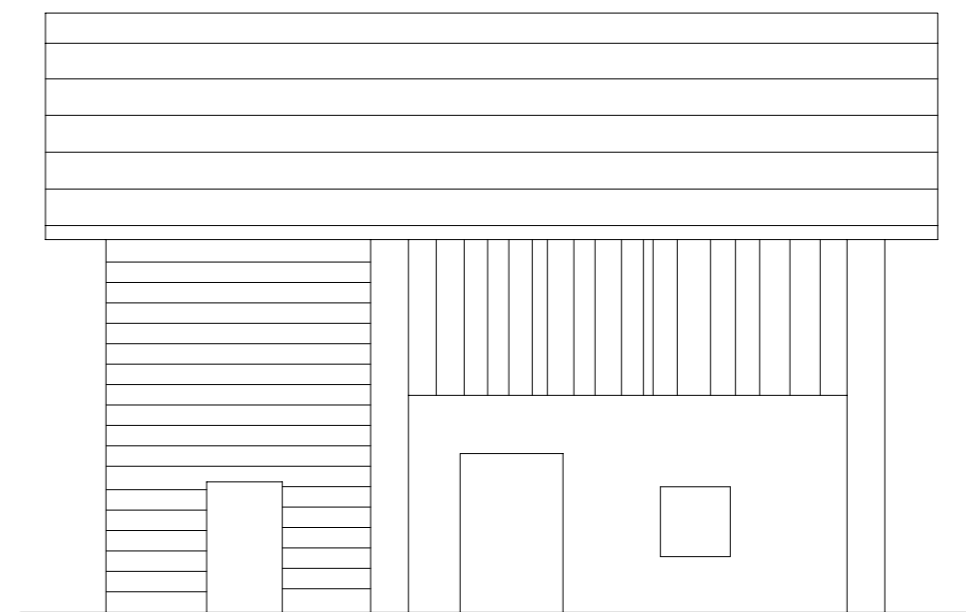
Jezerca 7
HLEV IN KLET
tloris pritličja

Jezerca 7
HLEV IN KLET
prerez X-X

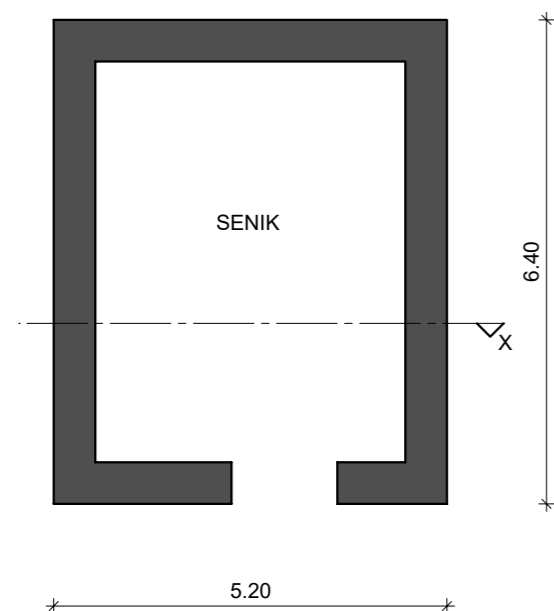

Jezerca 7
HLEV IN KLET
fasada

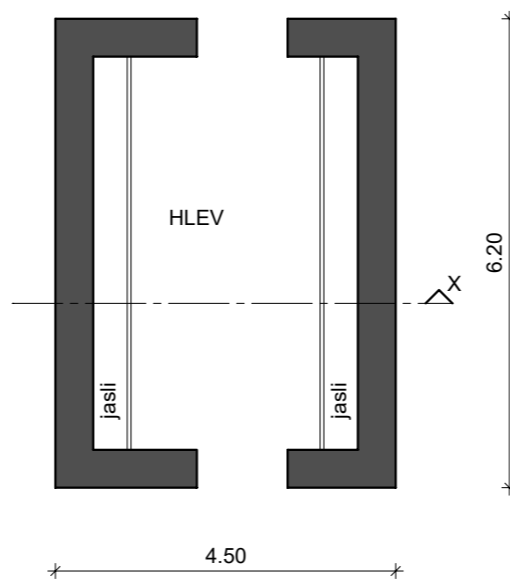

Jezerca 7: Senik in hlev, Jakob Skubim Obdobje med vojnama

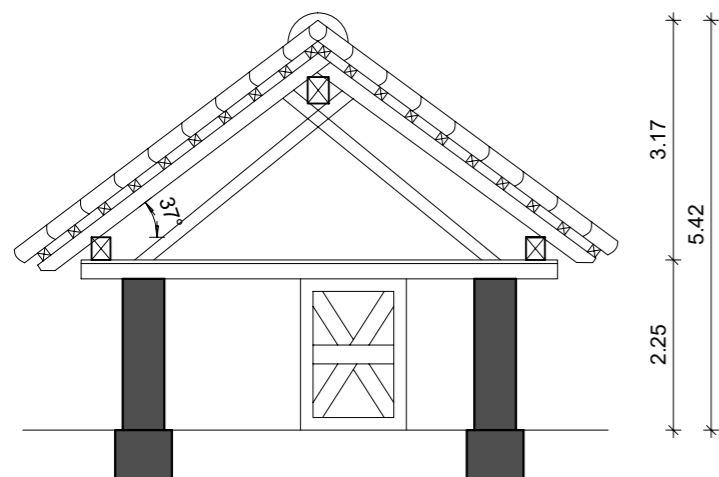
Jezerca 7
SENIK
tloris pritličja

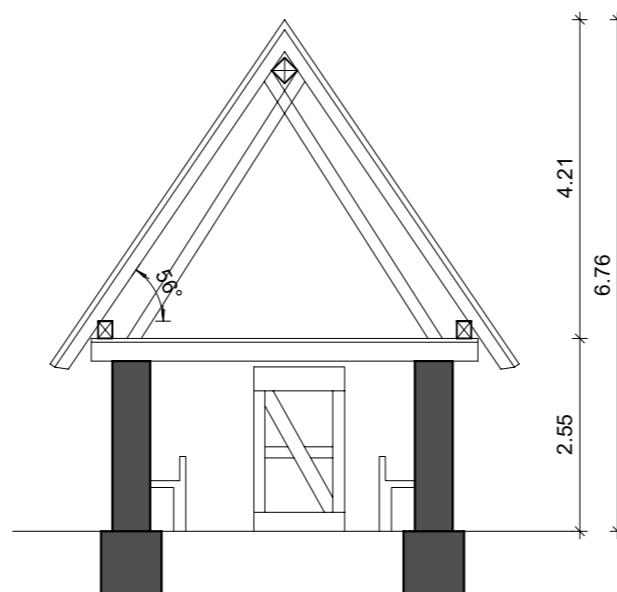
Jezerca 7
HLEV
tloris pritličja

Jezerca 7
SENIK
prez X-X

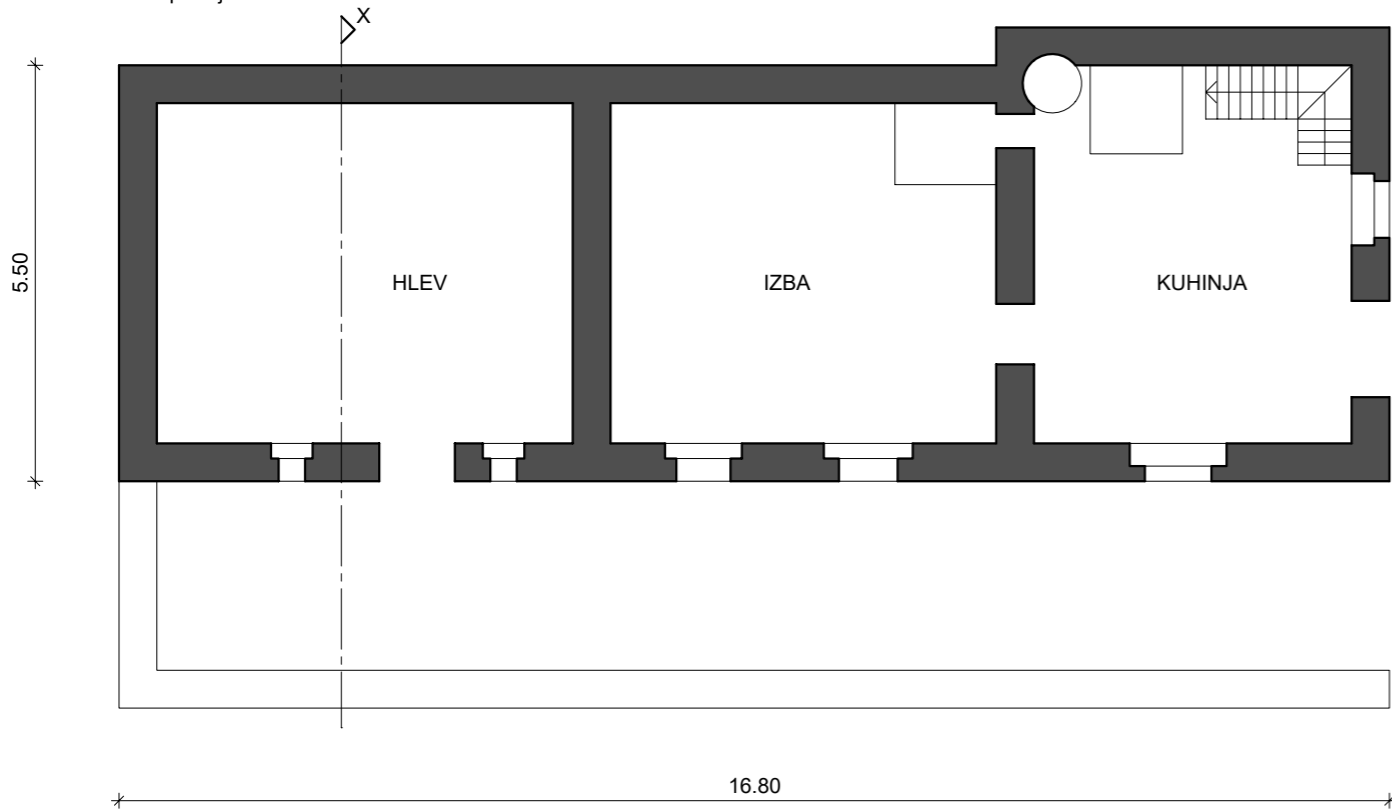

Jezerca 7
HLEV
prez X-X

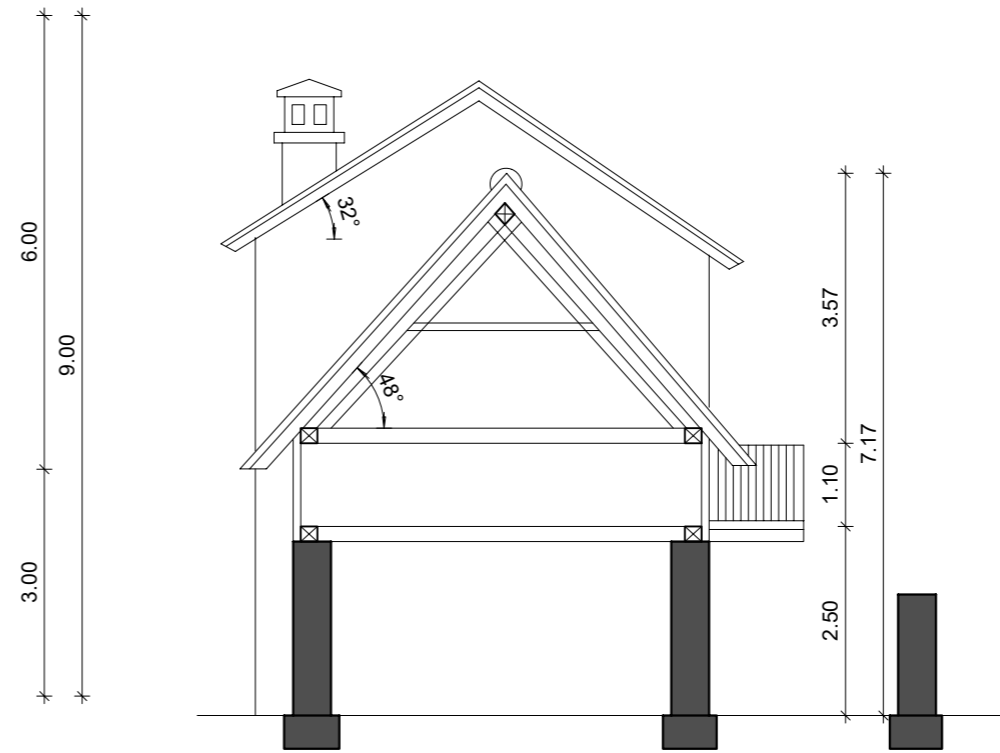

Jezerca 8: Hiša, Antona Skubim Obdobje med vojnama

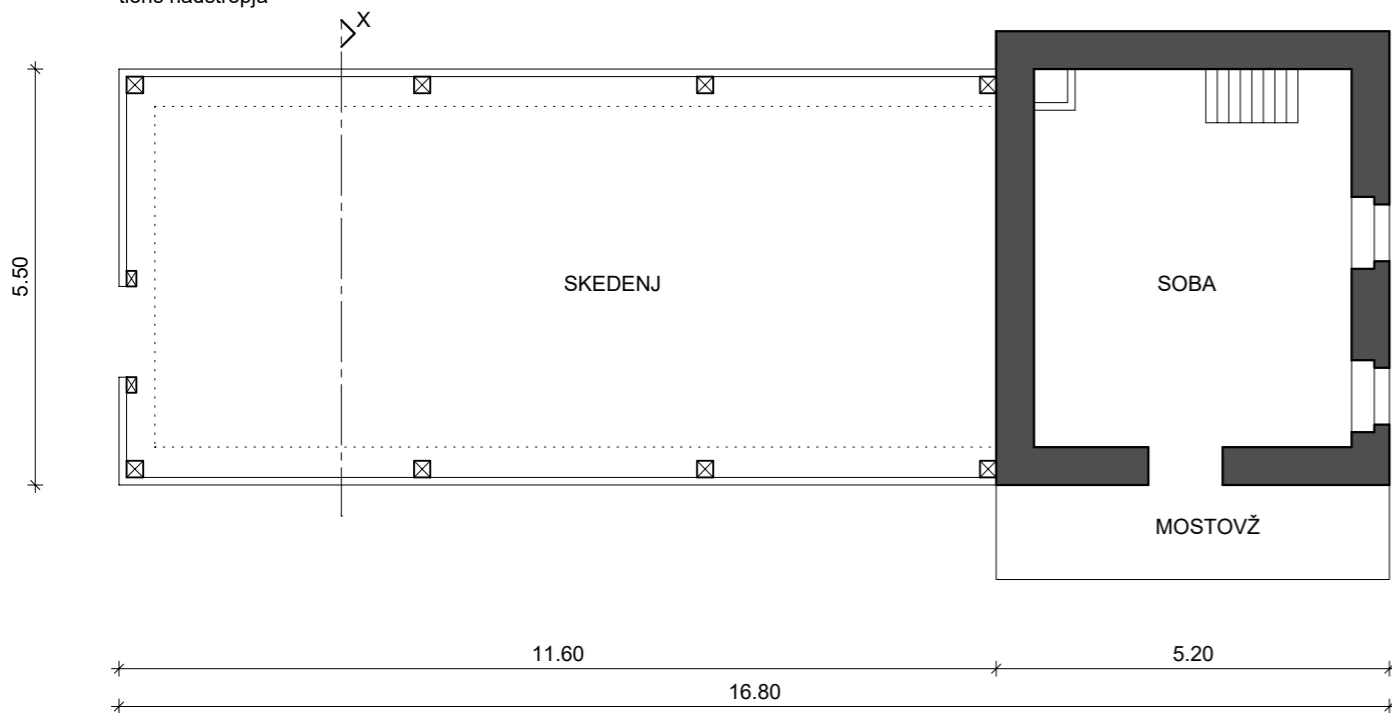
Jezerca 8
HIŠA
tloris pritličja

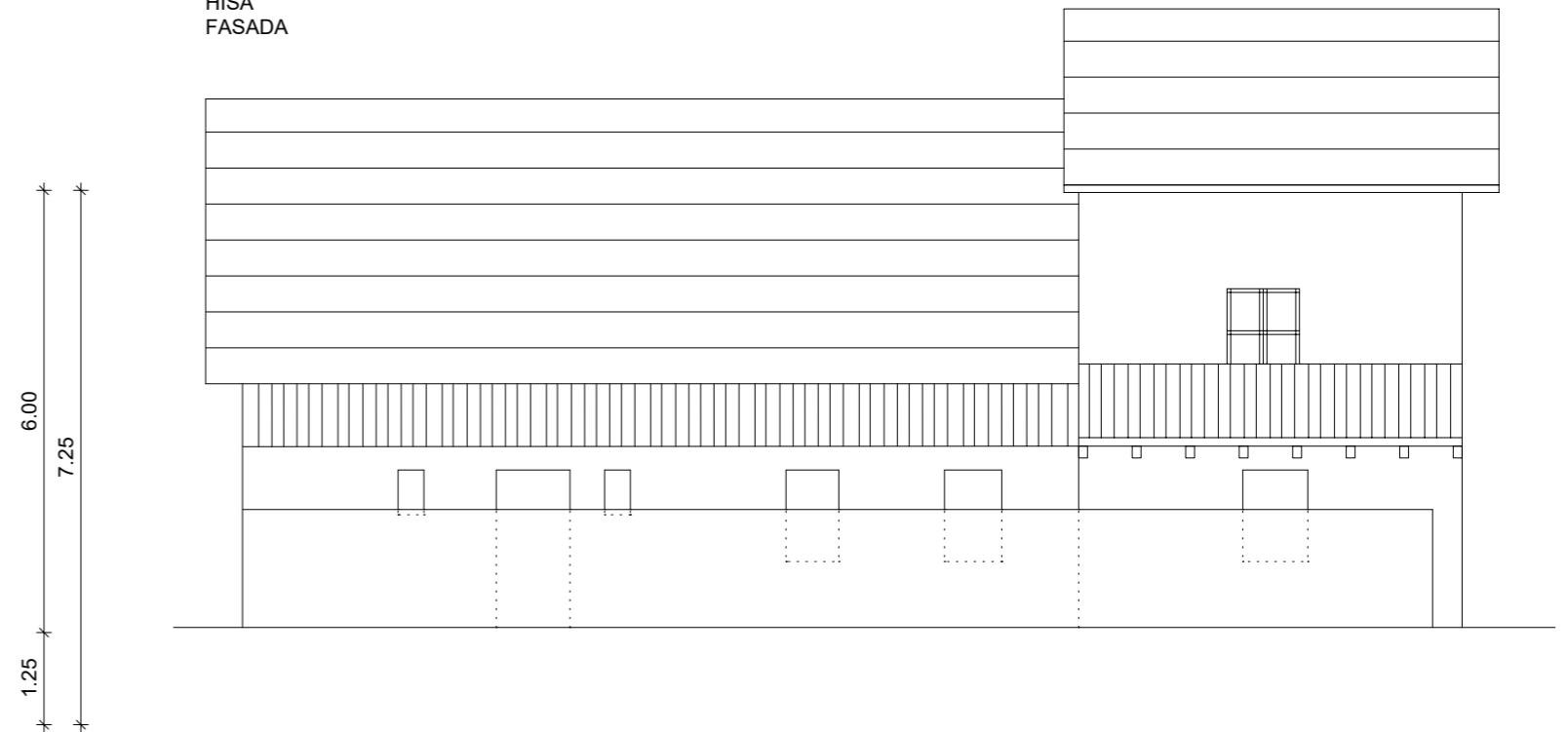
Jezerca 8
HIŠA
prez X-X

Jezerca 8
HIŠA
tloris nadstropja

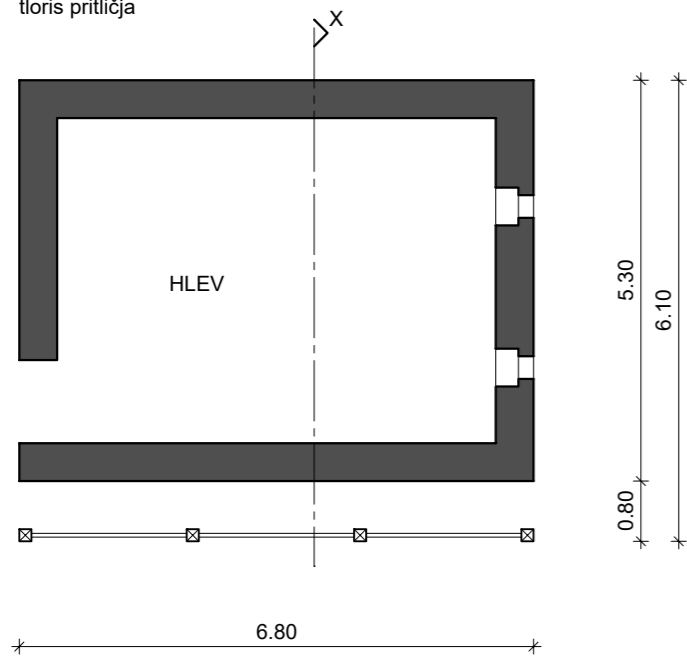
Jezerca 8
HIŠA
FASADA

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Jezerca 8: Hlev, Antona Skubim Obdobje med vojnama

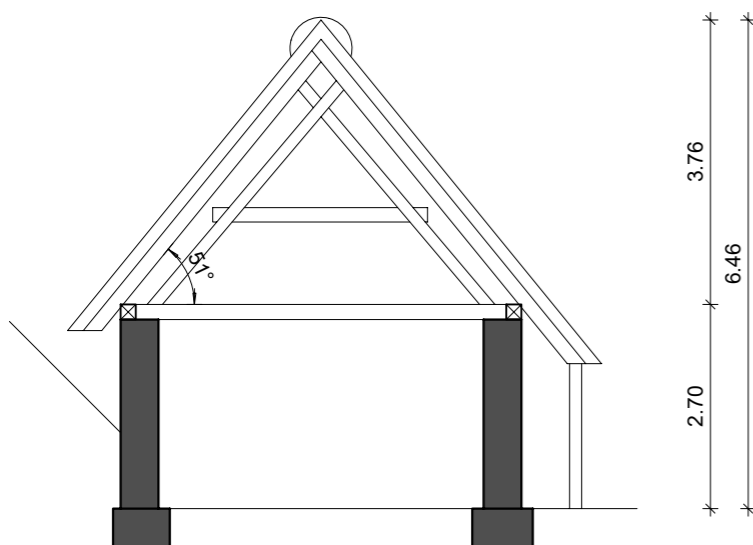
Jezerca 8
HLEV IN SENIK
tloris pritličja

Jezerca 8
HLEV IN SENIK
fasada

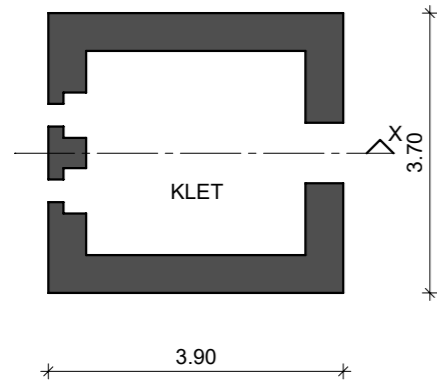

Jezerca 8
HLEV IN SENIK
prez X-X

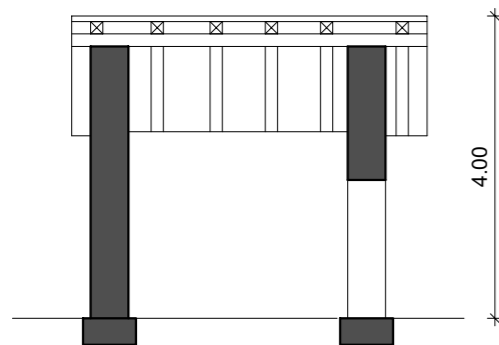

Jezerca 8: Klet in gospodarsko poslopje, Antona Skubim Obdobje med vojnama

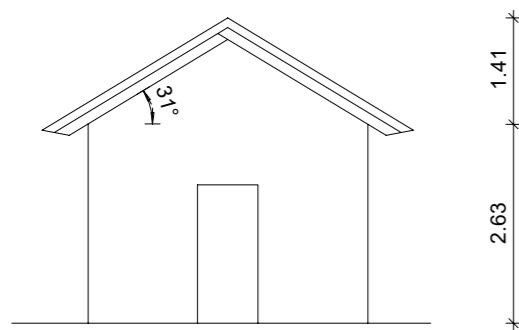
Jezerca 8
KLET
tloris pritličja

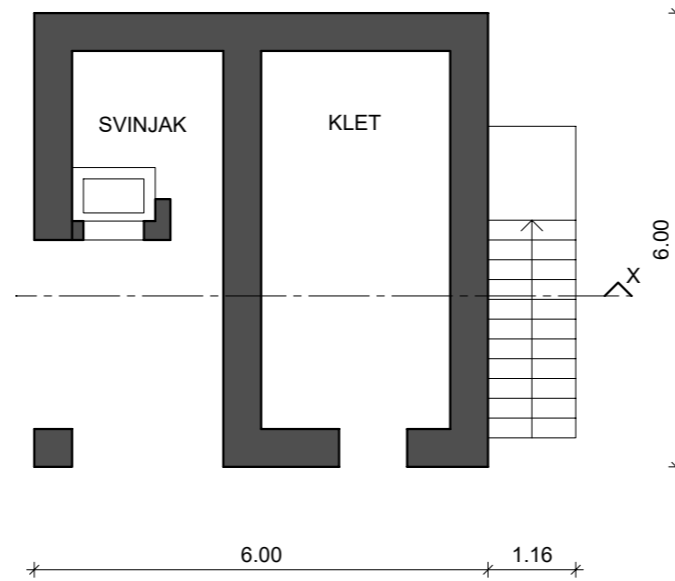
Jezerca 8
KLET
prerez X-X

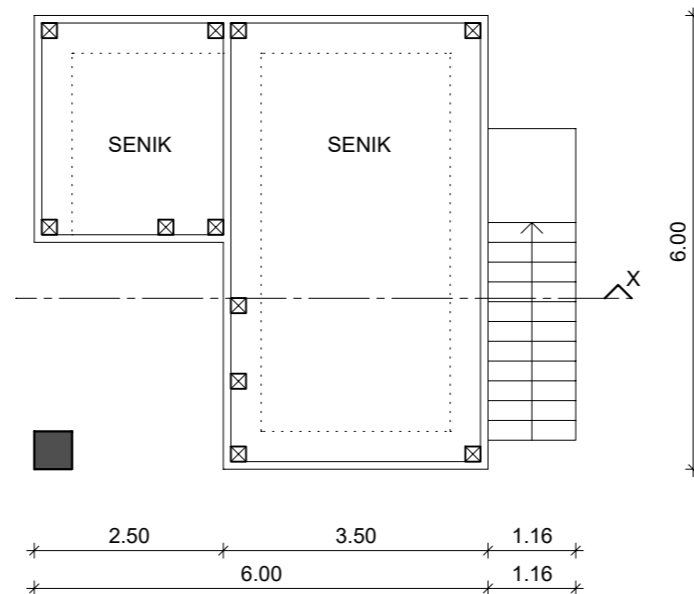
Jezerca 8
KLET
fasada

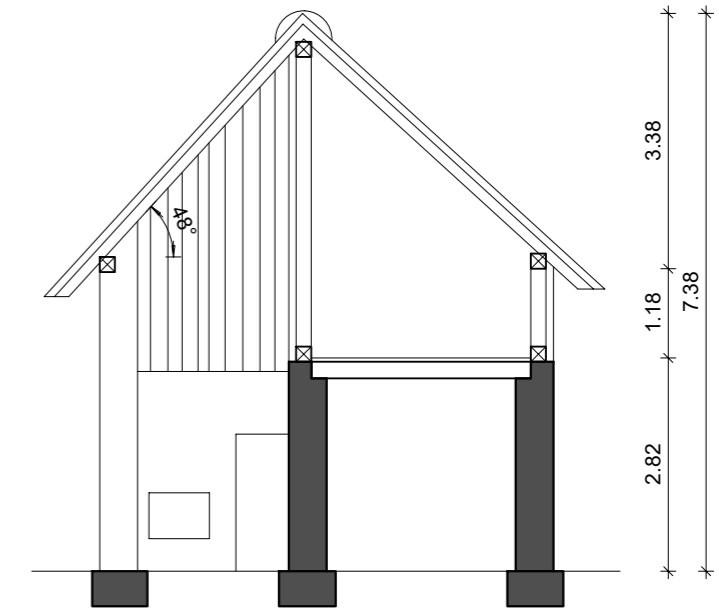
Jezerca 8
GOSPODARSKO POSLOPJE
tloris pritličja

Jezerca 8
GOSPODARSKO POSLOPJE
tloris nadstropja

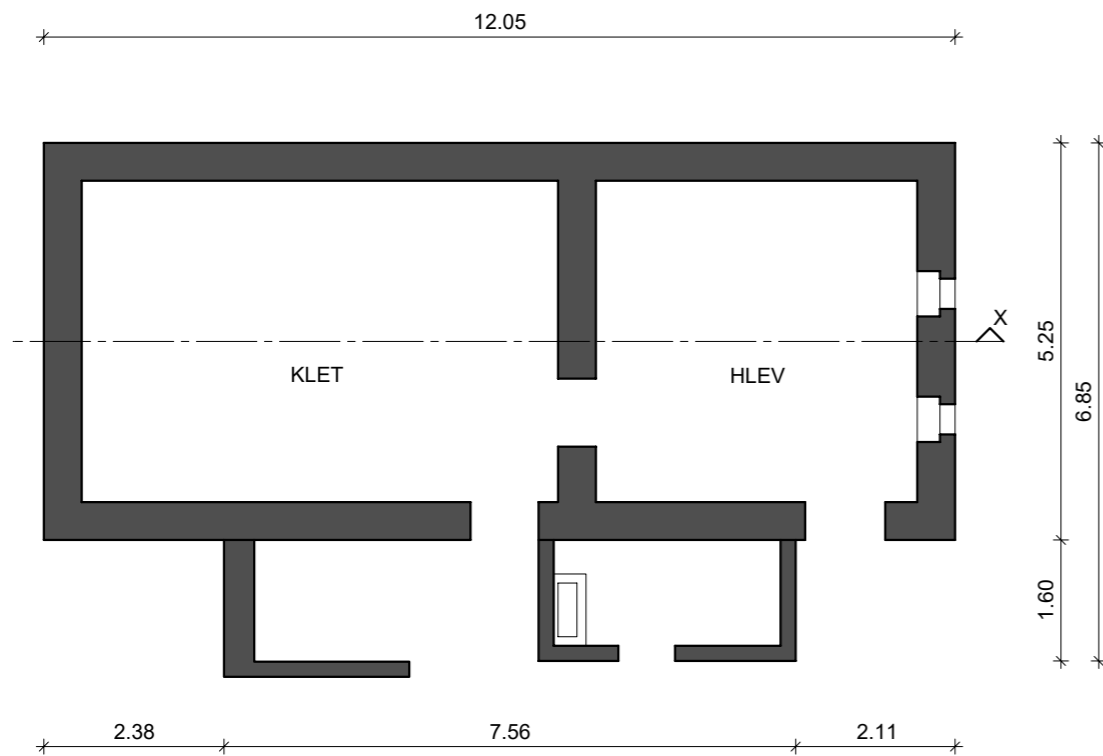

Jezerca 8
GOSPODARSKO POSLOPJE
prerez X-X

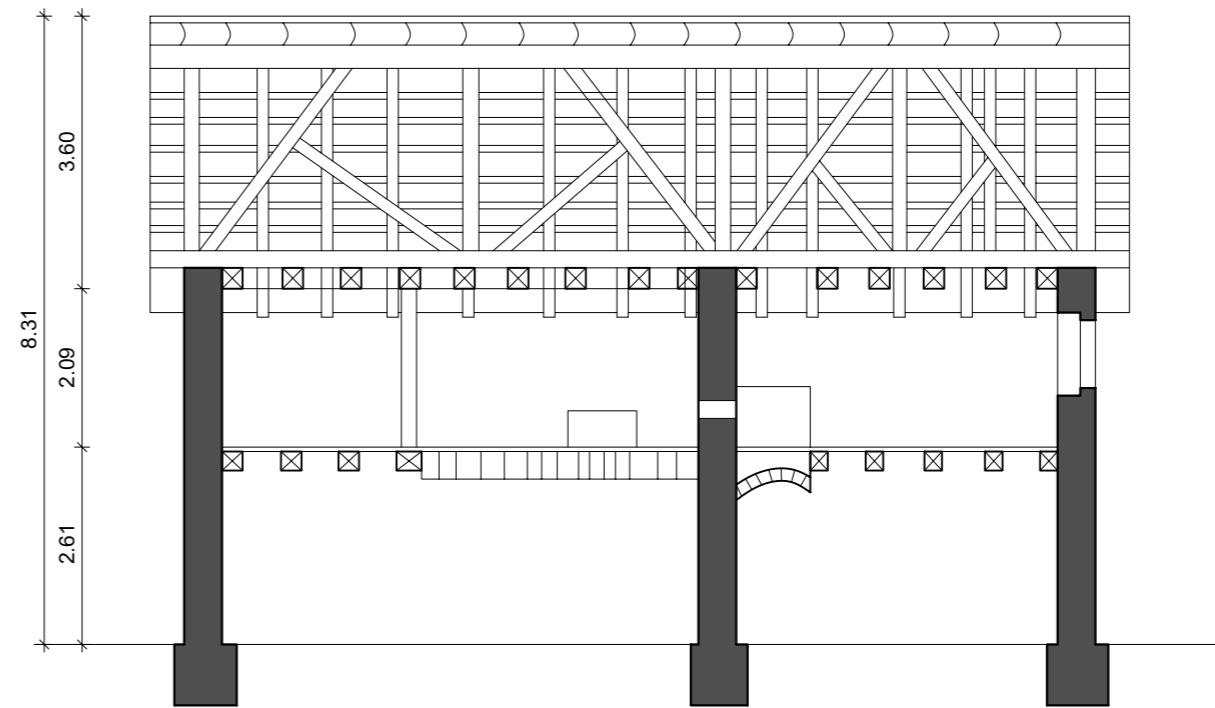

Jezerca 9: Stanovanjska hiša, Janez Bizjak Obdobje med vojnama

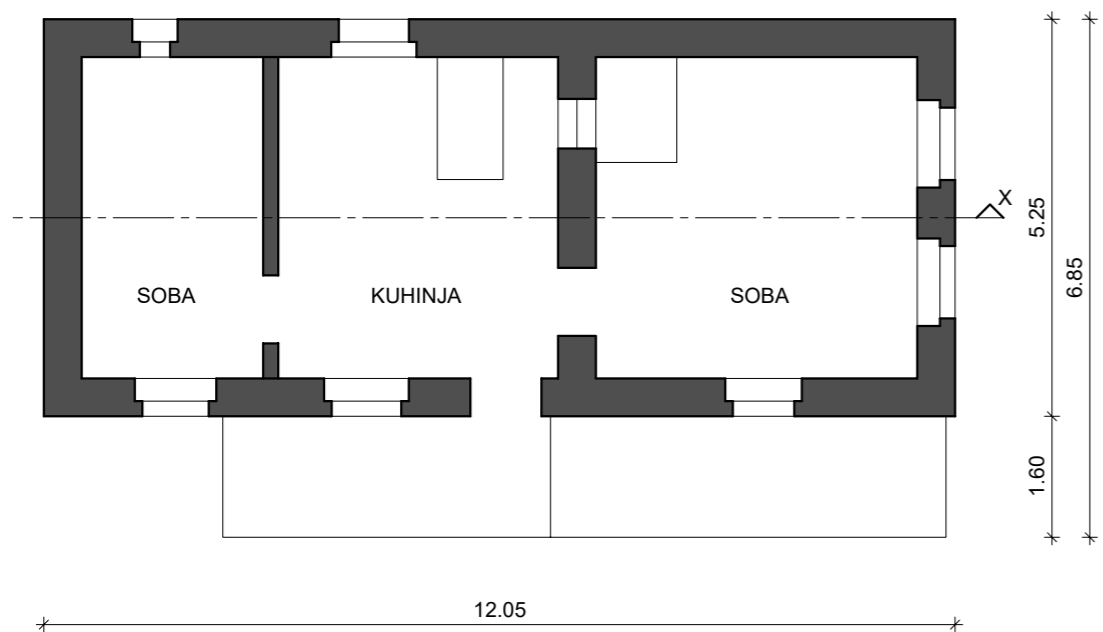
Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
tloris pritličja

Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
prerez X-X

Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
tloris nadstropja

Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
zahodna fasada

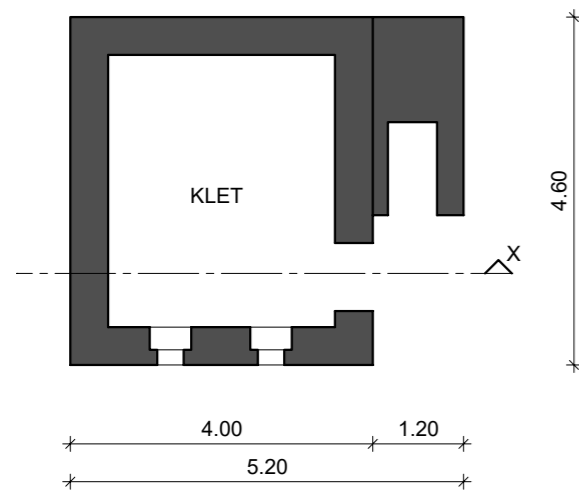

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

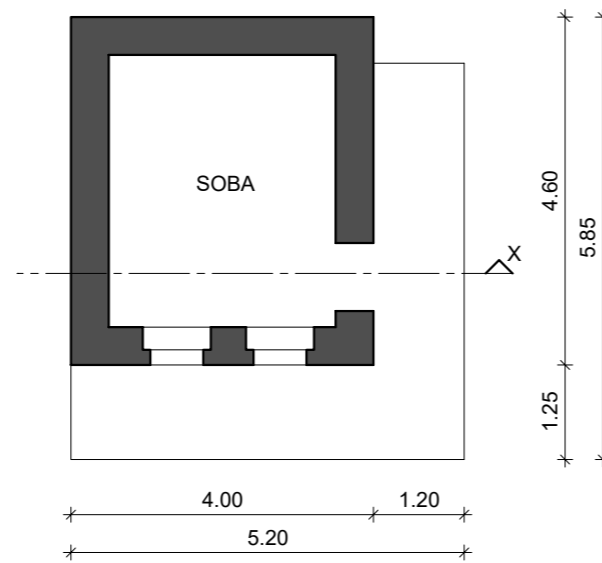
Jezerca 9: Kašča, Janez Bizjak

Obdobje med vojnama

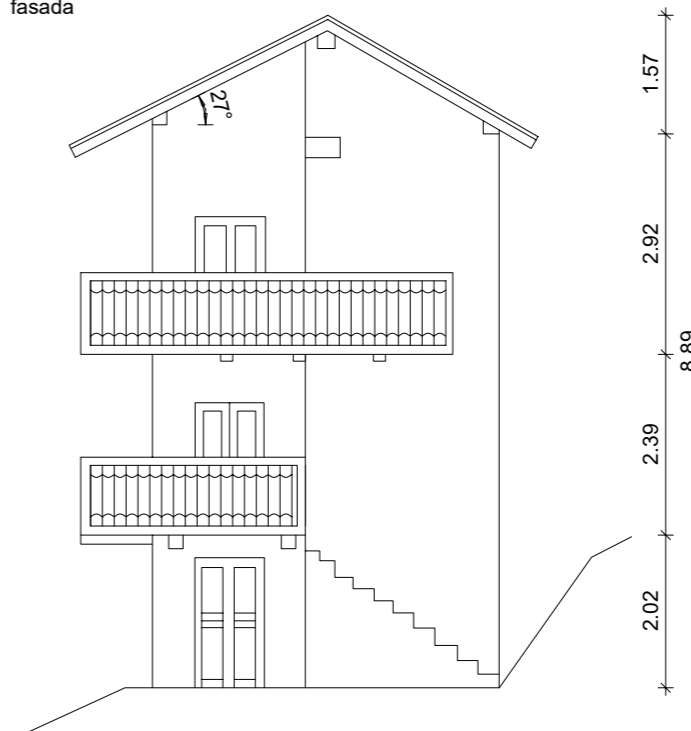
Jezerca 9
2 STAVBA
tloris pritličja

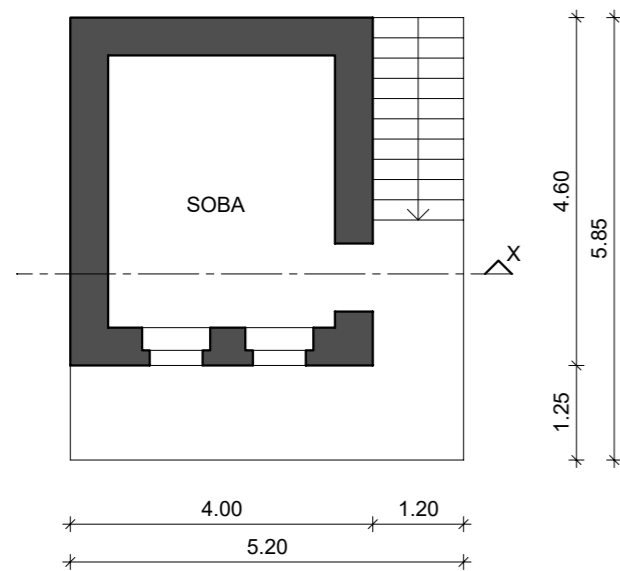
Jezerca 9
2 STAVBA
tloris nadstropja 2

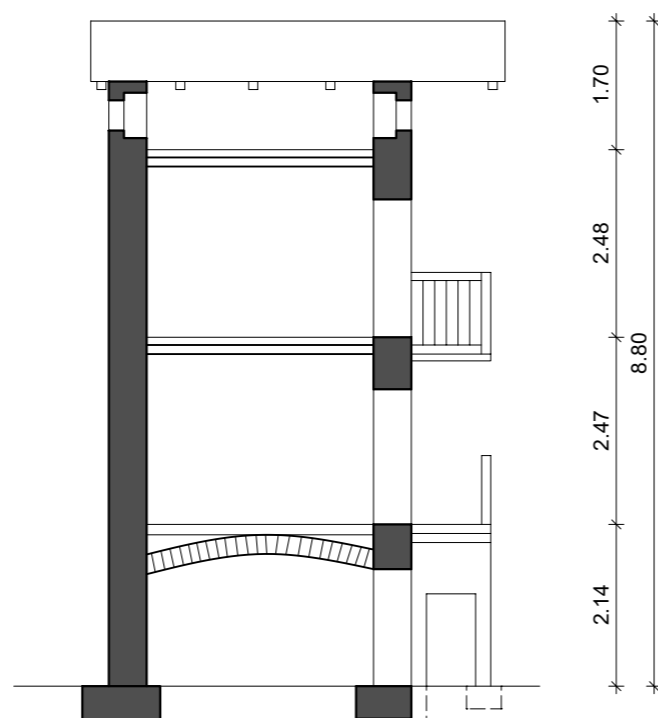
Jezerca 9
2 STAVBA
fasada

Jezerca 9
2 STAVBA
tloris nadstropja 1

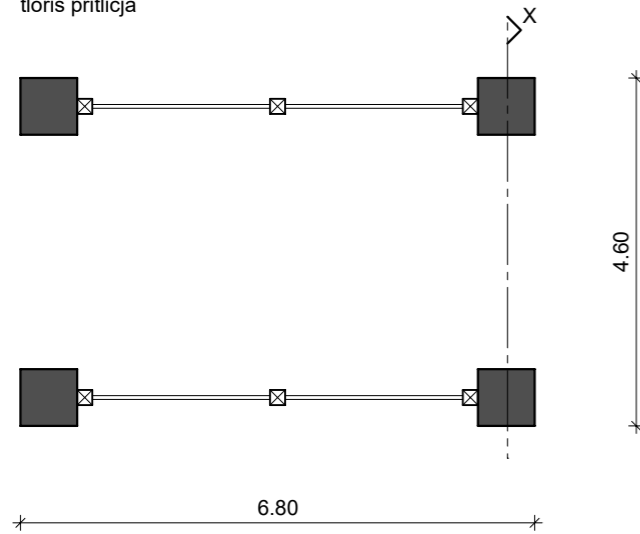

Jezerca 9
2 STAVBA
prez X-X

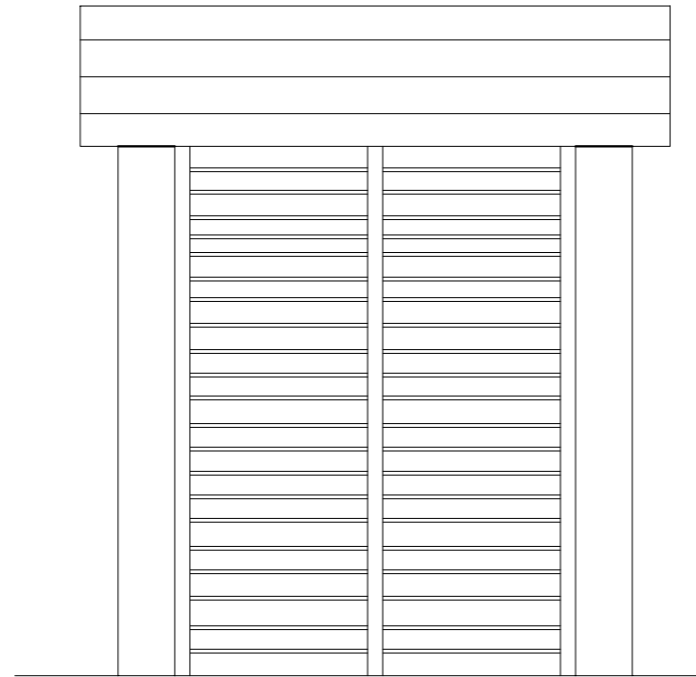

Jezerca 9: Kozolec, Janez Bizjak Obdobje med vojnama

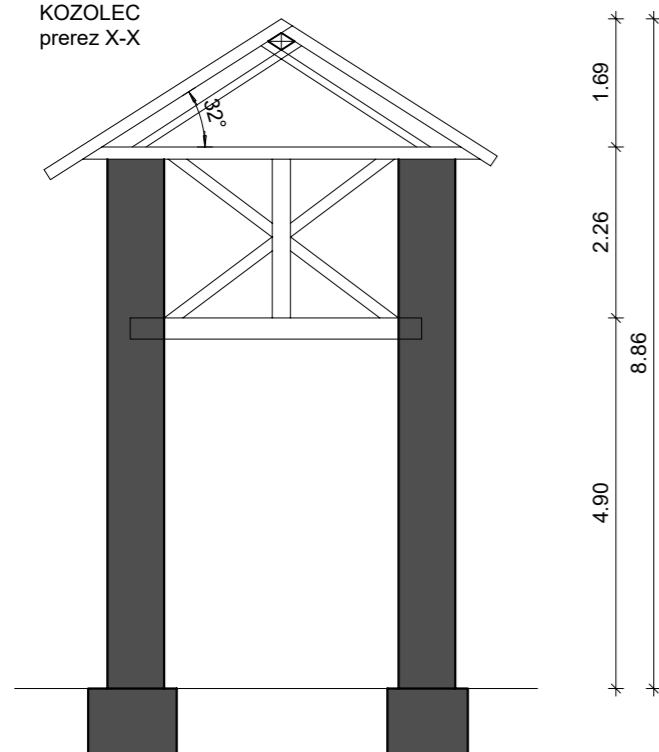
Jezerca 9
KOZOLEC
tloris pritličja

Jezerca 9
KOZOLEC
tloris pritličja

Jezerca 9
KOZOLEC
prerez X-X

2.2. Analiza stavbnih tipov v današnjem obdobju

Analiza stavbnih tipov v današnjem obdobju se omejuje na analizo grajene strukture obstoječega stanja vasi, kar v danem primeru obsega analizo: stanovanjskih stavb in gospodarskih poslopij.

Največjemu obsegu sprememb, skozi različna razvojna obdobja, je bil izpostavljen razvoj stanovanjske stavbe, kateri danes, na osnovi obstoječega stanja, brez poznavanja preteklih arhitekturnih značilnosti, težko opredelimo elemente arhitekturne identitete.

V današnje obdobje, se je tudi v večini prekinila kontinuiteta pozidave manjše utilitarne arhitekture, v manjši meri pa so še ohranjeni hlevi, seniki, na bolj ali manj oddaljenih senožetih, ki pa v tej fazi naloge, niso predmet obravnave.

2.2.1. Stanovanjske stavbe

V vasi Jezerca izstopata predvsem dve stanovanjski poslopji in sicer:

2.2.1.1. Jezerca 1: vrhklevna zasnova stanovanjske stavbe z gospodarskim poslopjem:

Danes opuščen, edini primer staro grajene stanovanjske stavbe, enocelično zasnovane kletne, nadstropne in podstrešne etaže zidane stavbe, ki v obliki črke L, z gospodarskim poslopjem tvori konstrukcijsko celoto.

Stanovanjska stavba zavzema kletno etažo, urejeno za namen shrambe in bivalno nadstropno, ter podstrešno etažo.

Dvokapna strešna konstrukcija ima blag strešni naklon, oziroma naklon, ki je primeren za korčno strešno kritino.

2.2.1.2. Jezerca 5: vrhkletna zasnova stanovanjske stavbe

Spomeniško varovana stavba, ki je popotresni sanaciji ohranila tlorisna in višinska razmerja prvotne stavbe in predvsem značilno oblikovanje zatrepne fasade, ki nakazuje vpliv značilnih elementov alpske, oziroma cerkljanske arhitekture.

Stavba, grajena pravokotno na plastnice terena, je pravokotne tlorisne oblike z značilnim tlorisnim razporedom notranjih shrambnih prostorov kletne etaže, bivalnih prostorov pritlične in nadstropne etaže in shrambnih prostorov podstrešne etaže.

Stavbo zaključuje dvokapna strešna konstrukcija z širokimi napušči na vzdolžni fasadi barvanimi planetami in korčno strešno kritino.

2.2.1.3. Povzetek stanovanjske stavbe

Pozidava stanovanjskih stavb v vasi Jezerca še vedno nakazuje uravnotežen vzorec z alpskimi in mediteranskimi vplivi. Stavbna tipologija z alpskimi vplivi je navzven izražena s pozidavo stavb pravokotno na plastnice terena in z značilnim oblikovanjem zatrepne fasade, to je z osnim razporedom okenskih in vratnih odprtih posameznih etaž stavbe. Stavbna tipologija z mediteranskim vplivom pa je navzven izražena z gradnjo stavb vzporedno na plastnice terena in z oblikovanjem mezzanina in zunanjih komunikacij: stopnic in gankov na vzdolžni, povečini na južni fasadi stavb.

Strešno konstrukcijo stanovanjskih stavb danes v večini oblikuje dvokapnica z blagim naklonom in kritino, ki po strukturi in barvi izhaja iz korčne strešne kritine.

2.2.2. Hlevi, gospodarska poslopja

Danes še ohranjen primer starograjene strukture vasi je samostojno gospodarsko poslopje, ki pripada domačiji Jezerca 5.

Pravokotna tlorisna zasnova stavbe, grajene vzporedno s plastnicami terena, oblikuje v pritlični etaži prostor hleva v nadstropju, pa prostoren prostor za hrambo krme in poljskih pridelkov. Podaljšan nadstrešek na stranski, vhodni fasadi tvori dodaten prostor za hrambo kmetijskih strojev. Stavbo oblikujejo iz vidnega kamna grajene fasade stavbe z še ohranjenim lesenim stavbnim pohištvom.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Obstoječa kritina: kombinacija opečnih zareznikov in žlebaste pločevine.

2.2.2.1. Povzetek hlevi, gospodarska poslopja

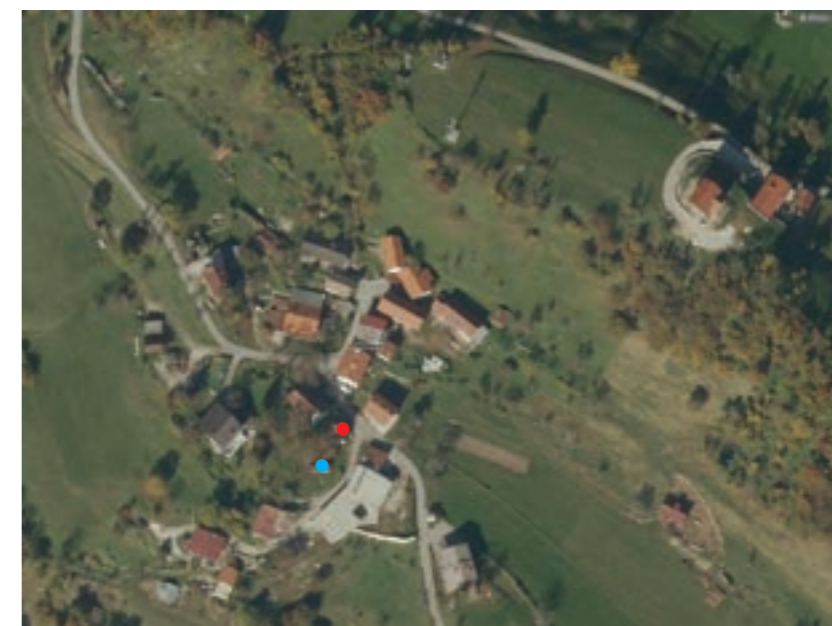
V vasi Jezerca je primer samostojnega gospodarskega poslopja v neposredni bližini domačije Jezerca 5, ter gospodarskega poslopja, ki se neposredno, konstrukcijsko navezuje na stanovanjsko stavbo Jezerca 1, torej primer oblikovanja stavbe z prevladujočimi alpskimi vplivi in drugi primer, adicijski tip, nastal na osnovi prevladujočega mediteranskega vpliva.

Fasado poslopij oblikuje vidna struktura kamnitih zidov, leseno stavbno pohištvo, z lesom ali s trikotno okensko odprtino oblikovan zatrep stranskih fasad obravnavanih stavb.

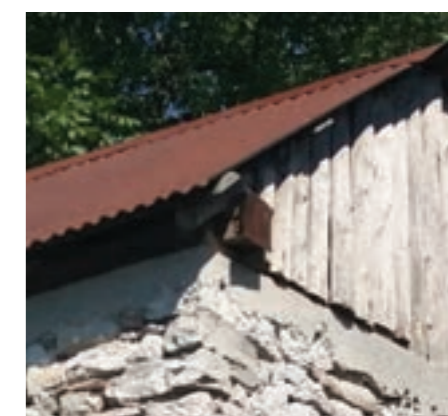
Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim ali strmejšim naklonom in strešno kritino: korci ali večinoma žlebasta pločevina in v danem primeru žlebasta pločevina v kombinaciji z opečnimi zarezniki, značilnimi za boško arhitekturo..

Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v današnjem obdobju

Jezerca 1: Stanovanjski objekt in gospodarsko poslopje
Današnje obdobje

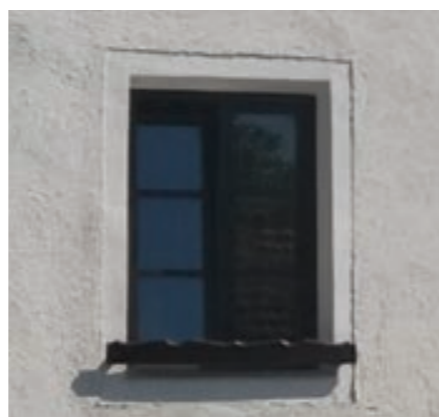
Pri vstopu v vas Jezerca je ohranjena zanimiva kompozicija starograne strukture konstrukcijsko združene kompozicije stanovanjske stavbe in manjšega gospodarskega poslopja. Bivalni del stanovanjske stavbe je navzven finalno obdelan v belem ometu, medtem je gospodarski del stavbe opredeljen z vidno strukturo kamnitih, nosilnih zidov stavbe.

Jezerca 5: Stanovanjski objekt
Današnje obdobje

Stanovanjska stavba, Jezerca 5, je pravzaprav s svojim volumnom, oblikovanjem in pozicijo dominantna osrednjega vaškega ambianta in s tem, celotne grajene strukture vasi.

Oblikuje jo poudarjena zatrepna fasada, ki spominja na zasnovo zatrepnih fasad cerkljanske arhitekture. Osni razpored z belo obrobo poudarjenih okenskih in vratnih odprtin posameznih etaž stavbe loči reliefno podarjena horizontalna fasadna linija, ki poteka med pritlično in nadstropno etažo stavbe. Podstrešne, oziroma mezzaninske okenske odprtine so manjših dimenzij in praviloma pravokotne ali kvadratne oblike. Vendar široki napušči, okrašeni z zrezljanimi zaključki špirovcev in poslikanimi planetami, ter z zunanjimi komunikacijami na stranskih fasadah, pripeljejo arhitekturo nazaj, v območje Primorske.

Jezerca 5: Gospodarsko poslopje Današnje obdobje

Gospodarsko poslopje, ki pripada bližnji domačiji Jezerca 5, je ena redkih še ohranjenih samostojnih gospodarskih poslopij v vasi Jezerca.

Pri oblikovanju obravnavane arhitekture je zaznati preplet mediteranskih in alpskih vplivov. Mediteranski vpliv se izraža predvsem v gradnji stavbe vzporedno s plastnicami terena in oblikovanju značilnih zunanjih komunikacij: leseni gank z vertikalnimi in horizontalnimi letvami, ter alpski vpliv, ki se izraža v oblikovanju strme dvokapne strešne konstrukcije, z delno ohranjeno kritino, opečnimi zarezniki, značilnimi za bovško arhitekturo.

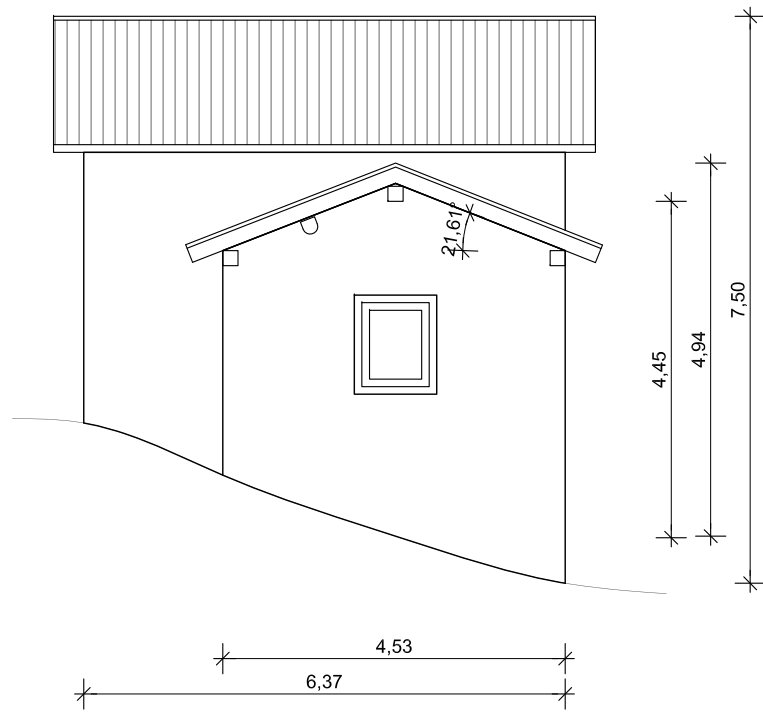
Zanimiva je finalna obdelava zunanjih površin, ki jo sestavlja kombinacija rečnih prodnikov in peščenih površin. Predelne stene zunanjega nadkritega prostora, v osnovi namenjenega za hrambo kmetijskih strojev in orodja, sestavlja še ohranjena pletenica. Enako sestavo stene je zaslediti v okviru gospodarskega dela domačije, kulturnega spomenika, Nježne hiše v Jevščku.

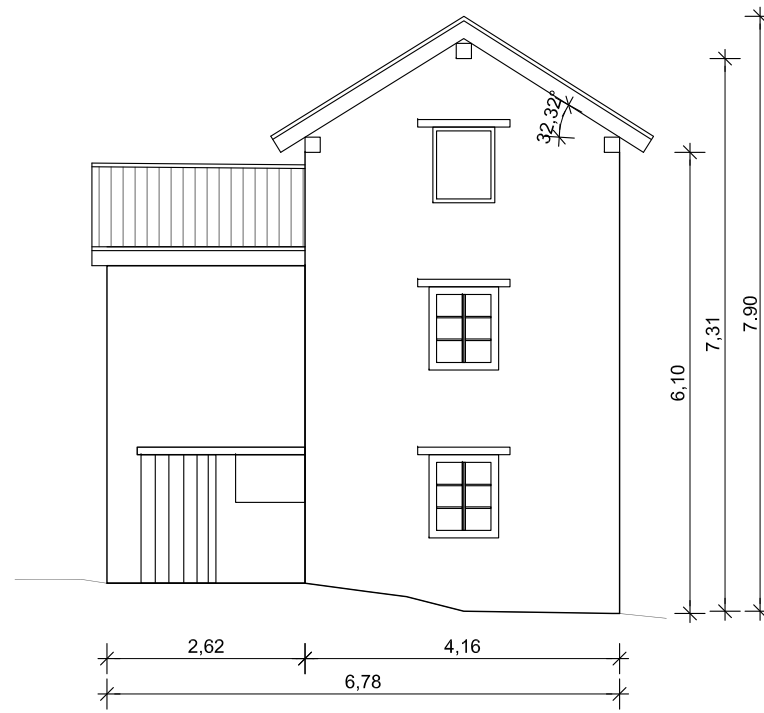
**Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov
v današnjem obdobju**

Jezerca 1: Stanovanjska stavba in gospodarski objekt

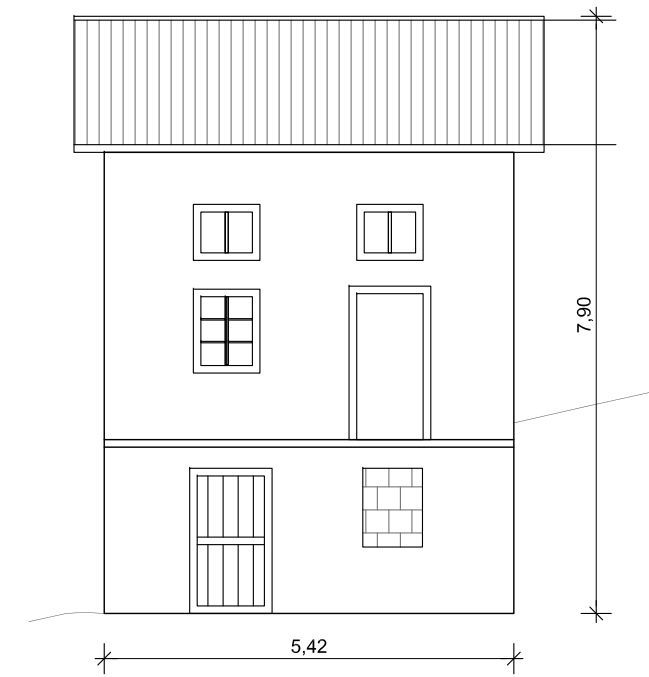
Stanovanjska stavba
J fasada

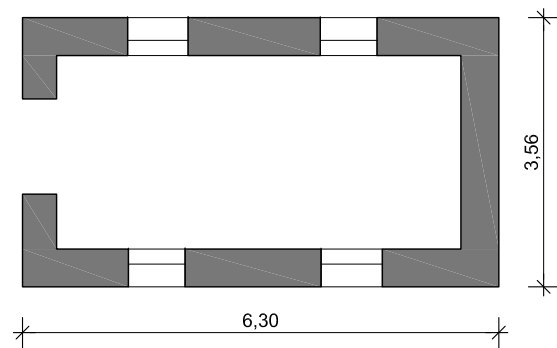
V fasada

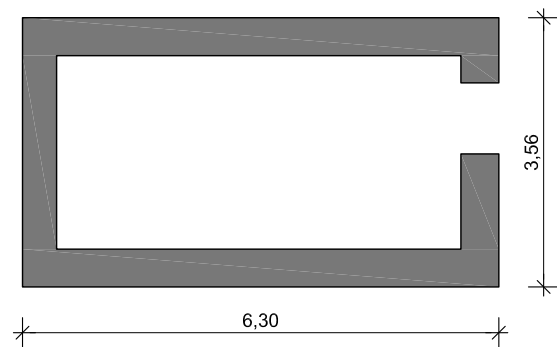
S fasada

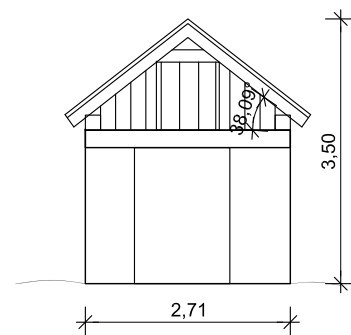
Gospodarski objekt
tloris - pritličje

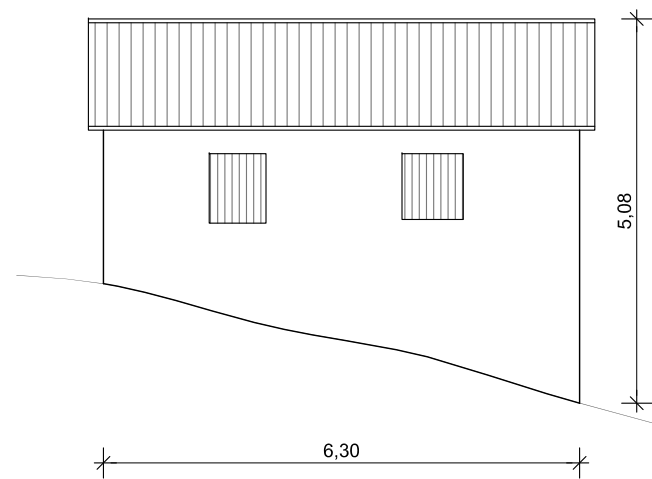
tloris - klet

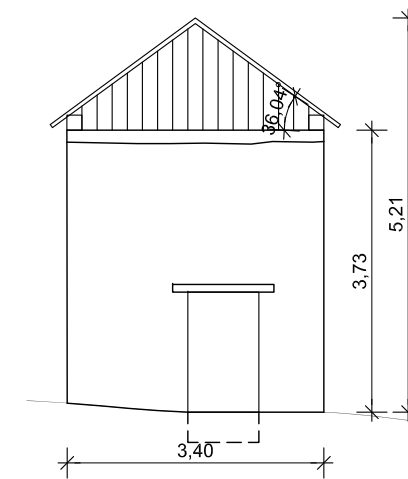
Z fasada

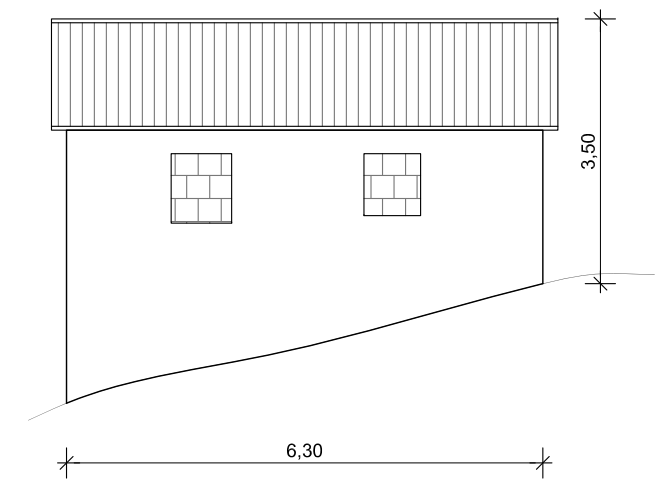
J fasada

V fasada

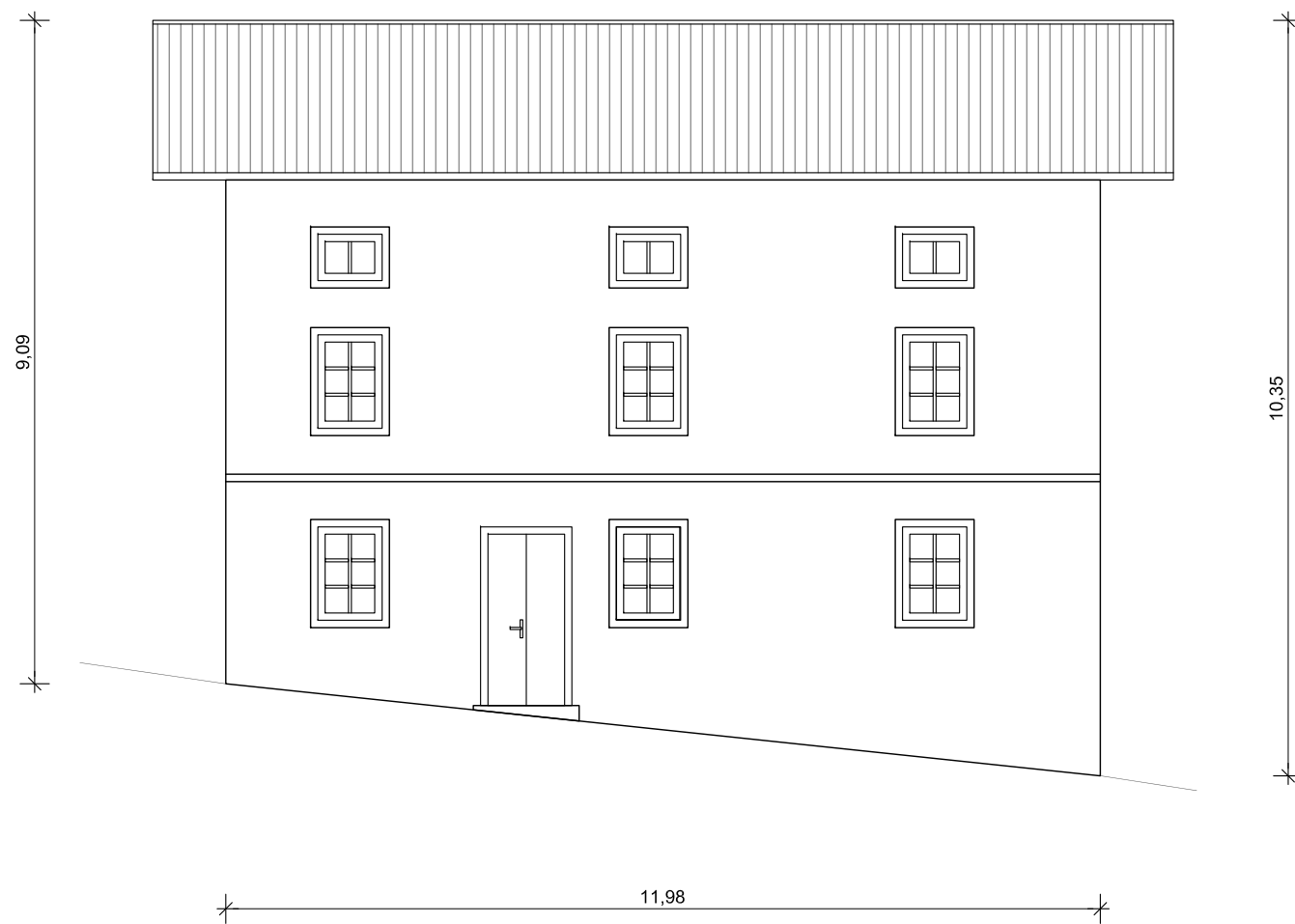
S fasada

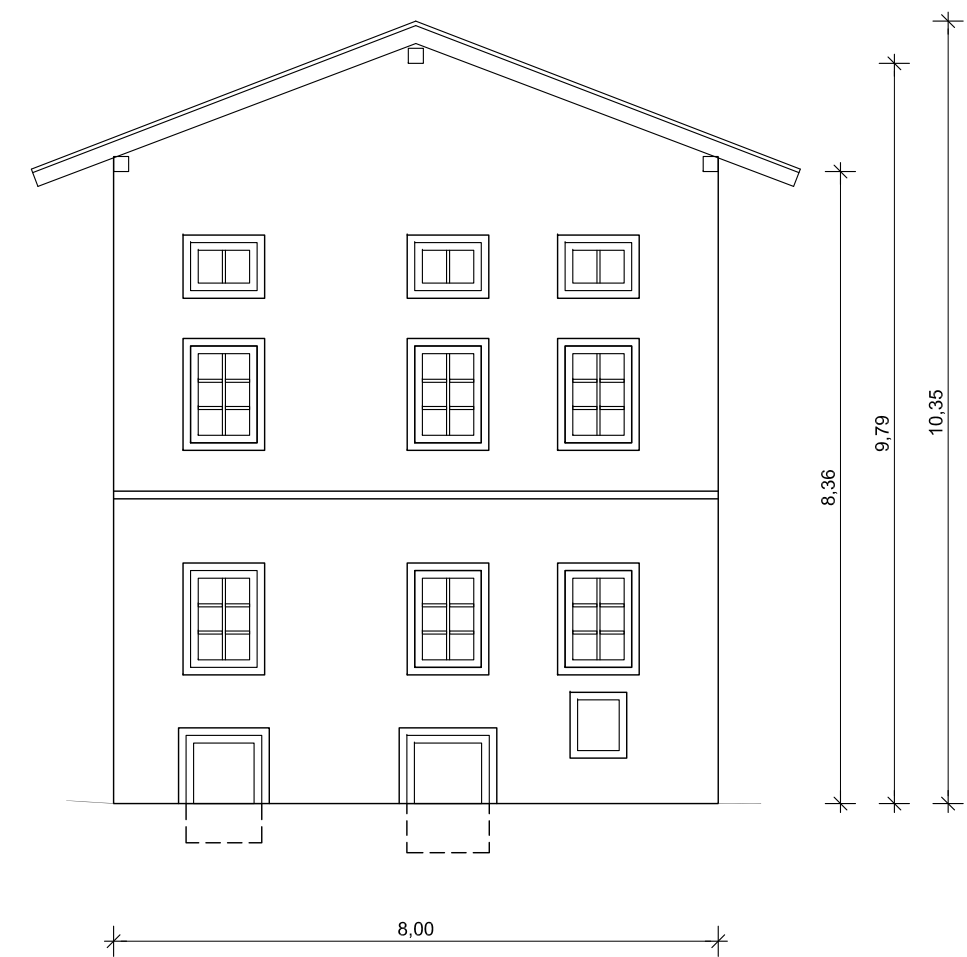
Vir: Posnetek obstoječega stanja-izmera

Jezerca 5: Stanovanjski objekt

Stanovanjski objekt
SZ fasada

JZ fasada

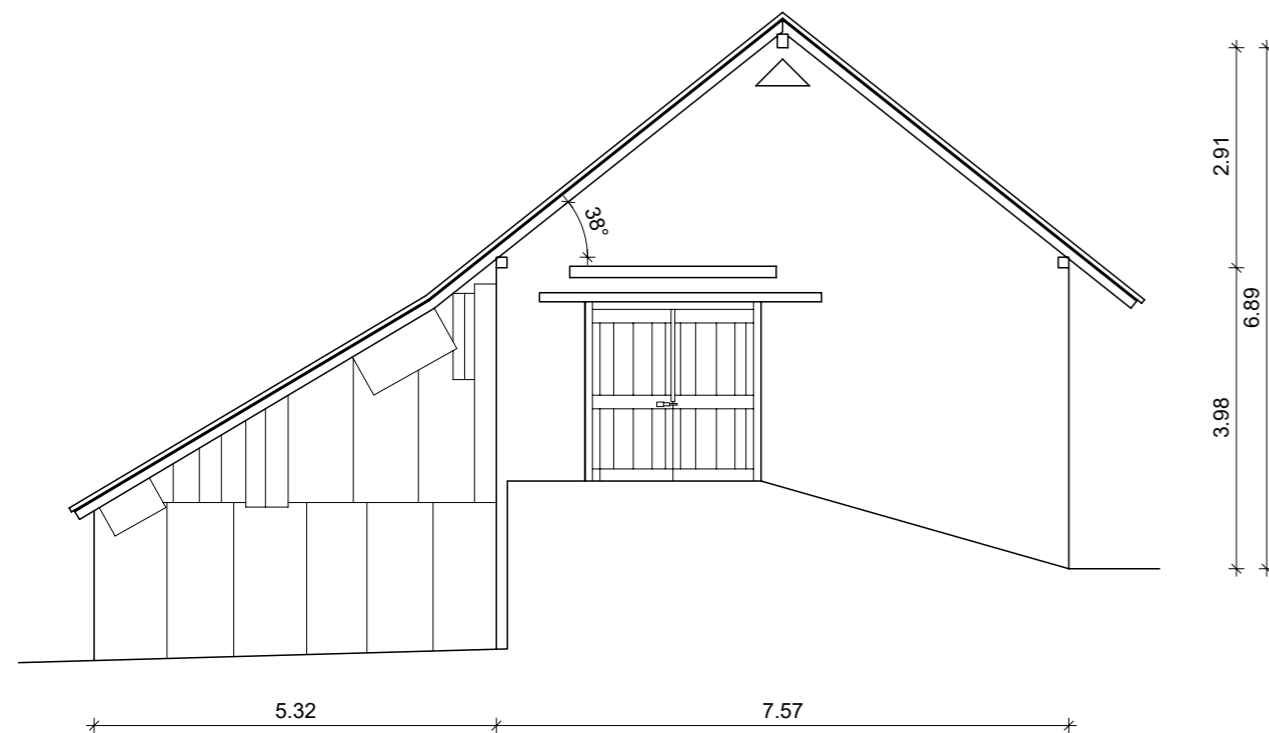
Jezerca 5: Gospodarsko poslopje

Današnje obdobje

S fasada

Z fasada

STAVBNA TIPOLOGIJA
V OBČINI KOBARID

Analiza poselitvenih vzorcev in
inventarizacija stavbnih tipov na območju
drežniških vasi

Drežnica

VSEBINA OBRAVNAVE VASI DREŽNICA

Naslovna stran

Kazalo vsebine naloge

Uvod

Analiza poselitvenih vzorcev vasi Drežnica

- Besedilo: predstavitev poselitvenega vzorca vasi Drežnica
- Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev naselja Drežnica v obdobju nastanka Franciscejskega katastra in v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Drežnica

Stavbna tipologija vasi Drežnica v obdobju med vojnama

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama

Stavbna tipologija vasi Drežnica v današnjem obdobju

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju

Avtorstvo fotografij: arhiv avtorske skupine, razen kjer je drugače navedeno.

1. Stavbna tipologija vasi Drežnica

1.1. Uvod

Naselje Drežnica leži na plodni terasi, z vseh strani obdani z visokimi hribi: na vzhodu Planica in Kožljak, na severovzhodu Krn, na severu greben Krnšice, Vrata, Oblo brdo in Vršič; na severozahodu pogorje Morizna s Krasjim vrhom, Velikim vrhom in Pirhovcem; na jugu Volnik in Ozben. Na zahodni strani se terasasta dolina odpira proti kobariškemu Stolu, od katerega ga deli Soča, ki se prav tu, pri Kobaridu, izvije iz soteske v širšo dolino.

Na SZ strani vasi je struga potoka Stopica, ki se izliva v potok Kozjak in na JV je potok Ročica, ki doseže Sočo v vasi Ladra.

Drežniški okoliš spada v tako imenovani Predalpski svet, kar se tudi odraža v klimi: toplo, suho poletje, ter mrzle in deževne zime.

1.2. Analiza poselitvenih vzorcev

Arheološki ostanki kažejo, da je bilo območje poseljeno že v antiki. Na manjšem hribu Gradec so našli ostanke prehodne utrdbe iz poznoantičnega časa. Utrdba je verjetno varovala pot, ki vodi iz doline Soče pod Krn. Domneva pa se, da se je sem umaknilo staroselsko prebivalstvo, potem ko je v času pozne antike ali še kasneje opustilo izpostavljeno postojanko na Toncovem gradu pri Kobaridu. Tudi dosednji izsledki folklorističnih, imenoslovnih in drugih raziskav pa kažejo, da je bil drežniški kot pomembna staroselska enklava.

V 6. stoletju so to območje poselili Slovani. Prvotnih prebivalcev niso popolnoma iztrebili, ampak le podjarmili. Od njih so sprejeli tudi mnogo imen za hribe, reke...

Prebivalci so se prehranjevali v glavnem s kozjim in ovčjim mlekom, saj je bila drežniška planota še neobdelana. V srednjem veku, ko je prišla Tolminska pod Oglejski patriarhat, so benediktinci učili ljudi kmetovati. Življenjski pogoji so se tako izboljšali - naraščalo je število prebivalcev.

Prvi zapiski o teh krajih izpod peres vikarjev segajo v leto 1324. Takrat so otroke krstili v Tolminu in jih vpisovali v krstne 'bukve'. Kasneje so jih krstili v Kobaridu. Tudi tam so ostali zapiski.

Leta 1747 je bila ustanovljena drežniška kaplanija. Od takrat naprej so v Drežnici vodili tudi matične knjige.

Pred letom 1750 je bila Drežnica povezana le po levem bregu Soče s Tolminom, saj mostu čez reko Sočo pri Kobaridu še ni bilo. Tedaj je Drežnica veljala za eno najzakotnejših krajev, saj je glavna cesta potekala po desnem bregu Soče v smeri Bovec-Kobarid-Tolmin. Prebivalstvo teh krajev se je ukvarjalo izključno z živinorejo, planšarstvom in delno poljedelstvom. Drežnica

je veljala za sončno točko v smeri proti Julijcem po levem bregu Soče, kjer ji je omogočilo turistično-lovski turizem.

Hitrejši razvoj beleži Drežnica v času Ilirskih provinc in Napoleona, oziroma v času, ko se je izvedel kamniti t.im. Napoleonov most čez Sočo. S tem je Drežnica, oziroma celotno Drežniško območje dobilo neposredno povezavo z bližnjim večjim naseljem Kobaridom in Čedadom, v takratnem obdobju neposredno povezavo z glavno trgovsko linijo.

V teh krajih je ravno zaradi zgodovinske odmaknjenosti in neprehodnosti močno zakoreninjena cerkev in danes še ohranjeni nekateri stari običaji, kot npr. Drežniški pust, ki spada med vidnejša tradicionalna pustovanja v Sloveniji.

Drežnica velja za sveto deželo in je celo ena od romarskih poti. Vas ima ogromno cerkev in močni faro. Sodelovanje med vaščani in faro je bilo tudi v preteklosti zelo učinkovito, saj so le-ti, s pomočjo beneških mojstrov, zgradili novo cerkev Srca Jezusovega:

V vseh drežniških vaseh, razen v Jezercih, so že v srednjem veku zgradili cerkve. V Drežnici je do začetka 20. stol. stala cerkev sv. Jurija, ki pa so jo porušili in na njenem mestu, na vzpetini, zahodno od gručaste zasnove vasi, leta 1912 zgradili novo, romarsko cerkev Srca Jezusovega, ki se s svojim šilastim zvonikom dviguje v nebo in se čudovito sklada z mogočno in veličastno konico Krna v ozadju.

Cerkev je zasnovana kot mogočna triladijska stavba s pročeljem in vhodnim stopniščem. Dolga je 40 m, osrednja ladja je visoka 21 m. Zvonik je bil najprej pozidan le 26 m visoko, leta 1986 pa so ga dokončali, sedaj je visok kar 52 metrov. Dokončno notranjo podobo je cerkev dobila leta 1942, ko sta jo poslikala akademska slikarja Avgust Černigoj in Zoran Mušič. Goriška nadškofijska je leta 1941 cerkev proglasila za baziliko.

Gre pravzaprav za edino zgradbo v vasi, ki je med prvo svetovno vojno ostala nepoškodovana –skorajda neverjetno, saj je soška fronta kar dve leti in pol tekla tik nad Drežnico, vas pa je bila v tem času vsakodnevno izpostavljena topovskemu obstreljevanju.

Prva svetovna vojna, ki je divjala v teh krajih, je pustila močan pečat, ki je še danes viden. Soška fronta je vzela marsikatero življenje, prebivalstvo pa pregnala v večletno begunstvo.

Med obema vojnama in po drugi svetovni vojni se je zaradi težkih socialnih razmer izselilo mnogo ljudi v druge dežele Evrope in Amerike. Za mnogimi se je zbrisala vsakršna sled.

V povojnem obdobju, z razvojem industrije v Zgornji Soški dolini, je povezana odseljevanje ljudi in dnevna migracija,

ki se je deloma ustavila šele leta 1986, z izgradnjo prvega tovarniškega obrata v Drežnici-obrat tovarne Kolektor.

Pomembno prelomnico v prostorskem in arhitekturnem razvoju je prav tako kot pri ostalih drežniških vaseh, tudi v vasi Drežnica, povzročil potres leta 1998 in 2004.

Danes je prebivalstvo, posebno mlajši, večinoma zaposleno v dolini, v industriji, kmetijstvo je le še v redkih primerih dopolnilna dejavnost. Na njivah gojijo pretežno krompir, fižol, krmne rastline, na pobočjih in v strmih svetlu pa so travniki, ter sadno drevje, senožeti in pašniki.

Značilna za vse drežniške vasi je planšarska živinoreja. Pasejo na planini Zappleč in Zaprikraj nad Drežniškimi Ravnami.

1.2.1. Analiza poselitvenih vzorcev v času nastanka franciscejskega katastra 1823-1869

Vas Drežnica se je razvila v obliki gruče, pod vzhodnim delom vzpetine, na kateri je dominirala sakralna arhitektura in sicer v območju med dvema vodotokoma na severni in južni strani vasi, ter ob poteh, ki so povezovale vasi Magozd, Jezerca, Drežniške Ravne, Koseč in naselje Kobarid.

Poselitveni vzorec vasi je sledil osnovnim smernicam, kot v ostalih drežniških in sicer na osnovi uravnoveženega vzorca poselitve, ki ga oblikuje mediteranski vpliv z gradnjo stavb vzporedno s plastnicami terena in alpski vpliv, z gradnjo stavb pravokotno na plastnice terena. Na naveden način je staro grajena struktura vasi oblikovala središnji ambient z elementom vode (korito, oziroma v kasnejših obdobjih vodnjak) in manjše ambiente vasi, ki so bili hkrati tudi ambienti obdajajočih domačij, oblikovanih na osnovi lege, oblike in reliefa pripadajočih parcel in različne vsebine pripadajočih stavb.

Izven navedenega poselitvenega območja vasi, ki sta ga definirala vodotoka na severni in južni strani vasi, je na jugu, ob poti v vas Koseč, zaslediti manjši zaselek in območje starega pokopališča in preko struge potoka na severni strani vasi, ob poti v Drežniške Ravne manjše zaselke, ki so jih oblikovale posamezne domačije.

Seniki, hlevi, kozolci so bili v večini primeru prisotni v širšem gravitacijskem območju naselja in na ta način oblikovali kvalitetno kulturno krajino, ki se je razvijala v smeri kmetijske krajine. Kulturno krajino so oblikovale pašne, skromne obdelovalne površine z nasadi sadnega drevja in razpršeno poselitvijo značilnega ljudskega stavbarstva, pogojenega z naravnimi danostmi, ter lesom in kamnom kot gradivoma.

1.2.2. Analiza poselitvenih vzorcev v današnjem obdobju

Na osnovi poselitvenih principov formiranja starograjene strukture vasi se je naselje širilo v JV delu, ob prometnici, ki je povezovala vas z vasjo Koseč in naseljem Kobarid. Na križišču navedenih poti, v bližini stare lokacije pokopališča, se je oblikovalo novo, večje središče vasi z elementom vode in obdajajočo arhitekturo, pri oblikovanju katere je zaznati tudi značilne elemente arhitekturne dediščine nižje ležečega večjega naselja Kobarid.

V že navedenih, povojnih, prelomnih obdobjih razvoja drežniških vasi, med katerimi prav gotovo spadajo potresi, predvsem v letu 1998 in 2004, se je predvsem opuščala poselitev območja starograjene strukture vasi in po principu razpršene poselitve, se je vas širila v vzhodnem delu, v območju prometne povezave z vasjo Koseč, na južnem delu, v območju prometne povezave z naseljem Kobarid in v manjšem obsegu na severnem delu, v območju poti, ki vodi v vas Drežniške Ravne.

V novejšem obdobju se je staro pokopališče, locirano v območju starograjene strukture vasi, ukinilo in oblikovala se je nova lokacija, na SZ strani, izven poselitvenega območja vasi.

S popotresno sanacijo stavb, predvsem obdajajočih stavb trga vasi, nastalega ob križišču prometnic, ki povezuje vas z vasjo Koseč in naseljem Kobarid, se niso ohranili v celoti vsi osnovni, značilni elementi predhodne arhitekturne dediščine in obnova tega trga v novejšem obdobju je izvedena na osnovi vidnega nerazumevanja osnovnega oblikovnega in vsebinskega principa formiranja obravnavanega trga starograjene strukture vasi.

Posledica navedenih posegov, ki temeljijo predvsem na novodobnem slogu oblikovanja izvedenega iz sodobnih materialov in ne med drugim tudi na analizi kvalitet predhodne arhitekturne dediščine kraja, katere vsebina je izhajala predvsem iz potreb prebivalstva vasi, je odtujitev tega dela prostora od osnovnega, še obstoječega kvalitetnega prostorskega koncepta vasi.

1.2.3. Povzetek

Vzorec poselitve vasi izvira iz preteklosti in definira nastanek naselja ob pomembnih prometnicah in vodotokih, na osnovi sledečega poselitvenega vzorca:

- gručasta poselitev z značilnim formiranjem vaških ambientov na osnovi uravnoteženega vzorca gradnje stavb vzporedno (mediteranski vpliv) ali pravokotno na plastnice terena (alpski vpliv).

V današnjem obdobju, se zgoraj navedenim vzorcem poselitve pridružuje še tip razpršene poselitve. Magozd, v virih večinoma navedeno kot gručasto naselje, leži na

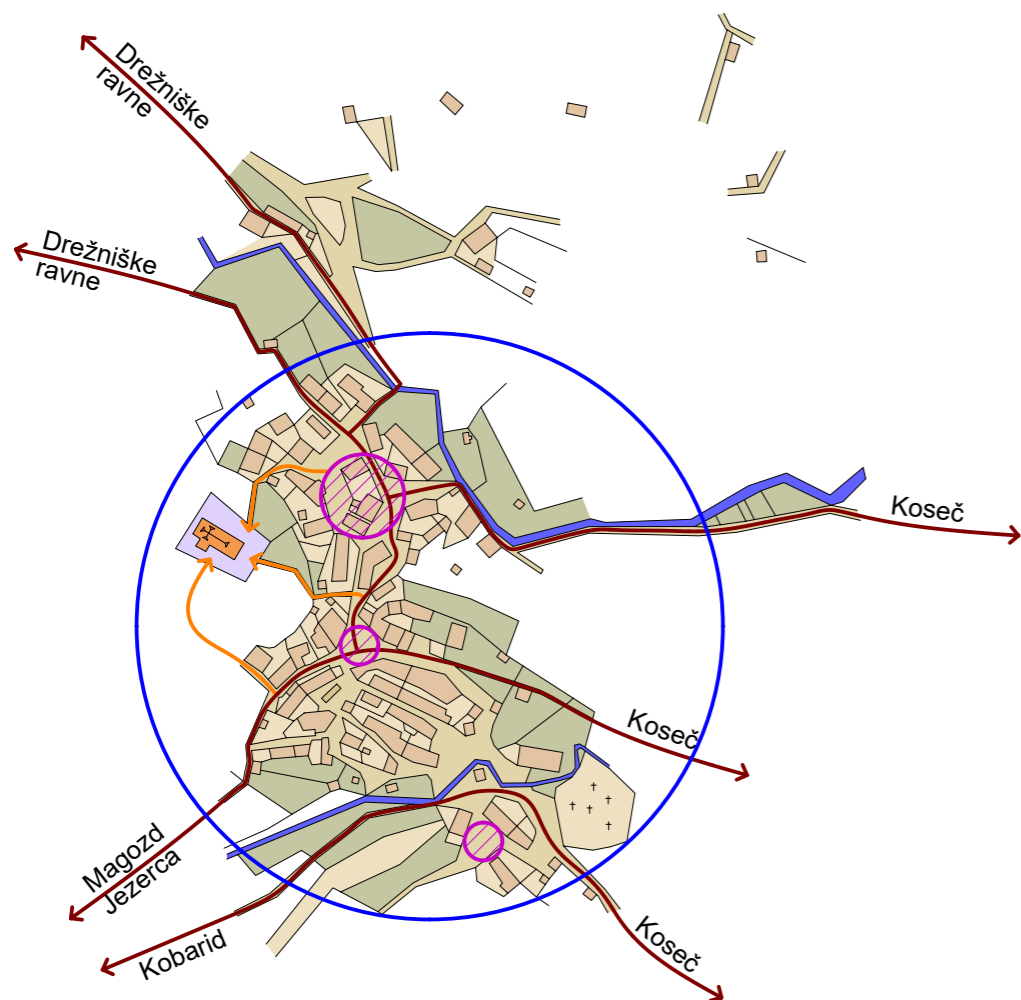
terasastem terenu pod Morizno in podnožjem Krasjega vrha. Vas z nadmorsko višino 460 metrov je daleč najnižji svet na Drežniškem, z največ sonca in najtoplejšo klimo. Od tu je krasen pogled proti vzhodu na Drežnico in na Krn v ozadju, proti severozahodu pa po dolini Soče proti Trnovem. Iz imena nekateri sklepajo, da je vas nastala med gozdom, ko so tod širili pašno površino. Dostop v Magozd je po cesti iz Drežnice, ki se nato kot makadamska pot nadaljuje proti vasi Trnovo. Kolovozna pot se iz Magozda vijuga tudi proti Kobaridu in najbrž predstavlja prvo povezavo vasi z dolino.

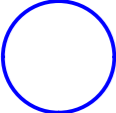

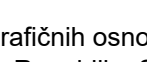
Pod vasjo je obnovljena cerkev sv. Ane. Zgrajena je bila nekje v času med 1450 in 1500. Prva dokumentirana poročila najdemo v vizitacijskem zapisu iz leta 1751. Cerkev meri v tlorisu 10,5 dolžine in 6,10m širine s pravilno lego. Od vzhoda proti zahodu si sledita prezbiterij in ladja. Nad zahodno steno se dviga zvonik na preslico, ki je sestavljen iz dveh delov: širšega, zgoraj porezanega spodnjega in ožjega zgornjega s preprosto polkrožno zaključeno lino. Na vrhu je zaključen v obliki trikotnika. Cerkev je pravokotnega tlorisa in meri v višino od 4,50m do 6,70m. Rebrast strop prezbiterija skriva še stare poslikave, ki so prikazane le v manjšem obsegu. Na enem izmed tramov lesenega kora je vrezana letnica 1797. Po potresu leta 1998 restavrirani oltar izvira iz 17. stoletja.

Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev vasi Drežnica v obdobju nastanka Franciscejskega katastra in v današnjem obdobju

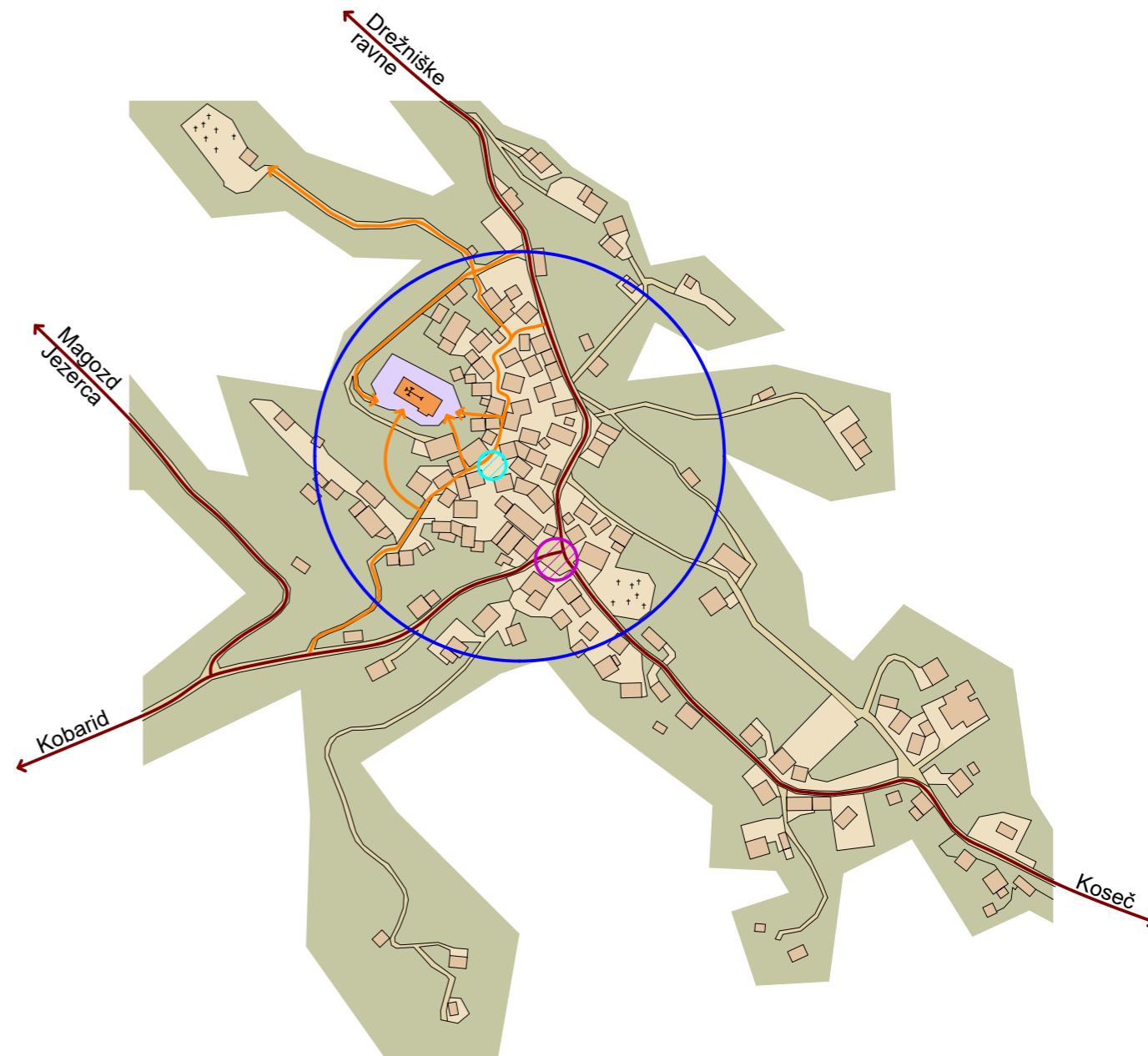
Stavbna tipologija Drežnica - Analiza poselitvenih vzorcev

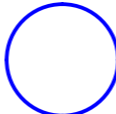

DREŽNICA
vzorec naselitve vasi Drežnica v obdobju izdelave
franciscejskega katastra 1820-1827

- staro jedro naselja Drežnica: prevladujoč gručasti tip pozidave z elementi strnjene obcestne pozidave, ki z prilagajanjem legi prometnic, konfiguraciji pripadajočega terena in oblike parcele formirajo in oblikujejo vaške ambience, katerih značaj vsebine, je odvisen od vsebine obdajajoče arhitekture.
- vaški ambienti
- arhitekturna dominantna naselja: cerkev sv.Petra
- lokacija pokopališča
- vodotoki
- pomembne prometne povezave z naseljem Kobarid in ostalimi vasi drežniškega območja
- poti, ki vodijo iz starega jedra naselja do arhitekturne dominante, cerkve sv.Petra
- pripadajoče dvorišče domačije
- pozidava

DREŽNICA
vzorec naselitve vasi Drežnica v današnjem obdobju

- območje starega jedra naselja Drežnica z še ohranjenim, prevladujočim gručastim tipom pozidave, s tem, da se značilni element strnjene obcestne pozidave vse bolj umika gradnji, ki zahteva večjo medsebojno razdaljo in na ta način navzven odpira in vključuje nekoč oblikovane notranje dvoriščne ambience v sistem uličnih povezav.
- manjši vaški ambient z vodnjakom v starem jedru naselja
- večji vaški ambient v razširjenem delu naselja in na stičišču pomembnih prometnih povezav
- arhitekturna dominantna naselja: cerkev Srca Jezusovega
- lokacija pokopališča
- pomembne prometne povezave z naseljem Kobarid in ostalimi vasi drežniškega območja
- pomembnejše poti v okviru starega jedra naselja Drežnica
- pripadajoče dvorišče domačije
- pozidava

Vir grafičnih osnov:
Arhiv Republike Slovenije -franciscejski kataster
in Prostorski informacijski sistem občin (PISO)

Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Drežnica

Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Drežnica

Slika 1,2,3,6,7,8,11,12,16,17,21: Drežnica je v območju starograjene strukture vasi, gručasti tip naselja, ki se je izoblikovalo pod vzpetino dominantne, sakralne arhitekture, na osnovi uravnoteženega vzorca mediteranskega in alpskega vpliva.

Slika 2,3,4,5,19: skozi različna časovna obdobja razvoja vasi sta se oblikovala dva pomembna ambienta vasi in sicer manjši trg z elementom vode-vodnjakom v okviru gručasto zasnovane starograjene strukture vasi in vstopni ambient v vas, trg nastal na križišču prometnih povezav med naselji Kobarid, Drežnica, Drežniške Ravne in vasjo Koseč.

Slika 13,14,15,16,17,18: v okviru starograjene strukture vasi je v osnovi še vedno ohranjena forma oblikovanja manjših vaških ambientov, med seboj povezanih z zanimivimi ozkimi ulicami, ki jih ponekod še dodatno krasijo kamnite stopnice in vodnjak.

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

2. Analiza stavbnih tipov

Analiza stavbnih tipov temelji na osnovi analize stavbne tipologije v dveh časovnih obdobjih: obdobje med vojnama in obstoječe stanje vasi in sicer iz razloga nezadostne ohranjenosti elementov arhitekturne dediščine v današnjem obdobju.

Na osnovi razpoložljivih virov ZVKDS Nova Gorica, Popis vojne škode 1919 – 1921, je izdelana analiza stavbne tipologije v obdobju med vojnama, ter na osnovi današnjih razpoložljivih virov, terenskih ogledov in meritev, je izdelana analiza stavbne tipologije današnjega obdobja.

Analiza stavbne tipologije, predvsem v obdobju med vojnama, podaja pomembne arhitekturne smernice razvoja in še enkrat poudarja, da se je stavbna tipologija vse do današnjega obdobja razvijala v tesni povezavi z eksistenčnimi potrebami človeka.

2.1. Analiza stavbnih tipov med vojnama 1919-1921

V obdobju med vojnama so se v vasi Drežnica, tako kot v vseh drežniških vaseh, formirale posamezne domačije, oblikovane v bolj ali manj zaokrožene vaške ambiente, sestavljene iz bivalne stavbe in stavb, ki so omogočala opravljanje kmetijske dejavnosti ali pa je posamezna stanovanjska stavba že vsebovala prostore za opravljanje, takrat pomembne eksistenčne dejavnosti, kmetijstva. Način oblikovanja domačije pa je bil vsekakor tesno povezan s prostorskimi danostmi, oziroma z velikostjo in obliko razpoložljive parcele. Vpliv na razvoju stavbarstva v območju obravnave sta prav gotovo v veliki meri imeli tudi obe svetovni vojni, zaradi katerih je morala biti prenekatera domačija prenovljena ali na novo zgrajena. V tem obdobju, predvsem v obdobju po prvi svetovni vojni, so se predvsem pri stanovanjskih stavbah na osnovi mediteranskega vpliva, dogajale spremembe in sicer predvsem v oblikovanju strešne konstrukcije, ki jih je povzročil prehod iz slamnate v korčno strešno kritino. Kot posledica spremembe strešne kritine je bil prehod iz strmega naklona, povečini dvokapne strešne konstrukcije, v strešno konstrukcijo z manjšim naklonom, kar je povzročilo nastanek dodatnega podstrešnega prostora mezzanina, ki se je uporabljal predvsem za pomožne, shrambene prostore pripadajoče domačije. V povezavi s spremembo strešne kritine, nadzidave stavb, je sledil razvoj zunanjih nadstropnih, lesenih komunikacij: gankov.

Stavbna analiza v obdobju med vojnama je izdelana na inventarizaciji stanja, podanega v viru ZVKDS OE Nova Gorica: Popis vojne škode v obdobju 1919-1921, ki hkrati podaja tudi obseg posameznih domačij, sestavljenih iz

stanovanjske stavbe in posameznih stavb, pomembnih za opravljanje kmetijskih, eksistenčnih dejavnosti:

- hlevi za govedo, drobnico
- kozolci
- seniki

Način funkcionalne zasnove posameznih stavb bo v nadaljevanju opisan po posameznih, grafično prikazanih primerih:

2.1.1. Stanovanjske stavbe

2.1.1.1. Drežnica 12: vzdolžna zasnova stanovanjske stavbe s hlevom

V pritlični etaži pravokotne tlorisne zasnove stavbe so organizirani bivalni prostori: kuhinja in izba, dostopni neposredno iz zunanega prostora in prostor hleva z ločenim vhodom. Nadstropno etažo, dostopno preko zunanje komunikacije, stopnic in ganka, oblikujeta prostora dveh sob, povezanih z gankom na vzdolžni fasadi stavbe.

Nadstropno zasnovo stavbe zaključuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim strešnim naklonom, predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korec.

2.1.1.2. Drežnica 12: centrična zasnova vrhkletne stanovanjske stavbe

Stanovanjsko stavbo oblikujejo tri etaže: domnevno delno vkopano obokano kletno etažo za namen shrambe poljskih pridelkov, bivalno pritlično etažo dostopno neposredno iz zunanega prostora in nadstropno etažo, urejeno za namen sob, dostopno preko notranje komunikacije, stopnišča v veži.

Stavbo zaključuje dvokapna strešna konstrukcija s predvideno kritino glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: korci.

2.1.1.3. Drežnica 33: centrična zasnova vrhkletne stanovanjske stavbe v konstrukcijski povezavi z gospodarskim poslopjem

Centrično zasnovo stanovanjske stavbe sestavljajo obokani kletni prostori in bivalni prostori v nadstropni etaži: preko zunanje komunikacije, stopnic in ganka na daljši fasadi stavbe, dostop v prostor kuhinje in izbe, ter v ozadju, v prostora dveh sob.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija s strmim strešnim naklonom in glede na sestavo strešne konstrukcije je predvidena kritina: slama.

V vzdolžni tlorisni zasnovi, v konstrukcijski povezavi s stanovanjsko stavbo, je oblikovano notranje dvorišče in

gospodarski del domačije, sestavljen iz hleva in svinjaka. Pred vzdolžno tlorisno zasnovo konstrukcijsko združene nadstropne stanovanjske stavbe in pritličnega gospodarskega objekta s prav tako strmo dvokapno strešno konstrukcijo, krito s slamo, je oblikovano ograjeno dvorišče domačije.

2.1.1.4. Povzetek stanovanjske stavbe

Prikazani so trije principi oblikovanja stanovanjskih stavb in sicer vzdolžno oblikovanje stanovanjskih stavb, izhajajoče iz prevladujočega mediteranskega vpliva, centrični tip oblikovanja izhajajoče iz prevladujočega alpskega vpliva in adicijski tip stanovanjskih stavb v konstrukcijski povezavi z gospodarskimi poslopji, nastal na osnovi združevanja alpskega in mediteranskega vpliva. Poudarek velja, da se je celotna stavbna tipologija drežniških vasi razvijala na osnovi prvobitnega alpskega vpliva, ki se mu v obdobju izdelave popisa vojne škode, že pridružuje primorski, beneški vpliv formiranja stanovanjskih stavb, ki je predvsem razpoznaven v vzdolžnem formiranju stavb z pozidavo vzporedno s plastnicami terena, v adiciji stanovanjskega in gospodarskega poslopja, uvedbo korčne kritine, pojavom podstrešnega prostora mezzanina in zunanjih lesenih komunikacij v nadstropni etaži stavb. Prav gotovo so bili v tem obdobju že prisotni tudi drugi stavbni elementi, ki so oblikovali fasado stanovanjskih stavb z uravnoteženim alpskim in mediteranskim vplivom, vendar teh podatkov ni mogoče razbrati iz navedenega vira, zato je ta prikaz bolj prepuščen razlagi in slikovni predstavitvi arhitekture v današnjem obdobju.

2.1.2. Hlevi

2.1.2.1. Drežnica 12 in 33: hlev kot samostojna stavba ali v povezavi s stanovanjsko stavbo

Samostojno gospodarsko poslopje, ki je pripadalo domačiji Drežnica 12, je bilo pravokotne tlorisne zasnove, kjer so pritlično etažo oblikovali prostori hleva za govedo, drobnico in manjši svinjak, ter nadstropno, oziroma podstrešno etažo, dostopno na čelni fasadi preko klančine ali stopnic, so oblikovali prostori za namen senika, skednja. Vzdolžna fasada, orientirana na jug, je imela v območju nadstropne, oziroma podstrešne etaže, med nosilnimi, kamnitimi slopi fasade, oblikovane lesene latnike za namen sušenja poljskih pridelkov in sena.

Kot že navedeno, je bilo gospodarsko poslopje domačije Drežnica 33, konstrukcijsko povezano s stanovanjsko stavbo in je z njo tvorilo vzdolžno tlorisno zasnovo celotne stavbe.

V obeh primerih strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija s strmim naklonom. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.2.2. Povzetek hlevi

Kot prikazujeta obravnavana primera so se gospodarska poslopja oblikovala kot samostojne stavbe, ki so v okviru pripadajočih stavb domačije tvorile zaključen vaški ambient ali pa so se gospodarska poslopja konstrukcijsko združila z stanovanjsko stavbo in na ta način tvorila adicijski tip domačije.

Sledi tipologija stavb, ki so bile bolj ali manj oddaljene od osnovne celice domačije, vendar njihova vsebina je bila prav tako del eksistenčne dejavnosti osnovne domačije:

2.1.3. Kozolci

2.1.3.1. Drežnica 12: dvojni kozolci

Samostojne stavbe sestavljene iz modularnega, tlorisnega razporeda, nosilnih kamnitih stebrov med seboj, na stranskih fasadah, povezanih z leseno konstrukcijo stebrov in horizontalnimi letvami, namenjenimi sušenju in hranjenju poljskih pridelkov in krme. V prečni smeri so kamniti stebri povezani z značilnimi lesenimi križnimi vezmi, ki hkrati tvorijo podstrešno etažo.

Kozolci so služili predvsem za sušenje sena, poljskih pridelkov in za spravilo slame, sena in kmetijskega orodja. Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.4. Hlevi v planinah

2.1.4.1. Drežnica 12 in 33: senik in hlev

Enocelična dvoetažna stavba, pravokotne tlorisne oblike, z vsebino hleva v zidani pritlični etaži in senika v nadstropni etaži.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z strmim naklonom in značilnimi vezmi lesene strešne konstrukcije značilne za slamnato kritino. Predvidena kritina glede na grafično prikazano strešno konstrukcijo: slama.

2.1.4.2. Povzetek kozolci, seniki in hlevi

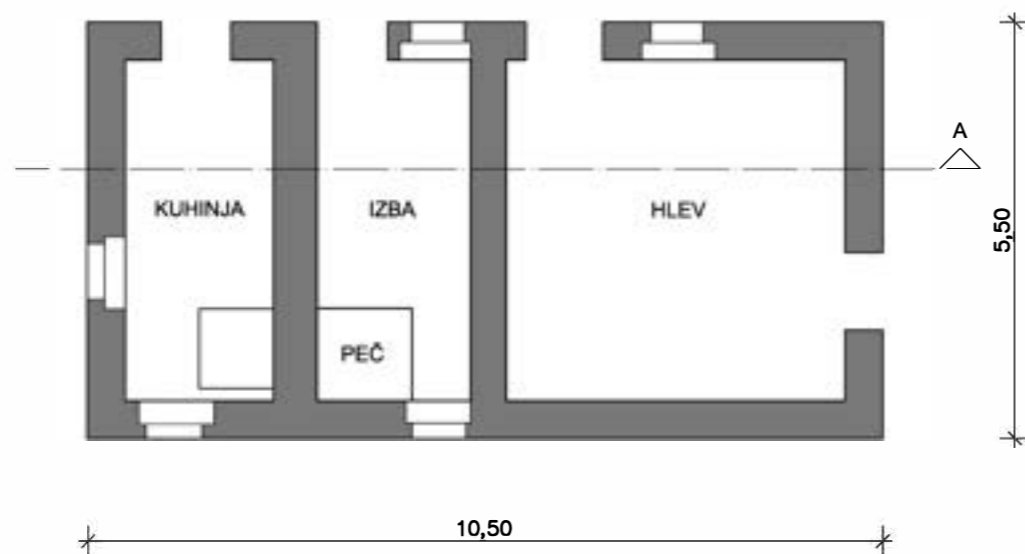
Kozolci, seniki in hlevi so bili pomemben element kulturne krajine pripadajočega širšega območja vasi. Načeloma so bili kozolci samostojne stavbe izvedene vzporedno s

plastnicami, razmeroma ravnega terena, medtem ko so se hlevi, seniki večinoma locirali pravokotno na plastnice strmega terena. Materiali gradnje obravnavanih stavb so izhajali neposredno iz obdajajoče kulturne krajine: kamen, les, slama. Tako kot pri ostalih stavbah, je tudi pri obravnavanih stavbah zaslediti razvoj strešne konstrukcije, ki je bila v neposredni povezavi s spremembo vrste strešne kritine. Slamnata strešna kritina obravnavanih stavb je predvsem v obdobju po prvi svetovni vojni zamenjala žlebasta pločevina, ki je narekovala spremenjene, predvsem višinske, proporce stavb.

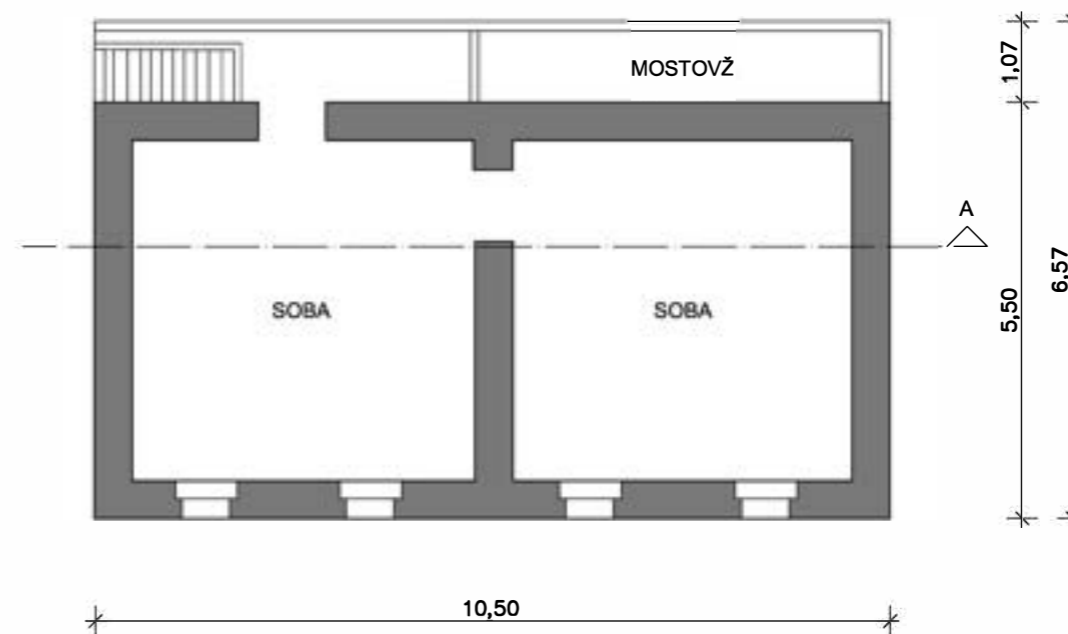
Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama

Drežnica 12: Stanovanjska stavba Obdobje med vojnama

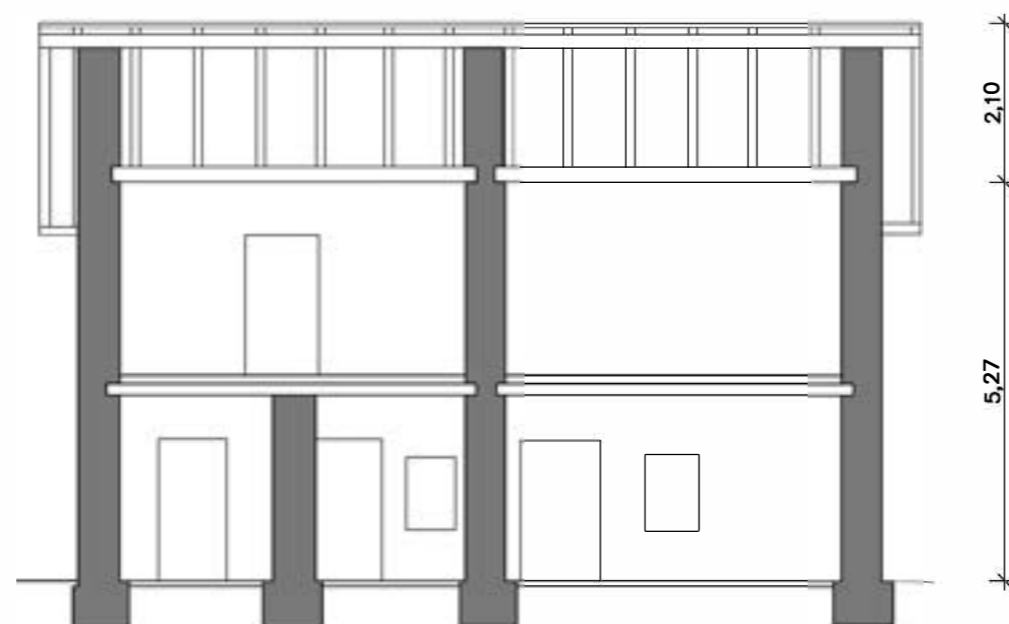
tloris pritličja

nadstropje

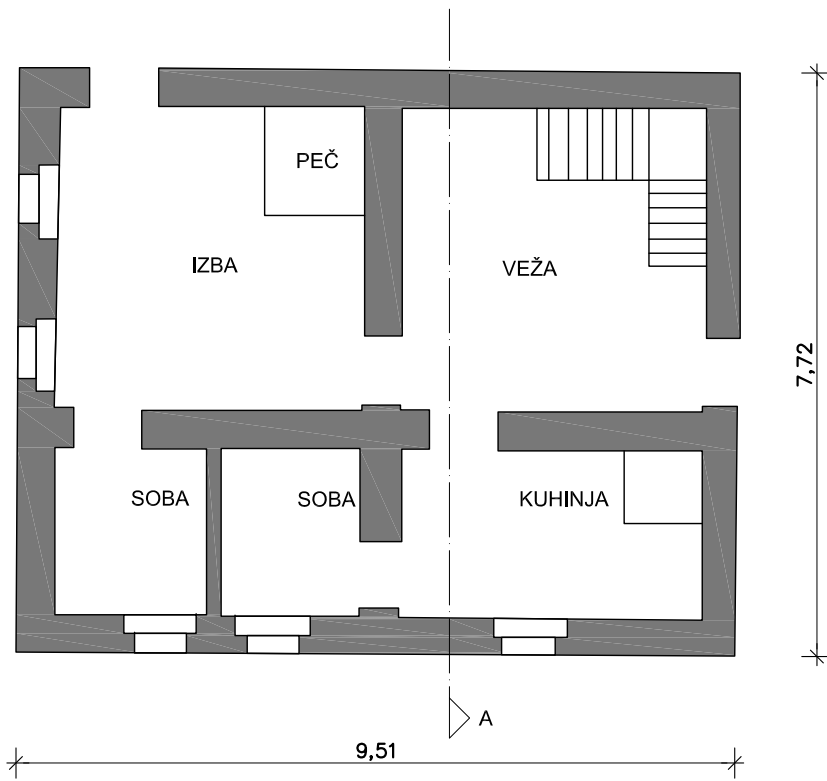
prez A

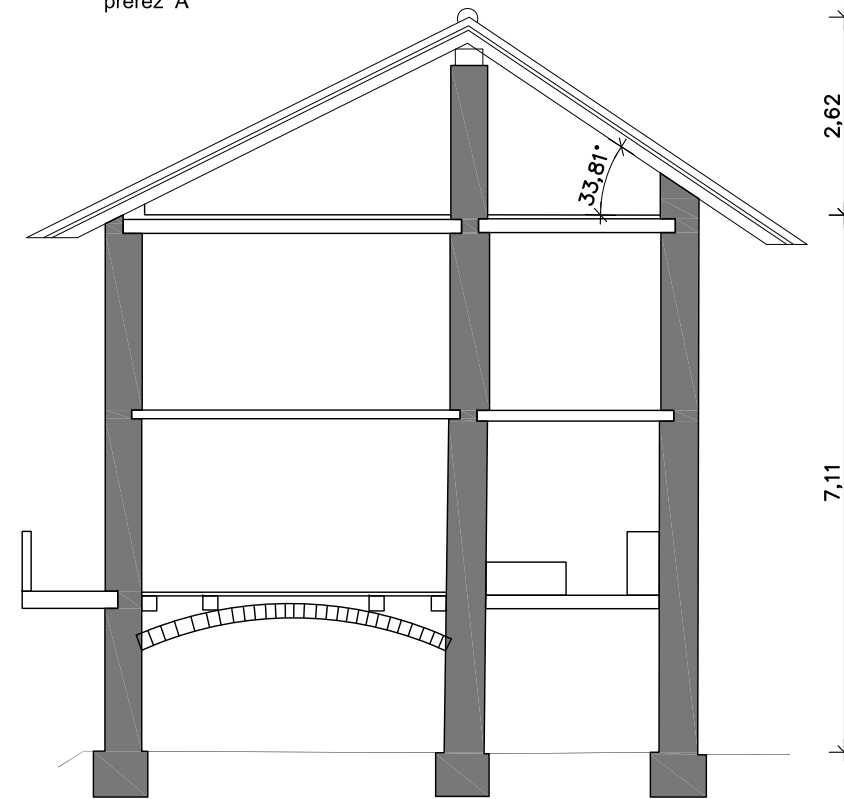
Drežnica 12: Stanovanjska stavba in gospodarsko poslopje

Obdobje med vojnama

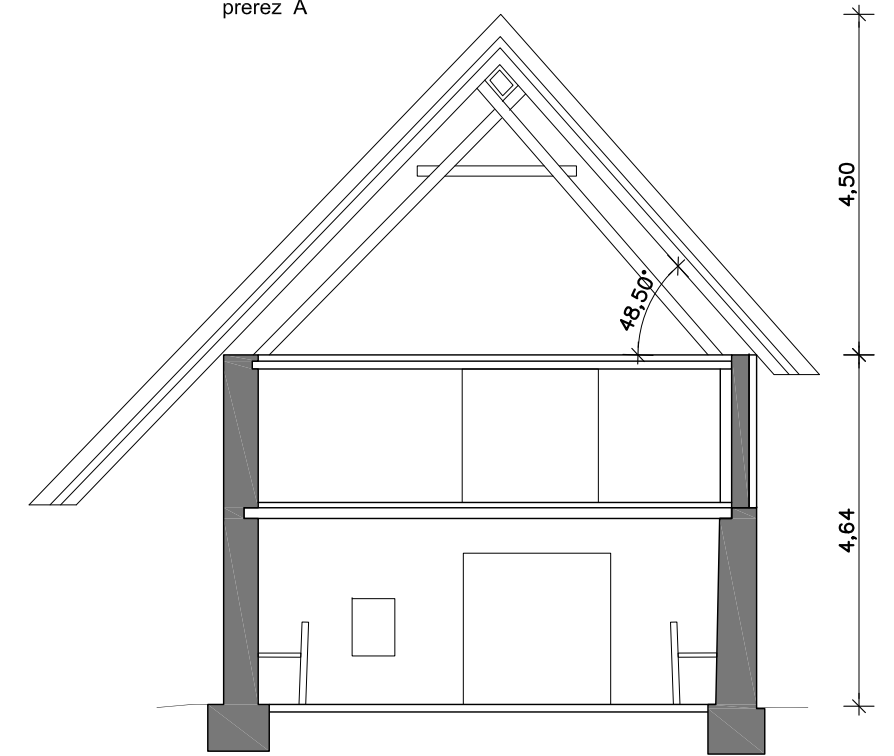
Stanovanjska stavba
tloris

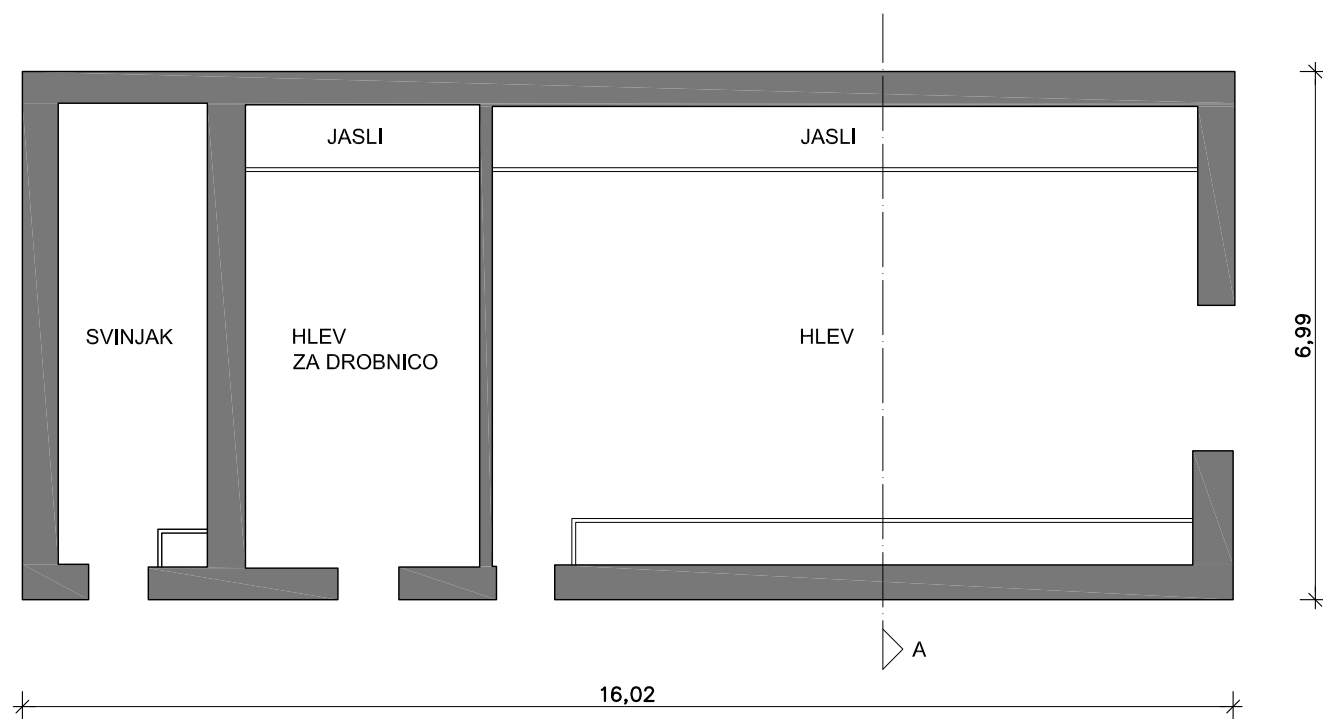
Stanovanjska stavba
prerez A

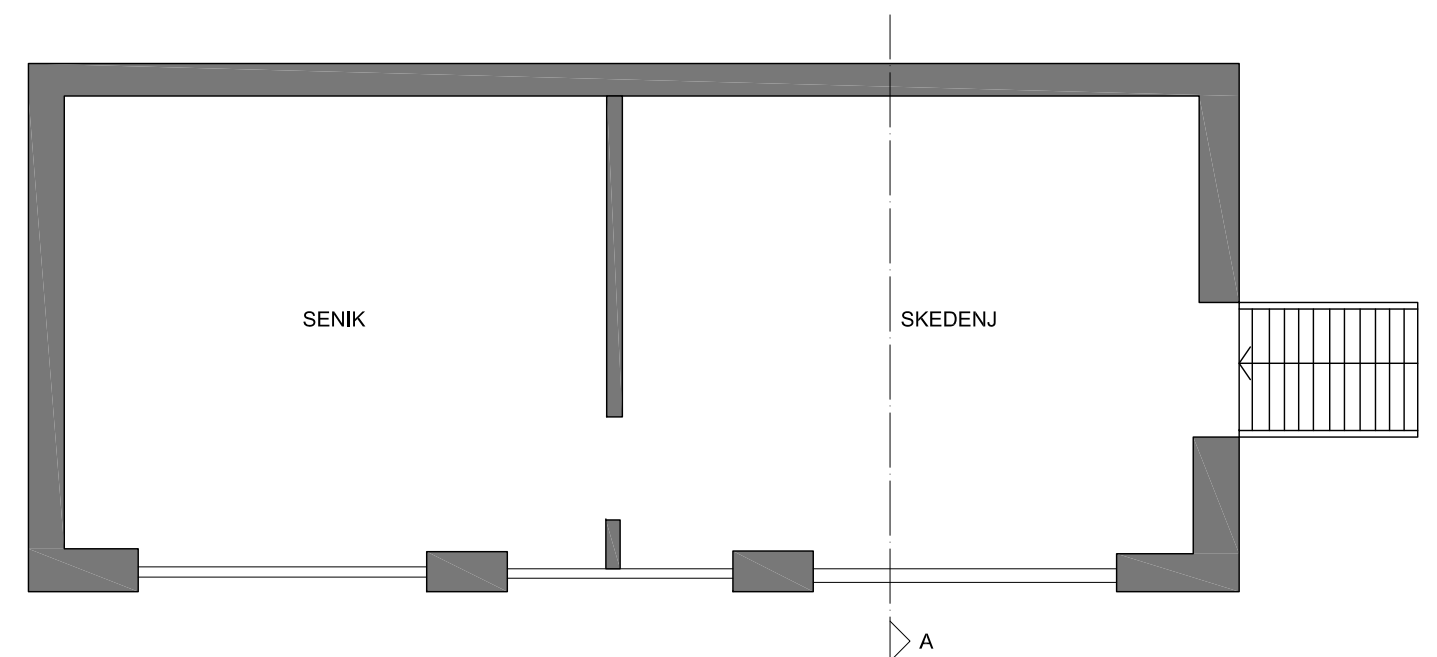
Gospodarsko poslopje
prerez A

Gospodarsko poslopje
tloris pritličja

Gospodarsko poslopje
tloris podstrešja

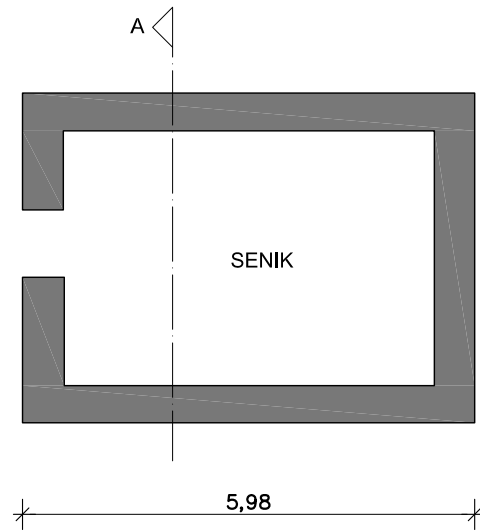

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

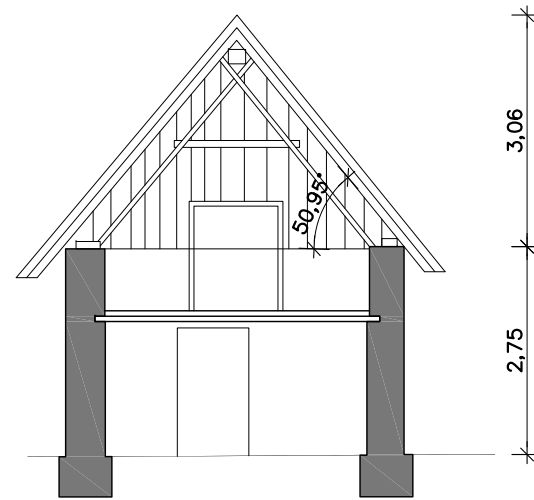
Drežnica 12: Senik in kozolec

Obdobje med vojnama

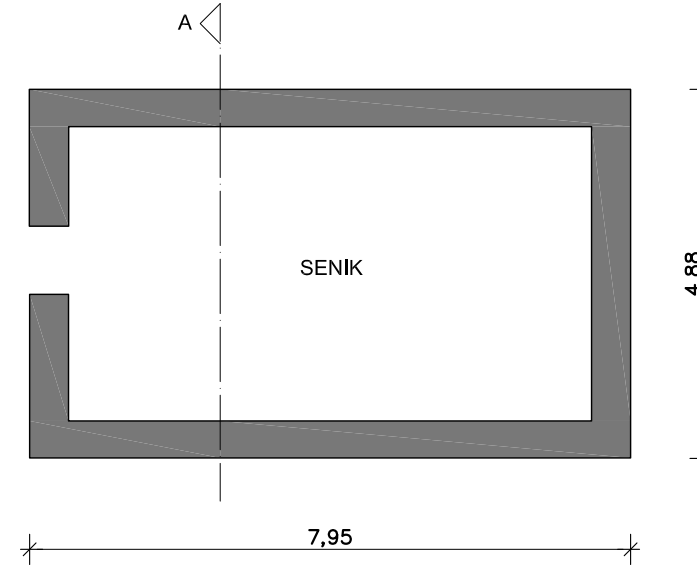
Senik v Ozben tloris

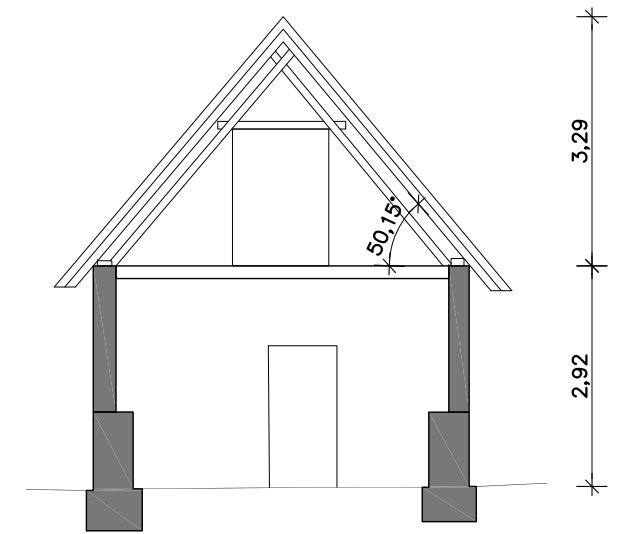
Senik v Ozben prerez A

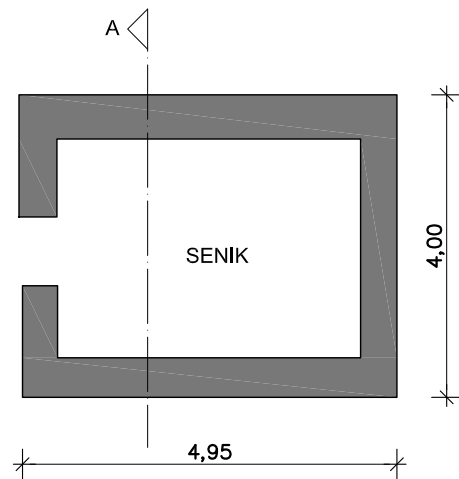
Senik v Dobji tloris

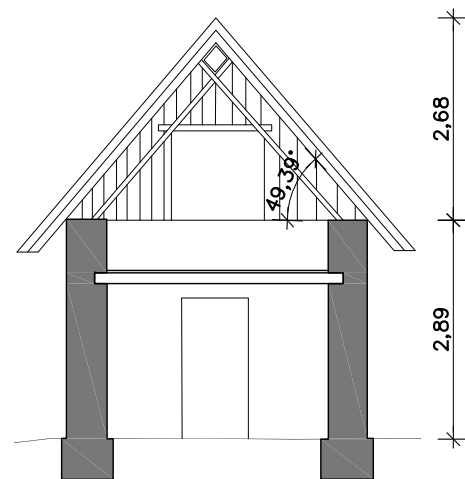
Senik v Dobji prerez A

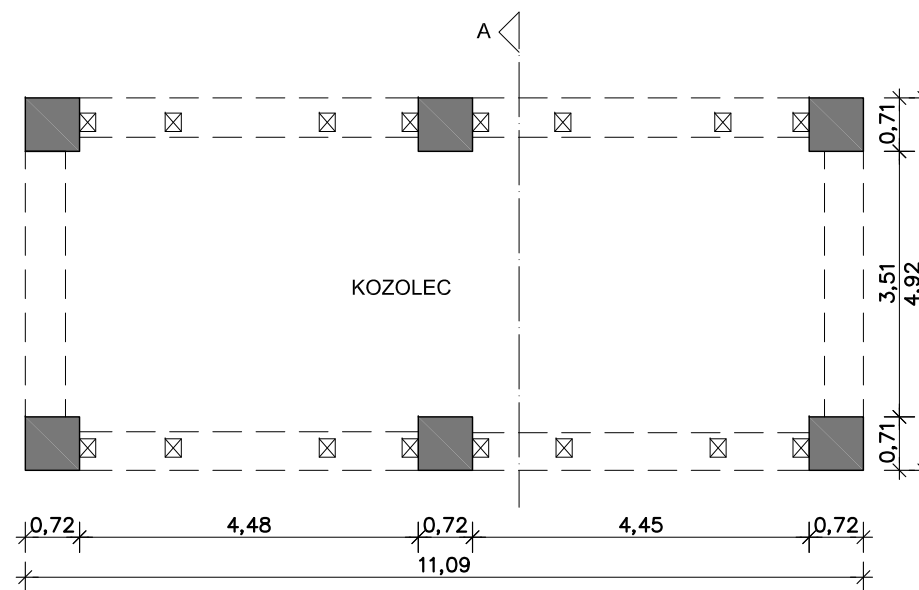
Senik v Grivah tloris

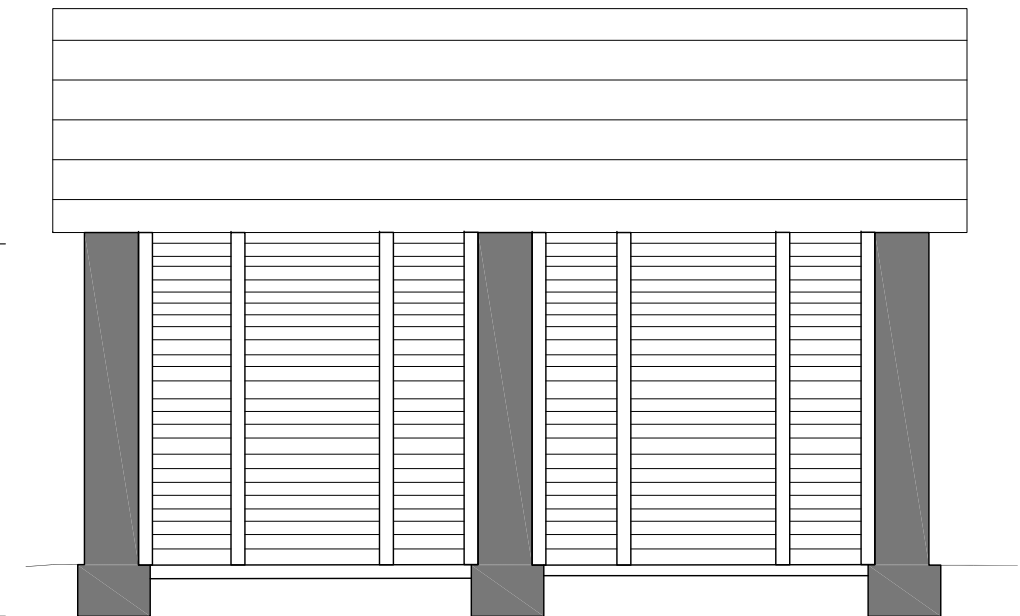
Senik v Grivah prerez A

Kozolec tloris

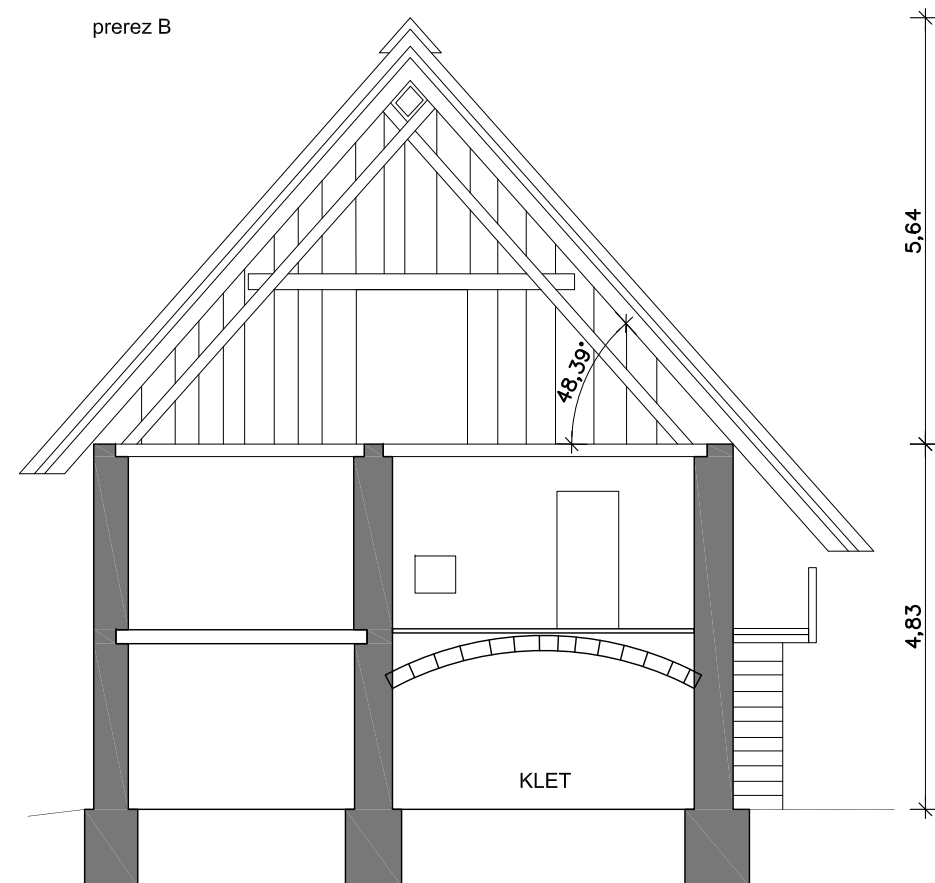
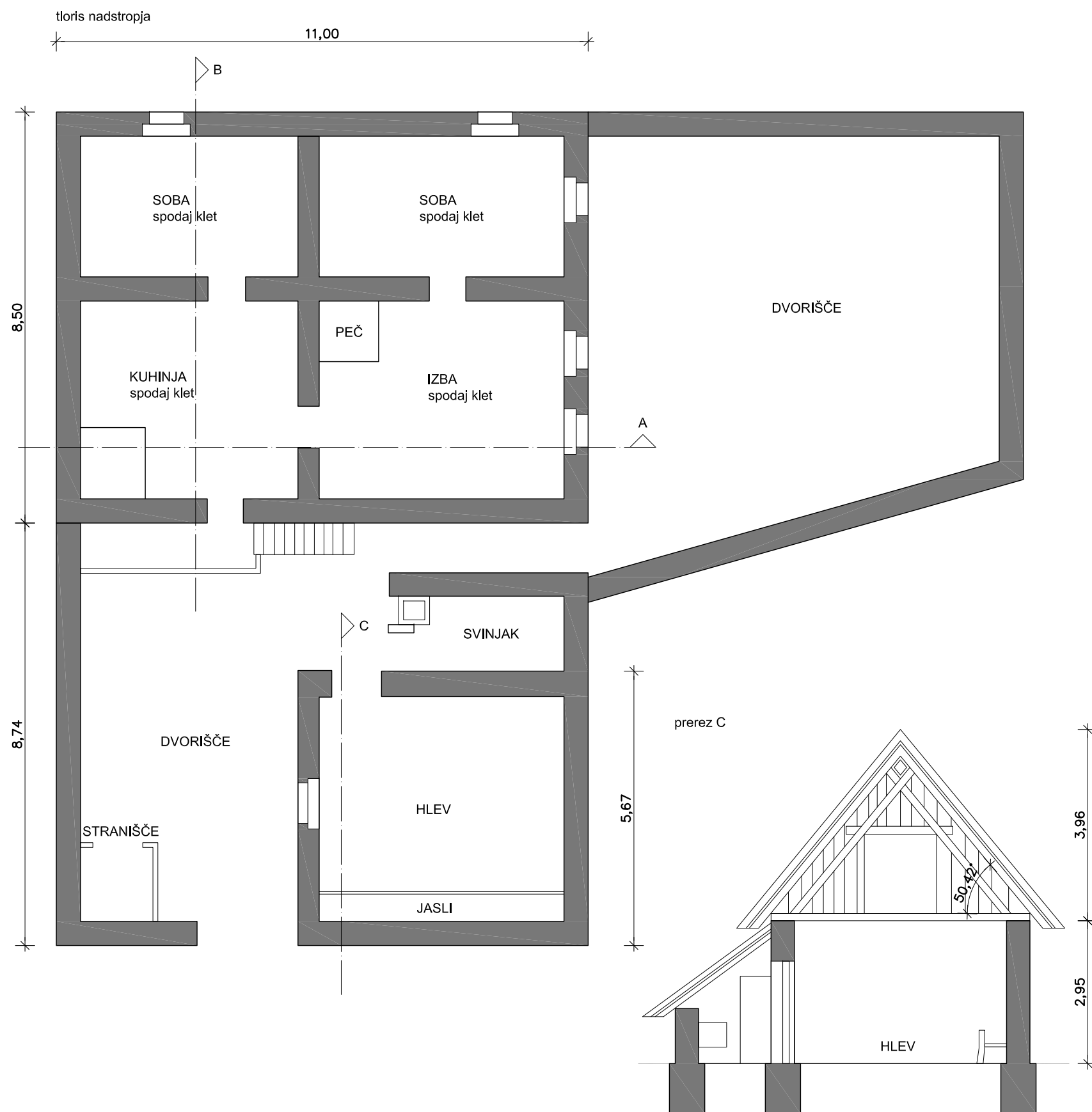

Kozolec prerez A

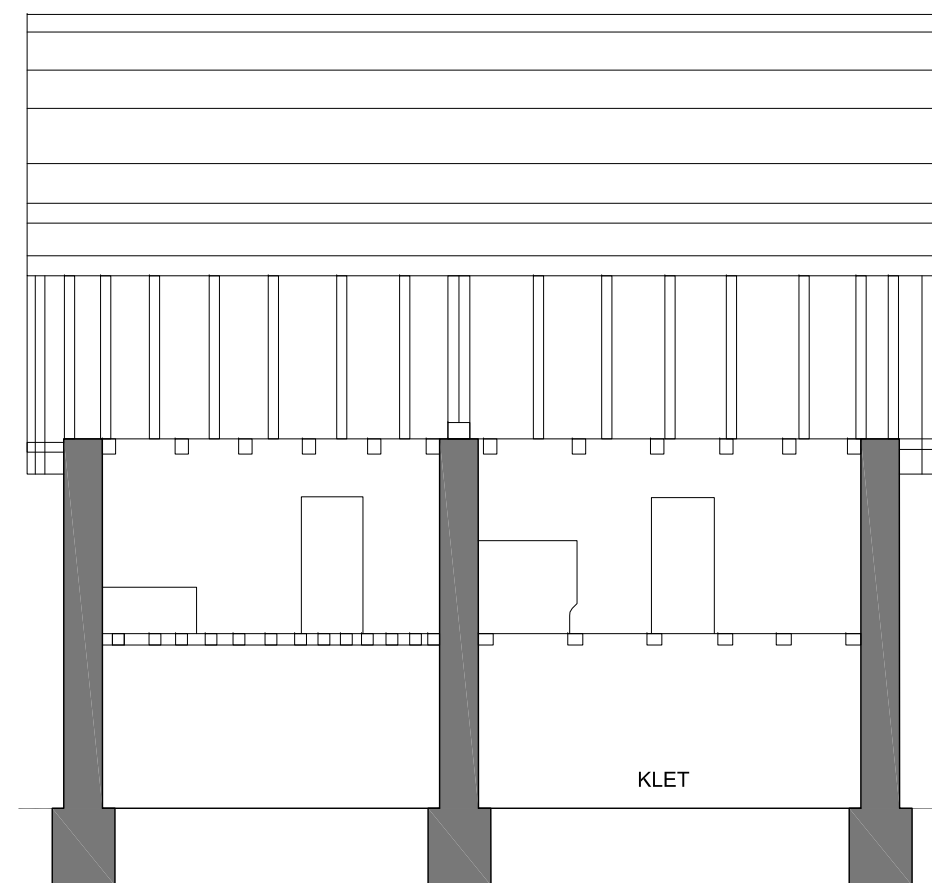

Drežnica 33: Stanovanjska stavba, Štefana Rakušček

Obdobje med vojnama

prerez A

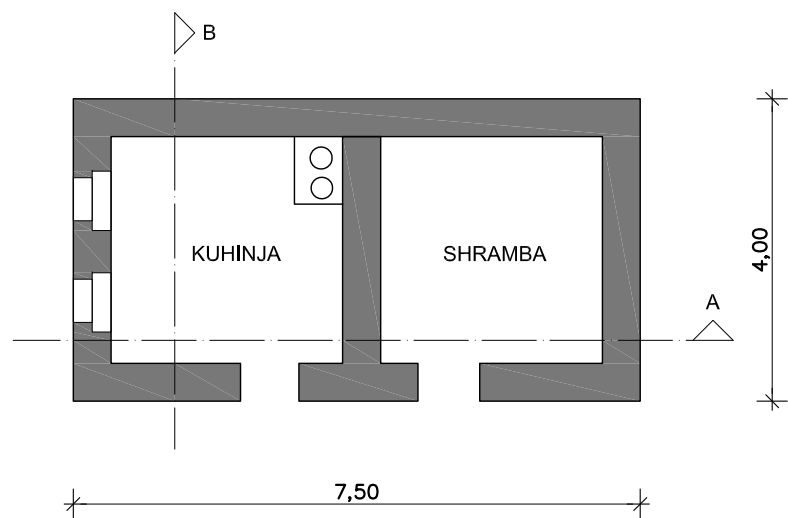

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
 Popis vojne škode 1919-1921
 v občini Kobarid
 Okrajno sodišče Kobarid

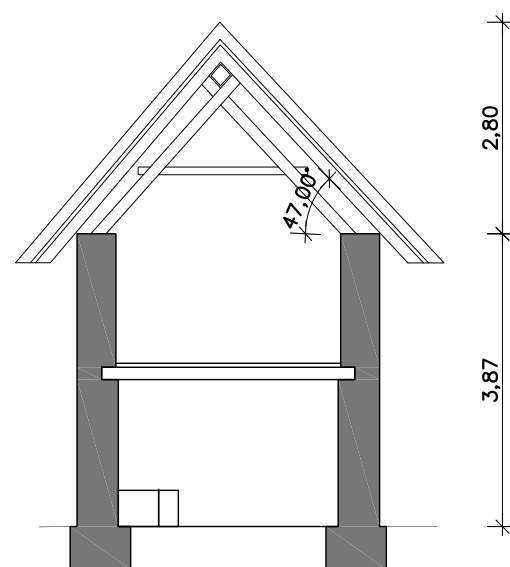
Drežnica 33: Stavba in senik, Štefana Rakušček

Obdobje med vojnama

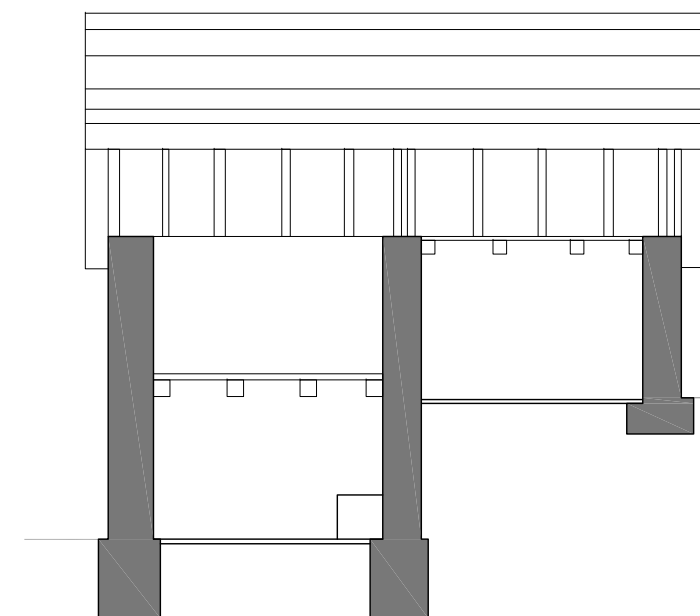
Stavba
tloris

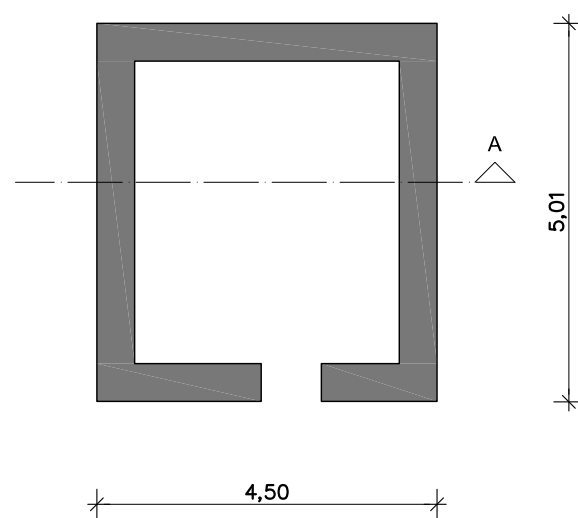
Stavba
prerez B

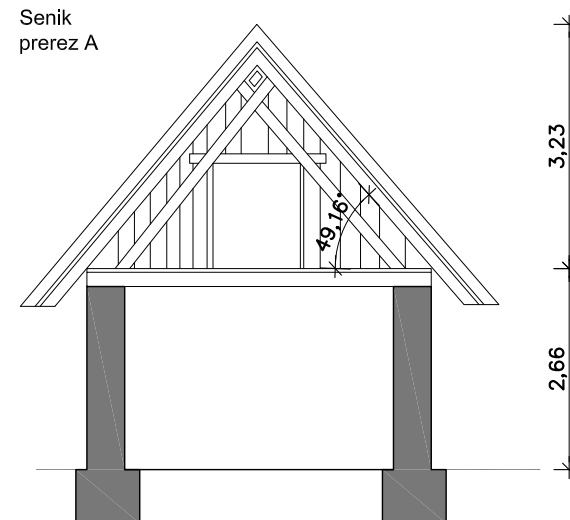
Stavba
prerez A

Senik
tloris

Senik
prerez A

2.2. Analiza stavbnih tipov v današnjem obdobju

Analiza stavbnih tipov v današnjem obdobju se omejuje na analizo grajene strukture obstoječega stanja vasi, kar v danem primeru obsega analizo: stanovanjskih stavb in gospodarskih poslopij.

Največjemu obsegu sprememb, skozi različna razvojna obdobja, je bil izpostavljen razvoj stanovanjske stavbe, kateri danes, na osnovi obstoječega stanja, brez poznavanja preteklih arhitekturnih značilnosti, težko opredelimo elemente arhitekturne identitete.

V današnje obdobje, se je tudi v večini prekinila kontinuiteta pozidave manjše utilitarne arhitekture, v manjši meri pa so še ohranjeni hlevi, seniki, na bolj ali manj oddaljenih senožetih, ki pa v tej fazi naloge, niso predmet obravnave.

2.2.1. Stanovanjske stavbe

V obdobju popotresne sanacije, predvsem po letu 2004, je marsikateri vaški ambient in s tem v povezavi arhitekturna dediščina kraja spremenila svojo podobo. V sklopu tega podajam dva primera:

2.2.1.1. Drežnica 23: stanovanjska stavba

Stanovanjska stavba Drežnica 23 ima pomembno vlogo v vstopnem, vaškem jedru, saj oblikuje vizuelno najbolj izpostavljeno stranico obdajajoče grajene strukture trga. Stavba je bila popotresno sanirana in v sklopu te sanacije so bile izvedene spremembe v oblikovanju stavbe, ki hkrati vplivajo ne samo na spremenjene proporce stavbe, temveč tudi na samo podobo pripadajočega trga.

Prvotno je bil volumen stavbe sestavljen iz pritlične, dveh nadstropnih etaž, ter iz mezzanina, ki ga je tvorila dvokapna strešna konstrukcija z nekoliko bolj strmim strešnim naklonom. Proti trgu se je stavba odpirala z značilnim oblikovanjem zatrepne fasade z osnim razporedom okenskih in vratnih odprtih posameznih etaž stavbe, ter manjših, pravokotnih okenskih odprtih mezzanina in krožno oblikovane strešne line. Okenske in vratne odprtine so bile poudarjene z belo obrobo, prav tako je bila z belo linijo izvedena tudi horizontalna členitev fasade in na enak način so bili poudarjeni vogali stavb. Na vhodni, vzdolžni stranski fasadi stavbe, so bile oblikovane zunanje komunikacije: stopnice, ganki. Obravnavana, prvotna zasnova obravnavane stavbe je bila v pravilnem prostorskem ravnovesju z danes še ohranjeno stavbo na nasprotni strani trga, ki prav tako izstopa po volumnu in oblikovanju fasad stavbe. (vir: slikovni prikaz obravnavane stavbe v nalogi FAGG, seminar prof. Petra Fister: Drežnica, izdelovalec: Rok Klanjšček, 1987/88). Prenova stavbe v današnjem obdobju je sicer sledila splošnim,

plansko določenim usmeritvam oblikovanju fasad stavb, ki veljajo za celotno območje kobariško-tolminskega stavbnega tipa, ni pa se v postopek arhitekturnega načrtovanja vključila proporcionalna analiza stavbe v odnosu do predhodno zasnovane stavbe in v donosu do obdajajoče grajene strukture obdajajočega vstopnega vaškega trga.

2.2.1.2. Drežnica 44: stanovanjska stavba v povezavi z gospodarskim poslopijem

Ostanek starograjene strukture vasi bi bilo mogoče z oblikovnimi korekcijami okenskih in vratnih odprtih, ter zunanjih komunikacij stavbe, oblikovati v lep primer danes še ohranjeno kompozicijo adicijskega tipa stanovanjske stavbe z gospodarskim poslopijem.

2.2.1.3. Povzetek stanovanjske stavbe

Staro grajena struktura stanovanjskih stavb v vasi Drežnica sicer še vedno nakazuje prisotnost alpskega in mediteranskimi vpliva pri oblikovanju arhitekture, ni pa ta vzorec več uravnotežen, kot je bil v preteklosti in njegova identiteta postopoma izginja s pojavom sodobnega oblikovanja in materialov gradnje obravnavanih stavb. Ohranja se sicer prevladujoča dvokapna zasnova strešne konstrukcije in iz korčne kritine izhajajoča oblika in kolorit strešne kritine, vendar to vsekakor ni edini element, ki bo ohranil arhitekturno dediščino kraja.

Predvsem za vas Drežnica, ki predstavlja središče drežniških vasi, bi bilo vsekakor dobrodošlo da se pripravi Ureditveni načrt obnove in nadaljnega razvoja vasi, kot se je po potresu leta 1998, pripravil za vas Drežniške Ravne. To bi bil pravzaprav pravi korak k ponovni vzpostavitvi uravnoteženega vzorca mediteranskih in alpskih vplivov, pri oblikovanju prostorskega in arhitekturnega razvoja vasi, ki bi pa prav gotovo moral vsebovati tudi smernice sodobne tehnologije in življenja, ter potreb prebivalcev vasi.

2.2.2. Kašča

Primer kvadratno zasnovane enocelične, dvoetažne stavbe, ki po svoji zasnovi spominja na kaščo, vendar v viru, v nalogi FAGG, seminar prof. Petra Fister: Drežnica, izdelovalec: Rok Klanjšček, 1987/88, je navedeno, da je bila obravnavana stavba v preteklosti namenjena kovačiji. Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim naklonom in kritino, ki po obliki in barvnem koloritu izhaja iz korčne strešne kritine.

2.2.3. Dvojni in enojni Kozolci

Na območju vstopa v vas Drežnica in sicer iz smeri Kobarida, na parceli št.2492/2 k.o.Drežnica in na obrobju

zaključka vasi, na parceli številka 319/4 k.o.Drežnica, stojita dve gospodarski poslopiji, dvojni kozolci z zanimivo leseno konstrukcijo stranskih fasad, podstrešne etaže obravnavanih stavb. Poslopiji sta v osnovi sicer izvedeni klasično in sicer nosilno konstrukcijo sestavlja modularna, tlorisna razporeditev kamnitih stebrov, med njimi, na stranskih, vzdolžnih fasadah je izvedena lesena konstrukcija latnikov, ki je predvsem v preteklosti služila za sušenje poljskih pridelkov in sena. Na vhodni fasadi je zatrep oblikovala lesena konstrukcija opaža z oblikovano vratno odprtino, ki je omogočala dostop na podstrešje. Razlika v oblikovanju od ostalih podobnih konstrukcij kozolcev v območju drežniških vasi je v oblikovanju lesenega opaža v vzdolžni fasadi podstrešnega dela stavbe in sicer ni oblikovan vertikalno, kot v ostalih primerih, temveč stranski del podstrešne etaže se zapira s polaganjem desk navznoter, to je med linijo kapne lege in zadnje, stranske lege, lesene talne konstrukcije podstrešne etaže.

Podobne primere oblikovanja gospodarskih poslopij, oziroma dvojnih kozolcev zasledimo tudi v bližnji Furlaniji Julijski krajini.

Strešno konstrukcijo oblikuje dvokapna strešna konstrukcija z blagim ali strmejšim naklonom in strešno kritino: korci ali večinoma žlebasta pločevina in v danem primeru žlebasta pločevina v kombinaciji z opečnimi zarezniki, značilnimi za boško arhitekturo.

V območju vstopa v vas Drežnica, v neposredni bližini zgoraj navedenega kozolca na parceli št. 2492/2, stoji v celoti lesena konstrukcija enojnega kozolca z dvokapno oblikovano strešno konstrukcijo blagega strešnega naklona.

2.2.3.1. Povzetek gospodarskega poslopja

Na osnovi terenskega ogleda lahko povzamemo, da se je arhitekturna dediščina gospodarskih poslopij v veliki meri ohranila vse do današnjega obdobja, iz razloga danes še vedno prisotne kmetijske dejavnosti na območju obravnave. Prekinitev kmetijske dejavnosti bi v bodoče pomenilo tudi propadanje teh pomembnih stavb kulturne krajine. Da bi se v bodoče preprečilo propadanje teh stavb, bo potrebno poiskati ustrezno alternativo kmetijski, danes dopolnilni dejavnosti domačije, ki bo omogočala ustrezno kontinuiteto njihove uporabe.

Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v
današnjem obdobju

**Drežnica 23, 34 in 44: Stanovanjska objekta in kašča
Današnje obdobje**

Stanovanjska stavba Drežnica 23 ima pomembno vlogo v vstopnem, vaškem jedru, saj oblikuje vizuelno najbolj izpostavljeno stranico obdajajoče grajene strukture trga. Stavba je bila popotresno sanirana in v sklopu te sanacije so bile izvedene spremembe v oblikovanju stavbe, ki hkrati vplivajo ne samo na spremenjene proporce stavbe, temveč tudi na samo podobo pripadajočega trga.

Primer starograjene strukture vasi, stavba Drežnica 44, bi bilo mogoče z oblikovnimi korekcijami okenskih in vratnih odprtin, ter zunanjih komunikacij stavbe, oblikovati v lep primer danes še ohranjeno kompozicijo adicijskega tipa stanovanjske stavbe z gospodarskim poslopjem.

Primer kvadratno zasnovane enocelične, dvoetažne stavbe, ki po svoji zasnovi spominja na kaščo, vendar v viru, v nalogi FAGG, seminar prof. Petra Fister: Drežnica, izdelovalec: Rok Klanjšček, 1987/88, je navedeno, da je bila obravnavana stavba v preteklosti namenjena kovačiji.

**Drežnica: (parc.št. 319/4 k.o. Drežnica):
Gospodarsko poslopje
Današnje obdobje**

Na obrobju zaključka vasi, na parceli številka 319/4 k.o.Drežnica, stoji gospodarsko poslopje, dvojni kozolec z zanimivo leseno konstrukcijo stranskih fasad, podstrešne etaže stavbe.
Razlika v oblikovanju od ostalih podobnih konstrukcij kozolcev v območju drežniških vasi, je v oblikovanju lesenega opaža v vzdolžni fasadi podstrešnega dela stavbe in sicer ni oblikovan vertikalno, kot v ostalih primerih, temveč stranski del podstrešne etaže se zapira s polaganjem desk navznoter, to je med linijo kapne lege in zadnje, stranske lege, lesene talne konstrukcije podstrešne etaže.

Podobne primere oblikovanja gospodarskih poslopij, oziroma dvojnih kozolcev zasledimo tudi v bližnji Furlaniji Julijski krajini.

Drežnica (parc.št. 2492/2 k.o. Drežnica):
Gospodarsko poslopje
Današnje obdobje

Podoben primer oblikovanja dvojnega kozolca, prisotnega v zaključnem delu vasi, je tudi dvojni kozolec v območju vstopa v vas Drežnica, ki poleg zanimive konstrukcijske sestave, vloge pomembnega elementa kulturne krajine vasi, tvori z visokogorjem v ozadju, kvalitetno veduto na vas.

**Drežnica (parc.št. 2382/3 k.o. Drežnica): Kozolec
Današnje obdobje**

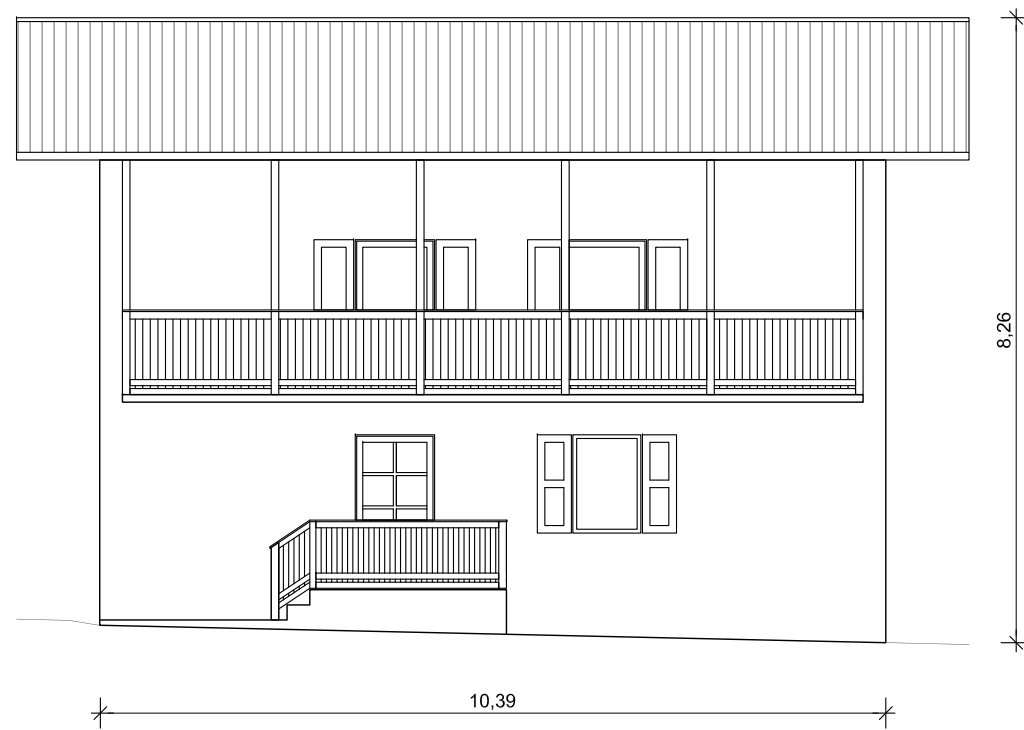
V območju vstopa v vas Drežnica, v neposredni bližini zanimive lesene konstrukcije dvojnega kozolca, stoji lesena konstrukcija enojnega kozolca, z dvokapno oblikovano strešno konstrukcijo, blagega strešnega naklona.

**Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov
v današnjem obdobju**

Drežnica 23, 31 in 44: Stanovanjska stavba, stanovanjska stavba z gospodarskim poslopjem in kašča

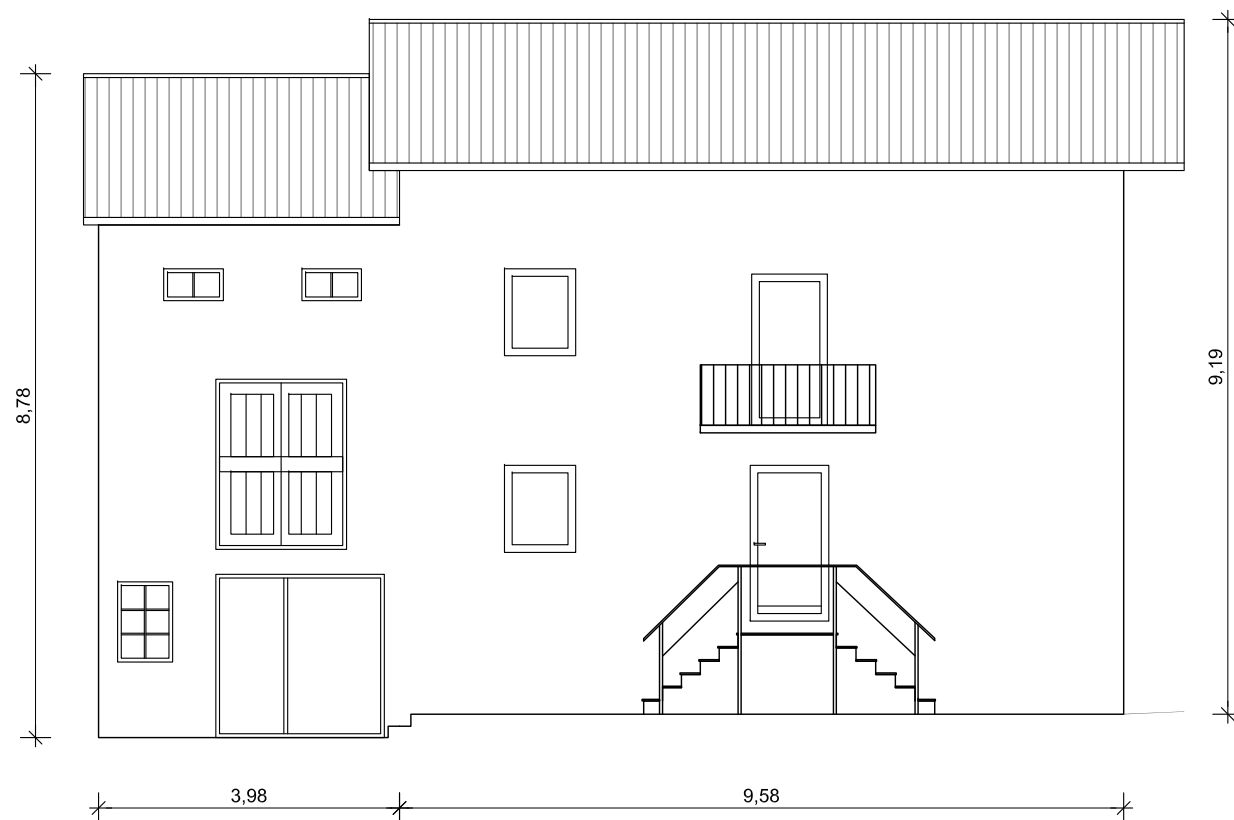
Drežnica 23: Stanovanjska stavba
SZ fasada

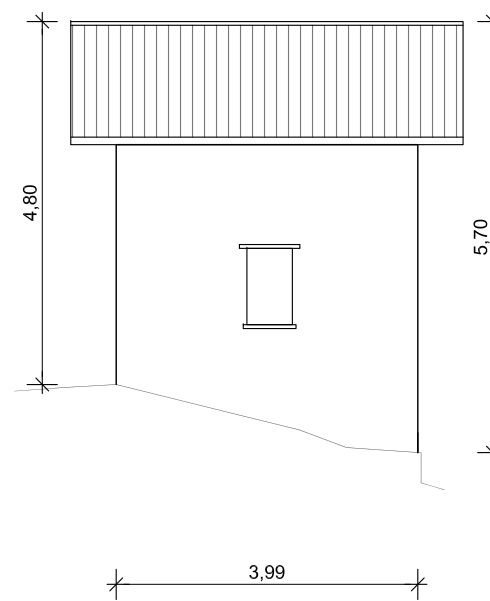
JZ fasada

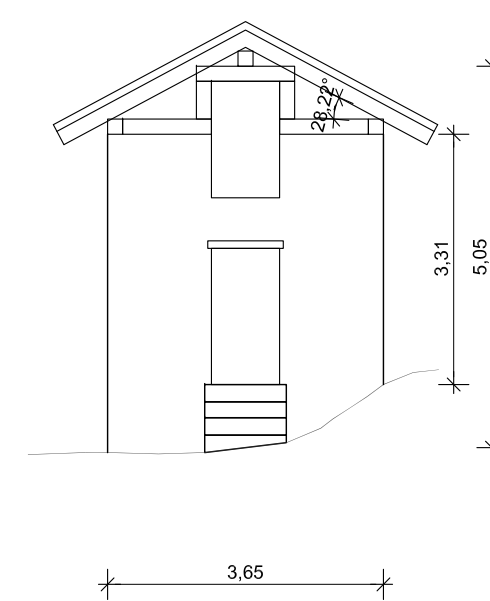
Drežnica 44: Stanovanjska stavba in gospodarsko poslojpe
S fasada

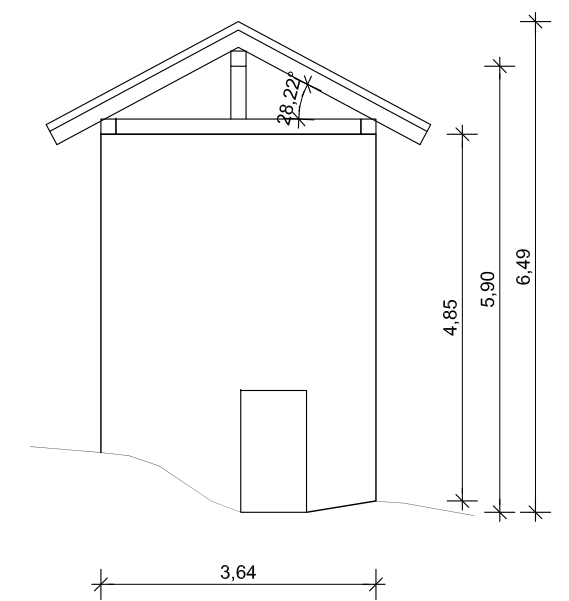
Drežnica: Kašča
SZ fasada

SV fasada

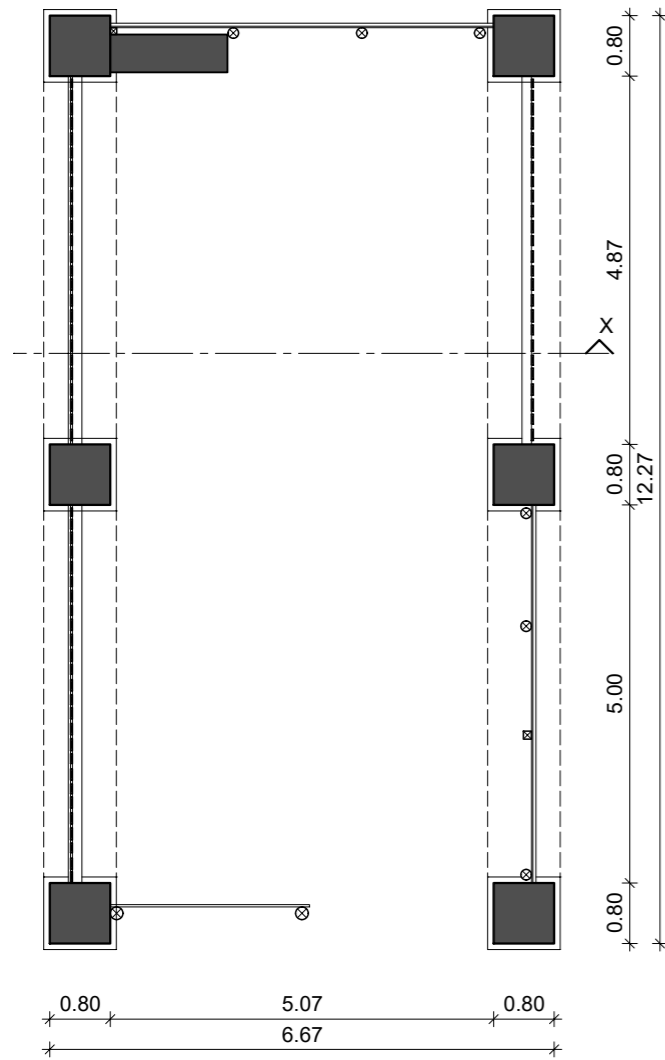
JZ fasada

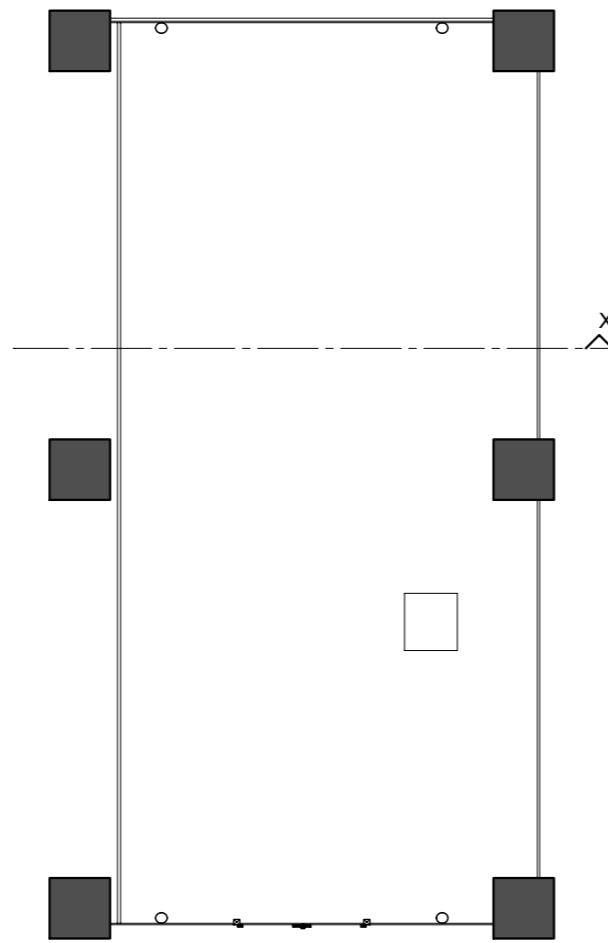
Vir: Posnetek obstoječega stanja-izmera

Drežnica: (parc.št. 319/4 k.o. Drežnica): Gospodarsko poslopje Današnje obdobje

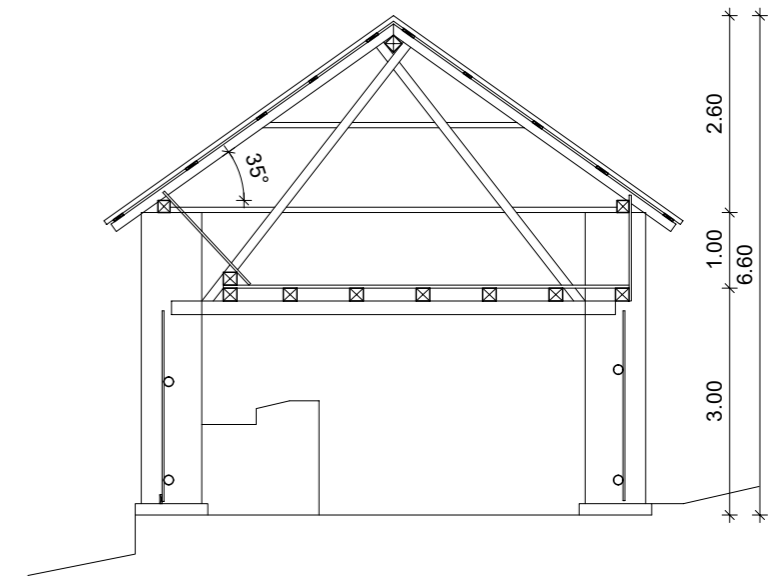
tloris pritličja

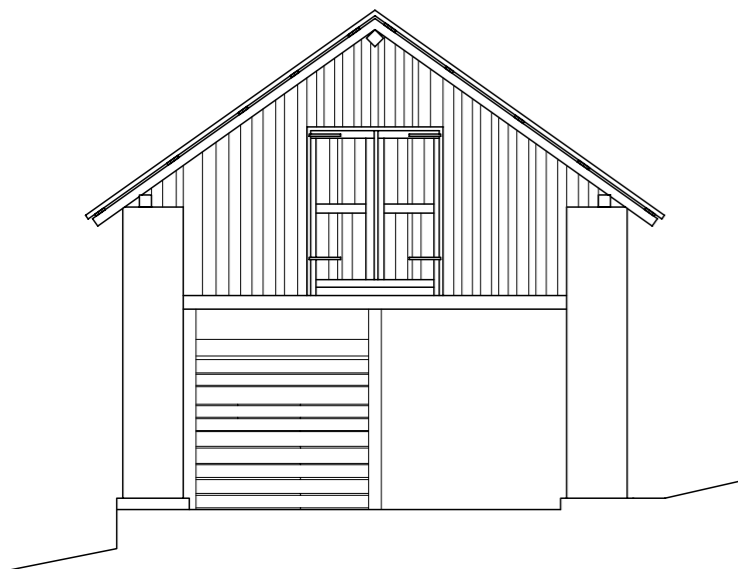
tloris podstrešja

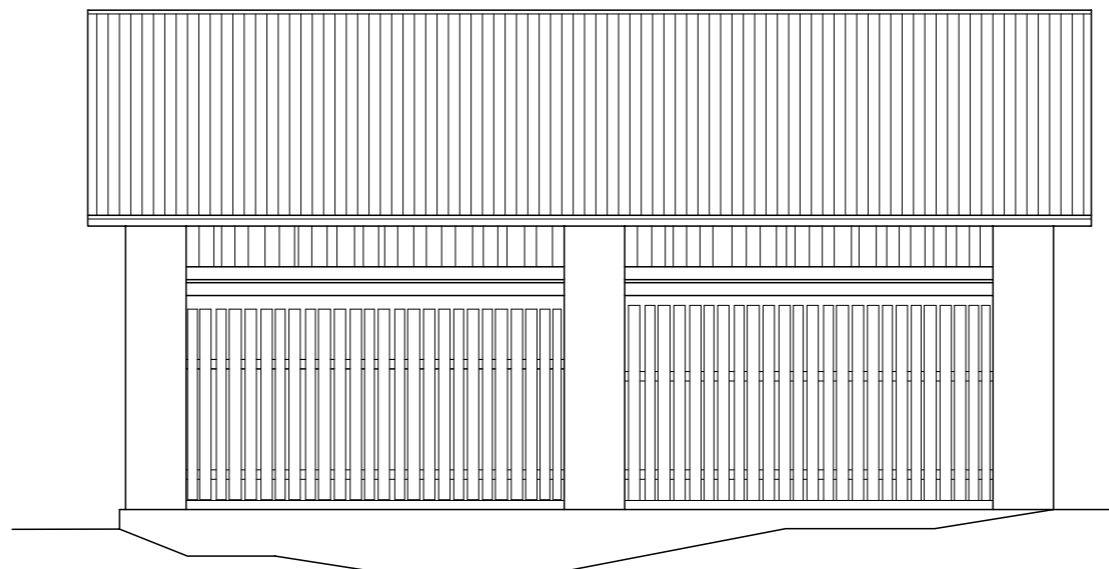
prez X-X

JV fasada

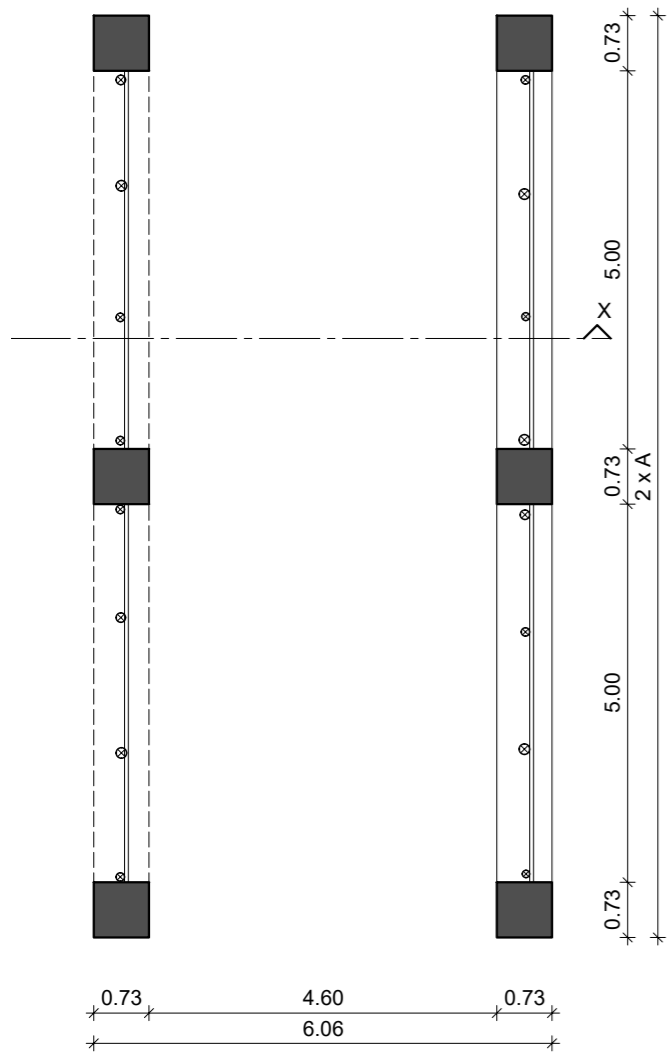
JZ fasada

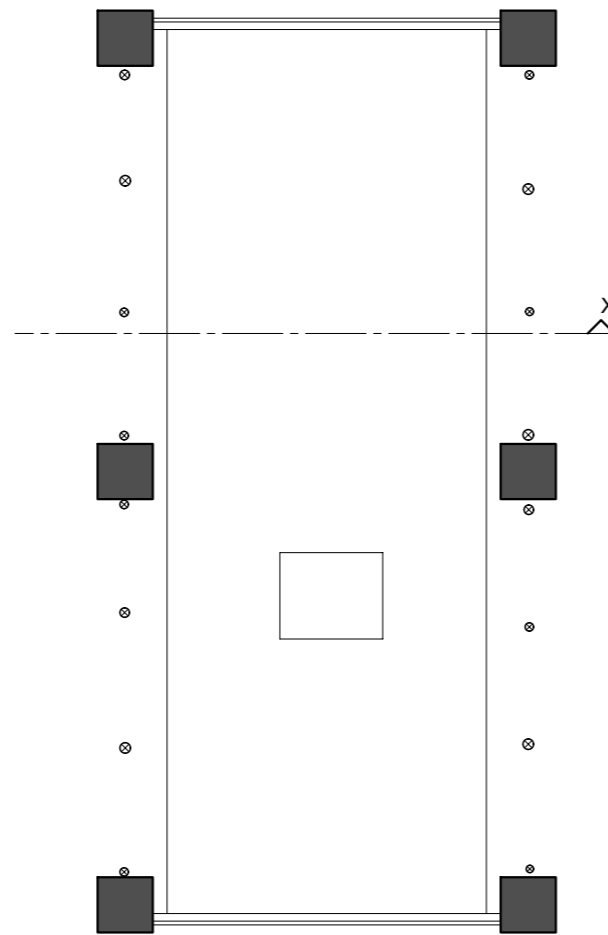
Vir: Posnetek obstoječega stanja -izmera

Drežnica (parc.št. 2492/2 k.o. Drežnica): Gospodarsko poslopje Današnje obdobje

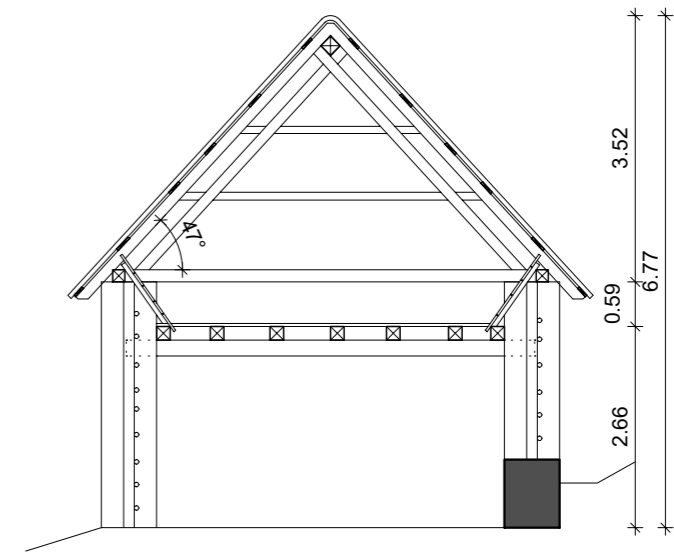
tloris pritličja

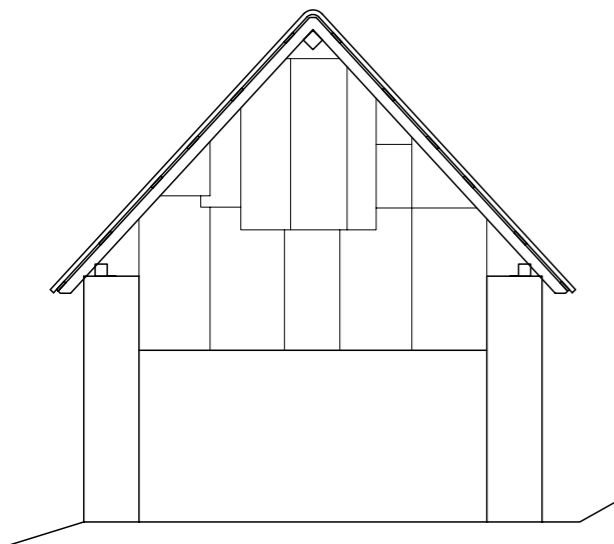
tloris podstrešja

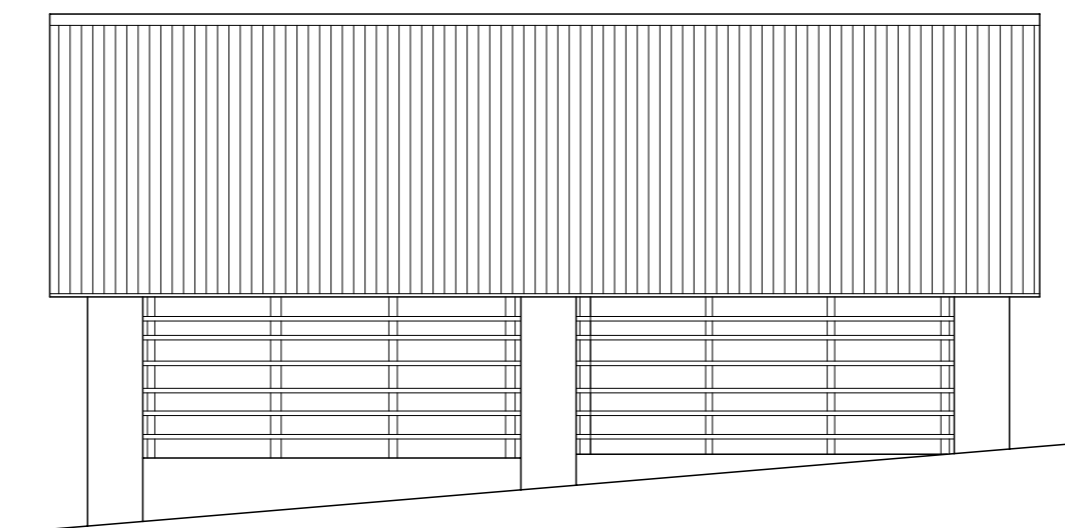
prez X-X

Z fasada

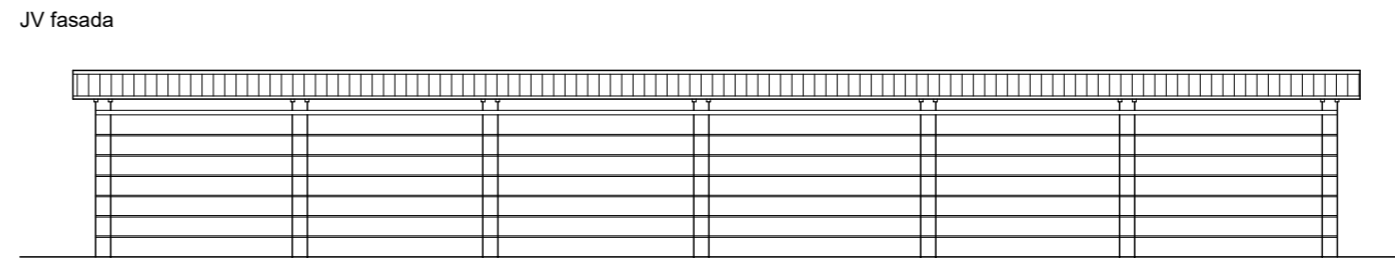
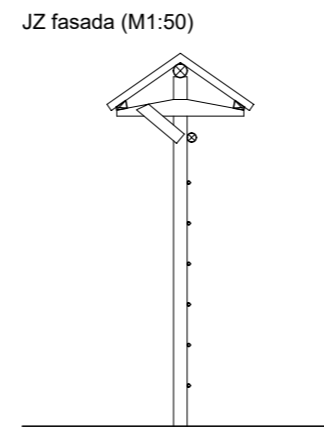
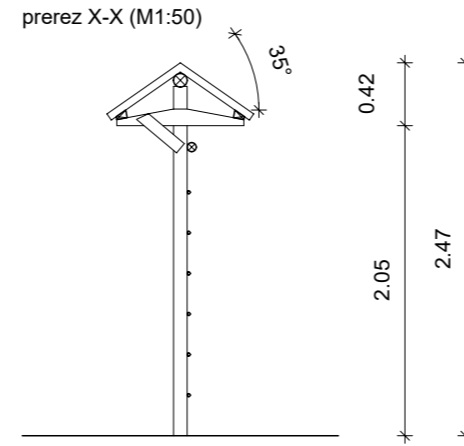
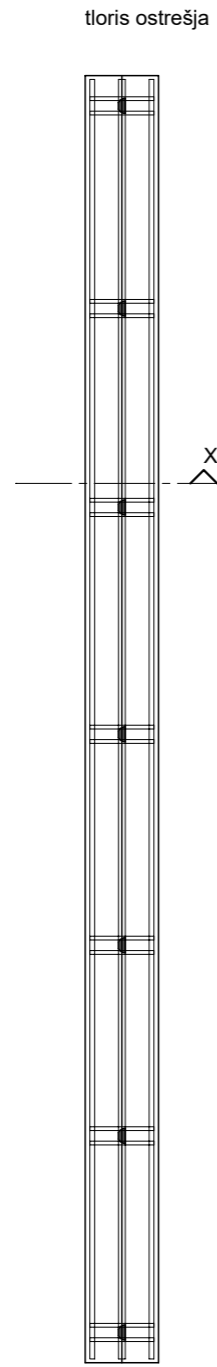
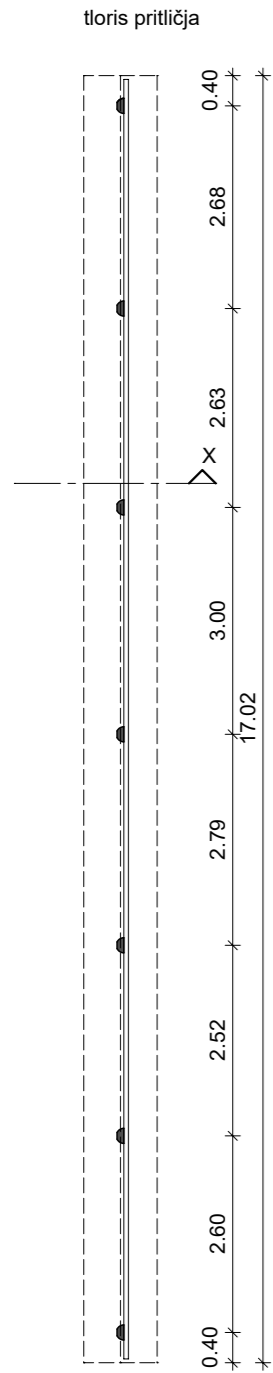

J fasada

Vir: Posnetek obstoječega stanja -izmera

Drežnica (parc.št. 2382/3 k.o. Drežnica): Kozolec Današnje obdobje

STAVBNA TIPOLOGIJA
V OBČINI KOBARID

Analiza poselitvenih vzorcev in
inventarizacija stavbnih tipov na območju
drežniških vasi

Drežniške Ravne

VSEBINA OBRAVNAVE VASI DREŽNIŠKE RAVNE

Naslovna stran

Kazalo vsebine naloge

Uvod

Analiza poselitvenih vzorcev vasi Drežniške Ravne

- Besedilo: predstavitev poselitvenega vzorca vasi Drežniške Ravne
- Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev naselja Drežniške Ravne v obdobju nastanka Franciscejskega katastra in v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Jezerca

Stavbna tipologija vasi Drežniške Ravne v obdobju med vojnama

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama

Stavbna tipologija vasi Drežniške Ravne v današnjem obdobju

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju

Avtorstvo fotografij: arhiv avtorske skupine, razen kjer je drugače navedeno.

1. Stavbna tipologija vasi Drežniške Ravne

1.1. Uvod

Drežniške Ravne je gručasta vas, ki leži na terasi ob vznožju Krasjega vrha (Polovnik) na nadmorski višini okoli 560 m. Vas, dostopna po cesti iz Kobarida, je razdeljena na več delov: Gornje in Spodnje Ravne, ter zaselek Brdo.

Ljudje se večinoma ukvarjajo s turizmom in kmetijstvom.

Vas ima svoje narečje in seveda tudi svoje običaje, kot je npr. pustovanje. V Gornjih Ravnah se nahaja cerkev sv. Matija iz leta 1511. Okrog nje je bilo vojaško pokopališče iz 1. svetovne vojne, ki so ga Italijani preselili in posmrtno ostanke prenesli v grobnico nad Kobaridom.

Ob vasi tečejo potoki Kozjak, Atonjk, Log in Muhrank, na katerih so bili včasih mlini, ki pa so v današnjem obdobju opuščeni.

Nad vasjo sta planini Zapleč in Zaprikraj

1.2. Analiza poselitvenih vzorcev

Po legendi naj bi vas ustanovili pastirji, ki so bili pregnani iz doline.

Proti koncu 19. stoletja je bilo v vasi še veliko hiš kritih s slamo, kar je razbrati iz zapisa, da so Drežniške Ravne v tistem obdobju pogorele in zaradi slamnate kritine hiš, je bil večji del vasi poškodovan.

Vas je preživela 1. in 2. svetovno vojno. Razmere za vaščane so bile težke, saj je bila fronta v prvi svetovni vojni nedaleč od vasi, posledica tega pa je bila, da so morale vse družine oditi v izgnanstvo. Po koncu vojne, po vrnitvi, je veliko družin ostalo brez domov, saj je bila vas skoraj v celoti porušena.

V obeh svetovnih vojnah so boji potekali prav v bližini drežniških vasi; prav tako so nekatere vaščane vpoklicali v vojsko, večina je izgubila domove ali pa celo življenja. Obe vojni se po negativnem vplivu na vas, ne razlikujeta prav veliko.

Vas je leta 1998 hudo prizadel potres in iz navedenega vzroka je istega leta Ministrstvo za okolje in prostor, Urad za prostorsko planiranje, Dunajska 47, Ljubljana, naročil pri projektni organizaciji STUDIO 3 d.o.o., Atelje za arhitekturo, Goriška 25, Ajdovščina, izdelavo Ureditvenega načrta obnove za vas Drežniške Ravne (v nadaljevanju UNO Drežniške Ravne). Le-ta je v sodelovanju z določeno ekipo arhitektov, v rekordnem času treh mesecev, pripravila Ureditveni načrt obnove vasi, ki je izhajal iz takratnih potreb prebivalstva vasi in naravnih kvalitet, ter kvalitet arhitekturne dediščine kraja. Z realizacijo prostorskih in arhitekturnih smernic Ureditvenega načrta vasi, bi bila omogočena kontinuiteta identitete vasi. V popotresnem obdobju je obnova vasi sledila načrtovanim smernicam razvoja vasi, sčasoma, ker ni bilo v zadostni

meri zagotovljenih finančnih sredstev za načrtovan razvoj vasi in ker ni bilo določenega skrbnika, ki bi ažurno usklajeval potrebe vaščanov z načrtovanimi smernicami Ureditvenega načrta, se je razvoj vasi v določeni fazi ustavil in sicer na nivoju nedokončanih del zunanje ureditve vasi ali pa je šel razvoj vasi, v določenih segmentih vasi, svojo pot, oziroma neusklajeno z UNO Drežniške Ravne.

Vsekakor bi bilo potrebno ponovno ažurirati stanje vasi in njen razvoj uskladiti s smernicami razvoja vasi, načrtovanimi v UNO Drežniške Ravne, ki je bil izdelan z osnovnim ciljem: zagotoviti čim prejšnjo obnovo vasi na osnovi kontinuitete njenih arhitekturnih in prostorskih kvalitet.

1.2.1. Analiza poselitvenih vzorcev v času nastanka franciscejskega katastra 1823-1869

Geomorfološke značilnosti terena so izrazito vplivale na razporeditev stavb v naselju Drežniške Ravne. Prvobitno območje naselja Spodnje Drežniške Ravne se je razvilo med potokoma Log in Otojnik in severno brežino. Ti izraziti robovi so tudi zaradi nevarnih preprek še danes ohranjeni, saj se pozidava preko njih ni mogla širiti. Spreminjal se je predvsem južni rob prvotnega naselja. V osnovi gručasta pozidava vasi Spodnje Drežniške Ravne je sledila alpskim in mediteranskim vplivom in mogoče je zaznati v višje ležečih vaseh, kot so Jezerca in Drežniške Ravne, nekoliko večjo prisotnost alpskega vpliva, ki se navzven izkazuje s pravokotno pozidavo stavb na plastnice terena. Zgornji del vasi, Zgornje Drežniške Ravne, je po svoji zasnovi sledil v večji meri mediteranskemu, adicijskemu tipu gradnje starograjene strukture, razporejene po višinskih plastnicah reliefa, ki ga še danes slutimo z izbočenostjo osrednjega dela, na katerem leži niz objektov.

Med Spodnjimi in Zgornjimi Drežniškimi Ravnami se je na travnati terasi izoblikoval zanimiv sakralni ambient s cerkvico sv. Matija, zgrajene leta 1511. Krasi jo preprost lesen oltar iz leta 1885, ki je delo Jožefa Štravsca iz Cerknega. Cerkvica je bila med potresom aprila 1998 poškodovana in v kasnejšem, današnjem obdobju sanirana.

1.2.2. Analiza poselitvenih vzorcev v današnjem obdobju

S popotresno sanacijo stavb, ki je sledila prostorskim smernicam UNO Drežniške Ravne se je ohranil poselitveni vzorec, izhajajoč iz mediteranskih in alpskih vplivov starograjene strukture vasi. V današnjem obdobju, se je zaradi geomorfoloških značilnosti vasi Spodnje Drežniške Ravne, območje vasi širilo predvsem proti jugu. Oblikovali

so se le manjši zaselki izven naravnih meja vasi, ki so formirali samostojne domačije.

Kot je bilo že navedeno, je potrebno nadaljnji vsebinski, arhitekturni in prostorski razvoj vasi uskladiti z načrtovanimi smernicami Ureditvenega načrta obnove vasi, saj se je razvoj vasi v določeni fazi ustavil in sicer na nivoju nedokončanih del zunanje ureditve vasi ali pa je šel razvoj vasi, v določenih segmentih vasi, svojo pot, oziroma neusklajeno z UNO Drežniške Ravne.

Drežniške Ravne je danes manjše vaško naselje, z agrarno dejavnostjo, ki se vidno opušča in vse bolj se uveljavlja dodatna dejavnost domačij in sicer v povezavi s turistično dejavnostjo. Prevladuje dnevna migracija ljudi na delo v bližnje centre zaposlitve: Kobarid, Tolmin in Bovec. Demografska struktura prebivalstva ni ugodna, predvsem v smislu nizke rasti prebivalstva in visokega deleža ostarelih, zato je dobrodošla uvedba nove, načrtovane strategije območja obravnave, ki bo omogočala ustrezne pogoje za naselitev mladih družin.

1.2.3. Povzetek

Vzorec poselitve vasi definira nastanek naselja ob pomembnih prometnicah in vodotokih, na osnovi sledečega poselitvenega vzorca:

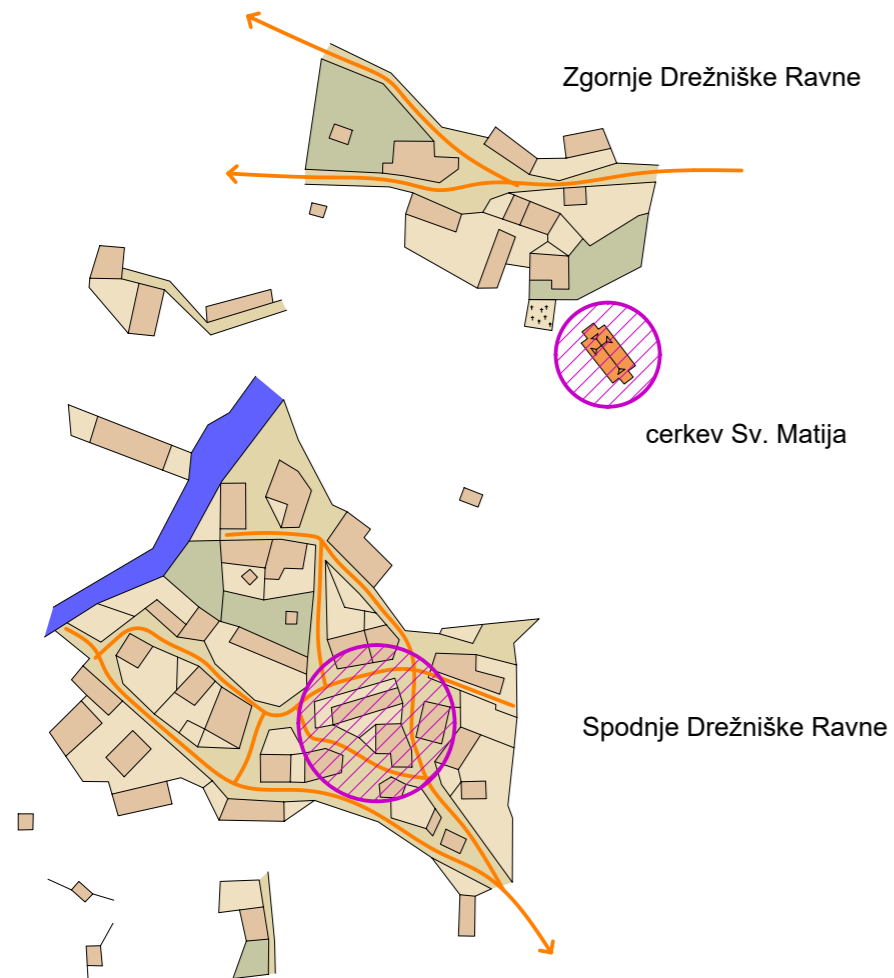
- gručasta poselitev z značilnim formiranjem vaških ambientov na osnovi poselitvenega vzorca gradnje stavb vzporedno (mediteranski vpliv) ali pravokotno na plastnice terena (alpski vpliv). V obeh časovnih obdobjih je zaznati, da je pri poselitvenem vzorcu vasi nekoliko prednjačil alpski vpliv, kot ena od posledic prisotnosti ostrejših podnebnih razmerah, kot v nižje ležečih vaseh, kot sta Drežnica in Magozd.

Vsekakor bi bilo potrebno ponovno ažurirati stanje vasi in njen razvoj uskladiti s smernicami razvoja vasi, načrtovanimi v UNO Drežniške Ravne, ki je bil izdelan z osnovnim ciljem: zagotoviti čim prejšnjo obnovo vasi na osnovi kontinuitete njenih arhitekturnih in prostorskih kvalitet.

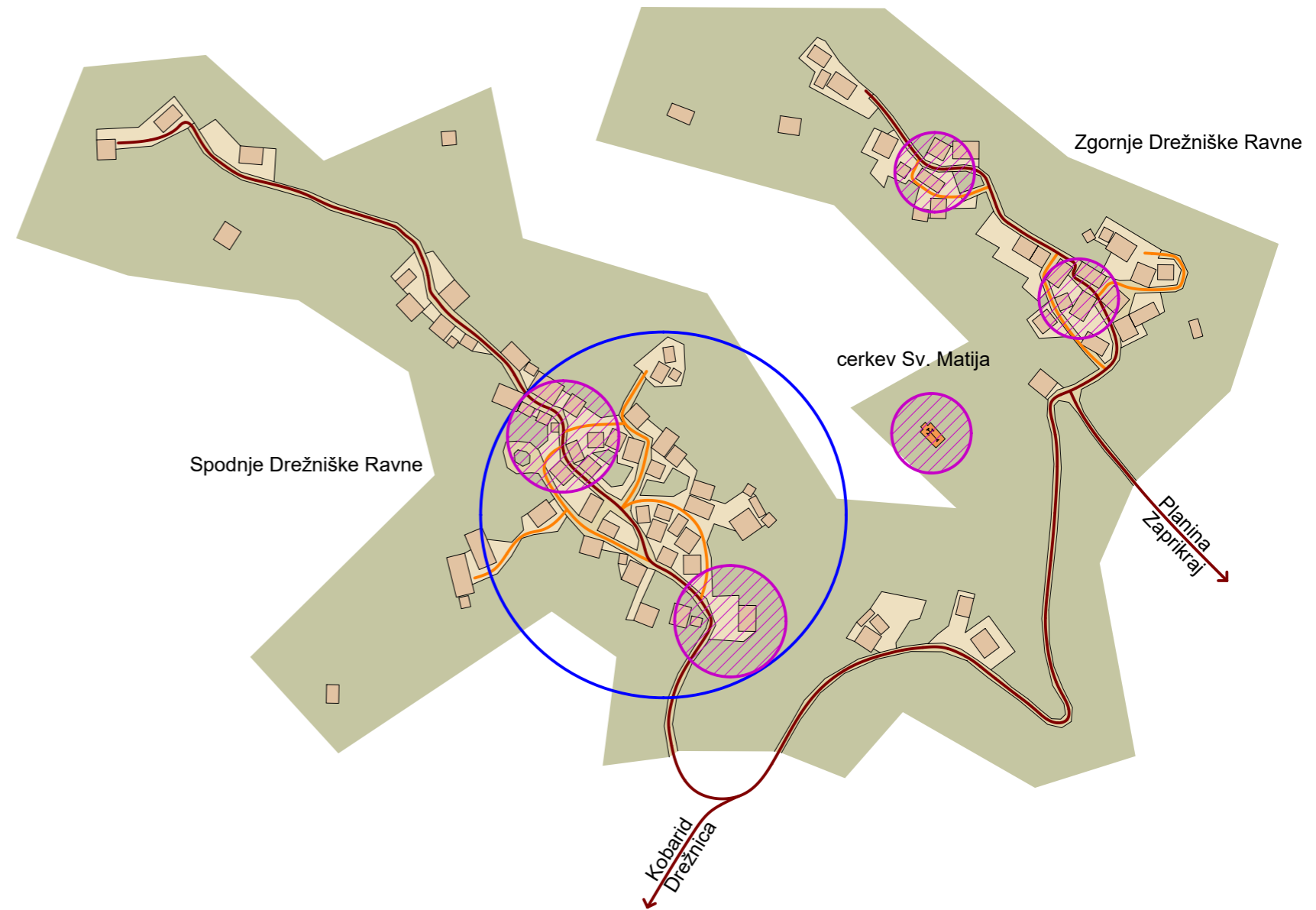
**Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev vasi
Drežniške Ravne v obdobju nastanka
Franciscejskega katastra in v današnjem obdobju**

Stavbna tipologija Drežniške Ravne - Analiza poselitvenih vzorcev

RAVNE
vzorec naselitve vasi Ravne v obdobju izdelave franciscejskega katastra 1820-1827

DREŽNIŠKE RAVNE
vzorec naselitve vasi Drežnica v današnjem obdobju

- večji vaški ambianti oblikovani na stičišču vaških poti
- ambient cerkvice Sv. Matija
- lokacija pokopališča
- vodotoki
- poti, ki formirajo vaške ambiente oblikovane po plastnicah terena
- pripadajoče dvorišče domačije
- pozidava

- območje starega jedra naselja Drežniške Ravne z še ohranjenim, gručastim tipom pozidave, s tem, da se značilni element strnjene obcestne pozidave vse bolj umika gradnji, ki zahteva večjo medsebojno razdaljo in na ta način navzven odpira in vključuje nekoč oblikovane notranje dvoriščne ambiente v sistem uličnih povezav.
- manjši vaški ambianti
- večji vaški ambient na stičišču pomembnih prometnih povezav
- ambient cerkvice Sv. Matije
- pomembne prometne povezave z naseljem Kobarid in ostalimi vasmi drežniškega območja
- pomembnejše poti v okviru starega jedra naselja Drežniške Ravne
- pripadajoče dvorišče domačije
- pozidava

Vir grafičnih osnov:
Arhiv Republike Slovenije -franciscejski kataster
in Prostorski informacijski sistem občin (PISO)

**Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi
Drežniške Ravne**

Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Drežniške Ravne

Slika 1, 2, 3, 15,16,17, 18, 20: v osnovi gručasta pozidava vasi Spodnje Drežniške Ravne je sledila alpskim in mediteranskim vplivom. Zgornji del vasi, Zgornje Drežniške Ravne, je po svoji zasnovi sledil v večji meri mediteranskemu, adicijskemu tipu gradnje starograjene strukture, razporejene po višinskih plastnicah reliefa, ki ga še danes slutimo z izbočenostjo osrednjega dela, na katerem leži niz objektov.

Med Spodnjimi in Zgornjimi Drežniškimi Ravnami se je na travnati terasi izoblikoval zanimiv sakralni ambient s cerkvico sv. Matija.

Slika 7,8,10,11,12: v vasi Spodnje Drežniške Ravne je še mogoče razbrati prostorsko zasnovano staro grajeno strukture vasi, kjer je zaznati nekoliko prevladujoč alpski vpliv.

Slika 5,6: prenova ulice in nedokončana prenova trga, izvedena v času popotresne obnove vasi.

Slika 4,16: V določenih delih vasi so zaradi povečini nerešene finančne ali lastniške problematike, ostala po potresu leta 1998 nenaseljena, oziroma zapuščena območja.

Slika 2,13: Po potresu prenovljene stavbe so prostorsko pravilno umeščene, vendar v novejšem obdobju je vse bolj prisoten netipični element na zatrejni fasadi stanovanjskih stavb, zunanje komunikacije: balkoni, terase pod različno oblikovanimi nadstreški, so zabrisale značilno oblikovanje zatrejnih fasad stanovanjskih stavb arhitekturne dediščine vasi.

Slika 19: na stranski cestni povezavi med vasjo Jezerca in Spodnje Drežniške Ravne je manjši zaselek, nastal na osnovi avtohtone, samotne domačije.

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

2. Analiza stavbnih tipov

Analiza stavbnih tipov temelji na osnovi analize stavbne tipologije v dveh časovnih obdobjih: obdobje med vojnama in obstoječe stanje vasi in sicer iz razloga nezadostne ohranjenosti elementov arhitekturne dediščine v današnjem obdobju.

Na osnovi razpoložljivih virov ZVKDS Nova Gorica, Popis vojne škode 1919 – 1921, je izdelana analiza stavbne tipologije v obdobju med vojnama, ter na osnovi današnjih razpoložljivih virov, terenskih ogledov in meritev, je izdelana analiza stavbne tipologije današnjega obdobja.

Analiza stavbne tipologije, predvsem v obdobju med vojnama, podaja pomembne arhitekturne smernice razvoja in še enkrat poudarja, da se je stavbna tipologija vse do današnjega obdobja razvijala v tesni povezavi z eksistenčnimi potrebami človeka.

2.1. Analiza stavbnih tipov med vojnama 1919-1921

Kot je razbrati iz franciscejskega katastra, je v obdobju med vojnama, v vasi Drežniške Ravne, že prisoten zametek formiranja domačij, sestavljenih iz bivalne stavbe in stavb, ki so omogočala opravljanje, takrat eksistenčne, kmetijske dejavnosti. Način oblikovanja domačije pa je bil vsekakor tesno povezan s prostorskimi danostmi, z lego, velikostjo in obliko razpoložljive parcele. Vpliv na razvoj stavbarstva v območju obravnave, sta prav gotovo v veliki meri imeli tudi obe svetovni vojni, zaradi katerih je morala biti prenekatera domačija prenovljena ali na novo zgrajena. Tako kot pri ostalih drežniških vaseh, se je tudi v vasi Drežniške Ravne, predvsem v obdobju po prvi svetovni vojni, pojavila sprememba predvsem pri stanovanjskih stavbah in sicer na osnovi mediteranskega vpliva, ki je povzročil prehod iz slamnate v korčno strešno kritino. Zaradi sprememb v strešnem naklonu povečini dvokapne strešne konstrukcije, je nastal dodaten podstrešni prostor mezzanin, ki se je uporabljal predvsem za pomožne, shrambene prostore pripadajoče domačije. V povezavi s spremembo strešne kritine, nadzidave stavb, je sledil razvoj zunanjih nadstropnih, lesenih komunikacij: gankov, na vzdolžni fasadi stavb, medtem ko se je zatrepna fasada stanovanjskih stavb oblikovala bolj na osnovi prevladujočega alpskega, oziroma cerkljanskega stavbnega tipa.

Stavbna analiza v obdobju med vojnama je izdelana na inventarizaciji stanja, podanega v viru ZVKDS OE Nova Gorica: Popis vojne škode v obdobju 1919-1921, ki hkrati podaja tudi obseg posameznih domačij, sestavljenih iz stanovanjske stavbe in posameznih stavb, pomembnih za opravljanje kmetijskih, eksistenčnih dejavnosti. Ker se

povečini konstrukcija in vsebinska zasnova obravnavanih stavb po posameznih drežniških vaseh bolj ali manj ponavlja, se obravnava le določen primer, ki dokazuje zgoraj navedene razlage stavbne tipologije.

Način funkcionalne zasnove posameznih stavb bo v nadaljevanju opisan po posameznih, grafično prikazanih primerih:

2.1.1. Stanovanjske stavbe:

2.1.1.1. Drežniške Ravne 50: vrhlevna, vrhkletna zasnova stanovanjske stavbe

Zasnova stanovanjske stavbe povsem izhaja iz zasnove bovške hiše in sicer iz tlorisne zasnove je razvidno, da je bila stavba umeščena pravokotno na plastnice terena in s tem oblikovala polvkopano kletno etažo, kjer je bil urejen ločen prostor hleva in kleti, dostopen neposredno iz zunanjega prostora. Preko zunanje komunikacije na vzdolžni fasadi stavbe, stopnic in ganka, je bil dostop v nadstropne bivalne prostore in sicer: neposreden vstop v kuhinjo, opremljeno z ognjiščem, iz te v izbo, opremljeno s krušno pečjo, in v ozadju vzdolžne zasnove navedenih prostorov, je sledil prostor shrambe, dostopen iz kuhinje in v prostor manjše sobe, dostopne iz izbe.

Prostorna podstrešna etaža, ki jo je oblikovala dvokapna strešna konstrukcija, s strmim strešnim naklonom, značilnim za slamnato strešno kritino, je služila za shrambo krme, oziroma sena in hkrati s tem, tako kot pri bovški hiši, tvorila dobro toplotno izolacijo stavbe, predvsem v obdobju zimskih mesecev.

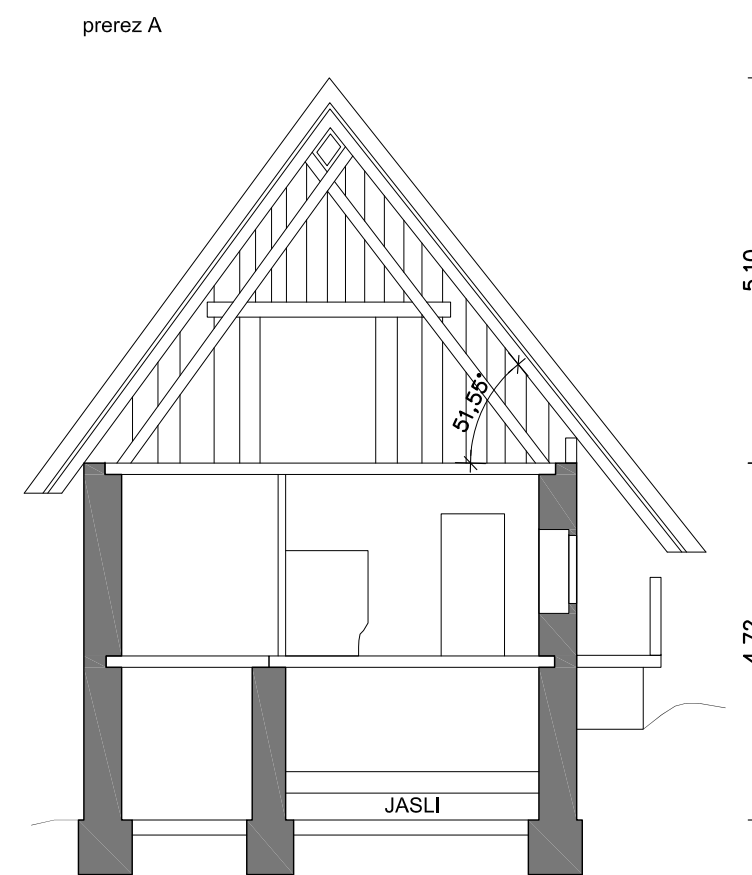
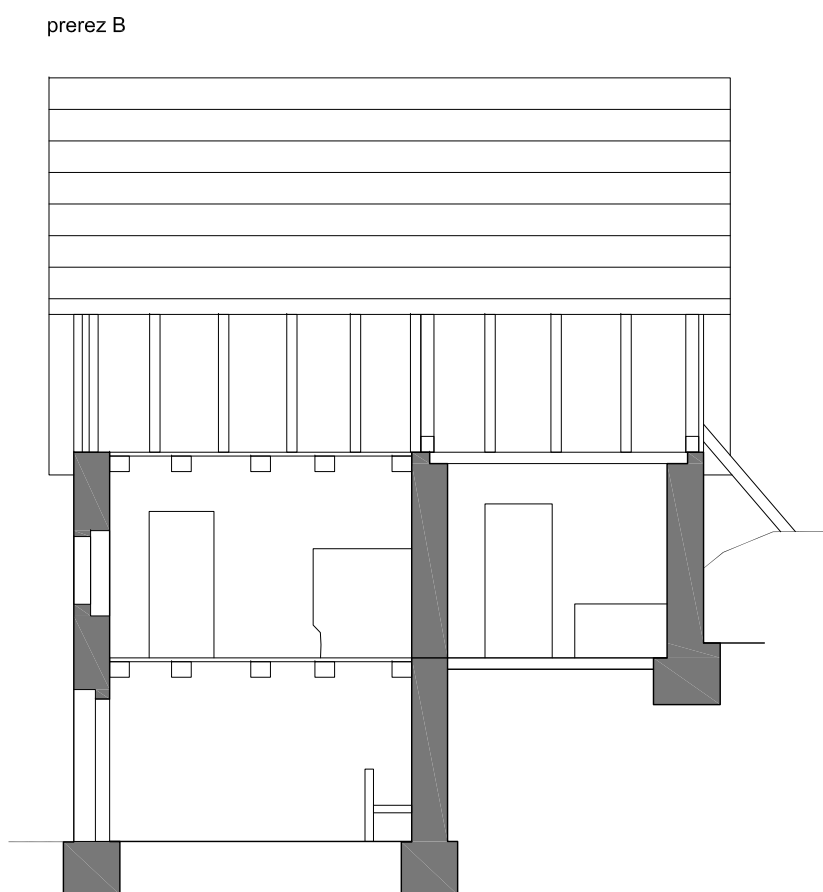
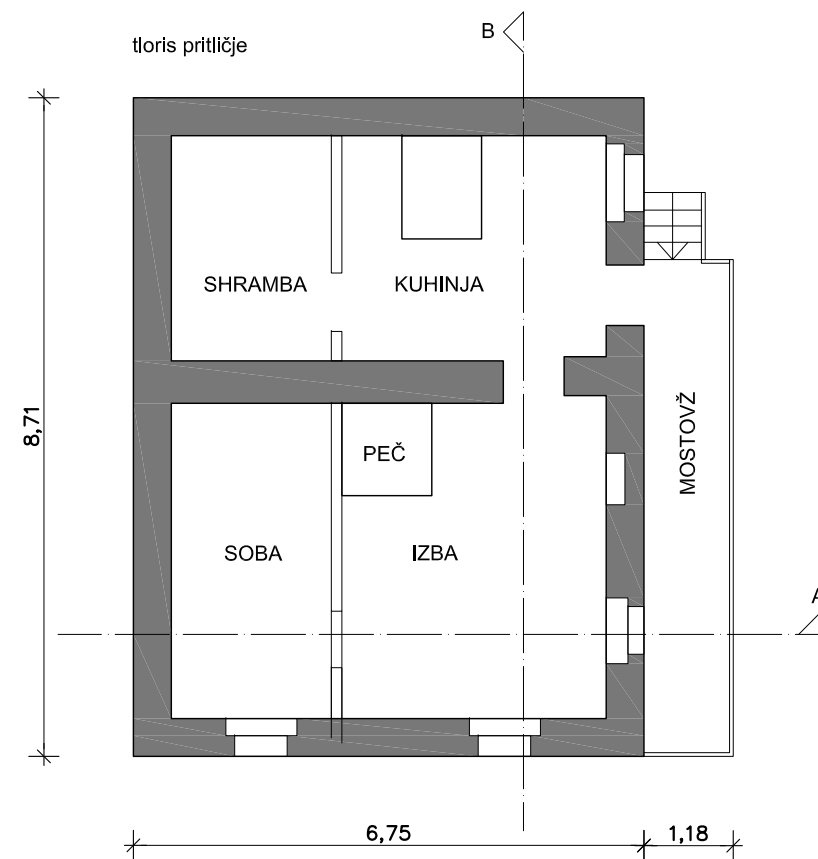
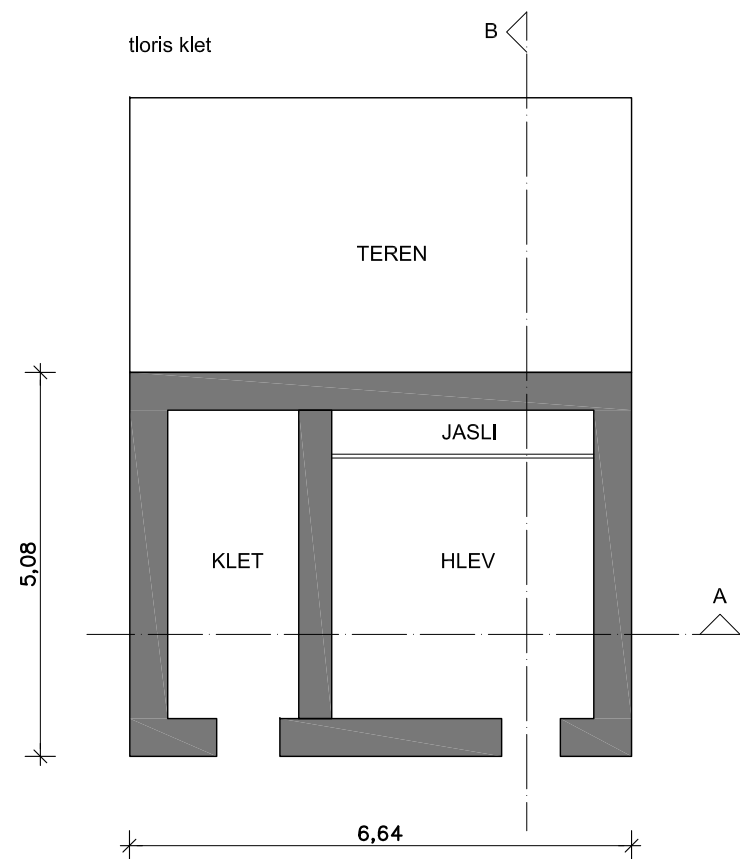
2.1.1.2. Povzetek stanovanjske stavbe:

V tem obdobju so predvsem prisotne stanovanjske stavbe s prevladujočim alpskim vplivom pri oblikovanju, oziroma zasnovi stavb, kar je bilo med drugim pogojeno tudi z ostrejšo klimo v zimskih mesecih, kot v nižje ležečih, obravnavanih drežniških vaseh. Z nadaljnjim razvojem stavbne tipologije vasi, se je alpskemu vplivu pridružil mediteranski vpliv in na ta način se je oblikovala značilna drežniška hiša, ki jo oblikujejo zunanje komunikacije: stopnice, ganki na vzdolžni, stranski fasadi stavb, ter značilno oblikovanje zatrepne fasade stavb, ki izhaja iz značilnih elementov cerkljanskega stavbnega tipa.

Prav gotovo so bili v tem obdobju že prisotni tudi drugi stavbni elementi, ki so oblikovali fasado stanovanjskih stavb z uravnoteženim alpskim in mediteranskim vplivom, vendar teh podatkov ni mogoče razbrati iz navedenega vira, zato je ta prikaz bolj prepuščen razlagi in slikovni predstavitvi arhitekture v današnjem obdobju. stavb.

Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama

Drežniške Ravne 50: Stanovanjska stavba, Anton Rutar Obdobje med vojnama

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

2.2. Analiza stavbnih tipov v današnjem obdobju

Analiza stavbnih tipov v današnjem obdobju se omejuje na analizo grajene strukture obstoječega stanja vasi, kar v danem primeru obsega analizo: stanovanjskih stavb in gospodarskih poslopj.

Največjemu obsegu sprememb, skozi različna razvojna obdobja, je bil izpostavljen razvoj stanovanjske stavbe, kateri danes, na osnovi obstoječega stanja, brez poznavanja preteklih arhitekturnih značilnosti, težko opredelimo elemente arhitekturne identitete.

V današnje obdobje, se je prekinila kontinuiteta pozidave manjše utilitarne arhitekture, v manjši meri pa so še ohranjeni hlevi, seniki, na bolj ali manj oddaljenih senožetih, ki pa v tej fazi naloge, niso predmet obravnave.

2.2.1. Stanovanjske stavbe in gospodarska poslopja

Ena najpomembnejših prelomnic v razvoju stavbne tipologije vasi je prav gotovo potres leta 1998, ki je povzročil prekinitev kontinuitete identitete marsikatere domačije. V današnjem obdobju je ohranjenih le nekaj stavb starograjene strukture vasi. Obravnavani so trije sklopi stavb, ki nakazujejo tudi v današnjem obdobju navzočnost alpskega in mediteranskega vpliva pri oblikovanju, oziroma zasnovi stavb starograjene strukture vasi in hkrati primera najbolj pogostih načinov bolj ali manj kvalitetnih preoblikovanj strograjene strukture vasi.

2.2.1.1. Drežniške Ravne 1: stanovanjska stavba z gospodarskim poslopjem

Primer v današnjem obdobju izvedene preнове stanovanjske stavbe, ki je v osnovi nastala iz adicijskega tipa starograjene strukture, grajene vzporedno s plastnicami terena, ki je združevala v vzdolžni tlorisni zasnovi, vsebino bivanja in gospodarsko dejavnost. Kljub sodobnim, nekvalitetnim oblikovanjem fasad stavbe, je osnovni koncept starograjene strukture še berljiv, oziroma bi se ga z manjšimi korekcijami oblikovanja fasad stavbe lahko nadgradilo v lep primer, značilnega adicijskega tipa gradnje.

2.2.1.2. Drežniške Ravne 7: stanovanjska stavba z gospodarskim poslopjem

V vasi eden izmed redkih kvalitetnih ostankov starograjene strukture vasi in sicer primer stavbe, ki združuje vsebino bivanja in gospodarsko dejavnost na način, da se proti ulici stavba odpira z bivalno vsebino, proti notranjemu dvorišču pa se z lesenimi latniki v nadstropni etaži in širokimi vratnimi odprtinami v pritlični in nadstropni etaži severne fasade stavbe, oblikuje gospodarski del domačije. Vhodno fasado bivalnega dela

stavbe oblikuje osni razpored okenskih in vratnih odprtin, v bivalnih nadstropnih etažah poudarjenih z belo obrobo, ter horizontalna členitev vhodne fasade izvedena z barvo linijo med nadstropnima etažama in z enako barvno linijo, poudarjen vogal stavbe.

Dvokapno strešno konstrukcijo v severnem, to je v delu gospodarskega poslopja stavbe, prekriva pločevina, medtem ko v delu vhodne fasade, dvokapno strešno konstrukcijo prekriva korčna strešna kritina.

2.2.1.3. Drežniške Ravne 7 in 23: stanovanjski stavbi

Obravnavana primera stanovanjskih stavb izhajata iz enakega osnovnega tipa stavb, značilnega za območje vasi Drežniške Ravne: stavbe locirane pravokotno na plastnice terena, je oblikovala značilna zatrejna fasada v višinskem gabaritu kletne, pritlične, nadstropne in podstrešne etaže, z osnim razporedom okenskih odprtin nadstropnih etaž, mezzanina in vratnih, ter okenskih odprtin kletne etaže. Stranske fasade stavb, ki so bile večinoma orientirane proti dvorišču domačije, je pod širokim napuščem dvokapne strešne konstrukcije, oblikoval dostop v bivalne nadstropne prostore, izveden iz zidanih ali kamnitih stopnic, ter lesenega ganka, večinoma izvedenega v dveh bivalnih etažah stavbe. Okenske odprtine podstrešne etaže, oziroma mezzanina, oblikovane na zatrejni in stranski, vzdolžni fasadi stavb so bile manjših dimenzij, kot okenske odprtine nadstropnih bivalnih prostorov in večinoma pravokotne ali kvadratu podobne oblike.

Primer stanovanjske stavbe Drežniške Ravne 7, prikazuje razvoj zgoraj navedenega osnovnega tipa stanovanjskih stavb v obdobju po potresu leta 1976. V tem obdobju, se je pri večini stanovanjskih stavb, spremenila, oziroma povečala dimenzija okenskih in vratnih odprtin, kar je v veliki meri vplivalo predvsem na spremenjeno oblikovanje zatrejnih fasad stavb. Primer Drežniške Ravne 23, pa prikazuje primer sanacije stavbe, izvedene po potresu leta 1998, ki pri oblikovanju zatrejne fasade stavbe izhajala iz značilnih elementov arhitekturne dediščine vasi, medtem ko pri oblikovanju stranskih fasad, tega izhodišča ni več zaznati.

2.2.1.4. Povzetek stanovanjske stavbe in gospodarska poslopja

Zardi posledic potresa leta 1998 je v vasi malo ohranjene starograjene strukture vasi in sicer zgoraj opisan primer samostojne stanovanjske stavbe in stanovanjske stavbe v povezavi z gospodarskim poslopjem, ki skupaj tvorita še ohranjen ambient, danes zapuščene domačije Drežniške Ravne 7 in stanovanjska stavba Drežniške Ravne 11, pri zasnovi katere prevladuje alpski vpliv. Alpski vpliv se

navzven izraža s pravokotno pozidavo stavbe na plastnice terena, vrhhlevno, vrhkletno zasnovo bivalnih prostorov, dostopnih iz zunanje komunikacije stopnic in ganka na stranski fasadi stavbe, dvokapno strešno konstrukcijo strmega naklona in z obdelavo zatrepa stavbe v lesenem opažu, kot je bilo to značilno za bovško hišo.

Alpski vpliv se je skozi različna razvojna obdobja spojil z značilnimi elementi mediteranske arhitekture, in na osnovi povsem svojih značilnosti krajine, znanja in potreb bivajočega prebivalstva, oblikoval značilno arhitekturo vasi.

V preteklosti izoblikovan vzorec poselitve in stavbne tipologije je v Ureditvenem načrtu obnove vasi Drežniške Ravne raziskan, analiziran in upoštevan v sklopu načrtovanju nadaljnjega razvoja vasi. Takoj po sprejetju UNO Drežniške Ravne je obnova vasi sledila načrtovanim prostorskim in arhitekturnim smernicam razvoja, v kasnejšem razvojnem obdobju, oziroma v današnjem obdobju, pa je opaziti, da oblikovanje arhitekture izhaja iz netipičnih elementov sodobne arhitekture, oziroma iz splošnih usmeritev, ki veljajo za celotno območje kobarško -tolminskega stavbnega tipa.

Eden izmed osnovnih razlogov, zakaj gre arhitekturni razvoj vasi v navedeno smer je, da občinski prostorski načrt (OPN) ne vključuje, v ureditvenem načrtu obnove vasi Drežniške Ravne definiranih in načrtovanih arhitekturnih in prostorskih smernic razvoja vasi, niti ni v planskem aktu navedeno, da je za obravnavano območje izdelan ureditveni načrt obnove vasi.

Ker je bil ureditveni načrt obnove vasi izdelan z osnovnim ciljem: zagotoviti obnovo vasi na osnovi kontinuitete njenih arhitekturnih in prostorskih kvalitet, je nujno da se v planske dokumente Občine Kobarid vključi arhitekturne in prostorske smernice razvoja vasi, definirane in načrtovane v UNO Drežniške Ravne, vendar na osnovi ponovnega ažuriranja stanja vasi in uskladitve, pred triindvajsetimi leti načrtovanega razvoja vasi.

**Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v
današnjem obdobju**

Drežniške Ravne 7: Stanovanjska stavba Današnje obdobje

Samostojna stanovanjska stavba je locirana pravokotno na plastnice terena in oblikuje jo značilna zatrejna fasada v višinskem gabaritu kletne, pritlične, nadstropne in podstrešne etaže, z osnim razporedom okenskih odprtih nadstropnih etaž, mezzanina in vratnih, ter okenskih odprtih kletne etaže. Stranska fasada stavbe je orientirana proti dvorišču domačije, na kateri so oblikovane, pod širokim napuščem vzdolžne, stranske fasade, značilne zunanje komunikacije: dostop v bivalne nadstropne prostore, izveden iz zidanih ali kamnitih stopnic, ter lesenega ganka, izvedenega v dveh bivalnih etažah stavbe. Okenske odprtine podstrešne etaže, oziroma mezzanina, so oblikovane na zatrejni in stranski fasadi, v manjših dimenzijah, kot okenske odprtine bivalnih prostorov stavbe.

Primer stanovanjske stavbe ,Drežniške Ravne 7, prikazuje razvoj stanovanjskih stavb v obdobju po potresu leta 1976. V tem obdobju, se je pri večini stanovanjskih stavb spremenila, oziroma povečala dimenzija okenskih in vratnih odprtih, kar je v veliki meri vplivalo predvsem na spremenjeno oblikovanje zatrepnih fasad, obravnavanih stavb.

Drežniške Ravne 7: Stanovanjski objekt in gospodarsko poslopje
Današnje obdobje

V vasi eden izmed redkih kvalitetnih ostankov starograjene strukture vasi in sicer primer stavbe, ki združuje vsebino bivanja in gospodarsko dejavnost na način, da se proti ulici stavba odpira z bivalno vsebino, proti notranjemu dvorišču pa se z lesenimi latniki v nadstropni etaži in širokimi vrtnimi odprtini v pritlični in nadstropni etaži severne fasade stavbe, oblikuje gospodarski del domačije.

Vhodno fasado bivalnega dela stavbe oblikuje osni razpored okenskih in vrtnih odprtin, v bivalnih nadstropnih etažah poudarjenih z belo obrobo, ter horizontalna členitev vhodne fasade izvedena z barvo linijo med nadstropnima etažama in z enako barvno linijo, poudarjen vogal stavbe.

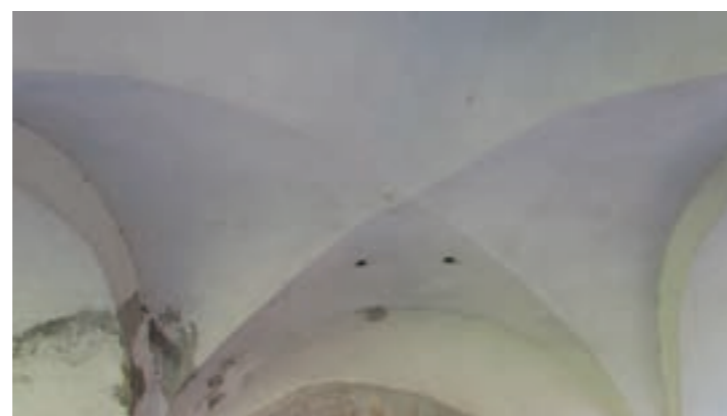
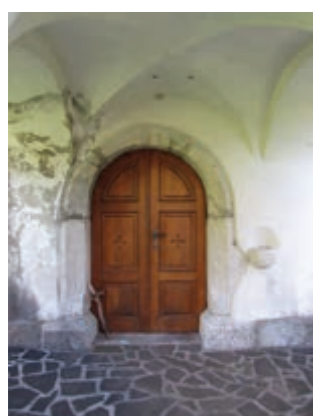
Dvokapno strešno konstrukcijo v severnem, to je v delu gospodarskega poslopja stavbe, prekriva pločevina, medtem ko v delu vhodne fasade, dvokapno strešno konstrukcijo prekriva še ohranjena korčna strešna kritina.

Drežniške Ravne: Cerkev sv. Matija
Današnje obdobje

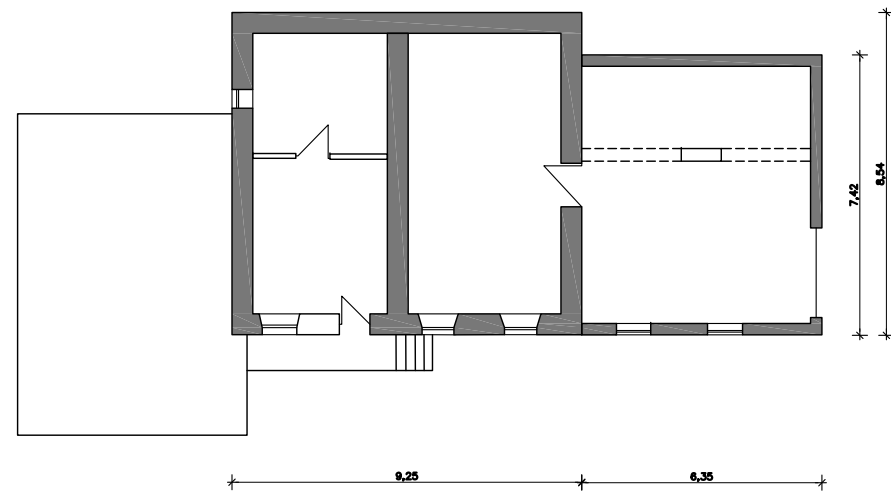
Na travnati terasi med Spodnjimi in Zgornjimi Drežniškimi Ravnami stoji cerkvena sv. Matija, zgrajena leta 1511. Krasi jo preprost lesen oltar iz leta 1885, ki je delo Jožefa Štravsca iz Cerknega. Cerkvena je bila v aprilskem potresu leta 1998 poškodovana in v obdobju popotresne sanacije, so odkrili poznogotske poslikave.

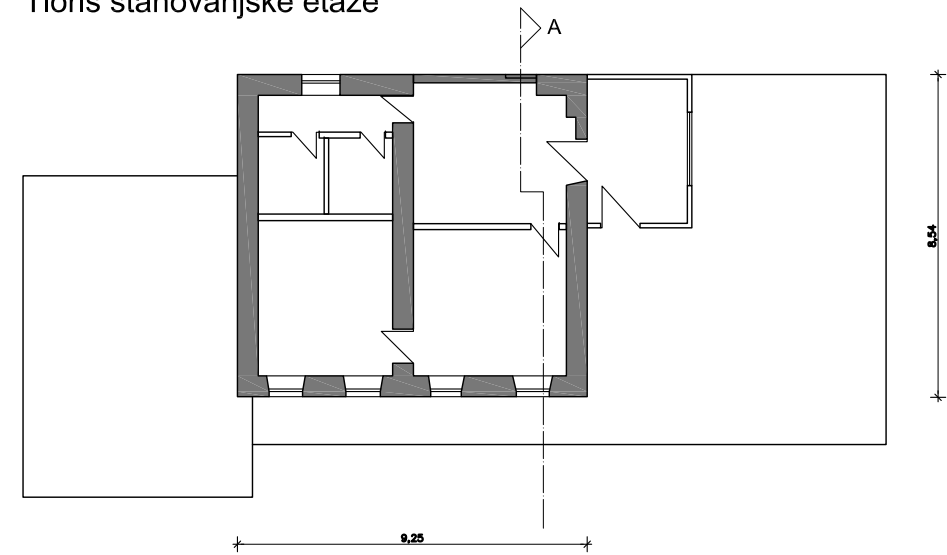
**Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov
v današnjem obdobju**

Drežniške Ravne 1: Stanovanjska stavba in gospodarski objekt

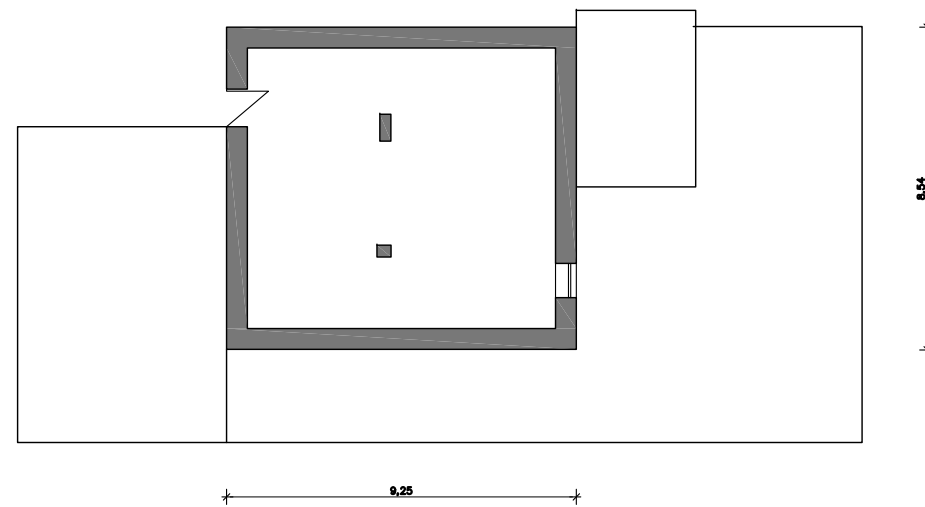
Tloris garažnega dela

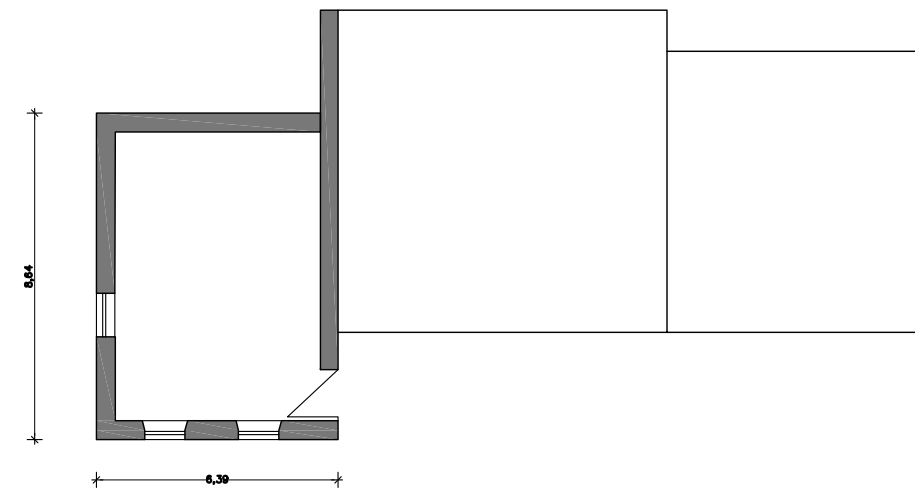
Tloris stanovanjske etaže

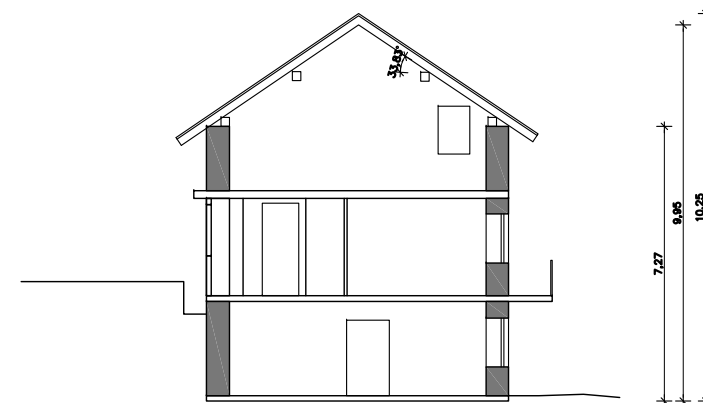
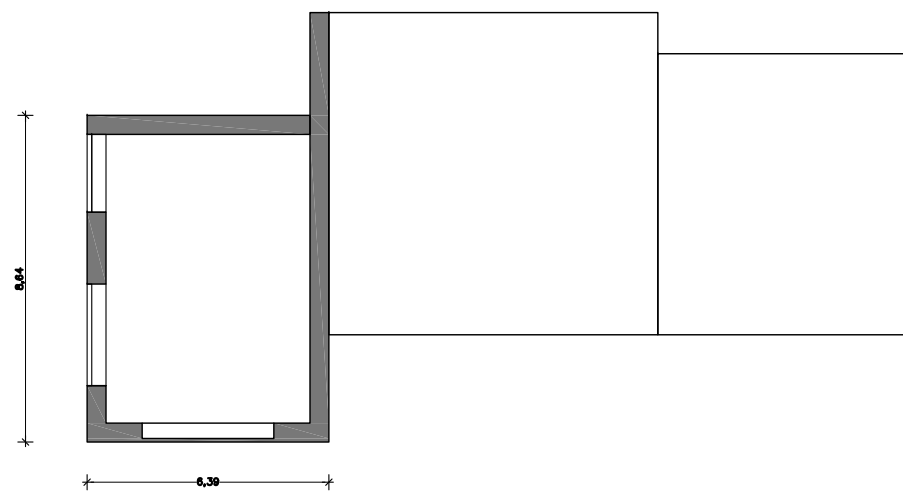
Tloris podstrešja

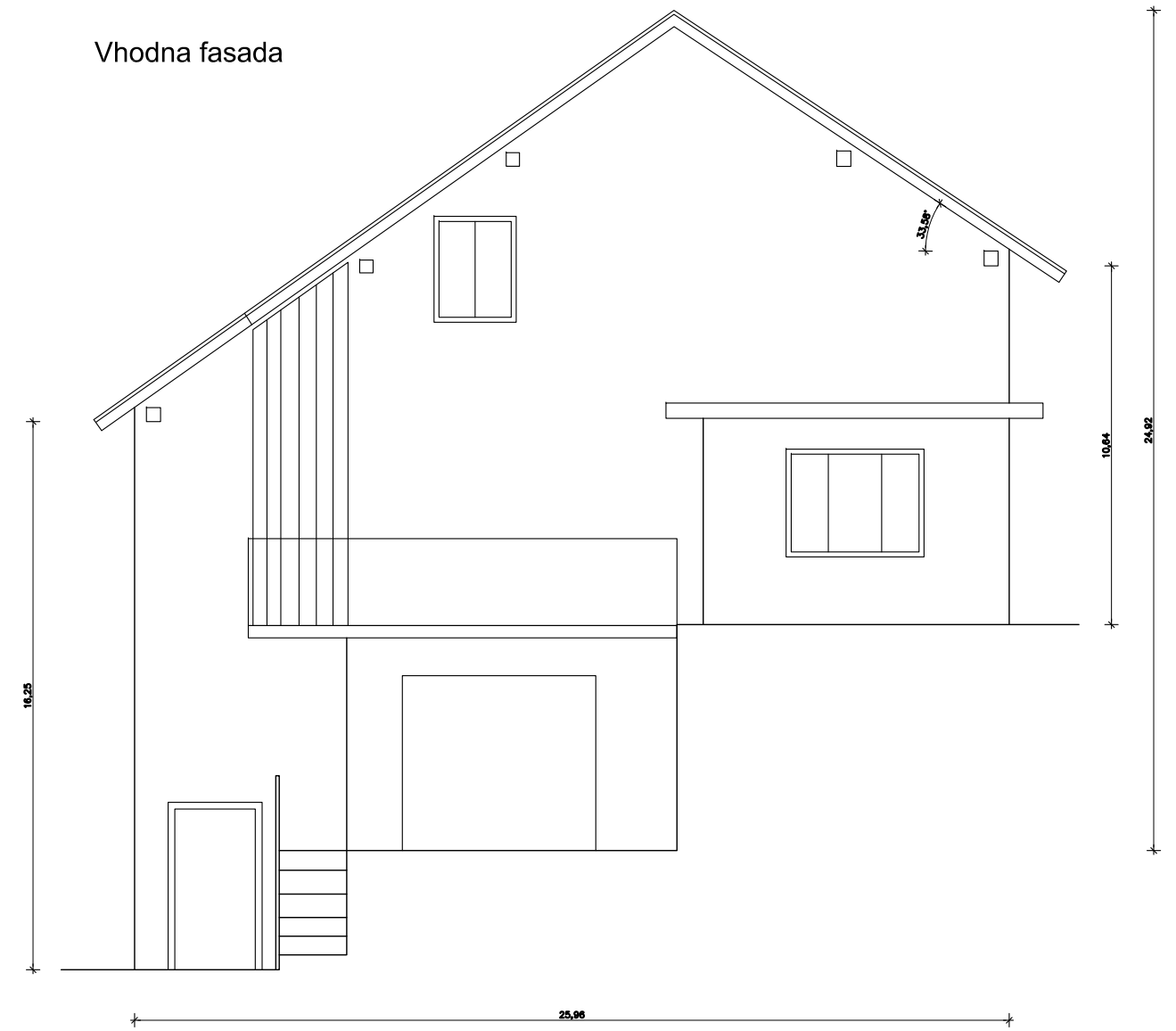
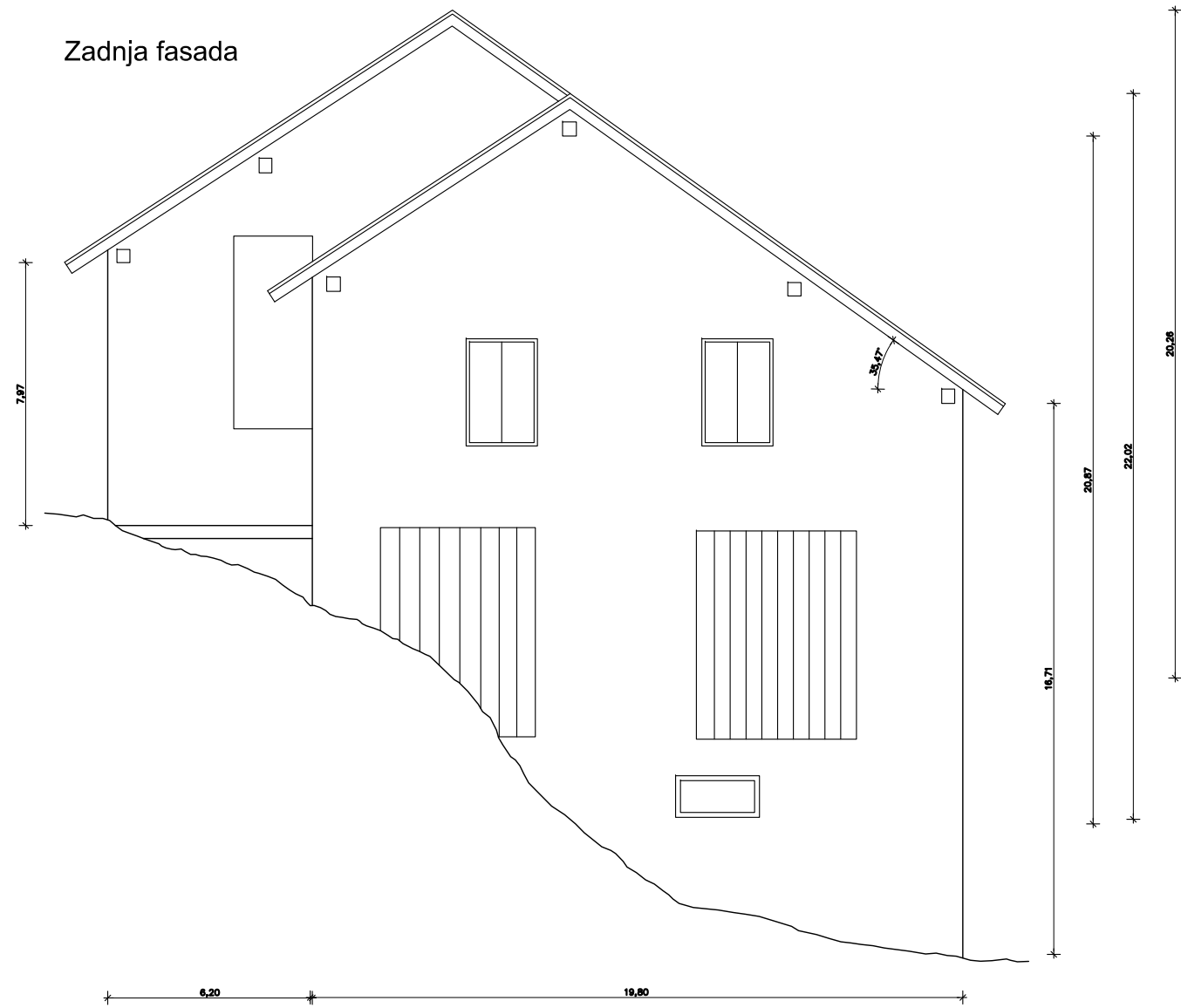
Tloris hleva

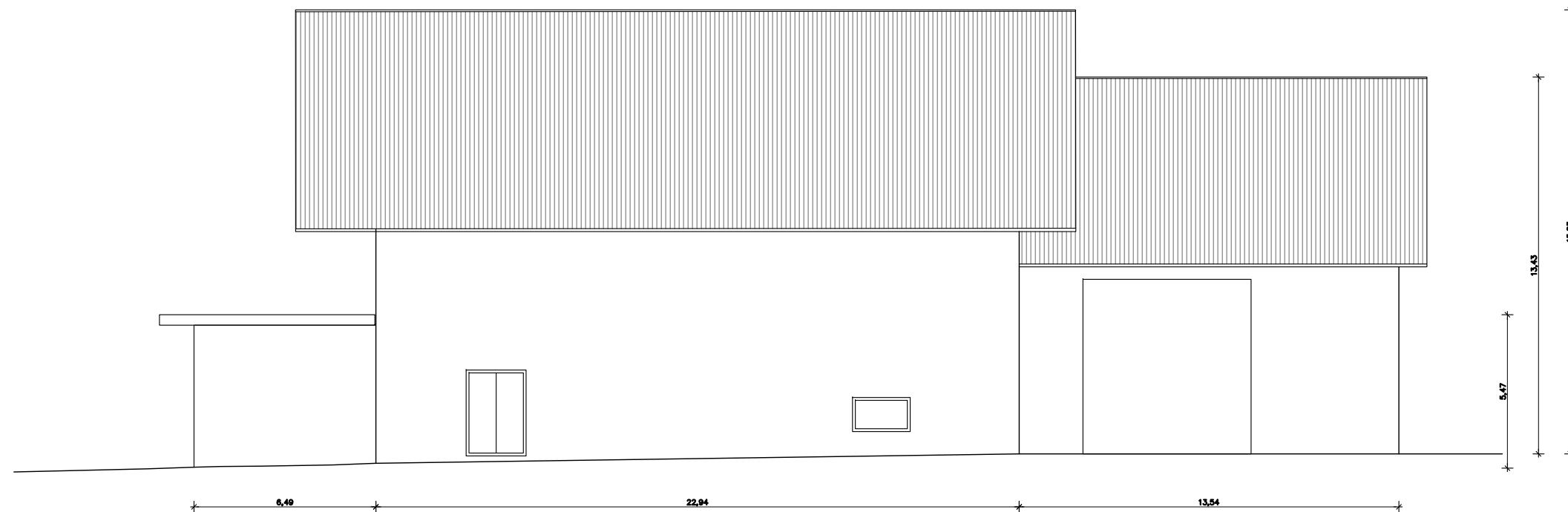
Tloris senika

Drežniške Ravne 1: Stanovanjska stavba in gospodarski objekt

Cestna fasada

Drežniške Ravne 1: Stanovanjska stavba in gospodarski objekt

Dvoriščna fasada

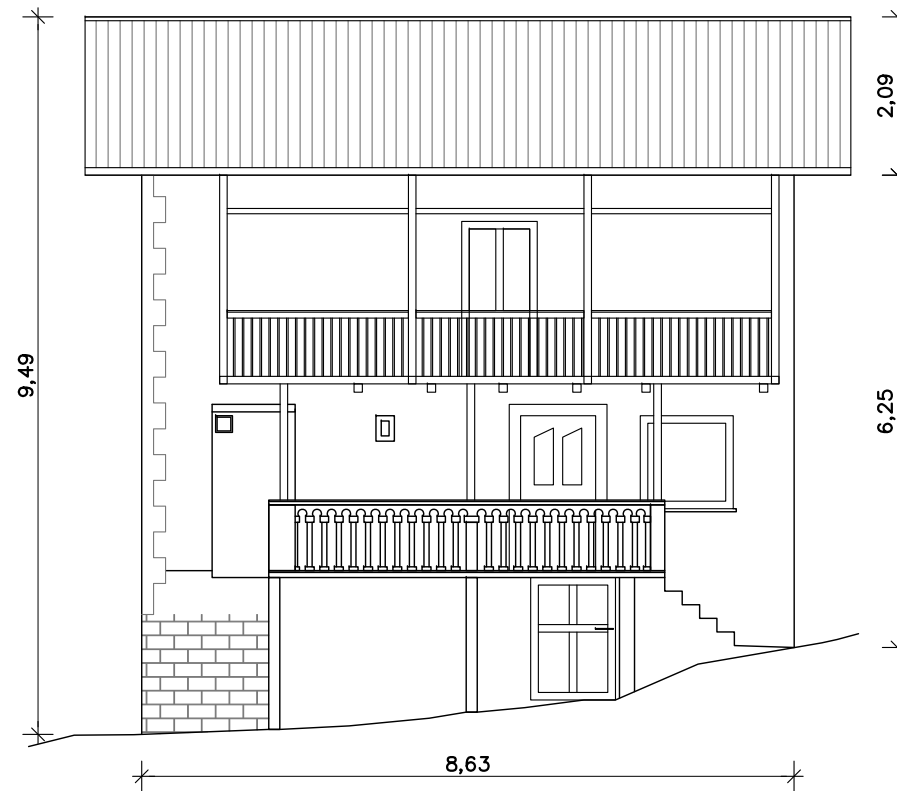

Drežniške Ravne 7: Stanovanjska stavba, stanovanjska stavba in gospodarsko poslopje

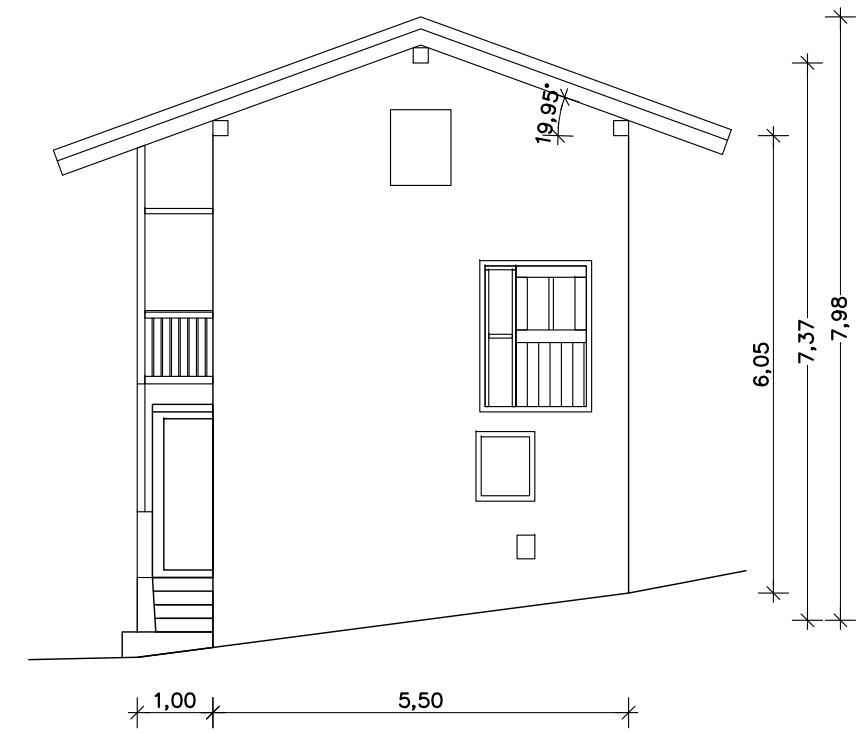
Drežniške Ravne 7: Stanovanjska stavba
J fasada

V Fasada

S Fasada

Drežniške Ravne 7: Stanovanjska stavba in gospodarsko poslopje
S fasada

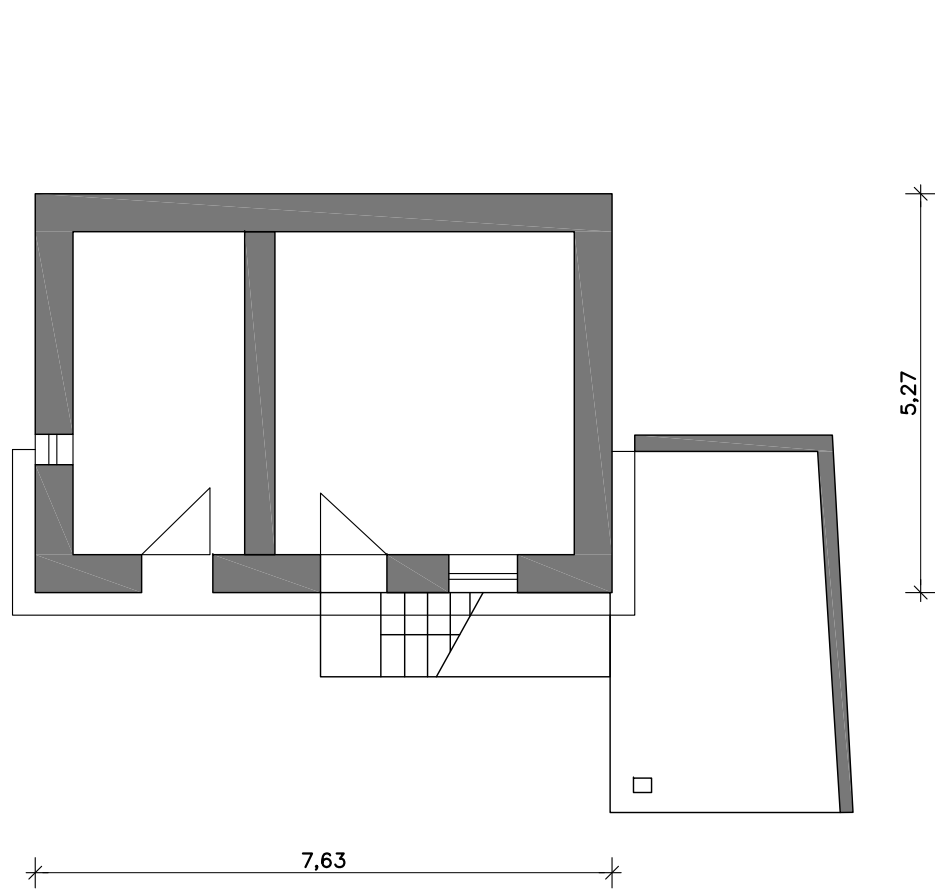
J Fasada

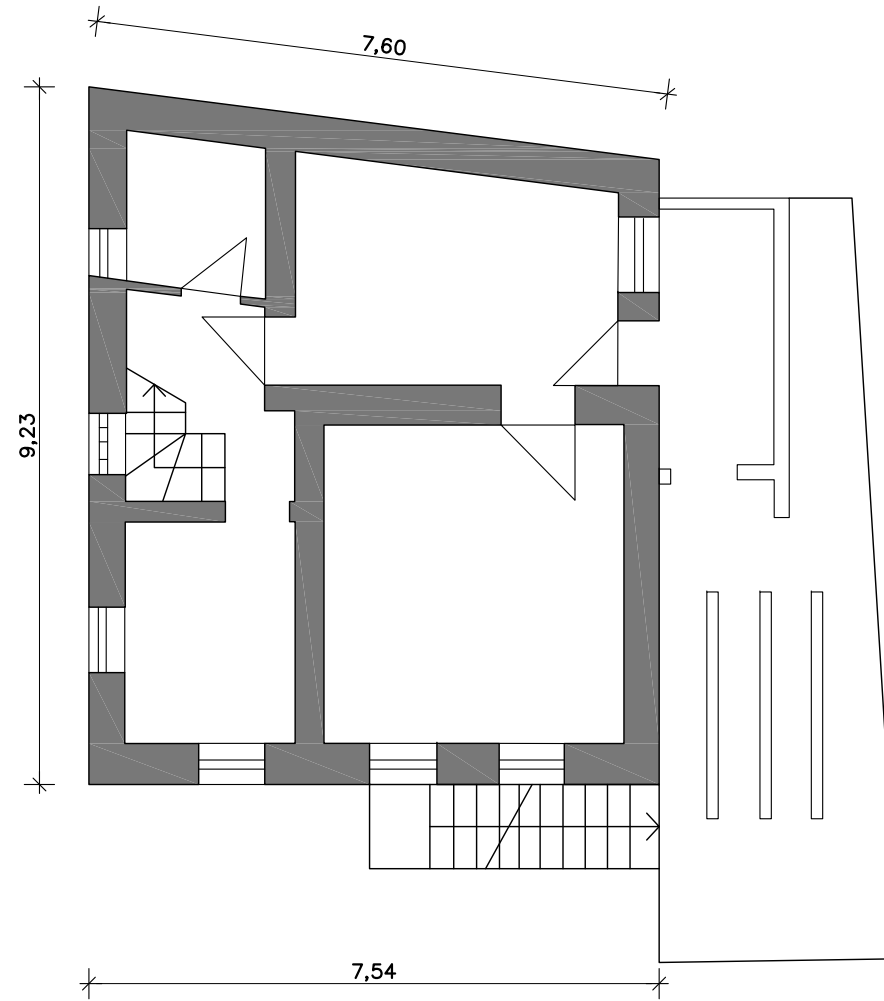
Vir: Posnetek obstoječega stanja-izmera

Drežniške Ravne 23: Stanovanjska stavba in gospodarski objekt

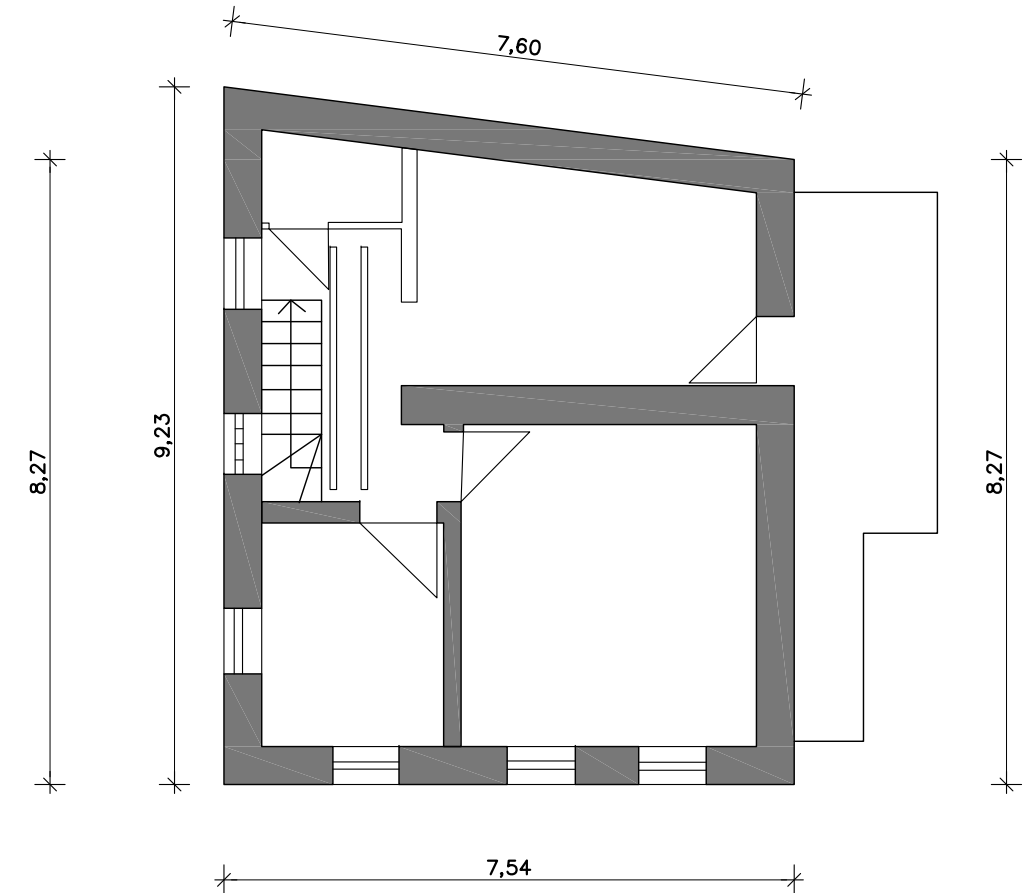
Tloris kleti

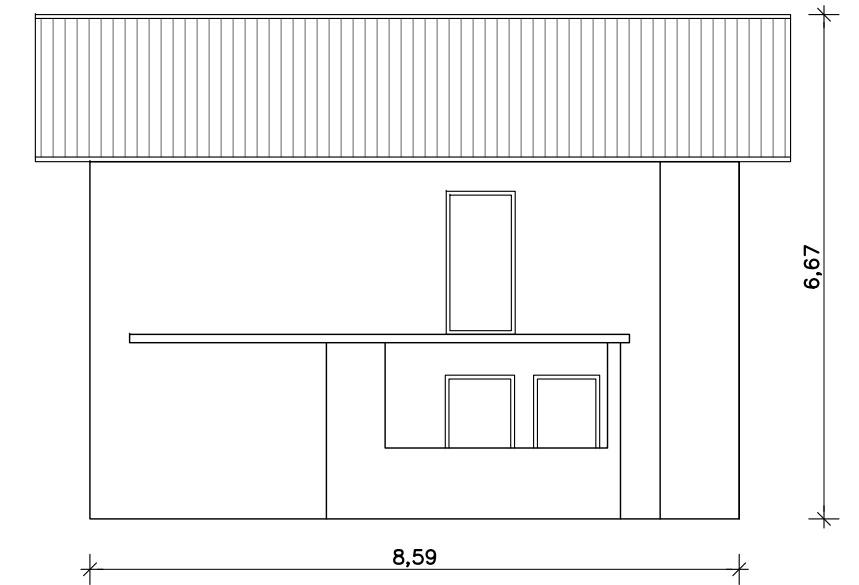
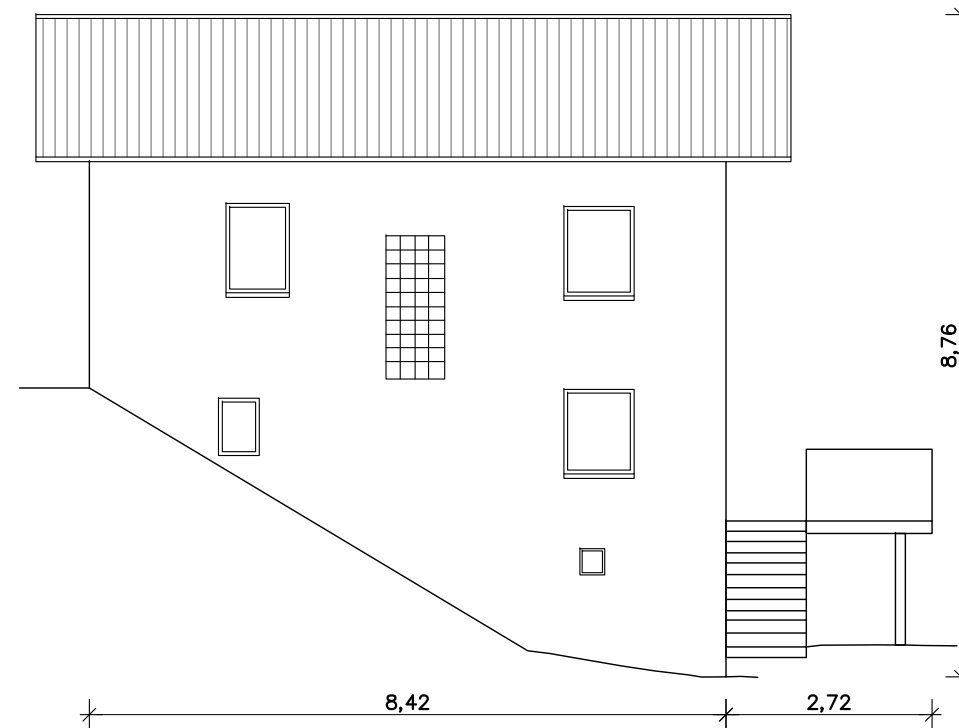
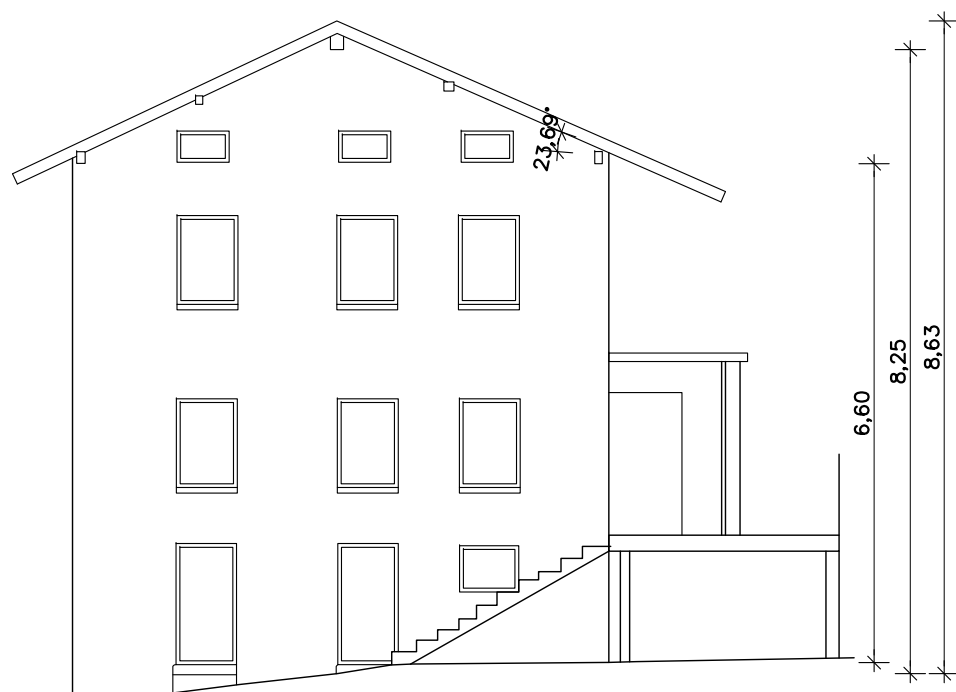
Tloris pritličja

Tloris nadstropja

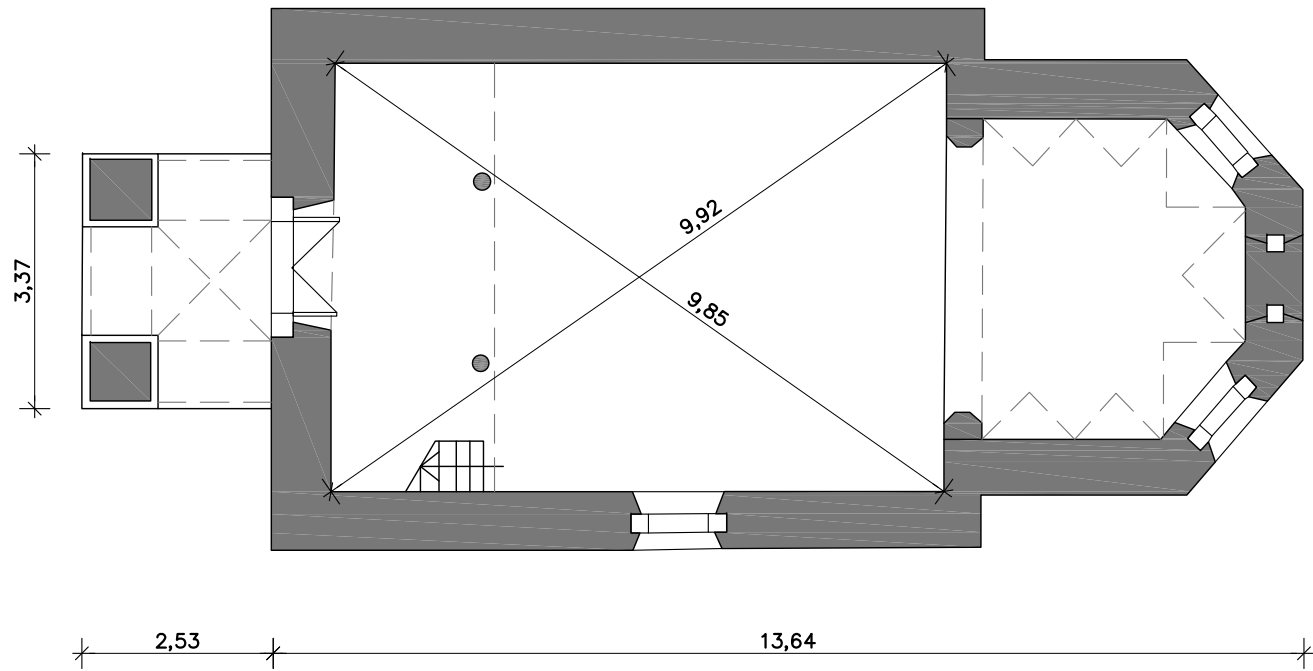
Fasade

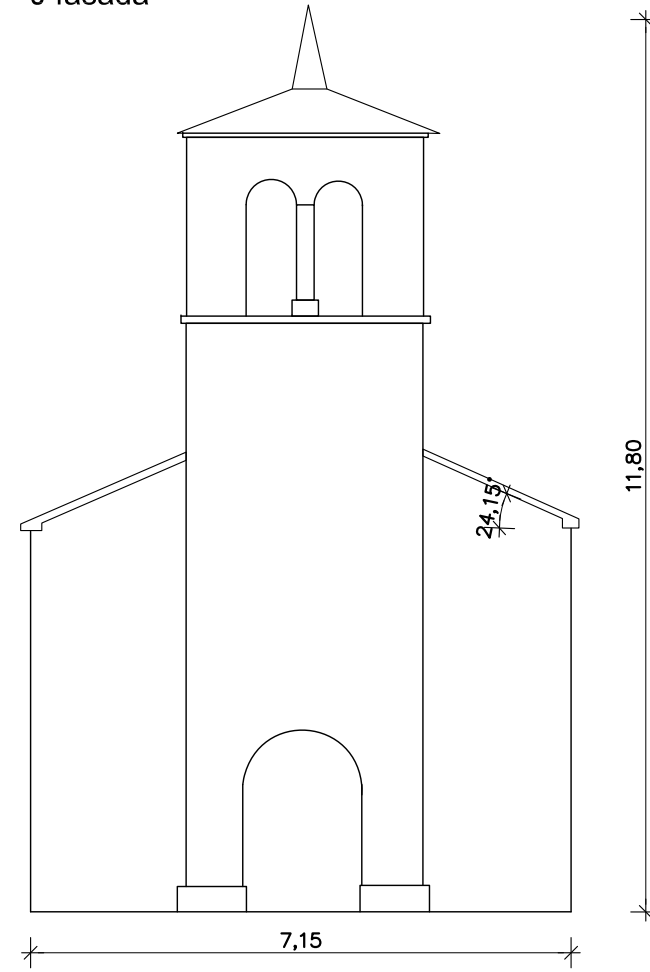
Vir: Državna tehnična pisarna
Bovec - Kobarid

Drežniške Ravne: Cerkev sv. Matija

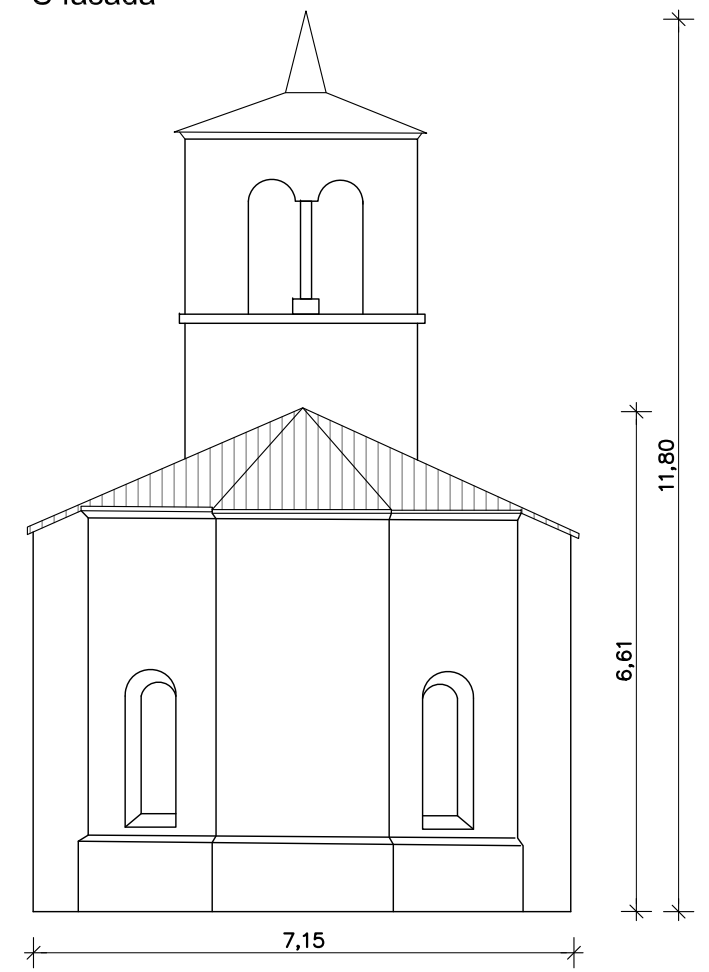
Tloris

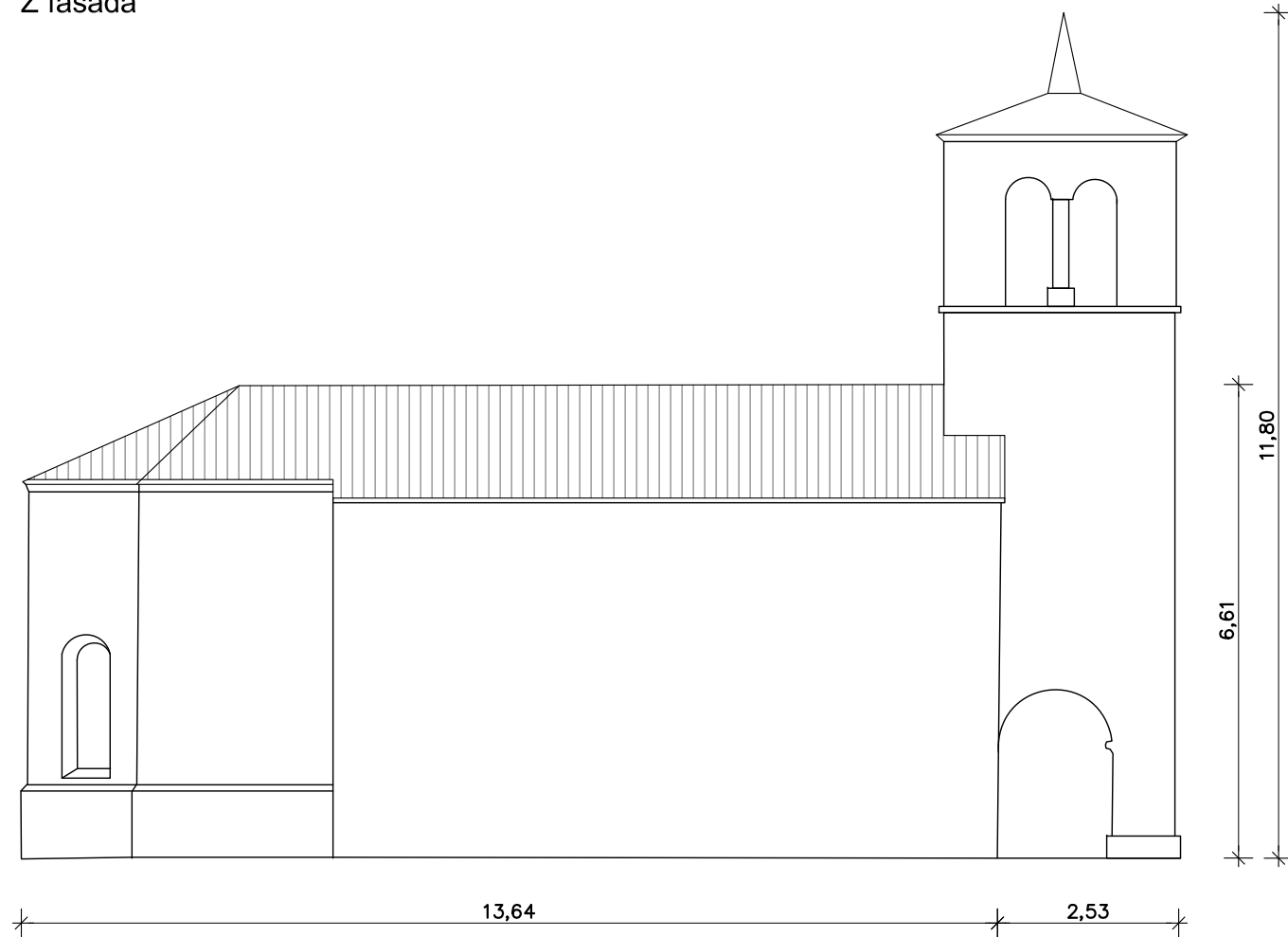
J fasada

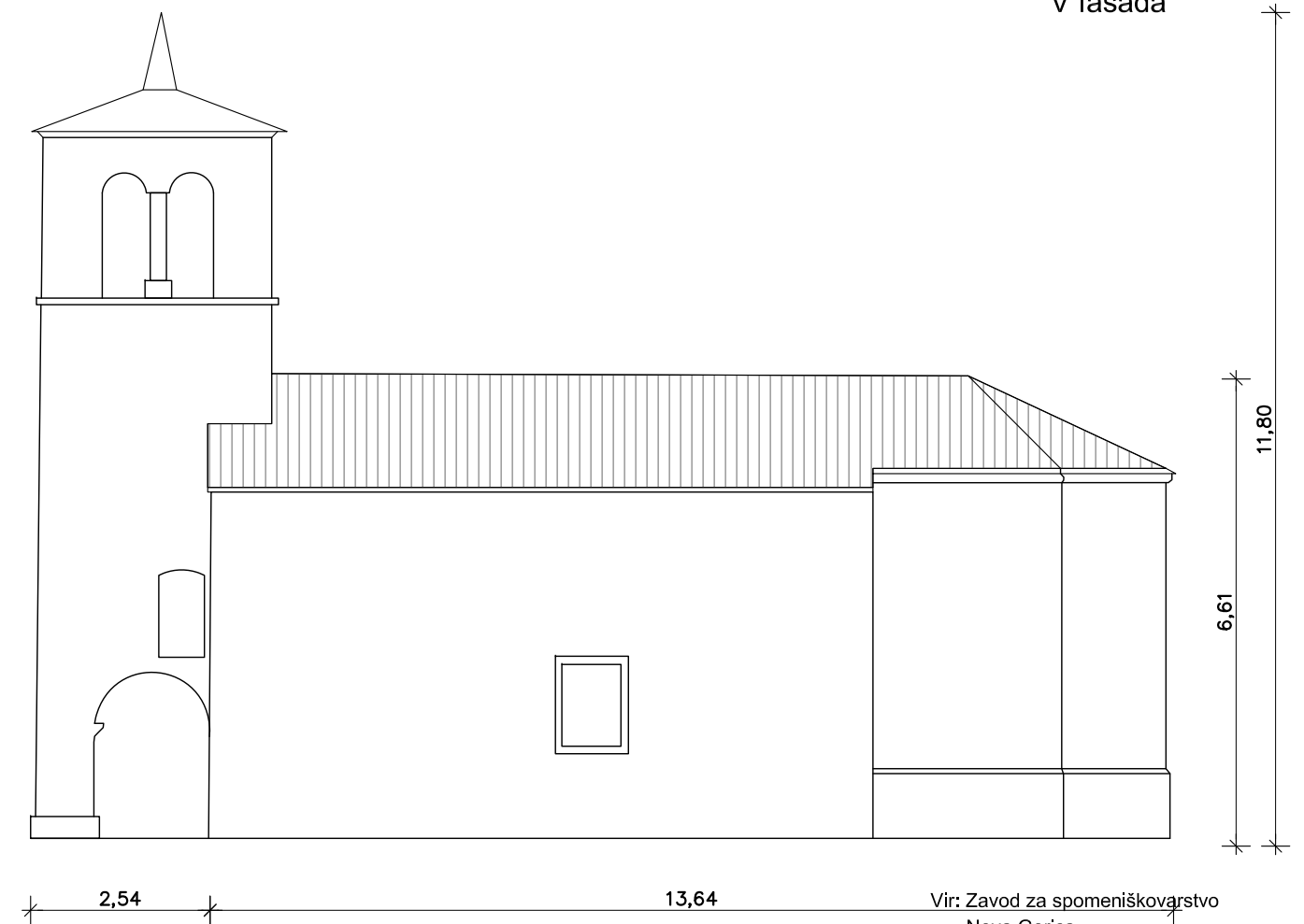
S fasada

Z fasada

V fasada

Vir: Zavod za spomeniškovarstvo
Nova Gorica

STAVBNA TIPOLOGIJA
V OBČINI KOBARID

Analiza poselitvenih vzorcev in
inventarizacija stavbnih tipov na območju
drežniških vasi

Koseč

VSEBINA OBRAVNAVE VASI KOSEČ

Naslovna stran

Kazalo vsebine naloge

Uvod

Analiza poselitvenih vzorcev vasi Jezerca

- Besedilo: predstavitev poselitvenega vzorca vasi Koseč
- Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev naselja Koseč v obdobju nastanka Franciscejskega katastra in v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Koseč

Stavbna tipologija vasi Koseč v obdobju med vojnama

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama

Stavbna tipologija vasi Koseč v današnjem obdobju

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju

Avtorstvo fotografij: arhiv avtorske skupine, razen kjer je drugače navedeno.

1. Stavbna tipologija vasi Koseč

1.1. Uvod

Vas Koseč, ki je od Drežnice oddaljena 1 km, leži na nadmorski višini 600 m. Naselje je na vzhodnem delu drežniškega kota in na jugozahodnem vznožju Planice. Obsega tri skupine hiš: Podbrdo (gornji del), Vas (osrednji del) in Orehovlje (spodnji del). Skozi spodnji del vasi teče potok Brusnik, ki se izliva v Ročico. Na jugu je grapa Ročice, ki se v slapovih skozi sotesko spušča v dolino Soče.

Pod vasjo Koseč je cerkva sv. Justa. Stavba je iz 2. polovice 14. stoletja in sodi med najstarejše sakralne spomenike v Zgornjem Posočju. Sezidana je iz lehnjaka. Arhitektura kaže stilni prehod od romanike v gotiko. Je najzanimivejši primer istrsko-furlanske arhitekture poznoromanskega tipa na Primorskem. Notranjost je poslikana s freskami iz druge polovice 15. stoletja, okrog leta 1470.

Po nekaterih pripovedih naj bi bilo v bližini cerkve tudi pokopališče, vendar danes ni o njem nobenega sledu.

1.2. Analiza poselitvenih vzorcev

Tako kot pri ostalih drežniških vaseh, se je tudi vas Koseč oblikovala pod vznožjem obdajajočih gora, ob vaških poteh in vodotokih in sicer oblikovala se je v posamezne manjše ločene, gručaste zaselke, ki jih med seboj povezujejo vaške poti.

Prav tako kot vse ostale drežniške vasi je tudi vas Koseč preživela negativne posledice 1. in 2. svetovne vojne, ter v današnjem obdobju, predvsem negativne posledice hudega potresa leta 1998 in leta 2001 zemeljskega plazu nad vasjo Koseč.

Kot v ostalih drežniških vaseh je po letu 1998 sledila popotresna sanacija stavb, ki je do današnjega dne skoraj v celoti zaključena, izvzete so le stavbe starograjene strukture vasi, kjer se popotresna sanacija ni izvršila zaradi finančne ali lastniške nerešene problematike.

Zaradi negativnih posledic zemeljskega plazu nad vasjo Koseč, je bil izdelan Lokacijski načrt za vplivno območje plazu Strug nad vasjo Koseč v Občini Kobarid, izdelovalca URBIS d.o.o., Maribor, September 2005 in sprejeta je bila Uredba navedenega lokacijskega načrta, objavljena v Ur.l.RS, št.93/06. Ukrepi načrtovani v navedenem lokacijskem načrtu še niso v celoti izvedeni in iz navedenega vzroka, jih je potrebno upoštevati pri vsakršnem načrtovanju bodočega razvoja vasi.

1.2.1. Analiza poselitvenih vzorcev v času nastanka franciscejskega katastra 1823-1869

Zanimiv poselitveni vzorec vasi Koseč sestavljajo trije manjši gručasti zaselki, med seboj povezanimi z vaškimi potmi. Dva, med seboj ločena gručasta zaselka, sta oblikovana nad strugo vodotoka, danes imenovanega Brusnika in na domnevni, predhodni lokaciji danes oblikovanega srednjega dela vasi Koseč. Tretji gručasti zaselek je bil lociran na južni strani vasi, pod vodotokom, ki se je preko vaške poti navezoval na ambient s slikovito cerkvico sv. Justa.

Posamezne gruče vasi so sestavljale domačije, na oblikovanje katerih, je prav tako kot pri ostalih drežniških vaseh, vplivala bližina alpske in mediteranske kulture, ki se je na svojstven način združila s kulturo domačega, oziroma staroselskega stavbarstva in na ta način oblikovala arhitekturno dediščino vasi.

Zanimivo bi bilo raziskati časovni razvoj vasi, še posebej, če povzamemo poselitveni vzorec obravnavanih vasi z dejstvom, da so se vse vasi, razen vasi Jezerc, razvijale v bližini cerkvic in po razpoložljivih virih je cerkva sv. Justa ena najstarejših sakralnih spomenikov v Zgornjem Posočju, kar nas usmerja v domnevno misel, da je bil prvi zaselek vasi na lokaciji današnjega Spodnjega Koseča. Ta raziskava bi vsekakor presežala okvir naše naloge in v tej fazi naloge lahko samo domnevamo, oziroma podamo mnenje na osnovi franciscejskega katastra, da se je najprej razvil Spodnji in Srednji del vasi Koseč in v domnevni, kasnejši fazi še Zgornji del vasi Koseč.

1.2.2. Analiza poselitvenih vzorcev v današnjem obdobju

Na osnovi poselitvenega vzorca starograjene strukture vasi, ki je sledila formi treh osnovnih, med seboj ločenih gručastih zaselkov vasi, pravzaprav ni razvil središčnega ambienta vasi in ta lastnost vasi se kontinuirano tudi v današnje obdobje. Starograjena struktura vasi je izoblikovala le središčne ambiente posameznih domačij, ki so se izoblikovale v posameznih, poselitvenih gručah vasi. Ko danes vstopiš v vas pogrešaš središčni ambient vasi, ki bi predvsem vsebinsko povezal posamezne, ločene poselitvene gruče vasi Koseč.

Popotresna sanacija stavb ni zajela danes zapuščenih stavb, predvsem v območju Spodnjega in delno tudi v severnem delu Srednjega Koseča in prav ta arhitektura danes pričča o značilnih elementih arhitekturne dediščine kraja, saj je večina stavb, ki so bile po potresu leta 1998 sanirane, izgubila svojo identiteto.

V vasi Koseč je še prisotna agrarno dejavnostjo, vendar vse bolj se uveljavlja dodatna dejavnost domačij in sicer v povezavi s turistično dejavnostjo. Prevladuje dnevna

migracija ljudi na delo v bližnje centre zaposlitve: Kobarid, Tolmin in Bovec. Demografska struktura prebivalstva ni ugodna, predvsem v smislu nizke rasti prebivalstva in visokega deleža ostarelih, zato je dobrodošla uvedba nove, načrtovane strategije območja obravnave, ki bo omogočala ustrezne pogoje za naselitev mladih družin.

1.2.3. Povzetek

Vzorec poselitve vasi definira nastanek naselja ob vaških poteh in vodotoku Brusnik, na osnovi sledečega poselitvenega vzorca:

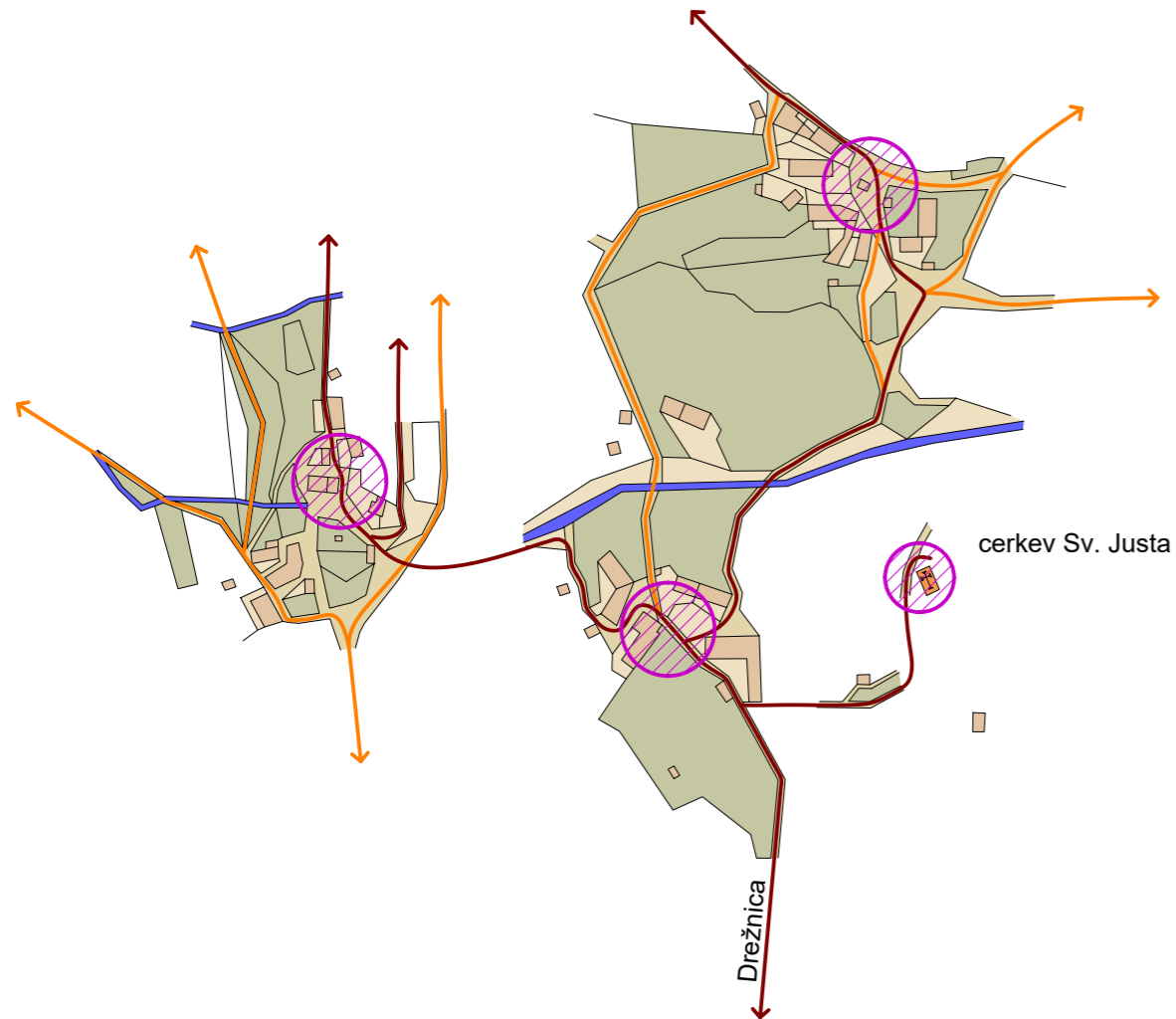
- gručasta poselitev treh ločenih zaselkov, ki jih povezujejo vaške poti. Posamezne gruče vasi so sestavljale domačije, na oblikovanje katerih, je prav tako kot pri ostalih drežniških vaseh, vplivala bližina alpske in mediteranske kulture, ki se je na svojstven način združila s kulturo domačega, oziroma staroselskega stavbarstva in na ta način oblikovala arhitekturno dediščino vasi.

V današnje obdobje se je poselitveni vzorec iz preteklosti kontinuiral v smislu postavitve samostojnih stanovanjskih stavb v prostor, ne pa v konceptu oblikovanja ambientov domačije, ki jih je v preteklosti formirala bivalna arhitektura v povezavi z stavbami za opravljanje gospodarske dejavnosti.

Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev vasi Koseč v obdobju nastanka Franciscejskega katastra in v današnjem obdobju

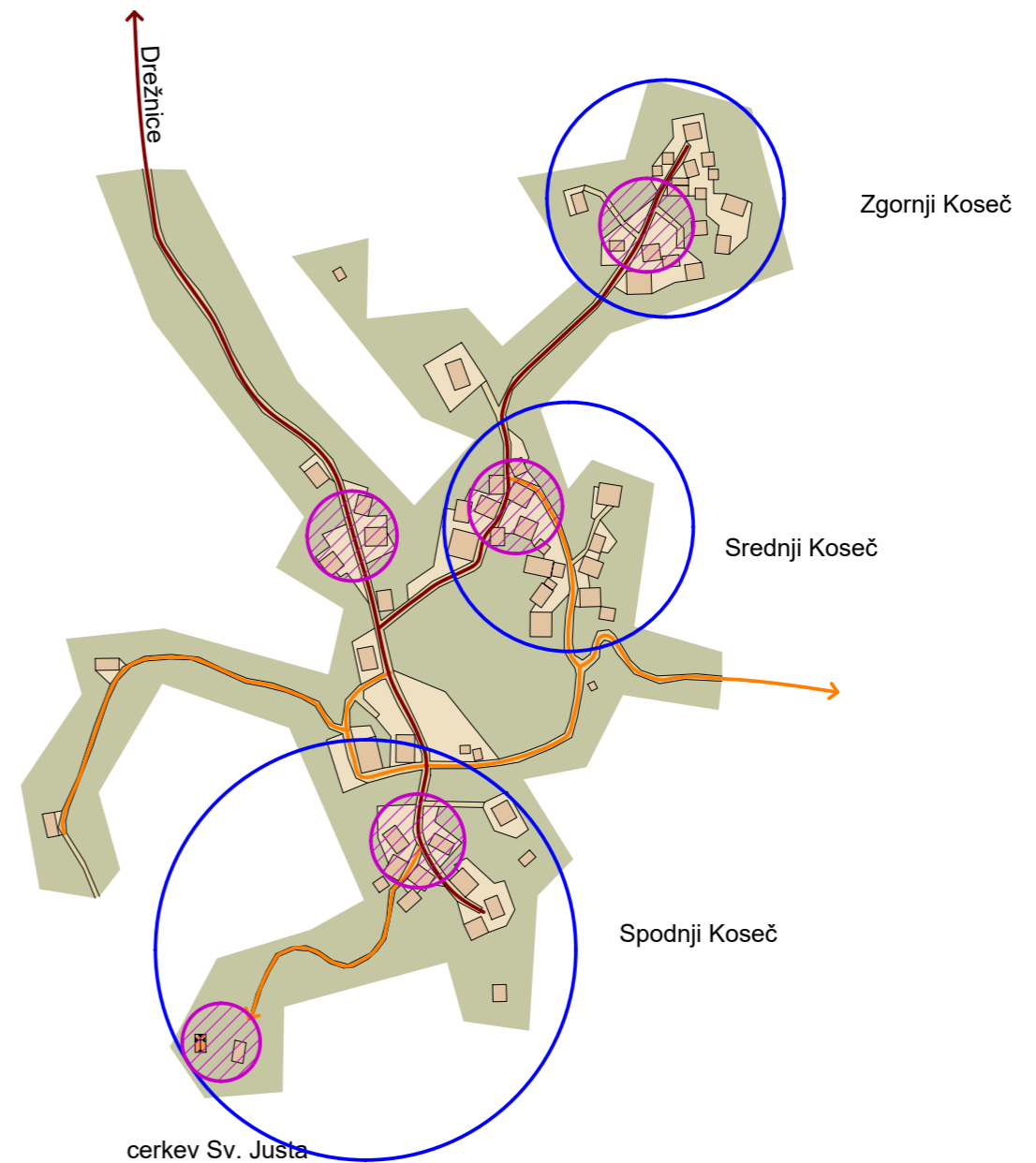
Stavbna tipologija Koseč - Analiza poselitvenih vzorcev

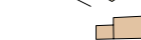
KOSEČ
vzorec naselitve vasi Koseč v obdobju izdelave franciscejskega katastra 1820-1827

- večji vaški ambientii treh delov vasi Koseč
- ambient cerkvice Sv. Justa
- vodotoki
- pomembne prometne povezave z naseljem Drežnica in ostalimi vasmi drežniškega območja
- pomembnejše vaške poti, ki povezujejo vas z oddaljenimi domačijami ali polji
- pripadajoče dvorišče domačije
- pozidava

KOSEČ
vzorec naselitve vasi Koseč v današnjem obdobju

- območje starega jedra naselja Koseč z še ohranjenim, prevladujočim gručastim tipom pozidave.
- večji vaški ambientii
- ambient cerkvice Sv. Justa (ena najstarejših sakralnih spomenikov na Tolminskem, sezidana v drugi polovici 14. stoletja)
- pomembne prometne povezave z naseljem Drežnica in ostalimi vasmi drežniškega območja
- pomembnejše poti v okviru starega jedra naselja Koseč ali poti ki vodiljo do polj
- pripadajoče dvorišče domačije
- pozidava

Vir grafičnih osnov:
Arhiv Republike Slovenije -franciscejski kataster
in Prostorski informacijski sistem občin (PISO)

Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Koseč

Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Koseč

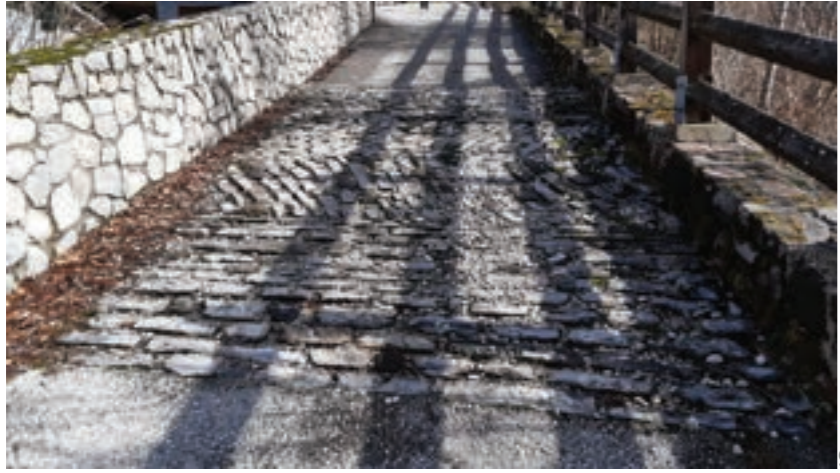
Slika 1,3,4,9,10,12,15: tako kot pri ostalih drežniških vaseh, se je tudi vas Koseč oblikovala pod vznožjem obdajajočih gora, ob vaških poteh in vodotokih in sicer oblikovala se je v posamezne manjše ločene, gručaste zaselke, ki jih med seboj povezujejo vaške poti. Posamezne gruče vasi so sestavljale domačije, na oblikovanje katerih, je prav tako kot pri ostalih drežniških vaseh, vplivala bližina alpske in mediteranske kulture, ki se je na svojstven način združila s kulturo domačega, oziroma staroselskega stavbarstva in na ta način oblikovala arhitekturno dediščino vasi.

Vas Koseč je preživela negativne posledice 1. in 2.svetovne vojne, ter v današnjem obdobju, predvsem negativne posledice hudega potresa leta 1998 in leta 2001 zemeljskega plazju.

Slika 5,6,7,8,11,12,13,14: popotresna sanacija stavb ni zajela danes zapuščenih stavb in prav ta arhitektura danes priča o značilnih elementih arhitekturne dediščine kraja, saj je večina stavb, ki so bile po potresu leta 1998 sanirane, izgubila svojo identiteto. Najkvalitetnejša, danes še ohranjena starogrjena struktura vasi, je prisotna v Spodnjem delu vasi Koseč, kjer se ambient danes zapuščene arhitekture, navezuje na pot, ki vodi do turistično zanimivih Koseških korit in kjer se ti odpre slikoviti pogled na kulturno krajino, ki ga v čudovitem naravnem okolju oblikujeta stavbi dvojnega kozolca in cerkvice sv.Justa.

V kolikor bi se v nadaljnjem razvoju vasi dosegla kvalitetna prenova zapuščene starogrjene strukture vasi, bi vasi Koseč vrnili vsaj del izgubljene arhitekturne identitete.

9

10

11

12

13

14

15

2. Analiza stavbnih tipov

Analiza stavbnih tipov temelji na osnovi analize stavbne tipologije v dveh časovnih obdobjih: obdobje med vojnama in obstoječe stanje vasi in sicer iz razloga nezadostne ohranjenosti elementov arhitekturne dediščine v današnjem obdobju.

Na osnovi razpoložljivih virov ZVKDS Nova Gorica, Popis vojne škode 1919 – 1921, je izdelana analiza stavbne tipologije v obdobju med vojnama, ter na osnovi današnjih razpoložljivih virov, terenskih ogledov in meritev, je izdelana analiza stavbne tipologije današnjega obdobja.

Analiza stavbne tipologije, predvsem v obdobju med vojnama, podaja pomembne arhitekturne smernice razvoja in še enkrat poudarja, da se je stavbna tipologija vse do današnjega obdobja razvijala v tesni povezavi z eksistenčnimi potrebami človeka.

2.1. Analiza stavbnih tipov med vojnama 1919-1921

Tako kot pri ostalih drežniških vaseh, je tudi v vasi Koseč, predvsem v obdobju po prvi svetovni vojni, pojavila sprememba predvsem pri stanovanjskih stavbah in sicer na osnovi mediteranskega vpliva, ki je povzročil prehod iz slamnate v korčno strešno kritino. Zaradi sprememb v strešnem naklonu povečini dvokapne strešne konstrukcije, je nastal dodaten podstrešni prostor mezzanin, ki se je uporabljal predvsem za pomožne, shrambene prostore pripadajoče domačije. V povezavi s spremembo strešne kritine, nadzidave stavb, je sledil razvoj zunanjih nadstropnih, lesenih komunikacij: gankov, na vzdolžni fasadi stavb, medtem ko se je zatrepna fasada stanovanjskih stavb oblikovala bolj na osnovi prevladujočega alpskega, oziroma cerkljanskega stavbnega tipa.

Stavbna analiza v obdobju med vojnama je izdelana na inventarizaciji stanja, podanega v viru ZVKDS OE Nova Gorica: Popis vojne škode v obdobju 1919-1921, ki hkrati podaja tudi obseg posameznih domačij, sestavljenih iz stanovanjske stavbe in posameznih stavb, pomembnih za opravljanje kmetijskih, eksistenčnih dejavnosti. Ker se povečini konstrukcija in vsebinska zasnova obravnavanih stavb po posameznih drežniških vaseh bolj ali manj ponavlja, se obravnava le določen primer, ki dokazuje zgoraj navedene razlage stavbne tipologije.

Način funkcionalne zasnove posameznih stavb bo v nadaljevanju opisan po posameznih, grafično prikazanih primerih:

2.1.1. Stanovanjske stavbe

2.1.1.1. Koseč 19: stanovanjska stavba s hlevom

Zasnova stanovanjske stavbe, ki v osnovi spominja na bovško hišo, z razliko od nje je poleg pritlične, centrične zasnove bivalnih prostorov, ki jih sestavlja prostor kuhinje, izbe, shrambe in sobe v vzdolžni smeri na eni strani prizidan prostor hleva in na drugi strani, na nekoliko višjem terenu, prostor dodatne sobe.

Zanimivo oblikovana dvokapna strešna konstrukcija z zelo strmim strešnim naklonom, značilnim za slamnato strešno kritino, oblikuje v prostornem podstrešju medetažo, ki je najverjetneje služila za dodatno sobo in shrambo krme, oziroma sena in hkrati s tem, tako kot pri bovški hiši, tvorila dobro toplotno izolacijo stavbe, predvsem v obdobju zimskih mesecev.

2.1.1.2. Koseč 12: vrhkletna stanovanjska stavba

Vrhkletna stanovanjska stavba je zasnovana iz polvkopane kletne etaže, bivalne pritlične in nadstropne etaže, ter iz podstrešnega prostora, ki ga formira dvokapna strešna konstrukcija naklona, za takratno obdobje primerne za korčno strešno kritino. Pritlično bivalno etažo oblikuje neposredno dostopen prostor kuhinje, izba in soba in preko in notranja komunikacija, ki vodi do bivalnih prostorov, sob in shrambe v nadstropni etaži. V nadstropni etaži daljše stranice fasade stavbe so oblikovane zunanje komunikacije gank in stopnice, ki vodijo v podstrešno etažo.

2.1.1.2. Povzetek stanovanjske stavbe:

V obdobju med vojnama so prisotne stanovanjske stavbe s prevladujočim alpskim vplivom pri oblikovanju, oziroma zasnovi stavb in stanovanjske stavbe z že prisotnimi mediteranskimi vplivi, ki se izražajo v spremembi strešne kritine, nadzidave stavb in oblikovanju zunanjih komunikacij v nadstropni etaži stavbe.

Za vse drežniške vasi je značilno, da se je stavbna tipologija razvijala na osnovi primarnega, alpskega vpliva, kateremu se je skozi različna razvojna obdobja vasi pridružil še mediteranski vpliv in na ta način se je oblikovala značilna arhitekturna dediščina, ki se je prav gotovo izoblikovale tudi na osnovi prilagajanja na specifične geografske značilnosti pokrajine, ki so takratnemu prebivalstvu omogočale existenco.

Prav gotovo so bili v tem obdobju že prisotni tudi drugi stavbni elementi, ki so oblikovali fasado stanovanjskih stavb z uravnoveženim alpskim in mediteranskim vplivom, vendar teh podatkov ni mogoče razbrati iz navedenega vira, zato je ta prikaz bolj prepuščen razlagi in slikovni predstavitvi arhitekture v današnjem obdobju.

2.1.2. Hlevi:

2.1.2.1. Koseč 12: Hlev s svinjakom in izbo

Osnovna, delno vkopana enocelična kvadratna zasnova stavbe hleva zavzema pritlično etažo z vsebino hleva, nad tem prostor izbe, dostopen neposredno iz zunanjega prostora na strani vkopanega dela stavbe in podstrešen prostor urejen za namen hrambe krme, oziroma sena. Ob osnovni stavbi je prizidan pritlični prostor za namen svinjaka.

Osnovna stavba je krita z enostavno dvokapno strešno konstrukcijo s strešnim naklonom, primernim za korčno strešno kritino, prostor svinjaka pa pokriva enokapna strešna konstrukcija.

2.1.2.2. Koseč 19: hlev

Preprosta, zidana pravokotna tlorisna zasnova enocelične stavbe, ki ima v pritlični etaži urejen prostor hleva.

Stavbo prekriva dvokapna strešna konstrukcija, s strmim strešnim naklonom, značilnim za slamnato strešno kritino.

Sledi tipologija stavb, ki so bile bolj ali manj oddaljene od osnovne celice domačije, vendar njihova vsebina je bila prav tako del eksistenčne dejavnosti osnovne domačije:

2.1.2.3 Koseč 12: Hlev v Lazu

Zidana pravokotna tlorisna zasnova enocelične stavbe, ki ima v pritlični etaži urejen prostor hleva, v podstrešni etaži pa je urejen prostor za hrambo sena.

Stavbo prekriva dvokapna strešna konstrukcija, s strmim strešnim naklonom, značilnim za slamnato strešno kritino.

2.1.2.4. Povzetek hlevi:

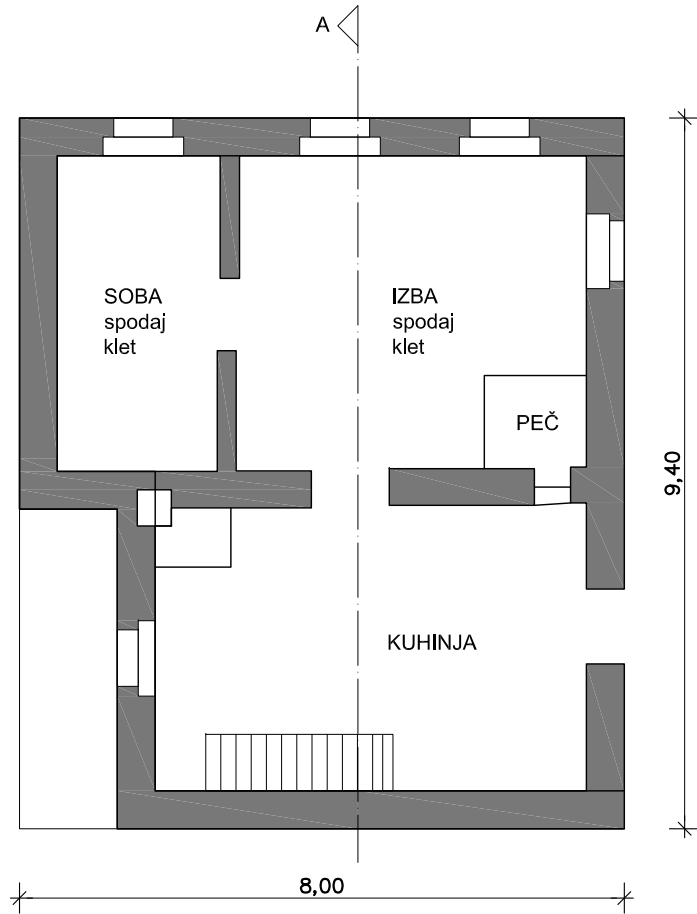
Hlevi, ki so se formirali v okviru domačije, so lahko imeli poleg primarne funkcije hleva tudi vsebino dodatnih prostorov druge vrste gospodarske dejavnosti in sob, ki so pripadali domačiji. Večinoma so to bile stavbe pravokotne tlorisne oblike, s pritlično in podstrešno etažo, ki jih je prekrivala dvokapna strešna konstrukcija s strmim strešnim naklonom ali v določenih primerih s strešnim naklonom, prilagojenim za korčno strešno kritino ali mogoče, ker ni slikovnega gradiva in opisa o vrsti strešne kritine iz takratnega obdobja, je bila to kritina, ki je bila značilna tudi za gospodarska poslopja bovške kulturne krajine, kot npr.: opečni zarezniki, valovita pločevina ali pdb....Fasade obravnavanih stavb je oblikovala vidna struktura sestave nosilnih zidov, zidanih iz avtohtonega kamna in preprosto, utilitarno oblikovano stavbno pohištvo lesenih okenskih in vratnih odprtih.

Hleve, ki so bili locirani na oddaljenih senožetih, je oblikovala enaka, prav tako preprosta konstrukcijska zasnova, s to razliko, da so bili povečini izvedeni na način, da je bil podstrešni prostor urejen za namen senika. Dvokapna strešna konstrukcija teh stavb je bila v povečini strmega naklona, primerneza za slamnato strešno kritino.

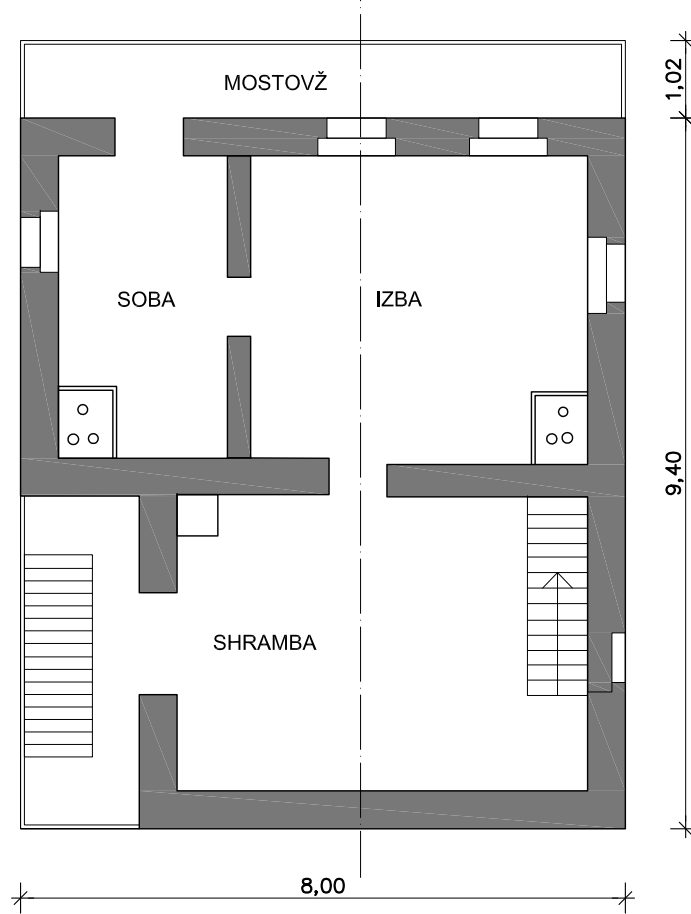
Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama

Koseč 12: Stanovanjska stavba in hlev, Marija Koren Obdobje med vojnama

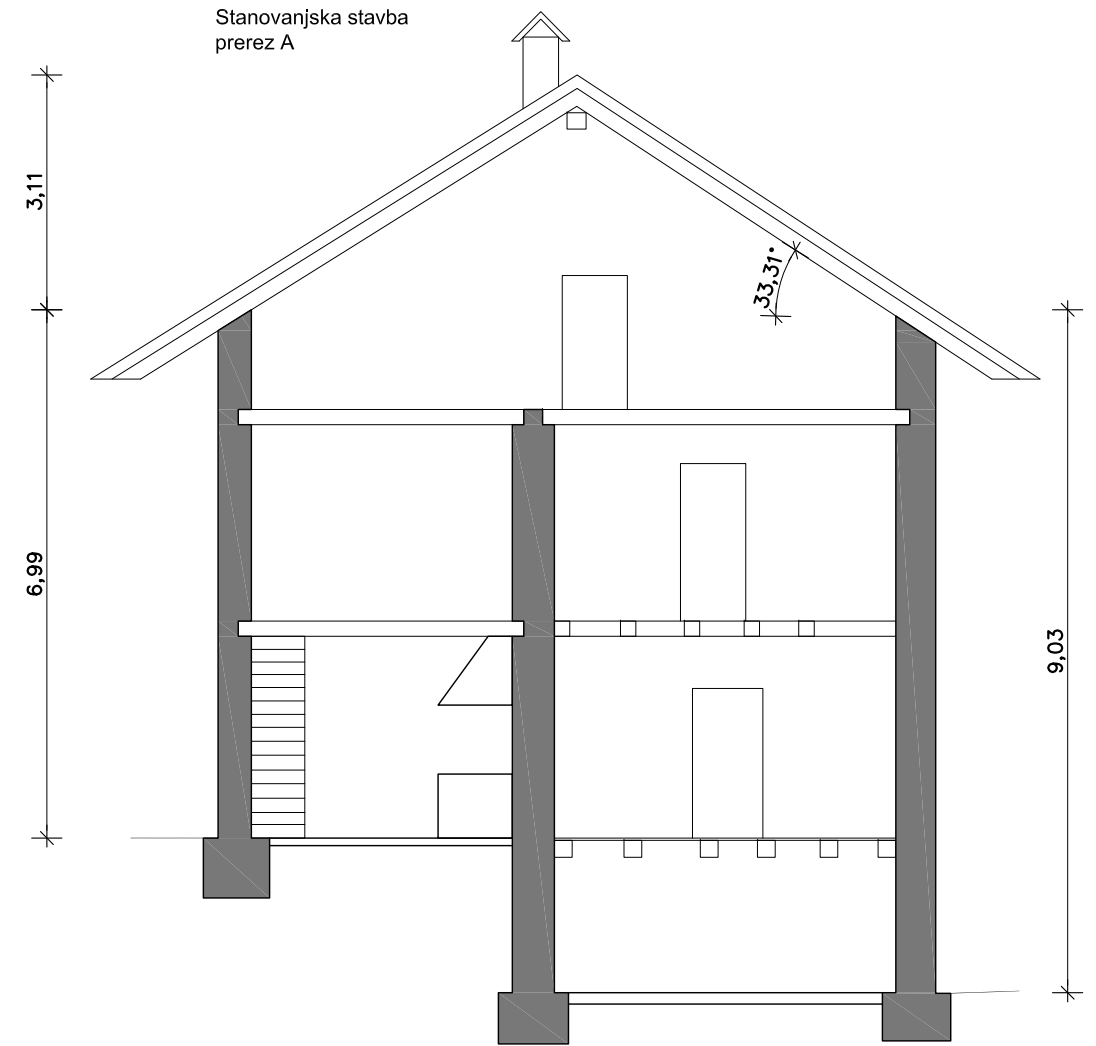
Stanovanjska stavba
tloris pritličje

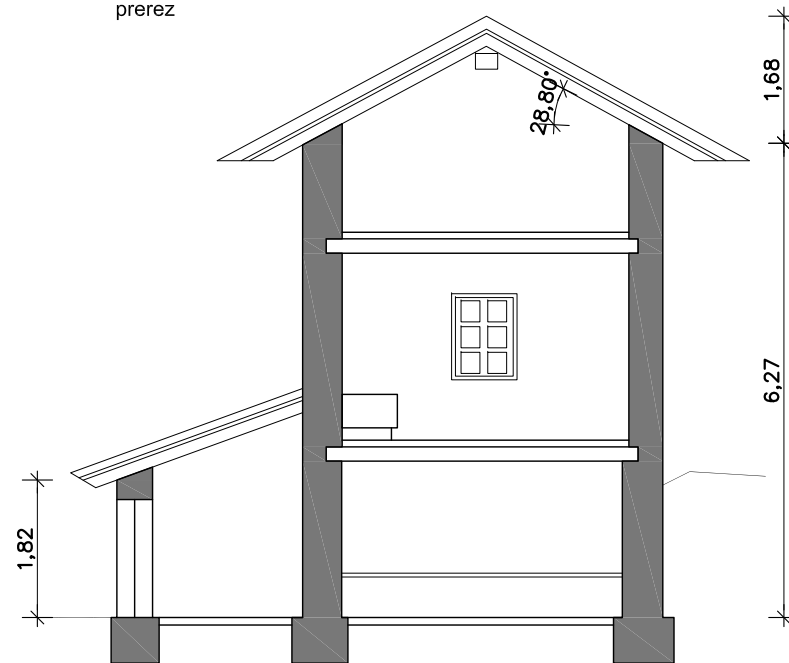
Stanovanjska stavba
tloris nadstropje

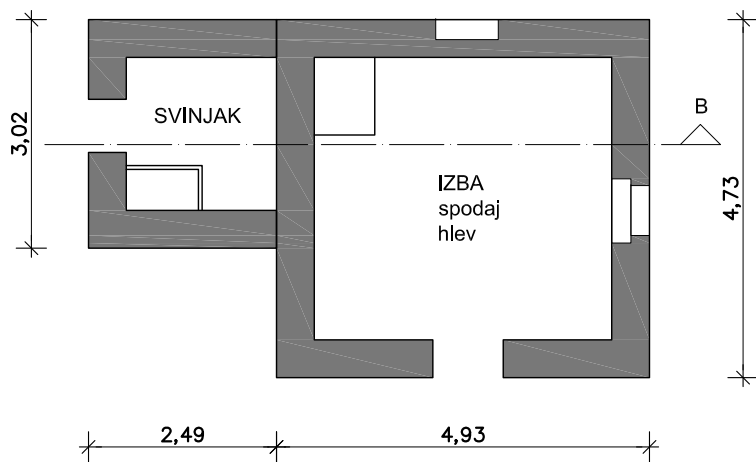
Stanovanjska stavba
prerez A

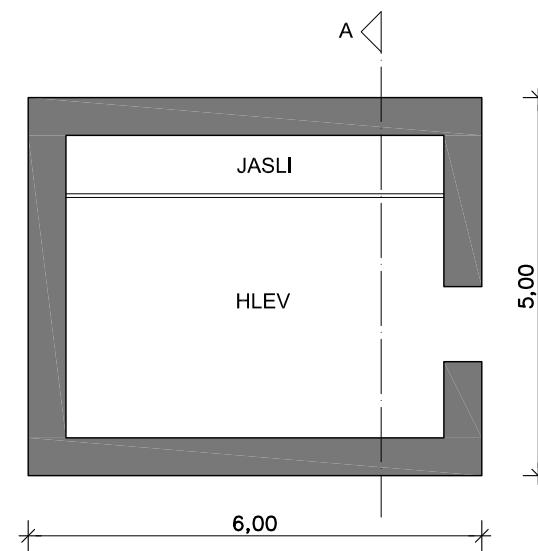
Hlev s svinjakom
prerez

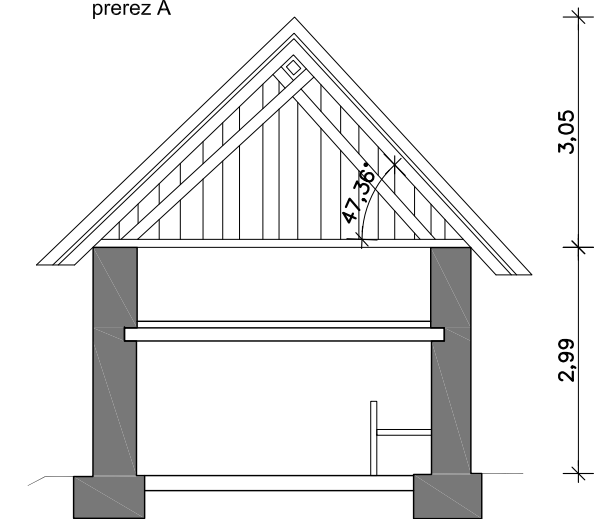
Hlev s svinjakom
tloris

Hlev v Lazu
tloris

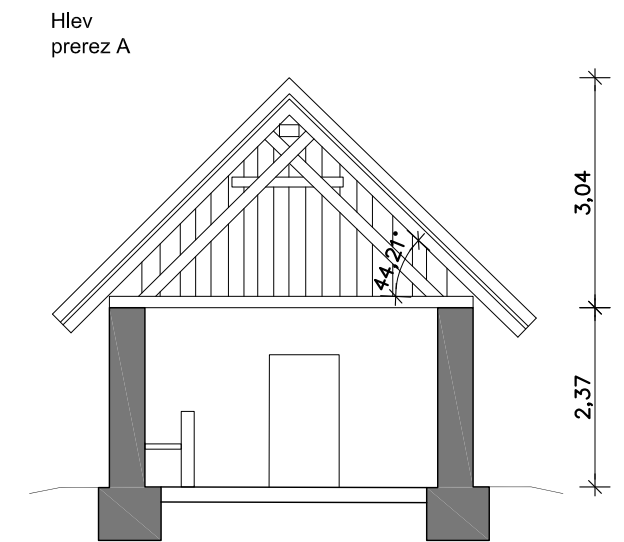
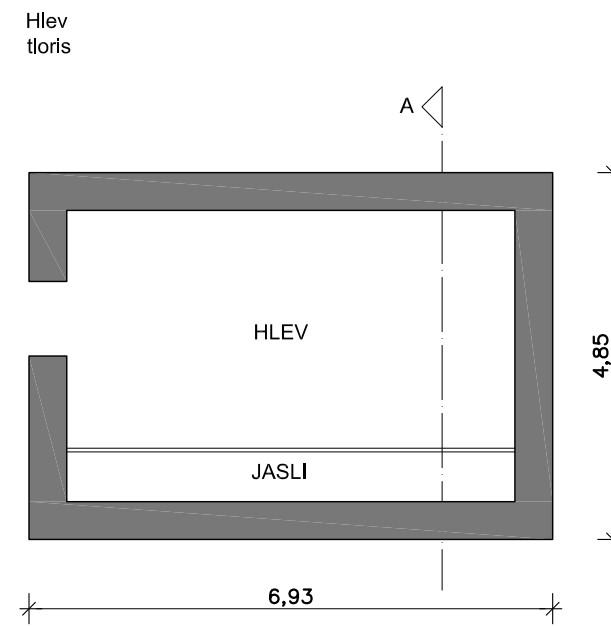
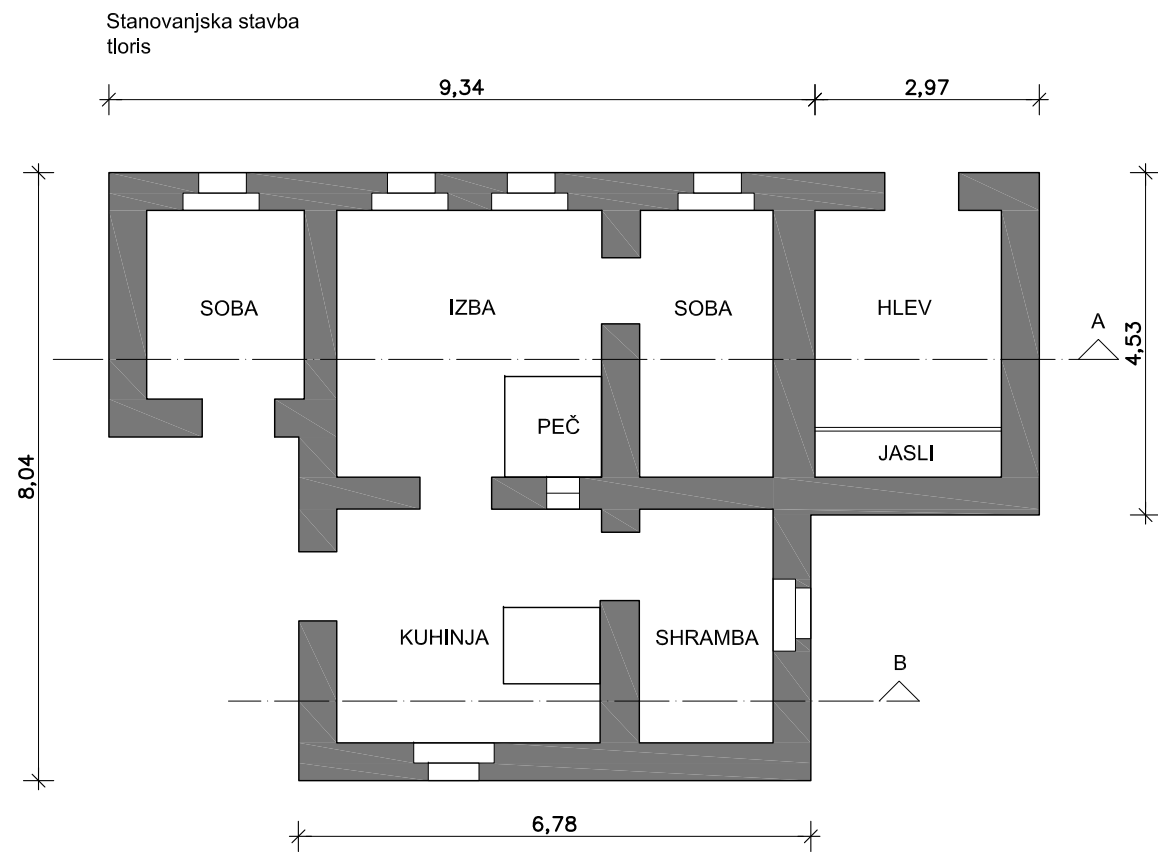

Hlev v Lazu
prerez A

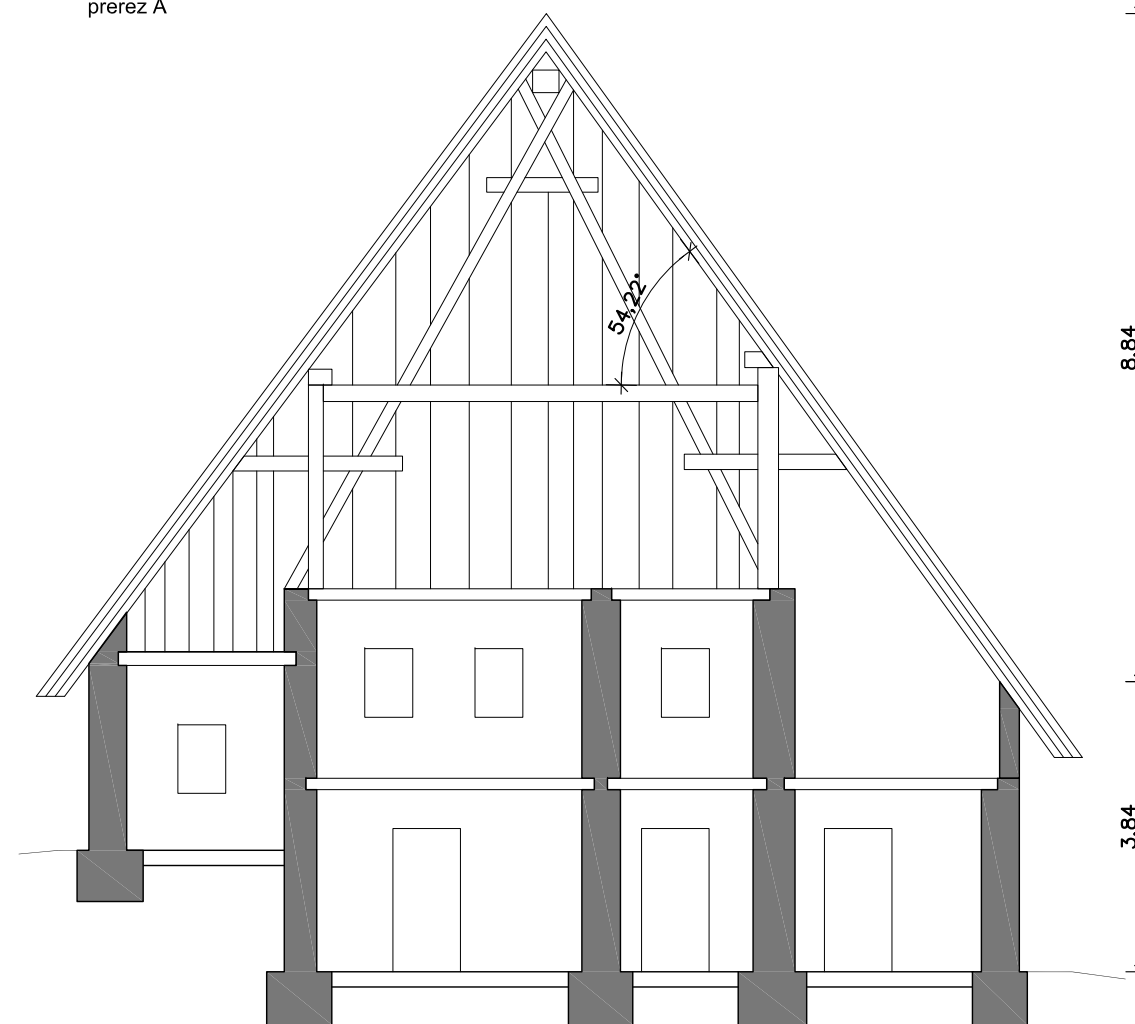

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

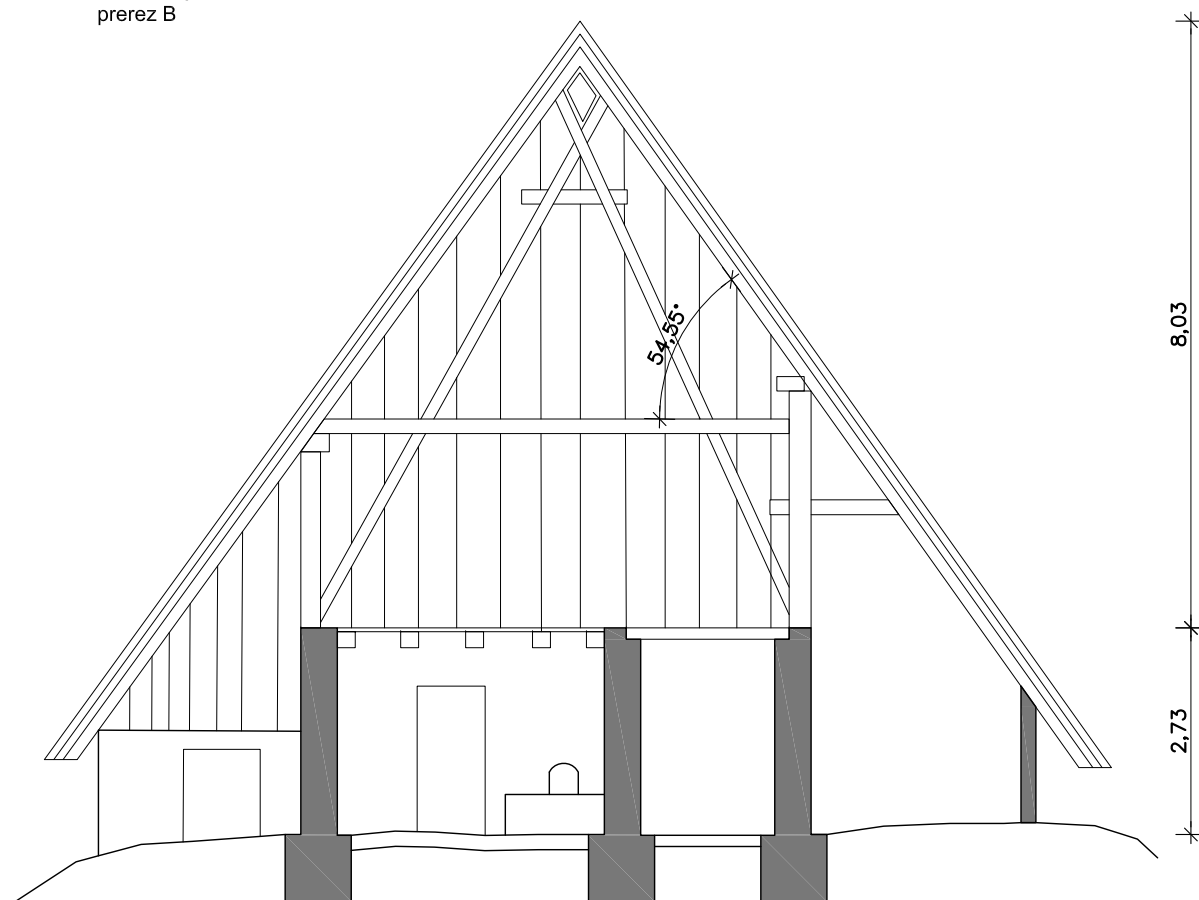
Koseč 19: Stanovanjska stavba in hlev, Ana Koren Obdobje med vojnama

Stanovanjska stavba
prez A

Stanovanjska stavba
prez B

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

2.2. Analiza stavbnih tipov v današnjem obdobju

Popotresna sanacija stavb ni zajela danes zapuščenih stavb in prav ta arhitektura danes priča o značilnih elementih arhitekturne dediščine kraja, saj je večina stavb, ki so bile po potresu leta 1998 sanirane, izgubila svojo identiteto.

Najkvalitetnejša, danes še ohranjena starograjena struktura vasi, je prisotna v Spodnjem delu vasi Koseč, kjer se ambient danes zapuščene arhitekture, navezuje na pot, ki vodi do turistično zanimivih Koseških korit in kjer se ti odpre slikoviti pogled na kulturno krajino, ki ga v čudovitem naravnem okolju oblikujeta stavbi dvojnega kozolca in cerkvice sv.Justa. V kolikor bi se v nadaljnjem razvoju vasi dosegla kvalitetna prenova zapuščenih stavb obravnavanega ambienta starograjene strukture vasi, bi vasi Koseč vrnila vsaj del izgubljene arhitekturne identitete.

Z razliko od inventarizacije arhitekture ostalih drežniških vasi, se grafični prikaz inventarizacije vasi Koseč omejuje na prikaz stanja gospodarskih poslopij, lociranih v ožjem območju vasi, iz razloga, prav tako zelo pomembnega dela starograjene strukture vasi, ki se je v svoji osnovi ohranila vse do danes.

2.2.1. Gospodarsko poslopje v območju vstopa v vas Koseč in v bližini cerkvice sv.Justa

Povsem enaki konstrukcijski zasnovi tako imenovanih dvojnih kozolcev, oziroma gospodarskih poslopij zasledimo v območju vstopa v vas Koseč, na parceli št.629/5 k.o.Drežnica in nekoliko odmaknjeno od vasi, v bližini cerkvice sv.Justa, na parceli št.718/2 k.o.Drežnica.

Obe stavbi, sta pravokotne tlorisne zasnove, ki jih sestavlja modularni tlorisni raster treh kamnitih stebrov, okvirne dimenzije 80/80cm, razporejenih na obeh straneh vzdolžne stranice stavbe. Med navedenimi kamnitimi stebri, je v pritličnem delu vzdolžne fasade izvedena lesena konstrukcija latnikov, namenjena sušenju poljskih pridelkov ali sena.

Podstrešni del stavbe je izveden iz lesene konstrukcije trikotnega vešala, prečno razporejenega v treh segmentih, med nosilnimi kamnitimi stebri. Stranski del podstrešnega dela stavbe je zaprt z lesenimi deskami ali pa enako kot v pritlični etaži, z horizontalnim razporedom latnikov. Pritlični del zatrepnih fasad je odprt in omogoča uvoz kmetijskih strojev, podstrešni del pa zapira lesen opaz izveden iz desk.

Dvokapna strešna konstrukcija obravnavanih stavb zavzema strešni naklon od okvirnih 30 do 40 stopinj in v obeh primerih sestavlja strešno kritino pločevina. Gospodarska poslopja v območju vasi Drežnica so v

osnovi izvedena na enak način, le z razliko konstrukcijske sestave strešne konstrukcije, katerih konstrukcijska sestava izhaja iz načina izvedbe strešne konstrukcije prvotnih stanovanjskih stavb, kritih s slamo.

Obe obravnavani stavbi sta pomemben element kulturne krajine vasi Koseč.

2.2.2. Koseč 14: gospodarsko poslopje v okviru domačije

Gospodarsko poslopje, ki je del domačije, oblikuje značilno oblikovana južna fasada iz zidanega pritličnega dela in lesenih latnikov v podstrešni etaži. Stavba ima v pritličju urejen hlev, v podstrešni etaži pa je prostor namenjen hrambi in sušenju poljskih pridelkov in sena. Fasade stavbe so finalno obdelane v grobem, belem ometu in lesenim stavbnim pohištvo. Prizidani del gospodarskega poslopja, ki ima nižji višinski gabarit od osnovne stavbe, ima podstrešni del južne fasade finalno obdelan v polnem lesenem opažu, izveden na način, kot so bile v preteklosti izvedene polne lesene ograje gankov bovške hiše.

Dvokapna strešna konstrukcija stavbe je blagega naklona in krita je z valovito pločevino.

2.2.3. Povzetek gospodarska poslopja

V celotnem območju drežniških vasi so prav gospodarska poslopja najbolj ohranila svojo identiteto, predvsem iz razloga danes še prisotne agrarne dejavnosti v posameznih vaseh in njihove povsem utilitarne in preproste konstrukcijske zasnove, ki se je uspešno prilagajala različnim osnovnim potrebam razvijajoče, pripadajoče domačije.

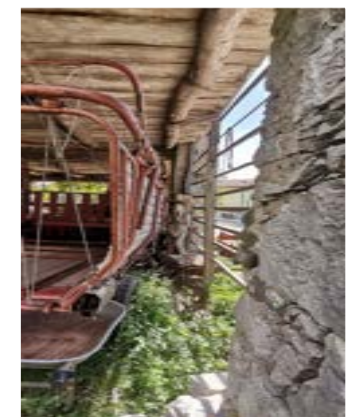
Dokler je ta segment arhitekturne dediščine še prisoten v območju kulturne krajine posameznih obravnavanih vasi, se predlaga, v primeru, da se agrarna dejavnost povsem ukine, da se izdelata strokovna podlaga, ki bo obravnavala iz več vidikov in parametrov, možne variante nadaljnje uporabe obravnavanih stavb, izdelane na osnovi kontinuitete identitete obravnavanih stavb.

Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v današnjem obdobju

**Koseč (parc.št. 629/5 k.o. Drežnica):
Gospodarsko poslopje
Današnje obdobje**

Vstop v vas Koseč oblikuje značilna konstrukcijska zasnova gospodarskega poslopja, kot kvaliteten in danes še eden redkih ohranjenih elementov starograjene strukture vasi.

**Koseč: (parc.št. 718/2 k.o. Drežnica):
Gospodarsko poslopje
Današnje obdobje**

Danes še ohranjeno gospodarsko poslopje v južnem delu vasi Koseč, tvori skupaj z nižje ležečo cerkvico sv. Justa slikoviti ambient v območju kulturne krajine vasi in v območju dostopne poti do Koseških korit.

Koseč 14: Gospodarsko poslopje Današnje obdobje

Podstrešni del južne fasade gospodarskega poslopja, lociranega v neposredni bližini domačije, oblikuje značilna lesena konstrukcija latnikov, v prizidanem delu pa podstrešje zapira lesen opaž, izveden na podoben način, kot je bila izvedena polna lesena ograja ganka, značilna za bovško hišo.

JZ fasada

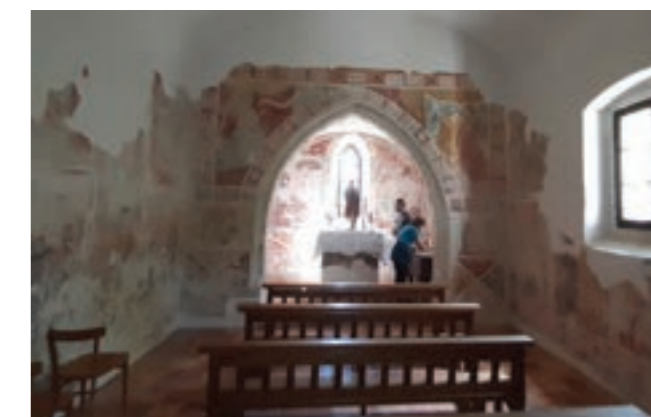
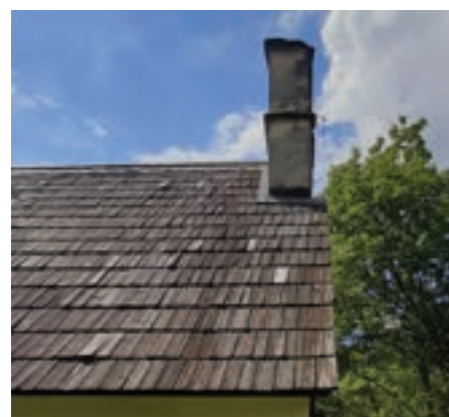
Koseč: Cerkev sv. Just
Današnje obdobje

Eden najpomembnejših ambientov vasi Koseč sestavlja sakralna arhitektura v južnem delu vasi, cerkva sv. Justa, ena izmed najstarejših sakralnih spomenikov v Zgornjem Posočju.

Ima tloris v obliki pravokotnika, nad zahodno steno ima zvonik na preslico. Častitljive starosti je tudi zvon z napisom OPUS BERNARDINI FRANCHI GORITIAE MDCCXXX. Je torej iz leta 1740. Ladja je dolga 5 m in široka 4,7 m. Zelo širok prezbiterij je dvignjen za eno stopnico, ravno zaključen in banjasto obokan. Od ladje ga loči šilast gotski slavalok. Na vzhodni strani prezbiterja je za oltarjem šilasto gotsko okno.

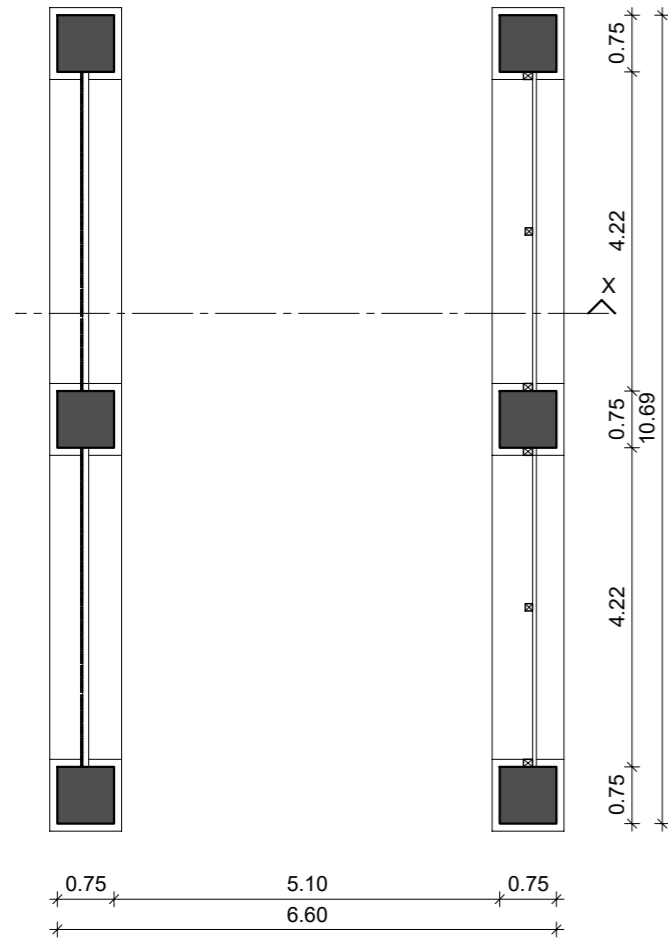
Notranja poslikava cerkvice razkriva vpliv tolmeške slikarske šole iz ok. 1470-80. Freska Poslednja sodba na vzhodni steni ladje, pa je najbrž delo drugega, bolj severno usmerjenega slikarja.

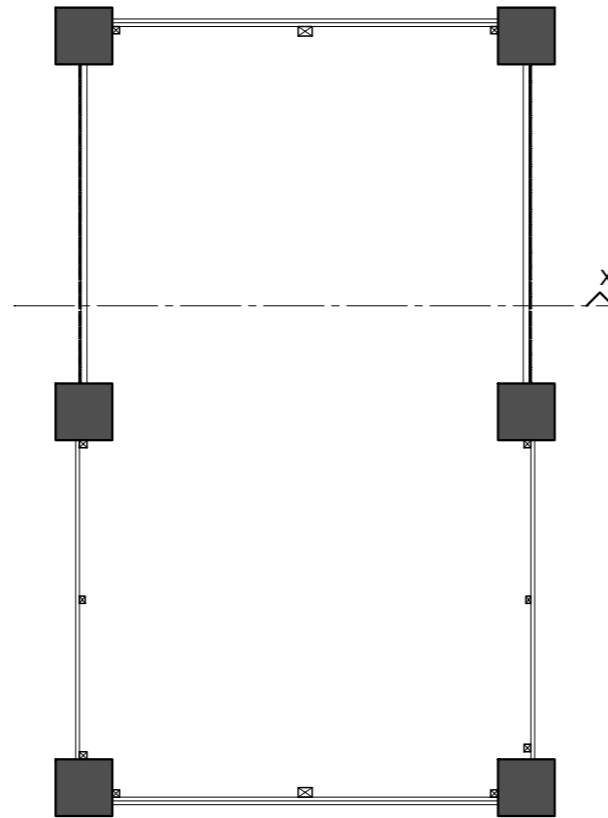
**Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov
v današnjem obdobju**

Koseč (parc.št. 629/5 k.o. Drežnica): Gospodarsko poslopje Današnje obdobje

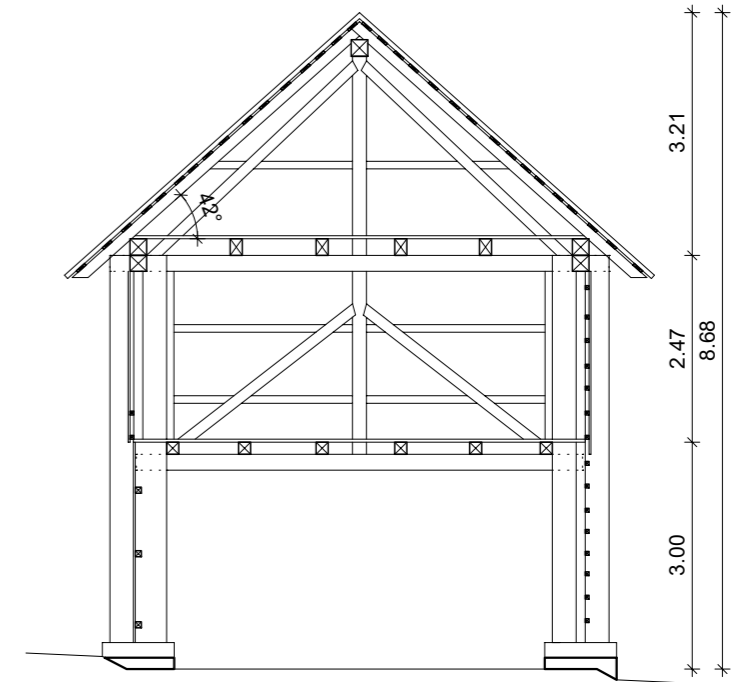
tloris pritličja

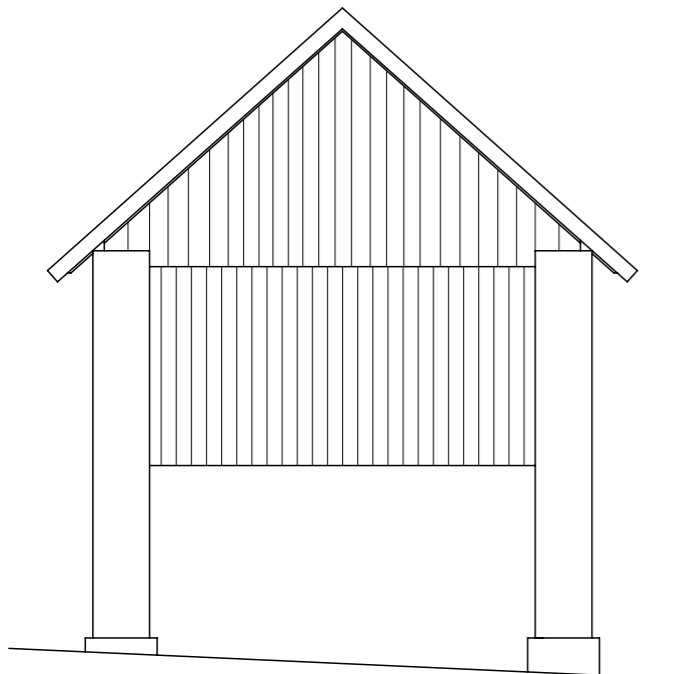
tloris podstrešja

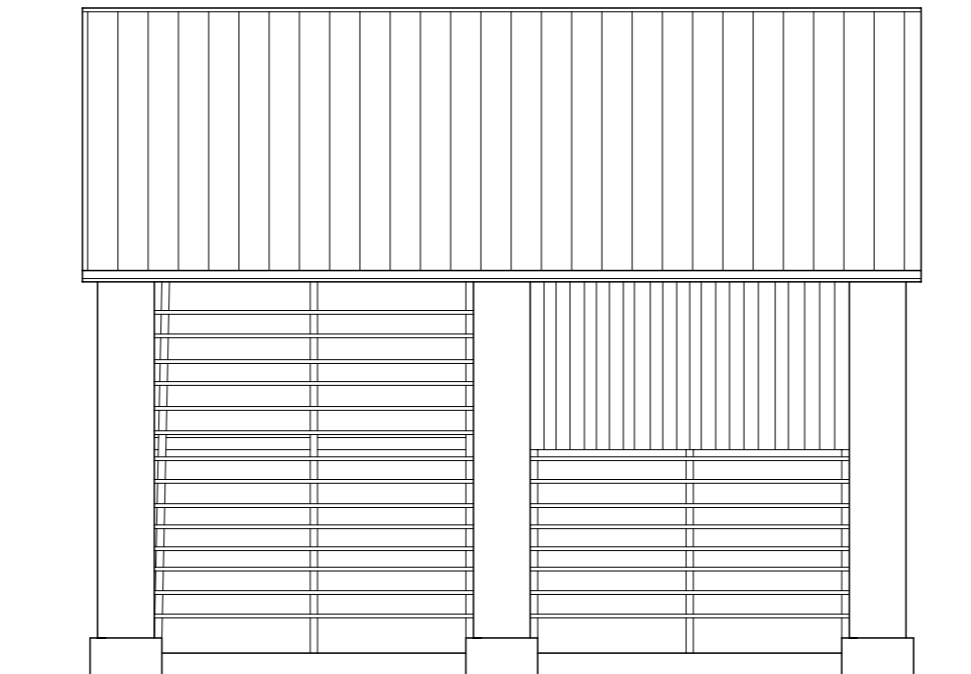
prez X-X

S fasada

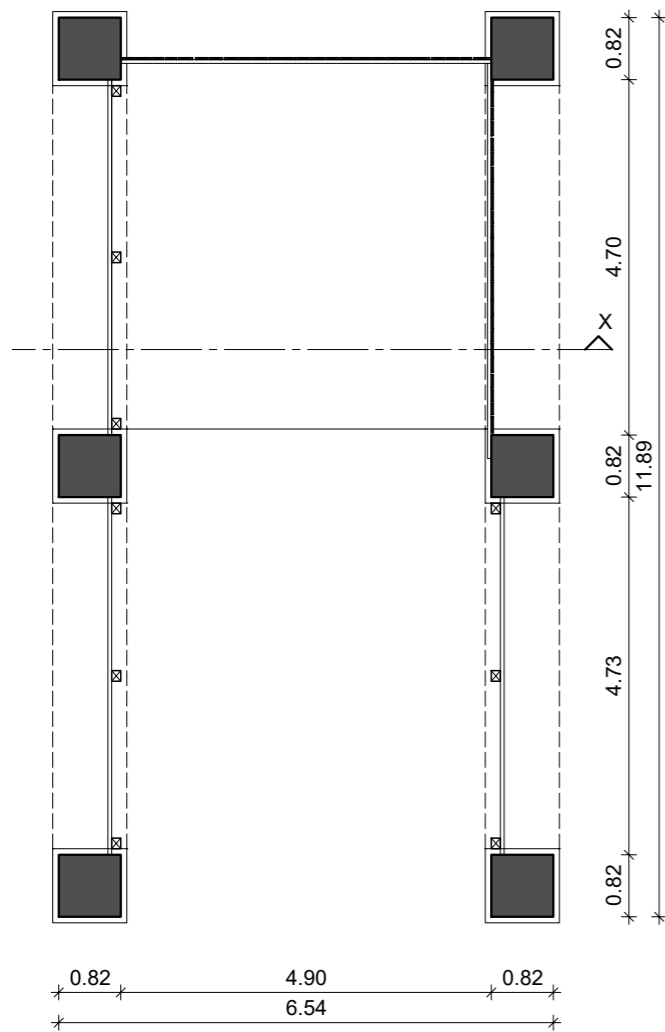
Z fasada

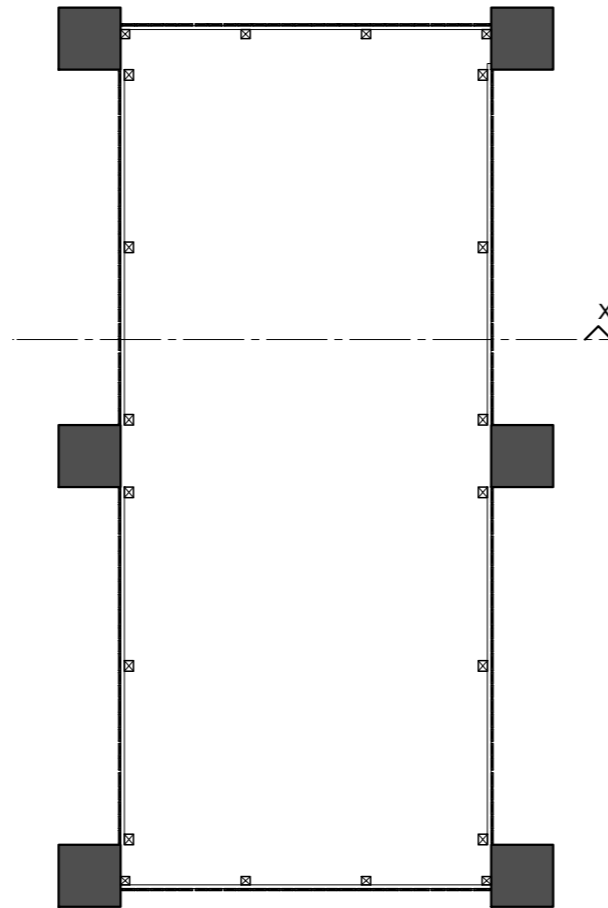
Vir: Posnetek obstoječega stanja -izmera

Koseč: (parc.št. 718/2 k.o. Drežnica): Gospodarsko poslopje
 Današnje obdobje

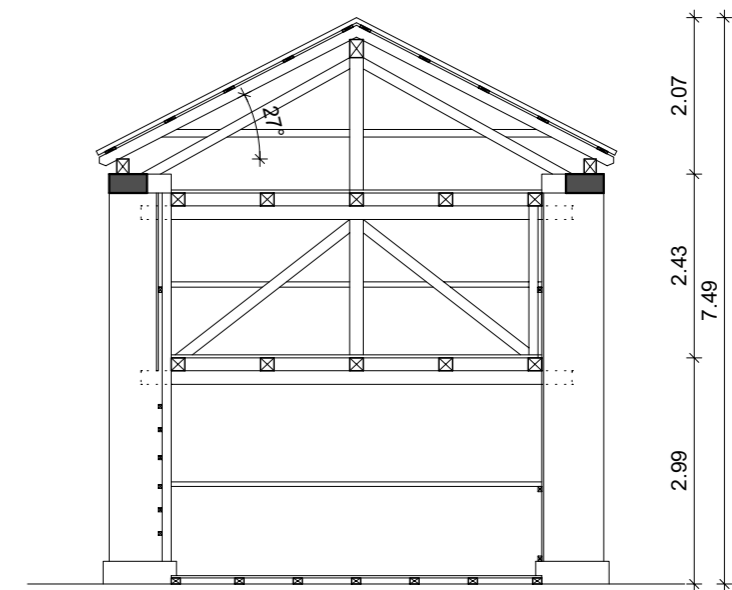
tloris pritličja

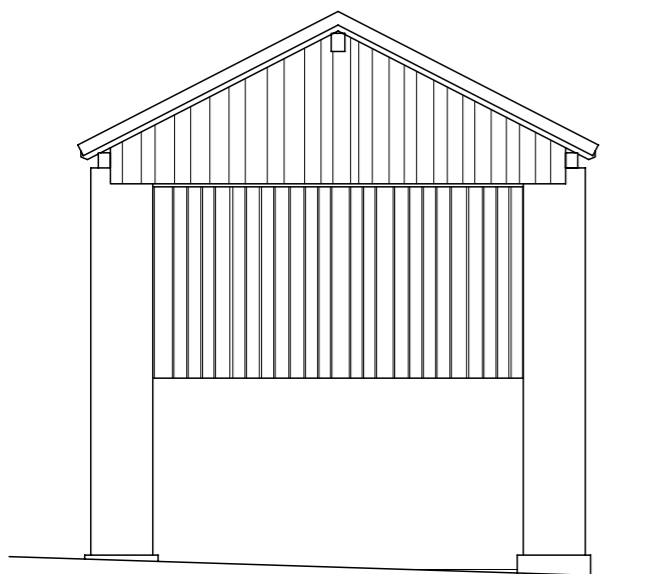
tloris podstrešja

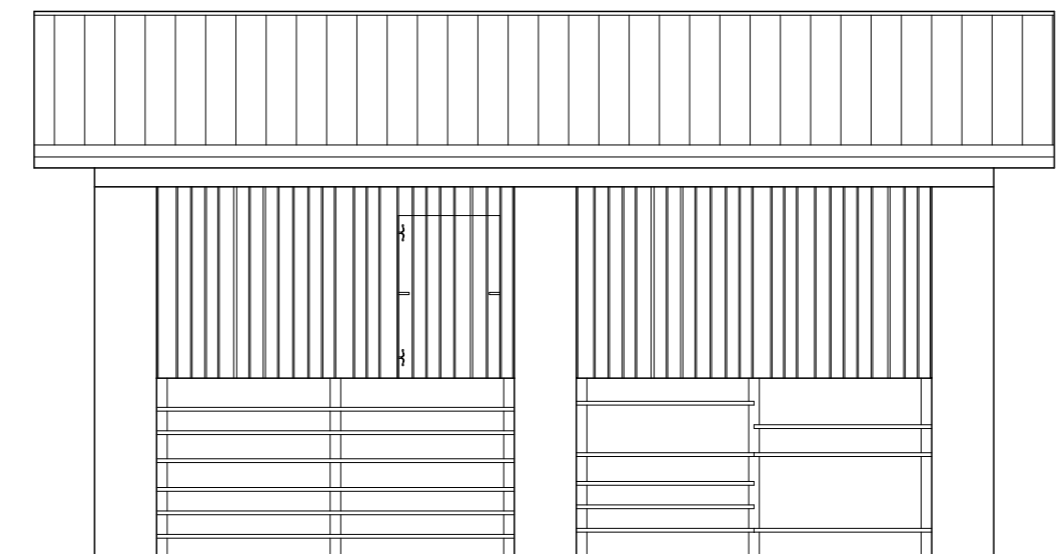
prez X-X

S fasada

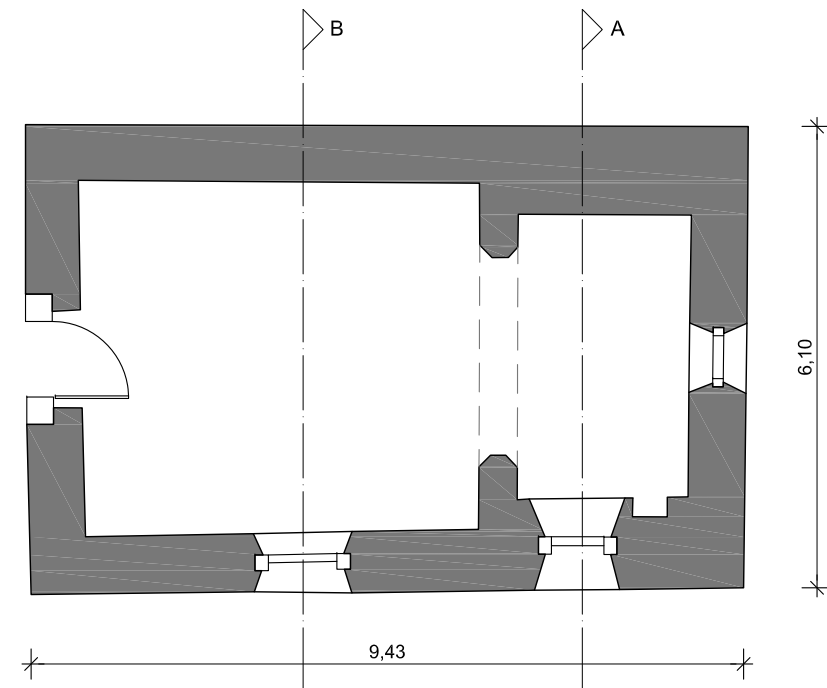
V fasada

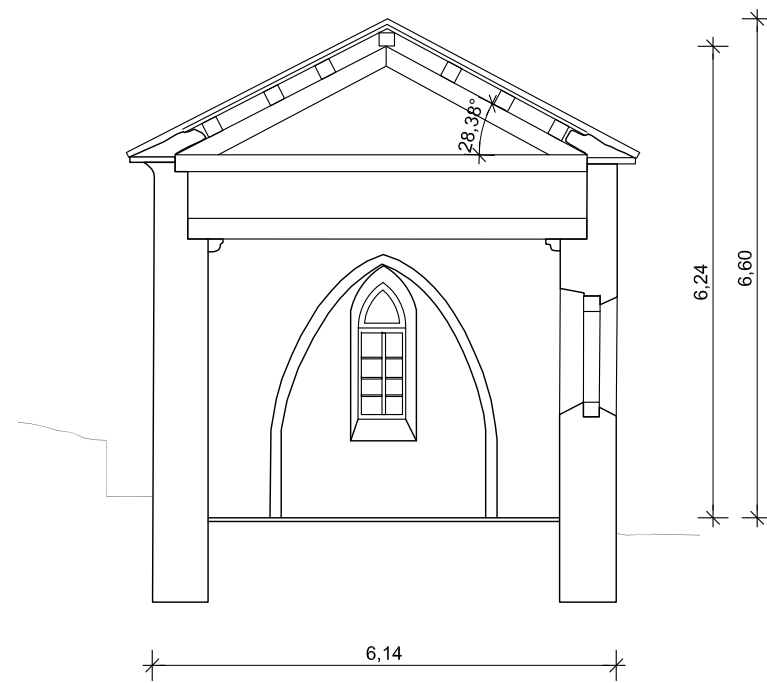
Vir: Posnetek obstoječega stanja -izmera

Koseč: Cerkev sv. Justa

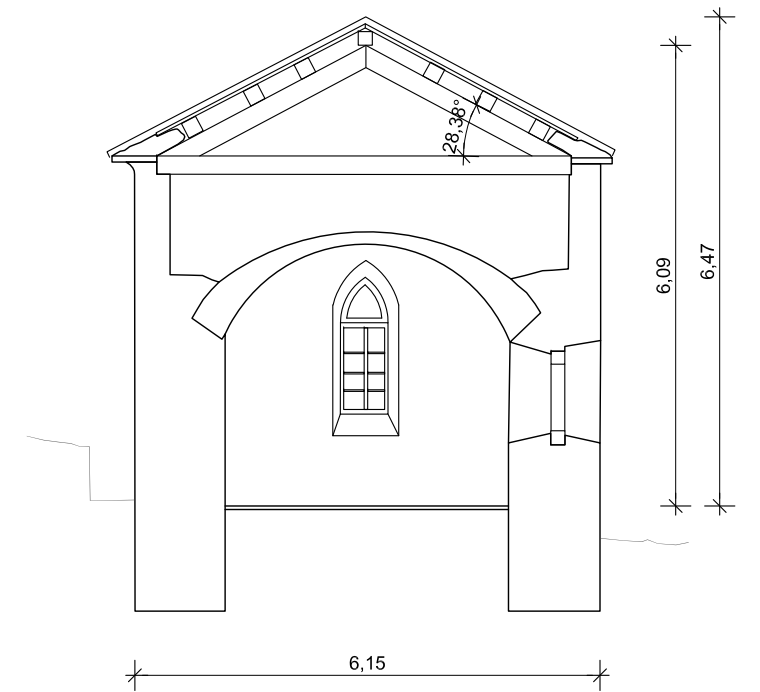
Tloris

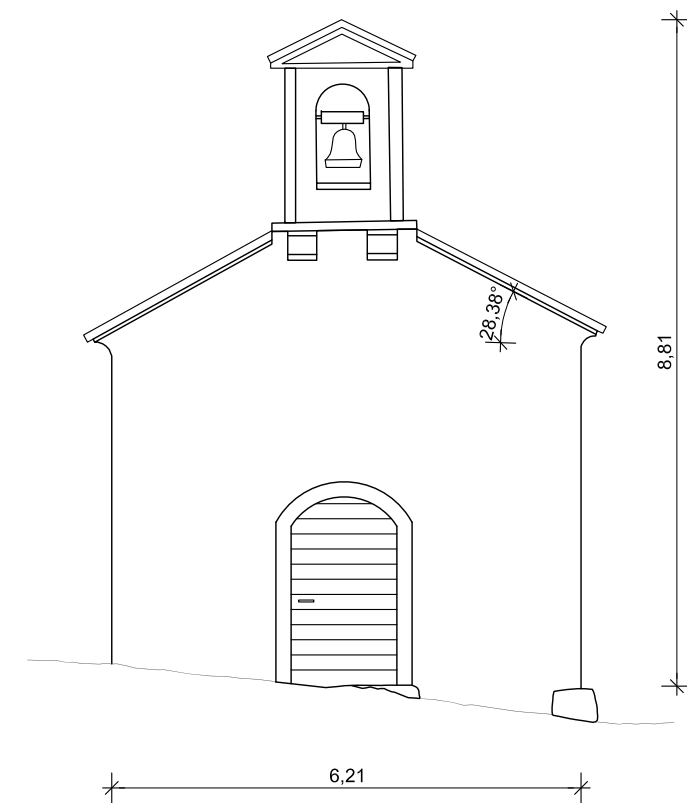
Prerez A-A

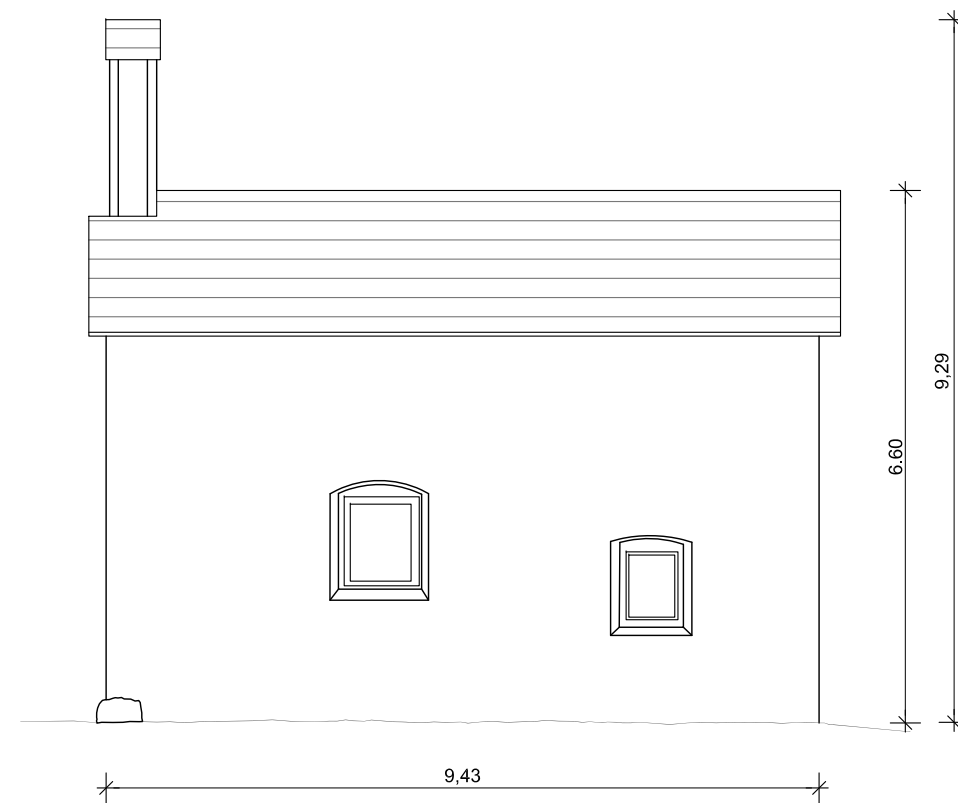
Prerez B-B

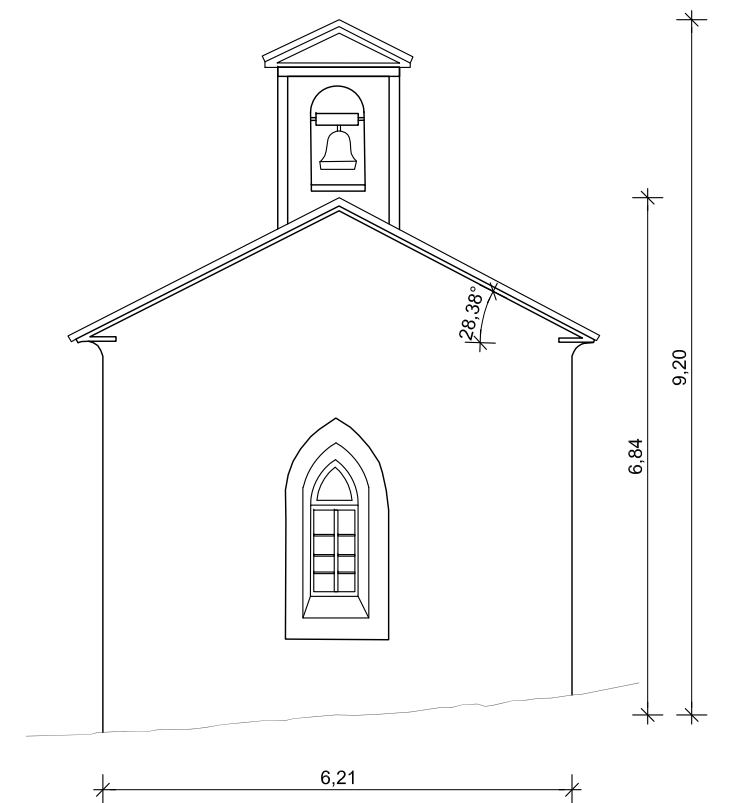
S fasada

Z fasada

J fasada

Vir: Zavod za spomeniškovarstvo
Nova Gorica

STAVBNA TIPOLOGIJA
V OBČINI KOBARID

Analiza poselitvenih vzorcev in
inventarizacija stavbnih tipov na območju

vasi Krn

VSEBINA OBRAVNAVE VASI KRN

Naslovna stran

Kazalo vsebine naloge

Uvod

Analiza poselitvenih vzorcev vasi Krn

- Besedilo: predstavitev poselitvenega vzorca vasi Krn
- Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev vasi Krn v obdobju nastanka Franciscejskega katastra in v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Krn

Stavbna tipologija vasi Krn v obdobju med vojnama

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v obdobju med vojnama

Stavbna tipologija vasi Krn v današnjem obdobju

- Besedilo: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v današnjem obdobju
- Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov v današnjem obdobju

Avtorstvo fotografij: arhiv avtorske skupine, razen kjer je drugače navedeno.

1. Stavbna tipologija vasi Krn

1.1. Uvod

Majhna vas Krn leži na nadmorski višini 855 m, pod istoimensko goro, Krn.

Vas je nastala iz planšarskih naselij, danes pa jo sestavljajo posamezne domačije: Brdo, Na Brdu, Na Humu, Polog in Pri Sivcih, ki ležijo na prisojnih terasah južnega pobočja Krna. V vasi je cerkev sv. Roka, ki je nastala v prvi četrtini 20.stoletja.

Po južnem pobočju gore Krn teče več potokov, ki se pod vasjo zlijejo v Mrzli potok. Mrzli potok se v nižje ležeči vasi Vrsno, združi v potok Volarjo, ki se izliva v Sočo.

Nad vasjo Krn so planina Kuhinja (planinsko zavetišče), Kašina, Leskovca in Zaslav, ki so ohranile zasnovo iz 19.stoletja. (Vir: Seminar prof. Petra Fister: Stanovanjska hiša Krn 23, izdelovalec naloge: Breda Sturm, September 1998).

Vasica je znana povsem po slovenskemu zgodovinarju, geografu in arheologu Simonu Rutar, ki se je leta 1851 rodil v vasi Krn. Bil je ploden pisec in napisal je vrsto del o zgodovini in arheologiji, velja pa tudi za začetnika slovenske arheološke terminologije. Med drugim je napisal obsežno Zgodovino Tolminskega.

1.2. Analiza poselitvenih vzorcev

Tako kot je zaslediti pri drežniških vaseh, se je tudi vas Krn oblikovala pod vznožjem obdajajočih gora, ob kraku poti, ki vodi na eni strani do gore Krn in na drugi strani do Mrzlega vrha in vodotokih in sicer oblikovala se je v sklopu več manjših, ločenih gručastih zaselkov, med seboj povezanih z vaškimi potmi in v osrednjem delu vasi, ob poti, ki v drugem kraku vodi do Mrzlega vrha, se je navedenemu načinu poselitve pridružil še strnjeni obcestni tip pozidave.

Prav tako, kot vse ostale drežniške vasi, je tudi vas Krn preživela negativne posledice 1. in 2.svetovne vojne, ter v današnjem obdobju, predvsem negativne posledice hudega potresa leta 1998.

Popotresna sanacija stavb je do današnjega dne skoraj v celoti zaključena, izvzete so le stavbe starogarjene strukture vasi, kjer se sanacija ni izvršila zaradi finančne ali lastniške nerešene problematike in danes, so predvsem te stavbe priča o značilnih elementih arhitekturne dediščine vasi Krn.

1.2.1. Analiza poselitvenih vzorcev v času nastanka franciscejskega katastra 1823-1869

Zanimiv poselitveni vzorec vasi Krn sestavljata dva nekoliko večja gručasta zaselka, med seboj povezanimi z vaškimi potmi. Oblikovana sta na križišču poti, ki vodi na

eni strani do gore Krn in na drugi strani do Mrzlega vrha in ob kraku poti, ki vodi do visokogorja Krna. Gručasti zaselek, ki se je oblikoval na križišču zgoraj navedenih poti, tvori osrednji del vasi in sicer v povezavi z manjšimi sklopi domačij, ki so se formirale ob poti, ki je vodila do Mrzlega vrha. V okviru pripadajoče kulturne krajine vasi je opaziti manjše sklope domačij, ki so bile predhodnica v današnjem obdobju formiranih posameznih, gručastih zaselkov vasi. Na vzpetini, nad osrednjim delom vasi je zaznati lokacijo sakralne stavbe, najverjetneje predhodnico današnje cerkve sv.Roka.

Posamezne gruče vasi so sestavljale domačije, na oblikovanje katerih, je prav tako kot drežniških vaseh, vplivala bližina alpske in mediteranske kulture, ki se je na svojstven način združila s kulturo domačega, oziroma staroselskega stavbarstva in na ta način oblikovala arhitekturno dediščino vasi.

1.2.2. Analiza poselitvenih vzorcev v današnjem obdobju

Poselitveni vzorec starograjene strukture vasi se je nadaljeval v današnje obdobje s tem, da se je poselitev povečala v že oblikovanih gručah ali pa se je naselitev povečala v okviru prvotno oblikovanih domačijah manjšega obsega, ki so se v kasnejših razvojnih obdobjih oblikovale v bolj oddaljene gručaste zaselke vasi Krn. Povečal se je tudi obseg poselitve v osrednjem delu vasi, ki ga sestavlja gručasti tip pozidave na križišču zgoraj navedenih poti in ob poti, ki vodi do Mrzlega vrha. Ob njen se je prvotnim, posameznim domačijam manjšega obsega, pridružila pozidava, ki je tvorila današnjo obliko strnjene obcestne pozidave.

Prav gotovo je tudi v vasi Krn priseljevanje ljudi trajalo le določeno časovno obdobje, prekinilo ga je obdobje industrializacije in potres leta 1998. Danes je vas živa le še v manjšem obsegu domačij in vsekakor spada v demografsko ogroženo območje Zgornjega Posočja, za katero je dobrodošla uvedba nove, načrtovane strategije območja obravnave, ki bo omogočala ustrezne pogoje za naselitev mladih družin.

1.2.3. Povzetek

Vzorec poselitve vasi definira nastanek naselja ob vznožju gore Krn, ob vaških poteh in vodotokih, na osnovi sledečega poselitvenega vzorca:

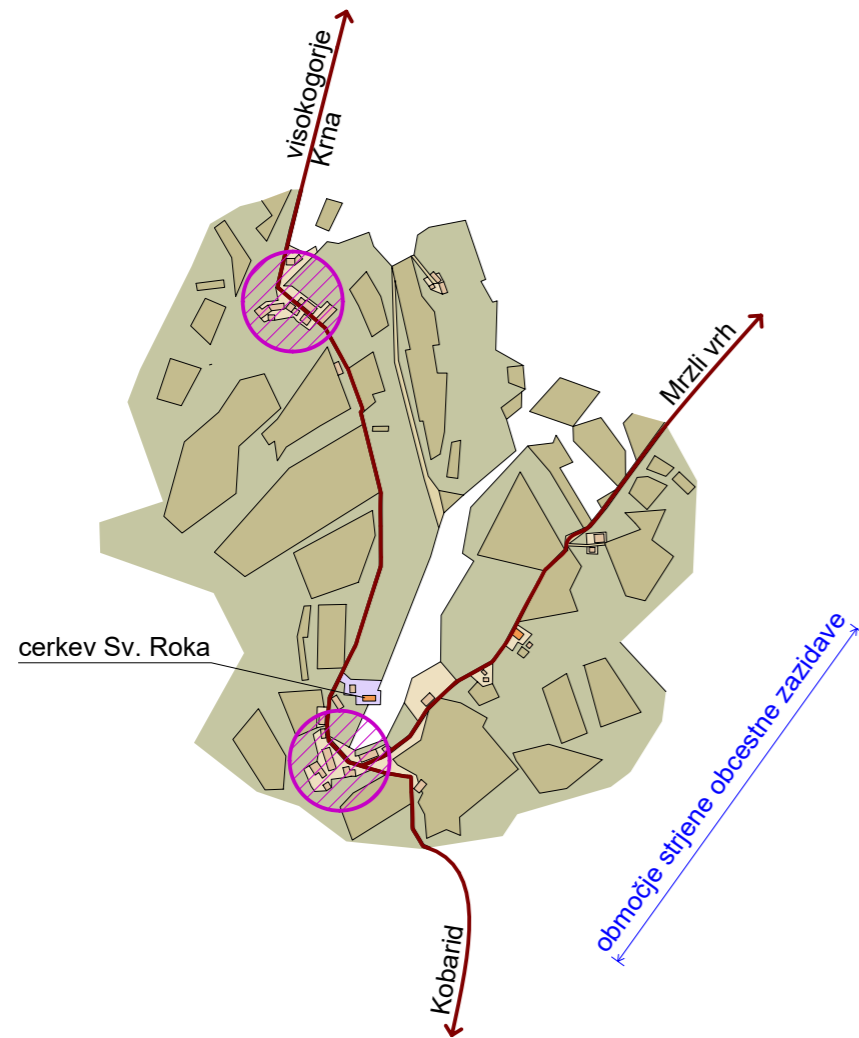
- gručasta poselitev ločenih zaselkov, ki jih povezuje pot, ki vodi na eni strani do visokogorja Krna in na drugi strani do Mrzlega vrha, ter strnjeni tip pozidave v delu poti, ki vodi do Mrzlega vrha.

Posamezne gruče vasi so sestavljale domačije, na oblikovanje katerih je vplivala bližina alpske in mediteranske kulture, ki se je na svojstven način združila s kulturo domačega, oziroma staroselskega stavbarstva in na ta način oblikovala arhitekturno dediščino vasi.

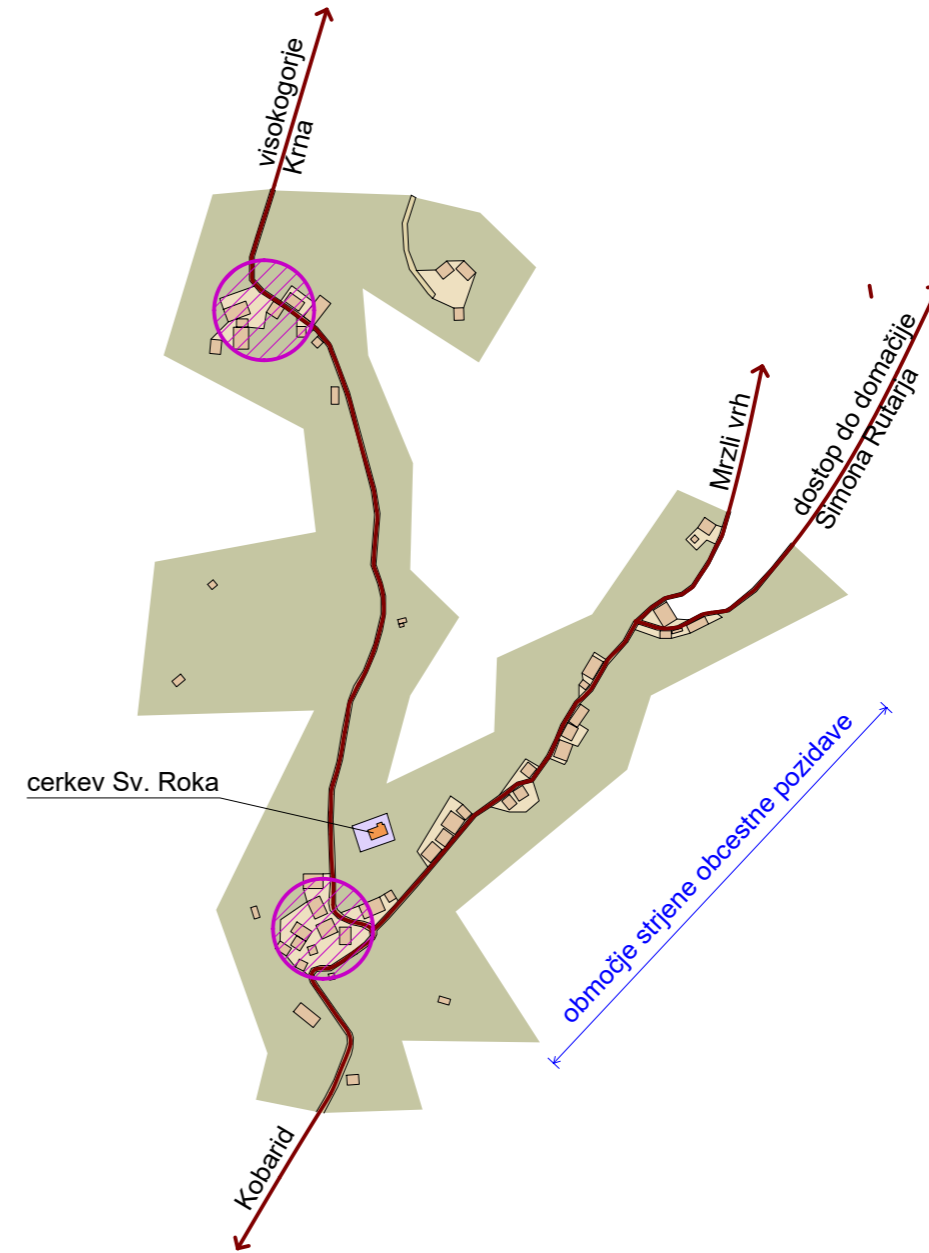
Grafika: Analiza poselitvenih vzorcev vasi Krn v obdobju nastanka Franciscejskega katastra in v današnjem obdobju

Stavbna tipologija Krna - Analiza poselitvenih vzorcev

KRN
vzorec naselitve vasi Ravne v obdobju izdelave
franciscejskega katastra 1820-1827

KRN
vzorec naselitve vasi Drežnica v današnjem obdobju

- večji vaški ambienti oblikovani ob vaški poti
ambient cerkvice Sv. Roka
- pomembne prometne povezave
- pripadajoče dvorišče domačije
- pozidava

Vir grafičnih osnov:
Arhiv Republike Slovenije -franciscejski kataster
in Prostorski informacijski sistem občin (PISO)

Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Krn

Slikovni prikaz poselitvenega vzorca vasi Krn

Slika 12,13,14,15,16,17,19,20,21: Poselitveni vzorec starograjene strukture vasi se je nadaljeval v današnje obdobje s tem, da se je poselitev povečala v že oblikovanih gručah ali pa se je naselitev povečala v okviru prvotno oblikovanih domačijah manjšega obsega, ki so se v kasnejših razvojnih obdobjih oblikovale v bolj oddaljene gručaste zaselke vasi Krn. Povečal se je tudi obseg poselitve v osrednjem delu vasi, ki ga sestavlja gručasti tip pozidave na križišču zgoraj navedenih poti in ob poti, ki vodi do Mrzlega vrha. Ob njen se je prvotnim, posameznim domačijam manjšega obsega, pridružila pozidava, ki je tvorila današnjo obliko strnjene občestne pozidave.

Slika 3,4,5,6,8,9: poselitveni vzorec strnjene občestne pozidave, povečini pravokotno umeščenih stavb na plastnice terena ob poti, ki vodi do visokogorja Mrzlega vrha.

Slika 1,2,10,11,18: kvalitetna kulturna krajina vasi, ki jo ob grajeni zasnovi vasi, sestavlja čudovito naravno okolje strmih senožet, obdajajočega visokogorja in terenu prilagojene kamnite stavbe hlevov, senikov in slikovitih kozolcev.

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

2. Analiza stavbnih tipov

Z razliko od drežniških vasi, se grafični prikaz inventarizacije gorske vasi Krn omejuje, zaradi zadostnega obsega podatkov za obravnavan nivo naloge, la na prikaz današnjega stanja stanovanjskih in gospodarskih poslopij starograjene strukture vasi, ki je vse do danes ohranila svojo identiteto.

2.1. Analiza stavbnih tipov v današnjem obdobju

Z razliko od drežniških vasi, se grafični prikaz inventarizacije gorske vasi Krn omejuje, zaradi zadostnega obsega podatkov za obravnavan nivo naloge, la na prikaz današnjega stanja stanovanjskih in gospodarskih poslopij starograjene strukture vasi, ki je vse do danes ohranila svojo identiteto.

2.1.1. Stanovanjske stavbe

Iz obstoječe straograjene strukture vasi je razbrati dve osnovni formi stanovanjskih stavb stavb:

2.1.1.1. Vrhkletne stanovanjske stavbe v adiciji z gospodarskim poslopijem: primer stanovanjske stavbe Krn 20

Navedene stavbe so praviloma pravokotne oblike, v vzdolžni smeri konstrukcijsko združene z gospodarskim poslopijem, pozidane pravokotno ali vzporedno na plastnice terena. Zanje je značilno oblikovanje zatrepne fasade, ki izhaja iz značilnih elementov alpske, oziroma cerkljanske arhitekture. Fasado oblikuje osna razporeditev pravokotno oblikovanih okenskih odprtih nadstropnih bivalnih prostorov, okenskih ter vratnih odprtih kletnih prostorov, ter manjših, povečini pravokotno oblikovanih oken podstrešne etaže. Zatrepno fasado, pod slemenom zaključijo krožno oblikovana okenska odprtina podstrešja.

Zatrepna fasada stavbe z horizontalno reliefno linijo, ki poteka v višini stranskih napuščev stavbe, vizuelno nakazuje volumen podstrešnega prostora, ki pa se na stranski, vzdolžni fasadi stavbe, navzven ne odpira z značilnimi okenskimi odprtinami mezzanina, ker ga obravnavana arhitektura, zaradi strmega strešnega naklona, ni mogla razviti v taki obliki, kot je ta prisoten pri arhitekturni dediščini drežniških vasi.

Fasade stavbe, praviloma ometane z grobim ometom in brez cokla, so dodatno likovno opremljene z belo obrobo okenskih in vratnih odprtih, ter z reliefno poudarjenima šivanima robovoma zatrepne fasade.

Na stranski, vzdolžni fasadi stavbe, pod širšim napuščem dvokapne strešne konstrukcije, so oblikovane zunanje komunikacije: ločen dostop v bivalne prostore in prostore

gospodarskega poslopija, ter v nadstropni etaži stanovanjske stavbe, gank, ki z razliko od arhitekturne dediščine drežniških vasi, ne poteka po celotni dolžni stranske fasade stanovanjskega dela celotne stavbe.

Stavbo zaključuje dvokapna strešna konstrukcija, strmega strešnega naklona (48 stopinj), krita z žlebasto pločevino, katere predhodnica je bila v preteklosti najverjetneje slamnata strešna kritina.

2.1.1.2. Samostojne vrhkletne, vrhlevne stanovanjske stavbe: primer Krn 21, Krn 3 in manjša stavba ob stavbi Krn 5

Z razliko od zgoraj navedenih stanovanjskih stavb, so obravnavane stavbe samostojne, izvedene, z izjemami, praviloma pravokotno na plastnice terena, s tem, da so prostori urejeni za opravljanje gospodarske dejavnosti organizirani v samem tlorisnem obsegu stanovanjske stavbe, praviloma v kletni in podstrešni etaži.

Grafično in slikovno prikazan primer stanovanjske stavbe **Krn 21** prikazuje svojstven način kvadratno zasnovane stavbe, ki se navzven ne odpira z značilnimi komunikacijami na stranski fasadi, to je z gankom nadstropnih bivalnih prostorov, temveč fasade oblikujejo bolj ali manj osno razporejene okenske in vratne odprtine prostorov posameznih etaž stavbe. Gospodarski del stavbe je organiziran v kletni etaži, ter etažah severnega in zahodnega dela stavbe, kjer je zaradi vkopanosti stavbe, ker je preko lesenih lestev omogočen zunanji dostop do prostorov podstrešja.

Fasade stavbe oblikuje vidna struktura pozidave kamnitih nosilnih sten, ki jih krasi še v veliki meri ohranjeno leseno stavbno pohištvo: lesena okna z prekladami, zrezljana lesena vhodna vrata, lesena široka vrata gospodarskega dela stavbe, ipd...

Zaradi kvadratne tlorisne zasnove stavbe je strešna konstrukcija oblikovana v obliki štirikapnice, strešnega naklona 30 stopinj z valovito strešno kritino.

Primer samostojne stanovanjske stavbe je tudi slikovno prikazana stavba **Krn 3**, ki po svojem oblikovanju izhaja iz oblikovanja stanovanjske stavbe Krn 20, s to razliko, da se stavba konstrukcijsko ne navezuje na gospodarsko poslopije, temveč je gospodarski del organiziran tako kot pri stavbi Krn 21, v samem tlorisnem obsegu stanovanjske stavbe, oziroma v kletni in podstrešni etaži stavbe. Oblikovanje zatrepne in stranskih fasad stavbe izhaja iz oblikovanja fasad stavbe Krn 21, s tem, da je zatrepna fasada členjena z belo označenimi, horizontalnimi linijami, ki potekajo v liniji posameznih etaž stavbe in na enak način so poudarjeni vogali stavbe zatrepne fasade, ter okenske in vratne odprtine posameznih prostorov, razporejenih po posameznih etažah stavbe.

Dvokapno strešno konstrukcijo, strmega strešnega naklona, prekriva kritina, opečni zarezniki, značilna za arhitekturno dediščino bovške kotline.

Tudi pri teh stavbah se podstrešni prostor navzven ne odpira z značilnimi okenskimi odprtinami mezzanina, ker ga obravnavana arhitektura, zaradi strmega strešnega naklona, ni mogla razviti v taki obliki, kot je ta prisoten pri arhitekturni dediščini drežniških vasi.

V enak sklop zasnove stanovanjskih stavb smo vključili tudi zanimiv primer še ohranjene manjše stanovanjske stavbe, katere hišna številka ni evidentirana, zato so jo navajamo kot stavba v bližini stavbe Krn 5. Na pri pogled stavbo od ostalih ločuje majhen tlorisni obseg pravokotno zasnovane stavbe: najverjetneje tlorisni obseg kletne, pritlične in nadstropne etaže stavbe ne zavzema več kot dva do tri prostore, finalna obdelava zatrepne fasade v lesu, značilnim za boško arhitekturno dediščino in lesena konstrukcija zunanjih komunikacij na stranski fasadi, gank nadstropnih prostorov z razliko od ostalih primerov, sega po celotni dolžini stranske fasade, kot je bilo to značilno za območje drežniških vasi. Kljub navedenim elementom, ki so zanimiv preplet alpskega in mediteranskega vpliva, stavba po osnovni arhitekturni in vsebinski zasnovi izhaja iz zgoraj navedenih stavb Krn 21 in 3 ali pa obstaja tudi možnost, da je v razvojnem smislu navedena stavba predhodnica obeh, zgoraj obravnavanih stanovanjskih stavb.

2.1.1.3. Povzetek stanovanjske stavbe

Stanovanjske stavbe v vasi Krn so oblikovale dve formi: pojav samostojnih stavb in stavb v konstrukcijski povezavi z gospodarskim poslopijem, kot posledica prepleta vpliva značilnosti alpske arhitekture: samotne domačije, cerkljanski tip gradnje stavb v breg, oblikovanje zatrepnih fasad in primeri lesenih zatrepov stavb, strm strešni naklon in vrsta strešne kritine, ipd... in značilnosti mediteranske arhitekture: združevanje posameznih enot domačij, značilne lesene konstrukcije gankov, z belo obrobo poudarjene okenske in vratne odprtine, ipd.

Prav gotovo je, da na oblikovanje stanovanjskih stavb ni vplivala samo bližina alpske in mediteranske kulture, temveč sta se vpliva le-teh na svojstven način združila s kulturo domačega, oziroma staroselskega stavbarstva in na ta način oblikovala arhitekturno dediščino vasi.

2.1.2. Gospodarske stavbe

Domačijo so poleg obravnavanih stanovanjskih stavb, zidanih v konstrukcijski povezavi z gospodarskimi poslopiji ali ločeno, sestavljala tudi samostojna gospodarska poslopija, prav tako namenjena opravljanju kmetijske dejavnosti. Le-ta so locirana v neposredni bližini

stanovanjskih stavb in z njo tvorijo ambient domačije ali pa je njihova lokacija vezana na bolj oddaljene obdelovalne površine pripadajoče domačije: kozolci, seniki, hlevi.

2.1.2.1. Pomožna stavba Krn 20

Domačija Krn 20 je locirana neposredno ob poti, ki vodi do visokogorja Krna. Na obeh straneh navedene poti je oblikovan ambient domačije, ki ga tvorijo na eni strani ceste zgoraj opisana stanovanjska stavba z gospodarskim poslopjem in v neposredni bližini, na drugi strani poti, manjša obravnavana pomožna stavba. Pravokotno zasnovana stavba, pozidana pravokotno na plastnice terena, zavzema kletno in pritlično, ter podstrešno etažo. Kletna etaža, oblikovana na nivojsko nižjem terenu, je dostopna iz stranske, vzdolžne fasade stavbe. Pritlična etaža, ki je zasnovani na enaki višinski kot mimo potekajoča pot, je dostopna iz zatrepane fasade, preko lesene konstrukcije vrat. Prav tako je iz zatrepane fasade, preko lesenih lestev, omogočen dostop do podstrešja, ki ga tvori dvokapna strešna konstrukcija strmega naklona 42 stopinj. Stavba je oblikovana povsem utilitarno, fasade oblikuje vidna struktura pozidave nosilnih, kamnitih sten stavbe, še vedno ohranjeno leseno stavbno pohištvo in lesena konstrukcija zatrepa.

Oblikovanje obravnavanih stavb izhaja iz prevladujočega alpskega vpliva, ki se izkazuje z načinom umeščenosti stavbe v teren, oblikovanjem strmega strešnega naklona dvokapne strešne konstrukcije s strešno kritino pločevino, ki je najverjetneje nadomestila prvotno slamnato ali opečno kritino: opečni zarezniki: značilni za gospodarske stavbe domačij na bovškem, ter lesen zatrep stavb, ki je prav tako značilen element območja bovške arhitekturne dediščine.

2.1.2.2. Kozolec Krn 20 in kozolec pod vasjo

Kozolca locirana izven pripadajoče domačije, na senošetih, eden v bližini domačije Krn 20 in drugi pod vasjo, sta čudovita primera dobro ohranjene tovrstne arhitekture.

Zasnovana sta na podoben način in sicer na pravokotni tlorisni zasnovi je v modulu razporejen raster nosilnih kamnitih stebrov, okvirne dimenzije 80/80cm. Med njimi je na vzdolžni stranici stavbe oblikovana lesena konstrukcija latnikov, namenjenih za sušenje sena ali drugih kmetijskih pridelkov. Podstrešno etažo in strešno konstrukcijo dvokapne strešne konstrukcije strmega naklona, oblikujejo trikotna vešala, izvedena na podoben način kot v primerih kozolcev vasi Koseč, z razliko v oblikovanju podstrešne etaže zatrepane fasade. Zatrepano fasado obravnavanih kozolcev zapira zadnja stranica podstrešne etaže, oblikovne iz značilnih križnih lesnih zvez in nad tem, z

lesnim opažem zaprta strešna konstrukcija dvokapne strešne konstrukcije, z razliko od kozolcev v vasi Koseč, ki so v obravnavanem delu v celoti oblikovani z vertikalno postavitvijo lesenega opaža.

Razlika med obravnavanima kozolcem je v tem, da je pri kozolcu, lociranim v bližini domačije Krn 20, pod pritlično etažo stavbe, oblikovana, polvkopana, iz kamna grajena kletna etaža, dostopna preko obokanega vhoda, vzdolžne fasade stavbe. Navedene posebnosti zasnove kozolca, nismo v okviru območju obravnave, zasledili nikjer drugje.

2.1.2.3. Senik, hlev pod vasjo

Izven območja domačij, so v okviru strmih senošet vasi Krn, prisotni iz vidnega kamna grajeni seniki, hlevi. Oblikuje jih pravokotna tlorisna zasnova pritličnih stavb, ki je umeščena pravokotno na plastnice terena na način polvkopane pritlične etaže.

Vhodno fasado oblikuje zidani pritlični del stavbe z leseno konstrukcijo vhoda, nad tem, pa se podstrešni del zapira z lesenim opažem. Oblikovanje druge zatrepane fasade stavbe, omogoča, zaradi celotne vkopanosti pritlične etaže, spravilo sena neposredno v podstrešni prostor in sicer preko vratne odprtine, izvedene v leseni konstrukciji zatrepa obravnavane fasade stavbe.

Dvokapno strešno konstrukcijo oblikuje strm strešni naklon, 48 stopinj, s strešno kritino pločevino, ki je najverjetneje nadomestila prvotno slamnato ali opečno kritino: opečni zarezniki: značilni za gospodarske stavbe domačij na bovškem, ter lesen zatrep stavb, ki je prav tako značilen element območja bovške arhitekturne dediščine.

2.1.2.4. Povzetek gospodarske stavbe

Prav tako kot v obravnavanem območju drežniških vasi, je tudi v vasi Krn zaslediti večjo ohranjenost tovrstnih stavb, predvsem zaradi svoje povsem utilitarne zasnove, ki se je skozi različna razvojna obdobja uspešno prilagajala spreminjajočim se klimatskim razmeram obravnavane pokrajine in potrebam prebivalcev pripadajoče domačije.

Tudi na tem območju se predlaga, dokler je ta segment arhitekturne dediščine še prisoten v območju kulturne krajine vasi, v primeru, da se agrarna dejavnost povsem ukine, izdelava strokovnih podlag, ki bo obravnavala iz več vidikov in parametrov, možne variante nadaljnje uporabe obravnavanih stavb, izdelane na osnovi kontinuitete identitete obravnavanih stavb.

Slikovni prikaz pojavnih stavbnih tipov v današnjem obdobju

**Krn: (parc.št. 620/3 k.o. Vrsno): Stanovanjska in
gospodarska stavba Krn 20
Današnje obdobje**

**Vrhkletne stanovanjske stavbe v adiciji z
gospodarskim poslopjem:**

Navedene stavbe so praviloma pravokotne oblike, v vzdolžni smeri konstrukcijsko združene z gospodarskim poslopjem, pozidane pravokotno ali vzporedno na plastnice terena.

Zanje je značilno oblikovanje zatrepne fasade, ki izhaja iz značilnih elementov alpske, oziroma cerkljanske arhitekture. Fasado oblikuje osna razporeditev pravokotno oblikovanih okenskih odprtin nadstropnih bivalnih prostorov, okenskih ter vratnih odprtin kletnih prostorov, ter manjših, povečini pravokotno oblikovanih oken podstrešne etaže. Zatrepno fasado, pod slemenom zaključijo krožno oblikovana okenska odprtina podstrešja.

Zatrepna fasada stavbe z horizontalno reliefno linijo, ki poteka v višini stranskih napuščev stavbe, vizuelno nakazuje volumen podstrešnega prostora, ki pa se na stranski, vzdolžni fasadi stavbe, navzven ne odpira z značilnimi okenskimi odprtinami mezzanina, ker ga obravnavana arhitektura, zaradi strmega strešnega naklona, ni mogla razviti v taki obliki, kot je ta prisoten pri arhitekturni dediščini drežniških vasi.

**Krn: (parc.št. 627/3 k.o. Vrsno):
Stanovanjska gospodarska stavba Krn 21
Današnje obdobje**

Primer samostojne stanovanjske stavbe, izvedene vzporedno na plastnice terena. Prostor urejeni za opravljanje gospodarske dejavnosti so organizirani v samem tlorisnem obsegu stanovanjske stavbe, praviloma v kletni in podstrešni etaži.

Grafično in slikovno prikazan primer stanovanjske stavbe Krn 21 prikazuje svojstven način kvadratno zasnovane stavbe, ki se navzven ne odpira z značilnimi komunikacijami na stranski fasadi, to je z gankom nadstropnih bivalnih prostorov, temveč fasade oblikujejo bolj ali manj osno razporejene okenske in vratne odprtine prostorov posameznih etaž stavbe.

Gospodarski del stavbe je organiziran v kletni etaži, ter etažah severnega in zahodnega dela stavbe, kjer je zaradi vkopanosti stavbe, ker je preko lesenih lestev omogočen zunanji dostop do prostorov podstrešja.

Fasade stavbe oblikuje vidna struktura pozidave kamnitih nosilnih sten, ki jih krasi še v veliki meri ohranjeno leseno stavbno pohištvo: lesena okna z prekladami, zrezljana lesena vhodna vrata, lesena široka vrata gospodarskega dela stavbe, ipd... Zaradi kvadratne tlorisne zasnove stavbe je strešna konstrukcija oblikovana v obliki štirikapnice, strešnega naklona 30 stopinj z valovito strešno kritino.

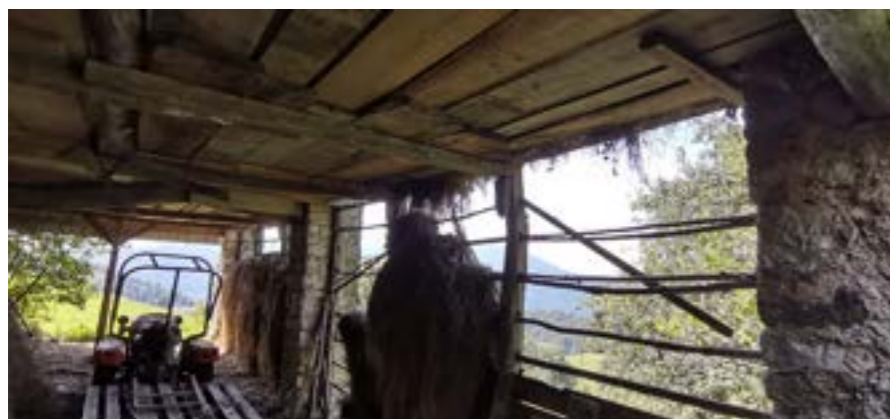
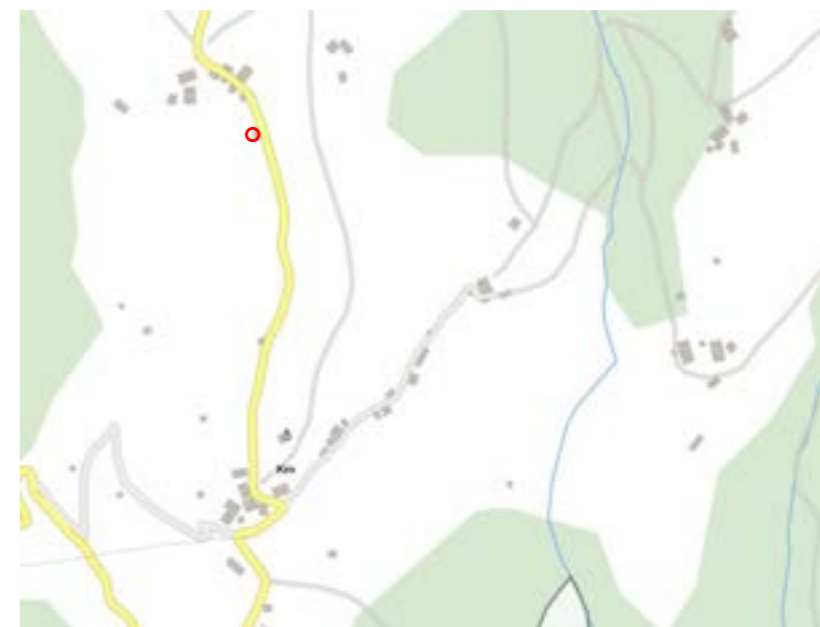
**Krn: (parc.št. 611/3 k.o. Vrsno):
Kozolec Krn 20
Današnje obdobje**

Drug, čudovit primer dobro ohranjenega kozolca v pripadajočem območju vasi Krn.

Od kozolca pod vasjo, se razlikuje v tem, da je pri obravnavanem kozolcu, lociranim v bližini domačije Krn 20, pod pritlično etažo stavbe, oblikovana, polvkopana, iz kamna grajena kletna etaža, dostopna preko obokanega vhoda, vzdolžne fasade stavbe.

Navedene posebnosti zasnove kozolca, nismo v okviru območju obravnave, zasledili nikjer drugje.

**Krn: (parc.št. 555/16 k.o. Vrsno): Kozolec pod vasjo
Današnje obdobje**

Kozolec lociran izven pripadajoče domačije, na senožetih, je čudoviti primer dobro ohranjene tovrstne arhitekture.

Pravokotno tlorisno zasnovo tvorijo v modulu razporejen raster nosilnih kamnitih stebrov, okvirne dimenzije 80/80cm. Med njimi je na vzdolžni stranici stavbe oblikovana lesena konstrukcija latnikov, namenjenih za sušenje sena ali drugih kmetijskih pridelkov.

Podstrešno etažo in strešno konstrukcijo dvokapne strešne konstrukcije strmega naklona, oblikujejo trikotna vešala, izvedena na podoben način kot v primerih kozolcev vasi Koseč, z razliko v oblikovanju podstrešne etaže zatrepne fasade.

Zatrepno fasado obravnavanih kozolcev zapira zadnja stranica podstrešne etaže, oblikovne iz značilnih križnih lesnih zvez in nad tem, z lesenim opažem zaprta strešna konstrukcija dvokapne strešne konstrukcije, z razliko od kozolcev v vasi Koseč, ki so v obravnavanem delu v celoti oblikovani z vertikalno postavitvijo lesenega opaža.

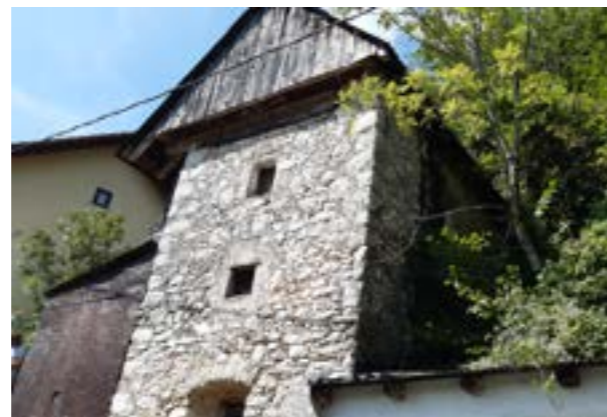
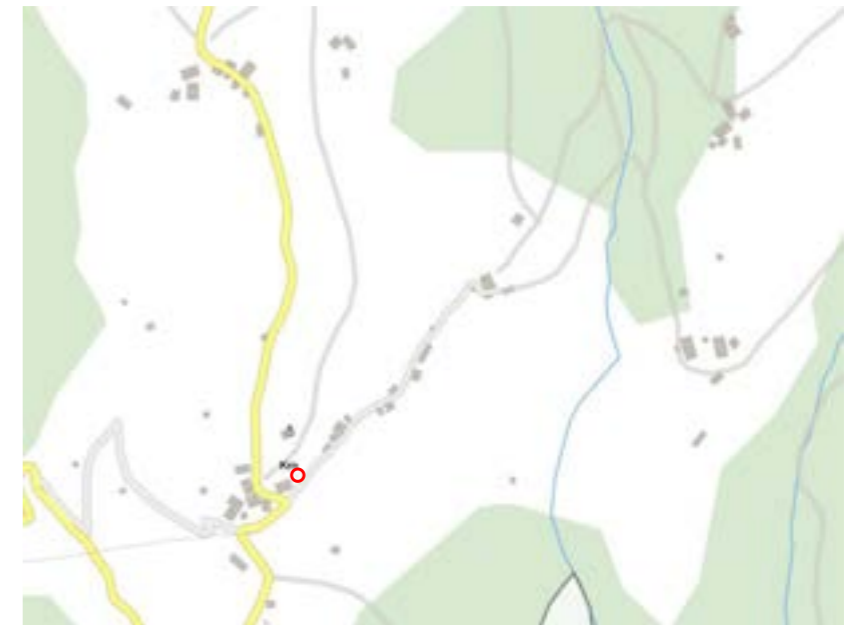
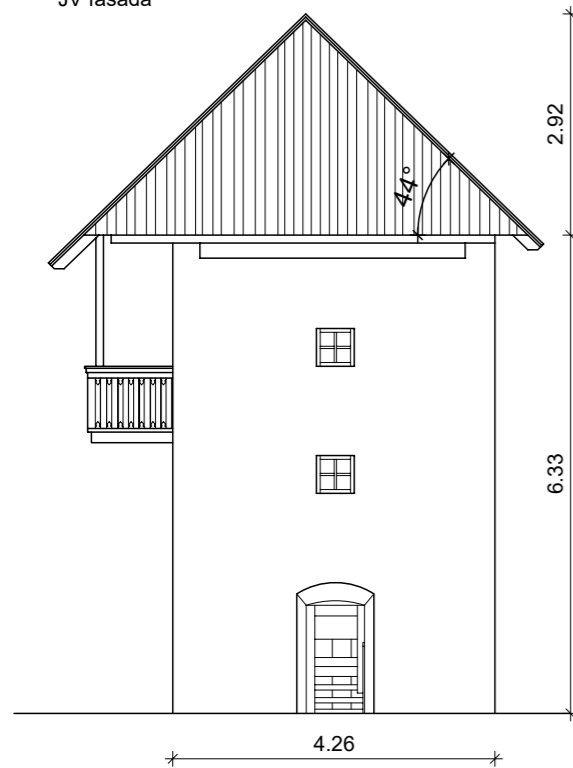

**Grafika: predstavitev pojavnih oblik stavbnih tipov
v današnjem obdobju**

Krn: (parc.št. 583/2 k.o. Vrsno):
Stanovanjska stavba ob stavbi Krn 5
Današnje obdobje

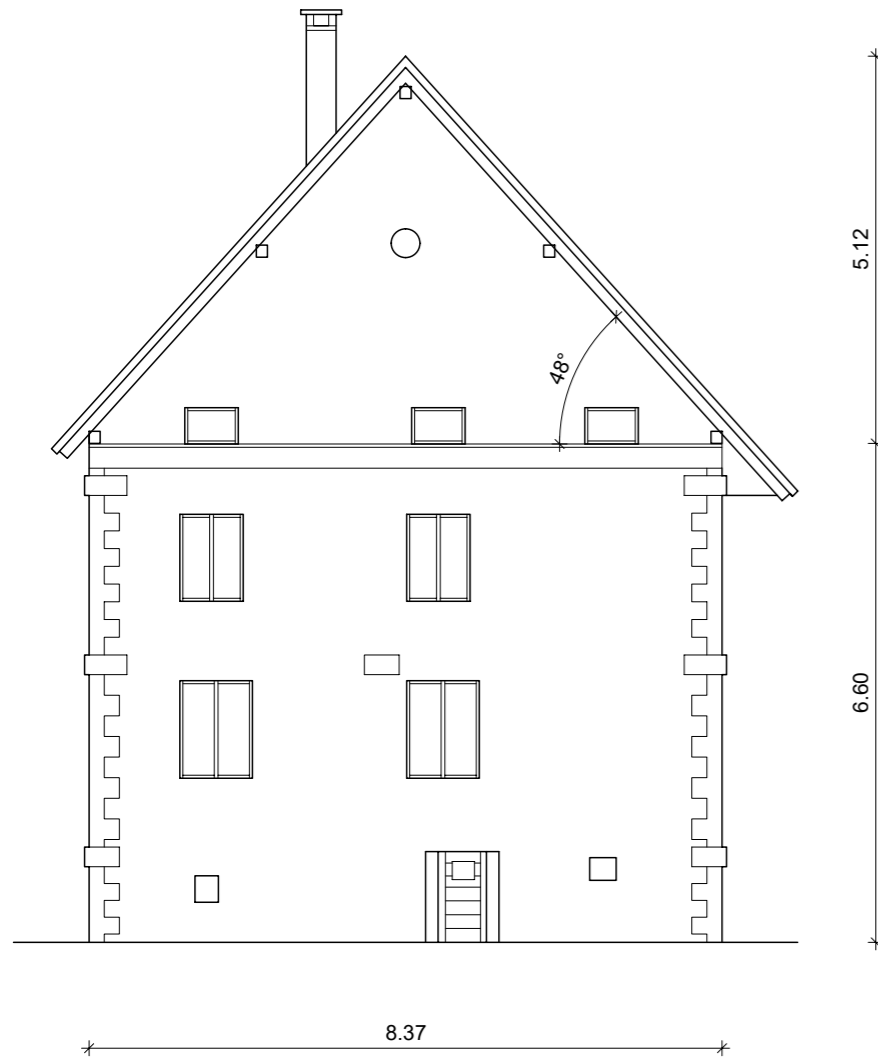

JV fasada

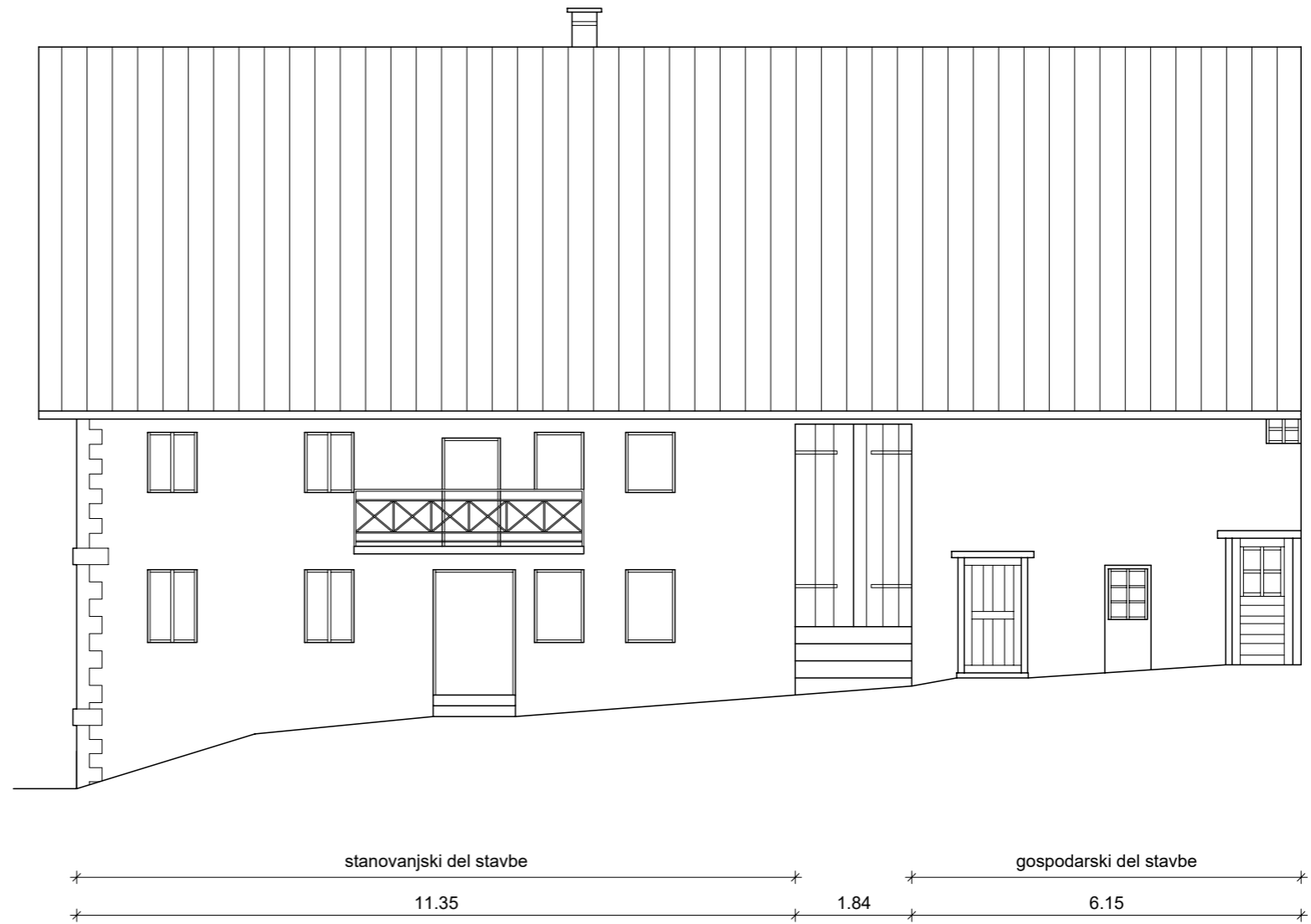

Krn: Stanovanjska in gospodarska stavba (Krn 20)
Današnje obdobje

JZ fasada

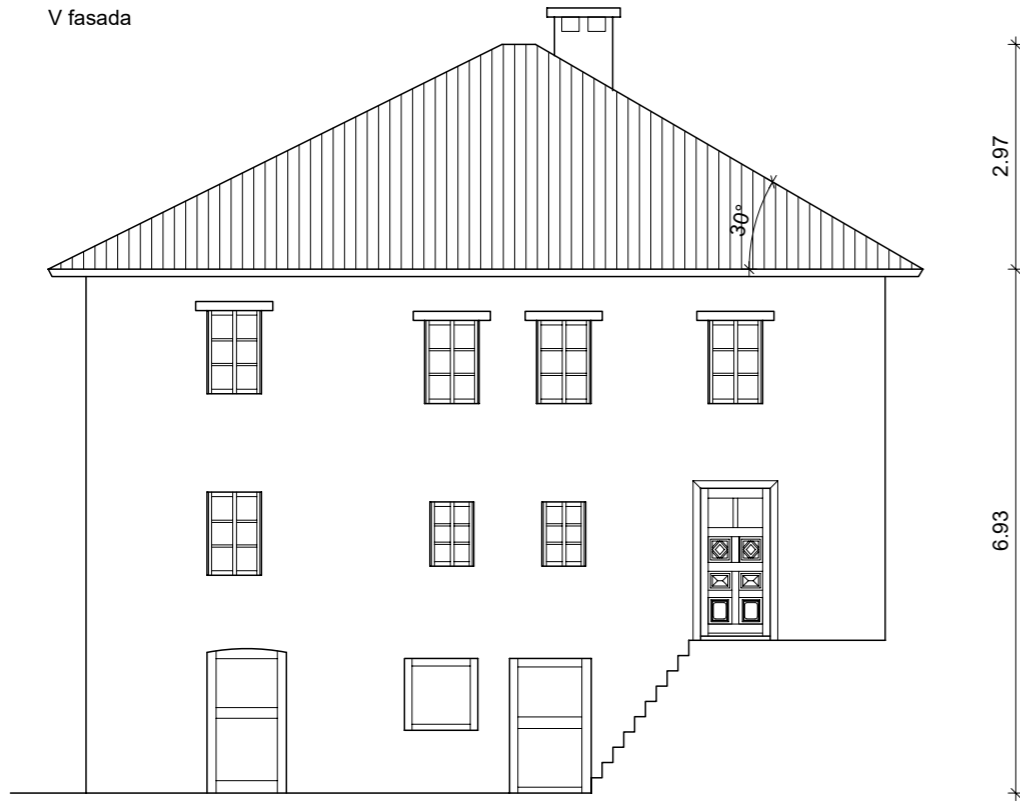

JV fasada

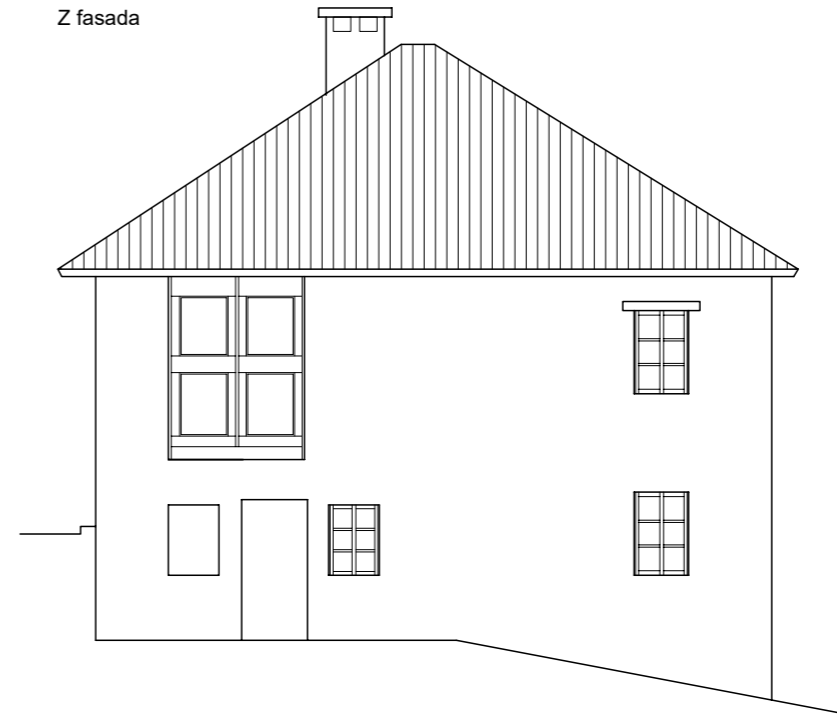

Krn: Stanovanjski objekt (Krn 21)
Današnje obdobje

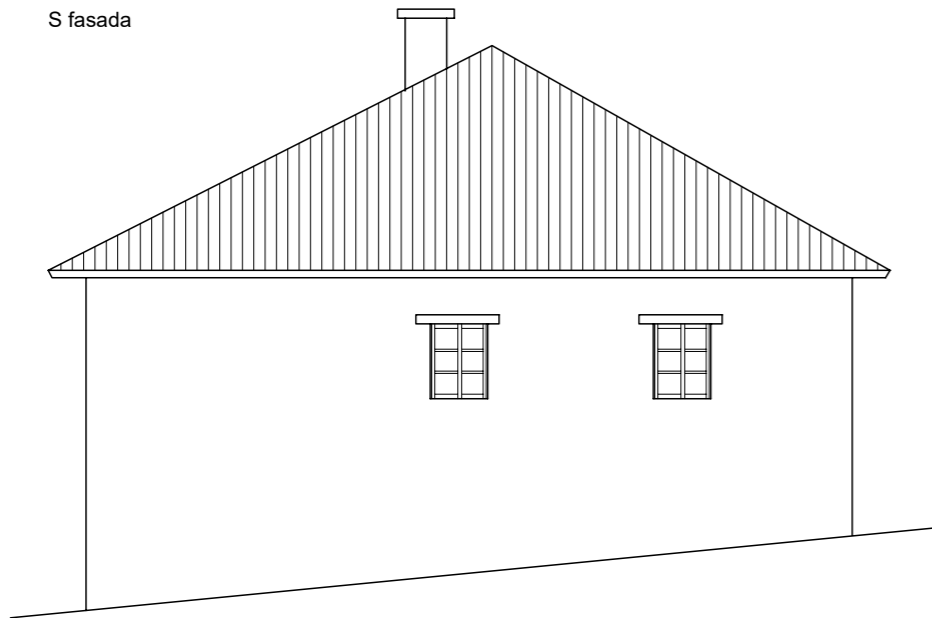
V fasada

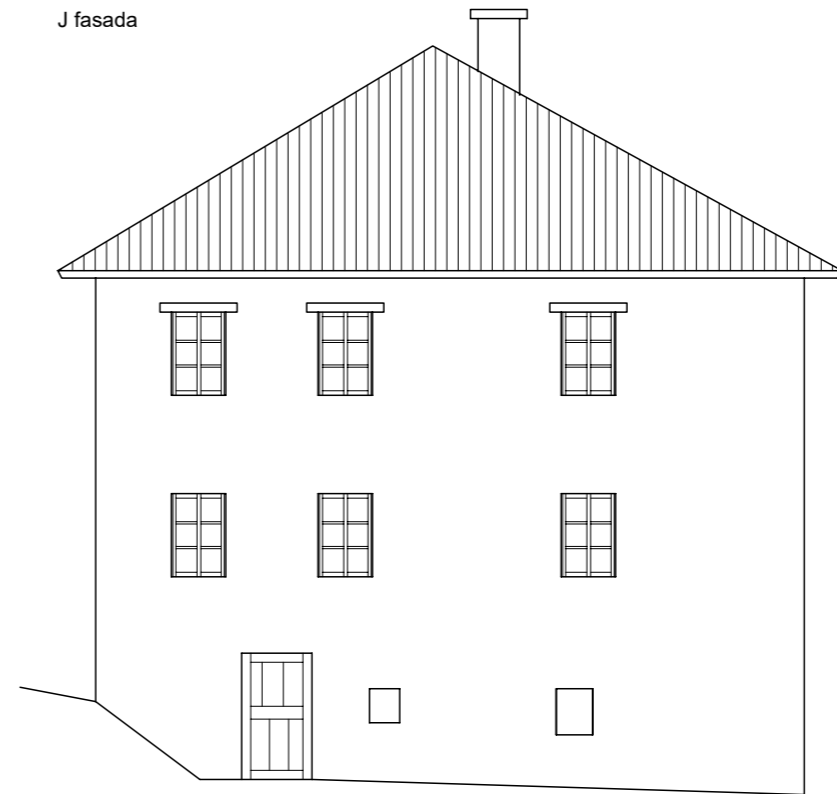
Z fasada

S fasada

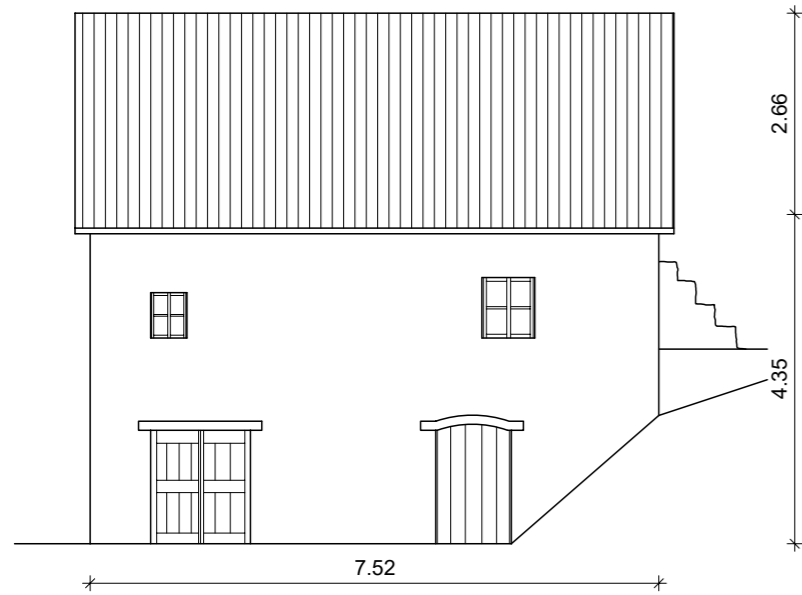

J fasada

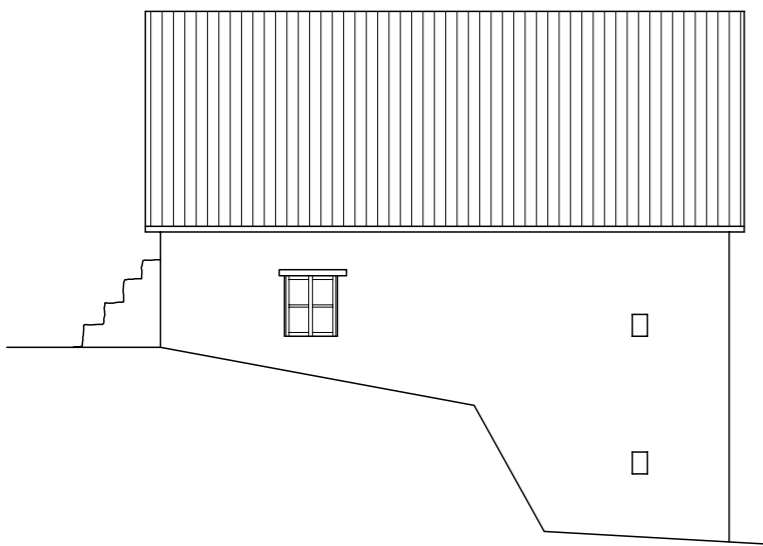

Krn: (parc.št. 607/3 k.o. Vrsno):
Gospodarska stavba Krn 20
Današnje obdobje

V fasada

Z fasada

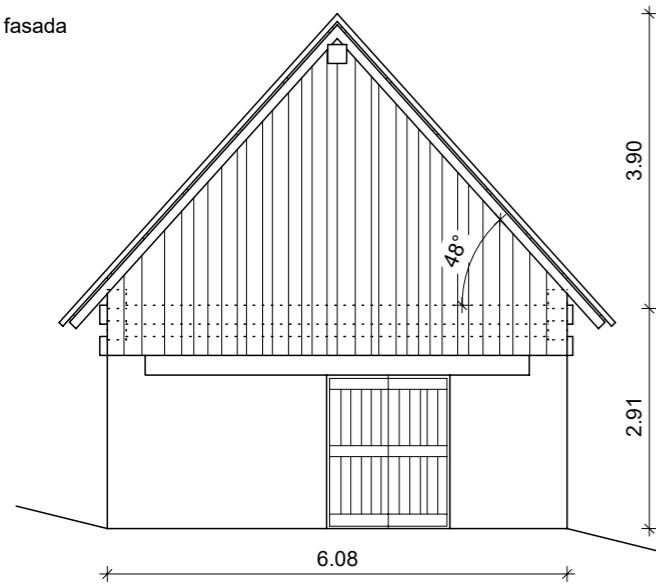

S fasada

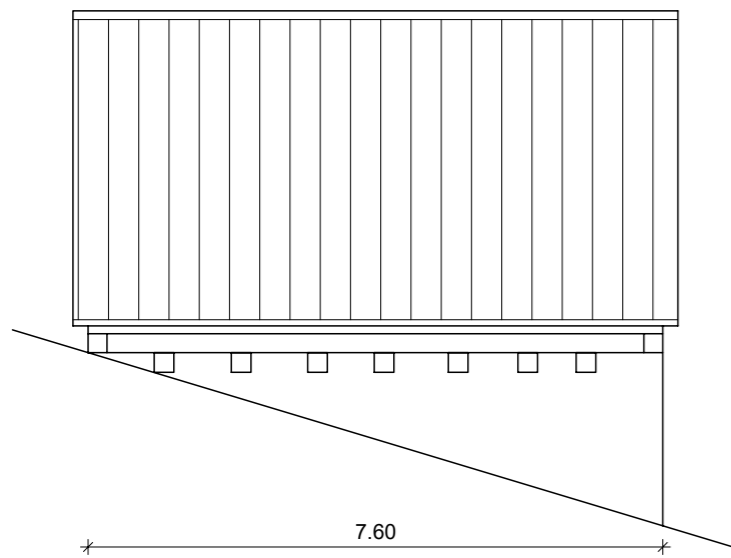

Krn: (parc.št. 555/19 k.o. Vrsno):
Hlev pod vasjo
Današnje obdobje

Z fasada

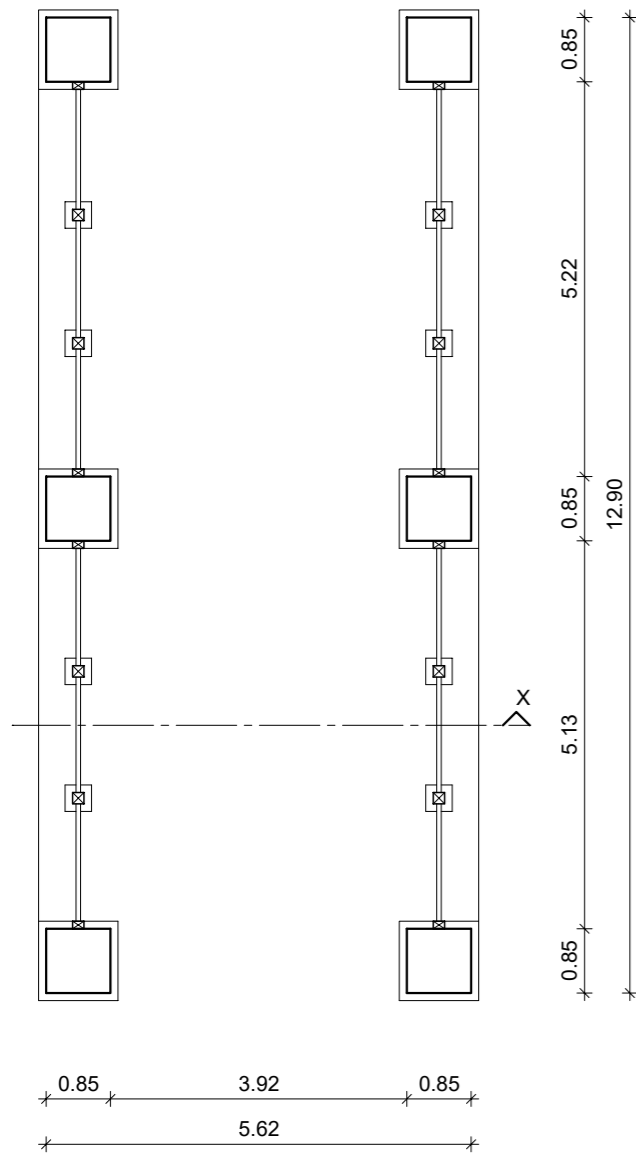

S fasada

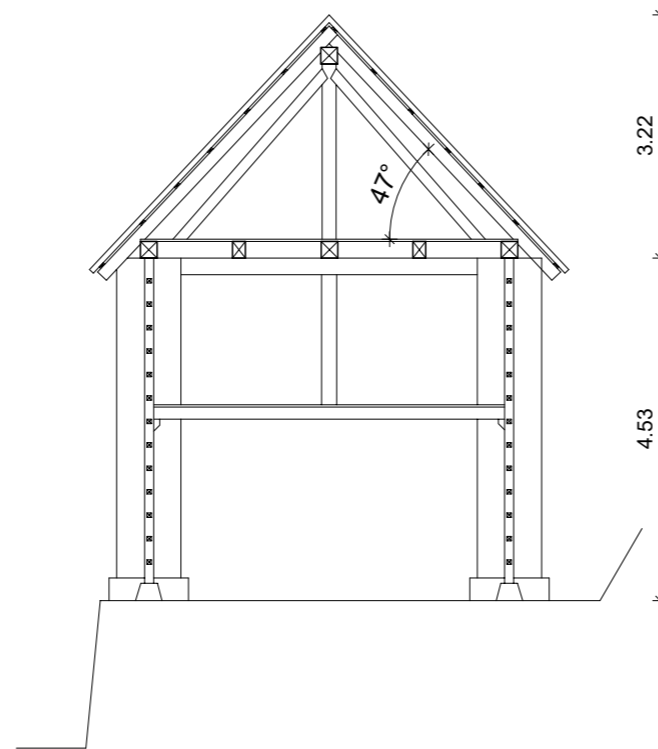

Krn: Kozolec (Krn 20) Današnje obdobje

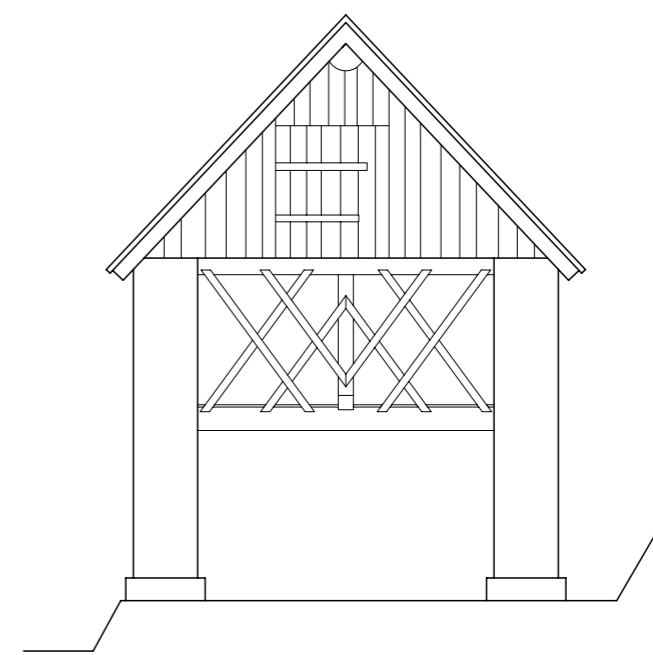
tloris pritličja

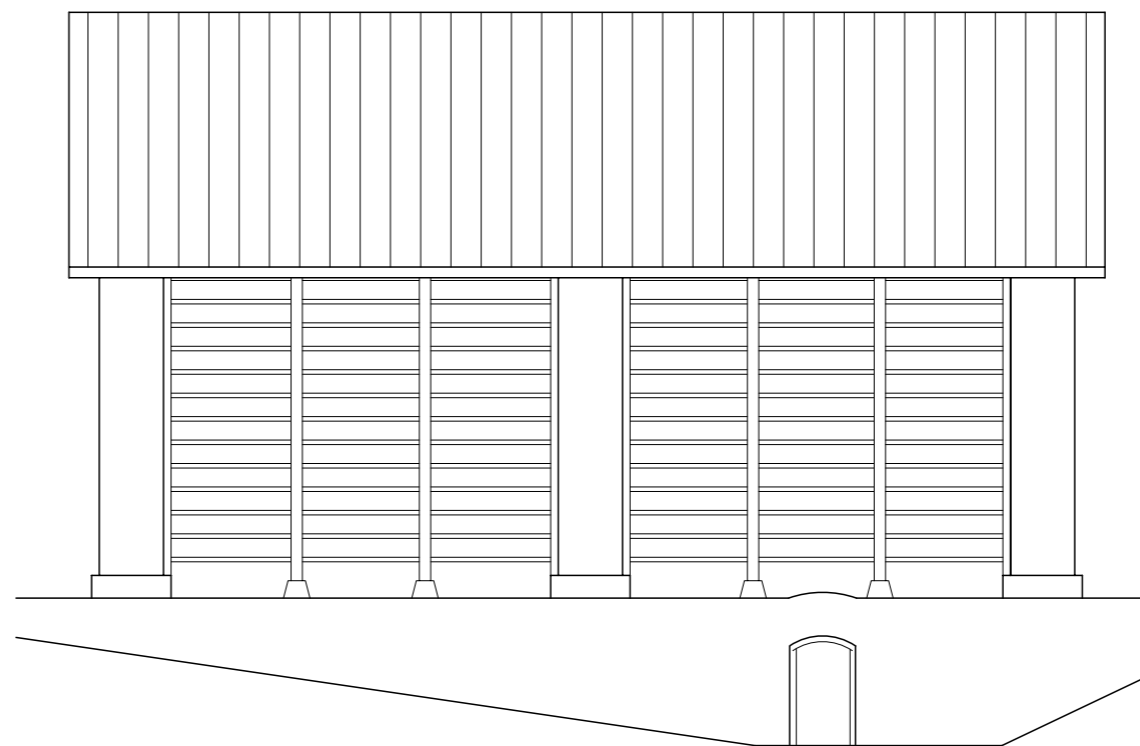
Prerez X-X

S fasada

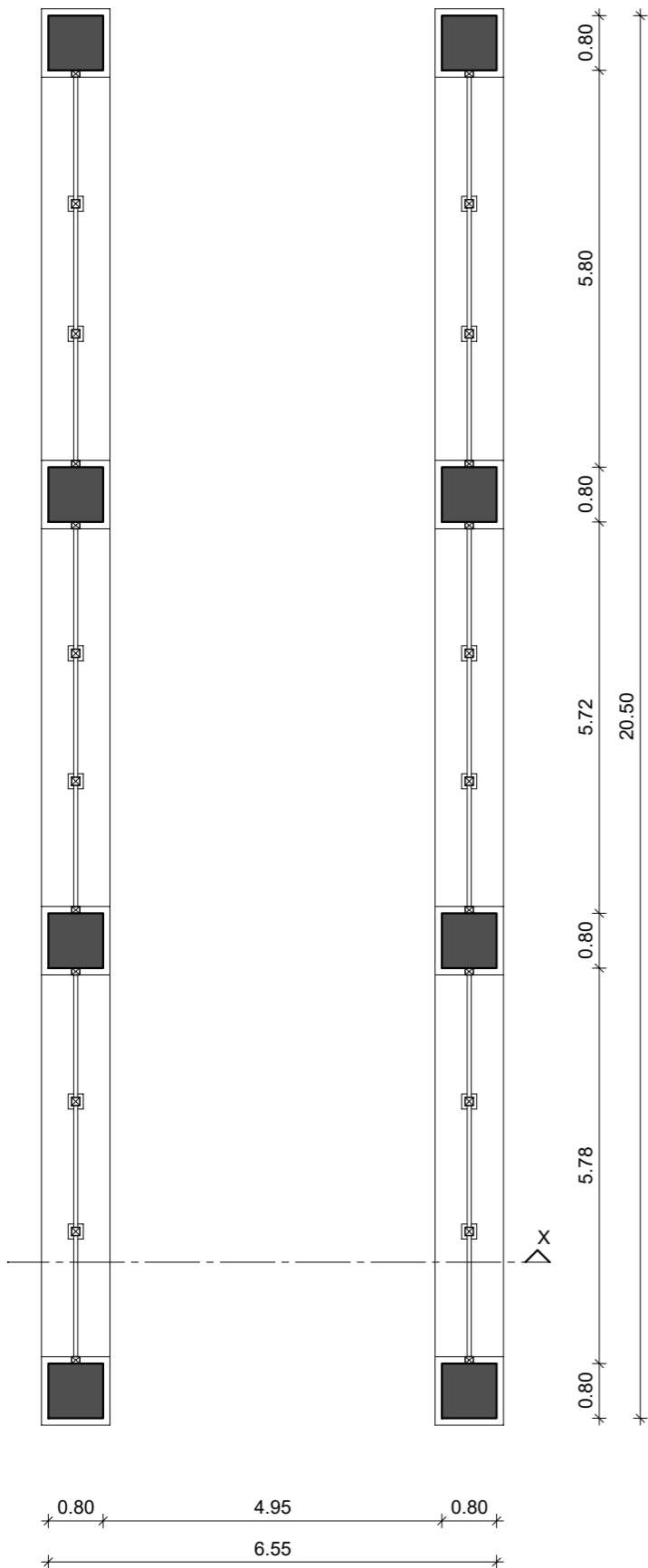

Z fasada

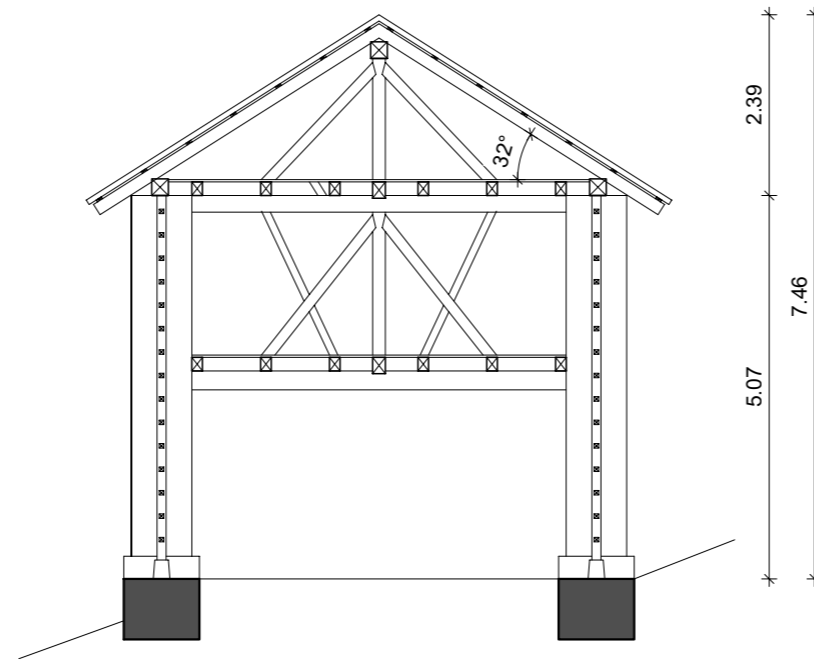

Krn: Kozolec pod vasjo Današnje obdobje

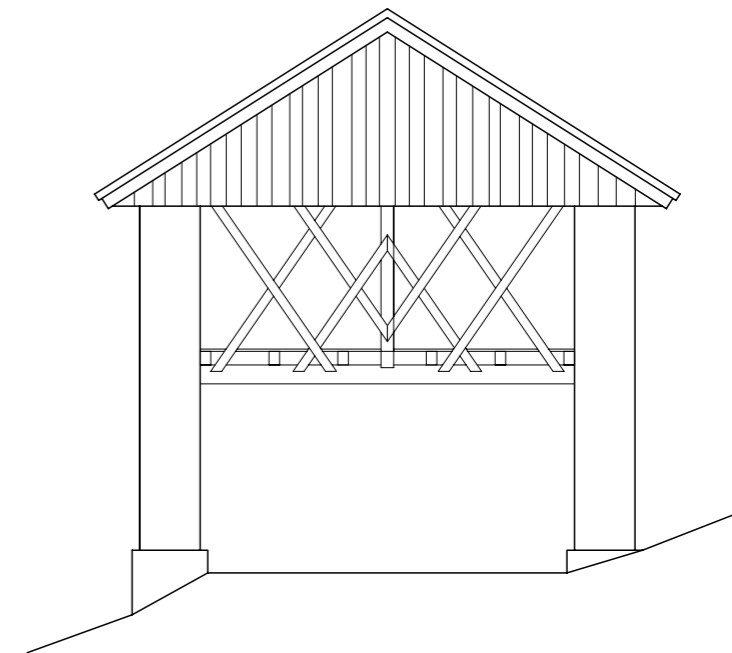
tloris pritličja

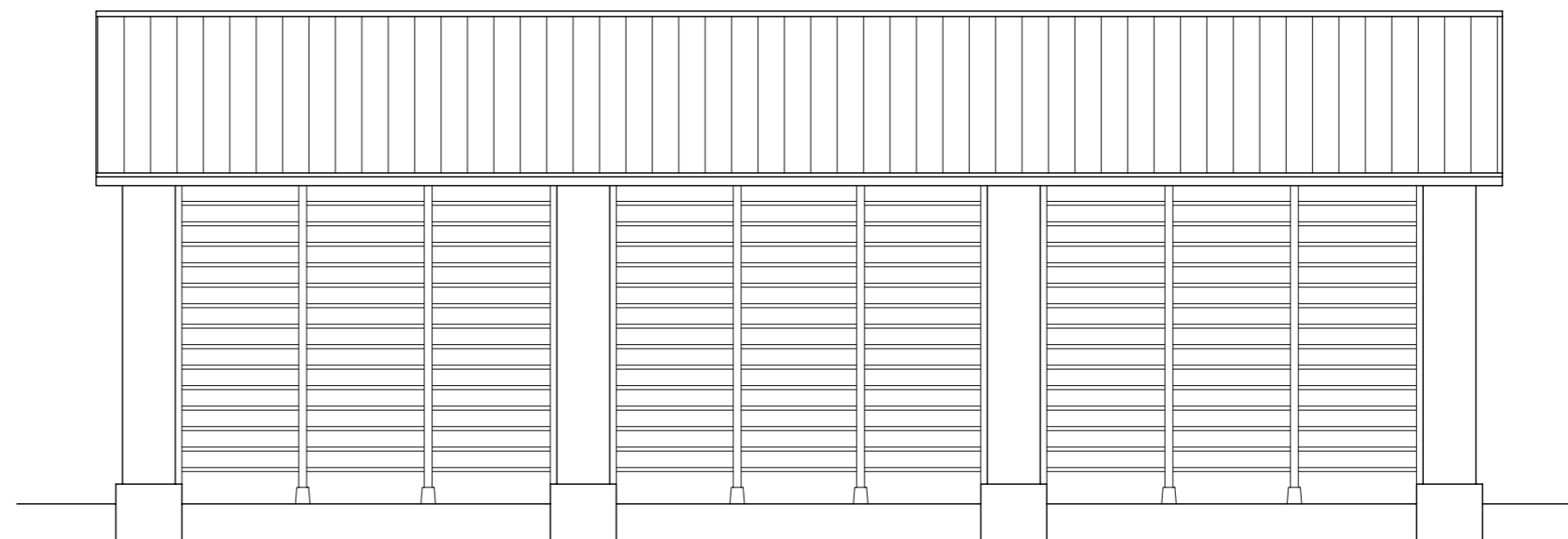
prerez X-X

JV fasada

JZ fasada

Vir: Posnetek obstoječega stanja -izmera

**STAVBNA TIPOLOGIJA
V OBČINI KOBARID**

Analiza stavbne tipologije
na območju vasi

**MAGOZD
JEZERCA
DREŽNICA
DREŽNIŠKE RAVNE
KOSEČ
KRN**

ANALIZA ARHITEKTURE OBMOČJA DREŽNIŠKIH VASI in VASI KRNA

Naslovna stran

Kazalo vsebine naloge

Analiza stavbne tipologije drežniških vasi med vojnama

- Besedilo: Analiza stavbne tipologije med vojnama
- Grafika: Povzetek stavbne tipologije med vojnama
- Grafika: Analiza proporcev stavbne tipologije med vojnama

Analiza stavbne tipologije drežniških vasi in vasi Krn v današnjem obdobju

- Besedilo: Analiza stavbne tipologije v današnjem obdobju
- Grafika: Povzetek stavbne tipologije v današnjem obdobju
- Grafika: Analiza proporcev stavbne tipologije v današnjem obdobju

Avtorstvo fotografij: arhiv avtorske skupine, razen kjer je drugače navedeno.

1. ARHITEKTURA MED VOJNAMA: prevladujoč alpski vpliv v arhitekturi: kritina slama

1.1. Stanovanjske stavbe

1.1.1. Stavbe z centrično ali vzdolžno zasnova bivalnih prostorov v nadstropni ali pritlični etaži, zasnovanih nad ali ob centrični ali vzdolžni zasnovi prostorov kmetijske/gospodarske dejavnosti in pod dvokapno strešno konstrukcijo strmega naklona od 48° do 55°: kritina slama

Primeri obravnavane arhitekture v obdobju med vojnama: Magozd 12 in 16, Jezerca 1,2 in 9, Drežniške Ravne 50, Koseč 19 in Drežnica 33:

Na osnovi analize arhitekture med vojnama se potrjuje razmišljanje, da je primarna komponenta izvora arhitekturne dediščine obravnavanega območja v značilni zasnovi alpske, bovške hiše, ki temelji na vrhkletni, vrhlevni zasnovi bivalnih prostorov, dostopnih preko zunanje komunikacije, z neposrednim vstopom v kuhinjo, nato v prostor izbe, sobe in shrambe. Z razliko od bovške hiše, kjer je bil gospodarski del (kleti, hlevi, ipd...) oblikovan v pritlični etaži, oziroma pod etažo tlorisne zasnove bivalnih prostorov, se je pri obravnavani arhitekturi kmetijska dejavnost razvijala tudi v prostorih, ki so se nizali vzdolžno ali prečno ob zasnovi osnovnih bivalnih prostorov in sicer v odvisnosti od obsega gospodarske dejavnosti lastnika stavbe, razpoložljive površine in oblike pripadajoče parcele. Na ta način se je v nekaterih primerih arhitekture oblikoval med bivalnim in gospodarskim delom stavbe, notranji dostop, v nadstropne bivalne prostore. V nekaj primerih se z razliko od bovške hiše pojavlja tudi zidan, obokan strop kletnih prostorov, ki v primeru arhitekture med vojnama, pritlične stavbe Magozd 12, oblikujejo tudi vzdolžen niz bivalnih prostorov kuhinje in shrambe, medtem ko strop izbe in sobe (kamre) sestavlja ravna lesena konstrukcija vzdolžnih in prečnih stropnikov. Nad pritlično ali nadstropno etažo stavbe, strm naklon lesene konstrukcija dvokapnice, krite s slamo, oblikuje visok podstrešni prostor, ki ima funkcijo dodatnega shrambnega prostora, potrebnega za opravljanje primarne kmetijske dejavnosti (spravilo krme, poljskih pridelkov, orodja, ipd....) ali celo v primeru stavbe Koseč št.19, dodatnih bivalnih prostorov.

1.1.2. Prevladujoča tlorisna oblika in stavbna razmerja

Tlorisna oblika pritličnih ali nadstropnih stanovanjskih stavb, sestavljenih iz primarne bivalne in sekundarne gospodarske enote, je bila v veliki meri pogojena od

velikosti, lege in oblike pripadajoče parcele. Le-ta je pogojevala razpored osnovnih bivalnih prostorov: kuhinja, izba, kamra, shramba največkrat v dve karakteristični obliki:

- **Vzdolžen razpored bivalnih prostorov je oblikoval pravokotno obliko**, prevladujočega razmerje stranic tlorisa stavbe 1: 1.5 - 2 (primer: Magozd 12 in Jezerca 9)
- **Centrična zasnova bivalnih prostorov pa je oblikovala bolj kvadratu podobno obliko** tlorisa stavbe (primer: Magozd 16, Jezerca 1 in 2, Drežniške Ravne 50, Koseč 19, Drežnica 33)

Pri vzdolžnem in centričnem razporedu bivalnih prostorov vstopni prostor v stavbo oblikuje prostor kuhinje z ognjiščem, ki ima v nekaj primerih zidan, obokan strop, z razliko od ostalih prostorov, ki imajo raven, lesen strop. Pri vzdolžnem tlorisnem razporedu bivalnih prostorov je kuhinja vstopni in osrednji povezovalni prostor, ki se na eni strani navezuje na izbo, opremljeno s pečjo, na drugi strani pa na prostor shrambe ali dodatne sobe, kamre. Pri centričnem razporedu bivalnih prostorov pa so okrog vstopnega prostora kuhinje, v funkcionalnem razporedu oblikovani prostor izbe, manjše sobe, oziroma kamre in shrambe.

Iz analize modularne kompozicije je razbrati, da se pri vzdolžni zasnovi stanovanjskih stavb pojavlja razmerje enote v vrednosti od 500 do 600cm, pri centrični zasnovi pa razmerje enote v vrednosti od 700 do 800cm.

Analiza proporcij notranjih prostorov obravnavane stavbne tipologije priča o hierarhiji bivalnih prostorov in sicer od največjega prostora:

- Izbe: prevladujoče razmerje stranic prostora 1:1
- kuhinje, razmerje stranic prostora 1: koren iz 2
- kamre ali sobe, razmerje stranic 1:2
- do najmanjšega prostora shrambe: 1: koren iz 2

Gospodarski del stanovanjske stavbe, oziroma prostori za opravljanje kmetijske dejavnosti so se ob osnovni tlorisni zasnovi bivalnih prostorov razvijali prav tako v povezavi z velikostjo, lego in obliko pripadajoče parcele, vendar bolj fleksibilno, kot bivalni prostori in v izraziti povezavi s funkcijo in obsegom opravljanja kmetijske dejavnosti, oziroma s socialnim položajem lastnika stavbe:

- prostori za opravljanje gospodarske dejavnosti so se v obsegu kompozicije bivalne arhitekture

pojavljali pod etažo bivalnih prostorov, kot je to značilno za alpsko arhitekturo ali pa so se prostori za opravljanje gospodarske dejavnosti razvijali ob bivalni enoti, ki jih je povezovalo notranje dvorišče in prisotna je bila tudi zasnova gospodarskega segmenta, ki je bila kombinacija obeh zgoraj navedenih principov zasnove.

Naša raziskava in analiza stavb je pokazala, da je višino dvoetažne in v nekaj primerih tudi višino enoetažne stanovanjske stavbe s strmo, dvokapno strešno konstrukcijo, krito s slamo, sestavlja skorajda enako razmerje sledečih višin: skupna višina etaž stavbe do kapne lege in od kapne do zgornje kote slemenske lege, s poudarkom, da je bila svetla višina notranjih prostorov zelo nizka: med 200 in 230cm.

Pri uravnavanju kompozicije v arhitekturi ima pomembno vlogo tudi material. Vsak material ima svoje lastnosti, ki določajo obliko in učinek arhitekture. Prav skozi materialnost arhitektura dobi svojo obliko ter v nas vzbuja določene občutke: les deluje lahko, toplo, prijetno, kamen vzbuja občutenje narave, opeka vnaša v prostor domačnost.

Žal se iz navedenega vira ZVKDS Območna enota Nova Gorica, Popis vojne škode 1919-1921, ne da popolnoma razbrati oblikovanja fasad stavbe, vendar podani pa so osnovni elementi oblikovanja le-te: iz kamna zidana konstrukcija etaž, značilna lesena dvokapno strešna konstrukcija s strmim strešnim naklonom, od 44 do 55°, ki omogoča izvedbo kritine iz slame, ter polno zidani ali leseni ganki, ponekod notranji obokani prostori kleti, shrambe, kuhinje in ravni leseni strop ostalih notranjih prostorov. Iz navedenih elementov je mogoče razbrati, da je njihova barva in tekstura izhajala iz kulturne identitete, ki jo je nosila pripadajoča pokrajina in prav to načelo je ključ kontinuitete identiteto krajine, ki bi jo morali arhitekti skrbno negovati.

1.2. Gospodarska poslopja

Med arhitekturo gospodarskih poslopij, v obdobju med vojnama, vključujemo obravnavo arhitekture, s pomočjo katere se je izvajala dejavnost, ki je omogočala takratnemu prebivalstvu eksistenco:

- hlevi, kot samostojne enote in v kombinaciji z bivalnimi prostori in prostori za opravljanje ostalih kmetijskih dejavnosti pripadajoče domačije
- manjši objekti za opravljanje kmetijske dejavnosti kot so: kašče, čebelnjaki, listniki, svinjaki, ipd...

- objekti izven osnovne celice domačije: kozolci, seniki in hlevi

Obrađavavana arhitektura se je v tem obdobju razvijala in oblikovala v sorazmerju z razvojem gospodarske dejavnosti posamezne domačije in pripadajočih razpoložljivih površin. V večini primerov jo je oblikovala pritlična zidana stavba, krita z enostavno dvokapno strešno konstrukcijo, s strmim strešnim naklonom, v povprečju od 45° do 55 °in slamnato kritino. Prehod iz slamnate v korčno kritino se v obdobju med vojnama pri obrađavanih gospodarskih objektih ne pojavlja, razen v nekaterih primerih pri manjših objektih, z vsebino čebelnjakov, listnikov, manjših kašč, in pdb...Strešne konstrukcije hlevov, senikov, kozolcev in v večini primerov tudi kašč, ohranjajo značilne lesne zveze ostrejša kritega s slamo. V današnjem obdobju, je zasnova strešne konstrukcije gospodarskega poslopja, Magozd št.21, ena redkih še ohranjenih strešnih konstrukcij, z lesnimi zvezami strešne konstrukcije, značilnimi za strešne konstrukcije s strmim naklonom in slamnato kritino. Podobne lesne zveze dvokapne strešne konstrukcije s strmim strešnim naklonom, zasledimo pri danes obnovljeni stanovanjski stavbi kulturnega spomenika, Turarjeve domačije v Trenti.

1.2.1.Hlevi

V okviru pripadajoče domačije so hlevi zasnovani na sledeče načine:

1.2.1.1. Kot smo že obrađavali so hlevi formirani kot del stanovanjskih stavb na način, da se nad kletnimi, pritličnimi prostori hleva formirajo bivalni prostori ali pa se ob stanovanjski stavbi, glede na razpoložljivo površino vzdolžno ali centrično, glede na bivalno enoto, formirajo prostori, namenjeni opravljanju kmetijske dejavnosti: oblikovanje gospodarskega dela stanovanjskih stavb, je obrađavan v sklopu obrađave stanovanjskih stavb.

1.2.1.2. V okviru domačije, hlevi kot samostojne enote: hlevi kot samostojne enote so v večini primerov oblikovane kot zidane pritlične stavbe pravokotne tlorisne oblike, krite z enostavno dvokapno strešno konstrukcijo, z značilnimi lesnimi zvezami strmega strešnega naklona s slamnato kritino. Razmerje stranic pravokotne tlorisne oblike je v največ primerih 1:2, v primerih večjih stavb, pa se razmerje stranic lahko poveča tudi do 1:3 in več. Primer danes še obstoječega samostojnega gospodarskega poslopja, hleva, Magozd 21, pa nakazuje, da oblikovanje tlorisne zasnove obrađavanih stavb ni nujno vezana na obliko pravilnega geometrijskega lika,

temveč tlorisna zasnova izhaja iz oblike pripadajoče parcele.

Razmerje višine fasade in strešne konstrukcije obrađavanih stavb, kritih s slamo, je v povečini v razmerju 1:1 ali 1.1.5.

Vsebina obrađavanih stavb je v pritlični etaži opredeljena kot hlev, v podstrešni prostor pa je namenjen hrambi sena.

1.2.1.3. V kombinaciji z bivalnimi prostori in prostori za opravljanje ostalih kmetijskih dejavnosti pripadajoče domačije: v okviru domačije nadstropne stavbe hleva, s pritličnimi prostori, urejenimi za namen hleva in nadstropni prostori za namen senika v kombinaciji s prostori urejenimi za namen manjše sobe ali kašče. Lega obrađavanega gospodarskega poslopja je bila glede na razpoložljiv zunanji prostor vzporedna ali pravokotna na plastnice terena, z osnovnim izhodiščem, da je bil mogoč neposreden dostop iz okolnega terena v nadstropni prostor gospodarskega poslopja, urejenega za namen senika. Ostali prostori nadstropne etaže stavbe so bili praviloma dostopni preko zunanje lesene konstrukcije komunikacij: stopnic in ganka.

Nadstropne stavbe hleva, praviloma pravokotne tlorisne zasnove, v razmerju stranic 1:2, so bile v celoti zidane ali v kombinaciji zidana pritlična etaža in lesena izvedba nadstropne etaže in krite z enostavno dvokapno strešno konstrukcijo, strmega naklona in krite s slamnato kritino.

Razmerje višine fasade in strešne konstrukcije obrađavanih stavb, kritih s slamo, je bilo kljub dodatni etaži v povečini v razmerju 1:1.

1.2.2. Manjši objekti za opravljanje kmetijske dejavnosti: kašče, čebelnjaki, listniki, svinjaki, ipd...

1.2.2.1. Kašče

Spremljajoča, zanimiva manjša enocelična, nadstropna stavba, ki je v sklopu domačije služila za hrambo poljskih pridelkov, ponekod pa je v nadstropni etaži nudila pripadajoči domačiji, dodatno manjšo sobo. Stavbe so bile v celoti zidane ali pa v kombinaciji zidane pritlične, oziroma kletne etaže in lesene konstrukcije nadstropne etaže. Dostop v kletni, ponekod obokan prostor, je bil neposredno iz dvorišča domačije, medtem ko je bil nivojsko višji dostop v nadstropne prostore, omogočen iz stranske fasade, preko lesene konstrukcije zunanje komunikacije: gankov in stopnic ali samo kamnitih ali lesenih stopnic, ki so vodile neposredno v prostor nadstropne etaže.

Tlorisna zasnova obrađavanih stavb je tvorila povečini kvadrat, višinski gabarit kašč, kritih z enostavno strešno konstrukcijo dvokapnice, strmega naklona in s slamnato kritino, pa je sledil razmerju 1:1. Že v obdobju med vojnama, pa zasledimo pri obrađavanih stavbah spremembo naklona dvokapne strešne konstrukcije, kar je bila posledica zamenjava strešne kritine iz slame v korčno kritino. Le-ta je prav gotovo vplivala na spremembo razmerij višinskega gabarita stavb, saj se je iz prvotnega razmerja 1:1, spremenilo v razmerje 3:1.

Stavba Magozd 11, je primer arhitekture med vojnama, ko se osnovni celici kašče pridruži pritlično zasnovani prostor urejen za namen svinjaka in celoten sklop vsebin, vezanih na opravljanje kmetijske dejavnosti prekriva enostavna dvokapna strešna konstrukcija strmega naklona z slamnato kritino.

1.2.2.2.Svinjaki, listniki, čebelnjaki, drvarnice

Drugi manjše stavbe, ki so bili v določeni hierarhiji locirane v območju domačije, so bile izključno namenjene eni vsebini, ki je bila prav tako del osnovne kmetijske dejavnosti, kot npr: svinjak, sušilec sadja, listnik, drvarnica, ipd.... Tlorisna zasnova teh manjših zidanih pritličnih, enoceličnih ali največ dvoceličnih stavb, je tvorila kvadrat, ki jo je prekrivala enostavna dvokapna strešna konstrukcija krita s korci ali s slamo. Primer listnika, Magozd 5, pa priča da je bila v obdobju med vojnama, prisotno tudi oblikovanje enokapne strešne konstrukcije.

1.2.2.3. Seniki, hlevi in kozolci

Seniki v kombinaciji s hlevi in kozolci so stavbe, ki so prav tako funkcionirale za namen opravljanja kmetijske dejavnosti, vendar s to razliko, da je bila njihova lokacija na senošetih, daleč stran od osnovne celice domačije. Strogo utilitarna zasnova teh stavb, je sledila pravokotni tlorisni zasnovi, ki je predvsem pri kozolcu, sledila razmerju stranic stavbe 1:2, z osnovno enoto 600cm.

Stavba senika in hleva je zasnovana na način, da zidana pritlična etaža oblikuje pravokoten prostor hleva, nadstropna, lesena ali zidana konstrukcija pa tvori prostor senika. Dvokapno strešno konstrukcijo oblikuje strm naklon in slamnata strešna kritina.

Stavba kozolca sledi pravokotni tlorisni zasnovi, z najpogostejšo širino ene enote 600cm in dolžino, večkratnikom te enote, ki označuje osno razdaljo med nosilnimi kamnitimi stebri kozolca. Višinski gabarit kozolca, kritega s slamo, sledi formiranju odprte pritlične etaže oblikovane med nosilnimi kamnitimi stebri, med

katerimi so izvedeni leseni latniki za sušenje sena, nato nadstropne etaže, oblikovane za hrambo sena, oblikovane med kamnitimi stebri z značilnimi lesnimi zvezami, križnim zavetrovanjem, leseno konstrukcijo stropa in poda. Stavbo zaključuje dvokapna strešna konstrukcija, strmega naklona z lesnimi zvezami, značilnimi za slamnato strešno kritino.

2. Mediteranski vpliv v arhitekturi v obdobju med vojnama: kritina korci

Kobariško-tolminski stavbni tip v Soški dolini, to je v območju med Kobaridom in Mostom na Soči, je oblikoval zelo pestro etnološko področje, katerega nastanek je močno pogojen z destrukcijami obeh vojn in z nasilno mediterizacijo med obema vojnama.

Pomembno prelomnico v razvoju arhitekture obravnavanega območja je prav gotovo odigrala I. svetovna vojna, katere posledice so vplivale na stagnacijo v razvoju teh vasi, saj se je fronta v prvi vojni odvijala nedaleč od drežniških vasi. Razmere za vaščane so bile težke, posledica tega pa je bila, da so morale vse družine oditi v izgnanstvo. Po koncu vojne, po vrnitvi, je veliko družin ostalo brez domov, saj so bile vasi v večini porušene. V tem obdobju je sledila prenova tudi s pomočjo zidarskih mojstrov iz bližnje Furlanije – Julijske krajine, Benečije in prav gotovo so del svojih tradicionalnih zidarskih veščin pustili na obravnavani arhitekturi, ki je bila v osnovi alpskega značaja:

- izhodišča mediteranskega vpliva prav gotovo izhajajo tudi iz beneškega stavbnega tipa, ki se je izoblikoval v 18. in 19. stol., za katerega so značilni naslednji oblikovni parametri: večcelična, etažna in dvoetažna poslopja, plitve strehe, krite s korci, napušče z rezljanimi špirovci in slikanimi planetarni, »ganke« tudi v dveh etažah s sistemom slopov in stebrov, izrazite vetrobrane in rizalite ter v njihovem zavetju izvedene vhode, značilne lope — »linde«, odprtine, okrašene s kamnitimi detajli, podobno oblikovana gospodarska poslopja s skromnejšimi elementi oblikovanja.
- Prav gotovo so se ti zidarski mojstri pojavljali že prej v naših krajih in s svojim znanjem vplivali na razvoj kobariškega stavbnega tipa, vendar bolj je to verjetno za kraje nižje v dolini, kot je to značilno predvsem za trško arhitekturo naselja Kobarid.

Vpliv mediterana se je združil z alpsko zasnovno stavb in vplival predvsem na razvoj stanovanjske stavbe, medtem, ko je razvoj gospodarskih poslopij stagniral in se identificiral večinoma le pri zamenjavi strešne kritine in sicer iz slame v pločevinasto strešno kritino, ali tako imenovani pleh, ki je med I.sv.vojno služil za prekritje strelnih jarkov.

Mediteranski vpliv v snovanju arhitekture obravnavanega območja se zrcali kot adicija posameznih enot v posamezno naselje ali zaselek in v adaciji posameznih domačij med seboj, vendar v ohlapnejši obliki, v kateri praviloma ne pride do izoblikovanja zaprtega tipa domačij.

V območju obravnave prevladujejo gručaste vasi (konvergentna oblika), gručasti zaselki v kombinaciji z bolj ali manj strnejo občestno pozidavo:

- lega vasi ob prometnicah, na stičišču poti, ob vodotokih, v vznožju gora, da se čim več rodovitne zemlje prepusti kmetovanju. Gručasti in strnjeni tip pozidave ob vaških poteh, ki so jih oblikovale plastnice terena. Gručasti tip pozidave formirajo dvoje vrst ambientov: notranje dvorišče domačij in ambient, ki jih oblikujejo posamezne celice domačij. Domačije sestavlja grajena struktura, ki jo sestavljajo objekti bivanja in gospodarske dejavnosti. Le-ti so ob stavbi bivanja razporejeni na način, da oblikujejo notranje dvorišče ali pa so nanizani vzdolžno ob stanovanjski stavbi, ob poti ali pa kombinacija obeh principov, odvisno od oblike in velikosti pripadajoče parcele.

Središče vasi so oblikovale večje domačije in pomemben element središča je bil element vode, prisoten v oblikovanju vaških korit, vodnjakov in pdb.

Historični razvoj stanovanjskih stavb se kaže v prehodu iz enocelične zasnove s strmo slamnato streho v večcelično in več etažno poslopje z zunanjimi komunikacijami. Stavbne kritine z značilno mediteransko streho in s tem v zvezi uvedenimi mezzaninskimi podstrešji so poenotene. Zunanji hodniki — »ganki« praviloma potekajo po celotni daljši fasadi. Namesto kamnitih okvirjev se pojavljajo barvno poudarjeni okvirji portalov in okenskih odprtih, široki napušči z bolj ali manj rezljanimi zaključki špirovcev in s poslikanimi ali preprosto oblikovanimi planetami. Alpske oblikovne težnje pa se kažejo v ločenih gospodarskih poslopijih (seniki, kašča), v cerkljanskem tipu gradnje stanovanjskih poslopij v breg in v samotnih domačijah.

Sočasno kulturno krajino identificirajo značilni samotni seniki oziroma skupine senikov ter posamezne samotne domačije.

3. Sakralna arhitektura

Velik pomen v razvoju obravnavanih vasi je imela sakralna arhitektura je bila pri vaseh Magozd, Koseč in Drežniške Ravne umaknjena iz grajene strukture naselja, medtem ko je imela in ima v vasi Drežnica in Krn pomembno, dominantno vlogo.

Razen v Jezercih, so cerkvice po vaseh, zgradili že v srednjem veku. V Drežnici je do začetka 20. stol. stala cerkev sv. Jurija, ki pa so jo porušili in na njenem mestu zgradili novo. Gradnja današnje cerkve se je začela leta 1911 in kljub triletni vojni (Soška fronta - I. sv. vojna), ki je divjala v neposredni bližini, je cerkev ostala nepoškodovana. Vsakdo ostrmi, ko od daleč zagleda to mogočno stavbo, ki se z griča Gorice dviguje s svojim šilastim zvonikom v nebo in se čudovito sklada z mogočno in veličastno konico Krna v ozadju.

Cerkvica sv. Jošta v Koseču je bila sezidana v drugi polovici 14. stoletja in je ena izmed najstarejših sakralnih spomenikov na Tolminskem. Narejena je iz lehnjaka. Cerkvena notranjost je poslikana s freskami, ki izvirajo iz druge polovice 15. stoletja.

V Gornjih Ravnah se nahaja cerkev sv. Matija iz leta 1511. Okrog nje je bilo vojaško pokopališče iz 1 sv. vojne, ki so ga Italijani preselili in posmrtno ostanke prenesli v grobnico nad Kobaridom.

Pod vasjo Magozd leži cerkva sv. Ane, zgrajena konec 15. stoletja. Nad zahodno steno se dviga zvonik z zvonom iz 17. stol.

Analiza arhitekture med vojnama in v današnjem obdobju, nam je podala zanimiva izhodišča modularne kompozicije stavbarstva na območju obravnave in predvsem za območje drežniških vasi velja osnovna modularna enota 600cm.

Navedena modularna enota v največji meri ustvarja uravnoteženo kompozicijo arhitekture stanovanjskih, gospodarskih poslopij in nadvse zanimivo tudi kompozicijo ljudske sakralne arhitekture, kot so v območju obravnave: cerkvica sv.Justa v Koseču, sv.Ane v Magozdu in sv.Matija v Drežniških Ravnah.

Ker je cerkvica sv.Justa ena najstarejših sakralnih spomenikov na tolminskem, njen nastanek je datiran že v 14.stoletju in ker je bila krščanska vera v območju drežniških vasi ena glavnih komponent razvoja naselij, si upam trditi, da je bila modularna kompozicijska zasnova ljudske sakralne arhitekture tudi ena izmed ključnih parametrov modularne kompozicijske zasnove bivalnih in gospodarskih objektov prebivalcev območja obravnave.

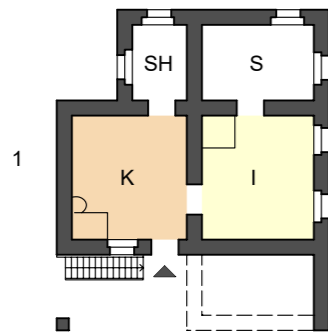
Iz zgoraj navedenega razloga se ob analizi obravnaven arhitekture navaja vrednost enote, ki določa stavbno razmerje.

TIPOLOGIJA STANOVANSJKIH OBJEKTOV V OBDOBJU MED VOJNAMA

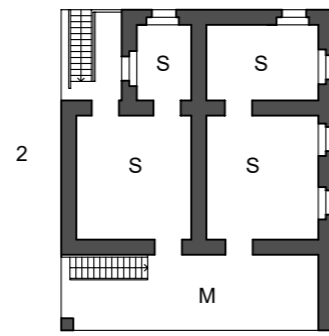
MERILO: 1m

OZNAKE: ◀ glavni vhod
◁ stranski vhod

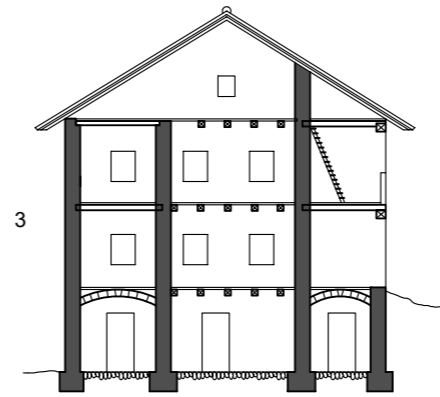
MAGOZD 1
(1,2,3,4)

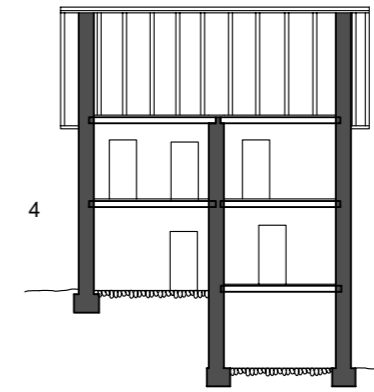
1
tloris nadstropja 1
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

2
tloris nadstropja 2
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

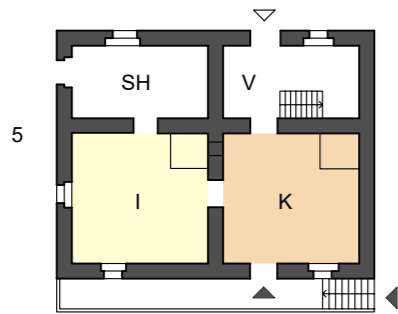

3
prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

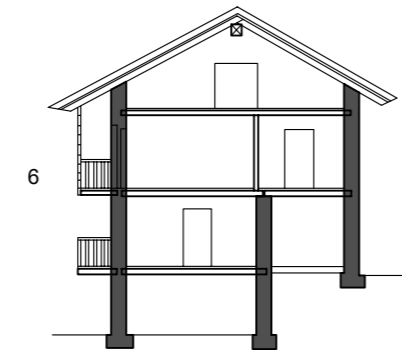

4
vzdolžni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

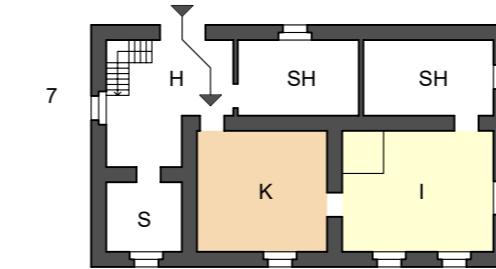
MAGOZD 5
(5,6)
MAGOZD 9
(7,8)

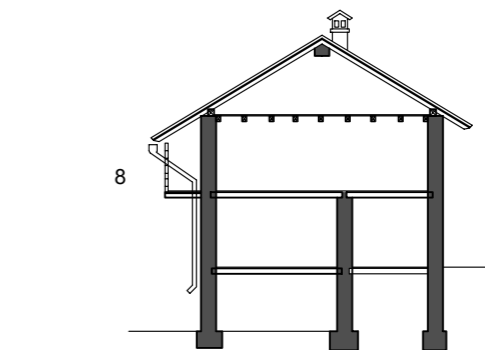
5
tloris pritličja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

6
prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

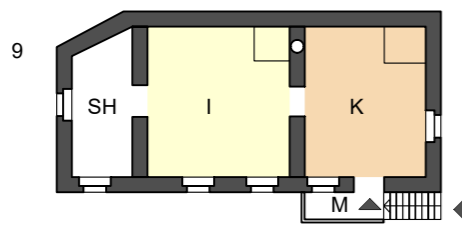

7
tloris nadstropja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

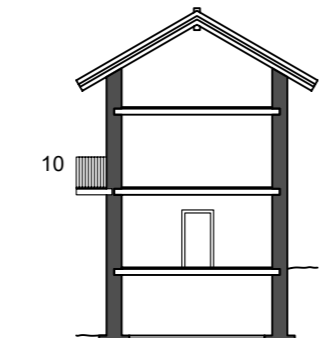

8
prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

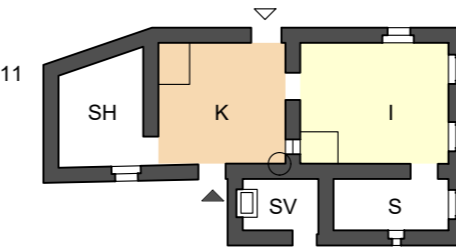
MAGOZD 10
(9,10)
MAGOZD 12
(11,12,13)

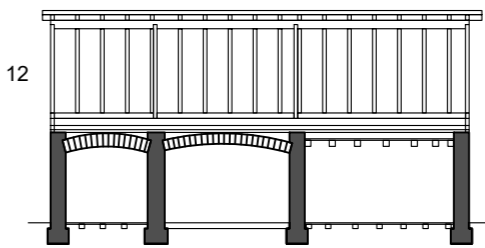
9
tloris pritličja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

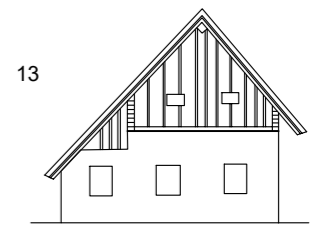
10
prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

11
tloris pritličja
STANOVANJSKI OBJEKT

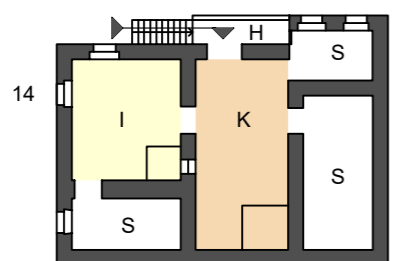

12
prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT

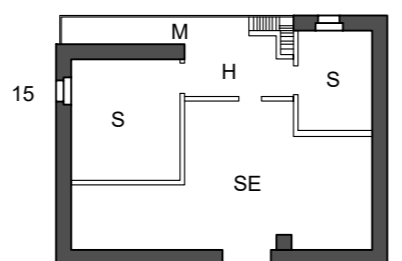

13
fasada
STANOVANJSKI OBJEKT

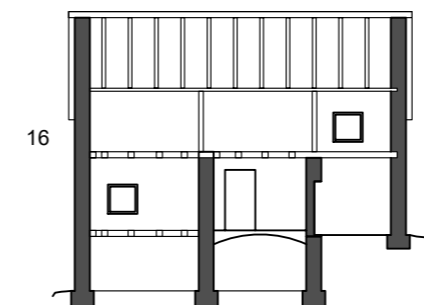
MAGOZD 13
(14,15,16,17)

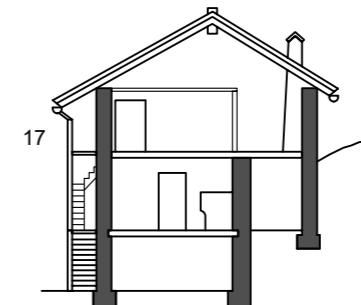
14
tloris pritličja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

15
tloris podstrešja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

16
vzdolžni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

17
prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

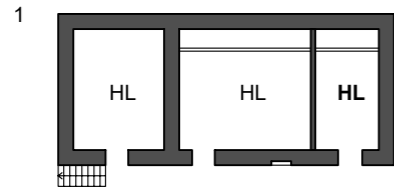
TABELA OZNAK:
S soba
I izba
K kuhinja
V veža
SH shramba
H hodnik
M mostovž
DV dvorišče
SE senik
SV svinjak

TIPOLOGIJA STANOVANSJKIH OBJEKTOV V OBDOBJU MED VOJNAMA

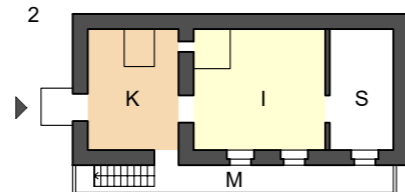
MERILO: 1m

OZNAKE: ◀ glavni vhod
◁ stranski vhod

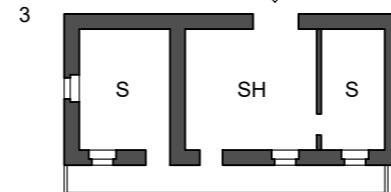
MAGOZD 14
(1,2,3,4,5)

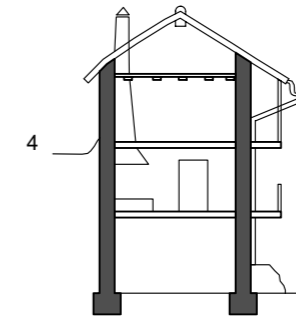
1 tloris kleti
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

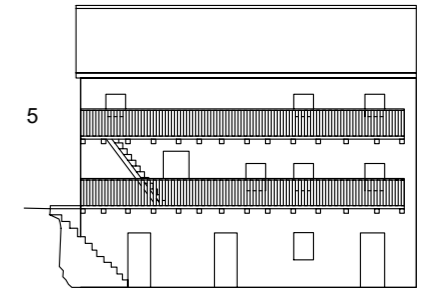
2 tloris pritličja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

3 tloris nadstropja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

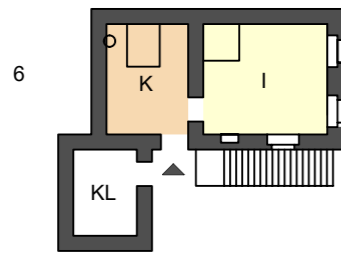

4 prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

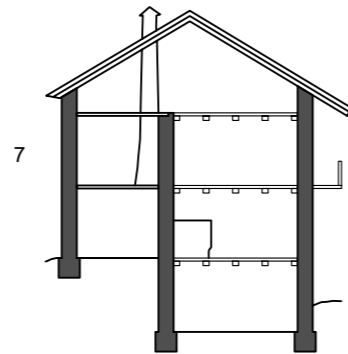

5 fasada
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

MAGOZD 15
(6,7)

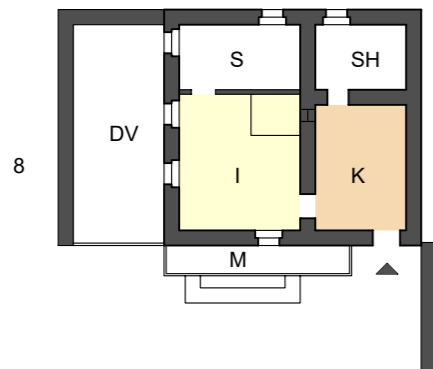

6 tloris pritličja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

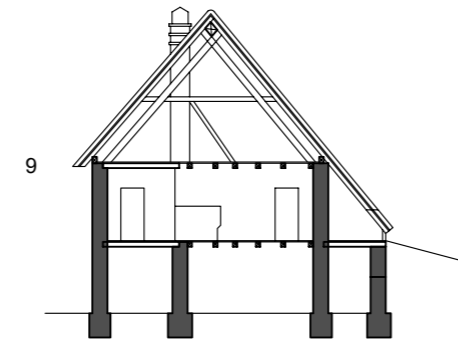

7 prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

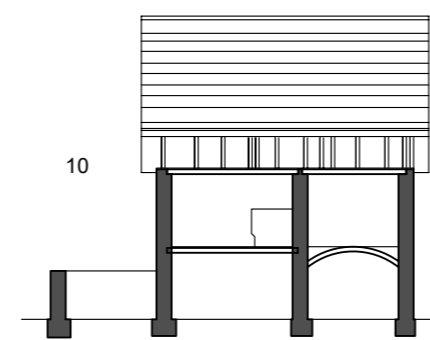
MAGOZD 16
(8,9,10)

8 tloris nadstropja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

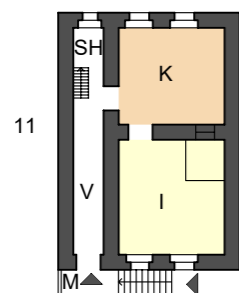

9 prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

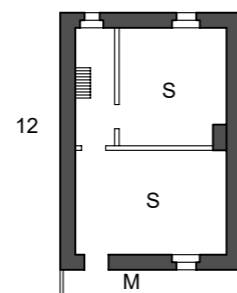

10 vzdolžni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

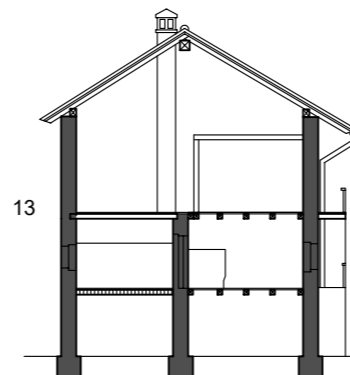
MAGOZD 18
(12, 13, 14, 15)

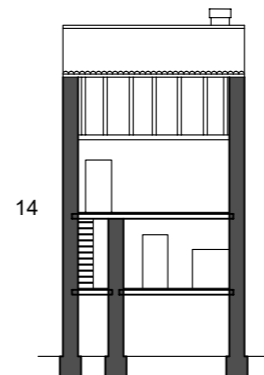
11 tloris nadstropja 1
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

12 tloris nadstropja 2
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

13 prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh hlevni

14 vzdolžni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT

TABELA OZNAK:

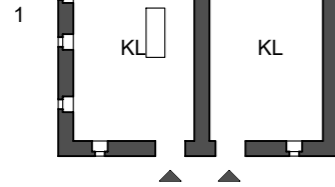
- S soba
- I izba
- K kuhinja
- V veža
- SH shramba
- H hodnik
- M mostovž
- DV dvorišče
- SE senik
- SV svinjak
- HL hlev
- KL klet

TIPOLOGIJA STANOVANSJKIH OBJEKTOV V OBDOBJU MED VOJNAMA

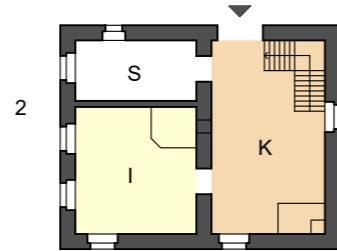
MERILO: 1m

OZNAKE: glavni vhod
 stranski vhod

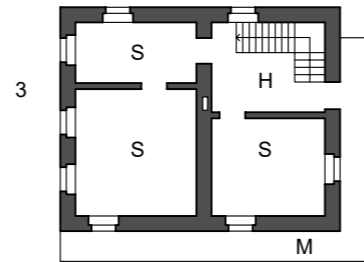
JEZERCA 5
(1,2,3,4,5)

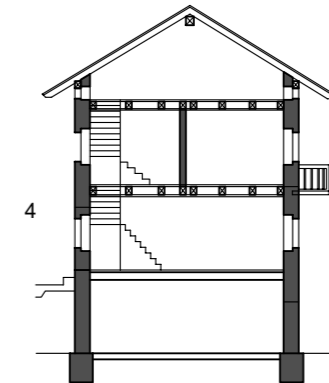
1 tloris kleti
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

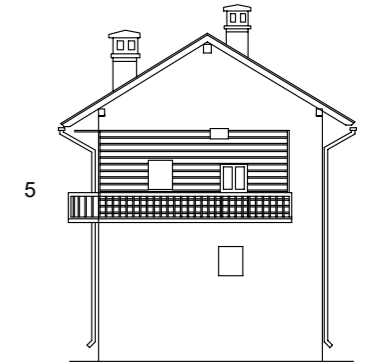
2 tloris pritličja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

3 tloris nadstropja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

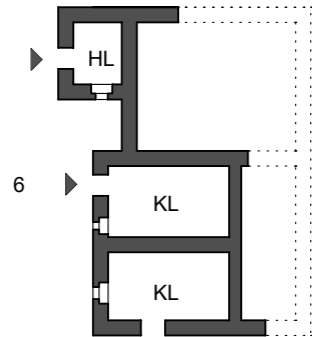

4 prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

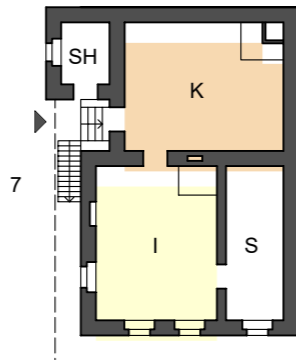

5 fasada
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

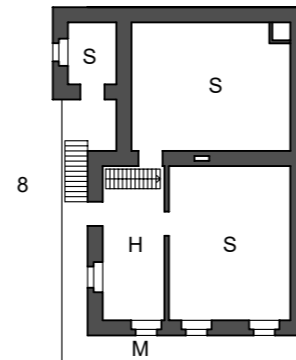
JEZERCA 7
(6,7,8,9,10)

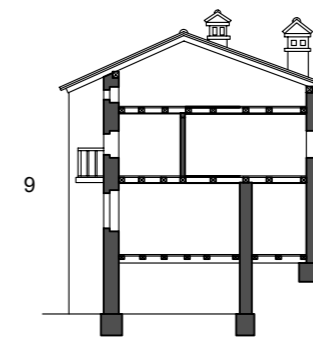
6 tloris pritličja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

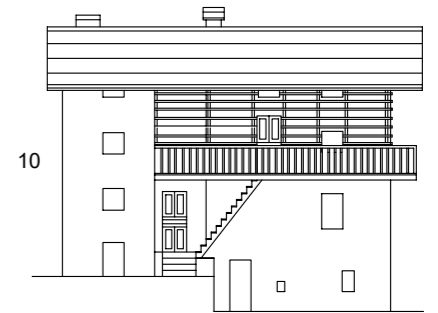
7 tloris nadstropja 1
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

8 tloris nadstropja 2
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

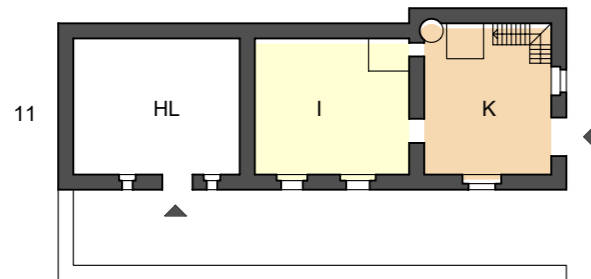

9 prečni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

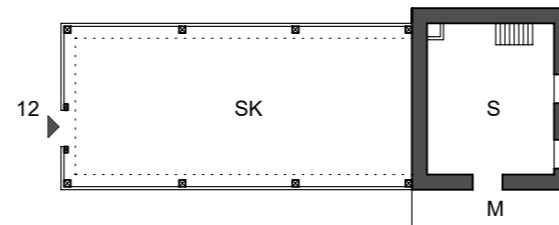

10 fasada
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

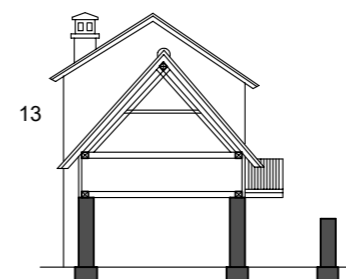
JEZERCA 8
(11,12,13,14)

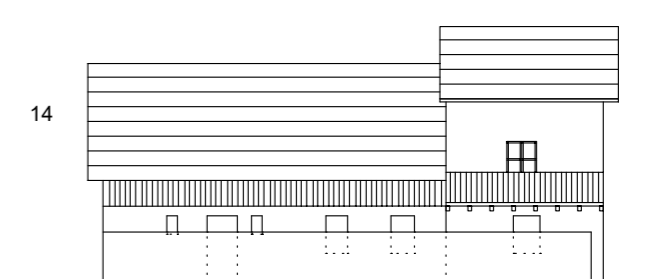
11 tloris pritličja
STANOVANJSKO GOSPODARSKI OBJEKT

12 tloris nadstropja
STANOVANJSKO GOSPODARSKI OBJEKT

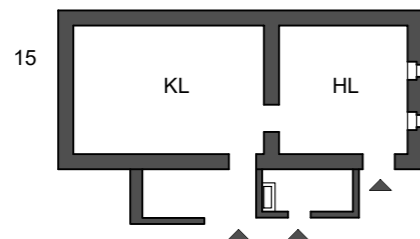

13 prečni prerez
STANOVANJSKO GOSPODARSKI OBJEKT

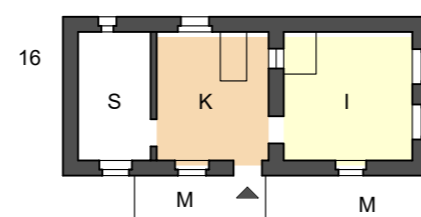

14 fasada
STANOVANJSKO GOSPODARSKI OBJEKT

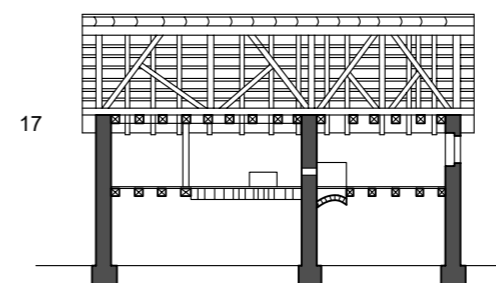
JEZERCA 9
(15,16,17,18)

15 tloris pritličja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

16 tloris nadstropja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

17 vzdolžni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

18 fasada
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

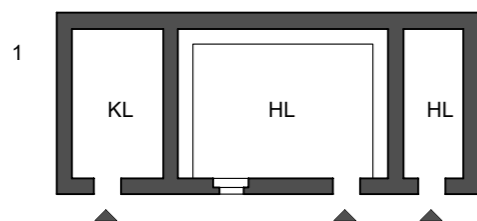
TABELA OZNAK:

- S soba
- I izba
- K kuhinja
- V veža
- SH shramba
- H hodnik
- M mostovž
- DV dvorišče
- SE senik
- SV svinjak
- HL hlev
- KL klet

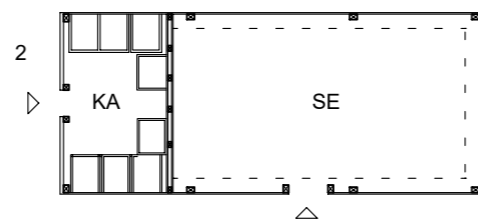
TIPOLOGIJA GOSPODARSKIH STAVB V OBDOBJU MED VOJNAMA

MERILO: 1m
 OZNAKE: ◀ glavni vhod
 ◀ stranski vhod

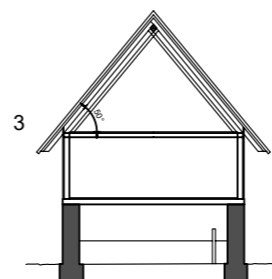
MAGOZD 1
 (1,2,3)
 MAGOZD 5
 (4,5,6)

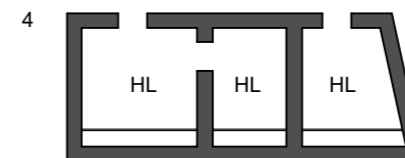
1 tloris pritličja
 HLEV Z LESENO KAŠČO

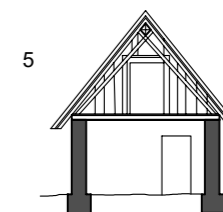
2 tloris nadstropja
 HLEV Z LESENO KAŠČO

3 prečni prerez
 HLEV Z LESENO KAŠČO

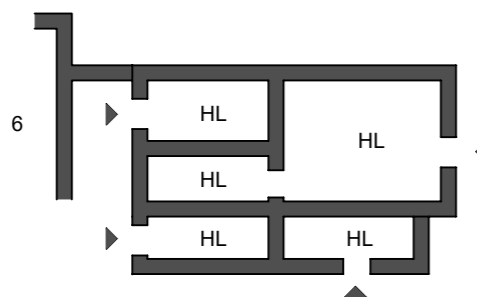

4 tloris pritličja
 HLEV S SENIKOM

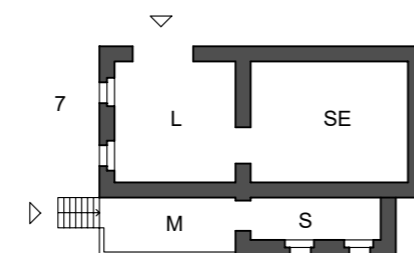

5 prečni prerez
 HLEV S SENIKOM

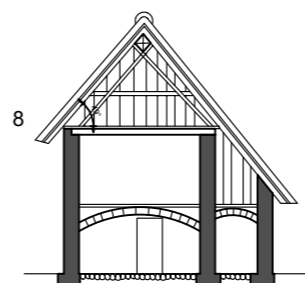
MAGOZD 5
 (6,7,8,9,10)

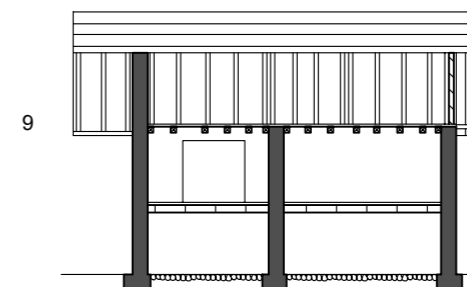
6 tloris pritličja
 HLEV S SENIKOM IN SOBO

7 tloris nadstropja
 HLEV S SENIKOM IN SOBO

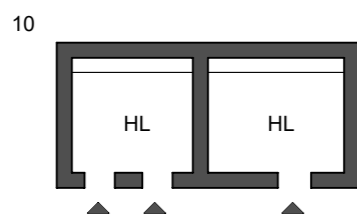

8 prečni prerez
 HLEV S SENIKOM IN SOBO

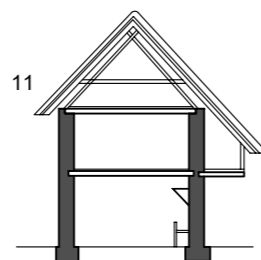

9 vzdolžni prerez
 HLEV S SENIKOM IN SOBO

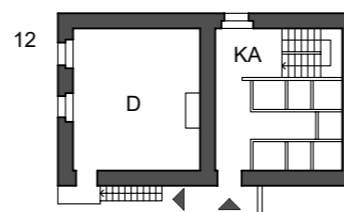
MAGOZD 5
 (10,11)
 MAGOZD 9
 (12,13)

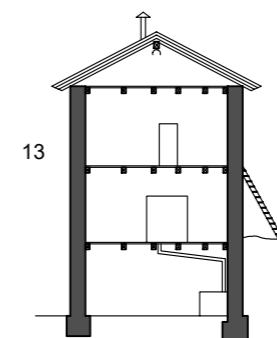
10 tloris pritličja
 HLEV S SENIKOM IN GANKOM

11 prečni prerez
 HLEV S SENIKOM IN GANKOM

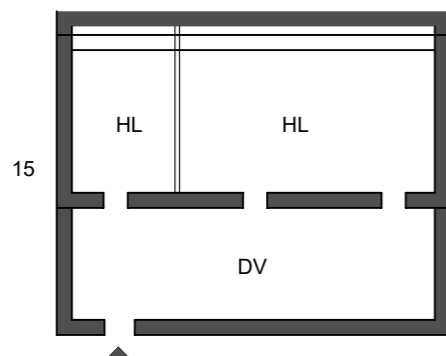

12 tloris nadstropja
 HLEV Z ZIDANO KAŠČO IN DELAVNICO

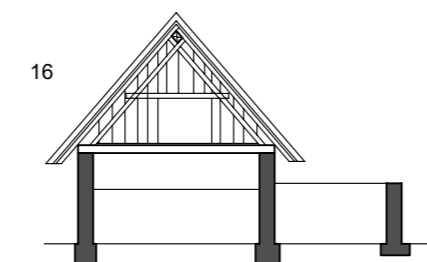

13 prečni prerez
 HLEV Z ZIDANO KAŠČO IN DELAVNICO

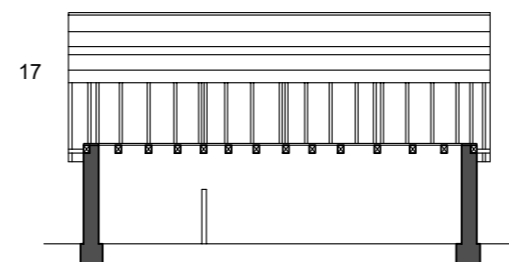
MAGOZD 9
 (14,15,16,17)

15 tloris pritličja
 HLEV S SENIKOM IN DVORIŠČEM

16 prečni prerez
 HLEV S SENIKOM IN DVORIŠČEM

17 vzdolžni prerez
 HLEV S SENIKOM IN DVORIŠČEM

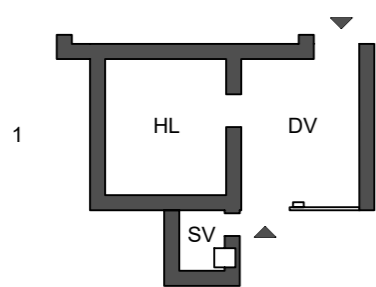
TABELA OZNAK:
 KL klet
 HL hlev
 SE senik
 KA kašča
 M mostovž
 D delavnica
 DV dvorišče
 L lopa
 S soba

TIPOLOGIJA GOSPODARSKIH STAVB V OBDOBJU MED VOJNAMA

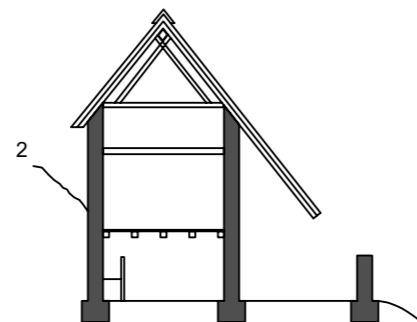
MERILO: 1m

OZNAKE: ◀ glavni vhod

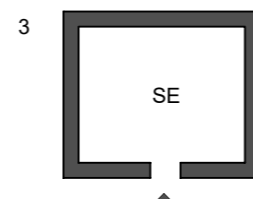
MAGOZD 13
(1,2)
MAGOZD 16
(3,4,5)

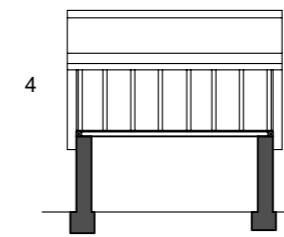
1 tloris pritličja
HLEV Z ZIDANO ŽITNICO IN DVORIŠČEM

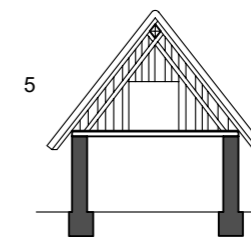
2 prečni prerez
HLEV Z ZIDANO ŽITNICO IN DVORIŠČEM

3 tloris pritličja
SENIK

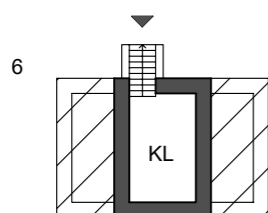

4 vzdolžni prerez
SENIK

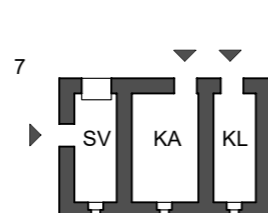

5 prečni prerez
SENIK

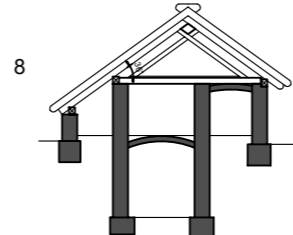
JEZERCA 5
(6,7,8)

6 tloris kleti
KAŠČA S KLETJO IN SVENJAKOM

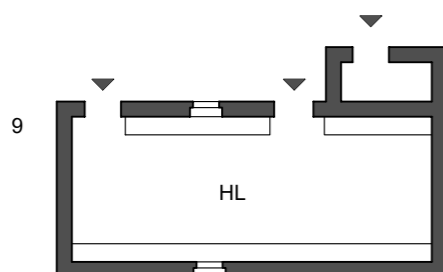

7 tloris pritličja
KAŠČA S KLETJO IN SVENJAKOM

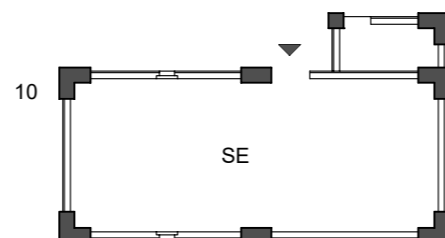

8 prečni prerez
KAŠČA S KLETJO IN SVENJAKOM

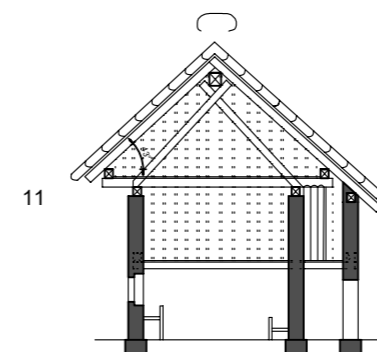
JEZERCA 7
(9,10,11)

9 tloris pritličja
HLEV S SENIKOM

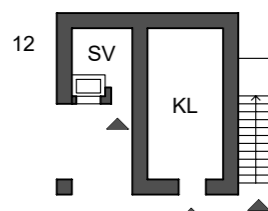

10 tloris nadstropja
HLEV S SENIKOM

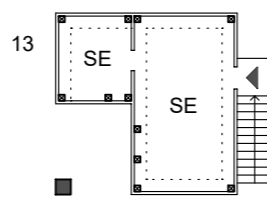

11 prečni prerez
HLEV S SENIKOM

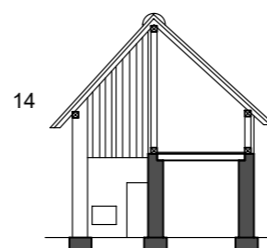
JEZERCA 8
(12,13,14)

12 tloris pritličja
KLET S SENIKOM

13 tloris nadstropja
KLET S SENIKOM

14 prečni prerez
KLET S SENIKOM

TABELA OZNAK:

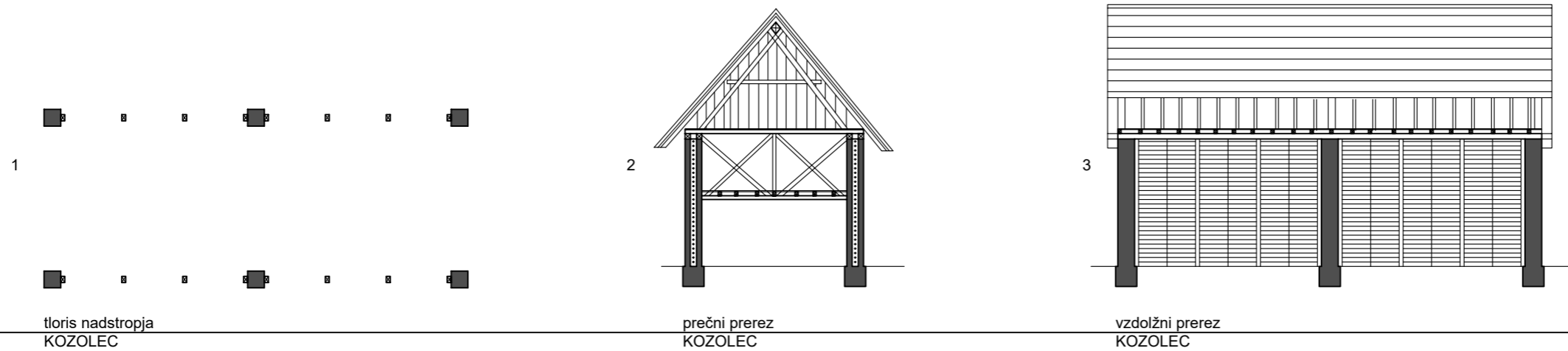
HL hlev
SV svinjak
DV dvorišče
SE senik
KL klet
KA kašča

TIPOLOGIJA GOSPODARSKIH STAVB V OBDOBJU MED VOJNAMA

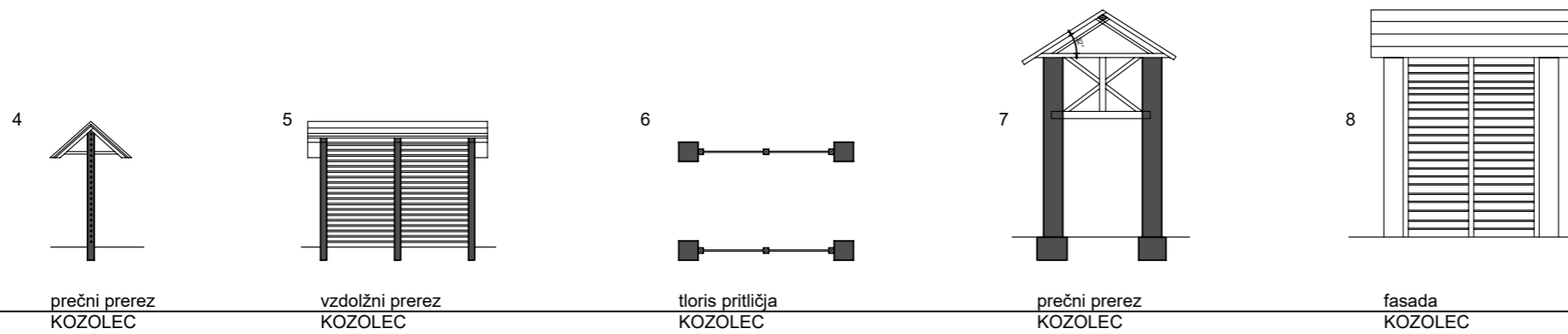
MERILO: 1m

OZNAKE: ◀ glavni vhod

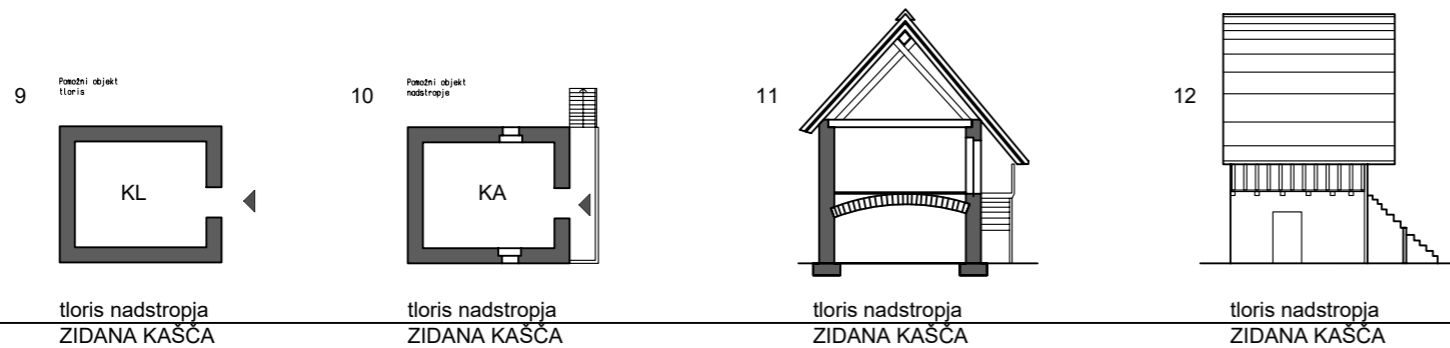
MAGOZD 9
(1,2,3)

MAGOZD 18
(4,5)
JEZERCA 9
(6,7,8)

MAGOZD 12
(9,10,11,12)

MAGOZD 16
(13,14,15)

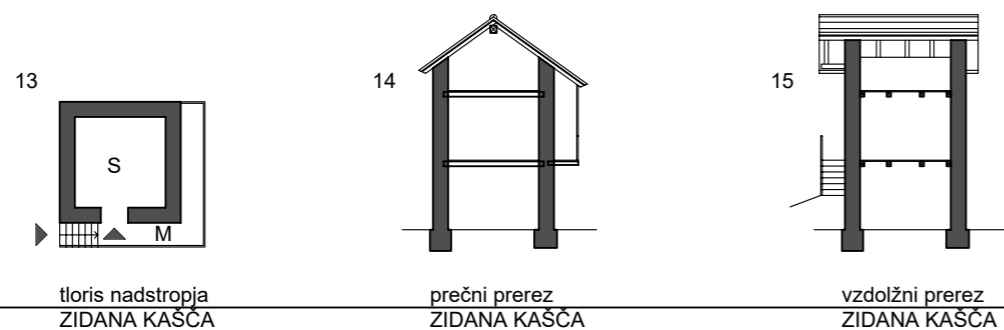

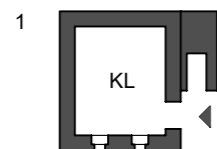
TABELA OZNAK:
KL klet
KA kašča
S soba
M mostovž

TIPOLOGIJA GOSPODARSKIH STAVB V OBDOBJU MED VOJNAMA

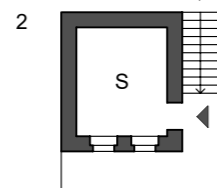
MERILO: 1m

OZNAKE: ◀ glavni vhod

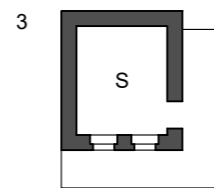
JEZERCA 9
(1,2,3,4,5)

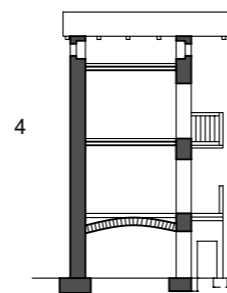
tloris pritličja
ZIDANA KAŠČA

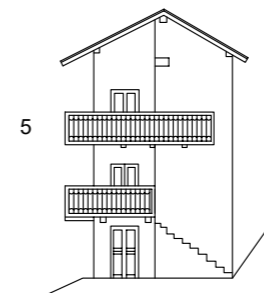
tloris nadstropja 1
ZIDANA KAŠČA

tloris nadstropja 2
ZIDANA KAŠČA

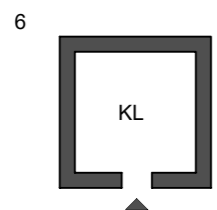

vzdolžni prerez
ZIDANA KAŠČA

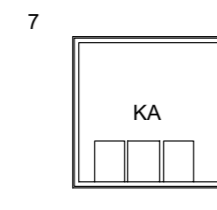

fasada
ZIDANA KAŠČA

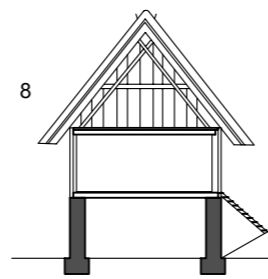
MAGOZD 5
(6,7,8)

tloris pritličja
ZIDANA LESENA KAŠČA

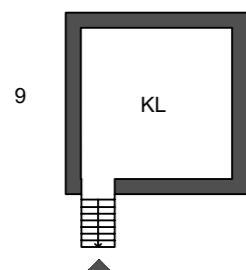

tloris nadstropja
ZIDANA LESENA KAŠČA

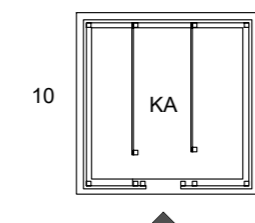

prečni prerez
ZIDANA LESENA KAŠČA

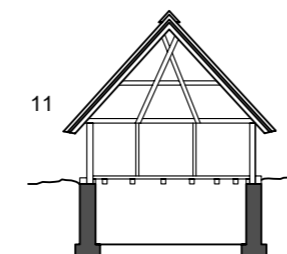
MAGOZD 12
(9,10,11,12)
MAGOZD 12
(13,14)

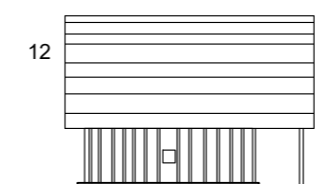
tloris kleti
ZIDANA LESENA KAŠČA

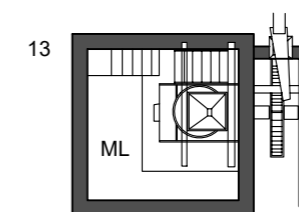
tloris pritličja
ZIDANA LESENA KAŠČA

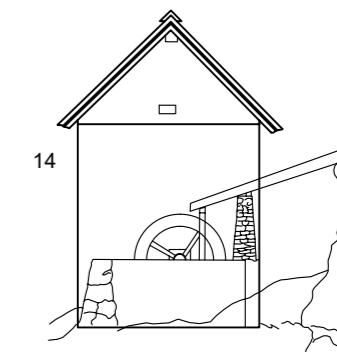
prečni prerez
ZIDANA LESENA KAŠČA

fasada
ZIDANA LESENA KAŠČA

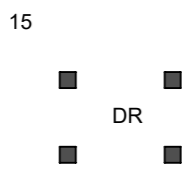

tloris pritličja
MLIN

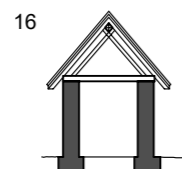

fasada
MLIN

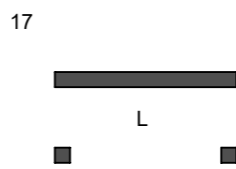
MAGOZD 1
(15,16)
MAGOZD 5
(17,18)
MAGOZD 9
(19,20)

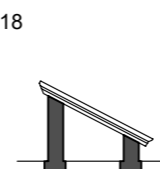
tloris pritličja
DRVARNICA

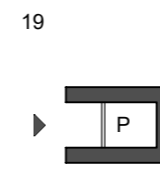
prečni prerez
DRVARNICA

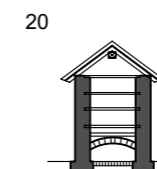
tloris pritličja
LISTNIK

prečni prerez
LISTNIK

tloris pritličja
SUŠILNICA SADJA

prečni prerez
SUŠILNICA SADJA

TABELA OZNAK:

- KL klet
- S soba
- KA kašča
- ML mlin
- DR drvarnica
- L lopa
- P peč

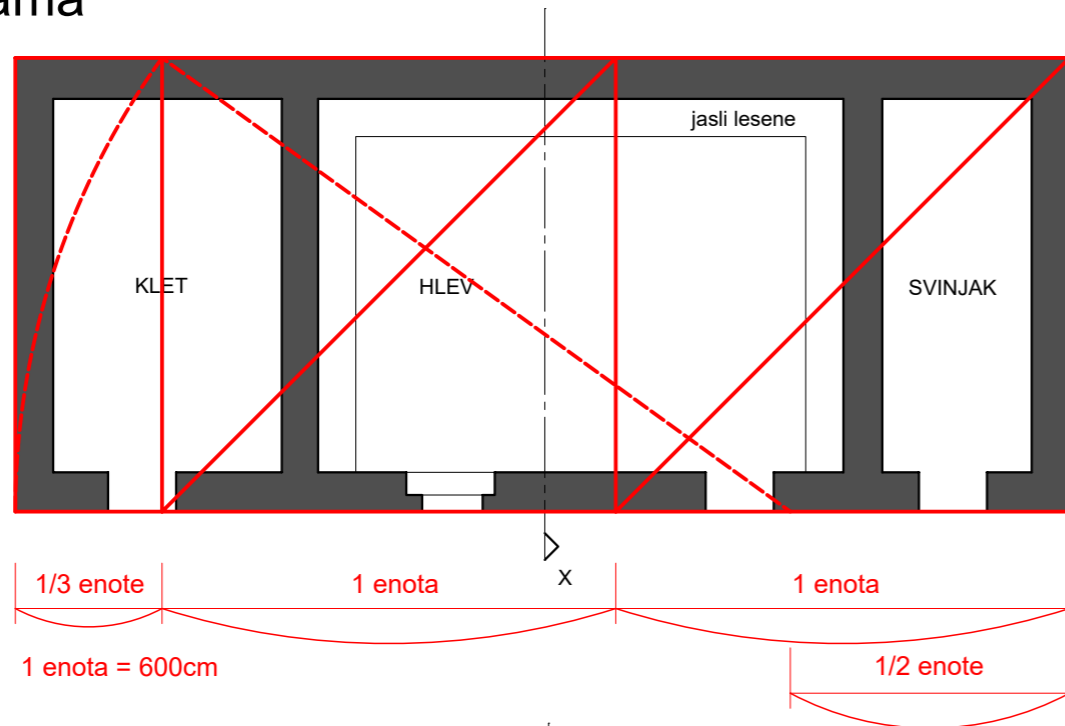
Grafični prikaz analize proporcev stavb med vojnama

Analiza stavbnih razmerij stavb kritih s slamo

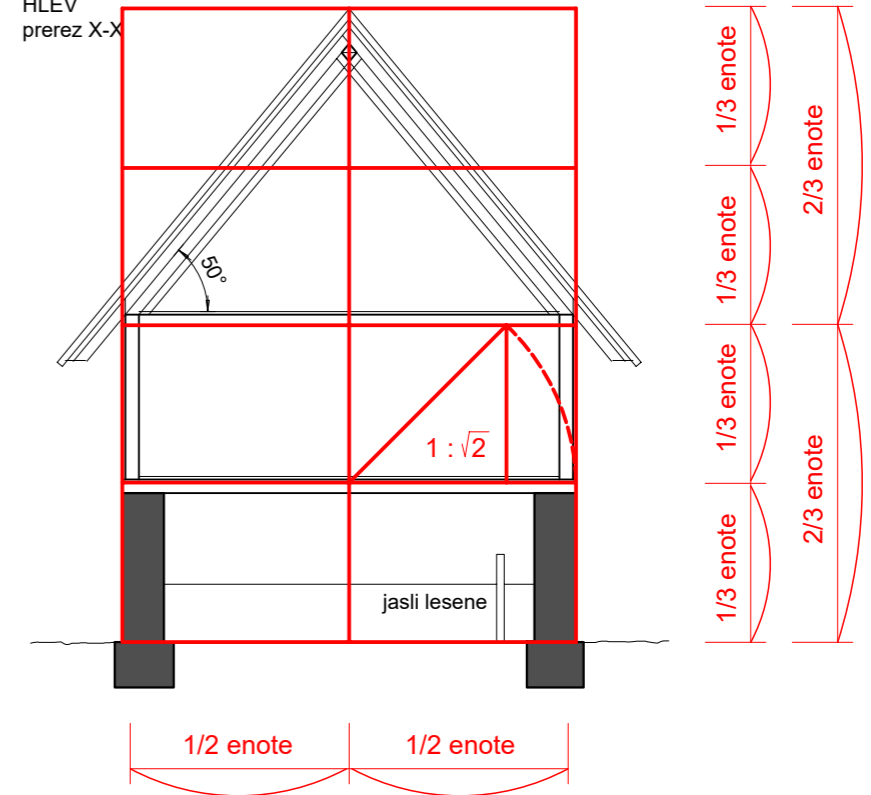
Magozd 1: Hleva, Franc Žagar

Obdobje med vojnama

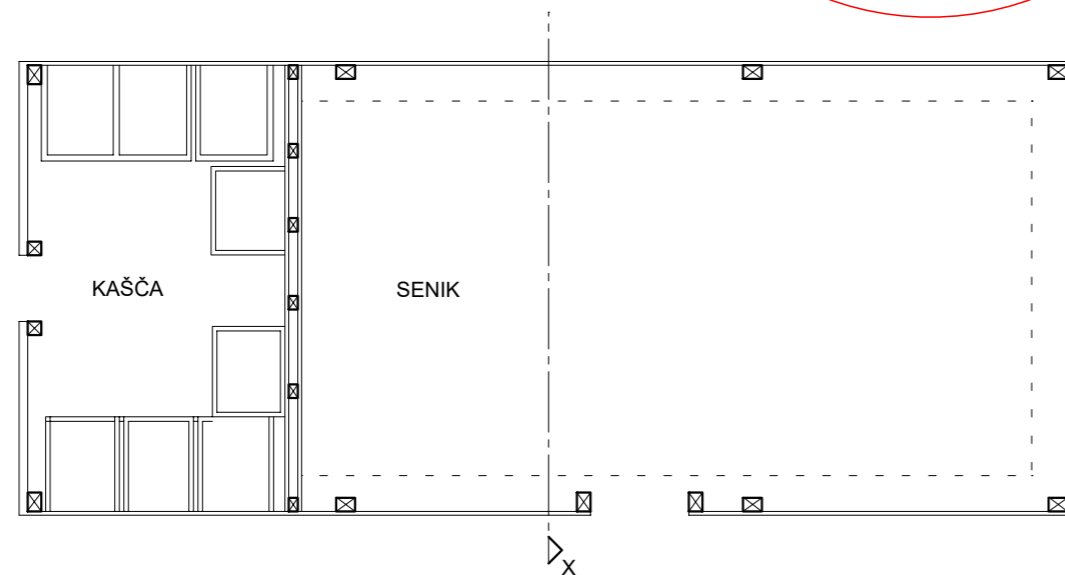
Magozd 1
HLEV
tloris pritličja

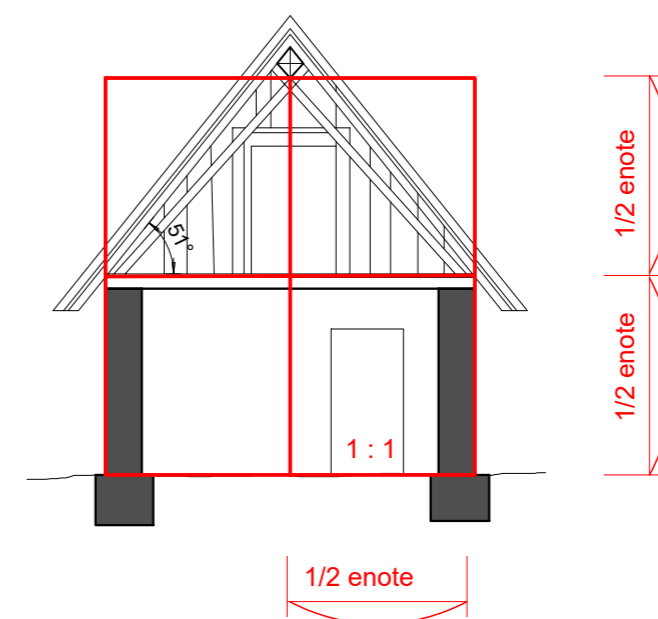
Magozd 1
HLEV
prerez X-X

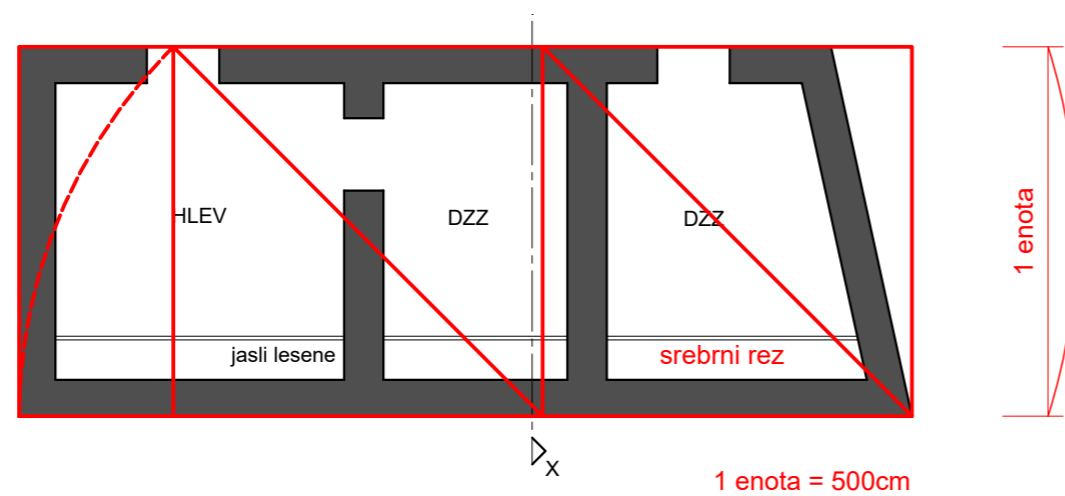
Magozd 1
HLEV
tloris nadstropja 1

Magozd 1
HLEV
prerez X-X

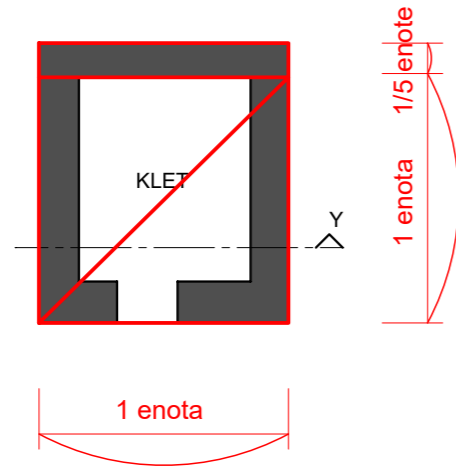
Magozd 1
HLEV
tloris pritličja

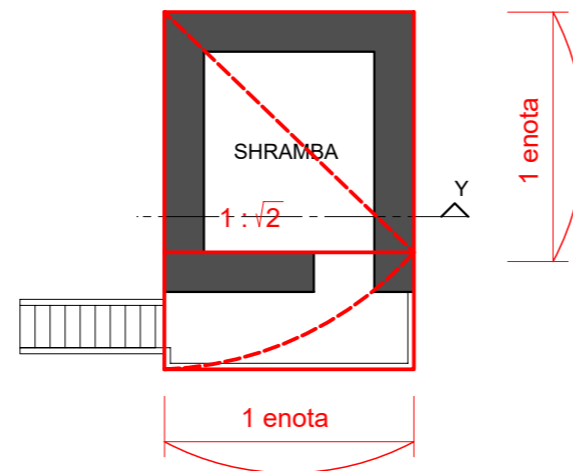
Analiza stavbnih razmerij stavb kritih s slamo in korci

Magozd 1: Shramba, drvarnica in sušilnica sadja, Franc Žagar Obdobje med vojnama

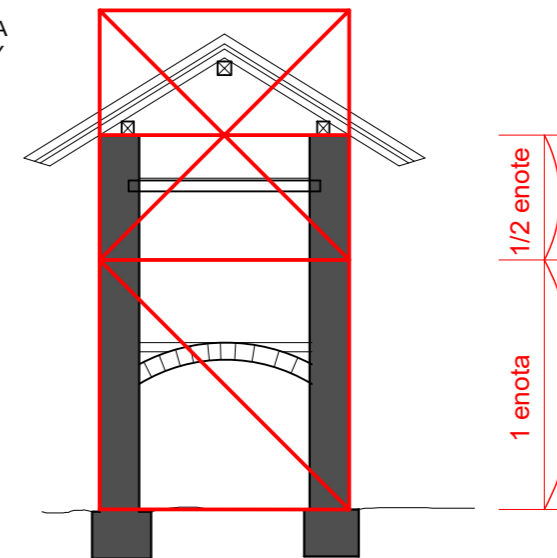
Magozd 1
SHRAMBA
tloris pritličja

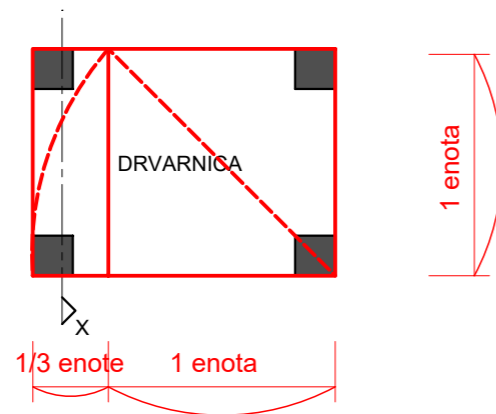
Magozd 1
SHRAMBA
tloris nadstropja 1

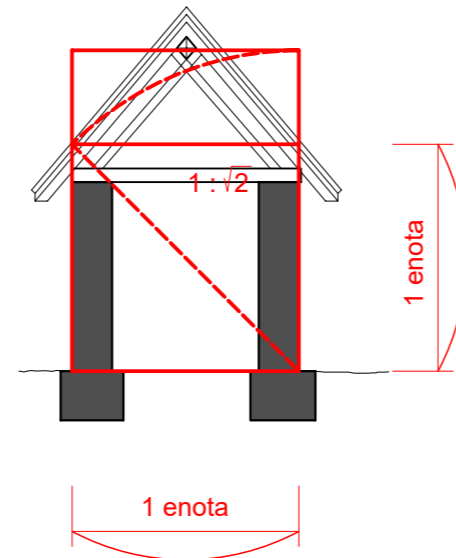
Magozd 1
SHRAMBA
prezez Y-Y

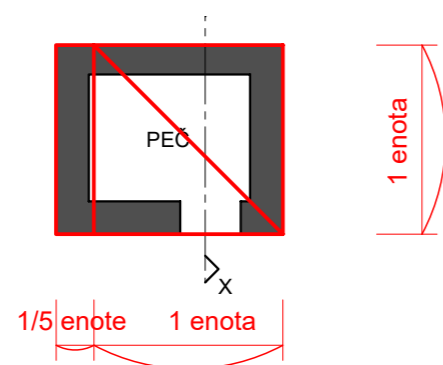
Magozd 1
DRVARNICA
tloris pritličja

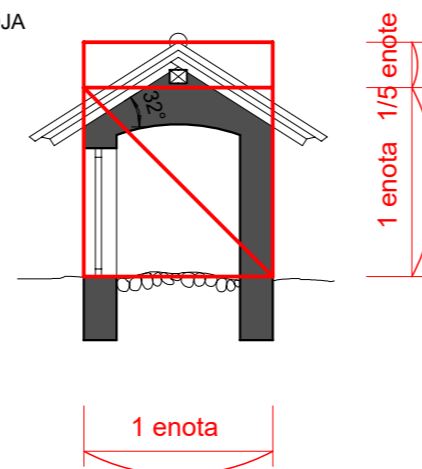
Magozd 1
DRVARNICA
prezez X-X

Magozd 1
SUŠILNICA SADJA
tloris pritličja

Magozd 1
SUŠILNICA SADJA
prezez X-X

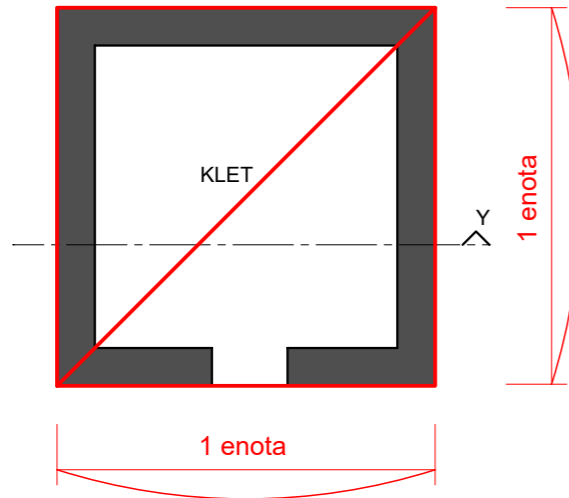

Analiza stavbnih razmerij stavb kritih s slamo

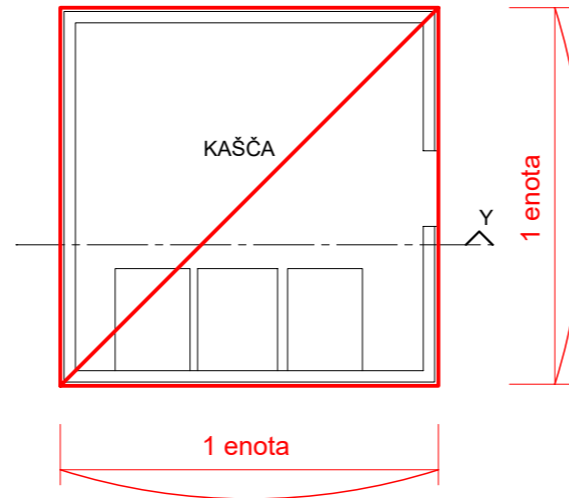
Magozd 5: Klet z žitnico, senik na dolgi njivi in lesnik, Jakob Kanalec

Obdobje med vojnama

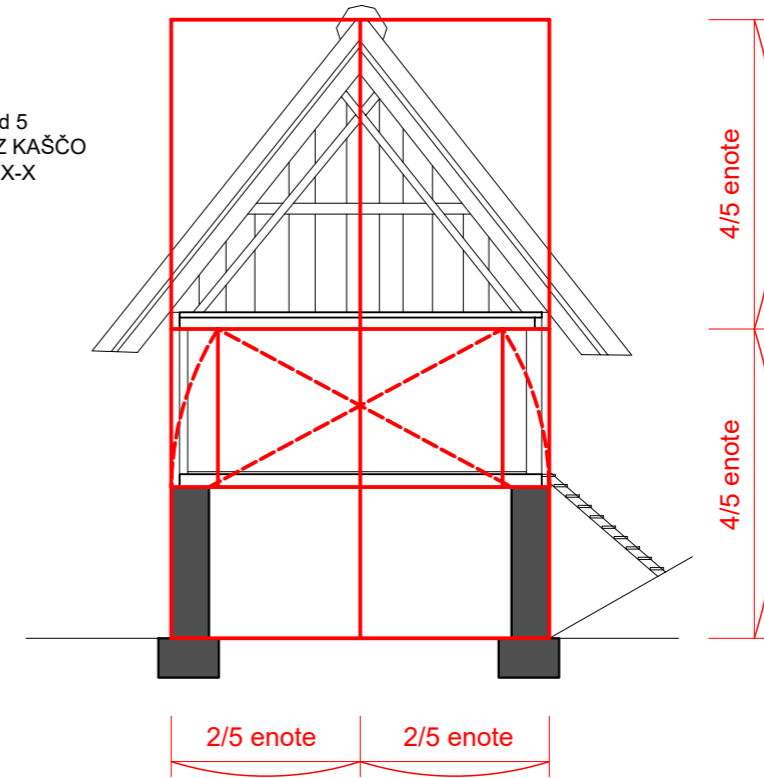
Magozd 5
KLET Z KAŠČO
tloris pritičja

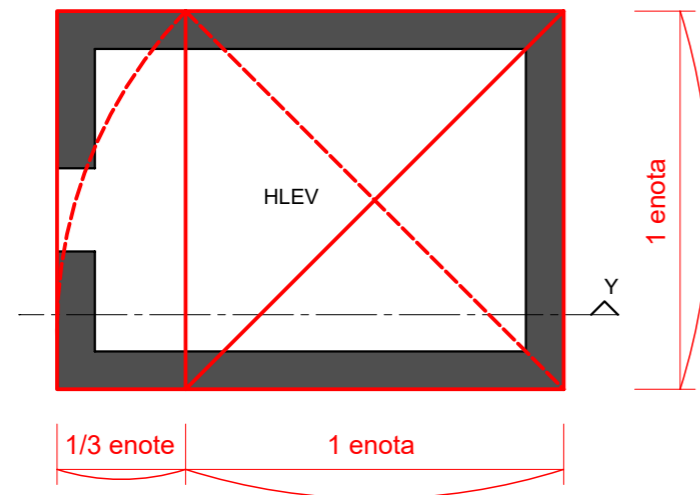
Magozd 5
KLET Z KAŠČO
tloris nadstropja

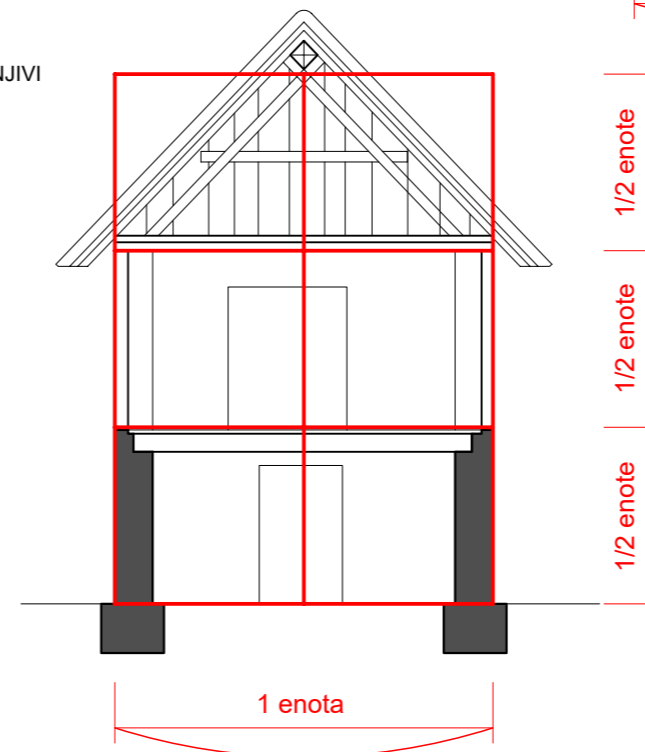
Magozd 5
KLET Z KAŠČO
prez X-X

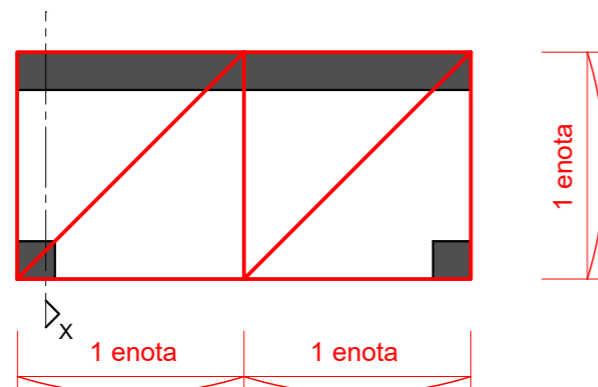
Magozd 5
SENIK NA DOLGI NJIVI
tloris pritičja

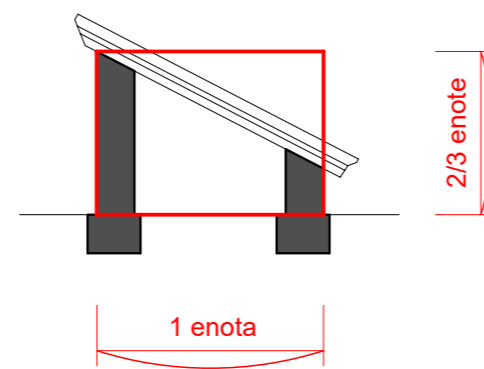
Magozd 5
SENIK NA DOLGI NJIVI
prez X-X

Magozd 5
LISTNIK
tloris pritičja

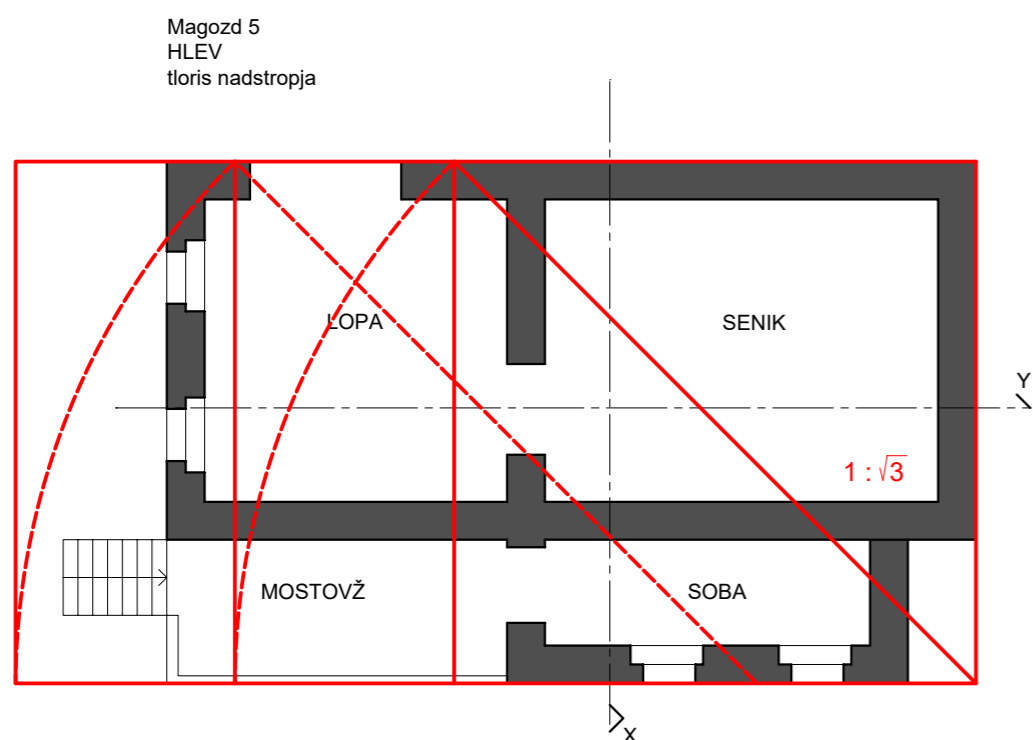
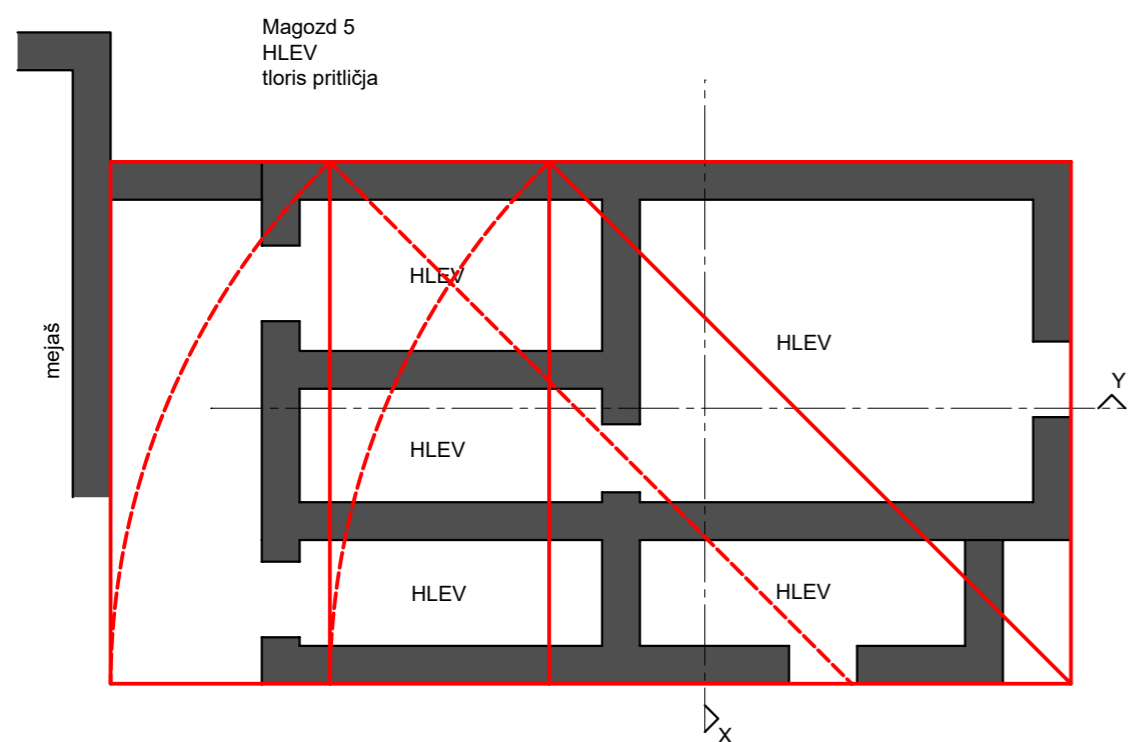
Magozd 5
LISTNIK
prez X-X

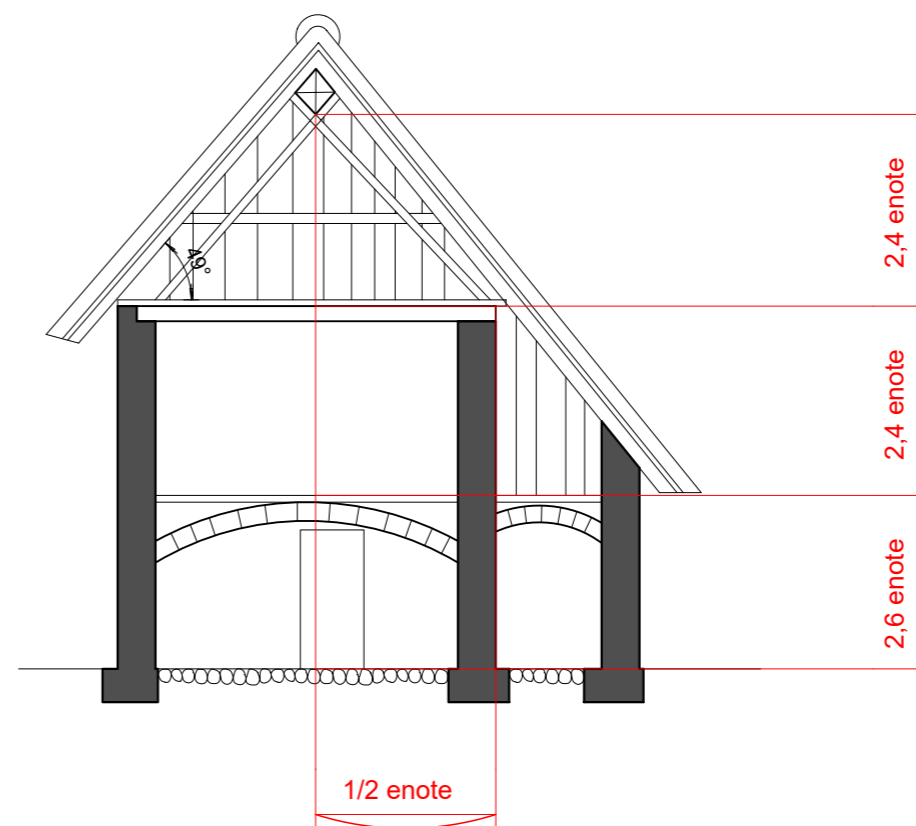
Analiza stavbnih razmerij stavb kritih s slamo

Magozd 5: Hleva, Jakob Kanalec

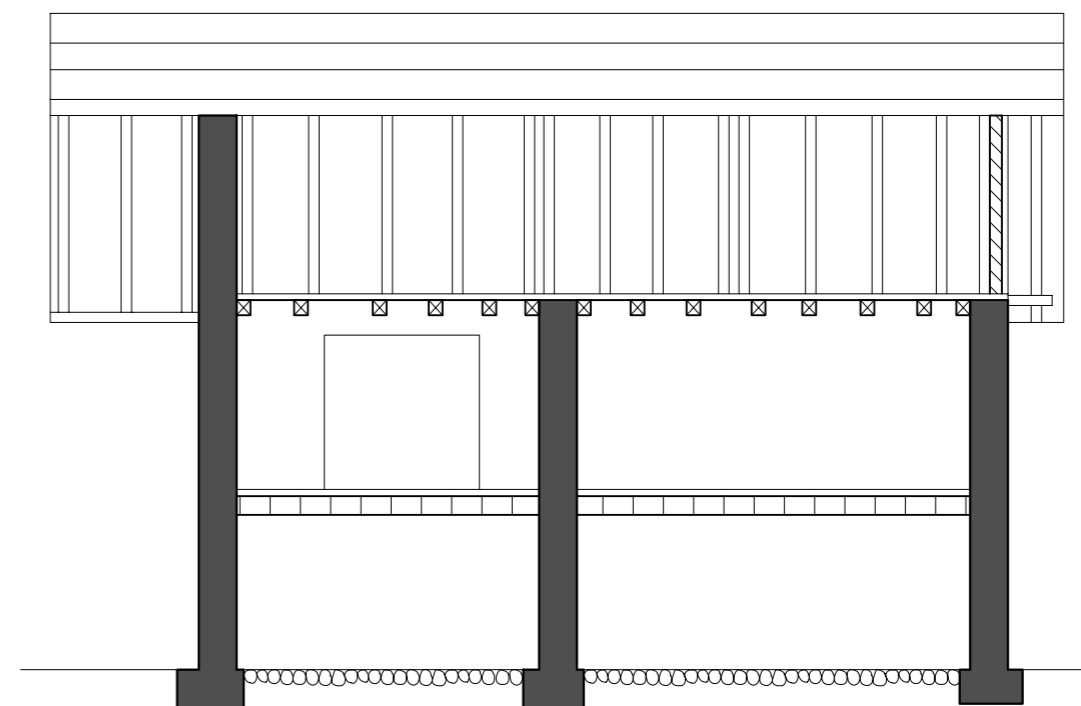
Obdobje med vojnama

Magozd 5
HLEV
prerez X-X

Magozd 5
HLEV
prerez Y-Y

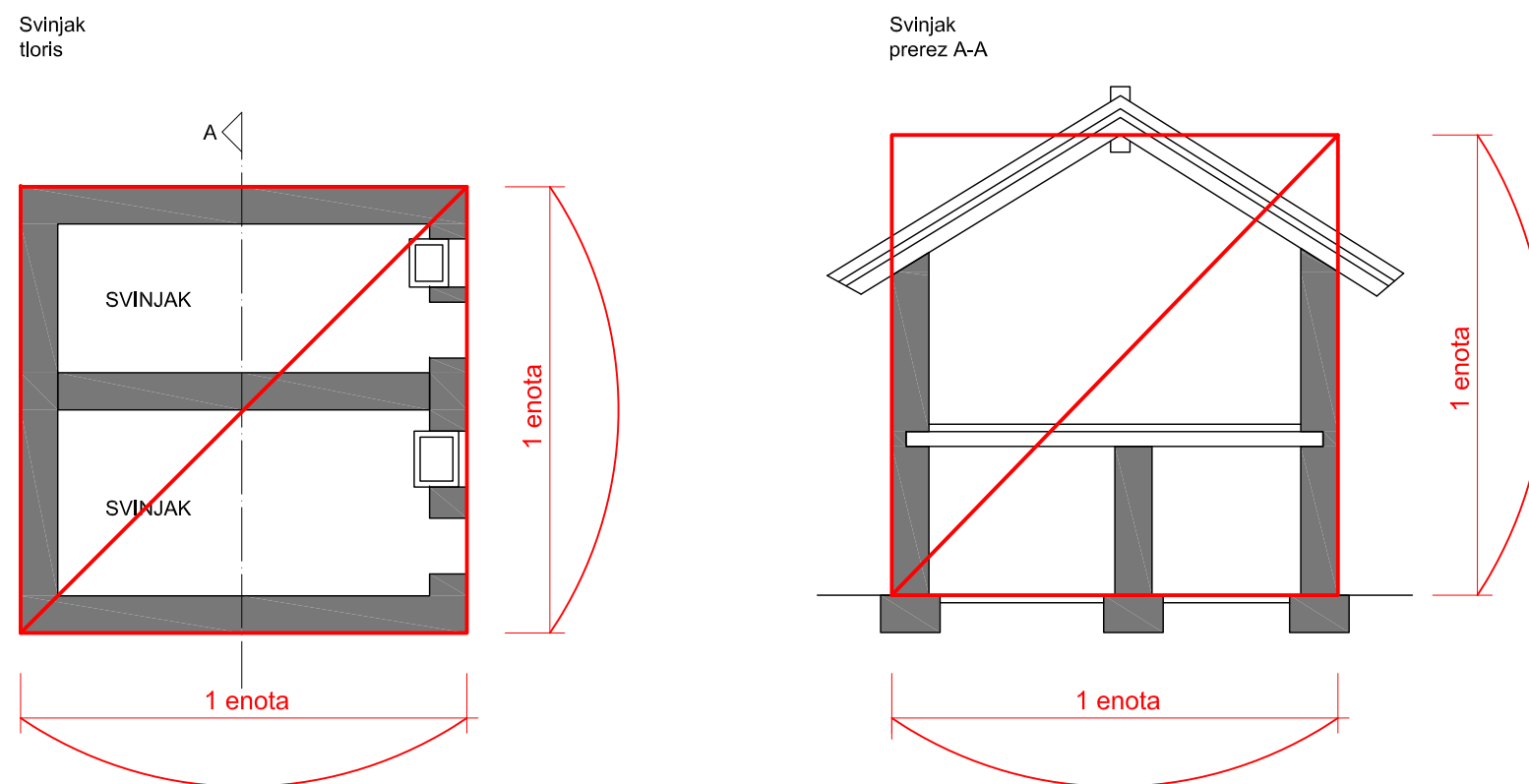
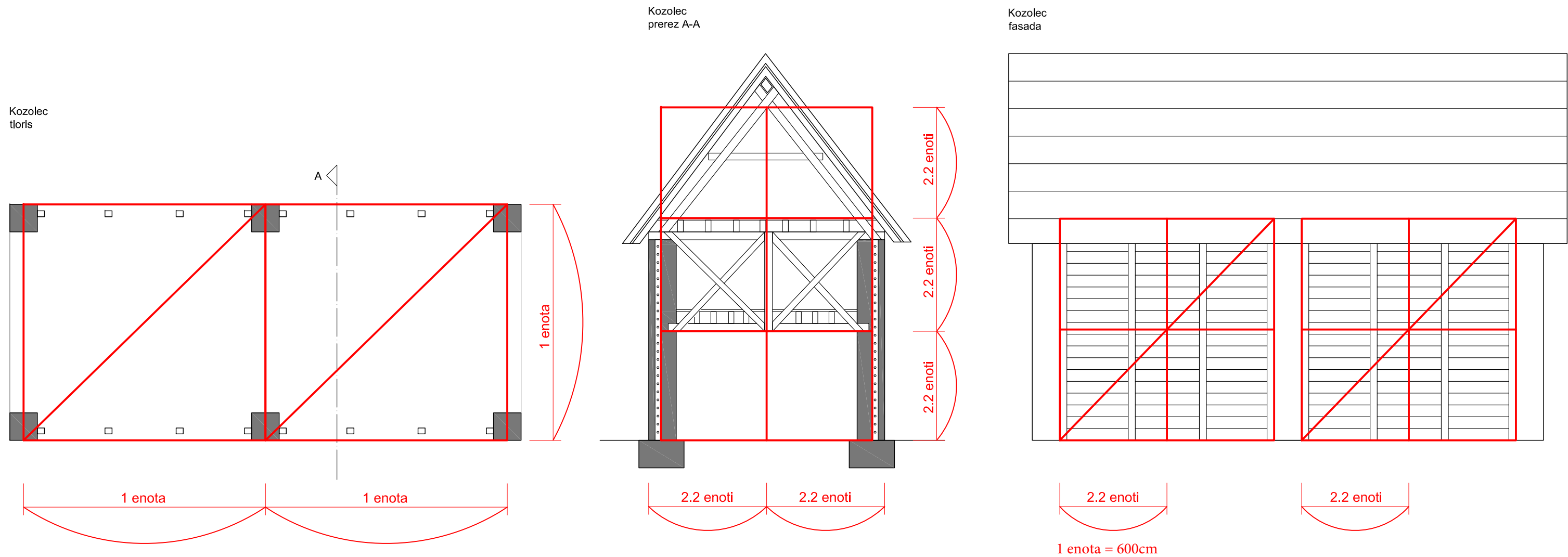

1 enota = 600-700cm

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Analiza stavbnih razmerij stavb kritin s slamo - kozolec in svinjak

Magozd 10: Kozolec in svinjak Obdobje med vojnama

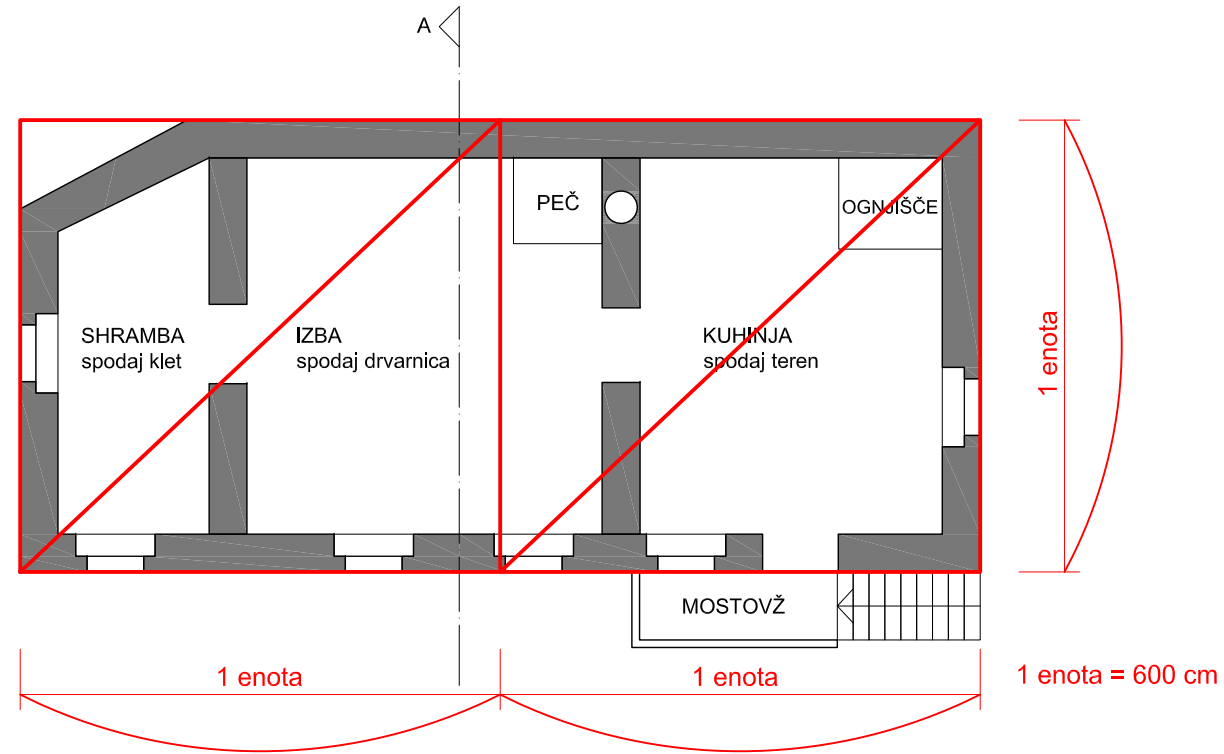
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Analiza stavbnih razmerij stanovanjskega in gospodarskega poslopja

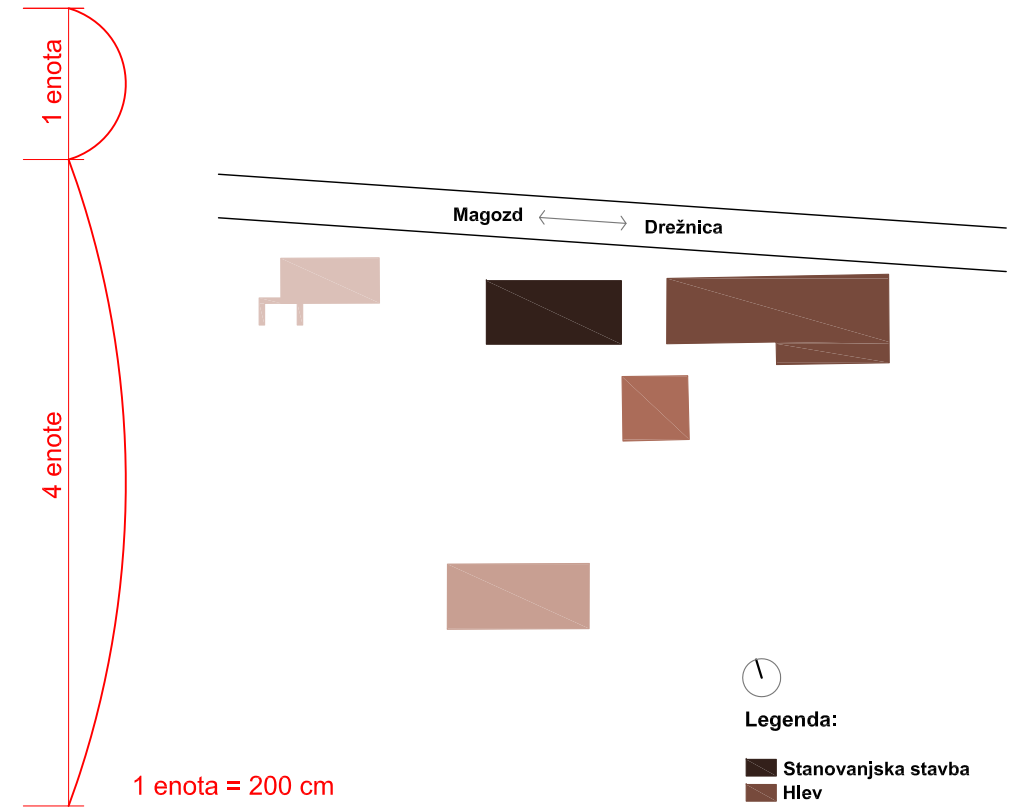
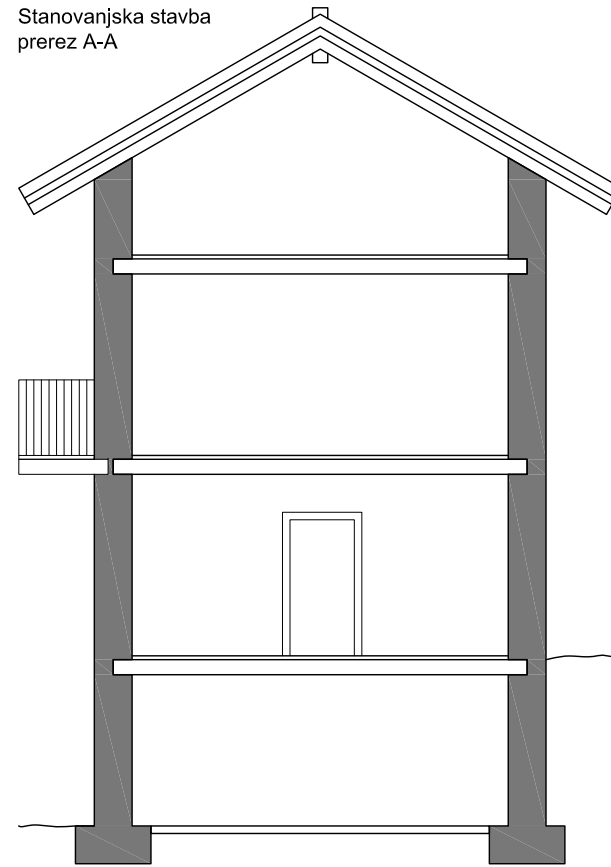
Magozd 10: Stanovanjska stavba in hlev, Anton Koren

Obdobje med vojnama

Stanovanjska stavba pritličje

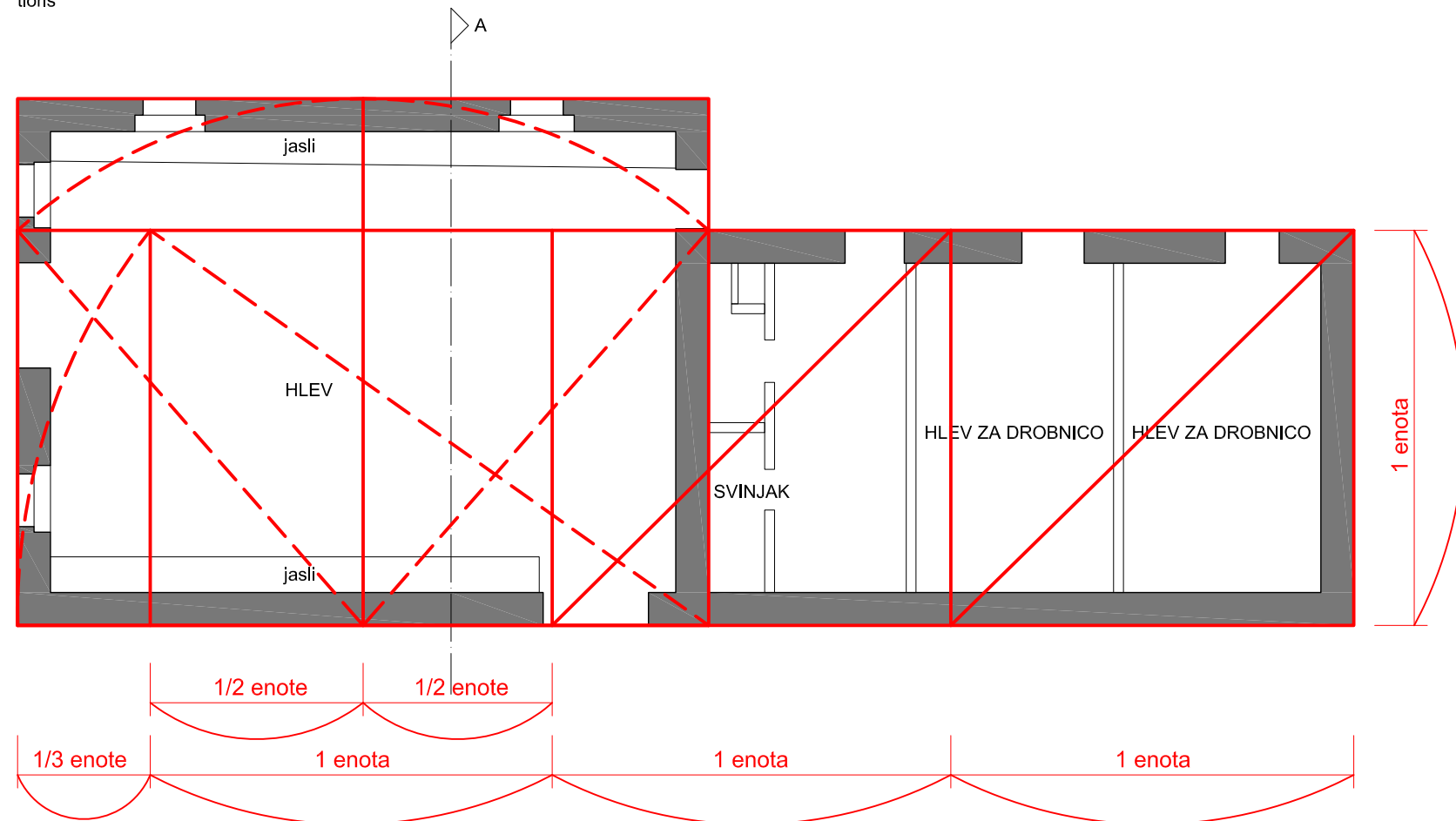

Stanovanjska stavba prerez A-A

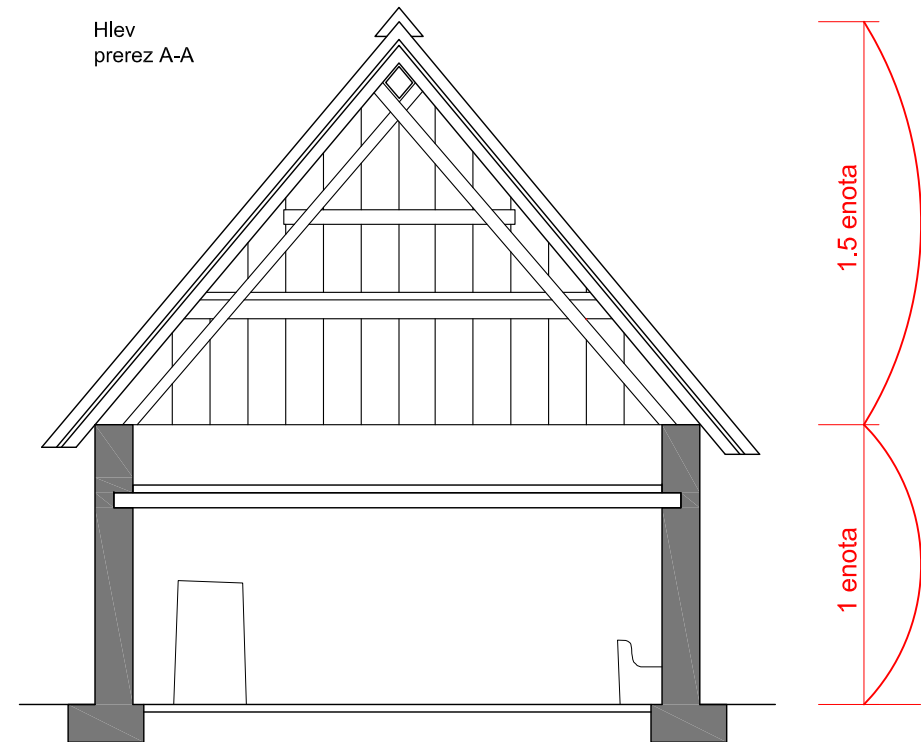

- Legenda:
- Stanovanjska stavba
 - Hlev
 - Svinjak
 - Svinjak, čebelnjak
 - Kozolec
 - Cesta
- 0 5m

Hlev tloris

Hlev prerez A-A

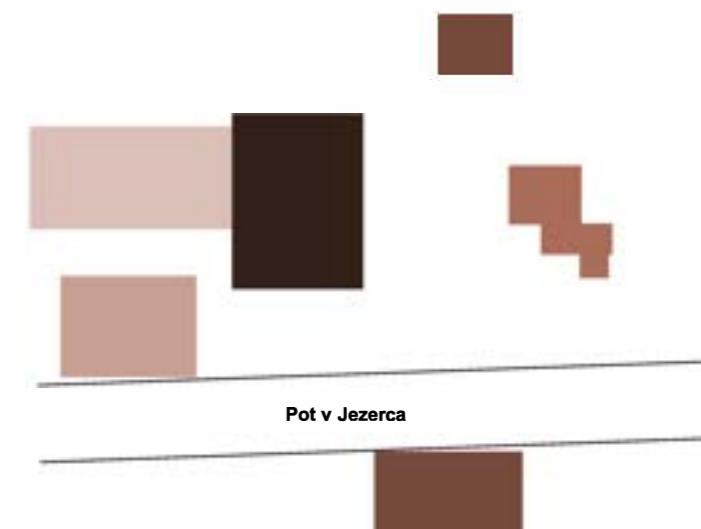

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Analiza stavbnih razmerij stavb kritih s slamo

Magozd 11: Situacija domačije in shramba

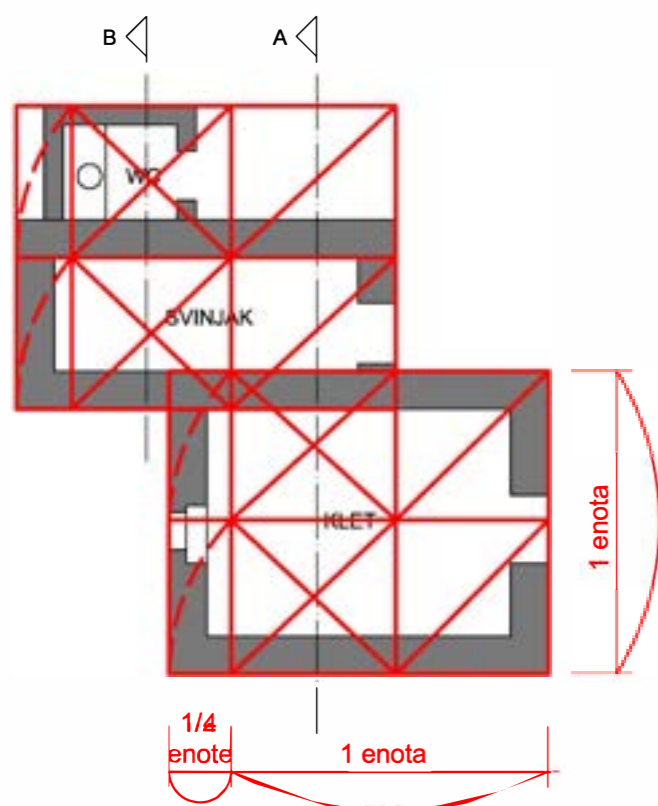
Obdobje med vojnama

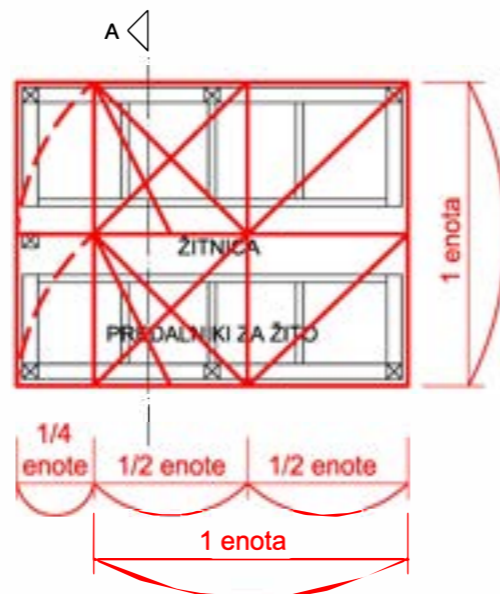
Legenda:

- Stanovanjska stavba
 - Neznano
 - Shramba
 - Hlev
 - Hlev
 - Cesta
- 0 5m

Shramba tloris

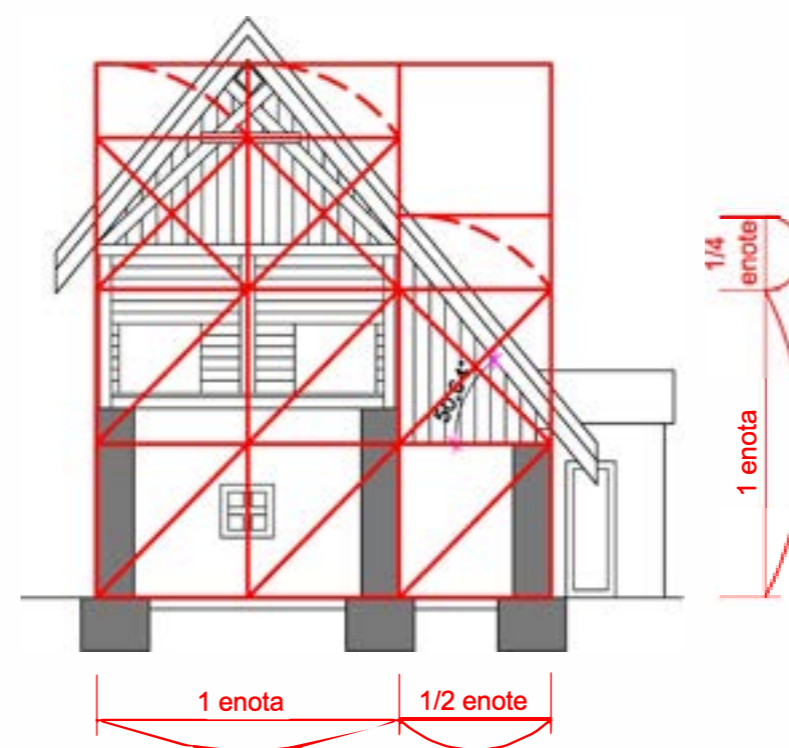

Shramba nadstropje

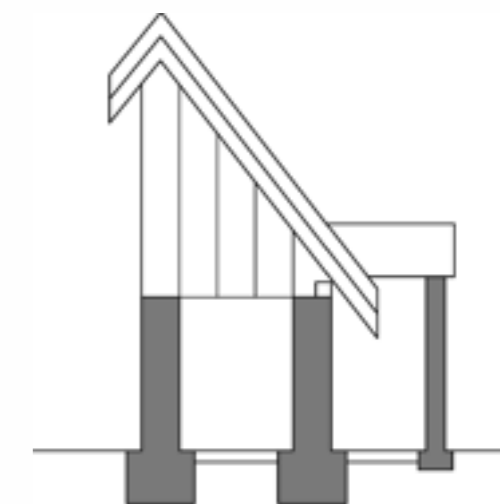

1 enota = 400cm

Shramba prezez A-A

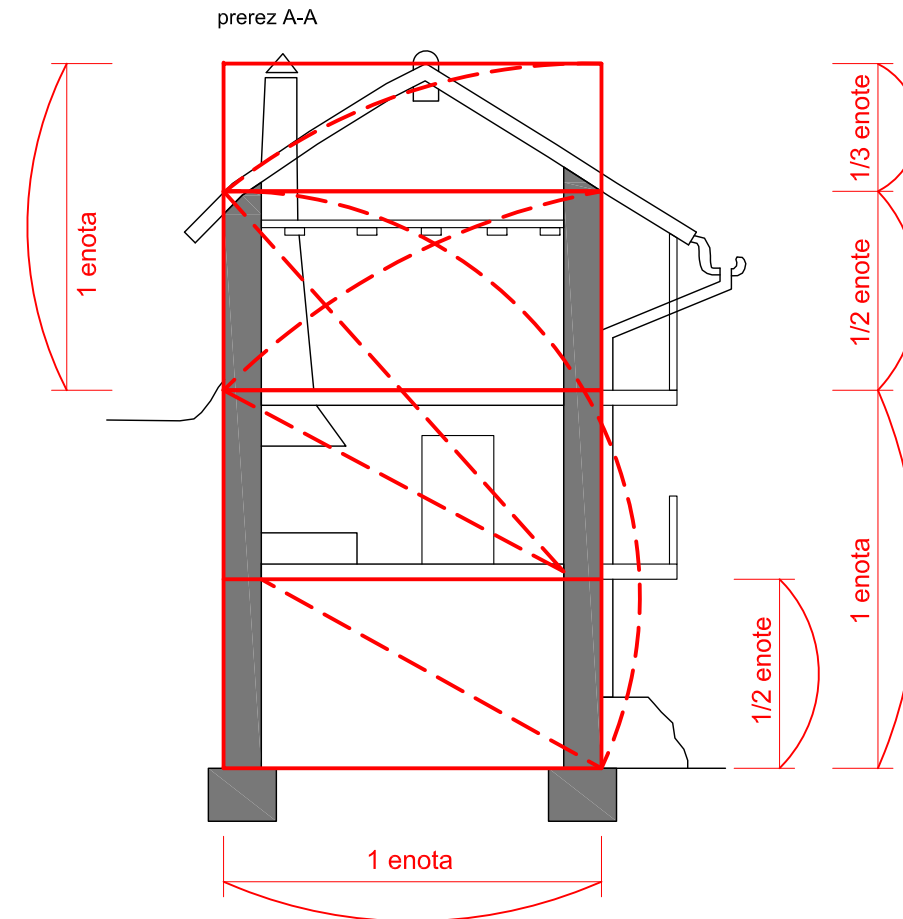
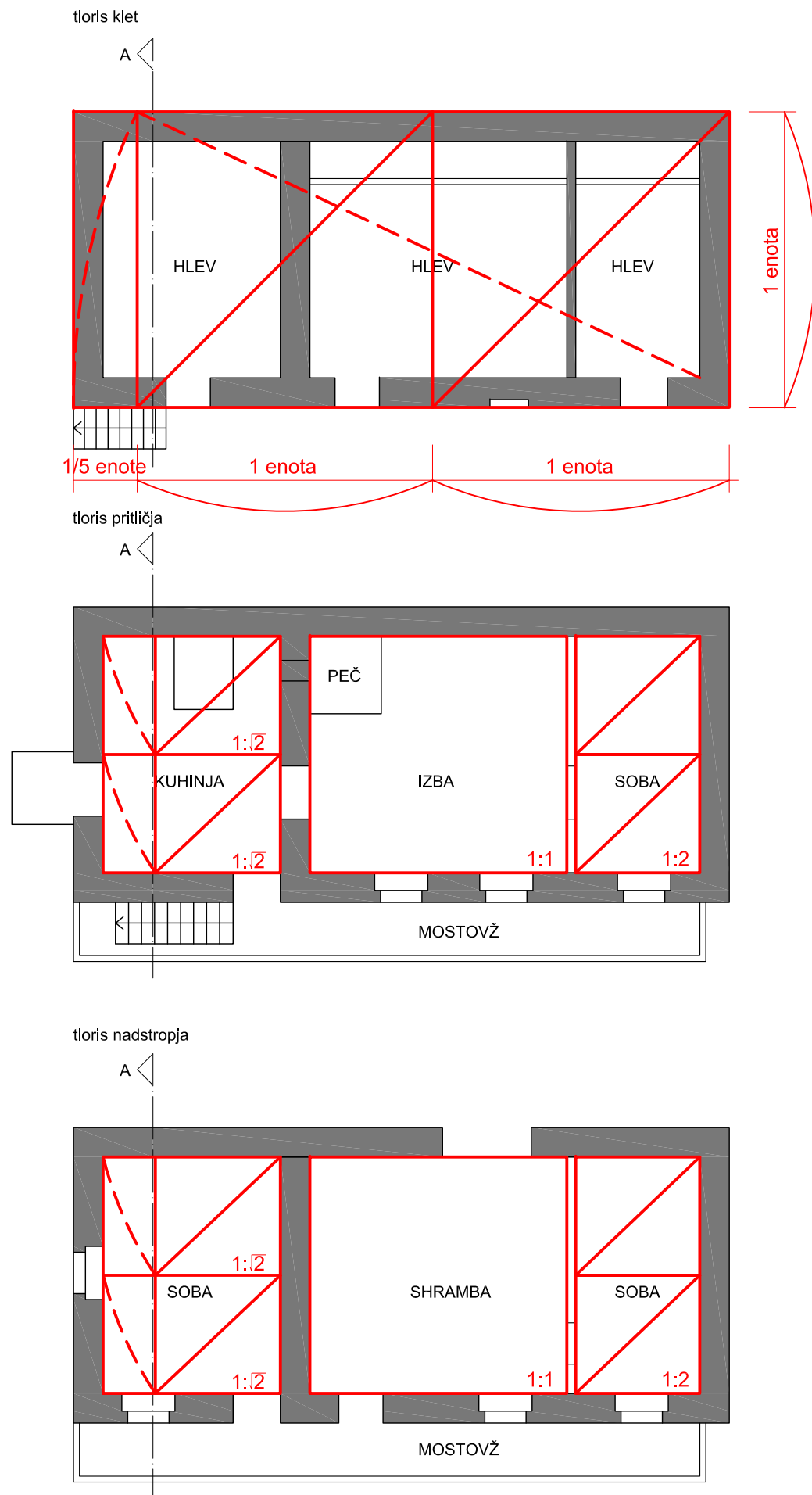
Shramba prezez B-B

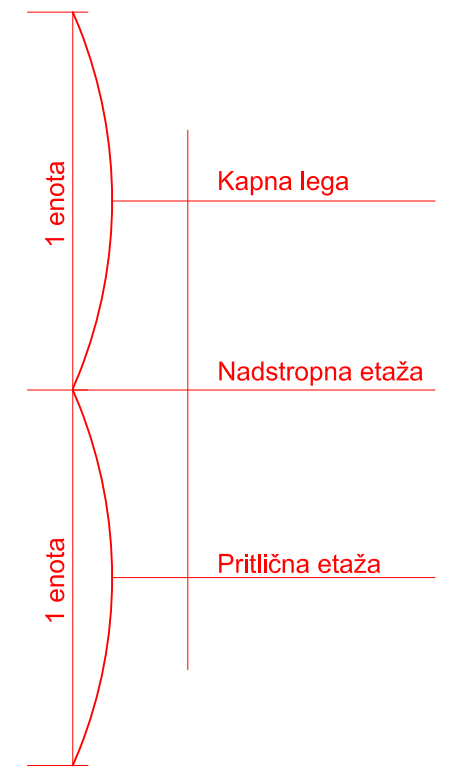
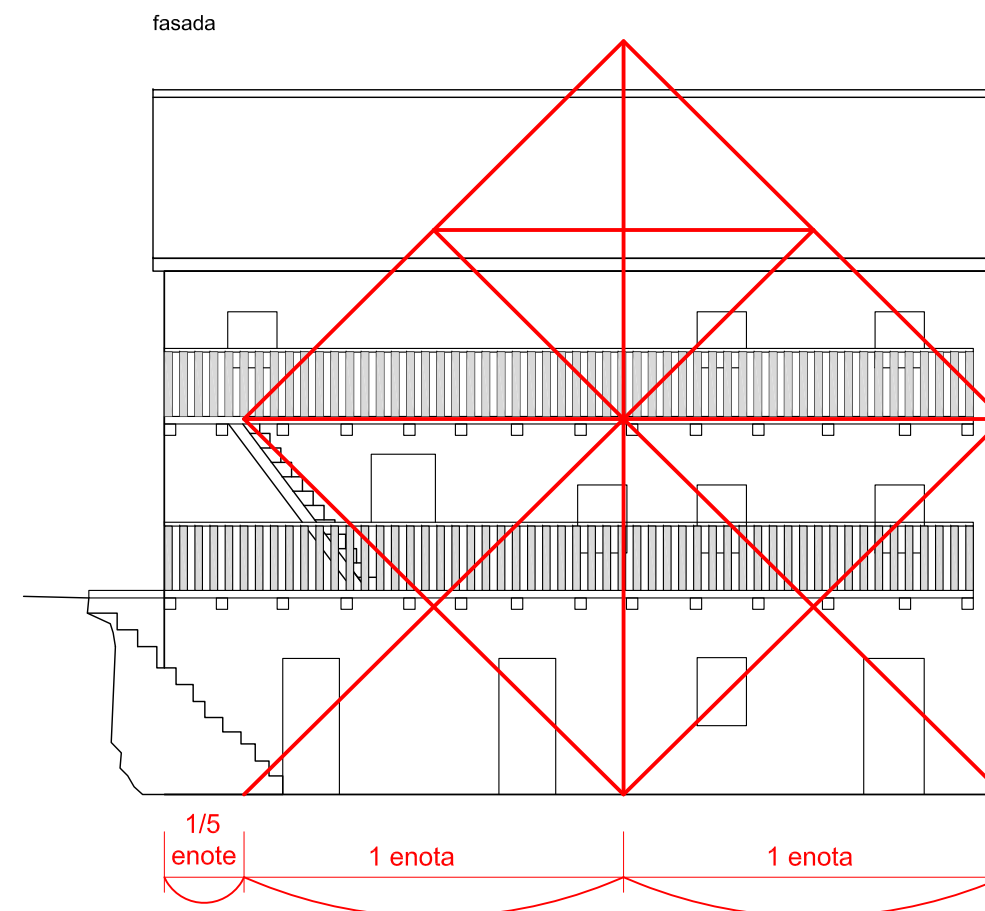
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

Analiza stavbnih razmerij in razmerje notranjih prostorov stavb kritin s slamo - vzdolžni tip gradnje

Magozd 14: Stanovanjska stavba, Obdobje med vojnama, Ana Ivančič

1 enota = 500 - 600 cm

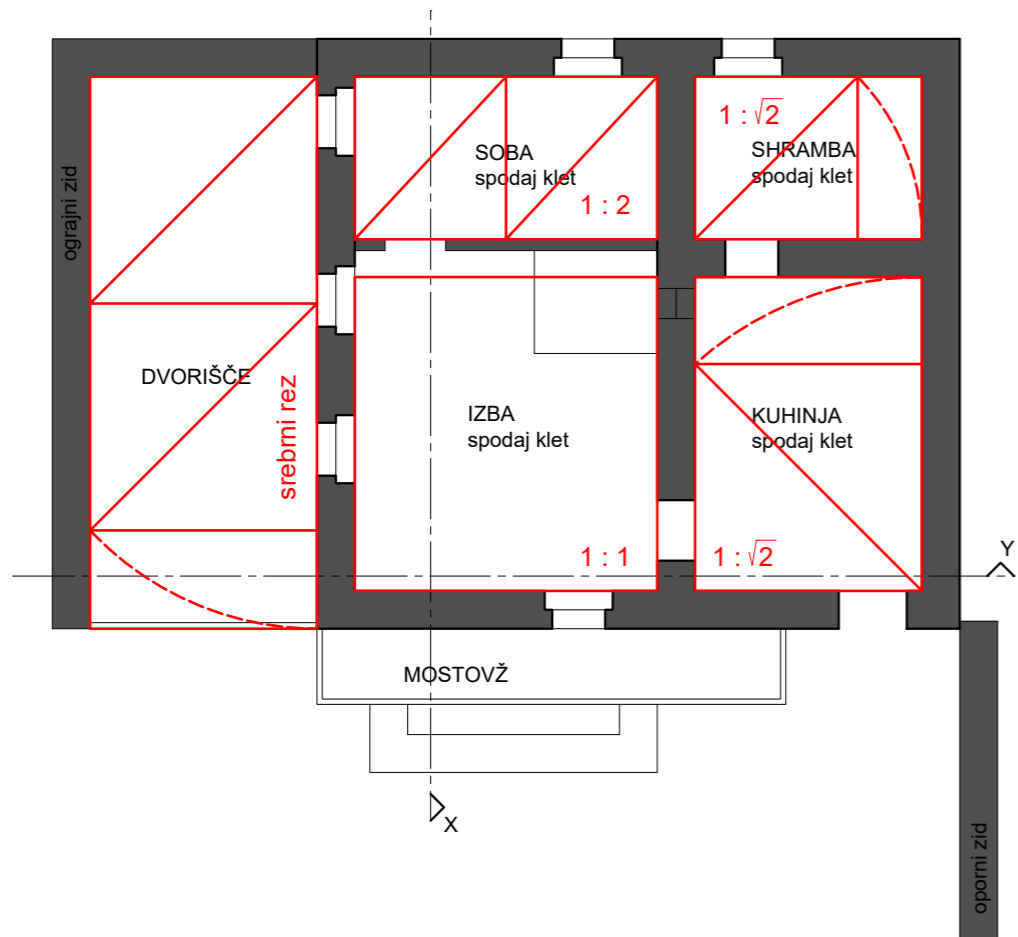

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

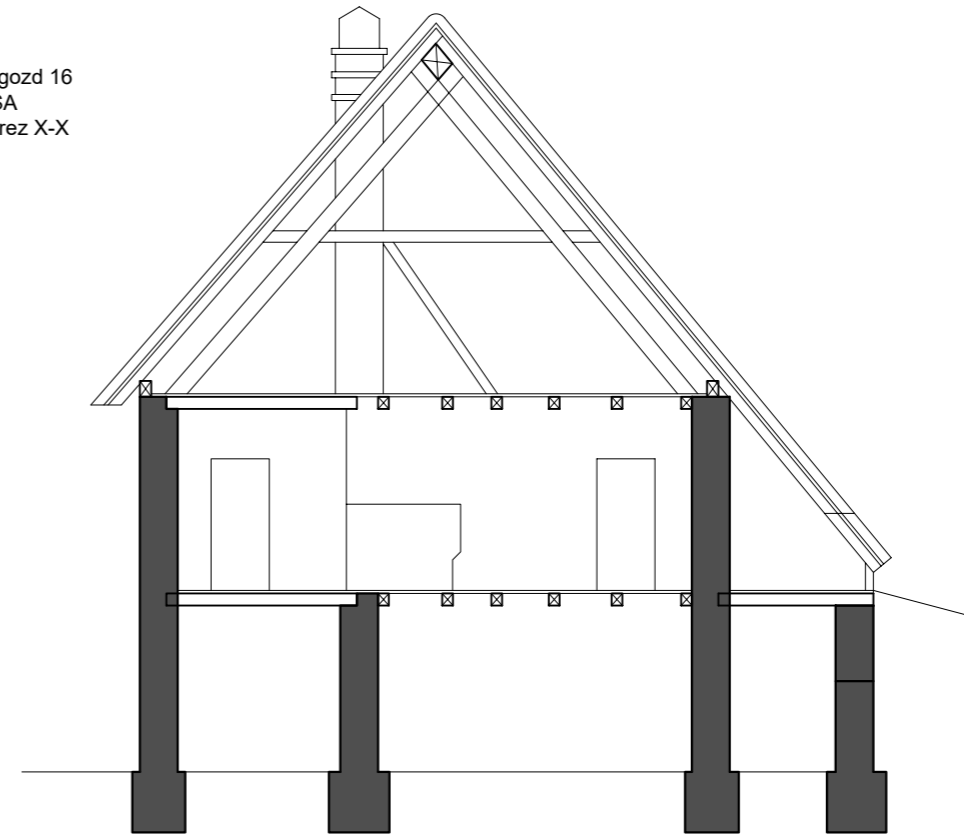
Analiza razmerij notranjih prostorov stavb kritih s slamo -centrični tip gradnje

Magozd 16: Stanovanjska hiša, Simon Kaditan Obdobje med vojnama

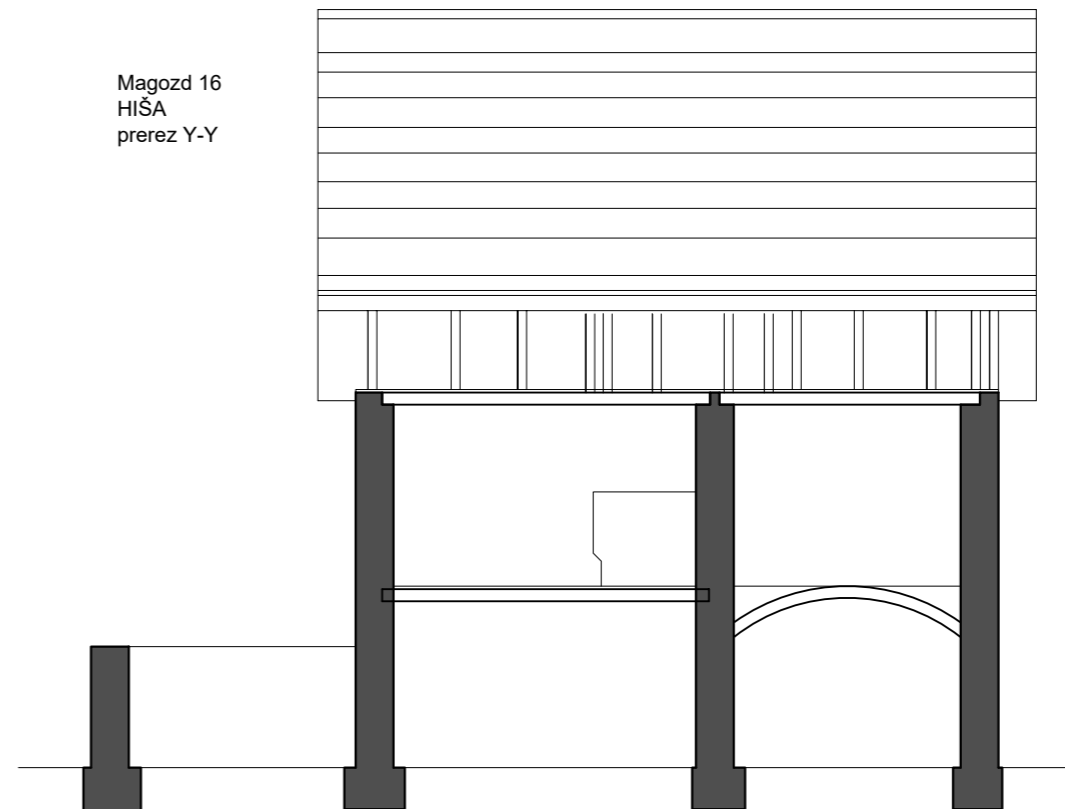
Magozd 16
HIŠA
tloris nadstropja 1

Magozd 16
HIŠA
prerez X-X

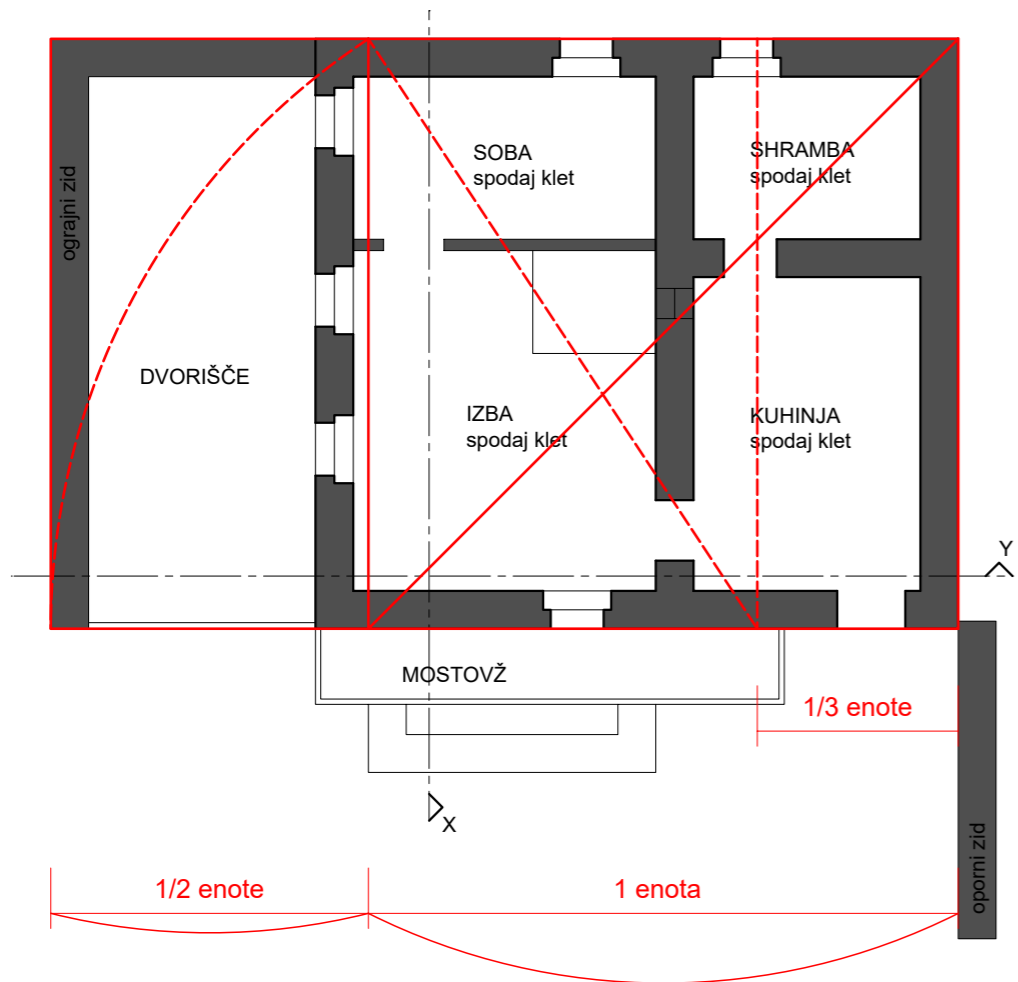
Magozd 16
HIŠA
prerez Y-Y

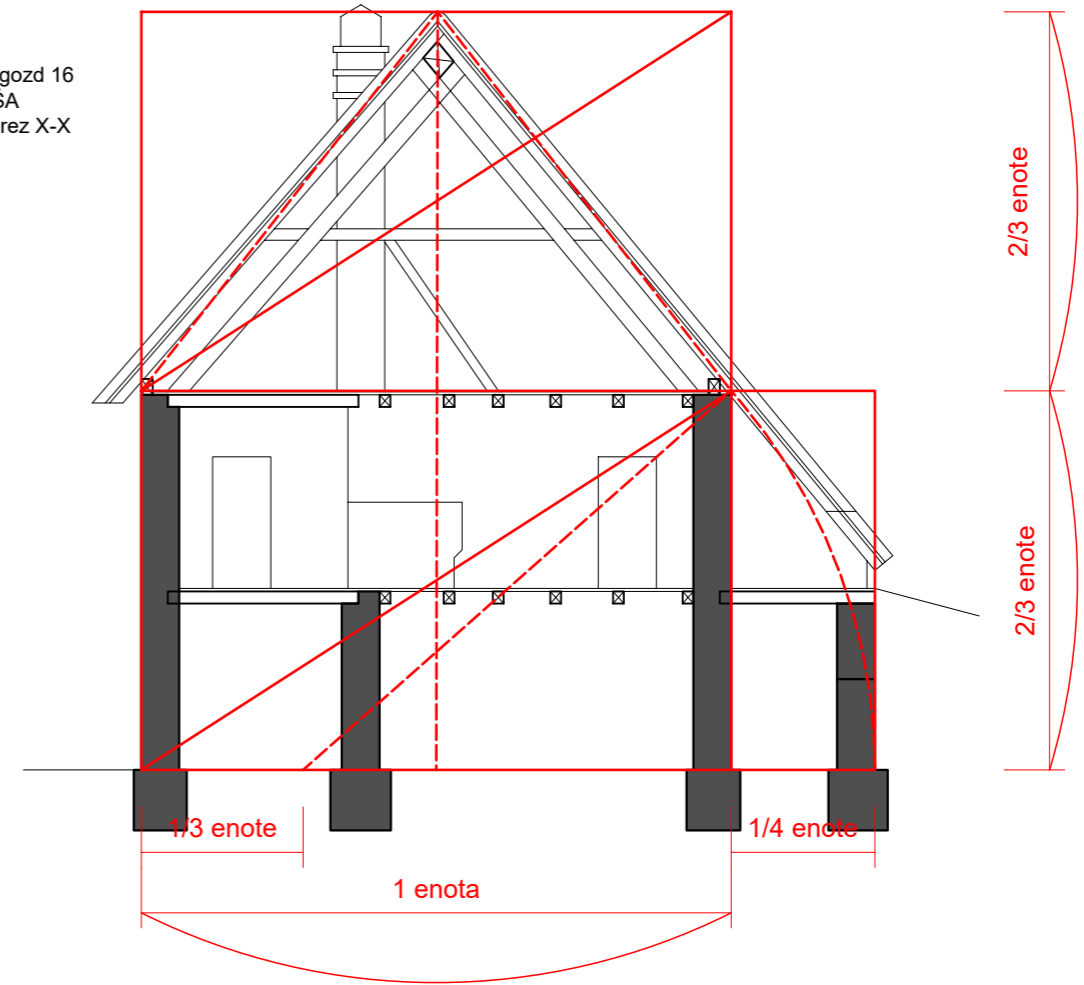
Analiza stavbnih razmerij stavb kritih s slamo -centrični tip gradnje

Magozd 16: Stanovanjska hiša, Simon Kaditan Obdobje med vojnama

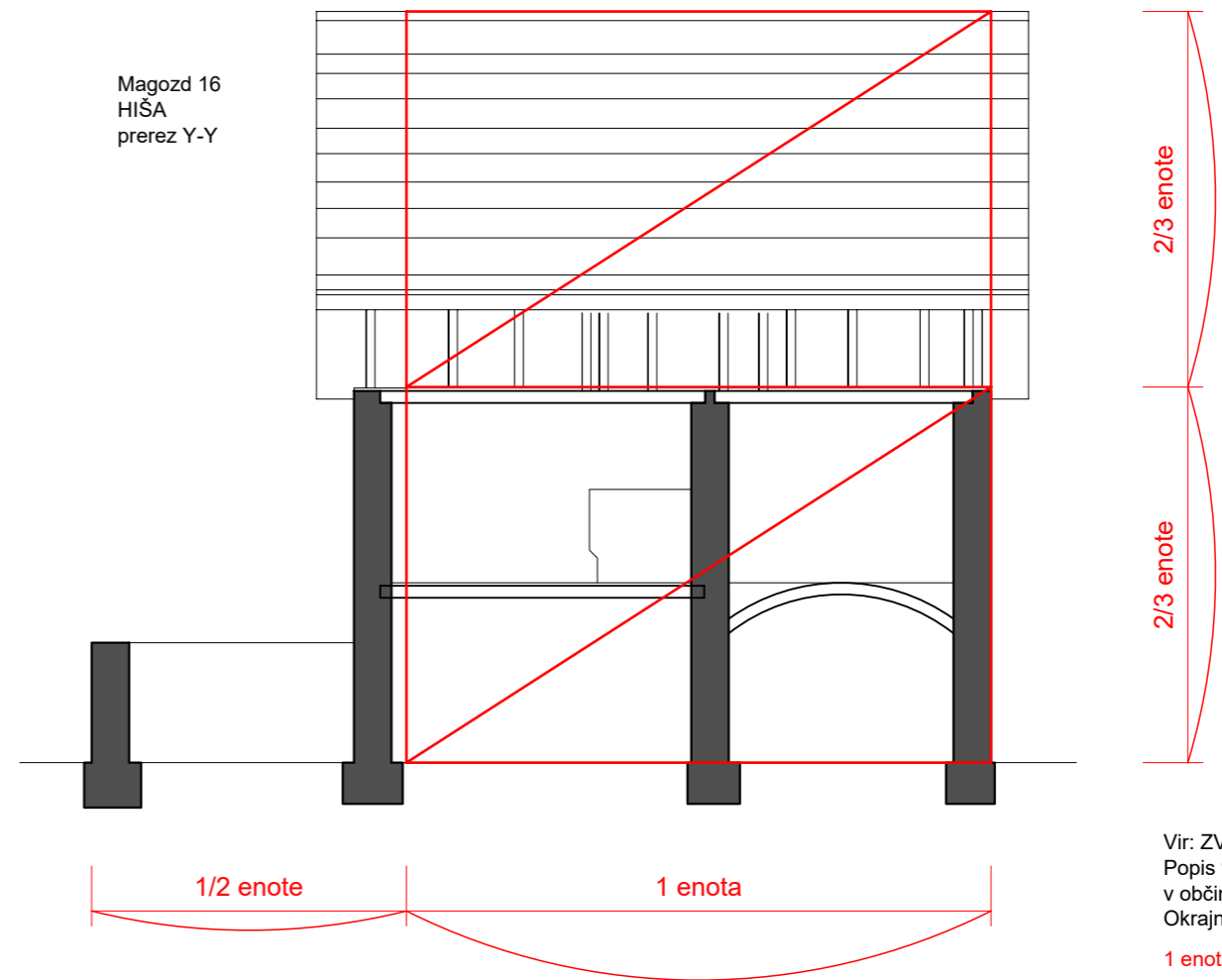
Magozd 16
HIŠA
tloris nadstropja 1

Magozd 16
HIŠA
prerez X-X

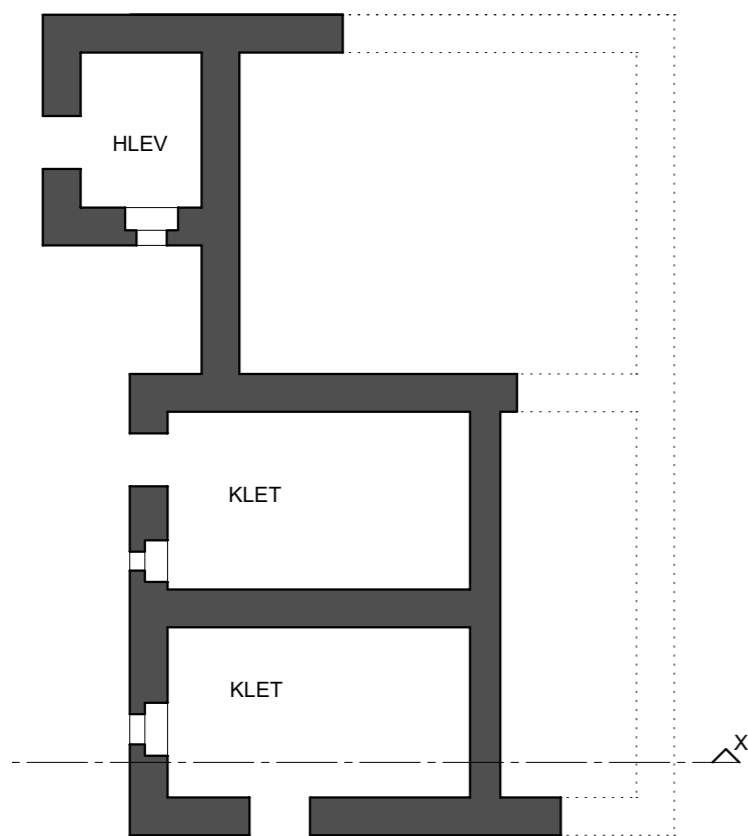
Magozd 16
HIŠA
prerez Y-Y

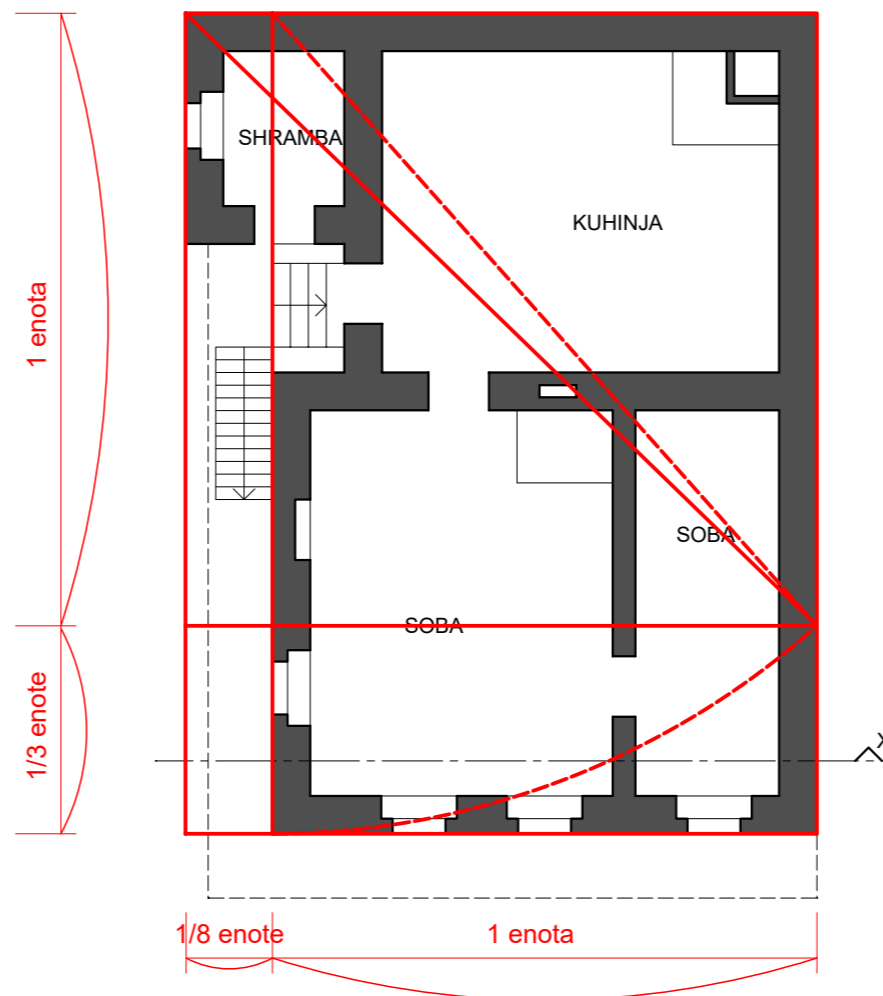
Analiza stavbnih razmerij stavb kritih s korci -centrični tip gradnje

Jezerca 7: Hiša, Jakob Skubim Obdobje med vojnama

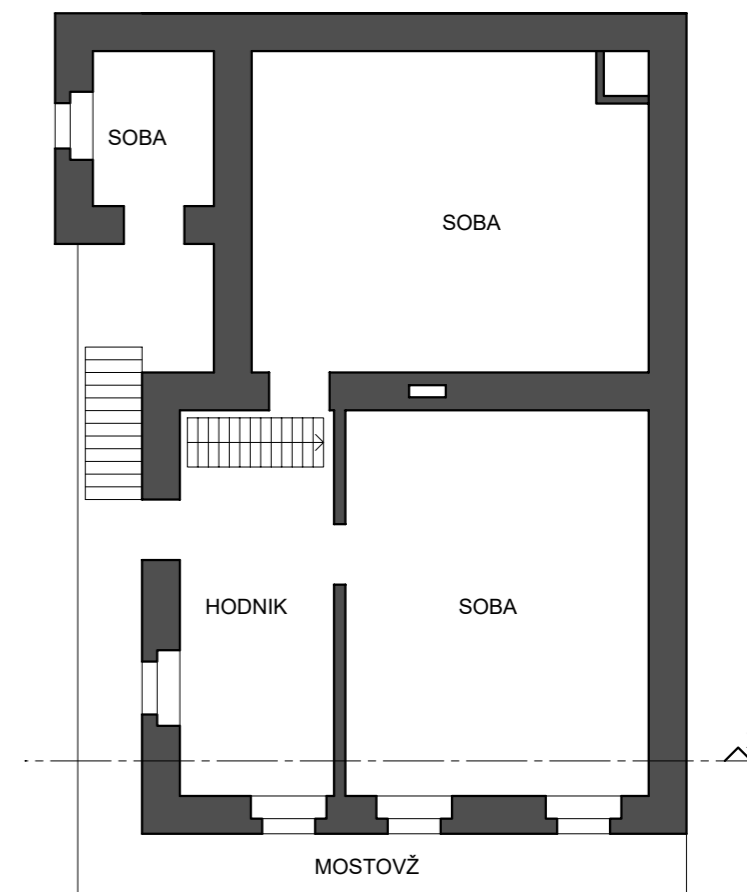
Jezerca 7
HIŠA
tloris pritličja

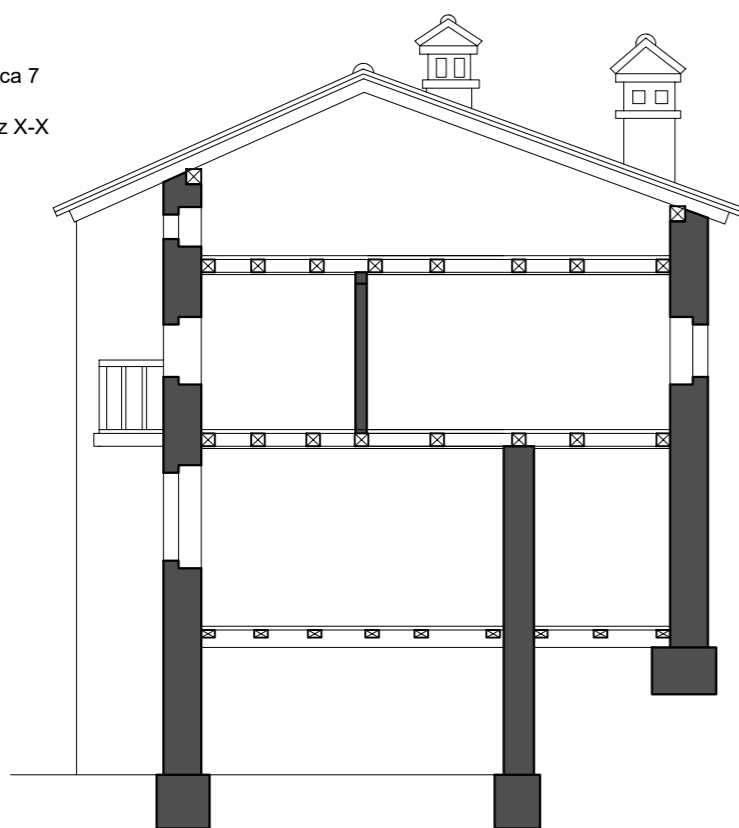
Jezerca 7
HIŠA
tloris nadstropja 1

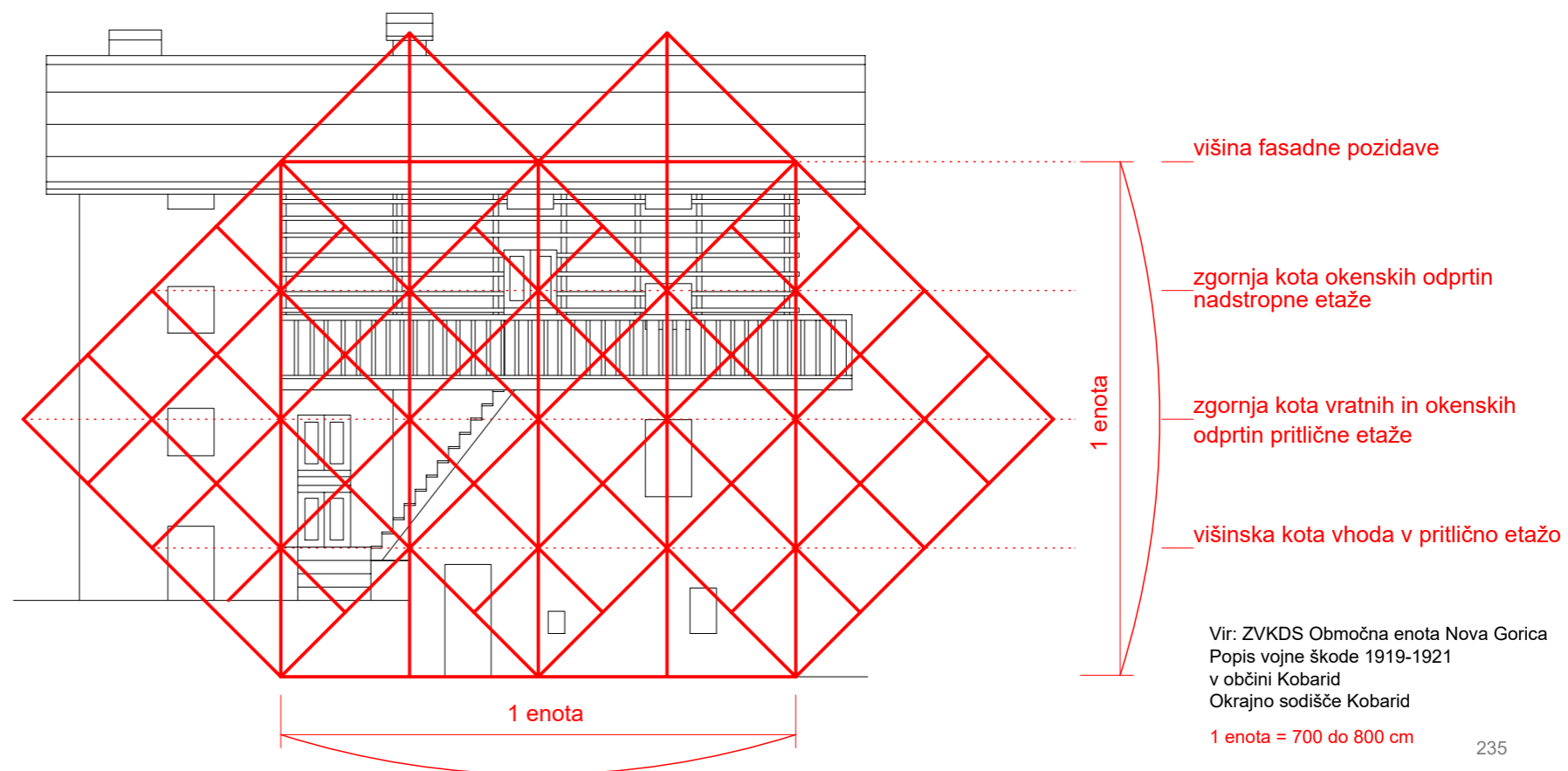
Jezerca 7
HIŠA
tloris nadstropja 2

Jezerca 7
HIŠA
prerez X-X

Jezerca 7
HIŠA
fasada

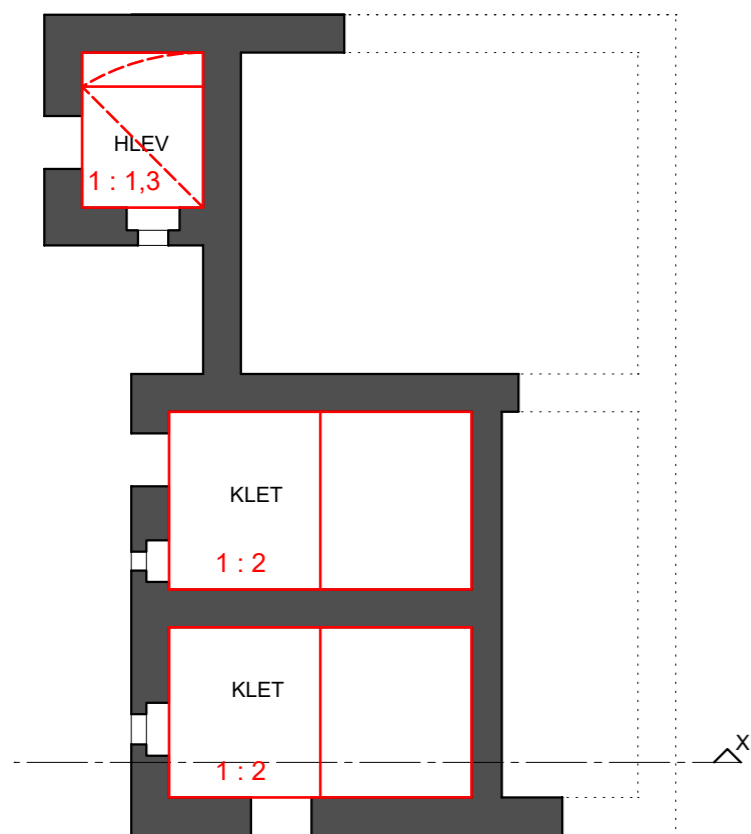
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

1 enota = 700 do 800 cm

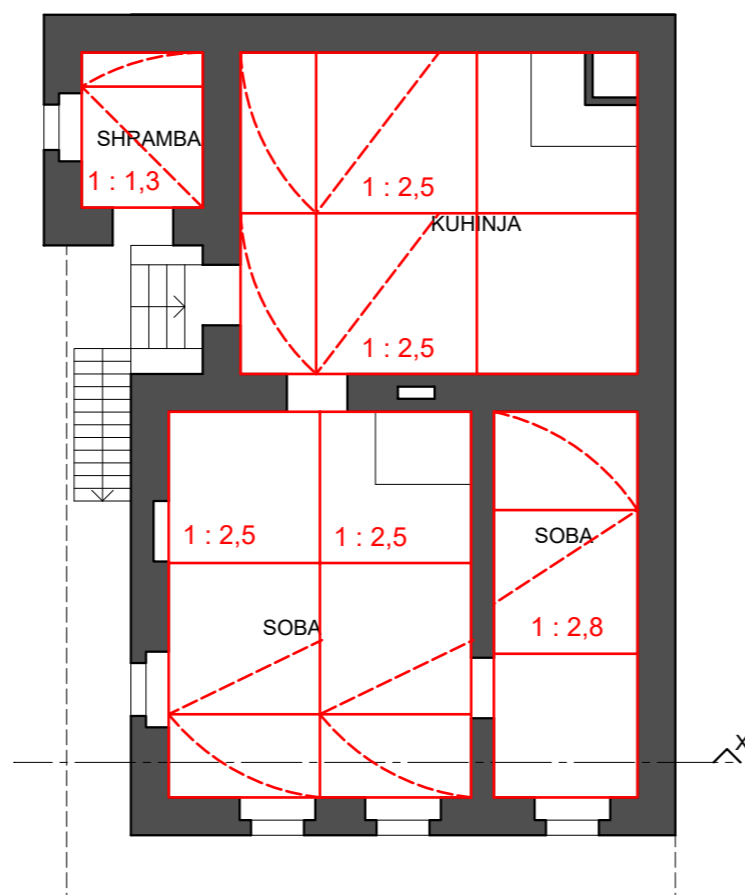
Analiza razmerij notranjih prostorov stavb kritih s slamo -centrični tip gradnje

Jezerca 7: Hiša, Jakob Skubim Obdobje med vojnama

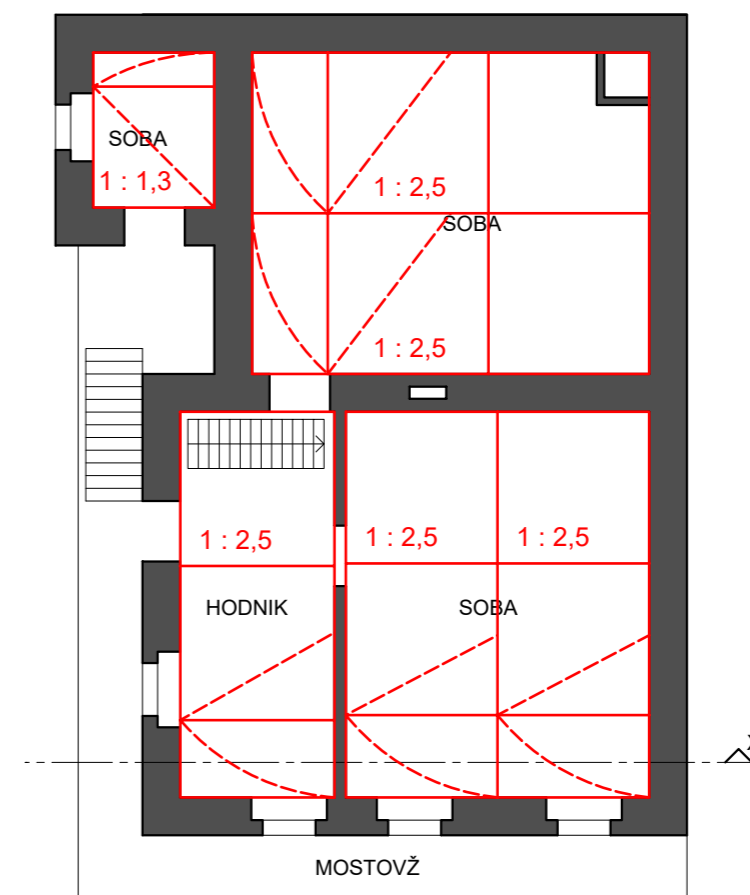
Jezerca 7
HIŠA
tloris pritličja

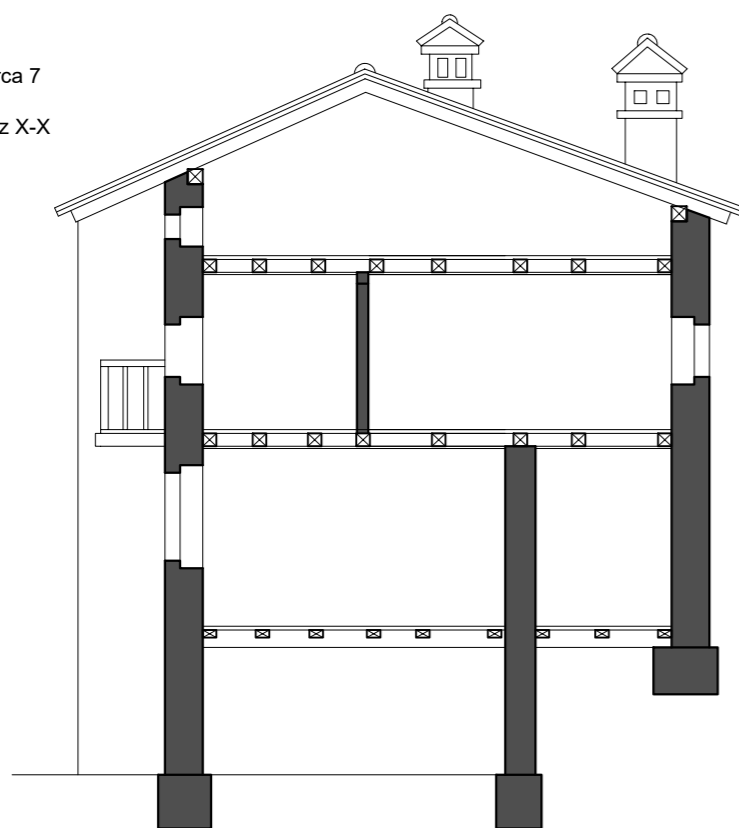
Jezerca 7
HIŠA
tloris nadstropja 1

Jezerca 7
HIŠA
tloris nadstropja 2

Jezerca 7
HIŠA
prerez X-X

Jezerca 7
HIŠA
fasada

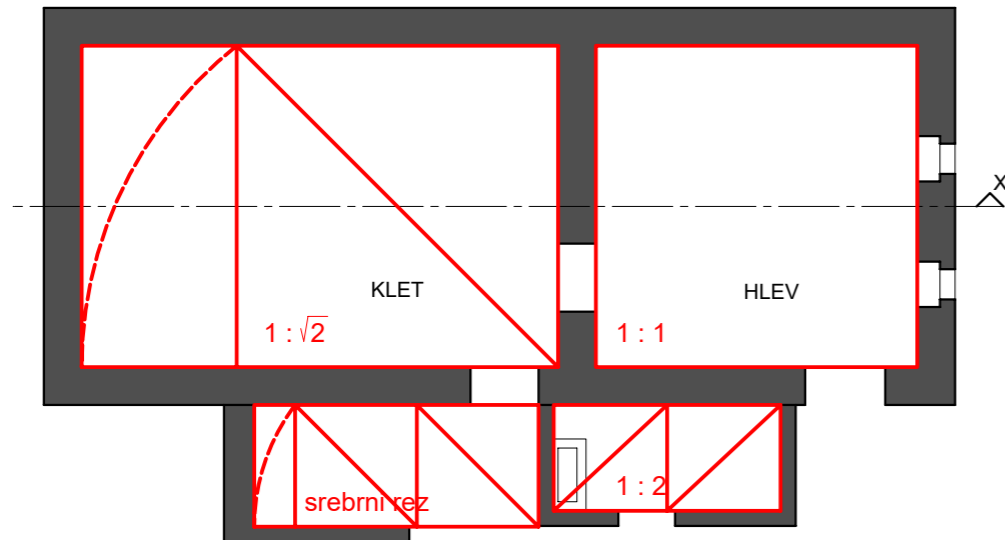
Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

1 enota = 200 cm

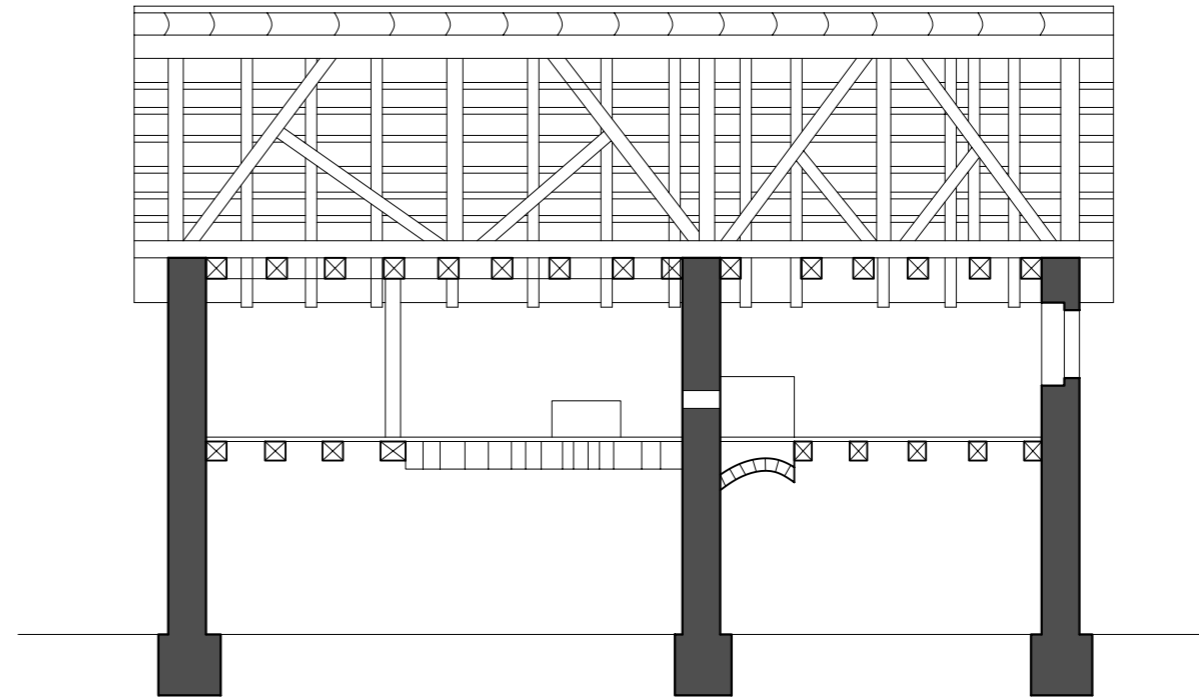
Analiza razmerij notranjih prostorov stavb kritih s slamo -vzdolžni tip gradnje

Jezerca 9: Stanovanjska hiša, Janez Bizjak Obdobje med vojnama

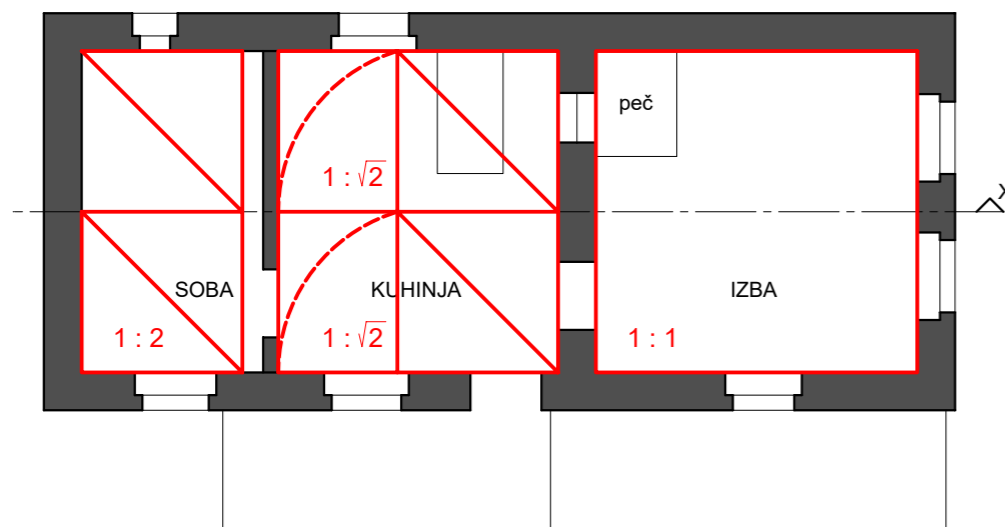
Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
tloris pritličja

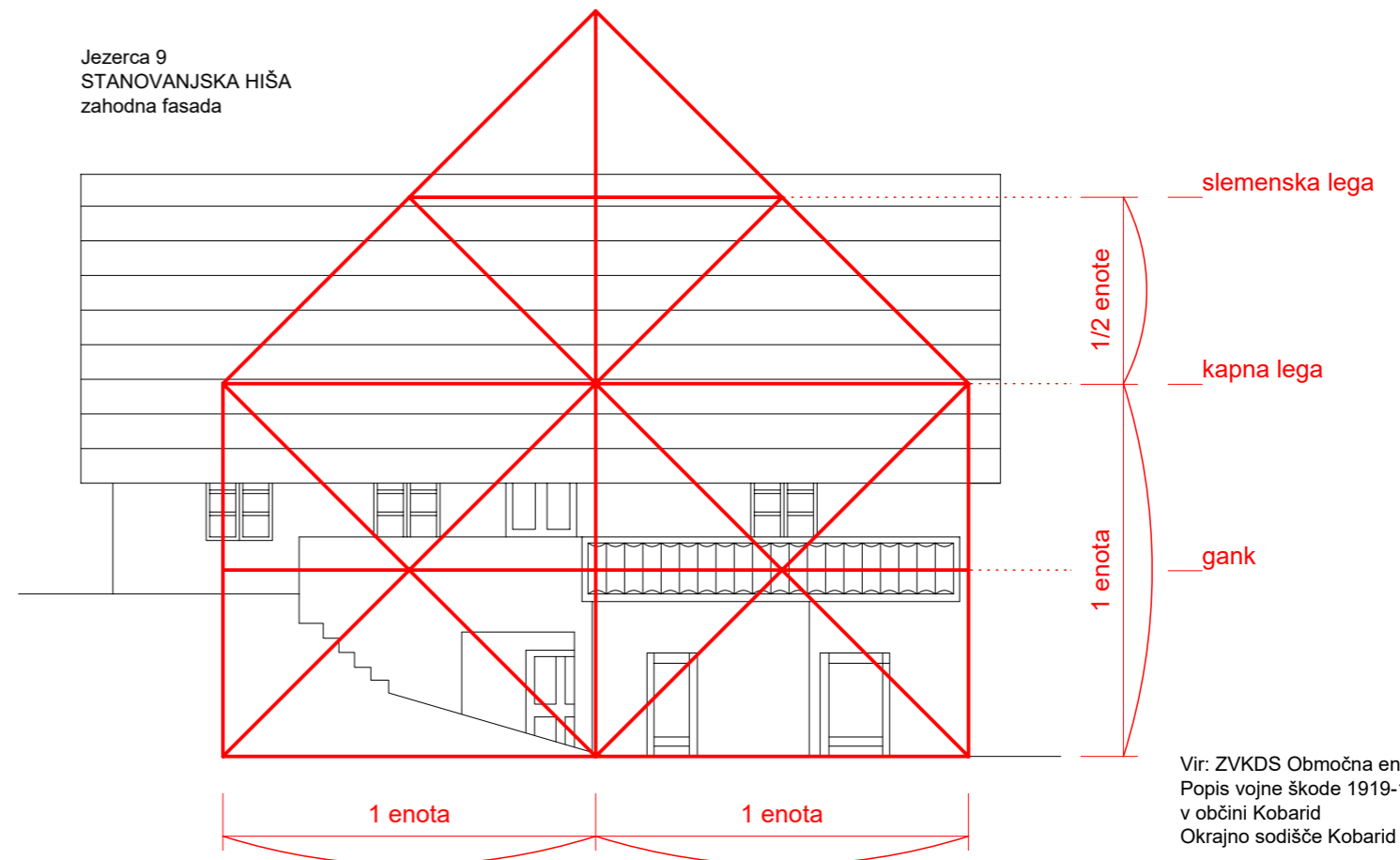
Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
prezez X-X

Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
tloris nadstropja

Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
zahodna fasada

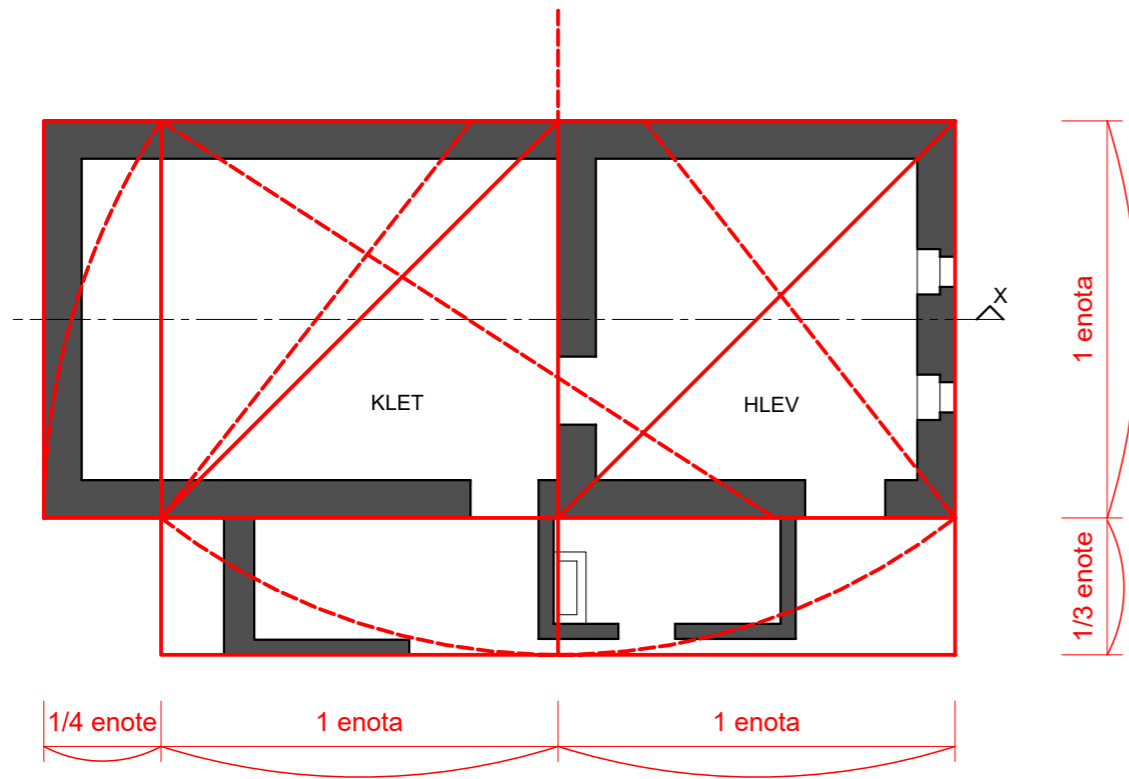

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

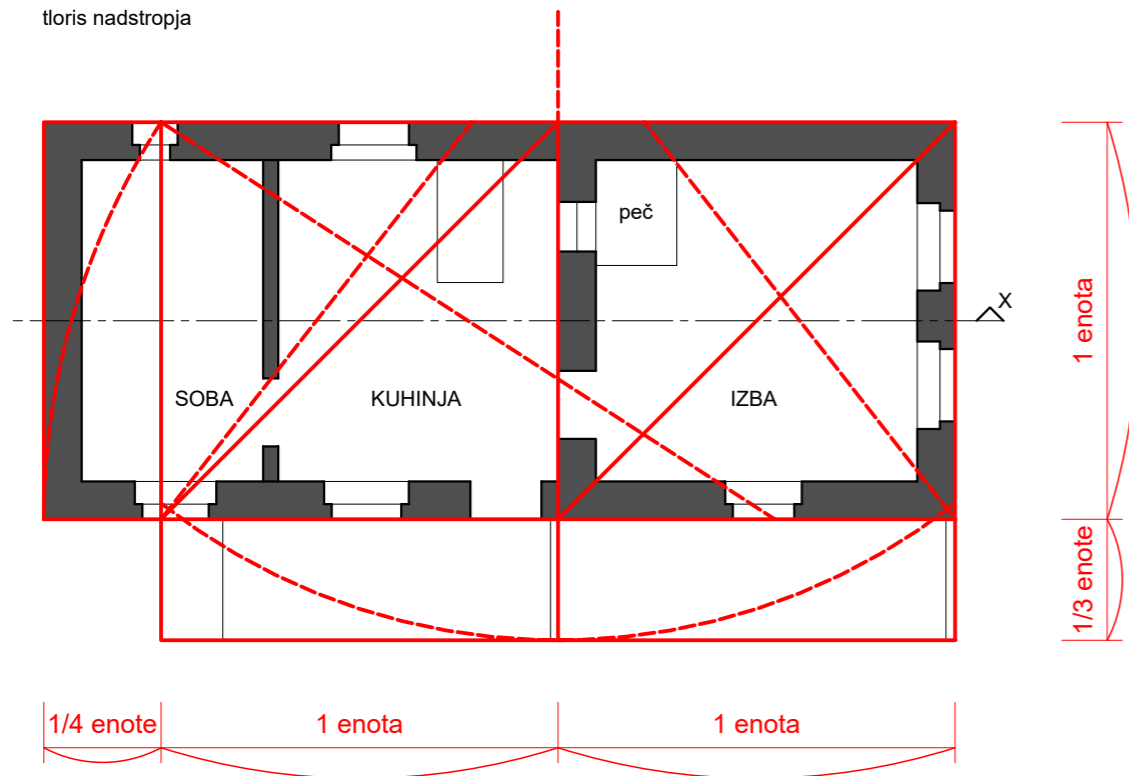
Analiza stavbnih razmerij stavb kritih s slamo -vzdolžni tip gradnje

Jezerca 9: Stanovanjska hiša, Janez Bizjak Obdobje med vojnama

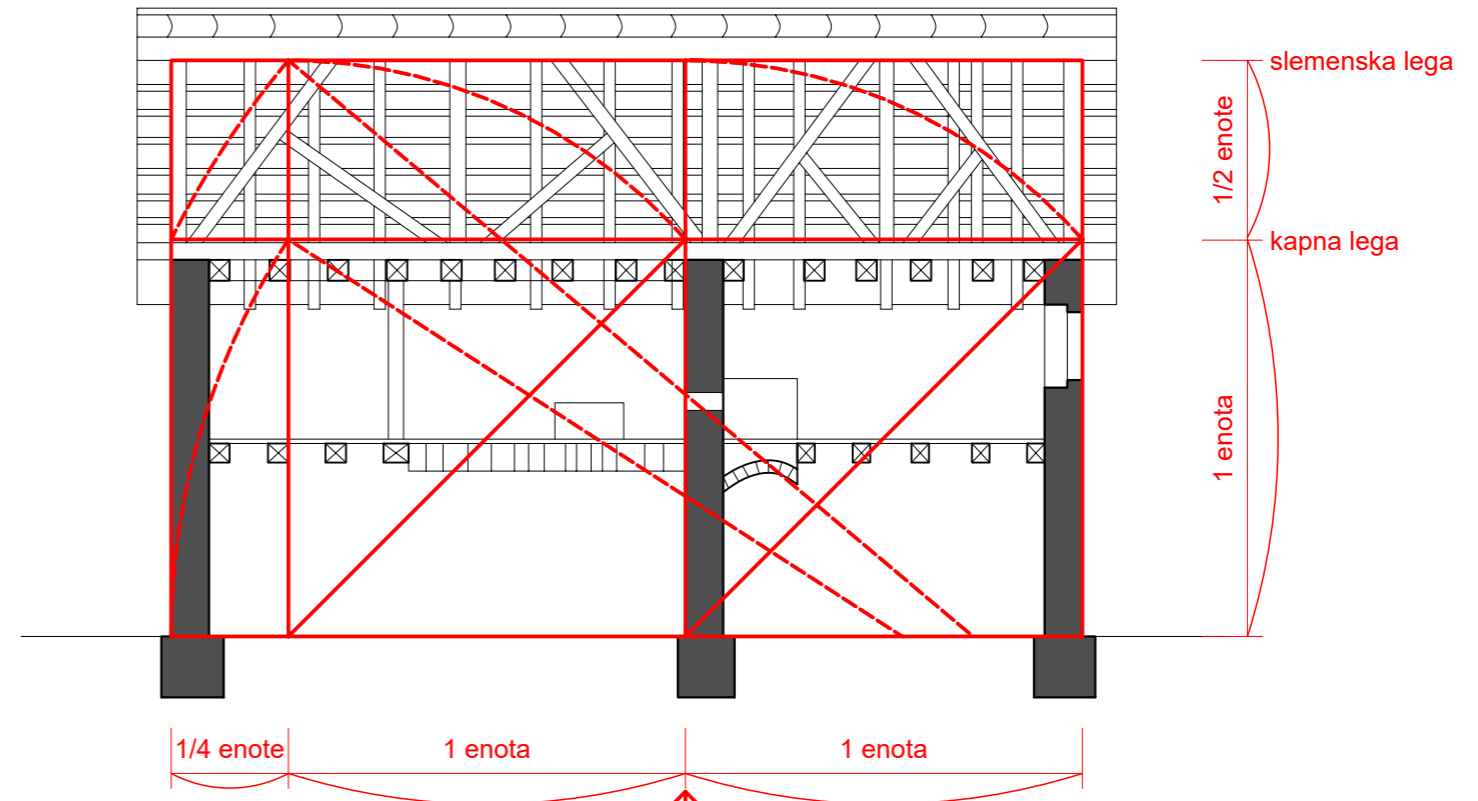
Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
tloris pritličja

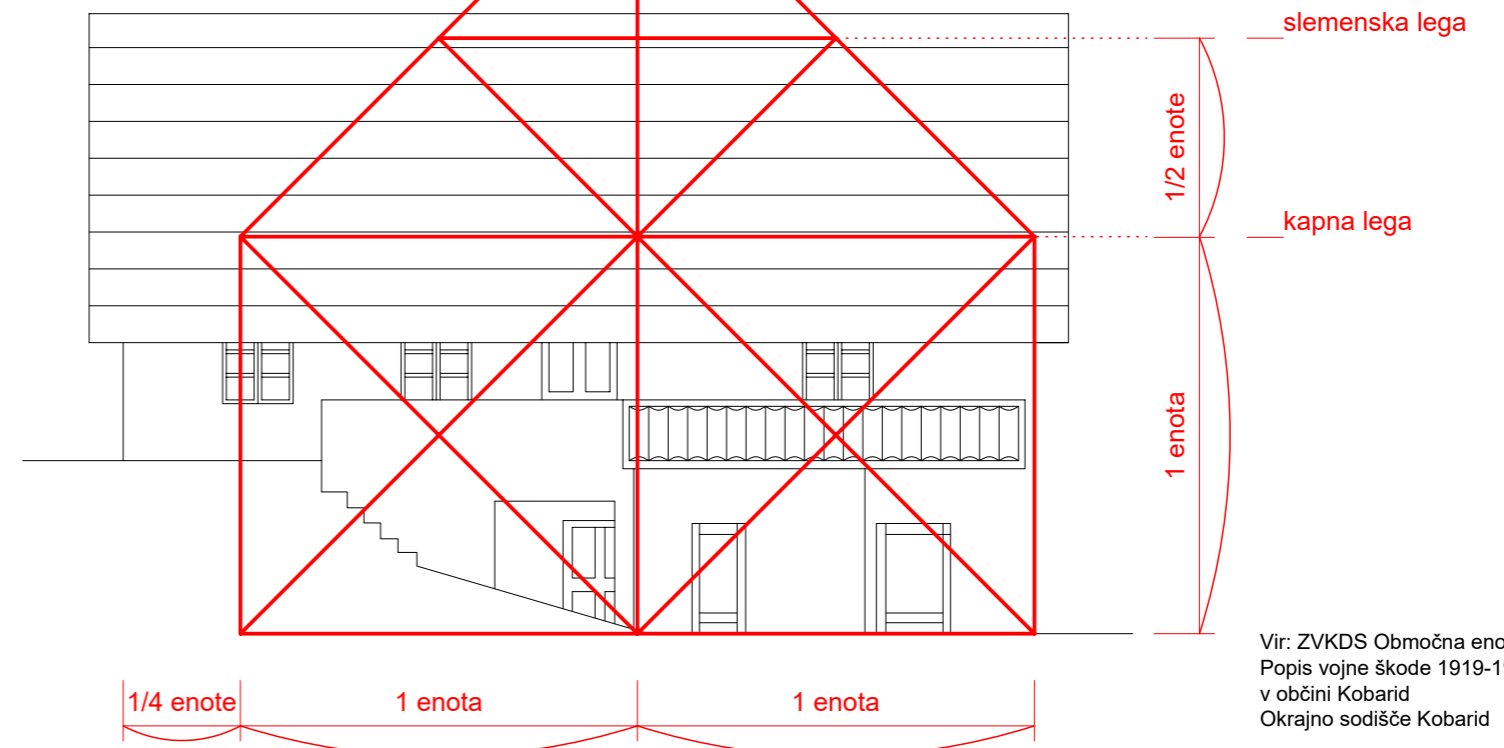
Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
tloris nadstropja

Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
prerez X-X

Jezerca 9
STANOVANJSKA HIŠA
zahodna fasada

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid
1 enota = 500 do 600 cm

4. ANALIZA ARHITEKTURE DREŽNIŠKIH VASI IN VASI KRN V DANAŠNJEM OBDOBJU

Če povzamemo iz zgoraj navedene analize je vzorec poselitve in oblikovanja arhitekture na območju obravnave nastal iz sinteze alpskega in mediteranskega vpliva, ki sta se skozi različna razvojna obdobja na svojstven način združila s kulturo domačega, oziroma staroselskega stavbarstva in na ta način oblikovala arhitekturno dediščino obravnavanih vasi, ki je sledila sledečim razvojnim fazam:

4.1. Pred letom 1920 je bilo še večina stavb zasnovanih vrhlevno, kar pomeni, da je bil bivalni prostor v nadstropju. Strešna konstrukcija je imela strm naklon in kritino slamo.

4.2. V obdobju med vojnama se je iz določenih stanovanjskih poslopij selil hlev v gospodarsko poslopje, ki je bil sprva pritličen in krit s slamo. V tem obdobju so se določena stanovanjska poslopja nadzidala, prvotni hlevski prostor pa se je spremenil v kletni prostor. Pri nekaterih stanovanjskih poslopijih je že prisoten pojav spremembe strešne kritine iz slamnate v korčno strešno kritino in v povezavi s tem, pojav nadstropnih zunanjih komunikacij in podstrešnega mezzanina. Kljub temu, pa se je pri določenih stanovanjskih stavbah v višje ležečih vaseh, predvsem v vasi Krn, strm strešni naklon ohranil vse do današnjega obdobja, kar še posebej velja za gospodarska poslopja, kot so hlevi, seniki, kozolci in v nekaj primerih, tudi kašče.

4.3. Po drugi svetovni vojni, pa vse do današnjega obdobja, se je nadaljeval razvoj stanovanjskih stavb v smislu spremembe strešne kritine, nadzidave stavb in oblikovanja zunanjih komunikacija, gankov in stopnic, kot posledica sprememb podnebja in na osnovi vplivov kulture bivanja iz nižje ležečih krajev doline.

Kot je bilo že obrazloženo pri analizi poselitve vasi Magozd, je bil vzorec poselitve iz preteklosti v tesni povezanosti z načinom preživljanja takratnega prebivalstva drežniških vasi in vasi Krn. Prevladujoča kmetijska dejavnost je narekovala prostorski razvoj vasi, formiranje domačij in utilitarno oblikovanje posameznih stavb. Z iskanjem lažjega načina zaslužka v današnjem obdobju je prebivalstvo teh vasi vse bolj opuščalo kmetijsko dejavnost, kot osnovno dejavnost za preživetje in hkrati s tem, so se opuščale tudi posamezne stavbe domačij neposredno vezane na opravljanje te dejavnosti. V največji meri so se ohranile in gradile stanovanjske

stavbe, katerih preobrazba je sledila razvoju sodobnega bivanja in ohranili so se večji gospodarski objekti, katerih dejavnost se v nekaterih primerih kontinuira še v današnje obdobje.

Slednje prelomno obdobje v razvoju obravnavanih naselij je bil potres leta 1998 in leta 2004. Sledila je sanacija spomeniško varovanih stavb in sanacija stanovanjskih stavb, medtem ko je sanacija v večini primerov gospodarskih objektov, zaradi previsoke investicije, ostala le na nivoju načrtovanja. Paralelno s to prelomnico v razvoju naselij, se je skoraj v celoti prekinila kontinuiteta pozidave manjše utilitarne arhitekture, neposredno vezane na opravljanje kmetijske dejavnosti kot so sušilnice sadja, listniki, drvarnice, svinjaki in pdb....v manjši meri pa so še ohranjeni hlevi, seniki, na bolj ali manj oddaljenih senožetih. Iz navedenega razloga je analiza stavbnih tipov v današnjem obdobju omejena na analizo grajene strukture obstoječega stanja obravnavanih vasi, kar v danem primeru obsega analizo: stanovanjskih stavb, še ohranjenih gospodarskih poslopij in manjše utilitarne arhitekture: kašč.

Vzorec poselitve obravnavanih naselij sestavlja element gručaste poselitve z značilnim formiranjem vaških ambientov in strnjena obcestna pozidava staro grajene strukture.

V današnjem obdobju, se zgoraj navedenim vzorcem poselitve, pridružuje še tip razpršene poselitve. Posamezni ohranjeni primeri arhitekturne dediščine iz višje ležečih vasi, kot so Drežniške Ravne in vas Krn, pričajo o prevladovanju alpskega vpliva pred mediteranskim vplivom pri zasnovi, oziroma oblikovanju arhitekturne dediščine obravnavanih vasi in upoštevanje razmerja navedenih vplivov je ključna pri snovanju vzorca poselitve pri novo grajeni strukturi drežniških vasi in vasi Krn.

Največjemu obsegu sprememb, skozi različna razvojna obdobja, je bil izpostavljen razvoj stanovanjske stavbe, kateri danes, na osnovi obstoječega stanja, brez poznavanja preteklih arhitekturnih značilnosti, težko opredelimo elemente arhitekturne identitete.

Iz zgoraj opisanih razvojnih faz se je kot sinteza alpskih in mediteranskih vplivov, ki sta se na svojstven način združila s kulturo domačega, oziroma staroselskega stavbarstva, oblikovala značilna pozidava stanovanjskih stavb, s pozidavo pravokotno ali vzporedno na plastnice terena in s tem v povezavi z orientacijo zatrepne ali vhodne fasade proti jugu, poudarjene z značilnim osnim

razporedom okenskih in vratnih odprt in s horizontalno členitvijo izvedeno iz lesene konstrukcije zunanjih komunikacij, oblikovanih pod širokimi napušči vzdolžnih fasad stavb.

Kritina, oziroma forma strešne konstrukcije, sta elementa obravnavane grajene strukture, ki najbolj jasno-vizualno izražata prisotnost in razvoj alpskega in mediteranskega vpliva. Oba navedena elementa ponazarjata hitrejši razvoj stanovanjskih stavb, v smislu sinteze alpskega in mediteranskega vpliva na oblikovanje staro grajene strukture naselja in počasnejši razvoj gospodarskih poslopij, saj se skoraj pri vseh primerih navedenih poslopij, alpski vpliv pri formiranju strešne konstrukcije in vrste kritine, kontinuira še v današnje obdobje.

Pri prenovi arhitekturne dediščine ali pri novo gradnji v območju obravnave, je ključna pravilna opredelitev oblikovnih smernic prenove ali novo gradnje, ki morajo vsebovati, glede na lokacijo obravnave, določeno ravnovesje vplivov alpskega in mediteranskega kulturnega kroga, kar pa je v današnjem obdobju, v večini, v nasprotju z določbami prostorskih planskih dokumentov pripadajoče občine, zato velja poudarek, da je potrebno v prihodnje, ta del planskih dokumentov, skrbno preučiti in sestaviti smernice prostorskega in arhitekturnega razvoja, ki bodo vsebovale določeno ravnovesje med alpskim in mediteranskim kulturnim krogom in dejansko omogočale kontinuiteto arhitekturne dediščine območja obravnave.

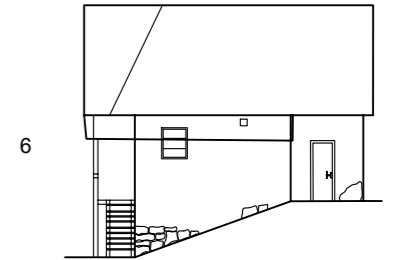
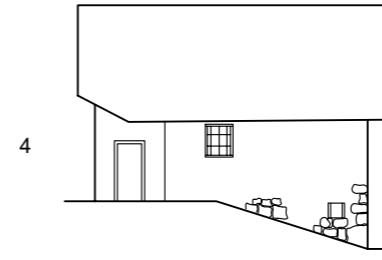
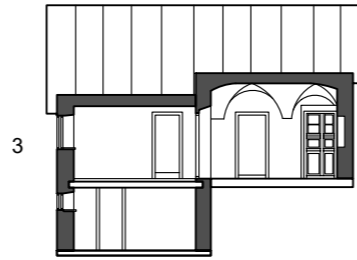
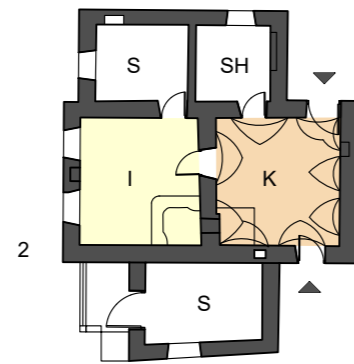
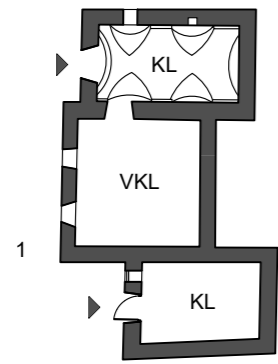
Povzetek stavbne tipologije v današnjem obdobju

TIPOLOGIJA STANOVANSKIH OBJEKTOV V DANAŠNJEM OBDOBJU

MERILO: 1m

OZNAKE: ◀ glavni vhod
◁ stranski vhod

MAGOZD 19
(1,2,3,4,5,6)

1 tloris kleti
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

2 tloris pritličja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

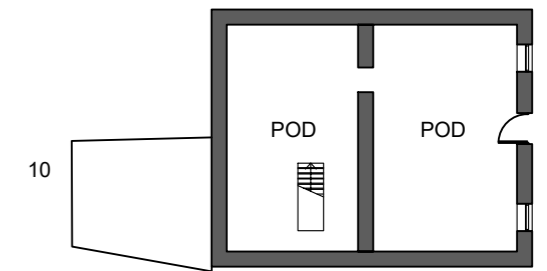
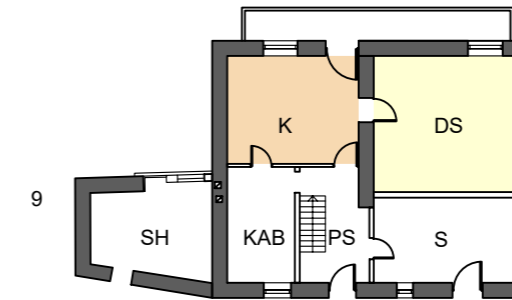
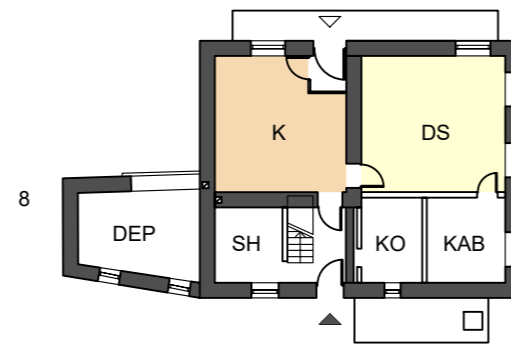
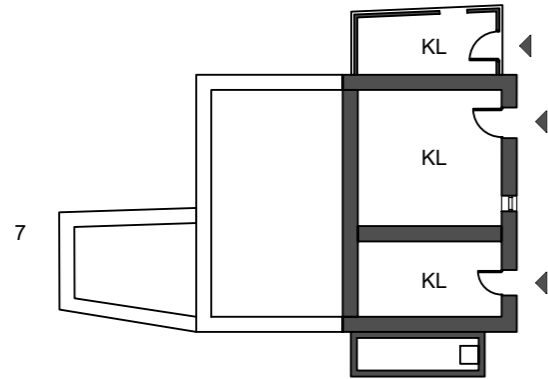
3 vzdolžni prerez
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

4 zahodna fasada
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

5 južna fasada
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

6 vzhodna fasada
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

MAGOZD 21
(7,8,9,10)

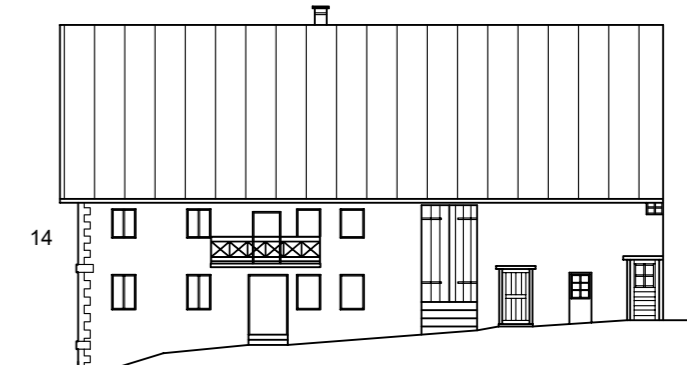
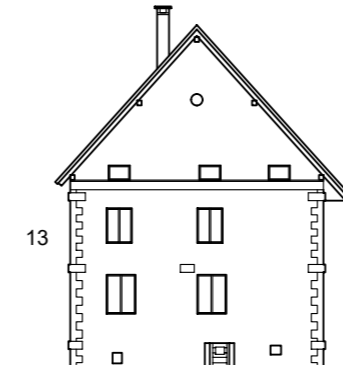
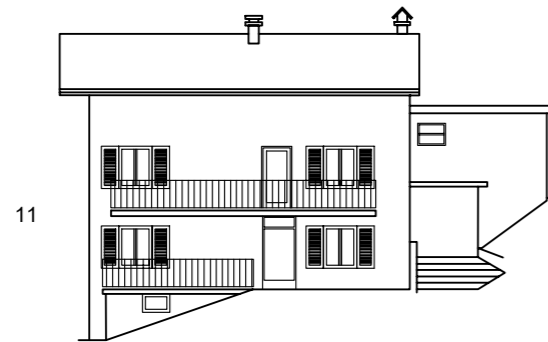
7 tloris kleti
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

8 tloris pritličja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

9 tloris nadstropja
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

10 tloris podstrehe
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

MAGOZD 21
(11,12)
KRN 20
(13,14)

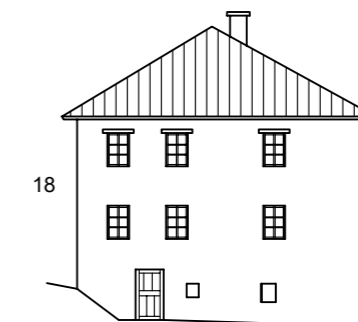
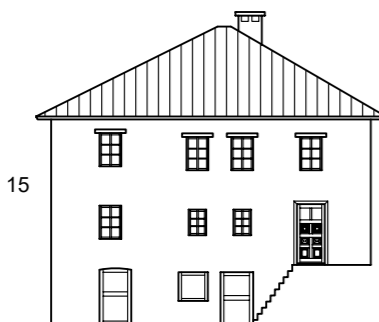
11 vzhodna fasada
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

12 južna fasada
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni

13 fasada 1
STANOVANJSKO GOSPODARSKI OBJEKT

14 fasada 2
STANOVANJSKO GOSPODARSKI OBJEKT

KRN 21
(15,16,17,18)

15 fasada 1
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

16 fasada 2
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

17 fasada 3
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

18 fasada 4
STANOVANJSKI OBJEKT -vrh kletni, vrh hlevni

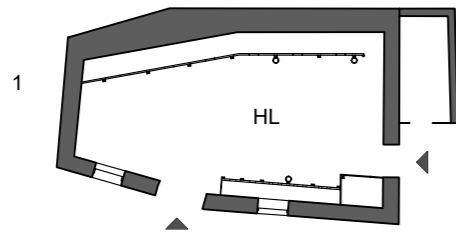
TABELA OZNAK:
KL klet
VKL vinska klet
S soba
I izba
K kuhinja
SH shramba
DS dnevna soba
KO kopalnica
KAB kabinet
DEP deponija
POD podstreha
PS predsoba

TIPOLOGIJA GOSPODARSKIH OBJEKTOV V DANAŠNJEM OBDOBJU

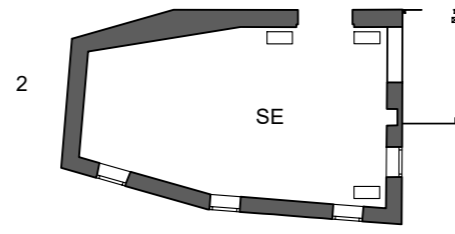
MERILO: 1m

OZNAKE: ◀ glavni vhod

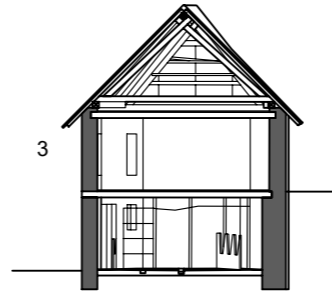
MAGOZD 21
(1,2,3,4,5)

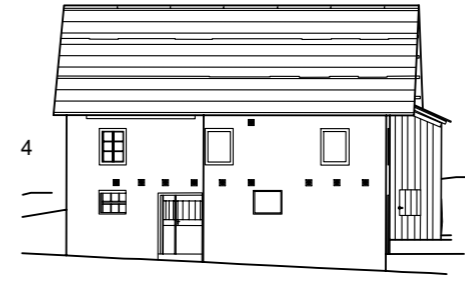
1 tloris kleti
HLEV S SENIKOM

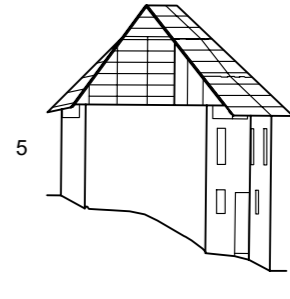
2 tloris pritličja
HLEV S SENIKOM

3 prečni prerez
HLEV S SENIKOM

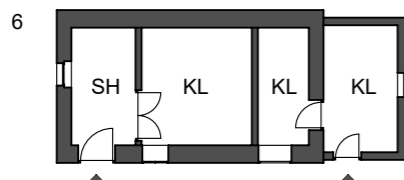

4 fasada 1
HLEV S SENIKOM

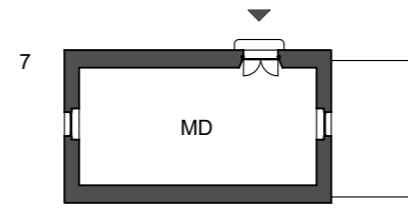

5 fasada 2
HLEV S SENIKOM

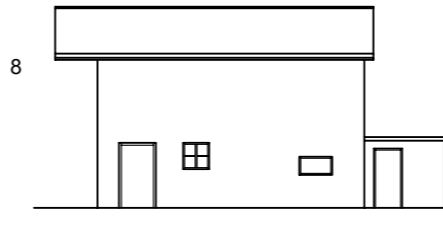
MAGOZD 4
(6,7,8,9,10)

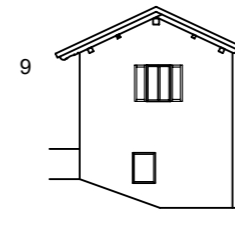
6 tloris pritličja
VRHKLETNI POMOŽNI OBJEKT

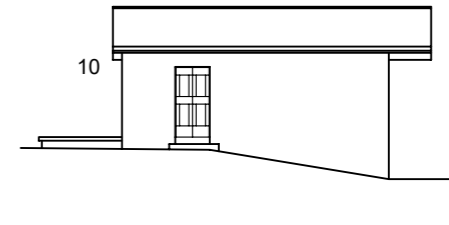
7 tloris mansarde
VRHKLETNI POMOŽNI OBJEKT

8 fasada 1
VRHKLETNI POMOŽNI OBJEKT

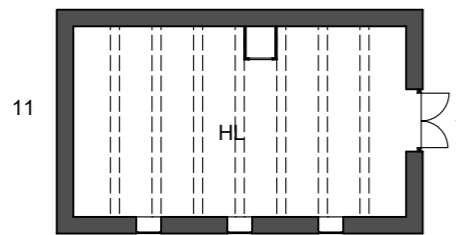

9 fasada 2
VRHKLETNI POMOŽNI OBJEKT

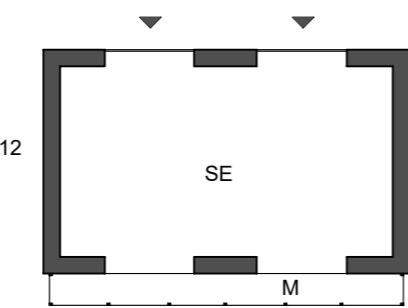

10 fasada 3

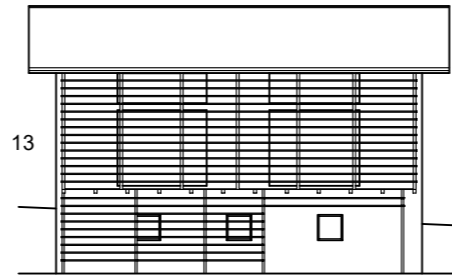
MAGOZD 4
(11,12,13,14,15,16)

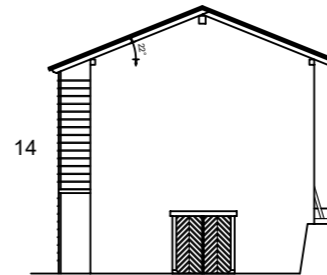
11 tloris pritličja
HLEV S SENIKOM

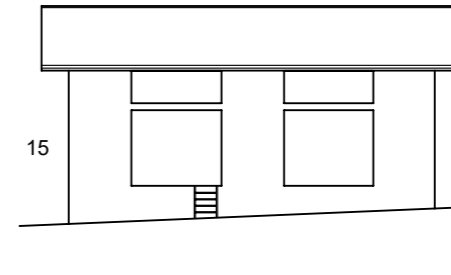
12 tloris nadstropja
HLEV S SENIKOM

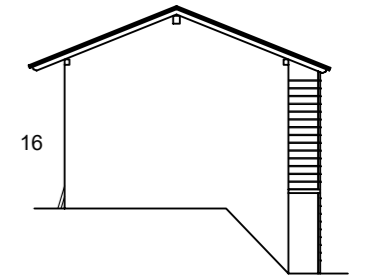
13 fasada 1
HLEV S SENIKOM

14 fasada 2
HLEV S SENIKOM

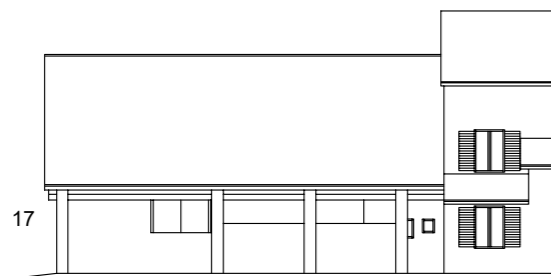

15 fasada 3
HLEV S SENIKOM

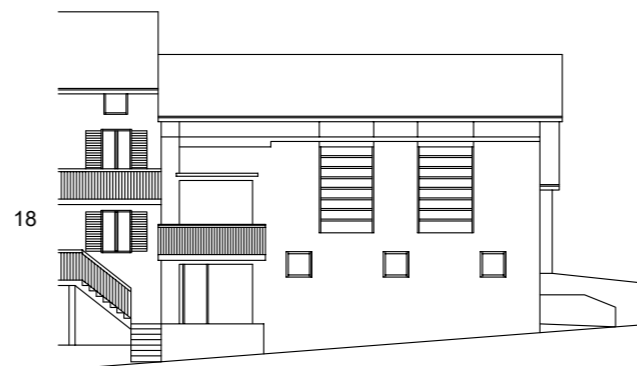

16 fasada 4
HLEV S SENIKOM

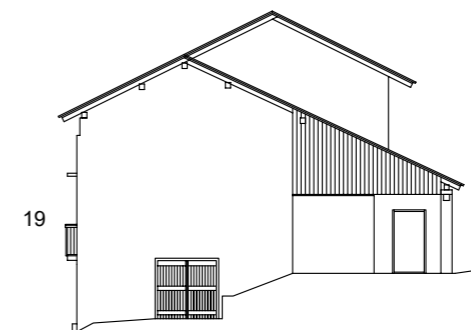
MAGOZD 18
(17,18,19)

17 severna fasada
HLEV S SENIKOM V POVEZAVI S STANOVANJSKO STAVBO

18 južna fasada
HLEV S SENIKOM V POVEZAVI S STANOVANJSKO STAVBO

19 vzhodna fasada
HLEV S SENIKOM V POVEZAVI S STANOVANJSKO STAVBO

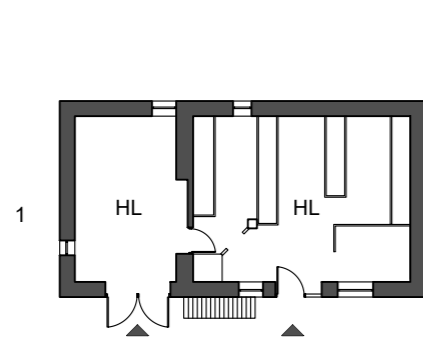
TABELA OZNAK:
HL hlev
KL klet
SH shramba
MD mizarska delavnica
SE senik

TIPOLOGIJA GOSPODARSKIH OBJEKTOV V DANAŠNJEM OBDOBJU

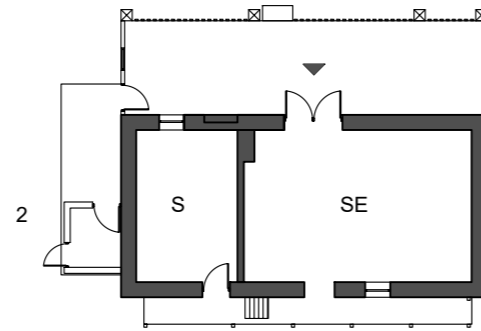
MERILO: 1m

OZNAKE: ◀ glavni vhod

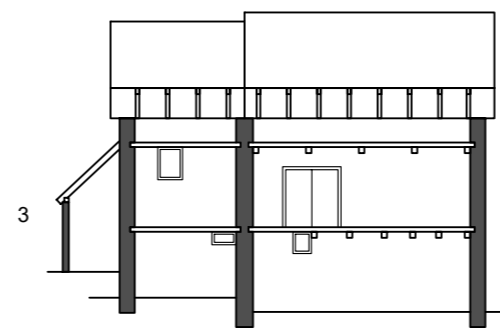
MAGOZD 16
(1,2,3,4)

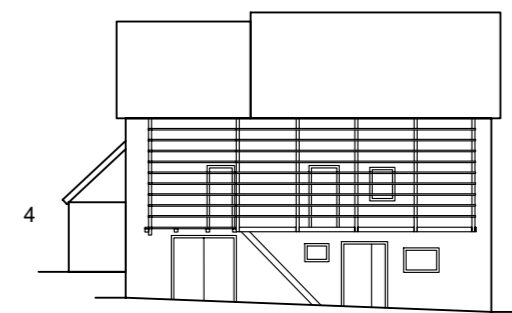
1 tloris pritličja
HLEV S SENIKOM IN SOBO

2 tloris nadstropja
HLEV S SENIKOM IN SOBO

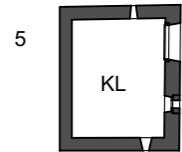

3 vzdolžni prerez
HLEV S SENIKOM IN SOBO

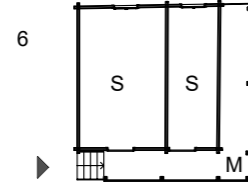

4 južna fasada
HLEV S SENIKOM IN SOBO

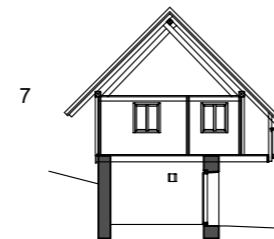
MAGOZD 1
(5,6,7,8,9,10,11)

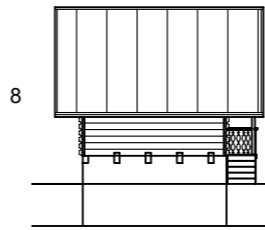
5 tloris kleti
ZIDANA LESENA KAŠČA

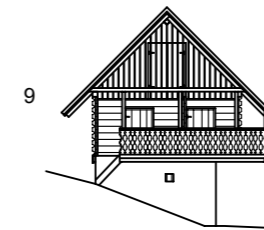
6 tloris nadstropja
ZIDANA LESENA KAŠČA

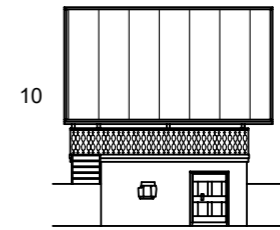
7 prečni prerez
ZIDANA LESENA KAŠČA

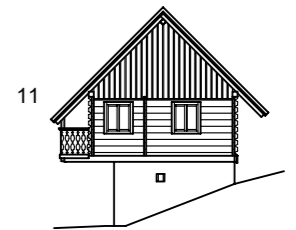
8 fasada 1
ZIDANA LESENA KAŠČA

9 fasada 2
ZIDANA LESENA KAŠČA

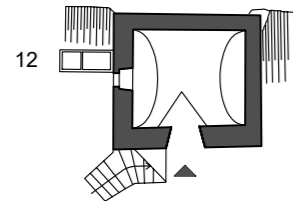

10 fasada 3
ZIDANA LESENA KAŠČA

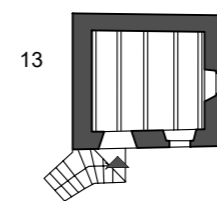

11 fasada 4
ZIDANA LESENA KAŠČA

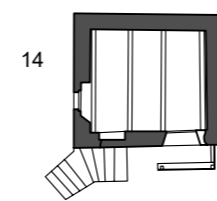
MAGOZD H2
(12,13,14,15)

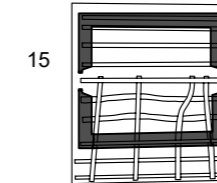
12 tloris kleti
ZIDANA KAŠČA

13 tloris pritličja
ZIDANA KAŠČA

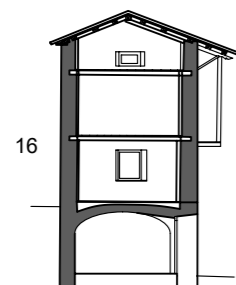

14 tloris nadstropja
ZIDANA KAŠČA

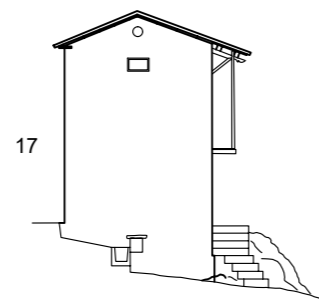

15 tloris podstrehe
ZIDANA KAŠČA

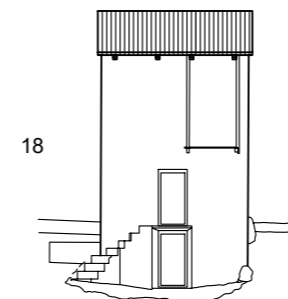
MAGOZD H2
(16,17,18,19)

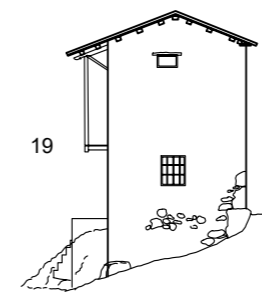
16 prečni prerez
ZIDANA KAŠČA

17 zahodna fasada
ZIDANA KAŠČA

18 južna fasada
ZIDANA KAŠČA

19 vzhodna fasada
ZIDANA KAŠČA

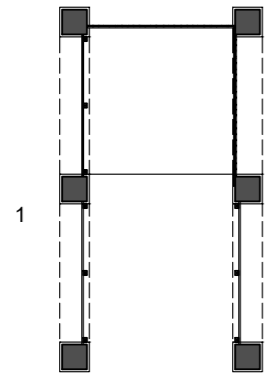
TABELA OZNAK:

- HL hlev
- KL klet
- SE senik
- KL klet
- S soba
- M mostovž

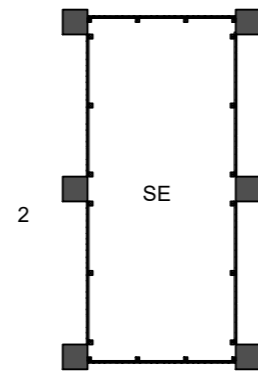
TIPOLOGIJA GOSPODARSKIH OBJEKTOV V DANAŠNJEM OBDOBJU

MERILO: 1m

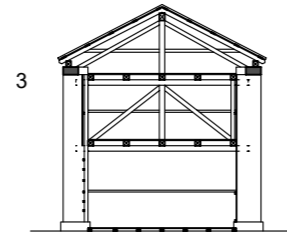
KOSEČ
(718/2
k.o. Drežnica)
(1,2,3,4,5)

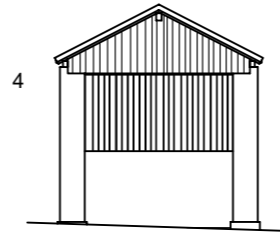
1
tloris pritličja
KOZOLEC

2
tloris nadsrtopja
KOZOLEC

3
prečni prerez
KOZOLEC

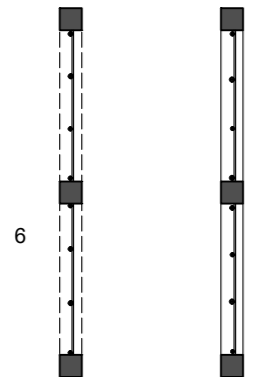

4
severna fasada
KOZOLEC

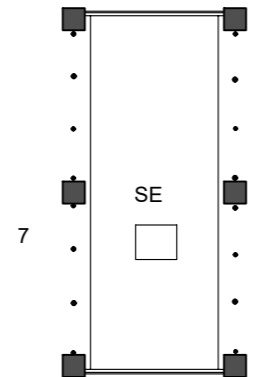

5
vzhodna fasada
KOZOLEC

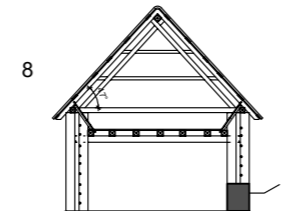
DREŽNICA
(2492/2
k.o. Drežnica)
(6,7,8,9,10)

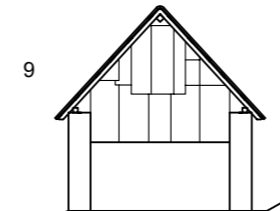
6
tloris pritličja
KOZOLEC

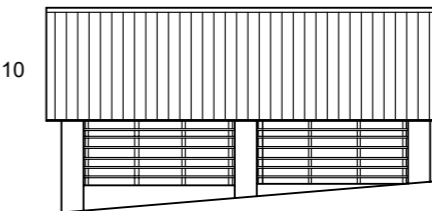
7
tloris nadsrtopja
KOZOLEC

8
prečni prerez
KOZOLEC

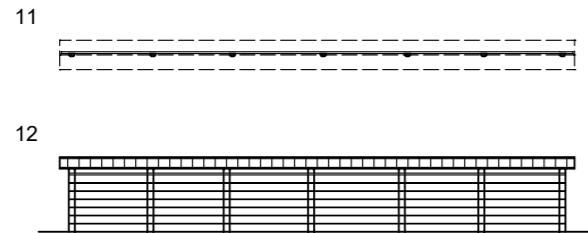

9
zahodna fasada
KOZOLEC

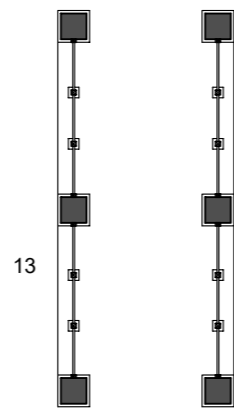

10
južna fasada
KOZOLEC

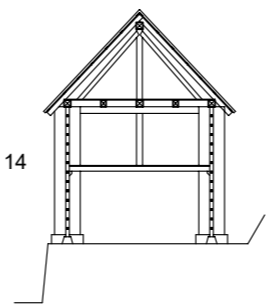
DREŽNICA
(2382/3
k.o. Drežnica)
(11,12)
KRN 20
(13,14,15,16)

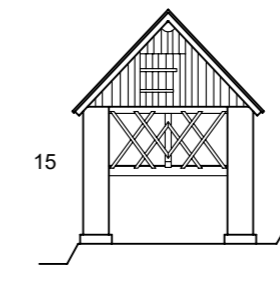
11
12
tloris pritličja in jugovzhodna fasada
KOZOLEC

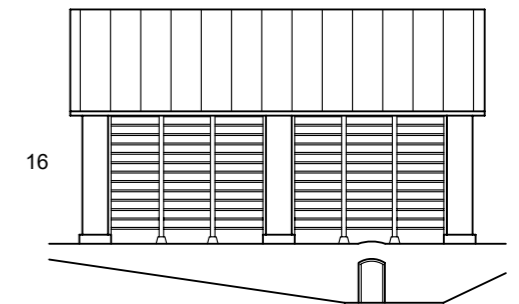
13
tloris pritličja
KOZOLEC

14
prečni prerez
KOZOLEC

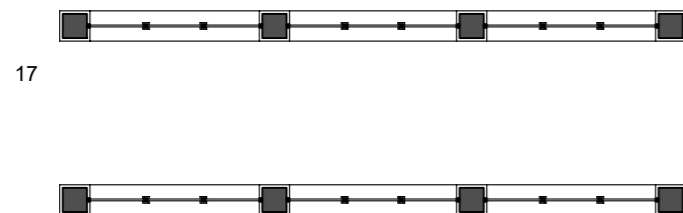

15
severna fasada
KOZOLEC

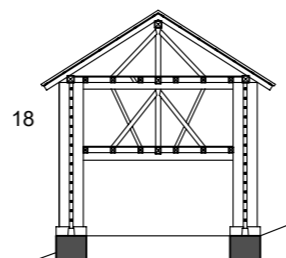

16
zahodna fasada
KOZOLEC

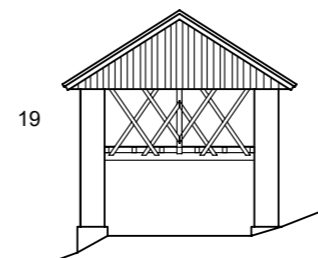
KRN (pod vasjo)
(17,18,19,20)

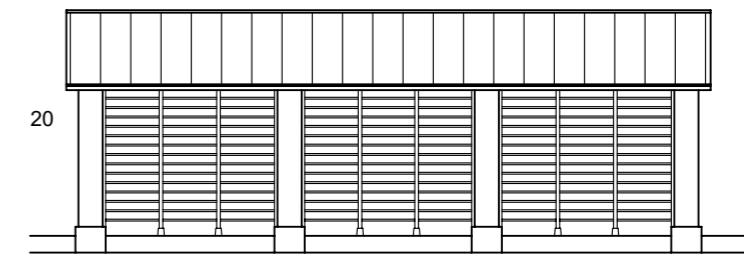
17
tloris pritličja
KOZOLEC

18
prečni prerez
KOZOLEC

19
jugovzhodna fasada
KOZOLEC

20
jugovzhodna fasada
KOZOLEC

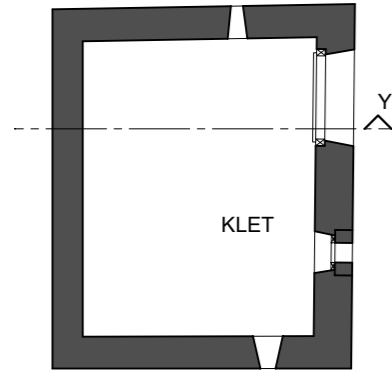
TABELA OZNAK:
SE senik

**Grafični prikaz analize pororcev stavb med v
današnjem obdobju**

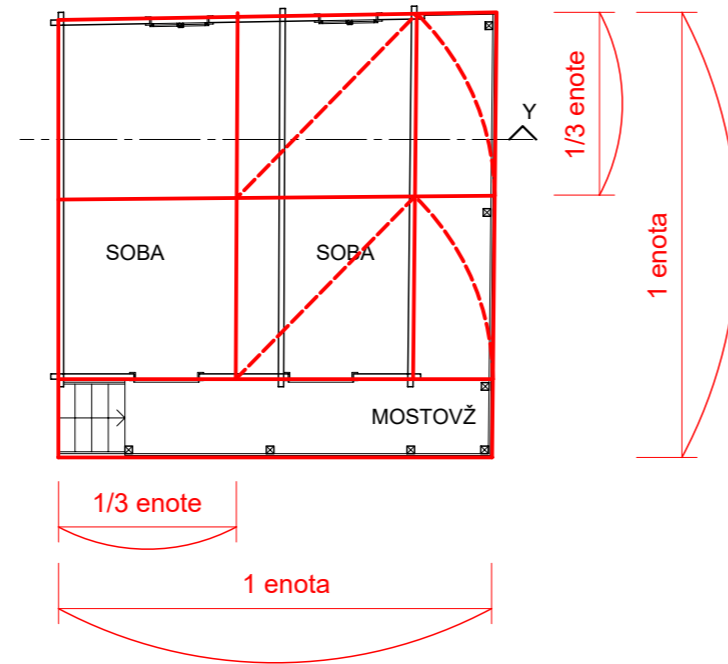
Analiza stavbnih razmerij

Magozd 1: Kašča Današnje obdobje

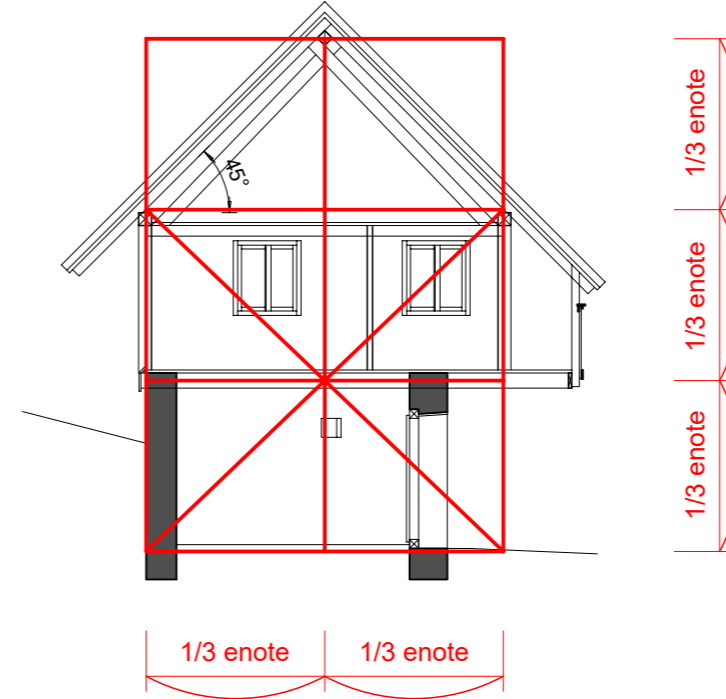
Magozd 1
KAŠČA
tloris kleti

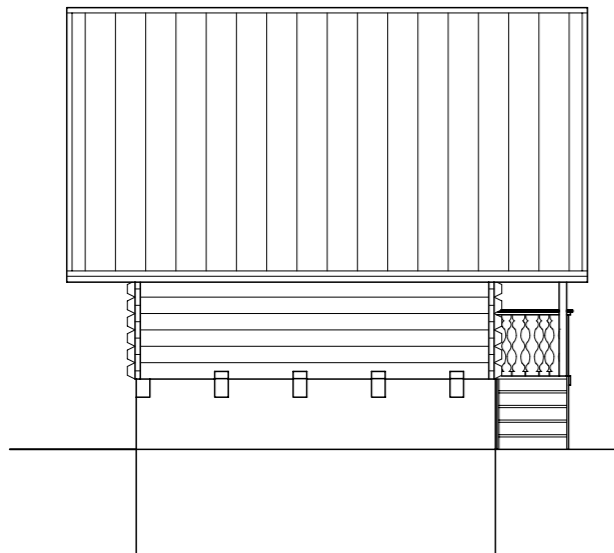
Magozd 1
KAŠČA
tloris nadstropja

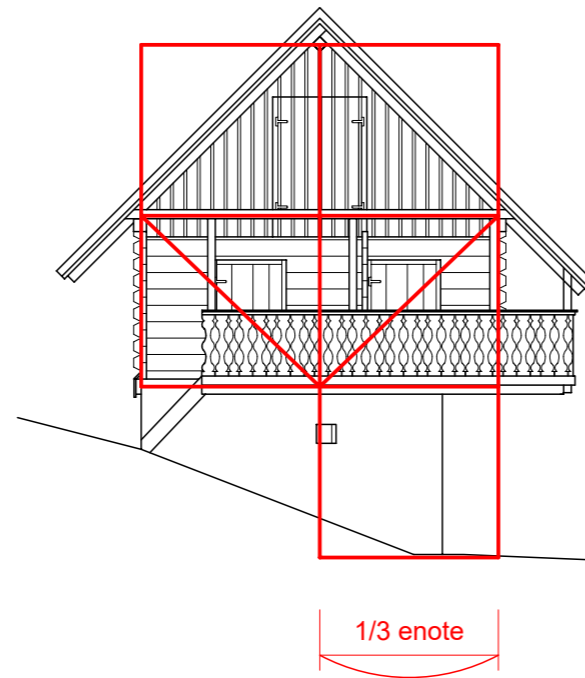
Magozd 1
KAŠČA
prerez Y-Y

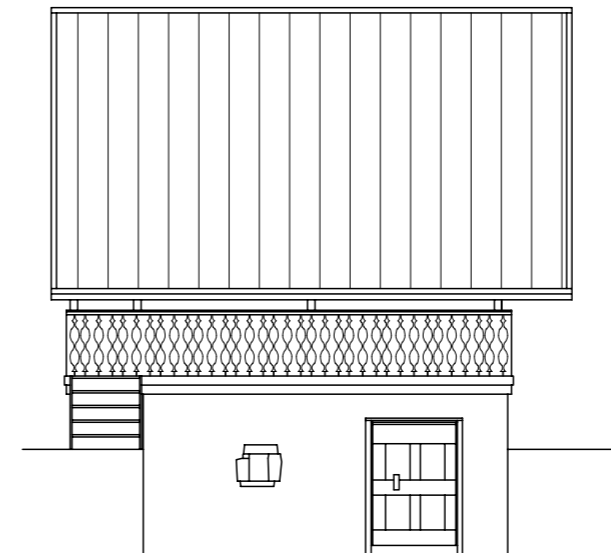
Magozd 1
KAŠČA
fasada 2

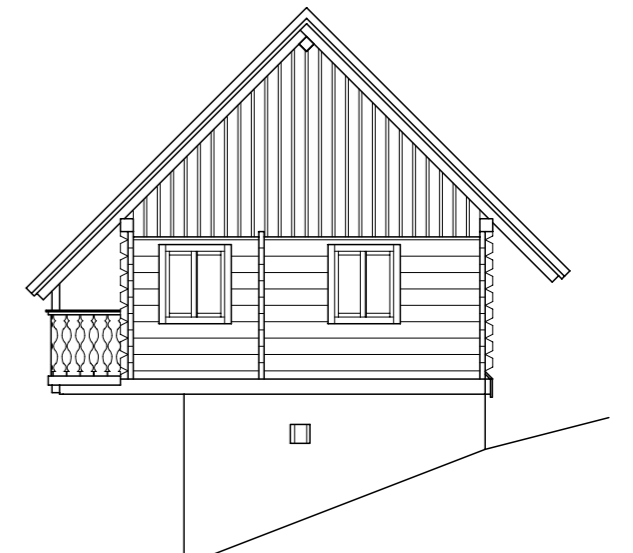
Magozd 1
KAŠČA
fasada 4

Magozd 1
KAŠČA
fasada 3

Magozd 1
KAŠČA
fasada 1

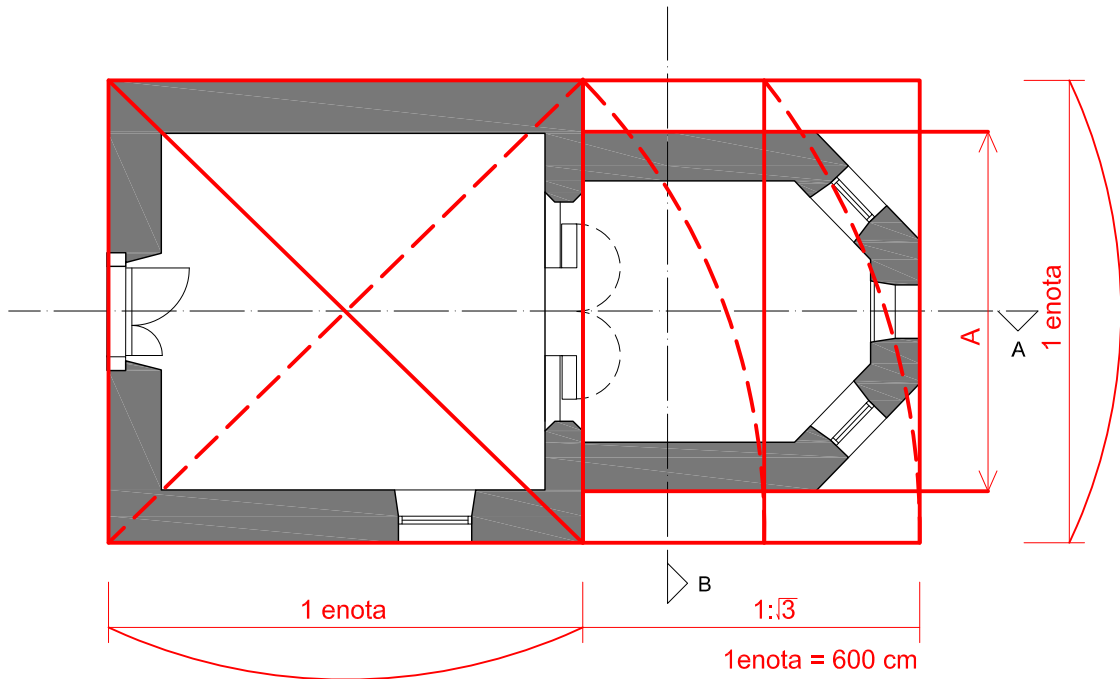
Vir: Posnetek obstoječega stanja -izmera

1 enota = 600 cm

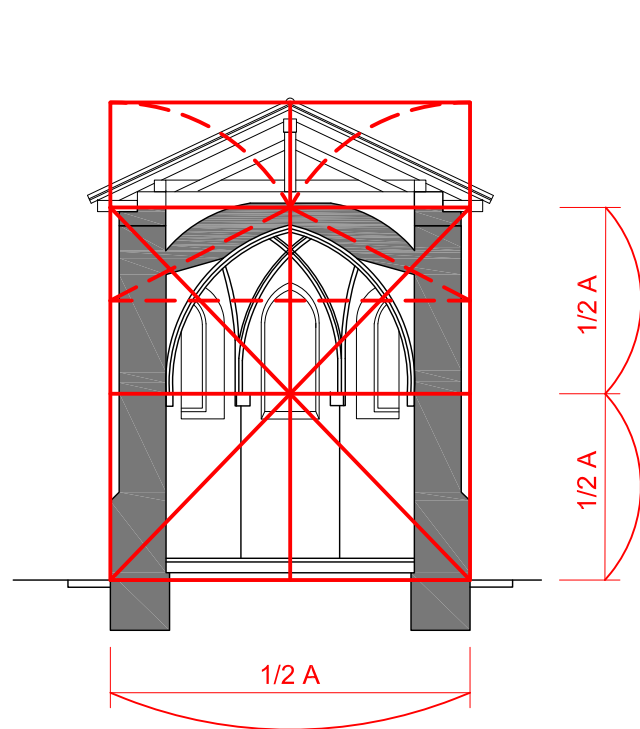
Analiza stavbnih razmerij: Sakralna arhitektura krita s korci

Magozd: Cerkev sv. Ane
Današnje obdobje

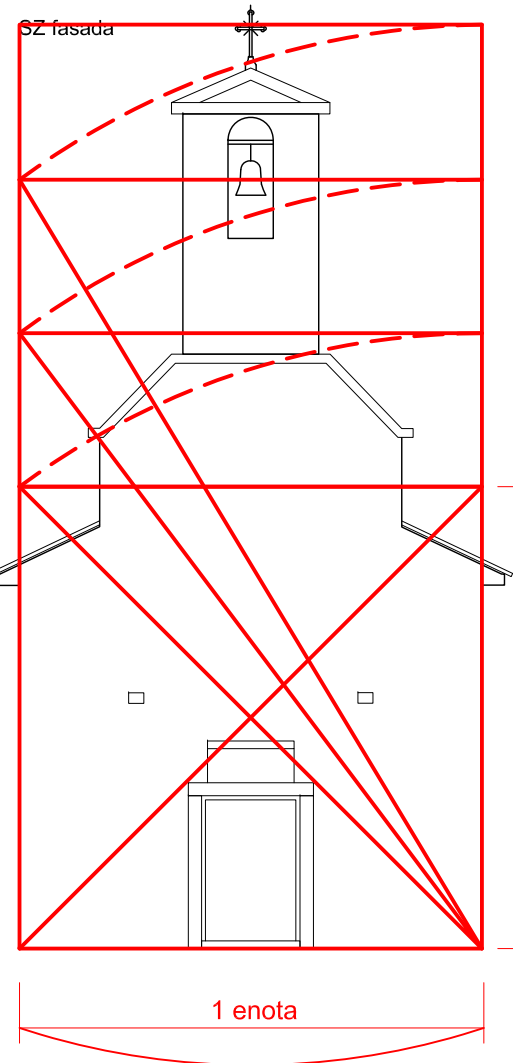
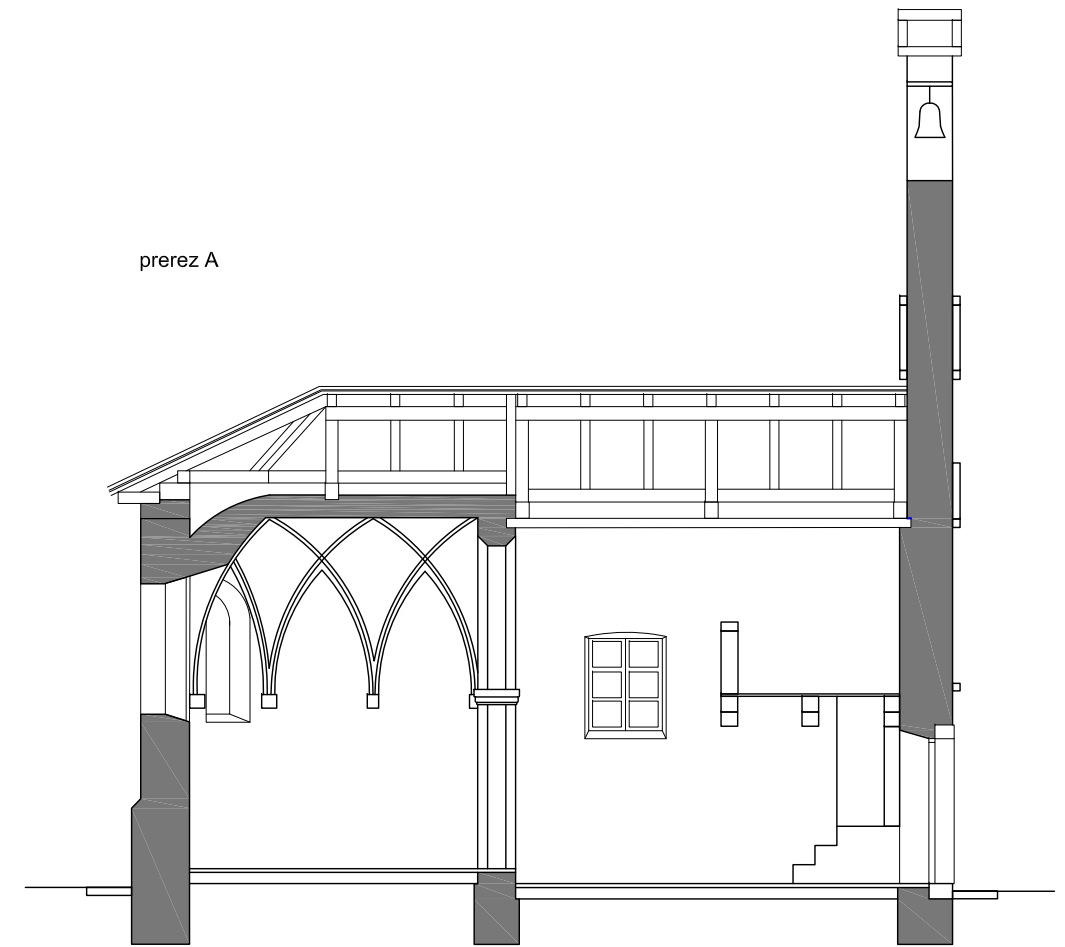
tloris

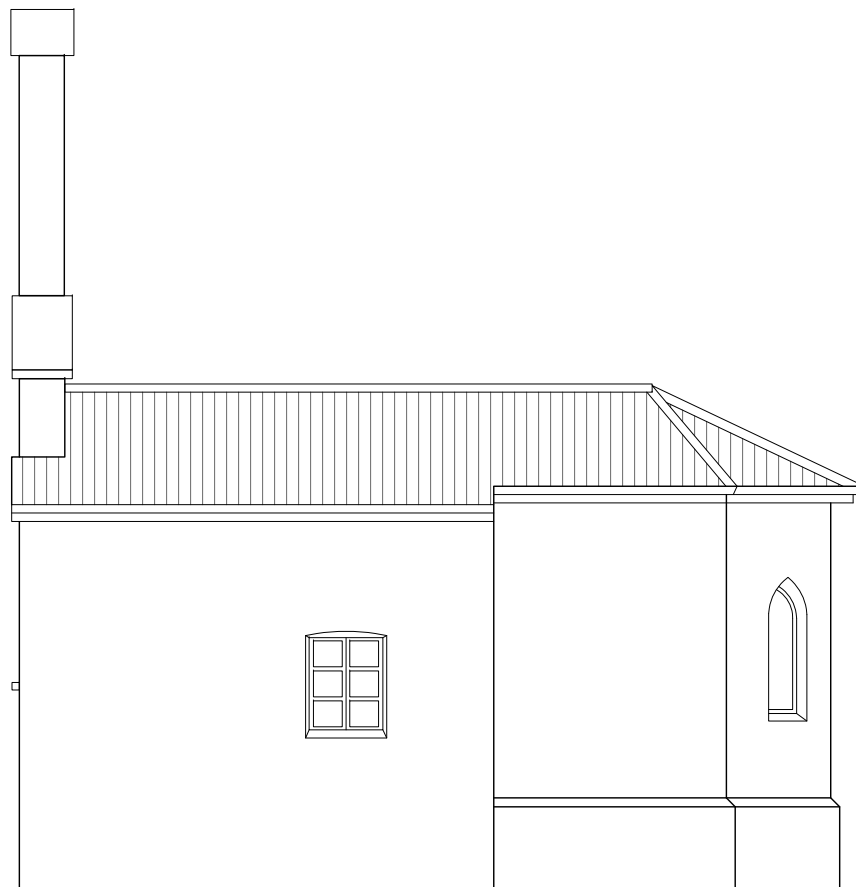
prez B

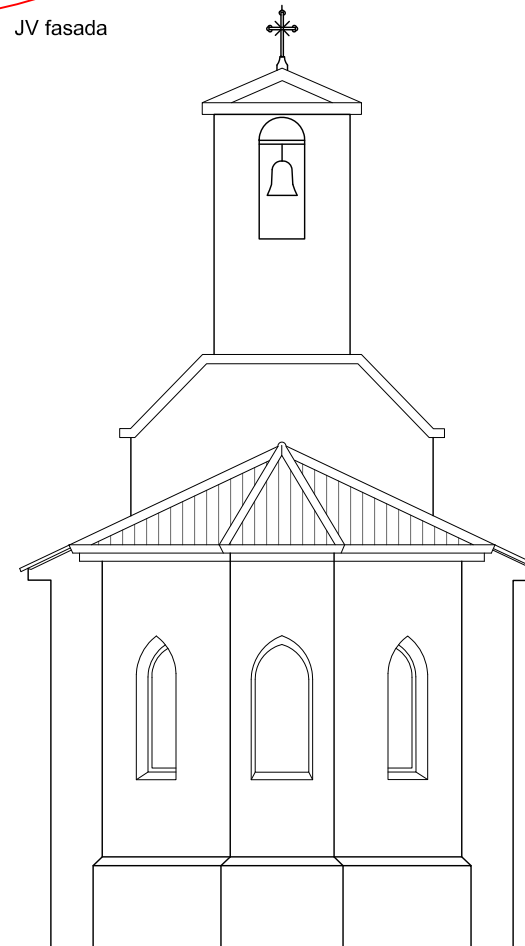
prez A

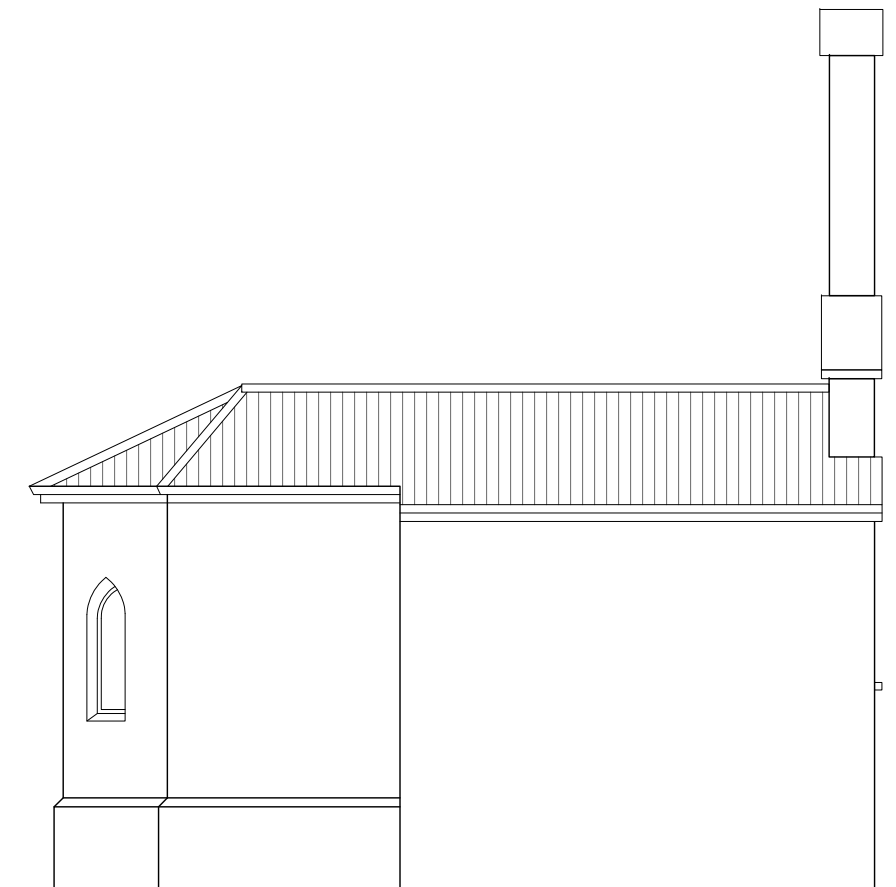
JZ fasada

JV fasada

SV fasada

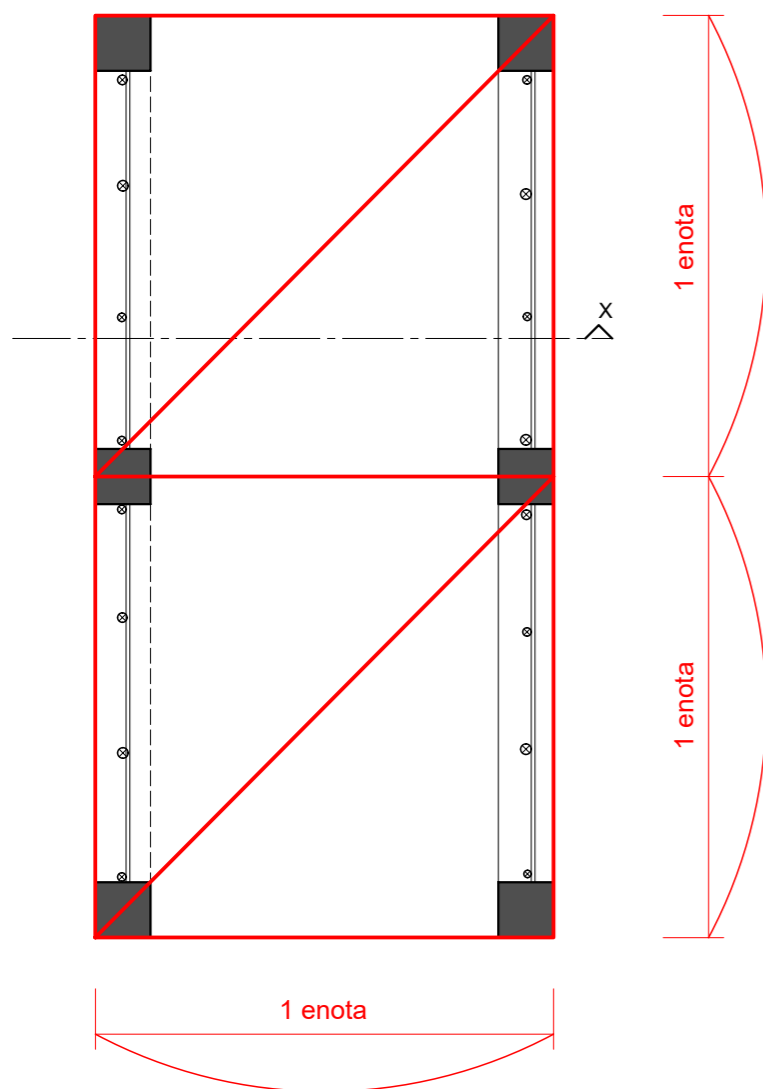

Vir: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
Popis vojne škode 1919-1921
v občini Kobarid
Okrajno sodišče Kobarid

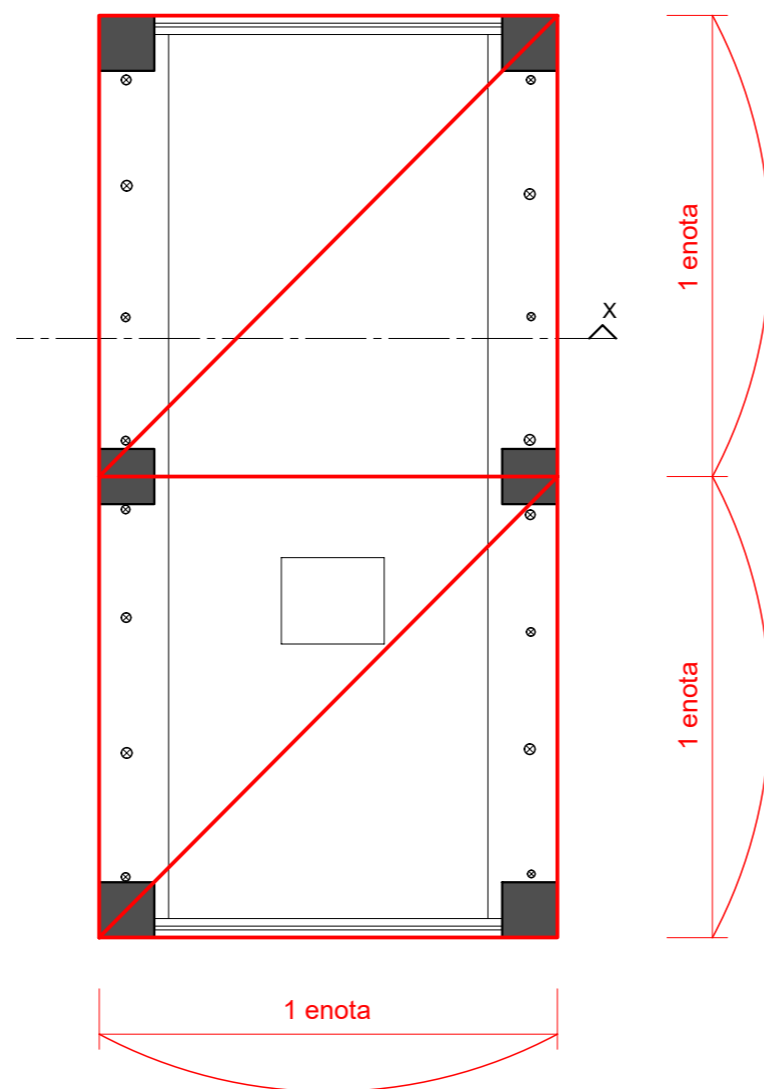
Analiza stavbnih razmerij

Drežnica (parc.št. 2492/2 k.o. Drežnica): Gospodarsko poslopje
Današnje obdobje

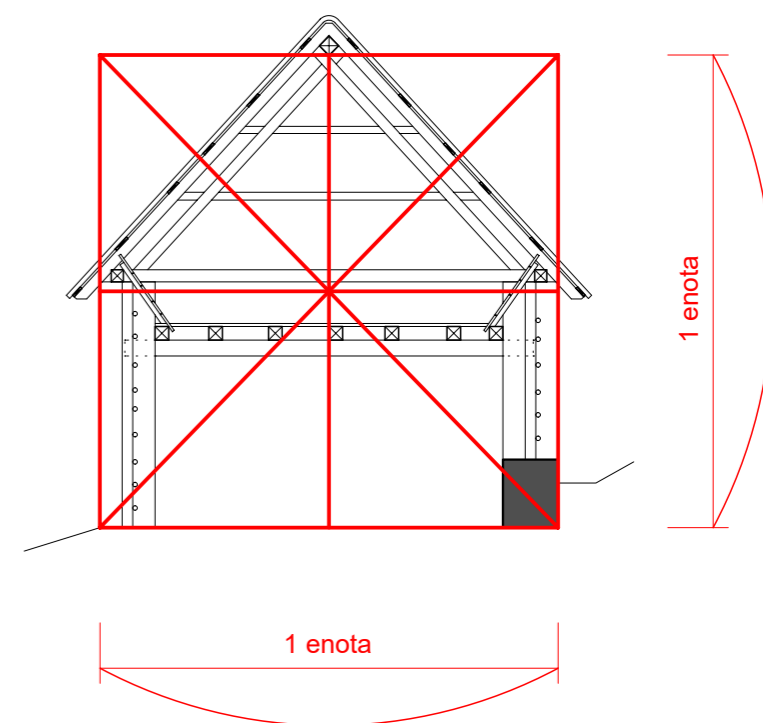
tloris pritličja

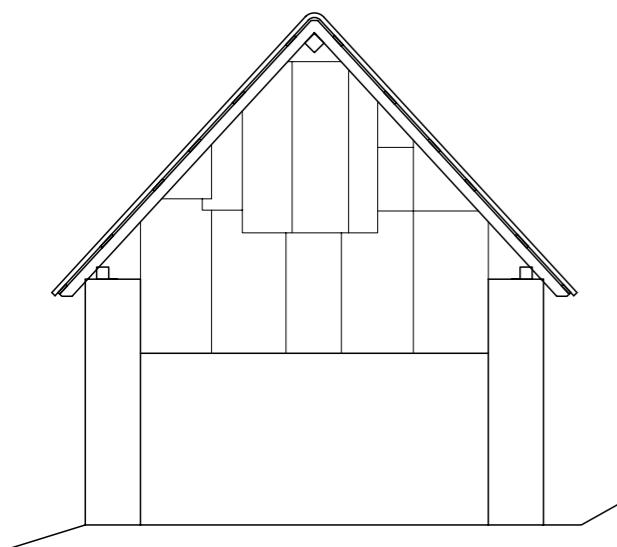
tloris podstrešja

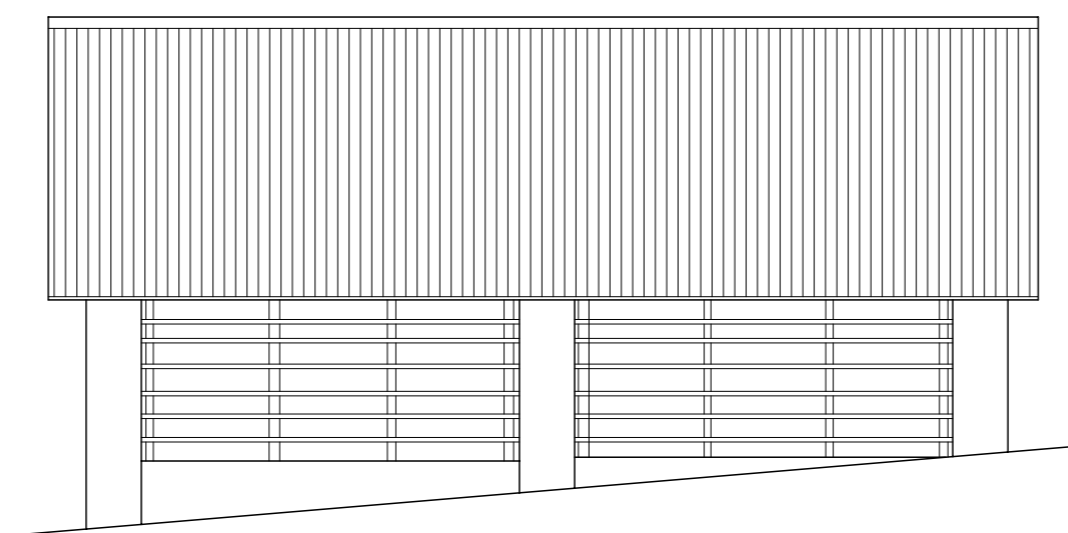
prez X-X

Z fasada

J fasada

1 ENOTA= 600cm

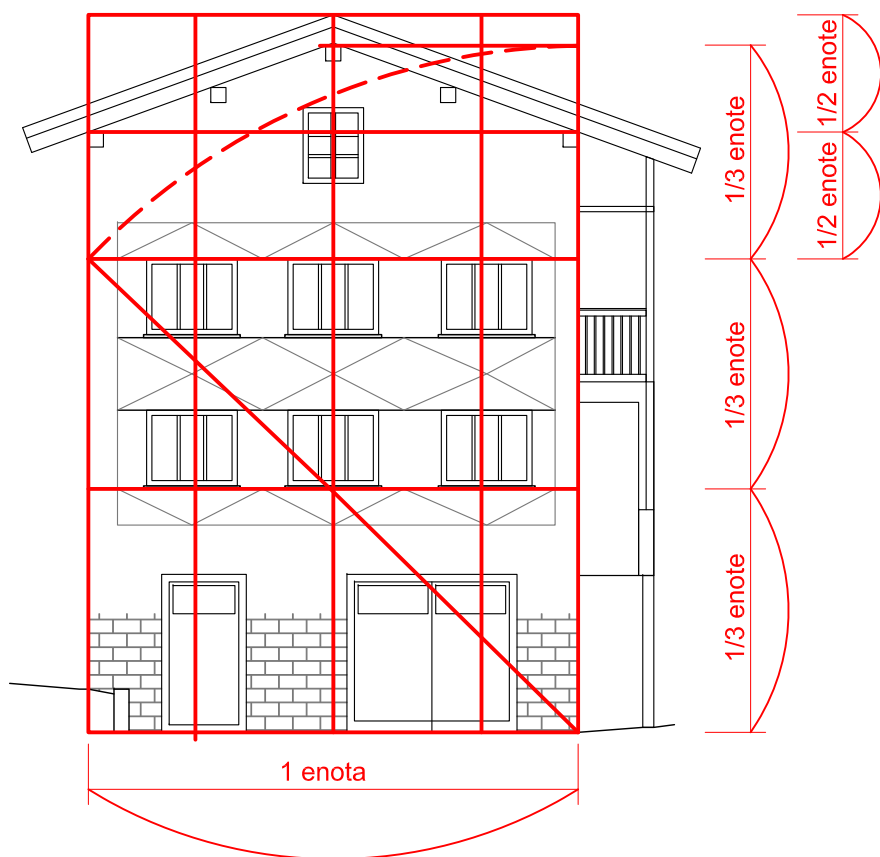
Vir: Posnetek obstoječega stanja -izmera

Analiza stavbnih razmerij

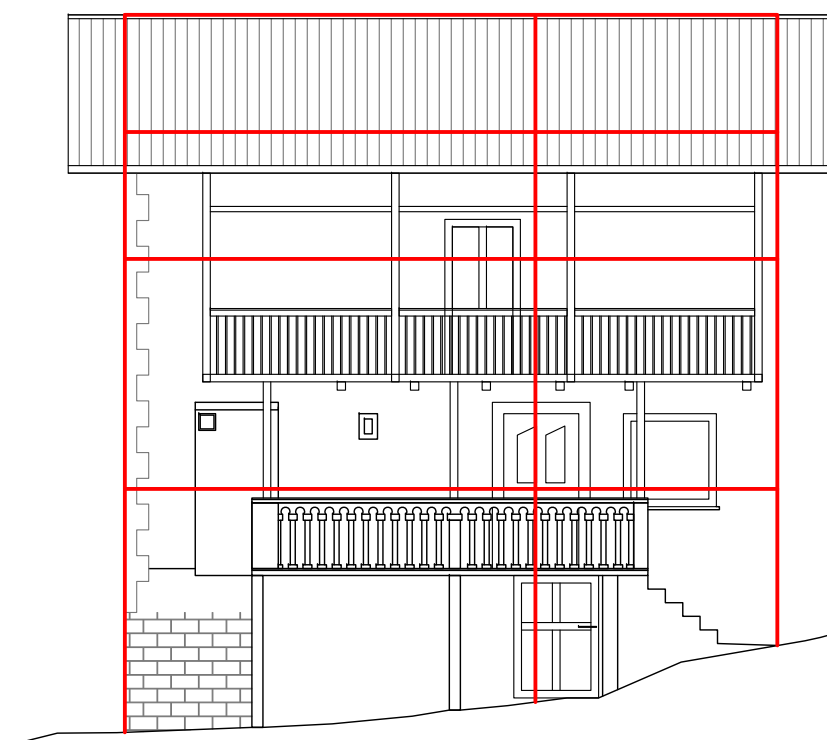
Drežniške Ravne 7: Stanovanjska stavba, stanovanjska stavba in gospodarsko poslopje

Današnje obdobje

Drežniške Ravne 7: Stanovanjska stavba
J fasada

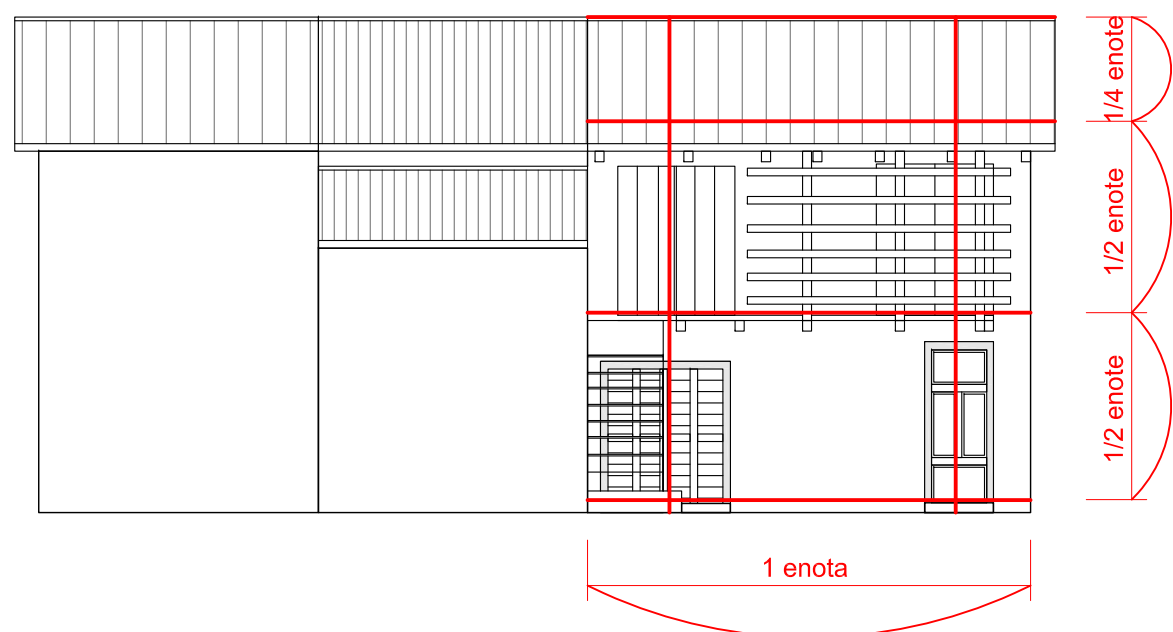
V Fasada

S Fasada

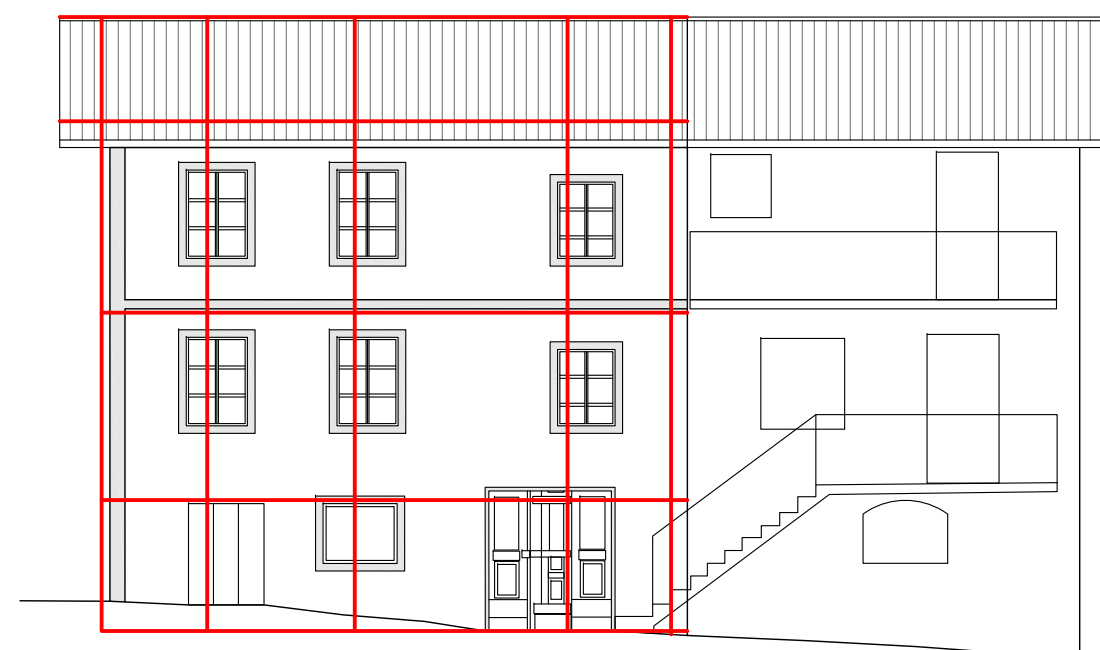

Drežniške Ravne 7: Stanovanjska stavba in gospodarsko poslopje
S fasada

1 enota = 600-700cm

J Fasada

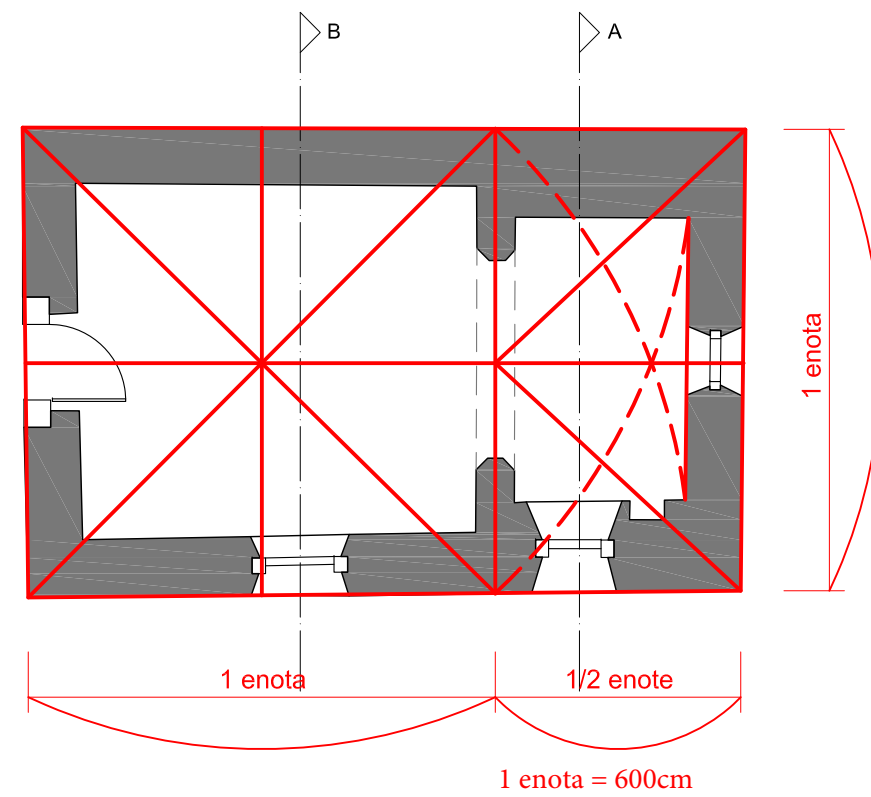
Vir: Posnetek obstoječega stanja-izmera

Analiza stavbnih razmerij

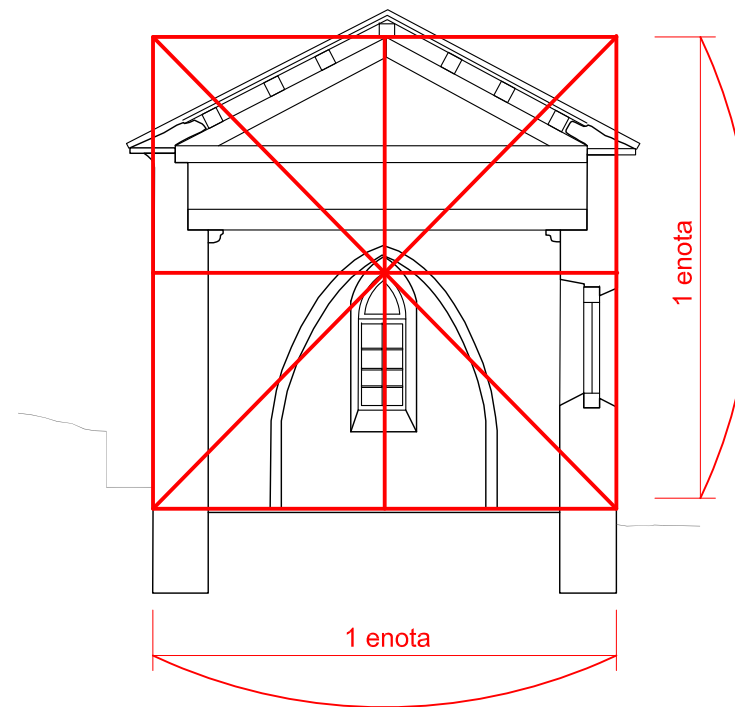
Koseč: Cerkev sv. Justa

Današnje obdobje

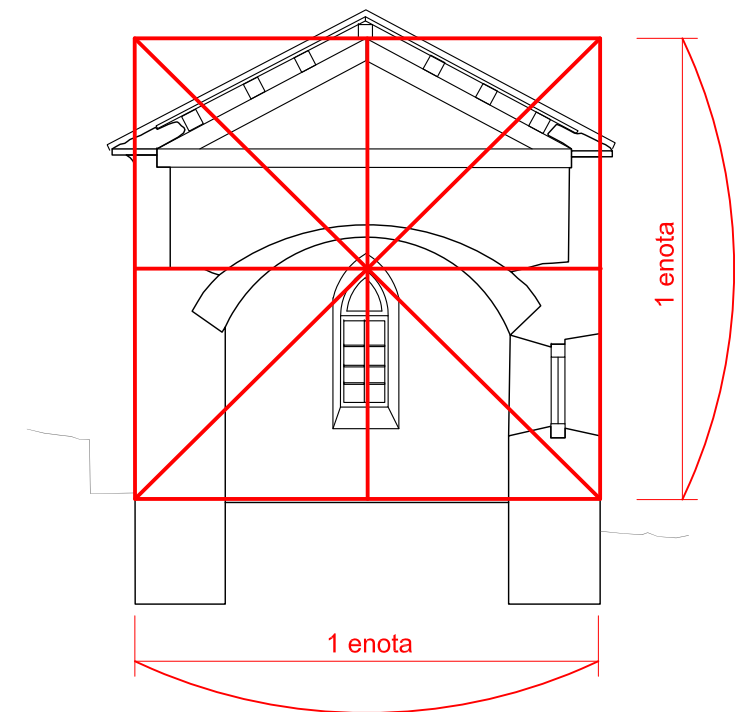
Tloris

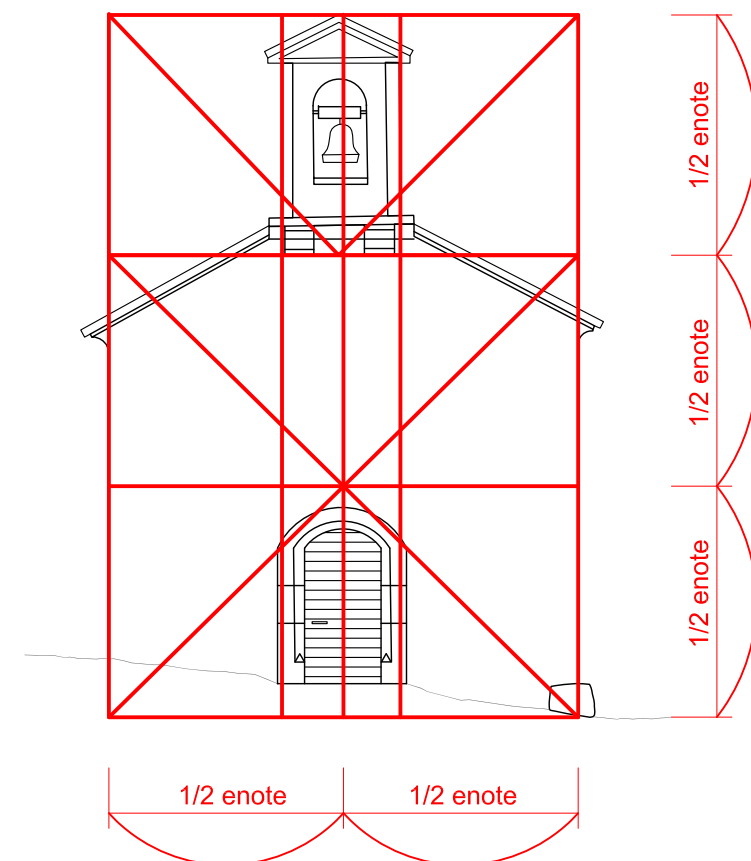
Prerez A-A

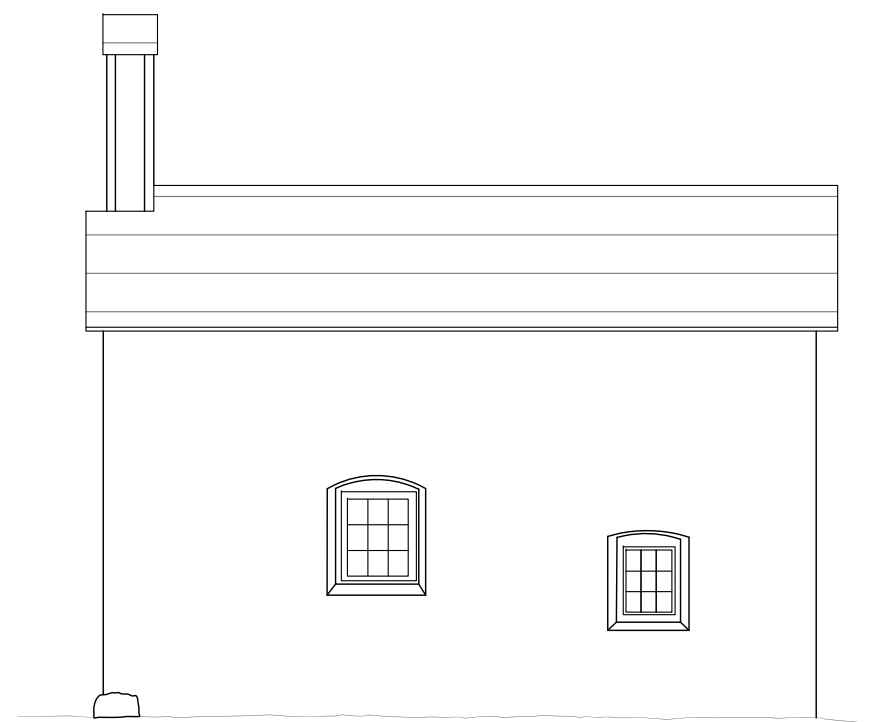
Prerez B-B

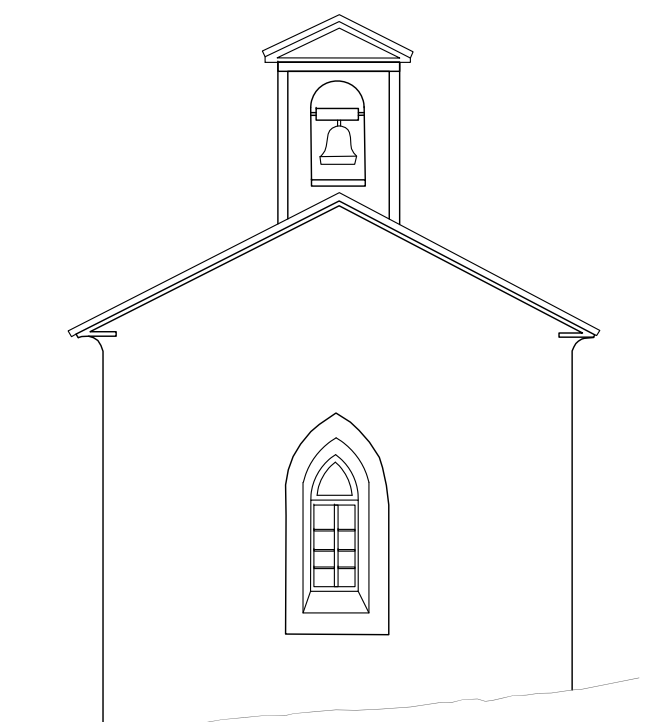
Z fasada

J fasada

V fasada

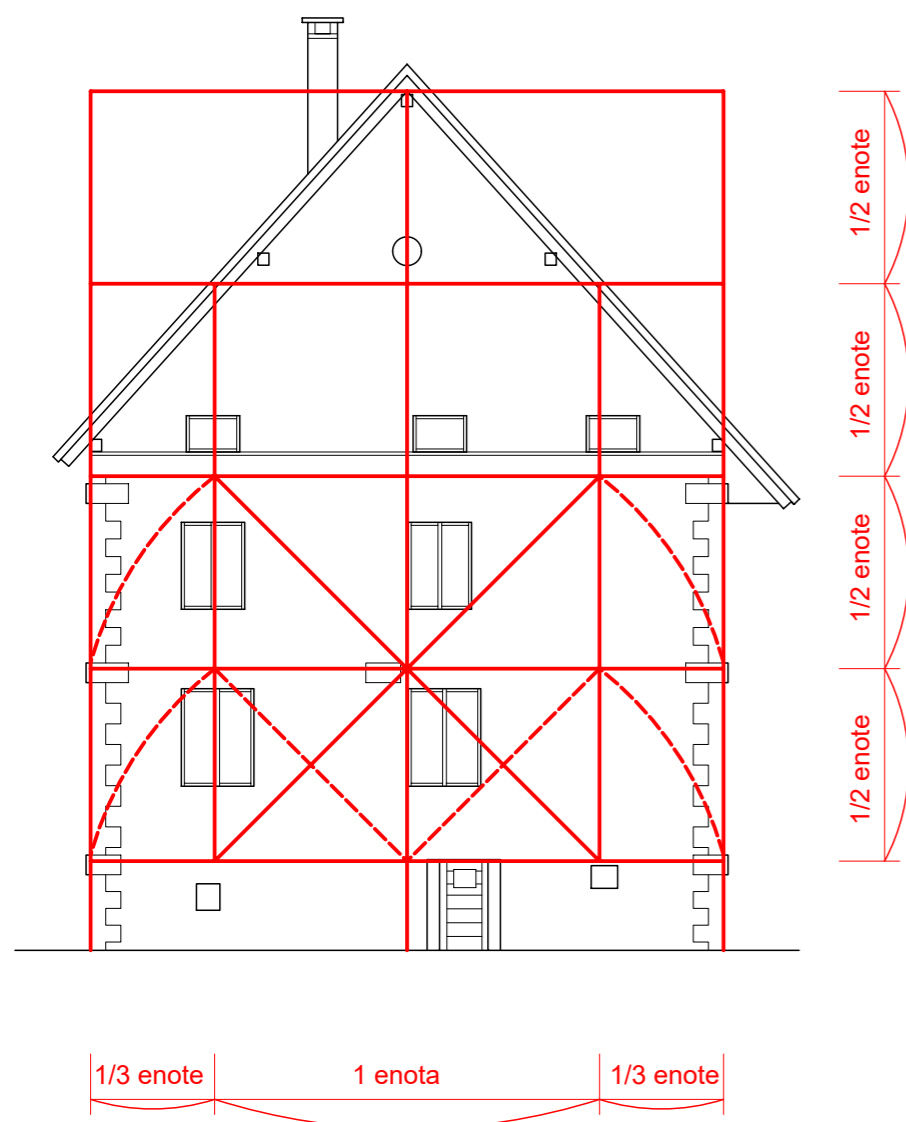

Analiza stavbnih razmerij

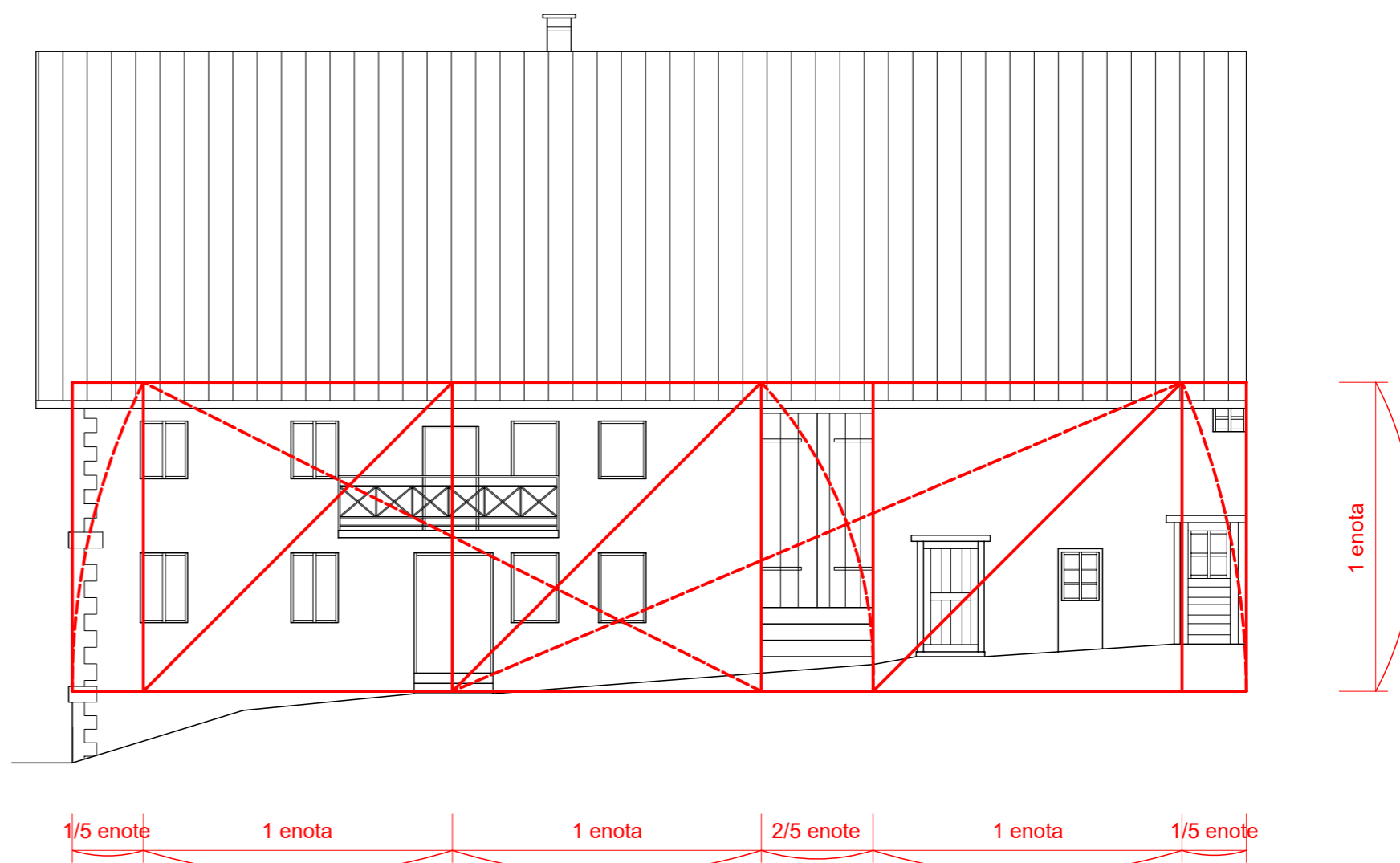
Krn: Stanovanjska in gospodarska stavba (Krn 20)

Današnje obdobje

JZ fasada

JV fasada

Vir: Posnetek obstoječega stanja -izmera

1 enota = 500 do 600 cm

**STAVBNA TIPOLOGIJA
V OBČINI KOBARID**

Smernice prostorskega
razvoja in oblikovanje stavb
vasi

**MAGOZD
JEZERCA
DREŽNICA
DREŽNIŠKE RAVNE
KOSEČ
KRN**

VSEBINA SMERNIC PROSTRSKEGA RAZVOJA IN OBLIKOVANJA STAVB DREŽNIŠKIH VASI IN VASI KRN

Naslovna stran

Kazalo vsebine naloge

Smernice prostorskega razvoja obravnavanih vasi

- Besedilo: Smernice prostorskega razvoja obravnavanih vasi
- Grafični prikaz smernic prostorskega razvoja vasi Magozd, Jezerca, Drežnica, Drežniške Ravne in vasi Krn

Smernice oblikovanja stavb obravnavanih vasi

- Besedilo: Smernice oblikovanja stavb obravnavanih vasi
- Grafični prikaz smernic oblikovanja stavb vasi Magozd, Jezerca, Drežnica, Drežniške Ravne in vasi Krn

Avtorstvo fotografij: arhiv avtorske skupine, razen kjer je drugače navedeno.

1. Smernice prostorskega razvoja obravnavanih vasi

1.1. Uvod

Vsokršno načrtovanje nadaljnega razvoja obravnavanih vasi mora temeljiti na poznavanju prostorskih in arhitekturnih vrednot, ki so se skozi vsa razvojna obdobja razvijala v soodvisnosti in na ta način oblikovala identiteto pripadajočega naselja.

V današnjem obdobju se straograjeni strukturi posameznih vasi pridružujejo parametri sodobnega razvoja, razmer in potreb ljudi, ki v večini primerov niso usklajeni, oziroma ne izhajajo iz arhitekturnih in prostorskih vrednot vasi.

Da se omogoči kontinuiteta identitete posameznih vasi tudi v današnje obdobje, je potrebno izdelati za posamezne vasi, tako kot se je to izvedlo za Drežniške Ravne, ureditvene načrte, predvsem to velja za vas Magozd in Drežnica, ki bodo zagotavljali nadaljnji razvoj vasi, osnovan na arhitekturnih in prostorskih kvalitetah pripadajoče vasi.

1.2. Povzetki poselitvenega vzorca obravnavanih vasi

Za vse obravnavane vasi je značilno, da so se razvijale tik pod vznožjem visokogorja, ob pomembnih poteh in vodotokih, v obliki gručaste poselitve in v kombinaciji bolj ali manj strnjene obcestne pozidave. Posamezne gruče vasi so sestavljale domačije, na oblikovanje katerih je vplivala bližina alpske in mediteranske kulture, ki se je na svojstven način združila s kulturo domačega, oziroma staroselskega stavbarstva in na ta način oblikovala arhitekturno dediščino vasi.

V današnjem obdobju, se je zgoraj navedenim bolj ali manj ohranjenim vzorcem poselitve pridružuje še tip razpršene poselitve novo grajene strukture vasi, pri kateri se je prekinila kontinuiteta formiranja ambienta domačij, ki jih je v preteklosti formirala bivalna arhitektura v povezavi z stavbami za opravljanje gospodarske dejavnosti.

1.3. Smernice prostorskega razvoja vasi

Predmet te naloge ni izdelava prostorskih smernic za izdelavo ureditvenih načrtov vasi, temveč opozoriti v okviru tega načrtovanja, na upoštevanje kontinuitete poselitvenega vzorca posameznih vasi, razvijajočega postopoma skozi različna razvojna obdobja, na osnovi vpliva bližine alpske in mediteranske kulture, ki se je na svojstven način združila s kulturo domačega, oziroma staroselskega stavbarstva in na ta način oblikovala arhitekturno dediščino vasi.

1.3.1. Smernice prostorskega razvoja vasi Magozd

Pomembna je primarna usmeritev nove poselitve v določena območja starega jedra vasi na osnovi poselitvenih smernic starograjene strukture: formiranje obcestnega in gručastega tipa pozidave z oblikovanjem ambientov posameznih domačij. Oblikovane ambiente je potrebno med seboj funkcionalno in vsebinsko povezovati v določene medsebojne podrejene in nadrejene odnose. Z elementom vode je potrebna ponovna ožvitev središča vasi in sicer z zunanjo ureditvijo terasaste zasnove pripadajočih zunanjih površin in rekonstrukcijo, oziroma prenovo starograjene strukture z novimi vsebinami, določenimi na osnovi vsebinskih potreb in razvoja vasi.

Pri nadaljnji širitvi vasi Magozd je potrebno upoštevati obstoječe naravne meje naselja in v sklopu le-tega, zagotoviti zunanjo ureditev starih poti, oziroma prometnih povezav: Jezerca-Magozd-cerkvica sv. Ane, Magozd-Slap Kozjak-Kobarid in Magozd-Trnovo za namen pomembnih vedutnih in pohodniške poti.

1.3.2. Smernice prostorskega razvoja vasi Jezerca in Koseč

Uravnovešen vzorec mediteranskega adicijskega tipa gradnje, razporejenega po višinskih plastnicah reliefa in alpskega, z značilno gradnjo v breg in ločenih gospodarskih poslopij sta hkrati tudi smernica za prenovo starograjene strukture in novogradnjo predvsem v grafično označenih ambientih vasi Jezerca in Koseč.

1.3.2.1. Osnovne smernice prostorskega razvoja vasi Jezerca

Z nadaljnjim razvojem vasi Jezerca je poudarek na prenovi kvalitetne starograjene strukture vstopnih ambientov vasi A1 in A2 (glej grafično prilogo), ki danes s svojo stopnjo ohranjenosti še vedno priča o načinu bivanja in gradnje v preteklih razvojnih obdobjih vasi.

1.3.2.2. Osnovne smernice prostorskega razvoja vasi Koseč

V vasi Koseč je poudarek na arhitekturni nadgradnji vstopnega ambienta A1, v vsebinskem, arhitekturnem in prostorskem razvoju središčnega ambienta vasi A2 (glej grafično prilogo), ki ga danes vas pravzaprav nima in na prenovi kvalitetne starograjene arhitekture ambienta A5 in njegova povezava z arhitekturno, prostorsko in krajinsko kvalitetnim ambientom A6, ter nadgradnja obstoječe zunanje ureditve povezovalne poti ob vodotoku potoka Brusnik in poti, ki povezuje zadnjo grajeno strukturo vasi v ambientu A5, z arhitekturno, prostorsko in krajinsko kvalitetnim ambientom A6, ki združuje dve kvalitetni arhitekturi kozolec in cerkvico sv. Justa.

V območju ambienta cerkvice je prehod na pot, ki vodi do Koseških korit in v okvir obravnavane zunanje ureditve se vključi tudi ureditev te dostopne poti.

1.3.3. Smernice prostorskega razvoja vasi Drežnice

Nova poselitev naj se primarno usmeri v zapuščene stavbe in degradirana območja starega jedra vasi na osnovi poselitvenih smernic starograjene strukture: formiranje obcestnega in gručastega tipa pozidave z oblikovanjem ambientov posameznih domačij. Temu sledi poselitev območij označenih kot območja obstoječe razpršene gradnje.

Prostorska vsebinska analiza staro grajene strukture naselja izpostavlja tri osnovne elemente oblikovanja poselitvenega vzorca, ki sta hkrati tudi smernica za novogradnjo:

- obcestna zazidava s prevladujočo orientacijo slemen stavb vzporedno s plastnicam terena, oziroma s potjo;
- formiranje ambientov z orientacijo stavb, ki prostor formirajo s pozidavo pravokotno na plastnice terena ali v kombinaciji pozidave pravokotno in vzporedno s plastnicami terena. Oblikovane ambiente je potrebno med seboj funkcionalno in vsebinsko povezovati v določene medsebojne podrejene in nadrejene odnose.

- pri formiranju novo grajene strukture in pri prenovi staro grajene strukture ohranjati veduto na dominantno, sakralno arhitekturo in hkrati urediti in ohranjati med njimi prehode, ki bodo novo zgrajeno ali prenovljeno grajeno strukturo povezovala z dominantno vasi.

V okviru staro grajene strukture je potrebno načrtovati prenovo starega **trga A2** in sicer na osnovi ohranitve osnovnega oblikovnega koncepta obstoječega trga.

Izvedena nova ureditev **trga A3**, s krožno postavitvijo sodobno oblikovanih elementov za namen avtobusnih čakališč, so povsem spremenile vsebino prvotnega trga, ki se v novih razmerah bolj nagiba k vsebini avtobusnega postajališča. Da se vrne prvotni pomen trga, nadgrajen s sodobnimi potrebami in vsebinskim razvojem naselja, je potrebna prenova obstoječe zasnove trga, ki mu bo vrnila, preprosto rečeno, dušo. V koncept prenove trga se prav gotovo mora vključiti tudi oblikovna analiza predhodne staro grajene arhitekture, ki je dani trg oblikovala.

Pomemben element na obrobju trga, ki ga je potrebno vključiti v obravnavo zunanje ureditve središča naselja je tudi območje starega pokopališča. V območju lokacije obstoječega športnega igrišča je potrebno omogočiti razvoj sorodnih dejavnosti za rekreacijo, šport in druge kulturne, oziroma družabne dogodke.

1.3.4. Smernice prostorskega razvoja vasi Drežniške Ravne

Prostorska vsebinska analiza staro grajene strukture naselja izpostavlja dva osnovna elementa oblikovanja poselitvenega vzorca, ki sta hkrati tudi smernica za novogradnjo:

Pozidava vasi je sledila vzorcu mediteranskega adicijskega tipa gradnje, razporejenemu po višinskih plastnicah reliefa in alpskemu, kasneje cerkljanskemu stavbnemu tipu, v obeh primerih prilagojena reliefu izbočenosti na zahodu in vdrčnosti na vzhodu:

Mediteranske prvine v naselju se kažejo deloma v adiciji združevanja posameznih enot domačije, v preteklosti navzoče predvsem v osrednjem delu vasi. Do zaprtega tipa domačij tu ni prihajalo, saj so bili adicijski tipi omejeni iz obeh strani (severne in južne) z dostopnimi potmi. Tu so se pojavljala lesena konstrukcija gankov na vzdolžni daljši fasadi stavb.

Transformirane alpske prvine se v naselju kažejo predvsem v cerkljanskem tipu gradnje stanovanjskih stavb v breg in ločenih gospodarskih poslopij. Značilnost za dani prostor je izstopajoča orientacija stavb proti jugu z zatrepno fasado. Dana orientacija, oziroma smer postavitve stavb je verjetno posledica čim manjše kontaktne površine fasade s terenom, kajti na severni strani so bile stavbe vkopane za etažo ali več v teren. Raščenost v teren je bila značilnost postavitve obstoječe grajene strukture naselja v dani prostor, ki se strmo dviga proti vznožju gore Krasji vrh.

Meje širitve naselja Spodnje Drežniške Ravne so določene v UNO Spodnje Drežniške Ravne in sicer določene so na osnovi naravnih meja: izrazita strma robova platoja na severu in vzhodni rob ob potoku, ter potok na zahodni strani, na osnovi geoloških raziskav nosilnosti tal, ter na osnovi takratnih razvojnih potreb naselja, ki pa jih je potrebno uskladiti z razvojnimi smernicami naselja v današnjem obdobju. Osnovna usmeritev iz zgoraj navedenega UNO Spodnje Drežniške Ravne je, da se pri formiranju meja širjenja naselja upoštevajo naravni mejniki: saj bo le na ta način zagotovljena ohranitev in razvoj identitete naravnih robov naselja.

Pred poselitvijo določenih območij razširitve vasi je potrebno poudariti, da se nove poselitve najprej usmeri v zapolnite v praznin nastalih v vasi po potresu leta 1998 in 2004.

Izvedene zunanje ureditve trga T1 in T2 je potrebno uskladiti z oblikovnimi določili UNO Spodnje Drežniške Ravne, ter območje razpršene, posamične pozidave v

nadaljevanju urediti po zgoraj navedenih osnovnih smernicah poselitvenih vzorcev starograjene strukture vasi.

Med vasjo Spodnje in Zgornje Drežniške Ravne je sredi travnate terase oblikovan zanimiv ambinet z cerkvico Sv. Matija, do katerega je potrebno urediti dostopno, peščeno pot.

1.3.5. Smernice prostorskega razvoja vasi Krn

Z nadaljnjim razvojem vasi Krn je poudarek na prenovi kvalitetne, danes v večini zapuščene starograjene strukture vstopnega ambianta vasi A1 in zaključnega ambianta A2, ki danes s svojo stopnjo ohranjenosti arhitekturne in prostorske zasnove še vedno pričata o načinu bivanja in gradnje v preteklih razvojnih obdobjih vasi.

Kontinuiteta bivanja se danes v največji meri razvija v grafično označenem območju strnjene obcestne pozidave A4, kjer pa se s povsem legalnimi gradbenimi posegi izgublajo značilni arhitekturni elementi vasi Krn.

Pri prenovi, rekonstrukciji starograjene arhitekture, ki ni spomeniško zavarovana in je v večini namenjena bivanju, se v današnjem obdobju pojavlja prekinitev kontinuitete navedenih elementov alpskega, cerkljanskega stavbnega tipa, predvsem iz razloga, ker danes veljaven občinski prostorski akt za območje vasi Krn in nasploh za območje obravnavanih drežniških vasi ne dovoljuje, oziroma ne daje možnosti razvoja alpskih elementov, predvsem najbolj izstopajočega oblikovanja strmega strešnega naklona, kot ga še vedno izkazuje arhitekturna dediščina.

Veljavni prostorski akt podaja skorajda enake smernice za oblikovanje arhitekture nižinskih in višinskih naselbin območja Kobariško-tolminskega stavbnega tipa, kar v končni fazi pripelje do izgube identitete in avtentičnosti posameznih vasi.

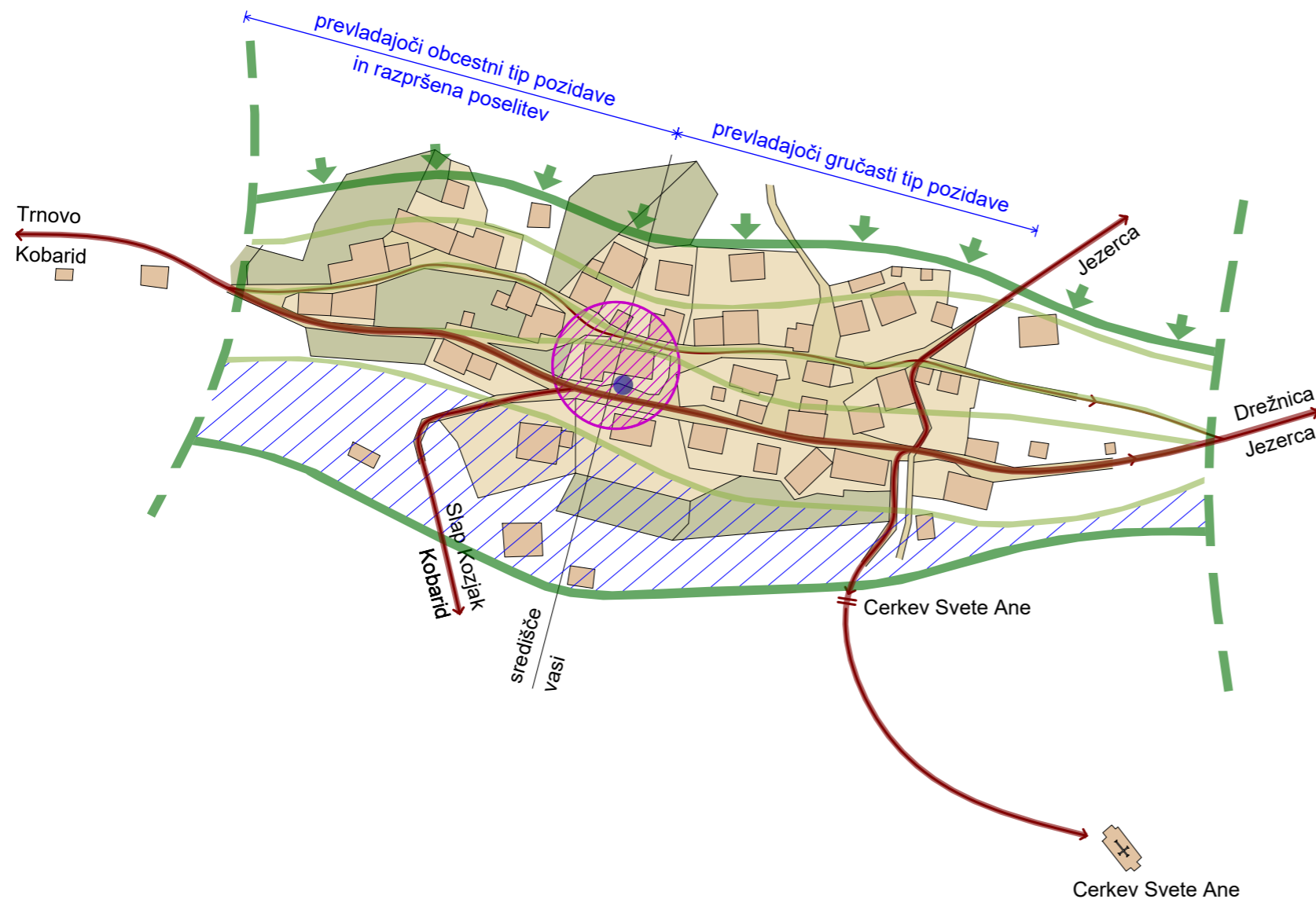
Ker so se tradicionalni tipi pozidave stavb izoblikovali skozi stoletja razvoja in sicer primarno na osnovi človekovih potreb, prilagojenih na spreminjajoče naravne pogoje okolja, je izguba identitete in avtentičnosti posameznih vasi ne samo pretrgan proces razvoja stavbne dediščine, temveč tudi izguba razumevanja soodvisnosti človeka in narave.

V skladu z zgoraj navedenim je potrebno dopolniti in izboljšati občinski prostorski načrt, ki bo tudi iz obravnavanega vidika omogočal trajnostni razvoj posameznih, obravnavanih drežniških vasi in vasi Krn.

Grafika: Smernice prostorskega razvoja obravnavanih vas

Stavbna tipologija Magozd

smernice prostorskega razvoja vasi Magozd, določenih na osnovi analize stavbne tipologije in poselitvenih vzorcev vasi

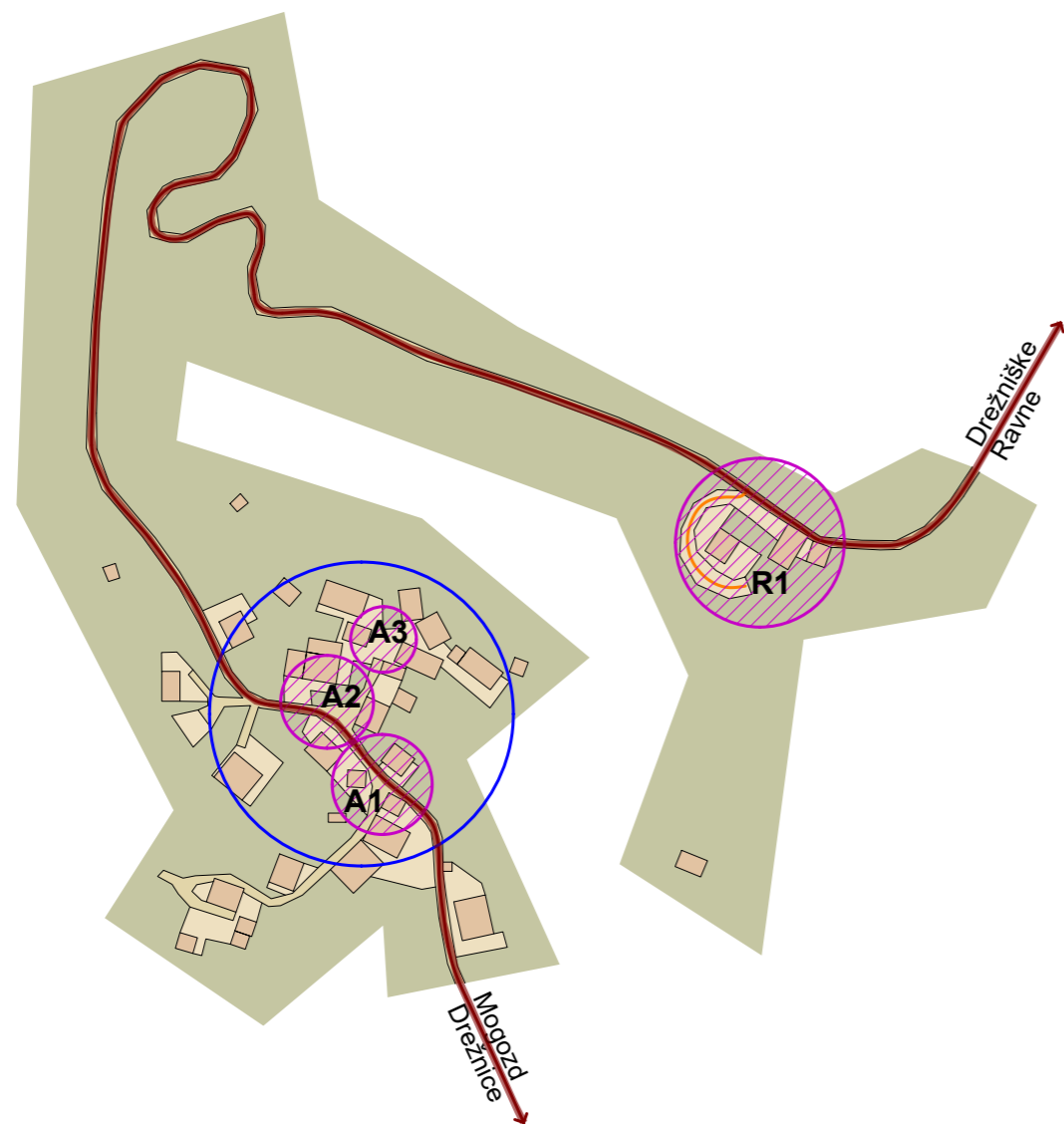
SMERNICE PROSTORSKEGA RAZVOJA:

- : pozidava starega jedra vasi po plastnicah terena: usmeritev nove poselitve v določena območja starega jedra vasi na osnovi poselitvenih smernic starograjene strukture: formiranje obcestnega in gručastega tipa pozidave z oblikovanjem ambientov posameznih domačij.
- Prostorska vsebinska analiza staro grajene strukture naselja izpostavlja dva osnovna elementa oblikovanja poselitvenega vzorca, ki sta hkrati tudi smernica za novogradnjo:
 1. Obcestna zazidava s prevladujočo orientacijo slemen stavb vzporedno s plastnicam terena, oziroma s potjo;
 2. Formiranje ambientov z orientacijo stavb, ki prostor formirajo s pozidavo pravokotno na plastnice terena ali v kombinaciji pozidave pravokotno in vzporedno s plastnicami terena. Oblikovane ambiente je potrebno med seboj funkcionalno in vsebinsko povezovati v določene medsebojne podrejene in nadrejene odnose.
- : območje razpršene pozidave v nadaljevanju urediti po zgoraj navedenih osnovnih smernicah poselitvenih vzorcev starograjene strukture
- : ponovna oživetev središča vasi z zunanjo ureditvijo terasaste zasnove zunanjih površin in rekonstrukcijo, oziroma prenovo starograjene strukture z novimi vsebinami, določenimi na osnovi vsebinskih potreb in razvoja vasi.
- : strma brežina: severna, naravna meja širitve vasi
- : prometna povezava vasi s cerkvico Svete Ane: naravna vzhodna meja širitve vasi
- : naravna zahodna in vzhodna meja širitve vasi. Na zahodni strani vasi združitev plastnic terena in povezovalnih poti vasi Magozd
- : prehod grajene strukture vasi v reliefno razgibane travnate površine
- : zunanja ureditev starih poti, oziroma prometnih povezav: Jezerca-Magozd-cerkvica sv. Ane, Magozd-Slap Kozjak-Kobarid in Magozd-Trnovo za namen pomembni vedutnih in pohodniške poti.
- : ureditev trga z elementom vode

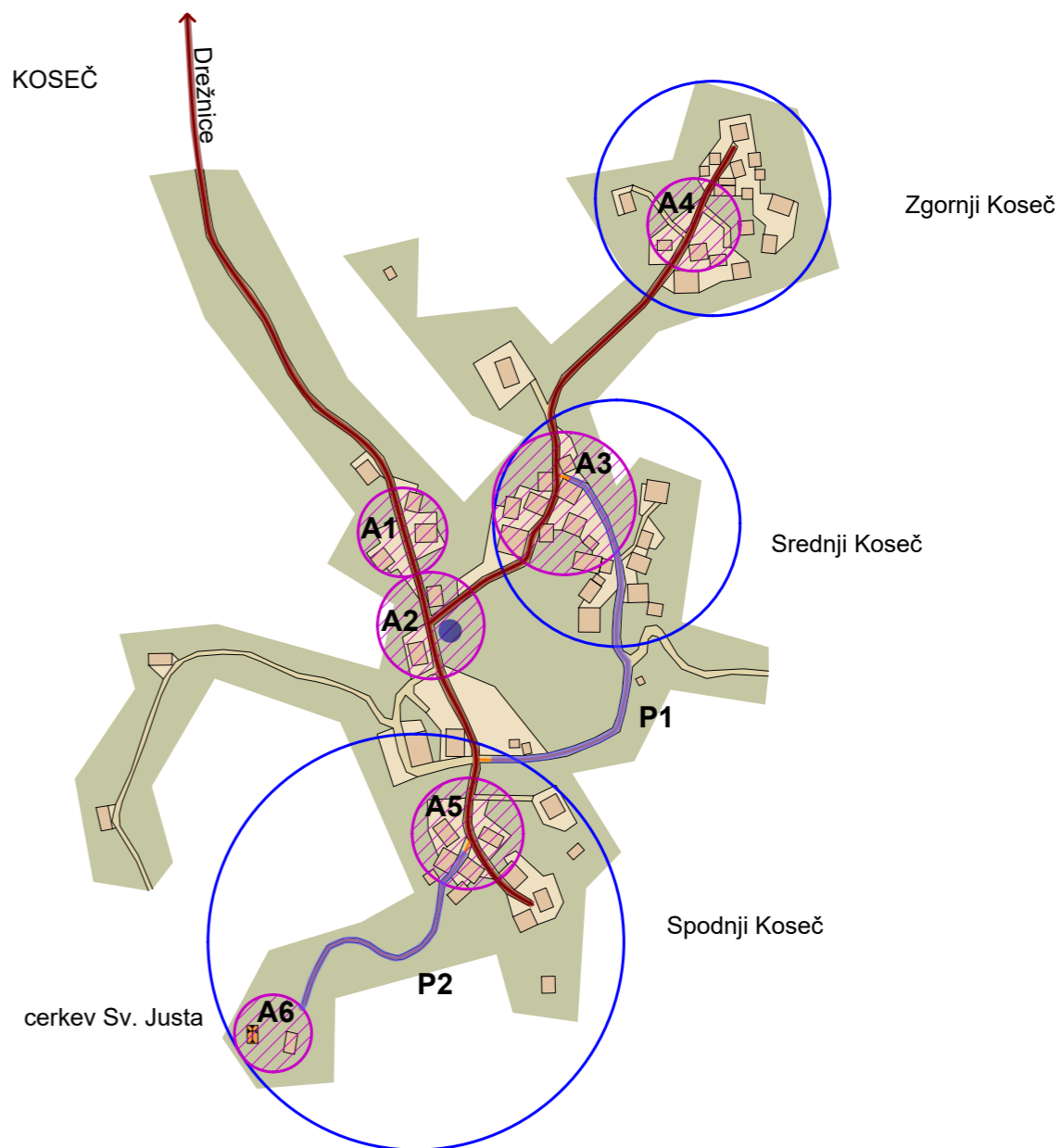
Stavbna tipologija vasi Jezerca in Koseč

smernice prostorskega razvoja vasi Jezerca in Koseč, določenih na osnovi analize stavbne tipologije in poselitvenih vzorcev vasi

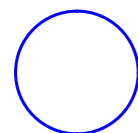
JEZERCA

KOSEČ

SMERNICE PROSTORSKEGA RAZVOJA:

: območje starega jedra naselja Jezerca in Koseč: primer dveh vasi s prevladujočim gručastim tipom pozidave, s to razliko, da od vsi Jezerca, ki jo sestavlja ena enota manjšega območja gručaste poselitve, vas Koseč sestavlja več manjših enot gručastega tipa poselitve, oziroma tri nekoliko večja območja gručaste poselitve: Spodnji, Srednji in Zgornji Koseč, ki jih povezuje vaška pot. V okviru obravnavanih gručastih območij poselitve vasi Jezerca in Koseč sta še vedno zaznana dva osnovna vpliva poselitve mediteranski in alpski vpliv, ki se navzven izkazujejo enako kot pri ostalih, obravnavanih Drežniških vseh. Navedena osnovna vpliva, ki sta tvorila uravnoteženemu vzorec mediteranskega adicijskega tipa gradnje, razporejenega po višinskih plastnicah reliefa in alpskemu, kasneje cerkljanskemu stavbnemu tipu, z značilno gradnjo v breg in ločenih gospodarskih poslopij sta hkrati tudi smernica za prenovu starograjene strukture in novogradnjo predvsem v grafično označenih ambientih vasi Jezerca in Koseč:

Osnovne smernice prostorskega razvoja vasi Jezerca: z nadaljnjim razvojem vasi Jezerca je poudarek na prenovi kvalitetne starograjene strukture vstopnih ambientov vasi A1 in A2, ki danes s svojo stopnjo ohranjenosti še vedno pričča o načinu bivanja in gradnje v preteklih razvojnih obdobjih vasi.

Osnovne smernice prostorskega razvoja vasi Koseč: v vasi Koseč je poudarek na arhitekturni nadgradnji vstopnega ambienta A1, vsebinskem, arhitekturnem in prostorskem razvoju središčnega ambienta vasi A2, ki ga danes vas pravzaprav nima in na prenovi kvalitetne starograjene arhitekture ambienta A5 in njegova povezava z arhitekturno, prostorsko in krajinsko kvalitetnim ambientom A6, ter nadgradnja obstoječe zunanje ureditve in vsebinska nadgradnja sledečih povezovalnih poti:

P1 : delno s kamnom tlakovana, ob vodotoku potoka Brusnik potekajoča zanimiva vaška pot,

P1 : ureditev poti, ki povezuje zadnjo grajeno strukturo vasi v ambientu A5, z arhitekturno, prostorsko in krajinsko kvalitetnim ambientom A6, ki združuje dve kvalitetni arhitekturi kozolec in cerkvico sv. Justa, ki je ena najstarejših sakralnih objektov v Posočju. V območju ambienta cerkvice je prehod na pot, ki vodi do Koseških korit in v okvir obravnavane zunanje ureditve se vključi tudi ureditev te dostopne poti.

 : pomembne prometne povezave v okviru vasi Jezerca in Koseč

R1 : manjše območje grajene strukture izven vasi Jezerca, ki z značilno prostorsko zasnovo starograjene strukture z obcestno pozidavo, pravokotno na plastnice terena, združuje preko zunanega veznega člena, oziroma zunanje komunikacije, stanovanjsko stavbo s gospodarskim poslopijem v značilno arhitekturno zasnovano domačije.

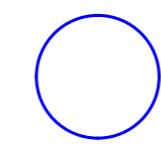
 : ureditev trga z elementom vode

Stavbna tipologija Drežnica

smernice prostorskega razvoja vasi Drežnica, določenih na osnovi analize stavbne tipologije in poselitvenih vzorcev vasi

SMERNICE PROSTORSKEGA RAZVOJA:

: območje starega jedra naselja: terasasta pozidava staro grajene strukture sledi plastnicam terena pod vzpetino na kateri, nad vasjo, **dominira ambient A1** s pomembno sakralno arhitekturo, cerkev Srca Jezusovega. V vzhodni vzpetini, v ravninskem delu vasi, pozidavo po plastnicah terena združuje **star vaški ambient A2**, ki ga oblikuje krožno oblikovani kamniti vodnjak. Vse pomembnejše vedute v naselju zaključuje pogled na dominantno vasi, sakralno arhitekturo, ki s svojo bogato arhitekturno zasnovo in pozidavo starograjene strukture spominja na zasnovo organsko raščeni srednjeveških vasi, nastalih v zavetju gradov in ob pomembnih vodotokih in poteh. Nova poselitev naj se primarno usmeri v zapuščene stavbe in degradirana območja starega jedra vasi na osnovi poselitvenih smernic starograjene strukture: formiranje obcestnega in gručastega tipa pozidave z oblikovanjem ambientov posameznih domačij. Temu sledi poselitev območij označenih kot območja obstoječe razpršene gradnje. Prostorska vsebinska analiza staro grajene strukture naselja izpostavlja tri osnovne elemente oblikovanja poselitvenega vzorca, ki sta hkrati tudi smernica za novogradnjo:

1. Obcestna zazidava s prevladujočo orientacijo slemen stavb vzporedno s plastnicam terena, oziroma s potjo;
2. Formiranje ambientov z orientacijo stavb, ki prostor formirajo s pozidavo pravokotno na plastnice terena ali v kombinaciji pozidave pravokotno in vzporedno s plastnicami terena. Oblikovane ambiente je potrebno med seboj funkcionalno in vsebinsko povezovati v določene medsebojne podrejene in nadrejene odnose.
3. Pri formiranju novo grajene strukture in pri prenovi staro grajene strukture ohranjati veduto na dominantno, sakralno arhitekturo in hkrati urediti in ohranjati med njimi prehode, ki bodo novo zgrajeno ali prenovljeno grajeno strukturo povezovala z dominantno vasi.

: območje razpršene pozidave v nadaljevanju urediti po zgoraj navedenih osnovnih smernicah poselitvenih vzorcev starograjene strukture

A2

: prenova starega **trga A2** z ohranitvijo osnovnega oblikovnega koncepta obstoječega trga

: naravne meje severne in južne širitve naselja

: naravna zahodna in vzhodna meja širitve naselja

: pomembne prometne povezave vasi Drežnica z naseljem Kobarid in okoliškimi vasi

A3

: okviren potek plastnic terena

: prenova obstoječe zasnove **trga A3**: obstoječa nova ureditev trga s krožno postavitvijo sodobno oblikovanih elementov za namen avtobusnih postajališč, počivališč, oziroma čakališč so povsem spremenile vsebino prvotnega trga, ki se v danih razmerah bolj nagiba k vsebini avtobusnega postajališča. Da se vrne prvotni pomen trga, nadgrajen z sodobnimi potrebami in vsebinskim razvojem naselja, je potrebna prenova obstoječe zasnove trga, ki mu bo vrnila, preprosto rečeno, dušo. V konceptu prenove trga se prav gotovo mora vključiti tudi oblikovna analiza predhodne staro grajene arhitekture, ki je dani trg oblikovala.

Pomemben element na obrobju trga, ki ga je potrebno vključiti v obravnavo zunanje ureditve središča naselja je tudi območje starega pokopališča.

A4

: razvoj **trga A4**: v območju lokacije obstoječega športnega igrišča omogočiti razvoj sorodnih dejavnosti za rekreacijo, šport in druge kulturne, oziroma družabne dogodke.

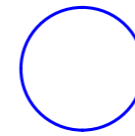
: ureditev trga z elementom vode

Stavbna tipologija Drežniške Ravne

smernice prostorskega razvoja vasi Drežniške Ravne, določenih na osnovi analize stavbne tipologije in poselitvenih vzorcev vas ter na osnovi strokovnih podlag, določil in usmeritev ureditvenega načrta osnove za spodnje Drežniške Ravne

SMERNICE PROSTORSKEGA RAZVOJA:

: območje starega jedra naselja: geomorfološke značilnosti (relief in vodotoki) so v vasi Spodnje Drežniške Ravne izrazito vplivali na razpored stavb v naselju. Prvobitno območje naselja se je razvilo med potokoma Log in Otojnik in med severno brežino. Ti izraziti robovi so tudi zaradi preprek še danes ohranjeni, saj se pozidava preko njih ni mogla širiti. Naselje, organizirano v obliki gručaste vasi, se je zaradi naravnih možnosti enakomernega nadaljevanja brežine širilo v največji meri proti jugu. Prostorska vsebinska analiza staro grajene strukture naselja izpostavlja dva osnovna elementa oblikovanja poselitvenega vzorca, ki sta hkrati tudi smernica za novogradnjo:

Pozidava vasi je sledila vzorcu mediteranskega adicijskega tipa gradnje, razporejenemu po višinskih plastnicah reliefa in alpskemu, kasneje cerkljanskemu stavbnemu tipu, v obeh primerih prilagojena reliefu izbočenosti na zahodu in vrdnosti na vzhodu:

1. Mediteranske prvine v naselju se kažejo deloma v adiciji združevanja posameznih enot domačije, v preteklosti navzoče predvsem v osrednjem delu vasi. Do zaprtega tipa domačij tu ni prihajalo, saj so bili adicijski tipi omejeni iz obeh strani (severne in južne) z dostopnimi potmi. Tu so se pojavljala lesena konstrukcija gankov na vzdolžni daljši fasadi stavb.

2. Transformirane alpske prvine se v naselju kažejo predvsem v cerkljanskem tipu gradnje stanovanjskih stavb v breg in ločenih gospodarskih poslopij. Značilnost za dani prostor je izstopajoča orientacija stavb proti jugu z zatrečno fasado. Dana orientacija, oziroma smer postavitve stavb je verjetno posledica čim manjše kontaktne površine fasade s terenom, kajti na severni strani so bile stavbe vkopane za etažo ali več v teren. Raščenosť v teren je bila značilnost postavitve obstoječe grajene strukture naselja v dani prostor, ki se strmo dviga proti vznožju gore Krasji vrh.

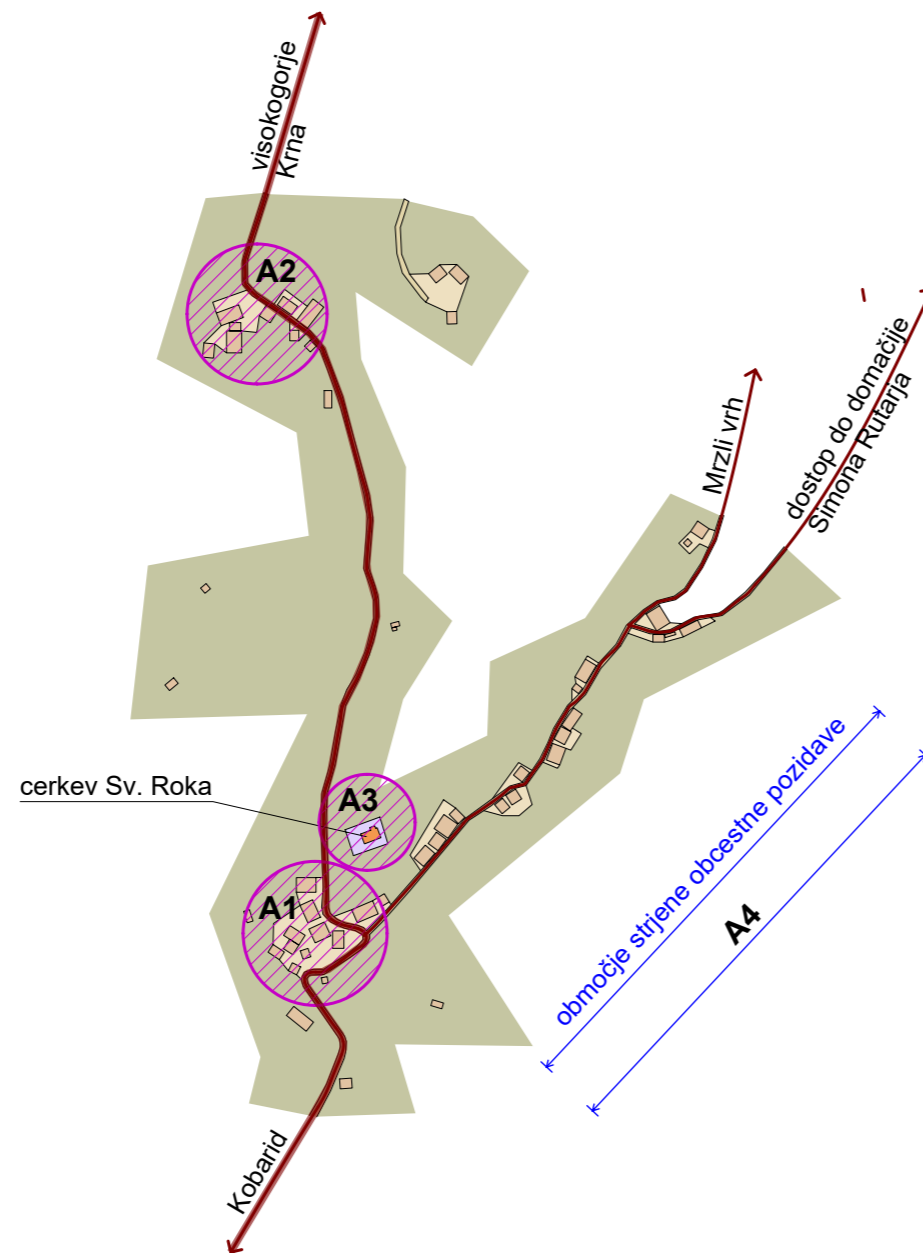
Meje širitve naselja Spodnje Drežniške Ravne so določene v UNO Spodnje Drežniške Ravne in določene so na osnovi naravnih meja: izrazita strma robna platoja na severu in vzhodni rob ob potoku, ter potok na zahodni strani, na osnovi geoloških raziskav nosilnosti tal, ter na osnovi takratnih razvojnih potreb naselja, ki pa jih je potrebno uskladiti z razvojnimi smernicami naselja v današnjem obdobju. Osnovna usmeritev iz zgoraj navedenega UNO Spodnje Drežniške Ravne je, da se pri formiranju meja širjenja naselja upoštevajo naravni mejniki: saj bo le na ta način zagotovljena ohranitev in razvoj identitete naravnih robov naselja. Pred poselitvijo določenih območij razširitve vasi pa je potrebno poudariti, da se nove poselitve najprej usmeri v zapolnite v praznin nastalih v vasi po potresu leta 1998 in 2004:

- : zahodna meja širitve naselja: vodotok potoka Log
- : vzhodna meja širitve naselja: strma brežina nad potokom Otojnik
- : strma brežina na severni strani vasi
- : rob naselja na jugu prehaja v travniške površine
- : okviren potek plastnic terena

- T1** : uskladitev izvedbe zunanje ureditve trga T1 z določili UNO Spodnje Drežniške Ravne: obstoječa zunanja ureditev trga T1, lociranega v območju vstopa v vas, ni izvedena v skladu z določili UNO Drežniške Ravne, predvsem z lego izvedenega športnega igrišča, ki vizuelno zapira vhod v vas, v nasprotju z načrtovano lokacijo in zunanjo ureditvijo športnega igrišča v ureditvenem načrtu, ki bi vstop v vas vizuelno in vsebinsko nadgradila.
- T2** : dokončanje zunanje ureditve trga T2: načrtovana zunanja ureditev trga T2 je le delno izvedena: nedokončano stanje, ki traja že okviro dvajset let, kliče po zaključku načrtovanih del zunanje ureditve trga, ki jih je potrebno po vsebinski plati ponovno vskladiti z današnjimi razvojnimi potrebami vasi. Ureditev trga z elementom vode.
- R1 R2** : območje razpršene, posamične pozidave v nadaljevanju urediti po zgoraj navedenih osnovnih smernicah poselitvenih vzorcev starograjene strukture.
- A1 A2** : v okviru poselitve Zgornjih Drežniških raven se pojavlja enak vzorec poselitve kot v Spodnjih Drežniških Raven, le v veliko manjšem obsegu. Pri prenovi stare in novo zgrajeni strukturi se predvsem v grafično označenih dominantnih vaških ambientih A1 in A2 nadaljuje uravnotežen vzorec poselitve z mediteranskim in alpskim (cerkljanskim) vplivom.
- P1** : Ureditev peščene poti do cerkvice Sv. Matija

Stavbna tipologija vasi Krn

smernice prostorskega razvoja vasi Krn, določenih na osnovi analize stavbne tipologije in poselitvenih vzorcev vasi

SMERNICE PROSTORSKEGA RAZVOJA:

A1, A2, A3 in A4: Svojevrsna vzdolžna prostorska zasnova vasi Krn vsebuje dva večja ambienta gručasto zasnovane vasi A1 in A2, smiselno in funkcionalno razporejena ob glavni prometnici, ki poteka skozi vas iz smeri Kobarida, v enem kraku do vznožja Krna in v drugi smeri proti Mrzlemu vrhu, kjer je ob poti izoblikovan ambient strnjene obcestne pozidave A4. Vzdolžno zasnovo vasi povezuje dominantni ambient A3 s sakralno arhitekturo, cerkvico Sv. Roka in obdajajoča slikovita kulturna krajina s smiselno in v sozvočju z naravnim okoljem, razporejenimi seniki in kozolci.

V okviru obravnavanih območij poselitve sta še vedno zaznana dva osnovna vpliva poselitve mediteranski in alpski vpliv, ki se navzven izkazujejo enako kot pri ostalih, obravnavanih Drežniških vaseh. Pri oblikovanju stavb pa je zaznati prevladujočo vlogo alpskega, cerkljanskega stavbnega tipa, ki se izkazuje predvsem v formiranju strmega strešnega naklona in vrsti kritine, značilne tudi za bovški stavbni tip, v odsotnosti mezzaninskih okenskih odprtin na vzdolžni fasadi podstrešne etaže stanovanjskih stavb, oblikovanju enojnega in krajšega niza lesene konstrukcije ganka nadaljši fasadi stavbe in v nekaj primerih, v oblikovanje lesenega zatrepa čelne fasade stavb.

Navedena osnovna vpliva, ki sta tvorila uravnovešenemu vzorec mediteranskega adicijskega tipa gradnje in alpskega, cerkljanskega stavbnega tipa, z značilno gradnjo v breg in ločenih gospodarskih poslopij sta hkrati tudi smernica za prostorsko prenovno starograjene strukture in novogradnjo predvsem v grafično označenih ambientih vasi :

A1 A2 A3 A4 : **osnovne smernice prostorskega razvoja vasi Krn:** z nadaljnjim razvojem vasi Krn je poudarek na prenovi kvalitetne, danes v večini zapuščene starograjene strukture vstopnega ambienta vasi A1 in zaključnega ambienta A2, ki danes s svojo stopnjo ohranjenosti arhitekturne in prostorske zasnove še vedno pričata o načinu bivanja in gradnje v preteklih razvojnih obdobjih vasi. Kontinuiteta bivanja se danes v največji meri razvija v grafično označenem območju strnjene obcestne pozidave A4, kjer pa se s povsem legalnimi gradbenimi posegi izgubljajo značilni arhitekturni elementi vasi Krn:

Pri prenovi, rekonstrukciji starograjene arhitekture, ki ni spomeniško zavarovana, se v današnjem obdobju pojavlja prekinitev kontinuitete navedenih elementov alpskega, cerkljanskega stavbnega tipa, predvsem iz razloga, ker danes veljaven občinski prostorski akt za območje vasi Krn in nasploh za območje obravnavanih drežniških vasi ne dovoljuje, oziroma ne daje možnosti razvoja alpskih elementov, predvsem najbolj izstopajočega oblikovanja strmega strešnega naklona, kot ga še vedno izkazuje arhitekturna dediščina. Veljavni prostorski akt podaja skorajda enake smernice za oblikovanje arhitekture nižinskih in višinskih naselbin Kobariško-tolminskega stavbnega tipa, kar v končni fazi pripelje do izgube identitete in avtentičnosti posameznih vasi.

Ker so se tradicionalni tipi pozidave stavb izoblikovali skozi stoletja razvoja in sicer primarno na osnovi človekovih potreb, prilagojenih na spreminjajoče naravne pogoje okolja, je izguba identitete in avtentičnosti posameznih vasi ne samo pretrgan proces razvoja stavbne dediščine, temveč tudi izguba razumevanja soodvisnosti človeka in narave.

V skladu z zgoraj navedenim je potrebno dopolniti in izboljšati občinski prostorski načrt, ki bo tudi iz obravnavanega vidika omogočal trajnostni razvoj posameznih, obravnavanih drežniških vasi in vasi Krn.

2. Smernice oblikovanja stavb obravnavanih vasi

2.1. Uvod

Na osnovi izdelanih analiz starograjene strukture obravnavanih vasi se potrjuje dejstvo, da je zasnovana v skladu z današnjimi načeli trajnostnega razvoja, ki temelji na prilagajanju racionalne zasnove stavb geomorfološkim značilnostim pripadajočega terena, izrabi naravne energije za ustvarjanje človeku prijaznega ozračja, uporabi naravnih, avtohtonih gradbenih materialov in kar je najpomembneje, grajena je po enotnem merilu, ki izhaja iz dimenzij in razmerij človeškega telesa.

Prenova arhitekturne dediščine in gradnja nove grajene strukture vasi, ki izhaja iz značilnih elementov arhitekturne dediščine pripadajoče vasi, sta v sklopu nadaljnjega, večplastnega razvoja obravnavanih vasi, ključna elementa oživitve lepote kulturne krajine.

Na osnovi inventarizacije bivalne arhitekture v obdobju med vojnama in v današnjem obdobju, ter na osnovi predhodnih analiz je izdelan grafični prikaz smernic oblikovanja za najpogostejše gradnje v območju obravnavanih vasi, to je za gradnjo stanovanjskih stavb.

2.2. Smernice oblikovanja tlorisnih zasnov stanovanjskih stavb

Smernice oblikovanja tlorisne zasnove novo grajenih stanovanjskih stavb izhajajo iz poselitvenega vzorca in tlorisne zasnove starograjene strukture obravnavanih vasi, predstavljenih na osnovi shematskega grafičnega prikaza, ki ponazarja le osnovno shemo razporeda bivalnih prostorov posameznih etaž stavbe in njihovo povezavo s komunikacijami:

- **vzdolžni tip oblikovanja** tlorisnih zasnov stanovanjskih stavb se je razvil na osnovi prevladujočega mediteranskega vpliva, ki se je izražal v večini primerov v adicijskem tipu zazidave stavb, v večini primerov pozidanih vzporedno na plastnice terena in z vzdolžnim nizom bivalnih prostorov stavbe. Orientacija slemenske lege strešne konstrukcije stavbe je sledila legi daljše stranice stavbe. Zunanje komunikacije: lesena konstrukcija gankov, lesena ali kamnita konstrukcija zunanjih stopnic, se praviloma pojavljajo na vzdolžni fasadi stavb. Na osnovi tega tipa gradnje stanovanjskih stavb so se razvile tudi druge, grafično prikazane oblike.

- **centrični tip oblikovanja** tlorisnih zasnov večinoma prostostoječih stanovanjskih stavb, se je razvil na osnovi prevladujočega alpskega vpliva, ki se je v večini primerov izražal s pozidavo pravokotno na plastnice terena in z oblikovanjem bivalnih prostorov ob dvocelični zasnovi osnovnih bivalnih prostorov: kuhinje in izbe.

Podobna izhodišča v oblikovanju tlorisnih zasnov stanovanjskih stavb veljajo za vse obravnavane vasi, le s to razliko, da v višje ležečih vaseh, kot so to Drežniške Ravne in predvsem vas Krn, prevladuje alpski vpliv, oziroma centrični tip oblikovanja tlorisnih zasnov stanovanjskih stavb.

Na osnovi grafično prikazanih smernic oblikovanja tlorisnih zasnov stanovanjskih stavb se podaja tudi možnost razvoja različnih medsebojnih konstrukcijskih povezav vzdolžnega in centričnega tipa tlorisne zasnove stanovanjskih stavb, v vsakem primeru pa je oblikovanje tlorisne zasnove stavb v soodvisnosti z ostalimi parametri oblikovanja stavb, kot so npr: geomorfološke značilnosti, osončenost, prevetrenost pripadajočega terena, ipd.....

Grafika: prikaz smernic oblikovanja tlorisnih zasnov stanovanjskih stavb

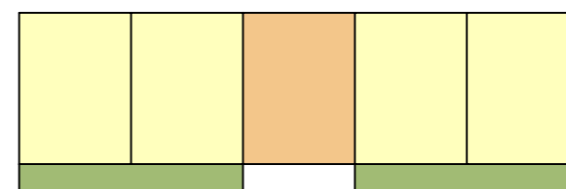
SMERNICE OBLIKOVANJA TLOORISNIH ZASNOV STANOVANJSKIH STAVB DOLOČENIH NA OSNOVI ANALIZE STAVBNE TI POLOGIJE DREŽNIŠKIH VASI

VZDOLŽNI TIP oblikovanja tlorisnih zasnov stanovanjskih stavb

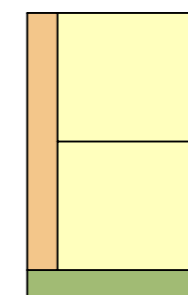

TIP A1

zdrruževanje
enot →

TIP A2

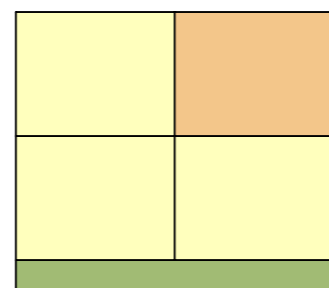

TIP A3

TIP A in TIP A2: vzdolžni tip oblikovanja tlorisnih zasnov stanovanjskih stavb se je razvil na osnovi prevladujočega mediteranskega vpliva, ki se je izražal v večini primerov v adicijskem tipu zazidave stavb, v večini primerov pozidanih vzporedno na plastnice terena. Orientacija slemenske lege strešne konstrukcije stavbe je sledila legi daljše stranice stavbe. Zunanje komunikacije: lesena konstrukcija gankov, lesena ali kamnita konstrukcija zunanjih stopnic, se praviloma pojavljajo na vzdolžni fasadi stavb. Pri vzdolžnem združevanju več enot stavb pa se poleg zunanjih komunikacij na vzdolžni fasadi stavbe pojavljajo tudi notranje komunikacije, ki povezujejo posamezne bivalne enote stanovanjskih stavb. Višinski gabarit stavb je praviloma zavzemal kletno etažo, dostopno neposredno iz ulice, pritlično in nadstropno etažo, ter podstrešno etažo ali tako imenovani mezzanin. Tlorisni gabarit obravnavanih tipov stanovanjskih stavb je tvoril povprečno razmerje stranic: 1:1.5-2.

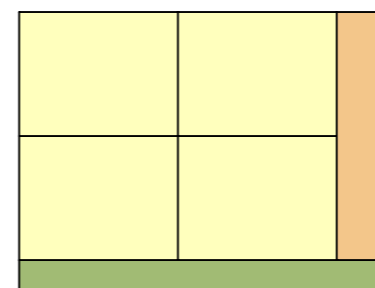
TIP A3: vzdolžni tip tlorisnih zasnov stanovanjskih stavb se je razvil na osnovi uravnovešenega vzorca mediteranskega adicijskega tipa gradnje in alpskega, cerkljanskega tipa gradnje z značilno gradnjo v breg, oziroma pravokotno na plastnice terena, s tem, da je smer slemena strešne konstrukcije sledila smeri plastnice terena. Naveden tip gradnje stavb je bil ponavadi del tesne občestne pozidave, orientiran s krajšo stranico stavbe proti ulici, na kateri so se oblikovale zunanje komunikacije, ki so se v prehodu v notranji prostor neposredno navezoval na vzdolžno notranjo komunikacijo, ki je povezovala posamezne bivalne prostore razporejene po nadstropnih etažah stavbe. Višinski gabarit stavb je praviloma zavzemal pritlični kletni prostor, dostopen neposredno iz ulice, ter nadstropni etaži. Povprečno razmerje stranic obravnavanih tipov stanovanjskih stavb: 2:1

CENTRIČNI TIP oblikovanja tlorisnih zasnov stanovanjskih stavb

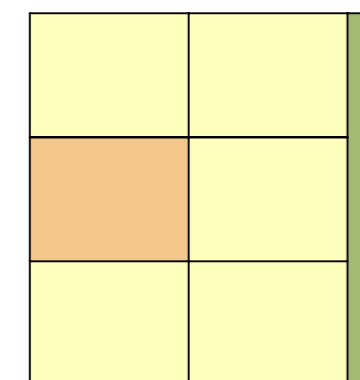

TIP B1

zdrruževanje
enot →

TIP B2

TIP B3

TIP B1: centrični tip oblikovanja tlorisnih zasnov večinoma prostostojećih stanovanjskih stavb se je razvil na osnovi prevladujočega alpskega vpliva, ki se je v večini primerov izražal s pozidavo pravokotno na plastnice terena.

TIP B2: centrični tip oblikovanja tlorisne zasnove stanovanjske stavbe pa se je izoblikoval na osnovi uravnovešenega vzorca mediteranskih in alpskih vplivov, s pozidavo vzporedno na plastnice terena. Pri vseh navedenih stavbnih tipih so se dnevni bivalni prostori organizirali v etaži nad kletjo, spalniki prostori v nadstropni etaži in v podstrešni etaži, oziroma mezzaninu, so se oblikovali pomožni prostori. Bivalni prostori etaž so bili načeloma dostopni preko notranje in zunanje komunikacije. Zunanje komunikacije, stopnice, ganki, so se glede na lego stavbe, oblikovale na vzdolžni fasadi stavbe.

Pri tipu stavbe **TIP B3** se je izoblikovala značilna čelna fasada z osno razporejenimi vratnimi odprtinami v kletni etaži in okenskimi odprtinami v nadstropnih etažah stavbe, ter v mezzaninu in s to oblikovanostjo člene fasade je vizuelno spominjala na cerkljanski stavbni tip. Orientacija slemena strešne konstrukcije stavb je sledila daljši stranici tlorisne zasnove stanovanjskih stavb.

Tlorisni gabarit stanovanjskih stavb TIP A B1 in B3 je tvorilo povprečno razmerje stranic 1:1.2 -1.3.

Tlorisni gabarit stanovanjskih stavb TIP A B2 pa je tvorilo povprečno razmerje stranic 1.1.5

Zaključek: prikaz oblikovanja tlorisnih zasnov posameznih tipov stavb je shematska in ponazarja le osnovno shemo razporeda bivalnih prostorov posameznih etaž stavbe in njihovo povezavo s komunikacijami, kot izhodiščna smernica oblikovanja tlorisnih zasnov novo grajene strukture stavb.

MERILO: 1m

TABELA:

	bivalna enota
	notranja komunikacija
	zunanja komunikacija

2.3. Smernice oblikovanja stanovanjskih stavb

Oblikovanje vsake stavbe posebej je odraz širokega spektra parametrov, ki se v prvi vrsti navezujejo na geomorfološke značilnosti pripadajočega terena, podnebne razmere, prisotnost različnih vplivov in določene tradicije gradnje, ter ne nazadnje, na specifične potrebe bivaajočih. Iz navedenega razloga predmet te naloge ni oblikovati izhodišča za tipsko gradnjo, temveč prikazati eno od možnih poti, kako pri oblikovanju nove ali prenovljene stavbe izhajati iz kvalitetnih elementov arhitekturne dediščine kraja.

Pri vseh obravnavanih vaseh je potrebno pri oblikovanju stavb upoštevati prepletanje alpskega in mediteranskega vpliva, vendar od vasi do vasi, od stavbe do stavbe, je potrebno predhodno, na osnovi analiz arhitekturnega razvoja območja obravnave, določiti ustrezno razmerje navedenih vplivov in pri tem izhajati tudi iz širšega prostora, oziroma se zavedati, da je stavba sestavni del grajene strukture vasi, ki ima že določen zapis arhitekturnih razvojnih zakonitosti.

Če povzamemo, sta se v območju **drežniških vasi** razvili dve obliki stanovanjskih stavb, ki jih je pogojevala, zgoraj navedena vzdolžna ali centrična tlorisna zasnova. Vzdolžna tlorisna zasnova stavb je v večini primerov oblikovala značilno vzdolžno fasado, ki je bila v večini primerov locirana vzdolž dostopnih poti in orientirana na jug, z elementi zunanjih komunikacij: kamnite, oziroma zidane stopnice v nadstropne bivalne prostore, ter po celotni dolžini fasade, značilna lesena konstrukcija gankov nadstropnih etaž in nad tem, niz okenskih odprtin mezzanina.

Centrična tlorisna zasnova stanovanjskih stavb je razvila značilno oblikovanje čelnih fasad, praviloma izvedenih vzporedno s potjo in orientiranih proti jugu. Navedena čelna fasada ni imela oblikovanih zunanjih komunikacij, temveč oblikoval jih je osni razpored vratnih in okenskih odprtin kletne etaže, ter okenskih odprtin nadstropnih bivalnih prostorov, ter manjših okenskih odprtin mezzanina. V danem primeru so se zunanje komunikacije: stopnice, ganki, razvile na stranski, vzdolžni fasadi.

Skupni element obeh tipov stanovanjskih stavb je bilo oblikovanje zunanjih komunikacij: predvsem lesenih gankov, širokega napušča na vzdolžnih fasadah stavbe, ki so ga le v redkih primerih krasile poslikane planete na način, kot je to prisotno pri stanovanjski stavbi Jezerca 5. Utilitarno oblikovane lesene okenske in vratne odprtine so izhajale iz pravokotne oblike in v večini primerov so bile poudarjene z belo obarvano obrobo ali pa je obrobo oblikoval relief izveden iz ometa. Manjše okenske odprtine

podstrešnega prostora ali tako imenovanega mezzanina, so se razvile na čelni in stranski fasadi v obliki kvadrata ali pravokotnika. Zanimivo je svobodnejše oblikovanje strešne line na zatrepu čelnih fasad, ki se je praviloma oblikovala le pri centrični zasnovi stavb.

Naklon strešne konstrukcije stanovanjskih stavb območja drežniških vasi določa kritina, ki po strukturi in barvnemu koloritu izhaja iz korčne strešne kritine, vendar še enkrat poudarjam, da so v območju obravnavanih vasi še vedno prisotni primeri arhitekturne dediščine, ki pričajo o prevladujočem, prvobitnem alpskem vplivu, ki se navzven izraža predvsem v oblikovanju strmega strešnega naklona, kritini, ki je po koloritu in strukturi enaka značilni kritini bovške hiše, oblikovanju zunanjih komunikacij v nadstropne bivalne prostor, ter v lesenem zatrepu čelnih fasad. Pri teh stavbah, s prevladujočim alpskim vplivom, se ni razvil podstrešni prostor, oziroma mezzanin, ki se je navzven izražal z linijo manjših, osno razporejenih podstrešnih oken na stranski in čelni fasadi stanovanjskih stavb.

Iz navedenega razloga ne gre posploševati in določati enak naklon strešne konstrukcije za celotno območje drežniških vasi, temveč je potrebno pred prenovno ali izvedbo nove gradnje skrbno preučiti arhitekturni razvoj ožjega in širšega območja obravnave in na osnovi tega, določiti arhitekturne smernice prenove ali oblikovanja novo grajene strukture vasi.

V območju **vasi Krn** prevladuje centrična zasnova stanovanjskih stavb, lociranih pravokotno na plastnice terena. Čelna fasada obravnavanih stavb je praviloma vzporedna s potjo in orientirana proti jugu, oblikovanje le-te pa izhaja iz značilnega oblikovanja čelnih fasad stanovanjskih stavb, s centrično tlorisno zasnovo, v območju drežniških vasi, s to razliko, da se obravnavana arhitektura zaključuje s strmim strešnim naklonom in kritino, ki je značilna za bovško hišo. Zaradi ohranjenega strmega strešnega naklona stanovanjskih stavb vasi Krn, se ni razvil podstrešni prostor v taki obliki, kot se je razvil v okviru stanovanjskih stavb drežniških vasi. Podstrešni prostor se v okviru obravnavanih stavb navzven izraža le na čelni fasadi, z manjšimi, osno razporejenimi okenskimi odprtinami in pod slemenom, s krožno oblikovano strešno lino. Na vzdolžni, stranski fasadi stavb so oblikovane zunanje komunikacije: zidane stopnice, ki omogočajo dostop v dnevne bivalne prostore stavbe in v nadstropni etaži, lesena konstrukcija ganka, ki v večini primerov ne sega po celotni dolžini stranske fasade.

Prav tako kot v obravnavanih drežniških vaseh so tudi v vasi Krn prisotni primeri arhitekturne dediščine, ki

izstopajo iz zgoraj navedenih oblikovnih okvirov, zato tudi za vas Krn velja, da je potrebno pred prenovno ali izvedbo nove gradnje skrbno preučiti arhitekturni razvoj ožjega in širšega območja obravnave in na osnovi tega, določiti arhitekturne smernice prenove ali oblikovanja novo grajene strukture vasi, ki bodo hkrati omogočala sodobno bivanje in kontinuiteto arhitekturne dediščine območja obravnave.

Kritina, oziroma forma strešne konstrukcije, sta elementa staro grajene strukture, ki sta najbolj jasno-vizualno izražala prisotnost in razvoj alpskega in mediteranskega vpliva. Oba navedena elementa ponazarjata hitrejši razvoj stanovanjskih stavb, v smislu sinteze alpskega in mediteranskega vpliva na oblikovanje staro grajene strukture naselja in počasnejši razvoj gospodarskih poslopij, saj se je skoraj pri vseh primerih navedenih poslopij, alpski vpliv pri formiranju strešne konstrukcije in vrste kritine, kontinuiral še v današnje obdobje.

Večja ohranjenost gospodarskih stavb temelji predvsem na njihovi utilitarni zasnovi, ki se je skozi različna razvojna obdobja uspešno prilagajala spreminjajočim se klimatskim razmeram obravnavane pokrajine in razvoju kmetijske dejavnosti pripadajoče domačije.

Za vsa obravnavane vasi se predlaga, dokler je ta segment arhitekturne dediščine še prisoten v območju kulturne krajine pripadajoče vasi, izdelava strokovnih podlag, ki bodo na osnovi kontinuitete identitete obravnavanih stavb, podale možne variante nadaljnje uporabe.

Največjemu obsegu sprememb, skozi različna razvojna obdobja, je bil izpostavljen razvoj stanovanjske stavbe, kateri danes, na osnovi obstoječega stanja, brez poznavanja preteklih arhitekturnih značilnosti, težko opredelimo elemente arhitekturne identitete.

Iz navedenega razloga, je zaradi lažje primerljivosti, na enakem primeru popotresne sanacije stanovanjske stavbe Magozd 21, izdelan primer oblikovanja stanovanjske stavbe s centrično zasnovo, ki hkrati omogočala sodobno bivanje in kontinuiteto arhitekturne dediščine območja obravnave.

Grafika: smernice oblikovanja stavb obravnavanih vasi

Arhitekturne smernice razvoja oblikovanja stavb določene na osnovi analize stavbne tipologije vasi Magozd

Vzorčni primer po potresu leta 1998 prenovljene stanovanjske stavbe

VZORČNI PRIMER PRIKAZA ARHITEKTURNEGA RAZVOJA STANOVANJSKE STAVBE

Ena najpomembnejših prelomnic v arhitekturnem razvoju na območja obravnave je bil vsekakor potres v letu 1998 in 2004, katerega posledice so prisotne še v današnjem obdobju. V obdobju po zgoraj navedenih potresih je sledila sistematična in na strokovnih osnovah izvedena prenova porušene in poškodovane staro grajene strukture drežniških vasi in eden od takih primerov, je bila tudi rekonstrukcija, oziroma sanacija po potresu poškodovane stanovanjske stavbe Magozd 21. Rekonstrukcija obravnavane stavbe, izvedene na osnovi ustrezne projektne dokumentacije, je na osnovi spomeniško varstvenih smernic varovanja vaškega tkiva vasi Magozd - vas je vpisana v register kulturne dediščine z oznako EŠD 9935, oziroma na osnovi kulturno varstvenih pogojev št.963-6/1998-Š/K, z dne 18/7-05, ohranjala višinski in tlorisni gabarit predhodne samostoječe stavbe, z značilno centrično tlorisno zasnovo bivalnih prostorov stavbe.

Poleg kontinuitete ohranjanja osnovnega tlorisnega in višinskega gabarita je obravnavana stavba tudi primer najbolj pogostih vsebinskih oziroma arhitekturnih razvojnih smernic, ki so se in se še vedno pojavljajo v današnjem obdobju, na območju obravnave, predvsem v smislu spremembe namembnosti podstrešne etaže v bivalni prostor, mansardo.

RAZVOJ OBSTOJEČE STANOVANJSKE STAVBE

Stanovanjska stavba je bila zgrajena po 1.svetovni vojni kot dvo-celična zasnova, z delno kletjo, s treh strani vkopano v teren, do kote pritličja. En del hiše je danes podkleten, drugi del je v pritličju razdeljen s prečnim zidom na katerega se naslanja notranja komunikacija: lesene stopnice. V kasnejšem razvojnem obdobju se je izoblikoval dodaten bivalni prostor v podstrešni etaži, ki se je navzven izražal z oblikovanjem zunanje komunikacije na čelni fasadi stavbe.

Vsi osnovni nosilni zidovi so iz kamna, vse kasnejše pozidave pa so izvedene iz opeke. Stavba se je sanirala po potresu leta 1998 in 2004.

Vir: PZI projektna dokumentacija Rekonstrukcije stanovanjske stavbe Magozd 21, Inženiring IBT Ljubljana d.d., Proletarska 4, Ljubljana, Junij 2006).

Arhitekturne smernice razvoja oblikovanja stavb določene na osnovi analize stavbne tipologije vasi Magozd

Prvi primer manjših korektur oblikovanja fasad stanovanjske stavbe

SMERNICE ARHITEKTURNEGA OBLIKOVANJA STAVB:

Na osnovi analize stavbne tipologije vasi Magozd in novodobnih razvojnih smernic primera stanovanjske stavbe Magozd 21, izbranega kot primer dobre prakse, ki v osnovi ohranja osnovna razmerja tlorisnega in višinskega razmerja samostoječe centrično zasnovane stanovanjske stavbe, so grafično prikazane osnovne smernice, priporočila v oblikovanju fasad stavb za vsako obravnavano vas posebej.

Smernice oblikovanja fasad stanovanjske stavbe za posamezne obravnavane vasi, so grafično prikazane ne enakem vzorčnem primeru stanovanjske stavbe iz razloga, ker vsebuje razmerja tlorisnega in višinskega gabarita, ter funkcionalnih povezav notranjih in zunanjih komunikacij, ki so prisotna v tipološko enako opredeljeni staro grajeni strukturi območja obravnave in iz razloga lažje medsebojne primerljivosti.

Grafično in tekstualno prikazana priporočila oblikovanja fasad stanovanjskih stavb niso izdelana za namen izdelave tipskih načrtov, temveč prikazujejo le eden od načinov kako omogočiti nadaljnji razvoj identitete naselja, oziroma kako izhajati iz predhodnih analiz stavbne tipologije pri oblikovanju izhodišč za prenovo starograjene in gradnjo novih stavb, ki morajo biti prav gotovo predhodno usklajena s sodobnim načinom življenja.. Kontinuiteta identitete oblikovanja stavb pa je v soodvisnosti od prostorske umestitve predvsem novo grajene strukture v poselitveno območje vasi, ki mora prav tako izhajati iz tipologije poselitvenih vzorcev območja obravnave, prilagojenih na vsebinski razvoj naselij v današnjem obdobju.

Vzorčni primer obstoječe stanovanjske stavbe smo z manjšimi, grafično prikazanimi oblikovnimi korekturami, skušali bolj približati enemu od značilnih tipov arhitekture v vasi Magozd in sicer z sledečimi, karakterističnimi elementi samostoječih stavb z centrično, tlorisno zasnovo :

- **čelna fasada**, ki je bila načeloma vzporedna z dostopno potjo, oziroma s plastnico terena, je bila oblikovana z osno razporejenimi vratnimi in okenskimi odprtinami kletnih prostorov, ter okenskimi odprtinami nadstropne etaže. Bolj ali manj je sledil osnemu razporedu okenskih odprtin spodnjih etaž tudi razpored manjših okenskih odprtin podstrešne etaže, oziroma mezzanina. V večini primerov v vasi Magozd, na čelni fasadi ni zaslediti strešnih, prezračevalnih lin,
- **na stranskih fasadah** so se izoblikovali dostopi v bivalne prostore nadstropnih etaž in sicer preko zunanjih komunikacij stopnic in značilnih lesenih gankov , katerih varovalna ograja je bila oblikovanih iz vertikalnih letev, lesenih stojk, pritrjene v strešno konstrukcijo širokega napušča in iz horizontalnih letev, ki so v preteklosti služila za sušenje poljskih pridelkov: koruze, ipd...
- **naklon strešne konstrukcije stavb** je v preteklosti sledil strmemu naklonu strešne konstrukcije krite s slamo, danes pa jo je v večini primerov v vasi Magozd zamenjala korčna kritina. Primer spomeniško zaščitene stanovanjske stavbe Magozd 19 je eden še redkih primerov stanovanjskih stavb v vasi, ki priča o prisotnosti alpskega vpliva pri oblikovanju stavb, ki se navzven izkazuje z ohranjenim strmim naklonom strešne konstrukcije krite z sivimi špičniki, značilnimi za bovško hišo.
- **široki napušči**, praviloma na daljši fasadi stavb, so bili oblikovani iz lesenih špirovcev z lepo oblikovanimi zaključki, med letvami vidnimi planetami, v nekaj primerih barvanih z apnenim beležem. Pod širokim napuščem strešne konstrukcije stavb se je na vzdolžni fasadi oblikovala lesena konstrukcija ganka in sicer praviloma v nadstropni etaži stranske fasade stavb orientirane na jug.

Arhitekturne smernice razvoja oblikovanja stavb določene na osnovi analize stavbne tipologije vasi Magozd

Drugi primer oblikovanja stranske fasade stanovanjske stavbe

SMERNICE ARHITEKTURNEGA OBLIKOVANJA:

Drugi primer oblikovanja stranske fasade obravnavane stanovanjske stavbe se razlikuje od prvega v načinu oblikovanja stranskih fasad. V preteklosti se je načeloma izoblikovala zunanja komunikacija, leseni gank, v nadstropni etaži stavb le na eni od stranskih fasad in sicer na tisti, ki je bila orientirana bolj proti soncu, medtem ko je bila druga stranska fasada stavbe, oblikovana kot vhodna fasada stavbe, brez ganka v nadstropni etaži.

Ostali značilni elementi oblikovanja fasada stanovanjskih stavb območja obravnave:

- **barva fasadnega, po strukturi grobega ali finega ometa**, je sledila svetlim barvnim tonom, sicer pa velja, da se za določanje barvnega kolorita fasadnega ometa pri rekonstrukciji stavb starograjene strukture ali pri novi gradnji, locirane predvsem v spomeniško varovanih območjih, določi na osnovi barvne študije, ki jo izdelata ZVKDS Nova Gorica,
- **oblikovanje fasadnega cokla** iz strukture grobega fasadnega ometa je pogost fasadni element, ki se je oblikoval v novejšem obdobju, zato njegova prisotnost temelji zgolj na potrebi po dodatni zaščiti fasadnega ovoja stavb,
- **izbor materialov stavbnega pohištva** naj temelji na naravnih materialih, oziroma naj izhajajo iz strukture in barvnega kolorita lesa,
- **oblikovanje zunanjega dela dimnikov**, oziroma dimnikov nad strešno konstrukcijo stavb naj izhaja iz izročila oblikovanja dimnikov stragrajene strukture,

- **oblika okenskih odprtih nadstropnih etaž** je sledila obliki pokončnega pravokotnika, medtem ko je bila oblika okenskih odprtih podstrešne etaže bolj raznolika in ni nujno, da je sledila enaki obliki okenskih odprtih na čelni in stranski fasadi podstrešne etaže stavbe: podstrešna okna so bila načeloma oblikovana kot ležeči pravokotnik ali pa so se približala kvadratni obliki.

- **pojavnost poudarjenih obrob okenskih in vratnih odprtih** je bil izveden z reliefno izstopajočim gladkim ometom ali pa samo obarvan z belo obrobo,

- okenske odprtine v obliki pokončnega pravokotnika so bile praviloma **zastekljene s trojno horizontalno členitvijo** lesene konstrukcije okenskega okvirja, manjša okna pa so bila praviloma zastekljena z **dvojno horizontalno členitvijo** lesene konstrukcije okenskega okvirja. Manjše okenske odprtine podstrešnega prostora pa so bila načeloma brez členitve, oziroma zasteklitve, zato za okna v tem delu stavb lahko predvidimo zasteklitev brez členitev, oziroma na način kot prikazuje grafična ponazoritev oblikovanja fasad stavbe.

V vasi Magozd ni zaslediti primera starograjene strukture s posebej oblikovano strešno lino, prisoten pa je primer stavbe Magozd 19, ki še vedno pričča o prisotnosti alpskega vpliva pri oblikovanju obravnavane arhitekture, ki se navzven poleg strmega strešnega naklona in kritine, značilne za bovško hišo, pojavlja na zatrejni fasadi lesen opaž. V kolikor danes navedena stavba ne bi bila spomeniško varovana, se po veljavnih občinskih prostorskih aktih, ne bi več mogla obnoviti v svoji avtohtoni obliki, ker so smernice za prenavo in novogradnjo določene le na osnovi prevladujočega mediteranskega vpliva, ki se izraža navzven predvsem s formiranjem blažjega strešnega naklona, primerne za kritino, ki izhaja iz barve in strukture korčne kritine.

V bodoče je potrebno določila občinskih planskih aktov dopolniti v to smer, da bo mogoča vsaj prenova starograjene strukture z še vidnimi alpskimi vplivi.

Arhitekturne smernice razvoja oblikovanja stavb določene na osnovi analize stavbne tipologije vasi Jezerca

Primer oblikovanja fasad stanovanjske stavbe

SMERNICE ARHITEKTURNEGA OBLIKOVANJA STAVB

Tudi v vasi Jezerca, tako kot v nižje ležeči vasi Magozd, veljajo enaka izhodišča oblikovanja stavb z značilno, centrično tlorisno zasnovo, locirano pravokotno na plastnice terena, s to razliko, da se pri obravnavani arhitekturi na fasadah pojavlja z belo fasadno barvo označena horizontalna linija in sicer v nivoju med pritlično in nadstropno etažo.

Označene horizontalne členitve fasad stavb so v večini bolj prisotne na fasadah stavb, ki oblikujejo središče ali pomembnejši vaški ambient in niso povsem tipični fasadni element obravnavane arhitekture območja obravnave. Kamniti dekor na fasadah stavb danes ni zaslediti na nobenem primeru še ohranjene starograjene arhitekture, razen v nekaj primerih pojav kamnitih stopnic v kletne ali pritlične prostore stavbe.

Osnovni dekor fasad so v večini primerov sestavljale zgoraj navedene poslikave fasad z horizontalnimi linijami, obrobami okenskih in vratnih odprtij, poslikanimi planetami in lepo oblikovanimi zaključki širokega napušča stranskih fasad stavb, ter z značilno leseno konstrukcijo zunanjih komunikacij: lesena varovalna ograja dostopa do pritličnih prostorov, ganki nadstropnih etaž, ter zunanje povezave med ganki pritlične in nadstropne etaže.

Arhitekturne smernice razvoja oblikovanja stavb določene na osnovi analize stavbne tipologije vasi Jezerca

Prostorska predstavitev stanovanjske stavbe Jezerca 7: današnje domačije Jezerca 10, v obdobju med vojnama

SMERNICE ARHITEKTURNEGA RAZVOJA OBLIKOVANJA STAVB

Primer prostorske predstavitve arhitekture iz preteklosti, predhodnice danes spomeniško zaščitene profane stavbne dediščine, domačija Jezerca 10, z oznako EŠD 9930, ki nam sporoča, da tipologijo arhitekture za določena območja obravnave ne moremo in ne smemo posploševati. Glede na razvoj povsem specifičnih situacij, se lahko razvije povsem svoj tip stavb, vendar v končni konsenzu izražajo pripadnost določeni stavbni tipologiji. V analizi proporcev je obravnavana arhitektura prikazana kot arhitektura grajena v pravih proporcijah in razmerju tlorisnega in višinskega gabarita stavbe. Stavba je v osnovi oblikovana na način stavb grajenih pravokotno na plastnice terena, s centrično tlorisno zasnovano, s tem, da se mediteranski element zunanjih komunikacij lesenega ganka nadstropne etaže ni razvil samo na daljši stranski fasadi, temveč se je podaljšal čez celotno širino čelne fasade, v višinskem gabaritu, kjer se je načeloma pojavljala horizontalna členitev fasade z belo obarvano ali z ometom izvedeno profilirano horizontalno linijo. Kljub navedenemu, netipičnemu elementu na čelni fasadi stavbe je v osnovi stavba izvedena po principu stavb z centrično tlorisno zasnovano. Pojavnost netipičnih stavbnih elementov mora biti izveden v pravilnem razmerju do osnovne mase stavbe in v pravilnem, neprevladujočem razmerju do ostale stavbne tipologije kraja. Na osnovi analize stavbne tipologije kraja se izoblikujejo osnovne arhitekturne smernice oblikovanja stavb, ki niso osnova izdelave tipskih načrtov, temveč osnova za kreativni pristop iskanja rešitev oblikovanja arhitekture v današnjem obdobju, ki izhajajo iz prostorskih in arhitekturnih kvalitete starograjene strukture: le na tej osnovi izdelane arhitekturne rešitve omogočajo razvoj identitete pripadajočega kraja.

Arhitekturne smernice razvoja oblikovanja stavb določene na osnovi stavbne tipologije vasi Drežnica

Primer oblikovanja fasad stanovanjske stavbe

SMERNICE ARHITEKTURNEGA OBLIKOVANJA STAVB:

Za vse vasi Drežniškega območja je značilno enotno izhodišče oblikovanja stanovanjskih stavb z centrično tlorisno zasnovo, ki je bila v večini primerov pogojena s postavitvijo samostojne stavbe pravokotno na plastnice terena.

Značilno oblikovanje čelne fasade in stranskih fasad obravnavanih stavb je podrobneje opisano pri arhitekturnih smernicah vasi Magozd. Obravnavan tipologija se med posameznimi vasi razlikuje le po manjših detajlih, kot npr.:

- poslikava fasad: za stavbe središčnega ambienta ali pomembnejšega ambienta vasi Drežnica je značilna poslikava fasad stavbe s poudarjeno horizontalno linijo med etažami stavbe in poudarjenimi vogali stavbe in sicer izvedenimi na osnovi profiliranega ometa ali le poudarjene s svetlim, povečini belim barvnim tonom fasadne barve.

- na značilno oblikovani čelni fasadi stavb se v večini pojavlja strešna lina v obliki romba. Arhitektura vasi Drežnica se je po potresu leta 1998 in 2004 v veliki meri spremenila, predvsem v območju osrednjega in starega trga vasi, kjer so stavbe v preteklosti s svojo kompozicijo in obliko formirale pomen posameznih ambientov vasi.

Smernica za nadaljnjo prenovu posameznih trgov vasi Drežnica in prav tako tudi v ostalih obravnavanih vaseh torej ni samo prenova funkcionalnih površin in elementov trga, temveč je potrebno določiti tudi smernice prenove stavb, ki ta trg formirajo in z njim tvorijo vsebinsko in arhitekturno celoto. Ločenost obravnave enega in drugega elementa sestave središčnih ambientov vasi privede do oblikovanja trgov, katerih identiteta je bila že v osnovi prekinjena.

Arhitekturne smernice razvoja oblikovanja stavb določene na osnovi analize stavbne tipologije vasi Drežniške Ravne

Primer oblikovanja fasad stanovanjske stavbe

SMERNICE ARHITEKTURNEGA OBLIKOVANJA STAVB

Tako kot je za vse vasi Drežniškega območja značilno, da je centrična tlorisna zasnova samostojnih stanovanjskih stavb, načeloma locirane pravokotno na plastnice terena, oblikovala značilno čelno fasado, ki izkazuje tudi vplive cerkljanske stavbne tipologije na način, kot je to opisano pri stavbah v ostalih drežniških vaseh, z razliko, da se pri obravnavani arhitekturi na čelni fasadi pojavlja krožno oblikovana strešna lina. Enako kot pri stavbah v vasi Drežnica se s pomočjo profiliranega fasadnega ometa ali preprosto samo z belo fasadno barvo pojavlja označena horizontalna linija med nadstropnimi etažami in z ravnimi linijami ali narisanimi šivanimi robovi poudarjenimi vogali stavb.

V novejšem obdobju se predvsem v vasi Drežniške Ravne pri po potresu rekonstruiranih in novo grajenih stavbah, lociranih z daljšo stranico pravokotno na plastnice terena, pojavlja na krajših stranicah, oziroma na čelnih fasadah, neznačilen element lesene zunanje komunikacije, ki vpliva na spremenijo sliko stavbne tipologije vasi.

V ureditvenem načrtu obnove za Drežniške Ravne: UNO Drežniške Ravne, št.načrta 0-1051-98, December 1998, Naročnik: RS Ministrstvo za okolje in prostor, Izdelovalec: STUDIO 3, Goriška 25, Ajdovščina, je opredeljen nadaljnji arhitekturni razvoj takrat po potresu leta 1998 močno poškovovalne vasi, vendar brez skrbnika, ki bi ustrezno usklajeval razvijajoče se potrebe ljudi z načrtovanimi usmeritvami, osnovanimi na stavbni tipologiji vasi, se arhitekturna identiteta vasi ne bo nadaljevala. Iz navedene prakse velja priporočilo, da se predvsem v območjih, kjer so iz različnih tehničnih razlogov ureditveni načrti izdelani, premisli tudi o ustrezni strategiji dolgoročne realizacije le-teh.

Arhitekturne smernice razvoja oblikovanja stavb določene na osnovi analize stavbne tipologije vasi Koseč

Primer oblikovanja fasad stanovanjske stavbe

SMERNICE ARHITEKTURNEGA OBLIKOVANJA STAVB:

Tako kot je za vse vasi Drežniškega območja značilno, da je centrična tlorisna zasnova samostojnih stanovanjskih stavb, načeloma lociranih pravokotno na plastnice terena, oblikovala značilno čelno fasado, ki izkazuje tudi vplive cerkljanske stavbne tipologije na način, kot je to opisano pri stavbah v ostalih drežniških vaseh, z razliko, da se pri obravnavani arhitekturi na čelni fasadi pojavlja trikotno oblikovana strešna lina.

Enako kot pri stavbah v vasi Magozd se s pomočjo profiliranega fasadnega ometa ali preprosto samo z belo fasadno barvo pojavljajo poudarjeni okvirji okenskih in vratnih odprtih fasad stavbe.

Praviloma se pri obravnavani stavbni tipologiji v vasi Koseč ne pojavljajo zunanje komunikacije v območju dostopa do bivalnih prostorov pritlične etaže, ker je relief terena delno vkopane stavbe omogočal neposreden dostop v pritlične bivalne prostore stanovanjskih stavb.

Arhitekturne smernice razvoja oblikovanja stavb določene na osnovi analize stavbne tipologije vasi Krn

Primer oblikovanja fasad stanovanjske stavbe

SMERNICE ARHITEKTURNEGA OBLIKOVANJA STAVB:

V vasi Krn se je centrična tlorisna zasnova samostojnih stanovanjskih stavb, lociranih parvokotno na plastnice terena, razvijala zaradi spremenjenih podnebnih razmer nekoliko drugače od obravnavanega tipa stavb v nižje ležečih drežniških vaseh.

Zaradi obilnejših padavin in ostrejše klime v zimskih mesecih se je pri starograjni strukturi stavb vasi Krn ohranil strm strešni naklon, ki zavzema v povprečju strešni naklon nad 30° in v primeru stanovanjske stavbe Krn 21, zavzema strešni naklon 48° . V povezavi s strmim strešnim naklonom je tudi izbor vrste strešne kritine, ki po strukturi in barvi izhaja iz kritine značilne za bovško hišo: špičniki v sivih barvnih tonih in opečni zarezniki. Paralelno s strmim strešnim naklonom se pri obravnavanih stavbah ni izoblikoval tak podstrešni prostor, oziroma mezzanin, kot je bil značilen za stavbe drežniških vasi. Le-ta se je v drežniških vaseh navzven izražal z linijo osno razporejenih manjših okenskih odprtih na čelni in stranski fasadi stavb, medtem ko se je podstrešni prostor v obravnavanih stavbah vasi Krn, navzven odpiral le na čelni fasadi z linijo, osno razporejenih manjših okenskih odprtih in krožno oblikovano strešno lino. Na stranskih fasadah so bili načeloma oblikovani neposredni vhodi v stavbo in v nadstropju lesena konstrukcija zunanje komunikacije ganka, katerega dolžina ni nujno sovpadala z dolžino stranske fasade. V vasi Krn je zaslediti tri specifične primere obravnavanega tipa stanovanjskih stavb, kot posledica prilagajanja razvoja obravnavane arhitekture drugačnim podnebnim razmeram in konfiguraciji strmega terena:

1. **Primer stanovanjske stavbe Krn št.21:** obravnavana stanovanjska stavba z centrično tlorisno zasnovo samostojno stoječih stavb ima razmerje stranic, ki se približuje kvadratu, kot je to tudi značilno za obravnavane tipe stavb in posledično, na osnovi navedenega razmerja stranic stavbe, se je izoblikovala **štirikapna strešna konstrukcija**, strmega naklona 30° , ki nima izrazito širokih napuščev in izoblikovanih zunanjih komunikacij stavbe: ganka. Fasado oblikuje osna razporeditev okenskih, vratnih odprtih kletne in nadstropnih etaž stavbe, kjer se združuje vsebina bivanja in opravljanja gospodarske dejavnosti.

2. **Primer stanovanjske stavbe Krn št.20 :** v zasnovi celotnega stavbnega kompleksa je centrična zasnova stanovanjske stavbe, pozicionirane pravokotno na plastnice terena, v vzdolžnem nizu združena z delom stavbe, namenjene opravljanju gospodarske dejavnosti, oziroma govorimo o **primeru združevanja alpskega samostojnega principa pozidave in mediteranskega, adicijskega tipa pozidave, ki sledi načinu prostorske umeščenosti stanovanjske stavbe.**

3. **Primer stanovanjske stavbe Krn št.5:** zelo zanimiv primer samostojne stavbe s centrično tlorisno zasnovo, ki izrazito ponazarja **združevanje alpskega in mediteranskega vpliva** pri oblikovanju stavbe, ki se navzven izraža z tremi značilnimi elementi: strmim strešnim naklonom 44° , osnim razporedom okenskih in vratnih odprtih in lesenim zatrepom čelne fasade, značilnim za bovško hišo, ter zunanja komunikacija v nadstropni etaži z značilnim mediteranskim motivom lesene konstrukcije ganka, vzdolž širokega napušča stranske fasade stavbe.

V ostalem se oblikovanje čelne fasade stavb vasi Krn v osnovi ujema z oblikovanjem čelne fasade obravnavane tipologije stavb drežniških vasi. Na enak način so prisotne poslikave fasad z belo obarvanimi ali z ometom profiliranimi horizontalnimi členitvami posameznih etaž stavbe, poudarjeni vogali stavb z naslikanim šivanim robom ali z ravnimi vertikalnimi linijami v beli fasadni barvi. Oblikovanje kamnitega dekorja fasad stavb prav tako tudi v tem območju ni prisotno, fasado krasi lesena izvedba stavbnega pohištva, ki je v osnovi zelo preprosto oblikovano in podrejeno funkciji.

Arhitekturne smernice razvoja oblikovanja stavb določene na osnovi analize stavbne tipologije vasi Krn

Primer oblikovanja fasad stanovanjske stavbe brez lesenih polken

SMERNICE PROSTORSKEGA RAZVOJA:

: območje starega jedra naselja: terasasta pozidava staro grajene strukture sledi plastnicam terena pod vzpetino na kateri, nad vasjo, **dominira ambient A1** s pomembno sakralno arhitekturo, cerkev Srca Jezusovega. V vznožju vzpetine, v ravninskem delu vasi, pozidavo po plastnicah terena združuje **star vaški ambient A2**, ki ga oblikuje krožno oblikovani kamniti vodnjak. Vse pomembnejše vedute v naselju zaključuje pogled na dominantno vasi, sakralno arhitekturo, ki s svojo bogato arhitekturno zasnovo in pozidavo starograjene strukture spominja na zasnovo organsko raščenih srednjeveških vasi, nastalih v zavetju gradov in ob pomembnih vodotokih in poteh. Nova poselitve naj se primarno usmeri v zapuščene stavbe in degradirana območja starega jedra vasi na osnovi poselitvenih smernic starograjene strukture: formiranje obcestnega in gručastega tipa pozidave z oblikovanjem ambientov posameznih domačij. Temu sledi poselitev območij označenih kot območja obstoječe razpršene gradnje. Prostorska vsebinska analiza staro grajene strukture naselja izpostavlja tri osnovne elemente oblikovanja poselitvenega vzorca, ki sta hkrati tudi smernica za novogradnjo:

LITERATURA IN VIRI:

- France Stele, Umetnost v Primorju, Ljubljana 1960
- France Stele, ORIS zgodovine umetnosti pri Slovencih, Druga izdaja - Ljubljana 1966
- Igor Sapač in Franci Lazarini, Arhitektura 19.stoletja na Slovenskem, Ljubljana 2015
- Igor Zakotnik in Urška Smukavec, Izhodišča za Načrt upravljanja Triglavskega narodnega parka 2012-2022, Analiza stanja poselitve, 2012
- Diplomsko delo Jureta Gregorčič, Kolektivna kmečka posest na goriškem s posebnim ozirom na Vrsno in Drežnico, Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za humanistiko, Nova Gorica 2013
- Diplomsko delo Jasmine Šavli Lapanja, Parametri prenove starega jedra Kobarida, FAGG Arhitektura, 1990
- RS, Vlada Republike Slovenije, Državna tehnična pisarna Bovec-Kobarid, Arhiv predlogov za obnovo in sanacijo stavb območja Drežniških Raven, poškodovanih v potresu v Posočju, spomladi leta 1998
- Marjan Mušič, Obnova slovenske vasi, Založba Družba sv.Mohorja v Celju, 1947
- Marjan Mušič, Vplivna področja med stilno arhitekturo in slovenskim ljudskim stavbarstvom v srednjem veku, Slovenski etnograf, 1952
- M.Lah Sušnik, B.Klemenčič, Spomeniškovarstvene podlage za urbanistično urejanje v občini Tolmin, Varstvo spomenikov 31, 1989
- Marija Prašin Kolbezen, Peter Gabrijelčič, Kakovost podeželskega prostora, Igra ustvarjalnosti, Teorija in praksa urejanja prostora, Številka 4, Leto 2016
- Miroslav Kajzelj, Bovško od doline do planine, Oris tradicionalnega gospodarjenja, Debora, Ljubljana, 2011
- Miroslav Kajzelj, Bovška hiša, Debora, Ljubljana, 1997
- Avtorska skupina Odprti Krog, Stavbna tipologija Srednja vas, 2017
- Avtorska skupina Odprti Krog, Stavbna tipologija v Bohinju, 2017
- Avtorska skupina Odprti Krog, Maja Evelyn Kristan, Jasmina Šavli Lapanja, Arhitektura Zgornjega Posočja, Stavbna tipologija, 2021
- Prostorski akti Občine Kobarid
- Peter Fister, Izvor bovške hiše in razumevanje vplivov na stavbarstvo Posočja, AR 1/2002
- Seminar prof. Petra Fister: Breda Sturm, Stanovanjska hiša Krn 23, September 1998 in Rok Klanjšček, Drežnica, 1987/88
- Pokrajinski arhiv Nova Gorica: dokumentacija popisa vojne škode 1919-1921, povzeto: ZVKDS Območna enota Nova Gorica
- Simon Rutar, Zgodovina Tolminskega, 1882
- Studio 3 d.o.o., Atelje za arhitekturo, Goriška 25, Ajdovščina, Ureditveni načrt obnove vasi Spodnje Drežniške Ravne, 1998
- Terenske meritve in raziskave avtorske skupine
- Vladimir Drozg, Ohranjanje regionalne raznolikosti stanovanjske hiše v Sloveniji, Dela 18, 2002
- Vladimir Drozg, Morfološki tipi vaških naselij v Sloveniji, Geografski vestnik, Ljubljana, 64 (1992)
- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Nova Gorica, Strokovne zasnove varstva kulturne dediščine za območje občine Kobarid, Februar 2008
- Živa Deu, Prenova stanovanjskih stavb, Kmečki glas, Ljubljana 2019
- Živa Deu, Tipologija bohinjskih planin, ter usmeritve za vzdrževanje in obnovo planšarskih objektov, Triglavski narodni park, 2020